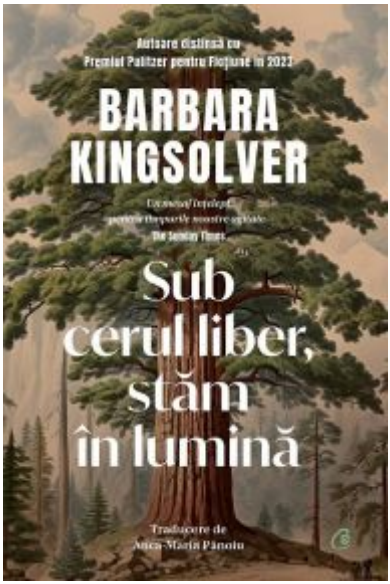
Autoare distinsă cu
Premiul Pulitzer pentru Ficțiune în 2023
BARBARA
KINGSOLVER
Un roman [illegible]
pentru [illegible] nostre agitate
The Sunday Times
Sub
cerul liber,
stăm
în lumină
Traducere de
Anca-Maria Pănoiu

BARBARA KINGSOLVER

Sub cerul liber, stăm în lumină

Traducere din limba engleză şi note de

ANCA-MARIA PĂNOIU

EDITURA CURTEA VECHE PUBLISHING
2023

BARBARA KINGSOLVER
Unsheltered
Copyright © 2018

All rights reserved.
© CURTEA VECHE PUBLISHING, 2023
pentru prezenta versiune în limba română

CURTEA VECHE PUBLISHING
str. Aurel Vlaicu nr. 35, Bucureşti, 020091
redacție: 0744 55 47 63
distribuție: 021 260 22 87, 021 222 25 36, 0744 36 97 21
fax: 021 223 16 88
redactie@curteaveche.ro
comenzi@curteaveche.ro
curteaveche.ro

La prețul de vânzare se adaugă 2%,
reprezentând valoarea timbrului literar.
ISBN epub: 978-606-44-1562-2
Carte publicată şi în ediție digitală

Redactor: Diana Ilie
Corector: Elena Tătaru
Tehnoredactor: Irinel Niculae
Copertă: Imagine elaborată cu ajutorul inteligenței artificiale generative
Colecţie coordonată de Luana Schidu

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
KINGSOLVER, BARBARA
Sub cerul liber, stăm în lumină / Barbara Kingsolver ;
trad. din engleză şi note de Anca-Maria Pănoiu.
- Bucureşti : Curtea Veche Publishing, 2023

ISBN 978-606-44-1556-1
I. Pănoiu, Anca-Maria (trad. ; note)
821.111

BARBARA KINGSOLVER este romancieră, poetă şi eseistă. Cărțile ei au fost traduse în peste douăzeci de limbi, cucerind milioane de cititori din întreaga lume şi numeroase distincții, printre care: National Humanities Medal (2000), Orange Prize for Fiction (2010), Richard C. Holbrooke Distinguished Achievement Award (2011), Women's Prize for Fiction (2023), Pulitzer Prize for Fiction (2023) şi o nominalizare la PEN/Faulkner Prize. Toate titlurile pe care le-a publicat începând cu anul 1993 s-au regăsit pe lista de bestsellere a publicației *The New York Times*. Kingsolver abordează teme precum echitatea socială, colonialismul şi capitalismul american, ecologia, schimbarea climatică şi interacțiunea dintre oameni şi mediul înconjurător. În anul 2000 a înființat PEN/Bellwether Prize, pentru a-i încuraja pe scriitorii ale căror lucrări susțin o schimbare socială pozitivă.
S-a născut în Maryland, a copilărit în Kentucky şi a locuit de-a lungul timpului în Congo, Franța şi Arizona. Înainte de cariera literară, a obținut diplome în biologie de la DePauw University şi University of Arizona şi a lucrat ca autoare independentă în domeniu. În prezent locuieşte cu familia la o fermă din sudul Munților Apalaşi.

ANCA-MARIA PĂNOIU a absolvit studii de comunicare, antropologie şi imagine şi îşi desfăşoară activitatea în mediul editorial. Traduce literatură, eseu, biografii, carte pentru copii şi bandă desenată, din engleză şi din franceză, printre autorii pe care i-a invitat în limba română numărându-se Edgar Morin, Fabrice Midal, Harold Schweizer şi Lisa Halliday. A participat la rezidențe de traducere oferite de Institute for Human Sciences (Viena), Centre National du Livre (Avignon), Collège International des Traducteurs

Littéraires (Arles) şi Bureau International de l'Édition Française (Paris).

Lui Lily Hopp Kingsolver

După cel din urmă nu vine un da,
De acest da depinde lumea viitoare.
— WALLACE STEVENS,
„Bărbatul bine îmbrăcat cu barbă"[1]

1
Casa care cade

— Cel mai simplu ar fi s-o demolați, spuse bărbatul. Casa e un dezastru.

La auzul veştii, simți cum i se urcă sângele la cap: un vuiet de strămoşi țărani cu pietre în pumni, ținându-i piept prigonitorului. Numai că bărbatul ăsta era constructor. Ea îl chemase şi tot aşa putea să-i spună să plece. Willa aşteptă să i se domolească panica, răstimp în care el rămase în picioare, privindu-i dezastrul. Îi răspunse alegându-şi vorbele cu grijă:

[1] În *Lumea ca meditație*, în româneşte de Constantin Abăluță şi Ştefan Stoenescu, prefață de Ştefan Stoenescu, Univers, Bucureşti, 1970, p. 166.

— Nu e o ființă vie, ca s-o declari moartă şi gata. Tot ce se strică într-o structură poate fi înlocuit cu altă structură. Corect?

— Corect. Ce încerc să spun e că aici structura care trebuie înlocuită e casa cu totul. Îmi pare rău. La dumneavoastră, temelia e inexistentă.

Din nou, vuiet în timpane. Îi privi lung combinezonul negru, învelit într-o rețea de pânze de păianjen care se prinseseră de el în spațiul strâmt de trecere. Petrofaccio, aşa îl chema. Pete.

— Cum e posibil ca o casă atât de veche să nu aibă temelie?

— Nu toată casa. Vedeți acolo, unde au adăugat extinderea? Pereții ăia nu au nimic solid pe care să se sprijine. Şi extinderea implică bucătăria, băile, practic tot ce aveți nevoie într-o casă funcțională.

„*Include*", gândi ea. „Cuvântul *implică* e greşit în context."

Unul dintre băieții vecinilor se strecură pe uşa din spate. Privirea i se izbi în fugă de Willa, apoi se îndepărtă rapid, în salturi, croindu-şi drum înspre alee prin labirintul de maşini din curtea lui. El şi fratele său lucrau la vehicule mai ales noaptea, manevrând unelte de colo-colo, în lumina frontalelor. Zeflemeaua lor tăcută şi înjurăturile intermitente în spaniolă, exprimând frustrare ori reuşită, pluteau prin ferestrele de la dormitorul Willei ca o muzică nocturnă dintr-un oraş nou. Nu avea nimic cu cimitirul de maşini sau cu băieții aceia arătoşi şi cu prietenii lor, toți în şorturi şi în şlapi de plastic, de parcă viața începea într-un vestiar. Greşită aici era condamnarea la moarte îndreptată împotriva casei ei, în timp ce casa de alături se ținea dreaptă, nonşalantă, cu linia acoperişului curbată periculos şi cu placajul exterior cojindu-se în fâşii leproase. Casa Willei era din cărămidă. Nu paie, nu bețe, nimic care să fie spulberat dintr-o suflare de vânt.

Ar fi fost rândul ei să vorbească, dar tăcerea se prelungea. Domnul Petrofaccio cercetă amabil cei doi arbori imenşi care umbreau curtea şi jumătate de cvartal. Willa admirase mereu perechea de uriaşi de la fereastra bucătăriei, presupunând că erau la fel de bătrâni precum casa, dar nici prin gând nu-i trecuse că ar putea să aibă o speranță de viață mai mare.

— Habar n-am cine ar face aşa o treabă, vorbi el în cele din urmă. Să adauge o extindere fără să-i facă temelie. În orice caz, nu un constructor care se respectă.

Acum, că se uita şi ea mai bine, casa chiar părea să stea direct pe pământ, cu cărămizile din partea de jos lăfăindu-se în afară, în şiruri neregulate. Peste acoperişul în două ape care adăpostea etajul al treilea şi extinderea pe două nivele se întindea o carapace de tablă ruginită, cârpăcită în partea din spate, aparent la repezeală. Două coşuri de fum înalte erau înclinate în direcții opuse. În josul pereților de cărămidă se întindeau nişte crăpături zigzagate, de forma fulgerelor. Cum de nu văzuse toate astea? Willei îi stătea în fire să-şi ridice scutul de anxietate de fiecare dată când cineva din familie mergea la un consult de rutină sau când suna telefonul la ore târzii, aşteptându-se la ce e mai rău, pentru ca viața să n-o ia prin surprindere. Dar în dimineața aceea căutase constructori fără să aibă vreo presimțire rea la modul serios. Se gândise, probabil, că familia ei îşi epuizase deja partea de ghinion.

— Nu pot să vă angajez ca să-mi dărâmați casa şi s-o reconstruiți.

Willa îşi trecu mâinile prin păr, în dreptul tâmplelor, simțindu-se ca o idioată. Ambele-mâini-duse-la-tâmple erau un tic nervos de care încerca să scape de vreo douăzeci de ani, de când copiii îi spuseseră că o făceau să semene cu *Strigătul*. Îşi vârî pumnii în buzunarele şortului kaki.

— Ne gândeam s-o reparăm, s-o vindem şi să ne luăm ceva mai aproape de Philadelphia. Nu avem nevoie de atâta spațiu. *Nimeni* nu are nevoie de atâta spațiu.

Domnul Petrofaccio nu se pronunță cu privire la latura morală a lucrurilor.

— Dar îmi spuneți c-ar trebui s-o reparăm mai întâi dacă vrem s-o scoatem la vânzare. Şi am observat că una din patru case din oraşul ăsta are afişată o plăcuță cu „De vânzare”. Vreți să spuneți că toate sunt într-o formă mai bună decât casa asta?

— Douăzeci şi cinci la sută dintre ele, dar e o estimare generoasă. Corect ar fi zece la sută.

— Şi se vând?

— Nu.

— Deci şi ăsta e un motiv ca să nu demolăm casa, spuse ea, dându-şi seama că logica ei din acel moment nu era prea ascuțită. OK, ştiți ceva? Cel mai important e că locuim aici. Chiar acum îl avem la noi pe tatăl soțului meu, care e invalid. Şi pe fiica noastră.

— E şi un bebeluş în schemă, nu-i aşa? Am văzut lucruri de bebeluş, leagăn şi toate cele. Când inspectam fisurile din țeava de la etajul al treilea. Spuneați că aveți de gând să vă restrângeți – de, mă mir şi eu. Pare că aveți o familie mare.

Willa rămase cu gura căscată. Nu-i răspunse. Pete scoase o batistă din buzunar, îşi şterse fața, îşi suflă nasul şi o băgă la loc. Probabil că se cocea în combinezonul ăla.

— Asta este o întâmplare binecuvântată, doamnă, îşi dădu el cu părerea. Un bebeluş.

— Mulțumesc. E copilul fiului meu, nou-născut. Weekendul ăsta ne ducem la Boston cu maşina, ca să vedem bebeluşul şi să le ducem leagănul.

Pete încuviință gânditor.

— Cu tot respectul, doamnă, dar înainte să cumpere o casă, oamenii cer în general o evaluare.

— Nu am *cumpărat-o*! spuse ea, străduindu-se să-şi păstreze un ton neutru. Am moştenit-o. Eram în Virginia când a murit mătuşa mea şi ne întrebam ce să facem cu o vilă veche din New Jersey, apoi, din senin, soţul meu a primit o ofertă de lucru de la Chancel. O navetă de jumătate de oră, prea frumos ca să fie adevărat, nu-i aşa?

— Soţul dumneavoastră e profesor acolo?

Lui Pete i se subţiară nările. Probabil că-i mirosea a bani, aderând la obişnuita preconcepţie cum că universitarii ar şi avea aşa ceva.

— Cu un contract pe un an care s-ar putea să nu i se prelungească, îl rezolvă ea din două vorbe. Mătuşa mea a avut casa închiriată o perioadă destul de îndelungată. Era internată într-un azil din Ocean City.

— Condoleanţe.

— E deja un an de-atunci, e-n regulă. Ea şi mama au murit la o săptămână distanţă, ambele de aceeaşi formă rară de cancer, şi erau gemene. La şaptezeci şi nouă de ani.

— E ceva. Adică e trist, dar seamănă cu o poveste de revistă. Un rahat de-ăla inventat, de nu-l crede nimeni.

Ea râse cu amărăciune.

— Eu chiar sunt redactor la o revistă.

— Serios? La *Newsweek*, *National Geographic*, genul ăsta?

— Da, genul ăsta. Glossy, premiată. Numai că a mea a intrat în faliment.

Pete plescăi.

— Nasol.

— Îmi cer scuze că v-am ţinut în picioare. Aţi dori nişte ceai cu gheaţă?

— Nu, mulţumesc. Trebuie să ajung la Elmer, să văd o stricăciune făcută de termite.

— Bine.

Îşi dorea să uite tot ce-i spusese, şi totuşi o intriga accentul lui. Înainte să se mute, fusese îngrozită la gândul că va trebui să-i asculte pe cei din New Jersey spunând că ies pe *uşe* sau că se duc cu maşina la *plaje*, dar South Jersey era plin de surprize lingvistice. Pete ăsta părea de-al locului, parte băiat de Philadelphia care lungeşte vocalele, parte *Amish* din Pennsylvania, sau cam aşa ceva. Acum scruta garajul de la graniţa proprietăţilor: două etaje, ferestre de epocă din sticlă, strat gros de iederă englezească.

— Vă gândiţi că e la pachet cu casa clădirea aia? întrebă ea. Actul de proprietate nu e prea clar în privinţa asta.

— Aia nu e a dumneavoastră. Aia trebuie să fie casa-gaj pentru proprietatea de alături.

— Casa-gaj.

— Da, doamnă. Pe vremea aia, când vindeau loturile, aveau nişte condiţii. Îmbunătăţeşte proprietatea în termen de un an, arată că vrei să rămâi, plantează copaci, de-astea. Oamenii înălţau structurile astea în timp ce se dumireau cum să-şi ridice casa adevărată.

— Nu, serios.

— Dacă vă uitaţi prin oraş, o să vedeţi câteva, toate construite după acelaşi plan. Cadre ca de hambar, rapide şi ieftine. Era un tip care făcea treabă bună în afacerea asta cu casele-gaj, am impresia.

— Despre ce perioadă vorbim?

— Landis, răspunse el. N-aţi auzit de Landis?

— Vreun dezvoltator, ceva?

— Un rege mai degrabă, pe vremea aia. Când cumpără, aici nu e decât o adunătură de sălbăticiuni, da? Treizeci de mii de acri şi nici ţipenie, numai indieni şi sclavi fugiţi. Aşa că pune la cale un plan mare de tot, ca să ademenească oamenii. Un fel de rai pe pământ, sau cam aşa ceva.

— O comunitate dintr-aia utopică? Vă bateţi joc de mine.

— Ba nu. Ferme, ca în cărțile ilustrate. Nu ați băgat de seamă că străzile se cheamă Plum, Peach, Apple, şi tot aşa? Almond?[2]

Pronunța *ăul*-mond. Willa îi remarcă rezistența la contrageri, precum şi tendința de a repeta *pevremeaia*. Îşi dorea să fi avut reportofonul la îndemână.

— Mda, am băgat de seamă. Fata mea iese să plimbe câinele şi se întoarce acasă cu poftă de-o gustare.

Pete râse.

— Pare sănătoasă puştoaica. Fetele mele nu vor decât chestii de-alea de le zice Sour Patch şi sucuri acidulate. O scot din minți pe nevastă-mea, serios vorbesc.

Willa nu avea nicio intenție să dea explicații despre Tig.

— Şi i-a zis Vineland[3] gândindu-se că oamenii o să roiască în jur precum musculițele la fructe?

— Căpitanul Landis era as la fructe, ştiu sigur. Şi cine ştie să cultive struguri, dacă nu italienii? Aşa că îşi deschide ziarul lui, în italiană, ca să atragă elementul potrivit. Neamul Petrofaccio a venit de la Palermo, din Italia. Bunica mea a păstrat un carnet cu toate chestiile astea.

Willa zâmbi.

— Landis era un bețiv.

— Nu, doamnă, tocmai asta e, că-n Vineland nu se bea alcool deloc. Era o regulă foarte importantă pe vremea aia.

Willa sesiză destule goluri în poveste, dar tot se gândi că ar putea să sape ceva mai adânc, pentru un articol: „Utopii de secol nouăsprezece duse pe apa sâmbetei”.

— Sunteți sigur că e al lor garajul? Nu că mi-ar trebui, adăugă ea râzând. Numai dacă nu cumva vă gândiți c-o să avem nevoie de un alt loc unde să stăm.

---

[2] „Prună”, „piersică”, „măr” şi „migdală” (engl.).

[3] În traducere literară, „ținutul viței-de-vie”.

Descurajant, dar el nu râse.

— Al lor e. Îmi dau seama după unghi şi după retragere.

Willa presupuse că vecinii nu ştiau, altfel l-ar fi îndesat cu resturi colaterale din grădina lor de maşini stricate. Pete mai aruncă o privire casei coşcovite, ca de fermă.

— Structura originală a fost şi s-a dus. Păcat. Pe vremea lor, originalele alea erau nişte domnişoare cu clasă. La fel ca a voastră.

— Mai greu cu temelia. Necazul multor domnişoare, am impresia.

Pete se uită la ea, cu aerul evident că nu i părea o glumă potrivită.

— Dacă e aşa mare păcat să le pierdem, n-ar trebui s-o putem salva pe a noastră? Nu există finanţări pentru genul ăsta de lucruri? Conservarea edificiilor istorice?

El ridică din umeri.

— La momentul de faţă, scumpului nostru oraş îi suflă vântul prin buzunare.

— Trebuie să fi fost pline la un moment dat. Am impresia că locul ăsta a fost construit pe o etică a muncii imigranţilor, cu bani moşteniţi din exploatarea lemnului.

— Bani, spuse domnul Petrofaccio, privind lung peste nişte caroserii de Ford şi Chevrolet, la două fete care împingeau cărucioare cu bebeluşi în josul aleii cu pietriş, conversând într-o muzicală limbă asiatică. Unde se duc banii?

Şi Willa se întreba acelaşi lucru. În familia ei, în profesia ei şi în cea a soţului ei, în economiile europene strâmtorate şi în toată nenorocita asta de lume – unde dispăruseră banii de altădată? Soţul ei avea un doctorat în politică globală, fiul ei era economist şi niciunul nu părea absolut deloc interesat de acest mister care pe ea o îmbolnăvea. Cu atât mai mult cu cât era deosebit de concret.

— Asta ar fi soluția, bani de la guvern, sugeră Pete. Fiindcă niciun om de rând, persoană fizică, nu dispune de cât e nevoie aici. O vreme poți să mai sprijini una-alta, dar vremea aia trece.

Willa expiră profund.

— Bun. Nu e chiar recomandarea la care mă aşteptam. Cred că încercați să spuneți că dacă nu ne hotărâm să ne demolăm căminul, singurele opțiuni care ne rămân sunt soluțiile temporare, şi niciuna dintre ele nu arată prea bine. Cred că mai bine am programa altă întâlnire, când o să fie şi soțul meu de față.

— În regulă.

Pete îi oferi o carte de vizită şi o strângere de mână condolentă. Ea ştia deja că gregarul ei soț îl va lua pe bărbatul ăsta drept amic. Toată căsnicia lor îl văzuse pe Iano făcând schimb de numere cu instalatori şi mecanici – era genul acela cu o mulțime de prieteni în lista de Facebook, cu mult înainte de Facebook.

— O să vă sunăm pentru pasul următor de îndată ce dau veştile proaste. Dar vă previn, şi soțul meu o să vă ofere o grămadă de motive pentru care nu putem demola casa. Şi nu toate coincid cu ale mele. Între noi fie vorba, am putea să amânăm la nesfârşit.

Domnul Petrofaccio încuviință din cap.

— Ştiți ceva? Cu tot respectul, aud tot timpul genul ăsta de chestii. Dar n-o să vă repare casa.

***

Willa petrecu o oră agitată învârtindu-se pe la etajul al treilea, încercând să aleagă o cameră în care să-şi instaleze biroul. Se mutaseră de o lună şi reuşise între timp să organizeze lucrurile acceptabil la etajele inferioare, dar nu făcuse nicio incursiune la etajul superior, cu excepția

încăperii pe care o desemnase drept pod. Lângă leagănul de epocă dosise obişnuitele vechituri – podoabe de sărbători, echipament sportiv aproape nefolosit, plus cutii cu amintirile copiilor, de la picturi făcute cu degetul la vârsta preşcolară până la proiectele lui Tig de la orele de ştiinţe, uzate acum, şi albumele de absolvire ale lui Zeke, toate semnate de fete care îl găseau prea drăgu k să-l poată uita.

Willa îşi aminti motivul invocat de constructor ca să-şi bage nasul în toate astea: ţeava fisurată? Dumnezeule. Suna ca un anevrism. Ce o şoca era mina lui veselă din clipa când oferise îngrozitorul prognostic. Exact ca ultimul oncolog al mamei sale.

Ca să iasă din vrie, îşi îndreptă atenţia asupra camerei care dădea spre vecinii automobilişti. O privelişte de evitat, s-ar putea spune, dar lumina după-amiezii filtrată prin frunzele fagului uriaş era absolut superbă. Iar podeaua din lemn masiv era într-o stare destul de bună, mai puţin poteca cenuşie şi zgâriată care unea cele patru camere nedecomandate de la etajul al treilea. Îşi aduse aminte de Zeke şi Tig şi de unul dintre câinii de-acum morţi alergându-se printr-un spaţiu circular ca acesta, într-unul dintre căminele lor. Care dintre ele? Boulder, se gândi, amintindu-şi munţii care se zăreau prin fereastra bucătăriei. Dealuri spre care şi-ar fi dorit cu ardoare să evadeze, blocată cum era acasă, cu doi preşcolari, în timp ce Iano îşi repurta cel dintâi succes la catedră.

Camerele de la ultimul etaj erau încălzite ca nişte furnale. Toate ferestrele casei erau din podea până în tavan şi, până acum, majoritatea păreau blocate. Mai trase vreo doi pumni unei rame, dar până la urmă se dădu bătută, se aşeză pe podea şi despachetă o cutie cu cărţi, aşezându-le în grămezi, pe categorii. Apoi, nervoasă, le reîmpachetă. Era ridicol să se cuibărească, dată fiind soarta blestemată a cuibului. Închise ochii şi se sprijini de perete, simţind

răpăitul ritmic al concentratorului de oxigen al lui Nick, de la etajul întâi. Ca nu cumva să apuce vreodată să se relaxeze în singurătate, miasma socrului ei şi echipamentele care îl ţineau în viaţă năpădeau locuinţa. Îşi dorea ca Iano să fi fost acasă. Cursurile nu începeau decât peste câteva săptămâni, însă deja era împresurat cu o mulţime de sarcini de birou.

Cuvântul *birou* o împunse în piept cu o nostalgie dureroasă. Date fiindu-i vârsta şi profesia – cincizeci şi ceva de ani, jurnalistă –, era posibil să nu mai aibă parte niciodată de o viaţă profesională cu colegi, bârfe de birou şi cu un stimul regulat pentru a ieşi din pantalonii de trening. O chinuiau durerile-fantomă ale restului vieţii sale productive, amputată peste noapte. În ultimii ani petrecuţi la revistă lucrase mai mult de acasă, dar oricum, drumurile regulate la biroul central de la periferia D.C.-ului îi consumaseră atât de multă forţă vitală, încât începuse să-şi invidieze prietenii liber-profesionişti. De această invidie Willa se vindecase imediat. Acum înţelegea că biroul o transformase într-o persoană oficială. Întreaga ei carieră era pusă retroactiv sub semnul întrebării. Cum se putea ca un profesionist să se trezească într-o bună zi fără profesie? Ca să rămână întreagă la cap, trebuia să trimită câteva oferte în calitate de liber-profesionistă, iar primul pas era să-şi revendice o cameră doar a ei. Acum, până şi acel proiect simplu părea întinat de alura calamităţii.

Se întinse pe podea şi privi lung petele concentrice şi maronii de pe tavan. Iano propusese să acopere petele cu vopsea şi gata, fiindcă aşa era Iano. Willa se gândise că dacă din grinzile de sus se scurgea fluidul acela închis la culoare, problema trebuie să fi fost îndeajuns de serioasă încât să merite vizita unui constructor. Tabla trebuia cârpită pe alocuri, poate că în bârnele de sus aveau să găsească chiar porţiuni putrezite. Dar toată casa, un *dezastru*? Şocul se

abătu asupra Willei ca un eşec personal. Ca şi cum ar fi atras dezastrul prin simplul fapt că nu-l văzuse venind.

Se ridică cu greutate, coborî scările, o trezi pe Dixie din puiul de somn pe care-l trăgea pe preşul din holul de la intrare, îi puse lesa şi o împinse pe uşă afară, la plimbare. Dixie, care cu ajutorul unui Prozac pentru căței deloc ieftin reuşise să-şi înfrângă groaza de-o viață de a călători cu maşina, făcând față astfel mutării din Virginia, dar care acum nu mai voia decât să-şi doarmă restul zilelor, ca să-şi alunge buimăceala. Willa înțelegea avantajele acestui program de viață.

— Uşurel, uşurel, o struni ea, întrebându-se ce pricepeau ochii bătrâni ai lui Dixie din trotuarele acestea ale Vinelandului, crăpate peste tot, cu ridicături pricinuite de rădăcinile ca nişte monturi ale uriaşilor arbori seculari.

Toate străzile ofereau aceeaşi privelişte a trunchiurilor de stejar şi arțar, aliniate precum coloanele Partenonului. Utopia constructorului avea sens: copacii aceştia sugerau că acum un secol aici se făcuse o planificare urbană riguroasă. Trecu prin fața casei vecine, cu parcarea ei pe colț plină ochi cu automobile, apoi o luă spre sud pe Sixth, avansând cu greutate din cauza lui Dixie, care inspecta fiecare trunchi de copac. Cățeaua era pretențioasă când venea vorba să-şi golească vezica, dar părea nerăbdătoare să adulmece noutățile locului, ca şi când ar fi fost altele decât ieri. La fel ca vârstnicii aşezării, pe care Willa îi zărea prin bufete cufundați în săptămânalul local, de parcă s-ar mai fi întâmplat ceva nou pe acolo de la ultimul număr încoace.

Traversă Landis Avenue, o stradă principală ciudată din cauza dimensiunilor ei exagerate, largă cât o autostradă cu patru benzi, cel puțin. Iano avea câteva teorii interesante cu privire la ea, dar adevărul se dovedise banal: Landis, baronul locului, îşi făcuse o stradă pe măsura egoului său. Putea s-o paveze şi cu aur, tot degeaba. Acum să-şi fi văzut

micul burg pe moarte, cu strada principală aşa de pustie, că Willa se simţea în siguranţă traversând cu ochii în telefon, relaxată şi neatentă, împreună cu căţeaua care era oarbă cu acte-n regulă.

Voia să-l sune pe Iano şi să-l pună la curent cu noul episod al dezastrului lor familial, pentru ca el să-i împărtăşească senzaţia de înec. Dar la ora asta probabil că era deja în drum spre casă, iar Iano era un şofer foarte uşor de distras. De fapt, mama ei era cea pe care şi-ar fi dorit s-o sune imediat ce primise veştile rele, sau şi mai bine, în timp ce le primea, cât domnul Petrofaccio îşi sufla nasul. Primul lucru dimineaţa şi ultimul seara, de fiecare dată când vreo ceartă cu Tig o făcea bucăţi, mama ei fusese cea care o ajuta să se adune. Când cineva contează atât de mult, nu-l pierzi când moare. Îl pierzi puţin câte puţin, din viaţă.

Willa şi Dixie trecură pe lângă un amanet, o casă de ajutor social, un restaurant thailandez şi magazinul chinezesc numărul unu, apoi o luară din nou spre sud. După cinci cvartale, la Eighth colţ cu Quince, Dixie îşi alese în sfârşit o rădăcină de arţar pe care să facă pipi. Majoritatea caselor din acest cvartal datau cam din aceeaşi perioadă victoriană, câteva dărăpănate, două de vânzare. Şi, mai mult ca sigur, reperă în curţile din dos două clădiri cu aspect de garaj, identice ca model, dar cărora anii de folosinţă diferită le schimbaseră înfăţişarea: una adăpostea un sedan Honda; cealaltă era un bârlog uman, acoperit cu vechi plăcuţe de înmatriculare. Îşi forţă memoria o clipă ca să-şi aducă aminte cuvântul. Îi veni: *gaj*. Case-gaj. Predecesoare ridicate la repezeală ale mult mai îngrijitelor vile care acum stăteau să cadă.

Dixie se legăna spre casă. Willa o urmă, simţind în stern cuvântul *dezastru*. Cum era posibil ca doi oameni muncitori să facă totul în viaţă aşa cum trebuie şi totuşi, la cincizeci şi ceva de ani, să ajungă efectiv în mizerie? Era furioasă pe

Iano dintr-un motiv despre care ştia că ar fi fost uşor de demontat la o cercetare mai atentă. Eşecurile repetate în ceea ce priveşte siguranța locului de muncă? Nu era vina lui. Destui universitari îşi petreceau carierele vânând posturi dintr-un oraş într-altul. Alcătuiau o nouă clasă de nomazi educați, cu copii care, întrebați unde crescuseră, nu erau în stare să formuleze un răspuns ca lumea. Prin case provizorii, una după alta, cu părinți care lucrau până la ore ridicole, acolo crescuseră. Făcându-şi temele prin holurile universităților, aşteptând pe la uşile sălilor de şedințe. Jucând leapşa cu urmaşi de fizicieni şi istorici de artă, pe peluza te miri cărui decan, în vreme ce adulții sorbeau Chablis ieftin, văitându-se de capii departamentelor lor. Acum, fără supărare, dar postul pe care era încadrat Iano era o insultă la adresa cuiva cu calificările lui. Ca unic întreținător de familie rămas, i se putea trece cu vederea vina de a fi incapabil să facă față unui telefon dur în timp ce se afla la volan.

Până atunci nu contase. Cu o mamă care s-o ocrotească, Willa îl lăsase liber pe Iano. Foarte bine, să fie el cel amuzant şi sexy, să nu-şi bată capul cu moartea sau cu taxele, să-i aducă flori culese de prin curțile altora, să-i azvârle pe geamul maşinii pantofii care îi dădeau dureri, ca pe vremuri, când se îndreptau spre vreo recepție oficială organizată de rector. Nu se putea aştepta să se schimbe peste noapte, taman acum. Dintre ei doi, ea era cea care gestiona crizele, iar el, cel care evada. Căsătoriile tind să se îngroaşe precum arterele, iar ea şi Iano erau căsătoriți de mai bine de treizeci de ani. Şi în seara asta o să dea buzna pe uşă ca o adiere de vreme bună, o s-o sărute în bucătărie, o să-şi schimbe hainele de birou şi n-o să apuce să vorbească înainte de cină.

Aşa că avea de gând să lanseze bomba asta peste toți deodată. Până la urmă, erau cu toții adulți, ca atare apți de

a-i împărtăşi îngrijorarea cu privire la casa care le cădea în cap. Mai ales bătrânul Nick, cu butelia lui de oxigen şi cu dispreţul înverşunat faţă de asistenţa socială, ar fi fost vulnerabil la dificultăţile unui trai fără adăpost. Altminteri, Tig era în stare să întâmpine prăvălirea cărămizilor dansând prin curte, în preajma unui foc de tabără. Willa încercase, dar eşuase în a-i trasa fiicei sale o cale morală. Dar iată că, şi în această privinţă, prăbuşirea unei structuri permanente părea să facă parte din schemă.

***

Aşteptările Willei pentru seara aceea s-au spulberat în timp ce punea pastele la fiert. Iano o sărutase şi dispăruse în dormitor, aşa cum prevăzuse. Dar iată-l întors în bucătărie, cu telefonul ei în mână. Arăta de parcă dăduse trenul peste el. Willa se tot ţinea să discute despre prostul lui obicei de a-i prelua apelurile şi de a răspunde la mesaje în locul ei, dar era clar că nu-i momentul pentru aşa ceva. Ţinea obiectul în mână de parcă l-ar fi ars.

Willa se replie:

— Ce? E Zeke?

El încuviinţă din cap cu un gest alb.

— A păţit ceva? Dumnezeule, Iano. Ce se petrece?

Iano puse telefonul pe blat. Willa îl ridică tremurând.

— Alo?

— Eu sunt, mamă.

— Doamne, Zeke, eşti bine! Totul e-n regulă şi cu bebeluşul?

Zeke suspina. Se îneca. Atinsese un prag al disperării pe care Willa nu-l putea asocia cu fiul ei echilibrat, cu capul pe umeri. Aşteptă, fără să-şi dea seama că-şi ţine respiraţia.

— Bebeluşul e bine, spuse el în cele din urmă. E vorba despre Helene.

— Vai, nu. Vreo complicație de la cezariană? Se-ntâmplă, dragule. A trebuit să se-ntoarcă la spital?

Iano o privea cu ochi îndoliați, clătinând din cap. Barba întunecată, tunsă atent, îi contrasta cu chipul înspăimântător de palid, iar faptul că părea să știe ceva o deruta pe Willa. Îi întoarse spatele și ascultă tăcerea fiului ei, felul în care își aduna puterile.

— Mamă, Helene a murit. E moartă.

— Dumnezeule! Cum?

Ticăitul tăcerii lui dură destul cât să se întrebe dacă nu cumva pusese o întrebare nepoliticoasă. Mintea i se zbătea ca o pasăre prinsă în capcană.

— A luat pastile, spuse el în cele din urmă. S-a sinucis.

— Țineați *pastile* în casă? Cu un bebeluș prin preajmă?

— Mamă, încă nu e la vârsta capacelor cu protecție.

Dojana o trezi la realitate pe Willa, aducându-i pe amândoi cu picioarele pe pământ.

— Ai sunat la 112?

— Normal.

— Iartă-mă, doar că... sunt șocată. Când s-a întâmplat?

— Cât e ceasul acum? Am ajuns acasă pe la șase fără un sfert. Încă-i aici.

— *Cine*-i acolo?

— *Helene*, mamă. A murit în dormitor. Are ceva în gură. Un ventilator. Au încercat s-o resusciteze, deși degeaba, am impresia. Au zis că trebuie să-i lase chestia aia-n gură până vine procurorul. Îmi cam bagă spaima-n oase, fiindcă o desfigurează și arată dureros rău de tot. Cred că-i o tâmpenie din partea mea să mă agit pentru asta, nu?

— Deci au venit paramedicii. Mai sunt acolo? Ce se-ntâmplă?

— Au plecat. Au avut alt apel... știi tu. Urgent. Acum trebuie să vină procurorul, apoi pompele funebre, ca să ridice corpul. Paramedicii mi-au spus la ce numere să sun.

— Of, scumpule. Eşti singur acolo, în apartament?

— Sunt cu Aldus.

Doamne, se gândi Willa. Aldus. Era de câteva săptămâni pe lume şi uite ce se abătuse asupra lui.

— Stau pe canapea, spuse Zeke, care acum părea dornic să scoată cuvinte pe gură. E cu mine, doarme. Cred că l-a epuizat, a aşteptat aşa de mult... Îi era tare foame. Şi cred că era şi speriat. Doamne. Cum să nu-şi cunoască mama? Ce se-alege de un om care nu-şi cunoaşte mama?

— Cred că n-avem decât să le luăm pe rând. Să nu rămâi singur în clipa asta. Sună pe cineva imediat ce închidem noi telefonul. Nu pe procuror. Vreau să ai un prieten lângă tine. Doamne, părinţii lui Helene, bieţii de ei. Cât o să le ia s-ajungă la Boston?

Zeke scoase un sunet care o uimi. Un scâncet de animal. Încă nu se gândise să-i sune. Cumplită sarcină.

— Vrei să vorbesc eu cu ei?

— Nu vă ştiţi. Cum crezi că le-ar pica aşa ceva din partea unei străine?

— Bine, dar te rog, cheamă pe cineva să stea cu tine. Trebuie să iei o mulţime de decizii. Când a murit mama, am fost şocată de toate treburile practice care trebuiau făcute imediat. Ai idee... ce şi-ar fi dorit ea?

Îi ascultă respiraţia. Un suspin. Se străduia. Alt suspin. Ca zgomotul sacadat al unui motor defect.

— N-am vorbit despre asta, mamă! îi ieşi în cele din urmă. Când venea vorba despre moarte, eu eram ăla care-i spunea să n-o facă.

— Ce vrei să spui?

Willa se întoarse, dar Iano plecase. Făcu câţiva paşi. Se opri în cadrul uşii, privind în sufragerie. Tig juca table cu Nick, garanţia că bătrânul n-avea să facă o criză în aşteptarea cinei. Faţă în faţă, de o parte şi de alta a mesei, alcătuiau o pereche imposibilă: Tig, cu părul împletit în

dreaduri săltărețe, şi epava de Nick, cu tuburile de oxigen presându-i mandibula într-o grimasă permanentă.

— De dimineață părea... normală, spuse Zeke. Ieri a dus bebeluşul la controlul medical şi părea... ştii şi tu, uşurată că... ştii şi tu. Că e-n regulă. Că ia în greutate. Azi avea de gând să-l scoată la plimbare cu căruciorul. Ne întrebam în glumă dacă o să aibă nevoie de instrucțiuni de folosire ca să-l împingă.

Willa era uimită de coerența lui Zeke. Oamenii gestionează situațiile de criză în fel şi chip – relatase destule scene de crimă cât s-o ştie prea bine –, dar în clipe ca asta li se vădea felul de-a fi. Bărbatul ăsta echilibrat şi cumplit de trist cu care vorbea la telefon era lemnul viu de sub scoarța copacului, fiul ei. Willa observă că pastele fierseseră şi acum dădeau pe-afară. Stinse ochiul aragazului.

— Zici că atunci când venea vorba despre moarte, tu erai ăla care-i spunea să n-o facă. Ce-nseamnă asta, Zeke?

— Nici măcar n-am sărutat-o de rămas-bun, mamă. Sau poate c-am făcut-o, dar n-am ştiut. Nici măcar nu-mi mai aduc aminte. E aşa de trist.

— Vrei să spui c-a amenințat să se sinucidă?

— Nu trebuia să renunțe la antidepresive. Nu trebuia s-o las. Nimeni n-ar fi trebuit să-i ceară una ca asta.

— Nu te învinui. Medicamentele nu erau treaba ta. Probabil că prezentau riscuri pentru bebeluş. Ce lua?

— De Paroxetină ziceau că trebuie să scape neapărat. Au încercat să vadă dacă-i merge Sarafem, sau cel puțin aşa cred, nu-mi mai amintesc exact. După ce-a trecut de primul trimestru, şi-au dat acceptul pentru câteva chestii, dar nu aveau niciun efect când nu le mai lua. Era, cum să-ți spun, paralizată de spaimă c-ar putea să facă ceva greşit. Medicamentele alea aveau alerte de risc pe cutie, mamă. Cum putea să se uite-n oglindă, însărcinată fiind, şi să ia asemenea pastile? O alertă dintr-asta e ca „Fumatul

cauzează cancer” pe pachetul de țigări, avertismentul cel mai sever.

Willa simțea apăsarea greşelilor pe care ar fi trebuit să i le ierte lui Helene. Văicărelile de femeie însărcinată, letargia.

— Îmi pare rău. Cred că ți-a fost tare greu.

— Ei i-a fost şi mai greu. Evident.

— Sunt convinsă că nu tu i-ai spus să renunțe la antidepresive.

— Poate c-am avut aşteptări prea mari de la ea. Am obiceiul ăsta, mamă: mi se pare că dacă mie îmi vine ceva la îndemână, şi celorlalți ar trebui să li se pară la fel de uşor. Poate că se simțea vinovată.

— Sunt convinsă că se consulta cu doctorii. O ştiu pe Helene, sigur era bine informată.

— De parc-ar fi avut de-ales! Nu poți să-ți închipui prin ce-a trecut. Sarcina a fost un iad, zi de zi. Era obsedată c-ar putea să fie ceva în neregulă, că bebeluşul e mort sau diform. Memorase potențialele efecte adverse ale ISRS-urilor administrați în sarcină. Anencefalie, adică atunci când bebeluşul se naşte fără creier. Omfalocel, când intestinele răzbat printr-o gaură din abdomen. Totul luase chipul monstrului ăstuia. Pur şi simplu nu şi-l dorea.

— Ce tot spui acolo? Bineînțeles că şi-a dorit copilul.

Willa presupunea că *el* nu şi-l dorise. Zeke, care la vârsta de un an îşi lăsase jucăriile deoparte, copil incredibil de serios țâşnit din dezordinea vieților nomade ale părinților săi, nu era genul care să-şi dea peste cap prea bucuros viața ordonată ca să facă loc haosului unui bebeluş sosit pe nepregătite. Willa nici măcar nu credea că neglijase măsurile de contracepție. Băieții tot băieți, auzise şi ea asta, dar unul era al ei, Zeke, care făcea întotdeauna ce e bine. Ea şi Iano rezistaseră tentației de a pleda pentru un avort, dar vedeau sarcina asta ca pe o datorie impusă fiului lor, dacă nu chiar o ambuscadă. Între ei, epuizaseră toate scenariile. Şi în

niciunul dintre ele Helene nu juca rolul cuiva care *pur şi simplu nu-şi dorea copilul*.

A încercat să şi-l închipuie pe Zeke în apartamentul lui.

— O, Doamne! Tu ai... găsit-o?

Tig îşi făcu apariţia în cadrul uşii. Avea ochii mari şi arăta dureros de mică în hainele ei largi, cu corola părului încadrându-i capul într-o caricatură de şoc. Pesemne că-i ajunsese câte ceva la urechi, iar restul îl citea pe chipul Willei.

Willa îi arătă pachetul de paste şi borcanul cu sos, ridicând din sprâncene într-un gest de implorare. Cu aşa o fiică, greu putea miza pe îndeplinirea dorinţelor. Se îndepărtă de cuptor aşteptându-se ca Tig să se împotrivească, dar fata se strecură în spaţiul rămas şi începu să pregătească cina.

— Mda, eu am găsit-o, spuse Zeke. Când m-am întors de la muncă, bebeluşul plângea aşa de tare, că se îneca. M-a speriat de moarte. Nu ştiu de când era în starea aia... I-am schimbat scutecul, am încălzit un biberon, l-am hrănit. Credeam că Helene doarme. A dormit aşa de mult în ultimele luni... Am stat aşa vreo oră, am lăsat-o să doarmă. *Doamne*, mamă. Dacă intram în dormitor mai devreme? Dacă puteam s-o salvez?

— Bebeluşul plângea de ceva timp când te-ai întors tu, deci ea murise deja. Nu te chinui în halul ăsta. Te rog, scumpule. Ai avut grijă de fiul tău.

Greutatea acestor cuvinte o izbi pe Willa pe măsură ce le rostea, un pumn în vintre care pesemne că produsese un sunet, pentru că Tig se întoarse alarmată. Trebuia să depună efort ca să rămână în picioare în loc să se scurgă pe podea şi să-şi adune genunchii la piept, în timp ce cu urechea legăna vocea lui Zeke. Fiul ei conştiincios, care promitea atât de mult, acum avea să aibă grijă de un copil,

zi de zi, naufragiat în pustiul vieții de părinte singur. Furia pe moartă i se ridică în gâtlej ca un acid. Ce lucru inutil.

Tig o privea dreaptă, ca o zână bună din poveşti, cu lingura de lemn spânzurându-i între degete ca o baghetă fermecată. În spatele ei, oala clocotea. Willa închise ochii şi reuşi să formuleze calm în telefon:

— Până dimineață sunt la tine.

***

Să stai într-o mare biserică din Boston, încercând să linişteşti un bebeluş care urlă din toți rărunchii, îmbrăcată într-un costum de designer care i-a aparținut fetei din sicriu – cu toată imaginația ei bogată, Willa nu şi-ar fi putut închipui că va trăi aşa ceva. Croiala strâmtă a jachetei o împiedica să se mişte în voie. Probabil că domnul Armani nu luase în calcul legănatul unui bebeluş, nu că ar fi fost de învinuit. Willa îşi aruncase blugii într-o geantă de voiaj şi plecase să-şi salveze fiul, fără să se gândească vreo clipă la ținuta de înmormântare. Asta se întâmplase cu patru zile în urmă, poate cinci; pierduse noțiunea timpului. Aldus încă nu făcea diferența dintre zi şi noapte, iar ea funcționa cu mai puțin somn decât crezuse că e omeneşte posibil. De îmbrăcatul pentru înmormântare se ocupase abia cu vreo treizeci de minute înainte de eveniment, ceea ce o împinsese cu o oarecare urgență spre dulapul lui Helene. Găsise toate hainele pe umeraşe de lemn, organizate pe culori, şi în această dispunere ordonată întrezărise preț de o clipă legătura dintre fata moartă şi fiul ei. Dar ceea ce o înlemnise era gustul lui Helene pentru lucruri scumpe. Verificând etichetele la repezeală în căutarea mărimii potrivite, Willei i se întețise respirația: Fendi, Versace, Ralph Lauren. Erau şi vreo două costume care ar fi încăput-o cât de cât, slavă

Domnului. Probabil că Helene slăbise o măsură ca să intre în ținuta aceea șic, business, de proaspătă mămică.

Willa era foarte ușurată că reușise să pună mâna pe ceva mai răsărit decât un tricou ca să poarte la slujbă, fiindcă pur și simplu nu se așteptase la o capelă ticsită cu prietenii lui Zeke și ai lui Helene. Acum i se năzări că cineva ar putea recunoaște costumul bleumarin de mătase, văzut ultima oară pe la cine știe ce petrecere de promovare. Asta ar fi transformat-o în soacra ciudată care nici măcar nu așteptase să se răcească bine Helene, că și dăduse năvală în garderoba ei fină. Sesiza cât de teribilă e situația, dar simțea totul cumva de la distanță, ecranat de epuizare. Oricum, costumul era probabil camuflat de dungile de bale întinse pe revere.

Urletul bebelușului se preschimbă în câteva suspine adânci, apoi se stinse, lăsând loc unui moment de liniște funerară, după care iar o spulberă. Tânguirea lui se înălța și se prăbușea ca un sunet de sirenă pe deasupra orgii amuțite. Cu toate îngrijorările lui Helene pentru potențialele vătămări farmacologice, dăduse naștere unui fiu cu un set strașnic de tuburi sonore. Și totuși, în brațele Willei părea imaterial, rozaliu ca un pui de șoarece. Willa nu mai liniștise un nou-născut de zeci de ani și avea ea însăși lacrimile în gât. Îi aruncă lui Zeke o privire, făcând un gest înspre culoar, apoi se ridică și înaintă către ieșire, strecurându-se cu stângăcie între spătarul de lemn al stranei din față și genunchii celor prezenți. Probabil că de vină era paranoia provocată de lipsa somnului, dar le simțea dezaprobarea din priviri. Sau, cel puțin, absența oricărei urme de recunoștință pentru ADN-ul lui Helene, care era chiar acolo, în mijlocul lor. Adunarea bine îmbrăcată îi păru dintr-odată un trib gata să arunce cu verdicte, lucru pe care îl puse pe seama influenței lui Helene. Prietenii lui Zeke fuseseră dintotdeauna niște băieți drăguți și nepretențioși, care

tranşau lucrurile şi îi lăsau şi pe sportivii jalnici să joace în echipă cu ei. În clipa aceea se gândea, desigur, la vremurile în care Zeke fusese lupişor la cercetaşi. Probabil că nu ştia prea bine în ce se transformase Zeke acolo, în Boston, mai întâi ca student la Harvard Business, iar acum răzbătând cu greu ca tânăr profesionist printre nişte găozari notorii, cei mai competitivi de pe planetă.

Înaintă spre capătul capelei, uitându-se după ieşire. Se întreba ce ar fi fost mai bine: să caute adăpost prin vreun hol de la subsol sau să iasă în stradă. Ploua. Invitaţii se tot răsuceau, ca să se asigure că toată gălăgia aceea nu avea altă sursă decât copilaşul din braţele ei. Willa le întorcea privirea, începând să se simtă ofensată. Oare într-o bună zi nu avea să conteze că băiatul participase la înmormântarea mamei lui? Faptul că făcuse copilul ăsta perfect fusese cea din urmă realizare a lui Helene şi tocmai de aceea era îndreptăţit să se afle acolo, ca unică rudă de sânge. În afară de părinţii lui Helene, care sosiseră de la Londra pe muchie, încât abia ajunseseră la slujbă. Willa aflase că pe tatăl lui Helene îl chema Aldus, dar nu era sigură că e un motiv suficient pentru ca numele să fie folosit în continuare. Scrută rândul din faţă, încercând s-o recunoască de la spate pe mama lui Helene, atent vopsită. Biata femeie, cum o fi să-ţi pierzi fiica...!

Îl mută pe Aldus de pe un umăr pe altul şi fu cuprinsă de o consternare mută când simţi cât lapte se împrăştiase pe jachetă. Se califica la cea mai dezastruoasă întrebuinţare a unui costum Armani din istorie. Dar nici n-avea vreo soluţie mai bună, poate cu excepţia unui container pentru haine la mâna a doua. Ce-ar fi să le trântească un e-mail silfizilor şi cusurgiilor de prieteni ai lui Helene şi să-i invite pe la ei, ca să-şi aleagă un suvenir? În orice caz, era dureros să vadă cum se duce pe apa sâmbetei o avere alcătuită din haine de

designer, probabil cel mai însemnat bun al cuplului acum, când Zeke avea să fie înglodat în datoriile de înmormântare.

Oficianta era o femeie cu față rotundă şi ochelari de bufniță, care îi dădea înainte cu o rugăciune bună la toate. Era evident că n-o cunoscuse pe Helene. Willa se întreba dacă Zeke îi spusese măcar că era vorba despre o sinucidere. Gândindu-se la ce şi-ar fi dorit părinții lui Helene, lui Zeke nu-i trecuse prin cap ceva mai bun decât Biserica Anglicană, deşi nu fuseseră de față ca să organizeze ori ca să plătească pentru oficiu. În acele prime ore înnebunitoare, Zeke fusese nevoit să scoată carduri de credit din pălărie, iar costurile pentru îmbălsămarea lui Helene fuseseră exorbitante. Willa nu gustă ironia. Singura dorință pe care şi-o exprimaseră părinții fusese să-şi vadă fiica, pentru încheiere, aşa că Zeke îşi asumase costul unui sicriu deschis.

Willa abia dacă vorbise cu ei, mai mult ca să se scuze pentru absența lui Iano, insistând pe serviciul nou şi tatăl invalid şi trecând în umbră faptul că nu erau în stare să-şi permită un zbor de pe o zi pe alta. Îi citise dintr-o privire pe părinții ăştia: distanți, şi nu doar geografic. Helene îşi petrecuse copilăria prin internate. Erau englezi, aşa că organizarea li se părea, probabil, ceva mult mai firesc decât i se părea Willei. Ştia că trebuie să se ferească de stereotipuri şi să încerce să nu citească viața lui Helene retroactiv, ca pe o bobină de răni emoționale depănându-se implacabil în direcția sinuciderii. Chimie cerebrală, aşa zicea Zeke, iar Willa înțelegea. În ultima parte a carierei ei la revistă fusese editorul rubricii de ştiință şi sănătate; avea o înțelegere profesionistă a bolii. Helene fusese o persoană întreagă, la fel ca oricare alta – femeia de care se îndrăgostise Zeke –, atât că sărurile din creierul ei începuseră să-şi decanteze cumplitele orori. Într-acolo ne îndreptăm cu toții, dacă asupra noastră nu se pogoară harul serotoninei.

Într-un sfârşit, Aldus adormi răpus în braţele ei, sughiţând, dar altminteri liniştit. Willa îi mângâie părul îndărătnic. Avea mai mult decât era obişnuit pentru un nou-născut, negru ca pana corbului, la fel ca al lui Helene, şi îi stătea sculat pe cap, de parcă era şi el oripilat de viaţa în care aterizase. Pleoapele străvezii şi buzele strânse cereau ocrotire şi îi amplificau Willei mâhnirea pentru fiul ei înalt, frumos şi devastat, care acum înainta spre amvon, ca să citească necrologul. Îl avertizase să n-o facă, spunându-i că-i va fi greu să-şi ţină firea în faţa mulţimii, mai greu decât la oricare altă prezentare pe care o susţinuse în viaţa lui. Şi asta fusese înainte ca Zeke să-i spună ce avea de gând să citească, biletul de adio. Willa îşi cam pierduse cumpătul atunci, fiindcă ţipaseră unul la altul, lucru pentru care acum îi părea rău. Erau epuizaţi. Când i-l înmânase, obligând-o să-l citească, Willa nu-şi putuse înăbuşi plânsul.

Zeke avea dreptate, bineînţeles. Probabil că biata fată muncise luni în şir la eseul acela articulat, un bilanţ final al recunoştinţei ei pentru dragostea lui Zeke, pentru cei trei ani petrecuţi împreună şi al speranţelor ei pentru copil. Din considerente specifice necrologului, fuseseră însă nevoiţi să elimine un lucru, avertismentul fatal: încredinţarea lui Helene că darul cel mai frumos pe care putea să li-l facă partenerului şi fiului ei era să-şi înlăture sinele otrăvit din vieţile lor.

***

Willa deja nu se mai întreba dacă lucrurile s-ar fi putut înrăutăţi mai tare. Se afla în dormitorul fiului ei, cotrobăind prin noptiera prietenei lui şi aruncând sticluţe cu etichete pe care scria „O Play” şi „Love Lube”. O încerca o uşurare abstractă la gândul că se bucuraseră totuşi de o viaţă sexuală, în pofida a tot şi a toate – sarcină, depresie,

medicamente care diminuează libidoul. Îndeletnicirea de acum i se părea la fel de suprarealistă ca tot ce făcuse de când gonise pe autostrada I-95 spre Boston, începând cu dormitul în patul răposatei. La ora crudă la care ajunsese, nici ea nu mai ştia când, Zeke îi cedase patul şi se culcase pe canapea, lângă leagăn. Cu lumina zorilor crescând în jurul ei, Willa zăcuse întinsă, trează, chiar pe locul pe care Helene îşi pusese capăt zilelor. Până când, în cele din urmă, nu avusese încotro şi se ridicase, strecurându-se ca o stafie dintr-un roman victorian, privindu-i lung pe copilul din pătuţ şi pe tânărul tată distrus de pe canapea. Tânjise să alunece împreună cu ei în adormire. Orice, numai să nu fie nevoită să se mai întoarcă în camera aceea bântuită. Nu îndrăznise să întrebe care parte a patului fusese a lui Helene, dar gândul o măcinase până mai adineauri, când terminase de pus hainele în cutii şi se apucase să golească noptierele.

Oricum ar fi numit prietenii ei adunarea pe care, temerari, i-o organizaseră la firma de avocatură unde lucrau – postfunerară, post-înmormântare, post-orice –, sufocantul adevăr se lăsa greu peste ei: nu una, ci mai multe vieţi fuseseră curmate. Zeke şi copilul lui aveau să păşească de-acum înainte pe un drum cumplit de imprevizibil, începând cu eliberarea apartamentului, pe care Zeke nu şi-l permitea de unul singur. Chiria era pe numele lui Helene, aşa că putea să plece fără consecinţe juridice. Willa se îndoia: din experienţa ei, proprietarii aveau întotdeauna câştig de cauză. Dar Zeke i-a explicat că era unul dintre avantajele faptului că nu fuseseră căsătoriţi. Altul era că datoria serioasă de pe cardul de credit al lui Helene nu devenea problema lui. De asemenea, Mercedesul ei şi ameţitoarele rate lunare aveau să meargă înapoi direct la furnizor.

La început, starea lor civilă nu-i interesase pe Iano şi Willa, ca nişte *boomeri* indiferenţi la tradiţie ce erau.

Coabitarea era ceva obişnuit. Dar odată ce sarcina păruse să se fi instalat definitiv, Iano se gândise că fiul lui avea să insiste, cavalereşte, s-o ia în căsătorie pe mama copilului său. Ei bine, se înşelase: copiii ăştia găseau căsătoria neinteresantă, atât în termeni legali, cât şi sentimentali. Helene era avocată, le explicase Zeke, şi în calitatea asta nu avea nevoie de un contract redactat într-o limbă de lemn prin care statul Massachusetts să-i conducă viaţa personală. Cavaleria nu dispăruse, atât că bărbaţii nu mai aveau cai, iar femeile de felul lui Helene nu mai aveau nevoie să fie salvate. Aici, în sfera privată a lui Zeke, Willa pricepea.

Habar nu avea cum să-l consoleze. Îl privea din afară cum înaintează anevoie prin mlaştina lui de amărăciune, de la o oră la alta. Dar nu şi-ar fi dorit să se afle în altă parte. Nu-şi mai amintea când petrecuseră ultima oară mai mult de un ceas împreună, numai ei doi. Când se întâlneau în familie, ciorovăiala dintre fraţi şi efervescenţa lui Iano consumau tot oxigenul. Pe când zilele astea tăcute în apartamentul lui erau altfel. Willa n-ar fi suportat să admită că dintre cei doi copii ai ei îl prefera pe Zeke, dar nu încăpea nici urmă de îndoială pe care îi venea mai uşor să-l iubească. Născut uşor, crescut uşor, dezvoltase un temperament atât de asemănător cu al ei, încât Willa nu mai ştia unde se termină ea şi unde începe el. Oamenii făceau remarci pe marginea asemănării cu tatăl său, ceea ce la un nivel de suprafaţă era adevărat: avea aceeaşi statură şi aceiaşi umeri, aceiaşi ochi largi care inspirau încredere. „Leit taică-său”, dădeau pe-afară rudele greceşti de fiecare dată când îl vedeau pe Zeke, iar Willa nu le ţinea piept – căci adora tiparul. Conturul soţului ei în cadrul uşii încă îi făcea inima să tresalte. Dar părul blond-cenuşiu al lui Zeke era al Willei, la fel cum era şi tot ce se afla înăuntru: tiparul unui

grec chipeş, umplut însă cu substanța palidă a unei descendențe materne saxone, cu simțul datoriei.

Tig era exact opusul, mărunțică şi cu osatura fină, ca Willa, cu aceleaşi sprâncene înalte şi cu bărbia ascuțită, însă cu ochii întunecați, răzbătând dintr-un lăuntru în care clocotea energia paternă. În copilărie o strigaseră „Antsy”[4], pentru că numelui de Antigone îi stătea mai bine într-un certificat de naştere decât pe un copil în carne şi oase – lucru care n-o surprindea absolut deloc pe Willa. Alintul îi venea ca o mănuşă: fata părea să aibă furnici în pantaloni. În liceu îşi redobândise cu greu numele de Antigone, dar colegii o decăzuseră la Tigger, apoi simplu, la Tig. Acum nimeni nu-i mai spunea Antigone, cu excepția lui Iano, divizia responsabilă, care încerca ocazional să se țină de cuvânt.

Willei îi era tare dor de Iano, dar nu mai telefonase acasă din ziua înmormântării. Erau prea multe de spus, iar soțul ei părea să refuze înadins să înțeleagă. Căuta cine ştie ce răzbunare demnă de vreo tragedie greacă, vânturând încă prin cap gânduri cum că sarcina fusese o idee proastă, deşi Aldus era aici, instalat în camera de zi, cu leagănul şi masa de înfăşat flancând televizorul. Mult peste stadiul de idee.

Termină cu noptiera şi trecu mai departe fără să facă pauză. În baie se găseau o mulțime de produse pentru întinerirea pielii, al căror număr devenea derutant când te gândeai că-i aparținuseră unei fete frumoase de douăzeci şi ceva de ani. Willa le îndesă pe toate în saci de gunoi, întrebându-se în treacăt cât de groaznic ar fi fost să păstreze măcar câteva dintre cremele alea scumpe. Încercă să nu citească etichetele cutiilor de medicamente în timp ce le vâra şi pe ele în saci. Zeke era în dormitorul mic, acolo unde

[4] „Furnicuța”.

Helene îşi instalase biroul, amânând nevoia unei camere pentru copil. Era şi acum tot birou, în pofida sarcinii duse la capăt. Helene nu făcuse nimic ca să marcheze tranziția – nicio culoare pastelată, nicio mobilă, nimic din acele lucruri vesele pe care le fac mamele ca să-i ademenească pe copii în lume. În apartamentul acela îmbibat de doliu, Willa găsea absența camerei copilului drept lucrul cel mai greu de suportat, dar asta numai pentru că ştia ce înseamnă maternitatea obişnuită. Femeile sunt aproape întotdeauna cele care îi inițiază pe bărbați în lumea bebeluşilor, convingându-i să ia în serios lucruri ca numele sau decoratul camerei copilului. Zeke nici nu bănuia ce ratase.

Era acolo, adunând dosare pe care trebuia să i le returneze angajatorului lui Helene, ceea ce măcar părea mai puțin personal decât lamele de ras şi periile de păr. Willa îl tot ruga să nu-şi asume nicio sarcină care i se părea prea grea, dar serios acum, era ceva din toate astea care să nu fi fost prea greu? Îşi păstrase instinctele de tânăr fermecător, repezindu-se să ia obiectele grele din brațele Willei, deschizându-i portiera mamei lui Helene. Dar ca un somnambul. Când plângea bebeluşul, Zeke părea uşurat să păşească afară din mlaştina Helene, ca să iasă în întâmpinarea unor nevoi mai simple.

Singura formă de fericire din acest apartament venea de la contactul direct cu pielea bebeluşului, aşa că Willa se dădea înapoi şi-l lăsa pe Zeke să se ocupe cel mai mult de hrănit şi schimbat scutece. Îşi privea fiul devenind tată, legănând o mică viață în mâinile lui mari, căutând îndeaproape chipul ca un boboc de trandafir al fiului său, dar nu-şi dădea seama dacă se îndrăgosteşte, dacă e lovit de trăsnet, aşa cum fusese ea la cel dintâi născut. Lucrarea dragostei putea fi ciobită când începutul era umbrit de disperare. Zeke putea sfârşi învinuindu-şi copilul pentru propria pierdere. Pe Helene o ucisese sarcina; era un fapt.

Willa se străduia cu orele să nu vorbească despre astfel de lucruri. Era destul că trebuia să aducă în discuție alte subiecte necesare, de pildă unde avea să locuiască Zeke.

Luă o pauză între sertarele de la baie şi se postă în cadrul uşii, privindu-l cum mută cutii cu dosare în hol şi le aliniază ca pe vagoanele de marfă. Zeke îngenunche lângă o cutie cu cărți şi plie una-ntr-alta cele patru clapete de carton.

— Pot să am eu grijă de Aldus în după-amiaza asta, dacă vrei să te duci să vezi nişte apartamente.

El ridică privirea. Expresia lui o nelămuri. Frică, asta i se părea că exprimă.

— Sau aş putea să merg eu, adăugă Willa repede. Nu prea ştiu ce-ți doreşti, ce parte a oraşului îți permiți. Dar dacă mă îndrumi în direcția bună, pot să mă duc un pic în recunoaştere.

El se aşează pe podea, dând aerul afară şi odihnindu-şi antebrațele pe genunchi.

— Nu-mi permit un apartament, mamă. Nicăieri în Boston. Mă gândeam să mă mut cu Michael şi Sharon, dar tocmai mi-au dat mesaj. Am impresia că un bebeluş cam schimbă lucrurile.

— Să te muți cu *prietenii*?

Willa era năucită. Nu era un puşti care îşi lua un an de grație şi putea să-şi înjghebe o viață pe canapeaua unui camarad. Era tată.

— N-au spus clar că e din cauza lui Aldus. Dar sunt sigur că reprezentația lui de la înmormântare i-a trezit la realitate. Îmi dau şi eu seama că le-am cerut prea mult.

Willei i-a luat o clipă să-i înțeleagă spusele, inclusiv rolul pe care îl jucase ea în toată povestea, nereuşita de a-l face pe Aldus să tacă. Oare chiar era aşa o noutate pentru oamenii ăştia că bebeluşii plâng?

— Colegul de cameră de la master? întrebă Willa prudentă. Aveai de gând să locuieşti din nou cu el?

— Da, acel Michael cu care plănuiesc să deschid start-upul. Afacerea lui Zeke, Mike şi Jake. Michael s-a căsătorit, ţi-am mai spus. Şi-au cumpărat o casă în sudul Bostonului, aşa că au o grămadă de spaţiu. În fine, *o* cameră în plus. Ne gândeam să administrăm afacerea de acolo până când o să ne permitem costul unui birou.

— Şi tu l-ai întrebat dacă îşi permite costul tău şi al lui Aldus.

Zeke avea un aer jalnic. Orice respingere doare, dar asta le întrecea pe toate. Îi ura pe soţii ăştia plini de ei, care îşi cultivau liniştea vieţii lor lipsite de copii. La fel şi pe Helene, şi pe medicii ei încuiaţi, şi pe toată lumea implicată în această revoltătoare răsturnare a norocului, care îi lăsase fiul cerşind pe la prieteni după adăpost.

— Voi doi aveţi nevoie de un loc al vostru, spuse ea calm. De-acum sunteţi o familie. O să găsim ceva ce vă permiteţi.

— Mamă, n-o să găsim. N-am niciun venit.

— Dar munceşti cu normă întreagă.

— Practic, e un stagiu.

— Dar faci atât de multe! Probabil că munceşti mai mult decât toţi din biroul ăla, obţii şi cele mai multe comisioane.

— Mda, dar tot stagiu se cheamă. În mod normal, dacă te dovedeşti excepţional, te pun pe salariu abia după vreo şase luni.

— Asta sună a exploatare. Tu eşti deja excepţional. Ar trebui să-ţi dea măcar *ceva*. Un stipendiu pentru stagiu nu e un lucru aşa de neobişnuit.

— Da, asta ofereau, dar nu merita. Din secunda în care intru pe stat de plată, trebuie să încep să-mi achit împrumutul pentru studii. Pur şi simplu nu ne permitem aşa ceva în clipa de faţă. Eu şi Helene hotărâserăm că deocamdată ne era mai bine doar cu venitul ei.

— În regulă, dar acum situația ți s-a schimbat. N-ai putea să renegociezi înțelegerea inițială?

— Tot am de achitat împrumutul pentru studii.

Willa nu insistase să afle detalii despre datoria lui, iar ideea de-a o face acum o îngrozea. Iano cotizase cât fusese Zeke minor, dar pentru băiat era o chestiune de mândrie să-şi gestioneze singur finanțele din primul lui an la Stanford. Clătină uşor din cap:

— Cât?

El ridică din umeri:

— Peste o sută de mii. Vreo sută zece mii, cam aşa.

— Dumnezeule, Zeke! Nu ştiam că e atât de mult. Doar ai lucrat în tot timpul ăsta.

— Mda, pe salariu minim. Abia reuşeam să-mi acopăr cărțile cu ce câştigam.

Willa nu-şi putea închipui cum e să păşeşti în viața adultă cu un asemenea angajament. Ea mersese la şcoli de stat şi avusese bursă.

— Nu trebuia să te lăsăm să te încarci cu asta.

— Tu n-ai vrut să mă laşi. Ți-aduci aminte cât ai încercat să mă faci să mă răzgândesc apropo de Stanford? Dar tata mi-a zis să-i dau înainte, iar eu... pur şi simplu îmi doream foarte tare.

Da, Willa îşi amintea. Cu durere. Căminul se împărțise, ăsta era călcâiul lui Ahile în felul lor de-a fi părinți.

— Nu-i vorba că *nu voiam* să mergi la Stanford. Mă gândeam doar că-n alt an ai fi putut găsi o oportunitate mai bună. C-ai fi putut să te transferi sau ceva.

— Ştiu. Aş fi putut să profit de programul de schimb universitar al tatei, ca Tig, şi să merg pe la cine ştie ce şcoală hippy de mâna a doua.

— Ivins nu e chiar de mâna a doua, e un colegiu bun. Hippy, asta da. Dar programul de schimb universitar era potrivit pentru Tig, având în vedere cam ce recorduri bate

când e vorba să se țină de treabă. Tu eşti altfel, tu duci lucrurile până la capăt. Iano susține că nu-i îngroapă nimeni pe studenți atât de adânc încât să nu mai poată răzbate la suprafață. De-aia nu ne-am îngrijorat prea tare.

El o privi cu ochi de un albastru imprecis, ca oceanul. În tinerețe, Willa îi spunea tot mamei sale: cât fusese primul salariu, când îi întârziase ciclul prima oară. Era normal ca părinții să opereze pe bâjbâite, ca acum? Nu ştia niciodată ce e potrivit să întrebe. Dar era clar că lui Zeke îi e ruşine de strâmtorarea financiară.

— Evident, trebuia să ne fi gândit la toate astea.

El ridică din umeri:

— Asta e încurcătura. Dacă mi-ar plăti acum salariul de începător la Sanderson, aş intra pe minus.

— Înțeleg.

Willa se rezemă de cadrul uşii, simțind o sfârşeală în trup la gândul că toate presupunerile ei se năruiau. Zeke făcuse totul ca la carte. Toți făcuseră. Ea şi Iano crescuseră doi copii, unul de succes, celălalt complicat. Asta fusese povestea lor dintotdeauna. De câți ani încetase să mai fie adevărată?

— Cumva... Helene avea cumva o pensie de la angajator?

— Oricum n-aş avea dreptul la ea. N-am fost căsătoriți.

— Ah, aşa e. Şi nici la asigurare. Dar bebeluşul s-ar putea să se califice la ceva beneficii.

Zeke păru uimit de ideea că fiul lui putea fi considerat o entitate juridică. Willa se gândi că o pensie de urmaş era probabil o țintă prea ridicată; în Boston, Helene nu fusese decât rezidentă, adică o extraterestră, proaspăt ieşită de pe băncile facultății de drept. Pesemne că nu prestase suficient cât să se ia în calcul.

— Dragule, îmi pare rău că trebuie să mă gândesc la lucruri practice în clipa asta, dar...

— Mda. Sunt în rahat până la gât. Şi cu un bebeluş după mine.

— Îmi pare rău. Dar asigurarea de viaţă? Ai fi beneficiar şi fără să fi fost căsătoriţi.

Lui Zeke i se întunecă privirea.

— Sinucidere, mamă. Nimeni nu plăteşte pentru aşa ceva.

— Of. Trebuia să-mi închipui. Dar asta nu se cheamă discriminare? Pare atât de...

— Punitiv?

— Aveam de gând să spun ignorant. Helene a murit de depresie. O stare cauzată de sarcină şi de un ginecolog căruia i-a păsat mai mult de bebeluş decât de mamă.

— Ai putea să invoci argumentul ăsta, dar cred că firma de asigurări are o echipă straşnică de avocaţi care să-i ţină spatele.

Willa era la pământ.

— Ce-ai de gând să faci?

Zeke îşi mută privirea de la ea şi în acea mişcare a capului Willa zări toate înfrângerile din viaţa lui: locul întâi la competiţia naţională de atletism, ratat la limită; blonda care îl lăsase baltă la balul de absolvire; examenul de excelenţă din liceu, pe care îl picase pentru că avusese gripă cu stări de vomă. Înfrângerile lui erau atât de rare, încât i le număra pe degetele de la o mână, cel puţin pe cele de care ştia ea. Zeke le lua prea în serios, din lipsă de exerciţiu. Se pricepea de minune la toate, mai puţin la dezamăgire.

— Măcar ai în vedere o creşă? Îmi închipui că avea de gând să se întoarcă la serviciu.

Zeke îi aruncă o privire rugătoare, stranie, pe care Willa n-o înţelese. Apoi se ridică, străbătu holul şi intră în bucătărie. Ea închise încă o cutie, numără până la zece, pentru că habar nu avea ce altceva să facă, apoi îl urmă. Zeke stătea în uşa frigiderului, holbându-se înăuntru.

— Ştiu că ți-e greu să vorbeşti despre asta. Pot să rămân aici o vreme, să te-ajut. Merg cu tine la pediatru săptămâna viitoare. Dar la un moment dat tot trebuie să facem un plan.

— Mamă, nu-ți cer să faci nimic pentru mine.

— Ştiu. Dar chiar şi-aşa.

Trânti uşa frigiderului.

— Cred că i-am spus treaba asta de o sută de ori. Lui Helene. „Trebuie să facem un plan.” Cred că eram exact ca tine acum. Deci *aşa* se simțea ea.

— Nu-i o cerință aşa de ciudată. Nu când aştepți un copil.

— Îi propuneam să vedem locuri. Creşe. I-am spus să se intereseze de concediul de creştere a copilului, dacă vrea. Dar pentru asta trebuia să-şi *dorească* ceva, orice.

Willa recunoscu la el aceeaşi furie împotriva lui Helene care o măcina şi pe ea de zile întregi. Trebuiau să stea de pază cu rândul ca să nu dea pe-afară. Copilul avea nevoie să-şi iubească mama şi asta depindea de ei, pentru totdeauna.

— Nu gândea limpede. Acum ştim.

— Ce ştim acum e că o plănuia de mult.

— Nu se poate. Te iubea. Nu te mai învinui, ai făcut totul aşa cum trebuie.

— Mereu spui asta, mamă. Uneori faci totul aşa cum trebuie şi nu primeşti la schimb decât un mare rahat! Ți s-a-ntâmplat vreodată?

Tonul lui ridicat o făcu să coboare vocea:

— O spun pentru că e adevărat. Te iubea, Zeke. Te-ai purtat frumos cu ea. Nu ar fi pus la cale aşa ceva. Adică, da, moartea presupun că şi-a plănuit-o, dar nu prăbuşirea asta. N-a făcut-o ca să-ți distrugă viața.

— Chiar şi-aşa, spuse el.

Repetarea expresiei folosite de Willa mai devreme putea să însemne că Zeke îşi bătea joc de ea, dar probabil că nu

era cazul. Li se mai întâmpla să deschidă gura şi să rostească aceleaşi cuvinte, uneori în acelaşi timp.

— Uite ce-ți propun. Ai putea veni să locuieşti cu noi o vreme, să te-ajutăm. Doar până se aşază lucrurile.

Zeke strâmbă din nas:

— În Jersey.

— Ştiu, te gândeşti că e o suburbie gigantică şi de prost-gust a Manhattanului. Şi eu aveam aceeaşi impresie, eram gata-gata să – se opri la timp, înainte să spună „să mă sinucid", verb extirpat pentru totdeauna din vocabularul familiei. Nu puteam să sufăr gândul când s-a ivit slujba tatei la Chancel. Dar Vineland nu e ce mă aşteptam să fie. Seamănă mai degrabă cu Virginia, serios.

— Şi Virginia cum e, mamă?

— Cum, nu ştii? Doar am locuit acolo opt ani. Cea mai lungă perioadă pe care am petrecut-o într-un loc, de când te-ai născut.

— Păi, ia hai să ne gândim. Perioada când am fost la facultate în California şi la master în Boston?

— Dar verile veneai acasă, au fost vreo două. De fapt, cred că una. Şi-n vacanțe. Nu-mi amintesc să nu fi fost de vreun Crăciun.

— Aha, Virginia, locul ăla unde vine Moş Crăciun. Au şi brazi împodobiți, sigur că mi-i amintesc. Şi creste albastre. Numai bună pentru îndrăgostiți!

Willa forță un zâmbet:

— Adică vrei să spui că familia ta a locuit în Virginia şi singura imagine cu care ai rămas e abțibildul ăsta oribil?

— Nu. Vreau să spun că nu e cadrul meu de referință. Sunt adult şi experiența mea de viață e diferită de a voastră.

Willa înțelese că discuția nu avea niciun rost – fiul ei iubit nu-i împărtăşea punctul de vedere. Arăta aşa de obosit! Soarele pătrundea prin fereastră învăluindu-i chipul într-o lumină nemiloasă, care îl făcea să pară bătrân. Sau

uzat, ca hainele vechi. Oricum, nu destul de tânăr cât să-i fie fiu.

Un urlet venind din pătuț îi făcu pe amândoi să tresară. De fiecare dată, trezirea copilului era însoțită de spaimă. Lumină, viață, foame, era începutul şi toate păreau să dea năvală. Willa îşi lăsă fiul să se ducă la bebeluş. Deschise un dulap de bucătărie ca să se apuce să pregătească cina, sau un biberon, sau să aranjeze vasele înăuntru, nici ea nu ştia bine. Îl privi pe Zeke cum ridică trupuşorul cu picioare curbate, bălăbănind, şi cu ditamai scutecul atârnându-i între ele. Un proaspăt părinte ar trebui să fie vesel. Nu văduvit, devastat, falit, lipsit de tot confortul pe care şi-l construise cu atâta grijă. Luni întregi de aici înainte, trezitul avea să i se pară lui Zeke la fel de violent ca nou-născutului. Poate ani.

— Şşşt, uşurel, băiete, murmură el, aşezându-şi copilul pe masa de înfăşat, fixându-i torsul cu palma încordată, în timp ce membrele micuțe se smuceau şi loveau în toate părțile. Cu mâna rămasă liberă, Zeke trase un scutec din pachet şi-l desfăcu, ținându-l sub bărbie. Amintirea i se înfipse Willei în măruntaie – cum era să fii părinte de nou-născut. Dragostea sfâşietoare şi spaima că s-ar putea frânge.

— Sunt jalnic la treaba asta, băiete. Ai răbdare cu mine. Sunt un începător neîndemânatic.

— Nu eşti jalnic, spuse Willa în şoaptă. Toți suntem începători.

2
Începători

Drumul de la biroul constructorului până în Plum Street se întindea pe patru cvartale, dar a-l străbate i se păru o adevărată cursă transatlantică. Thatcher trecu pragul casei târând anevoie după el veştile proaste. Închise uşa încet, îşi puse pălăria pe masa din hol şi privi în salon. Draperiile erau trase ca să nu intre lumina, iar Rose stătea cu spatele la uşă. Singură, fu uşurat să constate. Nu cu maică-sa pe canapea, despicând în patru ultimele bârfe, amândouă gata să-şi lase deoparte lucrul de mână şi să întoarcă spre el ochi plini de nesfârşită aşteptare femeiască.

Îşi cuprinsese trupul şi stătea aşa, într-o poziţie stranie, foarte aproape de fereastra de vest. Rose *trăgea cu ochiul*. Cu o mână ţinea draperia, iar faţa şi-o împingea în fasciculul subţire de lumină verticală, atât de absorbită de pânda ei, că probabil nici nu-l auzise intrând. Străbătu încăperea în linişte, se postă în spatele ei şi îi puse o mână pe talie, făcând-o să tresalte.

— Thatcher! Te-ai întors de la constructori!

Îi vorbise fără să se întoarcă spre el.

Îşi lăsă dosarul cu calcule pe masa din margine, ca să-i poată cuprinde talia micuţă cu ambele mâini, în chip de parantează, odihnindu-şi bărbia pe creştetul ei. Aşa, fără bonetă şi turnură, corpul lui Rose producea un câmp gravitaţional care îl îmbia să-şi lipească partea din faţă a trupului de spatele ei, mandibula bărboasă de zenitul ei curat. Potrivirea asta perfectă îi împrăştie prin vine un fior ca de whiskey. După şase luni de la căsătorie, era încă sclavul calităţilor fizice ale soţiei lui, ceea ce-l făcea să se întrebe dacă e norocos sau osândit ca bărbat. În săptămânile de când se mutaseră în Vineland, rămăsese la prima variantă. Oraşul era sărac în alte licori îmbătătoare.

— La ce te tot uiţi acolo?

Cu mandibula lipită de creştetul ei, trebui să-şi ridice puțin maxilarul ca să vorbească. Se simțea căsătorit. Ce lucru neaşteptat.

Ea nu-i răspunse. El îşi deplasă puțin capul, ca să aibă aceeaşi perspectivă, şi privi spre curtea vecină printre puieții de fag şi stejar care încadrau fereastra salonului. Era teritoriul doctorului şi doamnei Treat. Rose spunea că doctorul dispăruse de curând din casa respectivă, deşi nu fusese invocat niciun joc murdar. Ei bine, asta nu era chiar adevărat: umblau zvonuri cum că o ştersese la New York, vrăjit de o fermecătoare sufragetă, cunoscută pentru performanțele ei într-ale amorului liber. Thatcher nu invidia libertatea doctorului, în schimb aruncă o privire verde la acoperişul intact al familiei Treat. Alunecând în jos pe jgheaburi, ochii i se opriră pe ceva, sau cineva, aflat în iarbă, ascuns parțial de gardul viu de tisă.

Era doamna Treat, într-o rochie albastru-închis, întinsă cu fața la pământ.

— Doamne, Dumnezeule! Oare se simte bine?

— Da, şopti Rose. Mişcă din când în când.

— Ce face?

— Numără furnici. Sau păianjeni!

Ce mai intrigă. Să-i taie răsuflarea, nu alta. Soția lui vorbea ca o elevă care pune la cale un scandal împotriva unei rivale. Dar doamna Treat, la anii ei înaintați şi înveşmântată în acel sumbru indigo, era departe de aşa ceva. Totuşi, zvonurile s-ar putea să fi fost adevărate. Thatcher auzise din surse mai serioase decât Rose că femeia asta avea ocupații bizare. Înclină capul, ca să vadă mai bine printr-unul dintre micuțele ochiuri de geam. Se întreba ce arhitect inventase asemenea ferestre odioase: mai multe straturi întretăiate de sticlă în armătură de plumb, dispuse în model complicat, ca solzii de peşte. Casa avea o mie de ochiuri dintr-astea, zăngănind slăbite în armăturile lor.

Când se trântea câte o uşă, zornăiau ca o grămadă de pocale sfărâmate. Iar în cuibul acesta domestic chiar se trânteau uşi.

Acum îşi dădea seama: poate că arhitectul fusese însuşi tatăl lui Rose, în cârdăşie cu vreo adunătură de amatori care îl convinseseră de competența lui. Constructorul pe care îl vizitase Thatcher în dimineața aceea îi spusese ceea ce probabil ştia deja toată lumea în satul acela de colportori: casa fusese construită pe înțelegerile de la pocher ale unui om mort, cu camarazi care se credeau meşteri. Toți păreau s-o ştie, mai puțin Rose şi mama ei. Veştile aveau să le pice groaznic, pentru că, în lipsa bărbatului, nu aveau decât construcția ca s-o iubească. Privirea lui Thatcher coborî peste umărul lui Rose, la pieptul ei frumos, cu mişcările-i atât de dragi: sus, jos, sus, jos.

În ce-o privea pe femeia de afară, nu se zărea nicio mişcare.

— Iubeşte-ți aproapele, iepuraşule. Nu crezi că doamna Treat ne merită bunăvoința?

— Probabil că a doborât-o supărarea, speculă Rose. Din pricina doctorului Treat.

— Nu cred. Doar dacă nu cumva bunul doctor s-a hotărât să se întoarcă de la New York şi să împartă din nou locuința cu ea.

— Dar asta nu-i deloc bunăvoință! Toată lumea spune că doctorul Treat e plictisitor, dar sigur şi l-ar dori înapoi acasă decât să rămână fără soț.

Thatcher zâmbi larg:

— Oare un soț plictisitor n-ajunge pentru ca soția să fie supărată?

Rose lăsă să-i cadă draperia şi se întoarse cu fața la el, o mişcare de pivotare în jurul splendidei sale axe. Zâmbea.

— Bestie ce eşti.

— Nu e vina mea. Mi-ai răstălmăcit vorbele, aşteptându-te să-l apăr pe doctorul Treat. Profiţi de poziţia mea.

— Şi care-i poziţia ta, Thatcher?

— Poziţia de soţ, dator să le iau apărarea tuturor soţilor. Nu aşa e regula? La fel cum soţiile trebuie să le ducă crucea tuturor celorlalte soţii?

Rose păru să reflecteze la spusele lui.

— Doamna Treat e soţie, spuse ea în cele din urmă. Şi n-am de gând să-i ţin partea. E spectacol pur.

— Şi nici excesiv de preocupată de faptul că e soţie nu este, din câte văd. Eşti achitată.

Rose îşi înălţă bărbia şi el se aplecă s-o sărute, împins de fizica cea mai elementară.

Se desprinseră, luaţi prin surprindere de agitaţia din hol. Asta sigur era Polly. Nicio altă fiinţă din lume nu era în stare să facă atâta gălăgie când ieşea sau când intra în casă: Polly trântind uşa, Polly miorlăind la câini, Polly aruncând ceva zăngănitor pe masa din hol. Dădu buzna în salon, întrerupându-i pe Rose şi pe Thatcher.

— Ce bine că sunteţi amândoi aici. Am nişte veşti groaznice!

— Ce se petrece?

Mâna lui Rose pluti spre funda de la gât, ca şi când doar ea ar fi ţinut-o să nu se destrame. Thatcher primi bucuros amânarea propriilor veşti proaste.

— O trăsură scăpată! Pe Landis Avenue. Am văzut cu ochii mei.

Polly se prăbuşi pe canapea, azvârlindu-şi picioarele ca şi când ea însăşi ar fi fost aruncată de pe cal. Avea doisprezece ani. Era cu un deceniu mai mică decât sora ei şi deja mai înaltă, cu un surplus de picioare, bărbie şi frunte, pe măsura temperamentului. Lui Polly nici nu-i trecea prin cap să se scuze.

— N-a murit nimeni, ceea ce e un miracol, vorba mamei. Trăsura era a lui Pardon Crandall, dar nu era în ea. O lăsase în drum şi se dusese să se întâlnească cu cineva care se întorcea de la slujbă, din Philadelphia. Fluieratul trenului a pus caii pe fugă şi au intrat drept într-un copac din faţa poştei.

— Arţarul?

Ca să spună drept, lui Thatcher îi păsa mai mult de copaci decât de unii oameni. Avea obiceiul tainic de a le atribui trăsături botanice apropiaţilor săi: Polly era o nalbă-mare, veselă, dreaptă, cea mai înaltă floare din grădină. Rose era, fireşte, un trandafir.

— Arţarul n-a păţit nimic, îl încredinţă Polly. Dar din cauza izbiturii, roţile trăsurii au sărit cât colo. Amândouă roţile!

Mâna lui Rose urcă acum spre obraz.

— Erai şi tu cu mama? Cred c-a avut un şoc. Doar ştii că o adoră pe doamna Crandall.

— Mama s-a dus sus să ia o doctorie şi să se roage pentru accident, anunţă Polly.

— Păi, lucrurile par deja tranşate, spuse Thatcher. Dar o doză de doctorie n-o să-i facă niciun rău.

— Staţi, că n-aţi auzit tot! După ce şi-a pierdut roţile, trăsura a fost târâtă de cai în jos pe Landis Avenue doar pe cele mici, din faţă. Ai fi zis că-i o întrecere de care romane. Numai de-ar fi rămas şi domnul Crandall înăuntru, ar fi fost numai bun de studiu pentru *Auriga din Delfi*.

Auriga din Delfi, auzi la ea. Thatcher era impresionat că Polly îşi lărgise cunoştinţele până la ţinutul grecilor în pielea goală. Îi aruncă o privire lui Rose, dar femeia nu părea să fi prins ideea.

Polly îşi dezlegă panglicile pălăriei de paie, un model vechi, turtit, mai degrabă de băieţi, fără funde şi exasperant pentru surorile mai mari. O aruncă pe canapea cu o mică

tresărire de încântare, care îi împrăştie pe umeri inelele dezordonate de păr întunecat.

— Osiile sau ceva de dedesubt au lăsat o scobitură în josul străzii. Cel mai groaznic hârjâit pe care l-am auzit în viața mea. S-a auzit cale de câteva mile.

— Ei bine, noi nu l-am auzit, spuse Rose, ca şi cum asta ar fi pus capăt poveştii.

— Probabil că de-abia s-a întâmplat, spuse Thatcher. N-au trecut nici cincisprezece minute de când am venit pe Landis Avenue.

— Da, chiar în clipa asta s-a-ntâmplat!

Polly ridică spre el nişte ochi rotunzi şi albaştri, exact ca ai surorii ei şi totuşi complet diferiți. Căutau adevărul, nu salvarea.

— Mama n-a vrut să se uite, dar eu am văzut tot. Caii au intrat în taraba din fața tutungeriei. Şi nici măcar *aici* nu s-a terminat cursa.

Thatcher şi-a acoperit ochii cu mâinile, zâmbind larg.

— Nu, te rog, nu în tutungerie!

— Ba da! Unul dintre cai a încercat să intre în magazinul lui Finn! A spart vitrina, de-au sărit cioburi în toate părțile. Cred c-avea nevoie disperată de-un trabuc.

— După atâta agitație, e de înțeles, spuse Thatcher.

— În ordine, Polly. Du-te sus şi vezi ce face mama. Şi te rog să te aranjezi. Uite-n ce hal îți sunt încălțările.

Polly îi aruncă lui Rose o privire epuizată, îşi săltă pălăria de panglici şi se ridică să plece. Thatcher îşi simți sufletul atins de lumină. Nu cunoscuse plăcerea de a avea frați mai mici, iar pe Polly o socotea un minunat dar de nuntă, chiar dacă era unul dintre cele câteva secrete pe care nu i le destăinuia soției lui.

— Şi vezi să-ți perii părul înainte să cobori la prânz.

Polly se opri în cadrul uşii, întorcându-se spre ei. Ochii îi sclipiră dintr-odată, cu şi mai multe veşti de împărtăşit:

— Cât pe ce să uit. Vine preşedintele Grant.

— Unde, aici?

— Da, pentru inaugurare, peste câteva săptămâni. Cred că-n septembrie. Când se deschide clădirea şcolii. Thatcher, va trebui să dai mâna cu Majestatea Sa Preşedintele, să urci pe scenă şi tot tacâmul. Profesorul Cutler o să-ncerce să facă pe amfitrionul, dar n-o să aibă încotro, va trebui să-şi împartă gloria cu noul profesor de ştiinţe, fiindcă toată lumea ştie că e un fanfaron bătrân şi-o lipitoare. Iar tu eşti chipeş şi misterios.

— Misterios, repetă Thatcher.

— Păi, da, fiindcă eşti nou şi deocamdată nimeni nu prea ştie ce-i cu tine.

— Mda. Asta e treapta cea mai de jos a misterului.

— Dar o să te vadă tot oraşul cu preşedintele Grant! Şi-atunci o să fim celebri.

Ieşi cu paşi mari, desenând arce de cerc prin aer cu pălăria veche atârnată de panglici, ca un oposum ţinut de coadă. Lui Thatcher privelişte a nu-i era deloc străină, căci o întâlnise în copilăria lui brutală. Încă o poveste care nu putea fi spusă în casa asta, oricât de mult i-ar fi plăcut lui Polly s-o audă.

— Roag-o pe Gracie să te-ajute cu părul! strigă Rose în urma ei.

— Gracie e ocupată, o consolează pe mama. O s-o rog pe doamna Brindle! croncăni Polly, tropăind în sus pe scări.

— Doar n-o s-o rogi pe bucătăreasă să-ţi aranjeze părul!

De la efortul neobişnuit de a ridica vocea, pielea străvezie i se împurpură uşor. Tenta rozalie şi parfumul îmbătător, rafinatele armonii ale lui Rose, în nume şi în spirit, fuseseră la originea atracţiei lui. Rareori oamenii îşi purtau identităţile florale cu atâta francheţe. Mai puţin el: lemn tânăr, verde, puiet. Prea uşor de îndoit.

Rose îşi frecă pielea braţelor dezgolite ca şi când ar fi încercat să se lepede fizic de enervare:

— Conducători de care şi cai cu trabucuri în bot! Ce fiinţă şi Polly asta, să-i placă asemenea poveşti!

Thatcher, fiinţă asemănătoare, ştia să-şi camufleze firea într-un soi de înfrânare aparentă:

— Oare va trebui să ţin în frâie o duzină de Polly deodată când va începe şcoala? Nu cred că sunt potrivit pentru o asemenea sarcină.

— Numai una-i Polly, dragul meu. În Vineland şi pretutindeni. Mai bine o ţineam la Boston până când absolvea la doamna Marberry. Ştiu că nu eşti de acord.

O surprinse pe Rose aruncând o privire la dosarul de piele de pe masă.

— Polly, singură în Boston? Ar fi mâhnit-o peste poate.

— Sau în *altă* şcoală, la fel ca a doamnei Marberry. Trebuie să mai fie pe-acolo, cu toată libertatea de conştiinţă. Până şi spiritualiştii şi transcendentaliştii mai au fete care să aibă nevoie din când în când de felul ăsta de tratament.

Thatcher abia începea să afle ce pretindeau spiritualiştii şi transcendentaliştii. Înainte s-o întâlnească pe Rose, auzise doar vag de Vineland, pe care şi-l închipuise ca pe un loc unde bărbaţii discutau filozofie sub norii de fum degajaţi de tutunul scump. Candidase pentru postul de la liceu fiindcă Rose şi mama ei, Aurelia, tânjeau să se întoarcă în locul acesta.

— Cred că e foarte bine că a plecat de la doamna Marberry, spuse el. Polly nu trăgea mare folos de pe urma ei, la fel cum nu prea cred că trage nici de pe urma angajatorului meu. Cum i-a zis? Un fanfaron bătrân şi-o lipitoare?

Rose schiţă un zâmbet.

— Note mari la poezie şi precizie. Sora ta e foarte înzestrată.

— Doamna Marberry ar fi izbândit cu ea în cele din urmă.

— N-aş numi-o izbândă. O minte vie ar trebui să se înfrupte din carnea lumii.

— Doamne, Thatcher. Carnea lumii. Ce mai e şi asta?

— Tabele matematice. Nume de specii botanice...

— Atunci, *legumele* lumii, îl corectă ea cu răbdare.

— Mă refer la mirări, atâta tot. Orice subiect care s-o intereseze. Lucruri reale.

— Ţi-o închipui pe Polly cumințită de botanică? Eu cred că n-ar face decât să-şi strice încălțămintea şi mai tare.

— Iar eu cred că n-ar trebui pedepsită cu romane pentru domnişoare şi cu felul în care se execută corect reverențele. Mi-a spus că la doamna Marberry au petrecut săptămâni întregi memorând tabele cu datele la care se trece de la organza la crep în perioada de doliu, în funcție de gradul de rudenie şi de familia decedatului, dacă e din partea mamei sau din partea tatălui.

— Ce uşor le vine bărbaților să se preschimbe-n bestii! Tu n-ai o familie pe care să ți-o pierzi, Thatcher, dar fie-ți milă de noi, ceilalți. Crezi că e lipsit de valoare să respecți un obicei?

— Nu. Dar mă aştept ca toate astea să fie scrise undeva. În caz c-aş descoperi vreo rudă de gradul doi de pe urma răposatei mele mame şi-apoi aş pierde-o iarăşi, m-aş duce la bibliotecă şi aş afla de-acolo cum să-mi fac datoria în ceea ce ține de banderole şi cravate.

— E o virtute în a-ți educa mintea şi-n aspectele astea, chiar dacă nu le foloseşti.

— Tocmai, că nu le foloseşti. De-aia zic s-o educăm pe Polly într-ale pătratului ipotenuzei.

— O să ai ocazia. În câțiva ani.

Thatcher ar fi putut să-i aducă aminte că el avea să predea fizica şi ştiințele naturale, nu matematica, dar Rose

nu prea se sinchisea de diferență. Luă dosarul de pe masă şi-l deschise, două aripi groase de piele în mâinile ei de petală. N-avea să înțeleagă amenințarea care pândea în desenele acelea. Şi contrar tuturor lucrurilor asupra cărora insistase adineauri, el ar fi dat orice ca s-o ascundă de femeile din căminul lui.

— Ce-au zis constructorii? întrebă ea, lăsând jos dosarul.

— Mă tem că nu de bine.

Inima i se urcase în gât şi îi bătea undeva aproape de muchia tăioasă a gulerului. Rose ridică ochii spre el, fără nici cea mai vagă urmă de schimbare a dispoziției.

— Chiar aşa de mult costă să repari un acoperiş?

Îi luă mâinile într-ale lui, frecându-i cu policarul articulațiile plinuțe ale degetelor. În clipa aceea îl izbi amintirea unui fetus de porc pe care îl disecase în primul an la universitate. În ciuda a tot ceea ce văzuse în război şi a numeroaselor cadavre de după, din anii în care fusese asistent medical, rămăsese tot la momentul în care spintecase curba aceea de carne rozalie. Din când în când, aflat în compania cercetătorilor din vreun laborator, Thatcher se vedea pe sine însuşi ca pe un bărbat care avea să deschidă purceluşul acela ca să-i studieze organele. Cei mai mulți n-ar fi vrut decât să-i vadă carnea îndulcită cu cidru, fierbând înăbuşit pentru cină. Orice educație vine cu un mod de a cântări lucrurile, şi acesta era al său: vedea lumea împărțită în două tabere, căutătorii şi îndulcitorii.

Dar acum, aici, în mâinile sale era Rose, neîndoielnic de partea dulcației. Care consimțise oricum să-l ia în căsătorie. Uneori, împărțirea trebuie să cedeze.

— Dac-ar fi numai acoperişul, n-am avea prea mari probleme. Dar mă tem că toată casa e în dezacord cu ea însăşi.

Rose râse.

— Vorbeşti ca bietul domn Lincoln. În afară de problema sclaviei, ce-ar putea împărți o casă în două?

— Un viciu de construcție. Îmi pare rău, Rose, mă tem că e foarte grav. Au spus că-n cele din urmă o să se crape pe din două.

Îşi retrase brusc mâinile dintr-ale lui.

— E groaznic să spui aşa ceva.

— A fost groaznic să aflu, pe cuvânt.

— Dar nu poate fi adevărat. Tata şi-a pus toate speranțele în casa asta.

Se îndepărtă de el cu paşi repezi, străbătând salonul pe de-a lungul şi oprindu-se lângă şemineul rece. Cu spatele la Thatcher, se apucă să rearanjeze cățeluşii de sticlă şi porțelan de pe poliță. Menajeria aceasta de animăluțe ceramice supraviețuise la două mutări. Prima, relocarea grăbită la Boston, când moartea tatălui ei lăsase în urmă o văduvă şi două fete tinere lipsite de mijloace. Iar a doua acum, înapoi, sub ocrotirea lui Thatcher, pe aceeaşi placă de marmură pe care cățeluşii de sticlă îşi petrecuseră anii de formare.

— Nu vreau să te supăr, draga mea. Nu e o critică la adresa tatălui tău.

— Bărbații aceia oribili! Mi-au dat dureri de cap bocănind în sus şi-n jos pe scări.

— Au vrut să fie riguroşi. Nimeni nu s-a aşteptat la aşa ceva. Nici pentru constructori nu e tocmai vestea cea mai bună, dacă stai să te gândeşti. M-a impresionat cât de onest a fost omul. A recunoscut că ne-ar irosi banii dacă l-am angaja să ne repare casa crăpătură cu crăpătură.

Rose nu spuse nimic, concentrată la micii ei prieteni de porțelan.

— Draga mea. E o casă, nimic mai mult. În Vineland sunt case frumoase pe fiecare stradă, şi multe sunt de vânzare. Sau ne-am putea construi ceva nou, care să ni se

potrivească. Dacă poți să pui preț pe ce scrie *Weekly*, căpitanul Landis încă dă parcele de construit la prețul unei banițe de căpșuni.

Se întoarse spre el. Chipul i se ascuțise până la ultima trăsătură.

— Cu ce bani să construim, Thatcher? Dacă nu putem s-o vindem sau s-o reparăm pe asta, ce ne mai rămâne?

Iată în sfârșit și schimbarea de dispoziție. Calmul lui Rose era dulce-adamantin, dar când lăsa să pătrundă furtuna, era jale.

— Am o situație bună. Suntem tineri. Ne purtăm de grijă unul altuia. Suntem în stare să ne croim calea către un nou cămin. Sunt sigur.

Își detesta tonul implorator.

— Un cămin pentru toți, fireşte. Şi pentru mama ta, şi pentru Polly. E chiar aşa de crâncen să te gândeşti la un nou început?

— Mai întrebi? Biata mama a fost târâtă de colo-colo în toată povestea asta. *Boston*, ăla a fost un nou început! Nici nu-ți închipui cum a fost pentru ea să-l piardă pe tata şi-apoi să trebuiască să ne ia pe noi şi să mergem acolo.

— Sunt convins că a fost devastator.

— Da! La vârsta la care o femeie ar trebui să se aşeze undeva pentru tot restul vieții, înconjurată de confortul prietenilor, băcanilor şi... croitoreselor! Nevoită să bâjbâie pe străzi ciudate şi murdare, cu Polly de-abia un bebeluş, târâtă în casa unei străine. Uite unde a adus-o pe *ea* începutul tău nou. Polly e sălbatică şi necultivată.

— Nu prea poți să spui despre Boston că e necivilizat, Rose. N-am fost martor la necazurile voastre, e adevărat. Dar mătuşa ta nu era o străină. În condițiile date, să adăposteşti o soră şi două nepoate e un gest obişnuit de bunătate.

— Era din obligație. Unchiul Fred n-a lăsat-o niciodată pe mama să se simtă binevenită, se plângea de toate cele. Până şi de cheltuiala cu hainele noastre de doliu.

Să fi fost într-adevăr maturizarea lui Rose marcată de umilință în căminul mătuşii sale? N-ar fi zis când o cunoscuse, judecând după admiratorii care îi dădeau târcoale ca nişte câini de vânătoare. Ştia de datoriile jenante, bineînțeles. Tatăl ei murise brusc, lăsându-le în stradă, ba chiar mai rău. Nu deschideau subiectul.

— N-ai mai pomenit treaba asta, spuse el.

— N-ai amenințat niciodată să ne aduci în aceeaşi situație!

Trase aer în piept, dezorientat. Era adeseori copleşit de cât de îndreptățită părea Rose, chiar şi când se afla într-o poziție cu totul prostească, însă atât de convinsă de propria dreptate.

— Nici nu-mi pot închipui cât de greu v-a fost să vă pierdeți tatăl. Mai ales lui Polly, care a avut parte de el atât de puțin timp. Dar astea sunt alte necazuri. Altceva decât casa asta.

— Nu pot să separ casa de tata. Am fost fericiți sub acoperişul ăsta. Şi-am mai fi şi-acum, dacă n-am fi fost forțate s-o părăsim.

Thatcher îi întâlni privirea înverşunată şi fu nevoit să se uite în altă parte. Când păşise în camera asta, avea ceva de preț, ceva ce acum pierduse. Se întoarse cu fața la fereastră, trase draperia şi se prefăcu a se uita afară, deşi nu vedea nimic – sau şi mai rău, vedea un nimic amplificat de o sută de muchii prismatice în armătură de plumb. Lumina strălucitoare îl orbi. Cum era posibil ca un bărbat să fie ocărât pentru că spune adevărul? Răni vechi ale bătăilor tatălui îi făceau urechile să vuiască de o spaimă atavică. Un băiat hoinar, lipsit de adăpost.

Firea lui Rose îl mai împunsese şi altădată, dar renunțarea la Boston era un subiect nou. Nu părăsise cu bucurie oraşul acela ca să vină aici, deşi postul era bun şi picase la țanc, având în vedere logodna. Întoarcerea a fost un triumf social pentru mama lui Rose, după ce mai înainte fusese izgonită din paradis. Dar pentru Thatcher, Bostonul însemna totul: emanciparea din corvoada copilăriei rurale, ucenicia şi educația, lumea ideilor, prietenii cei mai dragi inimii lui. Îşi trăise cele mai bune zile ale lui la Boston. Iar dintre ele, cele mai fericite fuseseră acelea în care o curtase pe Rose, apoi se căsătorise cu ea – o femeie care nici nu s-ar fi uitat la el dacă averile din Vineland i-ar fi rămas intacte. O femeie care acum stătea lângă şemineul pe care şi-ar fi dorit să nu-l părăsească niciodată. Aşa spusese. În disprețul ei față de Boston era prins şi el. Îl redusese la un copil şi toată povestea asta îl îngrozea, rolul ei şi al lui. Ca şi când ar fi fost şi-acum tot un începător, cerşind iubire şi un rost pe lume.

Ochii i se obişnuiră cu formele de afară, una câte una: o trăsură în trecere, casa de cărămidă a vecinilor, straşnică şi cu garduri vii de tisă întunecată, întinsă pe tot lotul care ocupa colțul dintre Sixth şi Plum. Cei doi puieți din curtea lui, care le încadrau privelişte a. Copacii fuseseră plantați de tatăl lui Rose în cinstea fiicelor, fagul pentru Rose, stejarul pentru Polly. Nu un trandafir şi o nalbă, ci copaci care acum îşi întindeau ramurile spre cer, ani după moartea sa. Nu-i de mirare că-l venerau pe bărbatul acesta sentimental, exact genul pe care voia să-l ademenească aici Landis, cu închipuirile lui elizee. Povestea celor doi copaci era una dintre preferatele casei, iar Thatcher tolera întotdeauna, fără comentarii, cuvintele „plantați de tata”. Săpase multe gropi la începuturile lui, puțuri de irigare, ba şi morminte; ştia cine ce face şi cum. Pesemne că tatăl lui Rose stătuse pe iarbă îmbrăcat într-o redingotă curată, făcând semne încolo

şi-ncoace cu mâna lui rozalie, dirijând munca altora – un pluton de italieni, probabil, ca aceia pe care îi văzuse de dimineaţă săpând la terasamente de-a lungul căii ferate. Şi dacă avea să se adeverească ce spusese Polly, cum că va da mâna cu preşedintele Grant, el tot un bărbat care privea viaţa din fundul şanţului avea să rămână. Nu din vârf. Reuşise să se ridice puţin şi Rose să se coboare, ajungând din întâmplare pe un platou care le făcuse posibilă căsătoria. Dar povara trecutului lor diferit înclina platoul într-un echilibru precar.

Dincolo de copaci şi de şopron distingea acum forma subţire, întinsă, a doamnei Treat. Încă stătea cu faţa în jos şi cu bărbia în palme. Părea să urmărească cine ştie ce mărunt concurs de împrejurări care se juca în iarbă, la fel de absorbită cum era şi Rose de blestemaţii câini de porţelan. Thatcher se întreba dacă nu cumva doctorul Treat fugise la New York din motive de perplexă izolare, exclus din fascinaţiile soţiei sale.

Şi, la fel ca înainte, atenţia lui Thatcher alunecă de la doctorul Treat la enigmatica lui jumătate. Asta era treapta cea mai de sus a misterului – doamna Treat privind atent în iarbă. Thatcher ar fi vrut să ştie ce îi capta atenţia într-o zi caldă de august. Femeia asta aparţinea flancului său de umanitate, aceia care puneau mâna pe bisturiu şi despicau purceluşul. Căutători.

3
Căutători

Priveliştea de la fereastră îi distrăgea atenţia în mod exasperant. Willa încerca să scrie un articol despre

platformele de vânzare pentru asigurări de sănătate. Era interesant în principiu, iar dacă ar fi reuşit să-l predea şi să-l şi factureze până la sfârşitul săptămânii, nu s-ar mai fi simţit chiar ca loaza care o arde în mansardă. Dar concentrarea îi era la pământ, sugrumată mortal între un bebeluş care urla la parter şi bubuitul ritmic de deasupra.

Nu fusese plecată la Boston decât două săptămâni. Când se petrecuse acea ostilă preluare de control de acasă? Iano şi noul lui prieten, Pete Petrofaccio, înjghebaseră un plan de cârpăceli ca să păstreze ce se mai putea păstra din integritatea casei. N-avea niciun rost să schimbe tot acoperişul, dată fiind situaţia, şi oricum era mult peste mijloacele lor financiare, aşa că în cele din urmă se hotărâseră să repare fisura lărgită cu petice de tablă bătute-n cuie.

Planurile bătute-n cuie erau punctul forte al lui Iano. Surpriza consta în rolul pe care el şi Pete i-l rezervaseră Willei: ea trebuia să găsească fonduri pentru o reparaţie completă, ceea ce presupunea suspendarea extinderii şi turnarea unei noi fundaţii de ciment. Pete susţinea că se poate, o lucrare foarte serioasă, desigur, dar mai văzuse cazuri şi funcţiona. Cei doi bărbaţi bătuseră palma de la prima întâlnire şi Willa, *in absentia*, era jucătorul-cheie. Pete îi spusese lui Iano despre subvenţiile guvernamentale pe care i le adusese ea în atenţie pentru genul acela de conservare a edificiilor istorice. În replică, Iano îl asigurase pe Pete că soţia lui era o investigatoare de top şi că avea să pună mâna pe toate finanţările posibile.

Willa îi explicase apoi lui Iano că doar *întrebase* despre subvenţii, sfârşind prin a accepta ipoteza lui Pete potrivit căreia buzunarele Vinelandului erau goale. Dar Iano avea o încredere supranaturală în calităţile ei de salvatoare. De când erau căsătoriţi, Willa se mai lăsase infectată când şi când de încrederea lui Iano. Când mama ei primise

diagnosticul de cancer, Iano fusese atât de sigur că Willa avea să-i găsească pe doctorii capabili s-o vindece, încât începuse şi ea să creadă acelaşi lucru. Încă nu-şi revenise de pe urma acelei scurte poveşti de dragoste cu amăgirea. Istoria n-avea să se repete. Nu se aştepta nici cât negru sub unghie să-i găsească tocmai pe birocraţii care să le salveze lor structura. Odată, când o plimba pe Dixie, descoperise Societatea Istorică din Vineland, dar nu simţise nicio dorinţă să intre şi să întrebe dacă locuinţa ei dărăpănată avea un istoric bun. Ce rost avea să se chinuie?

Din lipsă de opţiuni, acceptase reparaţia cu petice de tablă, dar fie şi numai decizia asta era în stare s-o scoată în stradă. Din cauza ritmului înnebunitor al loviturilor, ciocanele erau imposibil de ignorat: *BOC boc BOC boc*, pauză. *BOC boc BOC boc*, pauză. Oare un cui pentru tabla de pe acoperiş avea nevoie de exact patru lovituri? Sau cei doi bărbaţi, BOCĂNITORUL MARE şi bocănitorul mic, lucrau cot la cot? Oare fiecare pauză însemna că un alt cui e fixat în poziţia corectă? Sau urechile ei erau în alertă pentru un posibil pas greşit, o rară şi catastrofală a cincea lovitură?

Se ridică de la birou şi cotrobăi într-o cutie de carton după căştile antifonice. Găsi fotografii înrămate ale copiilor, învelite în pânză, căni de cafea pline până la refuz cu pixuri pe jumătate uscate şi bucăţi de şmirghel. Nici urmă de căşti. Bineînţeles. Pe eticheta de pe cutie scria „chestii de birou”. Când împachetase, biroul ei era într-o casă dintr-un orăşel universitar care probabil că nu produsese niciodată în istoria lui vreun zgomot care să merite să fie estompat.

Se întoarse la fereastră şi privi atent printre crengi, în curtea vecină. De data asta nici nu se mai deranjă să se răsucească în scaunul de birou, prefăcându-se că ia o pauză. Stătea în picioare, ca o santinelă. Astăzi, pentru prima oară în multe săptămâni, îşi declarase sieşi şi familiei că era încă jurnalistă, cu termene care aşteptau la rând. Se

sustrăgea de la îndatoririle scuteceşti, *în biroul ei, pentru toată după-amiaza.* Noua ei slujbă se dovedise următoarea: să nu scape din ochi labele picioarelor care ieşeau de sub maşinile din curtea vecinilor. Două perechi purtau şlapi de plastic. Dar a treia era cea care îi trezise interesul Willei: converşi roşii, cam numărul cinci la adulți, doisprezece la băieți. N-avea s-o creadă până când nu vedea şi restul corpului. Ideea că fiica ei s-ar fi putut afla acolo, sub maşină, era improbabilă din mai multe motive. Când se împrietenise Tig cu tinerii aceia? Ce se pricepea ea să facă unui şasiu de Ford? Şi nu trebuia să fie la muncă la ora aia?

De fapt, în cea mai mare parte a timpului, Willa nu prea avea idee ce program are Tig sau pe unde umblă, aşa că era nevoită să presupună că asta e relația normală cu cineva de douăzeci şi şase de ani. În realitate, Willa nu prea avusese de-a face cu „normalul”. Primul ei copil se resemnase cu grijile adulte cam pe la grădiniță, pe când al doilea nu părea dornic să se despartă de cumplita vârstă de doi ani nici măcar la maturitate. Iar acum, cu amândoi sub acelaşi acoperiş, Willa avea nevoie de nişte reguli de convieţuire cu copilul adult oximoronic.

Ultima aroganță a lui Tig fusese să refuze telefonul mobil, unul dintre cele câteva obiceiuri extreme cu care se întorsese din Cuba, unde lucrase o perioadă, dimpreună cu dreadurile, care încă îi luau prin surprindere pe membrii familiei. Willa nu se gândise niciodată că dreadurile ar putea reprezenta o variantă pentru fetele albe, deşi coama încâlcită şi rebelă a lui Tig era considerată „nepotrivită” până şi de grecii mai oacheşi din familie. Cubanezii, cu istoria lor condimentată în materie de melanj rasial, aveau probabil toate varietățile etnice de păr şi destul timp la dispoziție ca să-i dezvolte potențialul. Sau cel puțin aşa presupunea Willa.

Era cu ochii pe ei când Tig şi cei doi tineri mecanici se strecurară în sfârşit de sub vehicule, cu mişcări şerpuitoare, târându-şi ceva din agitaţie după ei, în lumina zilei. Băieţii se scuturară pe picioare, iar Tig execută un mic dans ciudat, cu tropăit şi fluturat din mâini, animând cine ştie ce poveste, lucru care îi făcu pe ascultători să cadă pe spate de râs. Înalţi, tatuaţi masiv, în şorturi cu talie joasă, cei doi erau fascinaţi de elfiţa din vecini, cu păr sălbatic şi spaniolă fluentă, lucru de care Willa nu era tocmai surprinsă. Viaţa lui Tig dădea pe-afară de camarazi şi prieteni băieţi, iar părinţii se înşelau invariabil când era vorba să-l ghicească pe acela dintre ei care se va ridica pe primul loc. Putea fi oricare. Tig era un element unic, cu valenţe nelimitate.

Mama Willei spusese mereu că Tig „avea să se aşeze”, dar nu trăise ca s-o vadă, iar acum Willa se întreba dacă vreunul dintre ei va apuca ziua în care să nu mai fie uluit de fată. Întoarcerea din Cuba fusese o surpriză absolută: într-o bună zi, deschisese uşa şi o găsise pe Tig în prag, după ce vreme de aproape un an nu le mai spusese deloc pe unde umbla şi nici nu îşi exprimase vreo intenţie de a se întoarce acasă. Iano suspecta probleme cu viza, dar Willa era destul de sigură că statutul lui Tig acolo fusese complet ilegal; bănuia mai degrabă o despărţire de bărbatul cu care locuise. Probabil că n-aveau să afle niciodată motivul real. Îşi făcuse apariţia în Virginia cu două zile înainte să cadă bomba. Apoi, fără anticipaţie, venise peste ei vestea închiderii facultăţii, izbindu-i în aceeaşi zi în care ajunsese şi la prietenii îndepărtaţi, via buletinul naţional de ştiri. Cu tot dezastrul şi cu umilinţa din acele clipe, nu mai găsiseră momentul potrivit ca să scoată de la ea ce se petrecuse în Cuba.

Iano şi Willa fuseseră spulberaţi peste noapte, pierzând nu doar titularizarea şi pensia lui, ci şi casa în care locuiau. Contractul încheiat cu colegiul stipula că erau proprietarii

casei, dar nu şi ai pământului de sub ea. Retrospectiv, aranjamentul părea feudal, dar aproape toţi cei cu catedre în facultate erau în aceeaşi situaţie. Casele de pe proprietatea colegiului erau locuinţele de elită ale oraşului, fiind luate de familiile cele mai în vârstă. De fiecare dată când se muta cineva, un şir nesfârşit de familii tinere de universitari abia aşteptau să cumpere casa vacantă. Dacă apăreau cumva zvonuri despre o eventuală insolvenţă a colegiului, erau reduse la tăcere de istoria de o sută şaizeci şi cinci de ani înfiptă în antetul tipărit pe hârtie de lux. Un scenariu în care colegiul ar fi fost nevoit să tragă obloanele, în care slujbele s-ar fi evaporat şi casele ar fi ajuns să aibă zero valoare pe piaţă era dincolo de orice închipuire. Mai degrabă ar fi crezut în răpirea la cer de la A Doua Venire.

Aprilie îi găsise într-o situaţie disperată. Oferta de muncă de la Chancel a apărut în mai şi concluzia mutării la New Jersey s-a impus de la sine, cu Nick care trebuia tractat şi Dixie pe medicamente împotriva anxietăţii, dar o fiică pe care s-o târască după ei nu făcea parte din plan. Iano îi ordonase să se întoarcă la Ivins şi să-şi ia diploma în biologie. Willa se întrebase când avea să observe că Tig era imună la ordinele lui. Tig îşi informase părinţii că refuza să facă împrumuturi bancare, în condiţiile în care nici programul de schimb universitar nu mai era o opţiune. Oricum, învăţase deja mai mult decât voia să ştie despre o biosferă distrusă.

Ultima parte nu era nicio noutate pentru Willa, care observase că realitatea egoismului uman o mâhnea pe faţă mai tare decât pe oricare dintre prietenii ei, chiar şi decât pe cei care studiau istoria. Semestru după semestru, cursurile de oceanografie şi ecologie forestieră o făcuseră să fie tot mai agitată, până când, cu doar un semestru şi jumătate înainte de absolvire, Tig îşi săltase un rucsac pe umăr şi pornise la Occupy Wall Street. O parte considerabilă a promoţiei 2012

de la Ivins o urmase, lăsând în urmă camere de cămin pe care Willa şi le imagina ca pe un Pompeii universitar: haine murdare îngrămădite pe jos, tăiţeii de ramen plutind încă în oala caldă. Când adăposturile improvizate şi revendicările pentru o nouă ordine mondială au fost mătrăşite în cele din urmă din Zuccotti Park, Tig fusese purtată de vânt în Colorado, într-un proiect organizatoric în care anii de spaniolă din facultate îi folosiseră în a-i ajuta pe muncitorii de la fermă să-şi asigure condiţii de trai mai bune. Willa se gândise atunci că forţa de muncă migrantă se va subţia pe timp de iarnă, dar nici vorbă de aşa ceva, existau ferme de brazi de Crăciun. Familia o văzuse prea puţin pe Tig în ultimii ani, chiar şi înainte să plece în Cuba.

Willa se trezi încordându-şi auzul ca să prindă bucăţi de conversaţie, dar fruntea apăsată pe geam şi propria ruşine o trimiseră înapoi la calculator. Stătea acolo fără vreun plan, schimbând câte un cuvânt ici şi colo, apăsând tasta Undo, pe urmă Redo, încleiată în trândăveală. Ciuli urechile după bebeluş, dar nu se mai auzea. *Aldus.* Cu toţii îi spuneau „amice”, sau „bărbăţele”, căci numele lui li se părea inabordabil, şi nu doar din motive legate de Helene. De obicei, numele bebeluşilor intrau în obişnuinţă după câteva săptămâni de folosire, dar „Aldus” le evoca şi acum imaginea unui bătrân în pantaloni de tweed. Willa nu avea de gând să surclaseze o mamă moartă, dar cu o zi în urmă se simţise uşurată când îl auzise pe Zeke alintându-l „Dusty”. Numele ăsta s-ar putea să meargă, chiar şi cu trimiterile lui la ţărâna din care am fost luaţi şi-n care ne vom întoarce.

Se întoarse la facturile care i se înmulţeau pe birou ca ciupercile după ploaie: dubla ameninţare a contractului cu furnizorul de energie, încheiat odată cu mutarea, chinuitoarea poliţă de asigurare pentru familia recent lărgită. Controlul pediatric pe care trebuiau să-l programeze înainte să intre în vigoare noile politici. Unele dintre ele

puteau să aştepte până îi intra salariul lui Iano, dar altele nu. Taxele de proprietate erau mici în zonă, mai ales pentru o casă în stadiu terminal, dar *aşa ceva* greu se putea numi veste bună. Reparaţia acoperişului nici nu intrase în calcul deocamdată, iar Willa era destul de sigură că solicitarea acoperirii cheltuielilor prin asigurarea de locuinţă avea să ducă la anularea ei. Pentru a mia oară în anul acela, făcu un gest automat spre telefon, ca să-şi sune mama. Mama moartă. Willa nu credea în lumea de dincolo, dar se lăsă oricum cu fruntea pe birou, se gândi la mama ei şi întrebă în şoaptă: „Ce-o să se aleagă de noi?”

Nu se ivi nimic de nicăieri.

Un întreţinător de familie supracalificat, cinci dependenţi. Iano câştiga cât un adjunct, abia dacă ajungea la douăzeci şi cinci de mii de dolari pe an şi, având în vedere starea lumii academice, probabil că nici nu-l aştepta ceva mai bun. Willa îşi înregistra veniturile ca liber-profesionistă într-un document Excel, dar îi era prea jenă să tasteze funcţia de adunare şi să-şi afle totalul pe anul în curs. În anii de facultate fusese chelneriţă; teoretic, putea să-i calce pe urme lui Tig, într-unul dintre restaurantele de pe Landis unde văzuse afişe cu „Angajăm ajutoare”. Dar ce mi-e cu un salariu minim pe economie, ce mi-e cu două. Probabil că scrisese astfel de fraze în zilele ei de jurnalistă ceva mai bine plătită, crezându-se expertă în necazurile clasei muncitoare. Într-o viaţă la adăpost, pe care abia o mai întrezărea din punctul în care se afla acum. Mergând în jos pe listă, socrul ei era un pasiv, nu un activ. Uimitor, însă şi fiul ei educat la Harvard intra în aceeaşi categorie. Era absurd, dar aşa stăteau lucrurile. Zeke avea datorii aiuritoare şi un bebeluş în grijă. Dacă ar fi fost forţaţi să părăsească această casă cu chirie zero, s-ar fi împrăştiat prin tot felul de refugii la care Willa nu putea nici măcar să se gândească. Şi totuşi. Cu ce erau ei diferiţi de o familie obişnuită?

Când se ridică şi privi din nou pe fereastră, Tig şi prietenii migraseră din cimitirul de maşini la umbra deasă a celor doi copaci uriaşi – fag şi stejar, potrivit lui Tig – care le flancau vederea de la fereastra bucătăriei, împungându-le jgheaburile în drumul lor către cer. Willa îşi rezemă fruntea de geam, ca să vadă mai bine ce se petrece. Într-o exagerată mişcare cu încetinitorul, cei trei executau un soi de exerciţiu *tai chi*. Tig conducea, ba curbându-şi un braţ la spate, ba ridicând un picior scheletic. Băieţii îi repetau fiecare mişcare.

— Ce faci, Willa? Te uiţi la păsărele?

Simţind mâinile lui Iano în jurul taliei, Willa sări.

— Ceva de genul ăsta.

Roşi, lăsându-şi capul pe spate, lipit de pieptul lui. Când erau copiii mici, îi spiona uneori pe ei şi pe prietenii lor, din obişnuitele motive sentimentale, şi nici măcar atunci nu suporta să fie prinsă asupra faptului. Iano nu avea astfel de rezerve. La greci, prin a fi părinte părea să se subînţeleagă că poţi să dai buzna în viaţa copilului, să faci orice – să spargi petrecerea, să controlezi viaţa amoroasă ca un superintendent, *să faci* tema în loc să supraveghezi plictisit efectuarea ei – şi să te mai şi aştepţi la mulţumiri pe deasupra.

Willa îi simţi schimbarea din corp în clipa când bărbatul o zări pe Tig dedesubt, cu cei doi tipi. Iano suspină în tăcere:

— *Ela, Antigonaki mou.*[5] Ce caută acolo?

În ciuda vieţii de american bine, Iano îşi păstrase un fermecător exotism de primă generaţie. Poate că intenţionat, deşi Willa nu credea. Crescuse într-o casă în care se vorbea greaca, printre surori şi verişoare cu nume de zeiţe.

---

[5] „Haide, Antigonuţa mea” (gr. în orig.).

— Cred că e *tai chi*, îşi dădu ea cu părerea.

— Nu, vreau să spun...

— Ştiu. Te referi la băieţii ăia.

— La băieţi, la haine, la coafură. Zici că-i scoasă dintr-un film cu Charlie Chaplin.

La micul vagabond se referea? Nu, probabil că la unul dintre copiii aceia ai străzii, cu cearcăne mari sub ochi. Pentru Iano, statura mică a lui Tig era un veşnic reproş. Împărtăşea convingerile familiei lui, potrivit cărora toţi copiii trebuiau să mănânce mai mult, punct.

Iano îşi petrecu braţele peste talia Willei şi-şi aşează bărbia pe creştetul ei, învelind-o ca într-un plic. Atingerea bărbii lui pe creştet îi zbârli părul într-o senzaţie delicioasă. Erau în stare să rămână aşa toată ziua. Poate că asta fi trebuit să facă de la bun început, în loc să procreeze.

— Ai chef să afli ce făcea acum zece minute?

El scoase un sunet, tehnic indescifrabil, undeva în registrul durerii.

— S-ar putea să nu fie lucrul la care te gândeşti. Era sub una dintre maşinile alea de-acolo. Jur. Îi ajuta pe băieţi cu unsul, sau cam aşa ceva.

— Acum ştie şi să repare maşini? I-auzi, oare putem să profităm de pe urma ei?

— Dă-mi voie să-ţi aduc aminte că ştie şi să tricoteze ciorapi.

Ştia şi o şi făcea, datorită bunicii din partea Knox, care cu mult timp în urmă încercase s-o înveţe şi pe Willa, dar eşuase; conştiinţa feministă născândă îi cerea Willei să dispreţuiască artele domestice. Însă ecuaţia se răsturnase o generaţie mai târziu: acum, fetele moderne crescute de mame cu loc de muncă erau peste tot pe Etsy şi Pinterest, adunându-se în clanuri şi formând grupuri de tricotat cu nume de brigăzi revoluţionare.

Willa rămase într-o linişte plăcută alături de Iano: bubuielile de pe acoperiş se întorseseră acasă, la nevestele lor, iar bebeluşul tăcuse în mod inexplicabil. Îi privi pe Tig şi pe băieţi emanând din trupuri cine ştie ce substanţă invizibilă, apoi sorbind-o la loc.

— Am urcat să-ţi spun c-a dat Zeke mesaj.

— Mesaj?

Din ce cameră, se întrebă Willa. În cele aproape două săptămâni petrecute acolo, Zeke nu ieşise din casă. Fantomă palidă în pantaloni de pijama, încălzea biberoane în cuptorul cu microunde şi mânca chestii direct din cutie, înfipt în faţa frigiderului deschis. *Sinuciderea e crimă.* La vederea lui, Willa nu-şi putea alunga acest gând. O viaţă fusese furată brutal din familia lor. O mamă, o fiinţă iubită.

— Auzi, se întrerupse Iano, scările alea din spate. Le folosim sau încuiem uşa şi gata? Că tocmai era să cad printr-una dintre – cum le zice? – trepte. Lemnul e complet putrezit.

— Scara servitorilor, cred c-aşa-i spune. Ce zici, ne luăm câţiva?

— Poate genul care să fie în stare să treacă examene?

— Te rog. Pentru asta-i avem pe absolvenţi. Sunt mai ieftini decât servitorii.

Rămaseră aşa privind-o pe Tig, fata asta pe care, cumva, ei o făcuseră. Cu încetinitorul, fandă în lateral ridicând o mână, coborând-o pe cealaltă, mutându-şi greutatea şi răsucindu-se ca şi când s-ar fi aflat în braţele unui partener de dans nonşalant şi nevăzut. Cei doi băieţi se întoarseră şi ei la fel, cuprinzând aerul cu dragoste. Willei i se umplură ochii de lacrimi. Copiii ăştia frumoşi erau capabili să nască mulţumire din nimic.

— Trebuie să rămânem în casa asta, spuse ea. Înţelegi, nu-i aşa?

— Ce tot spui acolo?

— Spun că această casă e singura noastră certitudine. Chiar dacă părți din ea se prăbuşesc. Dacă trebuie, o să punem benzi galbene de avertizare şi o să ocolim zonele prăbuşite. O să ne îngrămădim în ce rămâne. Scuze dacă ți se pare că vorbesc ca o nebună. Dar nu avem unde să ne ducem.

— Întotdeauna se găseşte un loc în care să te duci.

Iano o strânse şi mai tare, iar Willa se făcu că-l crede. Încrederea lui era în acelaşi timp de invidiat şi înnebunitoare. De obicei nu voia ca el să-i rezolve sau să-i contrazică îngrijorările, avea nevoie doar s-o asculte şi să fie de acord cu ea în ceea ce priveşte nenorocirile care îi pândeau după colț. Era un principiu al căsătoriei pe care i-l explicase de multe ori. Astăzi era altfel. Avea nevoie să se înşele.

— Şi zici că a dat mesaj Zeke? întrebă ea.

— A găsit un restaurant grecesc în Millville.

— Millville, adică altundeva decât în casa asta? A plecat cu maşina?

Inima îi săltă în piept.

— Iano, tu eşti aici, eu sunt aici. Tig e aici. Bebeluşul cu cine e?

— Cu Zeke, cred. Întreba dacă să ia ceva pentru cină.

Iano nu fusese țintuit în casa asta, ca să-l vadă pe Zeke în fiecare minut îngrozitor în care îşi dansase dansul de zombi cu un bebeluş care plângea în buclă infinită. Probabil că mâncarea grecească luată la pachet i se părea ceva normal.

— Ar trebui să gătim, spuse ea. Familia asta mănâncă bani.

— Scrii, fată. Îmbogățeşte-ne cu articolul tău pentru revista asociației de pensionari.

Iano se desprinse şi dispăru. Willa rămase s-o vegheze pe Tig, copilul pentru care în ultima vreme uitase să se mai

îngrijoreze. În toți anii în care fiica ei ricoşase ca o moleculă printr-un univers instabil, anxietatea fusese starea obişnuită a Willei. O iubea şi lano, fireşte, dar paternitatea părea să se supună altor legi. O mamă nu poate fi mai fericită decât cel mai nefericit dintre copiii ei. Willa credea că îngrijorarea are puterea de a-l împiedica pe celălalt să sară de pe orbită. Indiferent ce o ținea pe Tig aici, cu familia ei, fie şi într-o casă care stătea să cadă, deocamdată era, aparent, pariul cel mai sigur.

Willa ştia că îşi consumă prea multă energie îngrijorându-se pentru Tig, dar la fel făcea toată lumea. Medicii îi făceau analize, părinții copiilor de talie normală îi dădeau sfaturi de sus, familia socrilor scotea de te miri unde amulete care s-o apere de deochi, profesorii o chemau la şedințe. Statura mică trezea o atitudine protectoare. Şi Willa avea o constituție subțire, dar Tig, la puțin peste treizeci şi cinci de kilograme, era chiar ca fulgul. Se oprise din creştere în clasa a patra şi niciun pediatru nu găsise nimic în neregulă la ea. La un metru patruzeci şi şapte în picioare, frizând limita de jos a normalului, Tig era nemilos numită pitică de către fratele ei, dar nu se califica pentru niciun tratament al corpului medical. Era destinul ei să fie mică. Şi în pofida acestui fapt, sau poate tocmai din cauza lui, crescuse cu furiile suflându-i în pânze, ascuțindu-şi încrederea într-o luptă fizică şi verbală cu un frate care ajunsese curând de două ori cât ea. Avea temperamentul micului Shih Tzu cu scântei în ochi, care se dă la Rotweilleri în parc, cu zero complexe.

Willa îşi uita firea bătăioasă când Tig era departe, dar apoi, când era prin preajmă, o epuiza îndată. Însă noua lor ordine domestică funcționa în unele privințe. Tig, care în general nu făcea concesii, arăta o inexplicabilă toleranță față de bunicul ei. Răspundea cu un zâmbet la comenzile lui lătrate, îl lăsa să trişeze la table şi-l ajuta să-şi facă injecțiile

cu insulină, ignorând grosolăniile care i se îngrămădeau la gură. Willa era scutită de cea mai grea dintre îndatoririle ei familiale şi începuse să doarmă mai bine, fără nici cea mai mică bănuială că îşi aduna forţele pentru următoarea prăbuşire – un alt copil nefericit.

***

— Amestecă, amestecă, îi ordonă Tig când Willa se plânse că sosul alb nu i se leagă. Béchamelul nu se face numai fiindc-aşa vrei tu.

Willa amestecă. Se uită la Tig cum alege un cuţit, îi inspectează lama, îl freacă zgomotos de ascuţitor de câteva ori, apoi feliază o vânătă cu o viteză uluitoare. Ovalele se răsfirau pe tocător într-un fel care Willei i se păru magic.

— Ai pus scorţişoară şi piper? întrebă Tig fără să se uite în sus.

Willa puse scorţişoară şi piper. Sigur, îndemânarea într-ale bucătăriei dobândită de Tig la restaurant era de folos acasă, unde, la gătit, Willa abia dacă lua note de trecere. Superioritatea însă o irita. Să dai Wall Street-ul la câini era una, dar să-ţi retrogradezi mama la ajutor de bucătar era împotriva firii.

— Minunate vinetele alea. De la băcănie?

— Nup.

Mai devreme, când Willa respinsese cina grecească, Tig urcase să-i propună cumplitele cazne ale musacalei. Era felul preferat al familiei, însă pe Willa o băga în sperieţi. Protestase pe motiv că nu aveau ingredientele, dar Tig îi demonstrase că se înşela. Fără ştirea Willei, în bucătărie apăruseră vinete şi ouă. Tig sosea adesea din turele de la restaurant cu pungi încărcate cu produse de băcănie.

— Atunci le-ai adus de la muncă.

— Dap.

— Şi presupun că angajatorii tăi sunt în temă.

Cuțitul se opri în aer.

— Întrebi dacă fur de la Yari şi Leonardo?

— N-am spus asta.

— Se obişnuieşte la restaurante să le dai mâncare angajaților la final de tură.

— Poate resturi de la *mese* care altfel ar sfârşi aruncate. Înțeleg dacă nu vor să facă risipă.

— Zău, aşa? Cum de n-am ghicit.

Willa suspină, întrebându-se ce anume îi scăpase mai devreme ca să merite să i-o reteze în asemenea hal. Jocul ăsta de-a ghicitorile, pe care nu-l câştiga niciodată.

— Dacă-mi dai voie să termin măcar o frază, spuneam că înțeleg de ce ar da un restaurant mâncare gătită. Dar nu produse proaspete şi cartoane întregi de ouă. Astea par să fie bunuri pe care afacerea le poate folosi în continuare.

— Şi asta o spui din expertiza ta în managementul restaurantelor.

Willa se dădu bătută. Angajatorii lui Tig păreau s-o trateze ca pe un membru al familiei şi oricum era de neînchipuit ca ea să le jecmănească mica afacere temerară. Progeniturile Willei aveau coduri de onoare stricte, dar aplicate în direcții diferite: Zeke se străduia să fie Bărbatul Momentului, pe când Tig se dedica menirii de a Fenta Sistemul, dacă expresia asta mai însemna ceva. Aşa i se năzări Willei că poate aranjase să fie plătită în natură, eschivându-se de la registrele lor contabile. Punându-şi în pericol viitoarea pensionare, poate chiar expunându-i pe toți la riscuri juridice – *asta* era în acord cu ceea ce ştia despre natura fiicei sale. Nevrând să devină complice, Willa nu întrebă, fiindcă Tig i-ar fi spus-o pe şleau. Fata era de o onestitate compulsivă. În anii timpurii, orice încercare a Willei de a-i transmite acea subtilă artă a evaziunii cunoscută drept „tact” fusese zdrobită cu replica: „Mamă,

asta-i o *minciună*!” Şi Tig rămăsese copilul care la petrecerile de ziua ei, când desfăcea cadourile, anunța în gura mare: „Mulțam, bunico, am deja o chestie de-asta şi nu prea-mi place.”

Îl auziră pe Zeke intrând. Willa îşi abandonă sfidătoare postul de la sosul béchamel, ca să-l întâmpine pe acela dintre copiii ei mai puțin pasibil de-a o antrena într-o luptă la cuțite. Se bucură să vadă înfățişarea destul de omenească a lui Zeke şi pe bebeluş într-o stare comatoasă. Copilul ăsta părea să aibă opusul obişnuitelor colici, urlând toată ziua şi potolindu-se ca la un semn la ora şase. Căpşorul îi atârna într-o parte în scaunul cochet pentru maşină, pe care îl puteau detaşa de bază, cărându-l de toartă ca pe o găleată.

Zeke îl scosese la o plimbare de patru ore cu maşina, de unde şi liniştea bruscă din cauza căreia se alarmase Willa.

— Ai reuşit să-l potoleşti? întrebă ea.

— Nu. Dar am dat-o la maximum pe Nicki Minaj şi am simțit că-mi iese o evadare.

O jumătate de oră mai târziu, când se aşezaseră deja la cină, Aldus stătea încă nemişcat în găletuşa lui de bebeluş, aşa că Willa îl puse pe un scaun în capul mesei, de unde familia recunoscătoare putea să admire priveliştea. Îi obosise pe toți. Copilul ăsta îi scotea din minți, chiar dacă fiecare împărtăşea o versiune a iubirii care zăngănea în pieptul Willei. Dar le era prea milă de Zeke ca să se mai plângă. Nick făcea excepție, căci nu era el bărbatul care să se împiedice de compasiune. Însă Nick avea un avantaj, surzenia.

Escapada fusese un tonic; Zeke era aproape vorbăreț. Willa n-avea de gând să pomenească costul benzinei sau să-l întrebe de un loc de muncă. Se oferise să stea cu bebeluşul dacă Zeke voia să-şi caute de lucru, dar până la momentul de față păruse incapabil să gândească mai departe de o oră. Asta era tortura unei mame – să vadă întinzându-i-se umbre

vineții sub ochii frumoşi. Să-l privească holbându-se în gol în timp ce viața ciripea în jurul lui.

— Şi ce-ai văzut pe-acolo?

Se străduia din răsputeri să pară nonşalantă.

— Ferme. Pini. Orăşele amărâte, malluri pe artere aglomerate.

Zeke vorbi umplându-şi în acelaşi timp farfuria, arătând oarecare semne ale vechii pofte de mâncare.

— La periferia Vinelandului e un spital uriaş, sau cam aşa ceva. Arată ca un azil, nişte clădiri lungi şi galbene cu ferestruici zăbrelite. Ceva din alte vremuri.

— Şcoala profesională pentru cei cu dizabilități de dezvoltare, spuse Tig. E acolo de mai bine de o sută de ani. Înainte se numea „Şcoala din Vineland pentru cei slabi de minte". Făceau experimente pe copii.

— Şi de unde ştii tu, mă rog? întrebă Iano.

Tig ridică din umeri, vorbind cu gura plină:

— Mi-au spus Jorge şi José Luis. Au un văr care s-a dus acolo. Evident, nu acum o sută de ani. De fapt, încă-i acolo.

— Că bine zici, chiar ne-ar plăcea să ştim mai multe despre noii tăi prieteni, spuse Iano.

— O zici de parcă nu ți-ar plăcea.

— Cine sunt prietenii ăştia despre care nu vorbim? întrebă Zeke.

— Vecinii de alături, spuse Tig. Jorge lucrează la restaurant. Bucătar de linie. M-a chemat pe-afară după muncă.

Nick se opri din mâncat şi se întoarse spre Tig, pivotându-şi masa impresionantă ca să se holbeze la ea:

— Îți pierzi vremea cu golanii portoricani de alături?

— Sunt din Vineland, Papu. Născuți aici. Casa e a mamei lor. Nu mai locuieşte aici, dar mi-au spus că era prietenă cu mătuşa Dreama.

— Ce, era servitoarea Dreamei?

— Prietena, Papu, aşa au zis.

— Şi câți locuiesc în casa aia? Zece, doişpe?

— Habar n-am, du-te şi-ntreabă-i.

Bătrânul se întoarse la mâncarea lui. Şi Willa se întrebase. Păreau cu toții din aceeaşi generație, frații şi două surori puțin mai mari, de douăzeci şi ceva, poate treizeci şi un pic de ani, cu bebeluşi şi copii printre ei.

— Şi presupun că tot ce se petrece pe-acolo e cinstit? întrebă Iano.

— *Aşa cum am spus*, rosti apăsat Tig, Jorge şi José Luis s-au născut în Statele Unite. Surorile şi copiii lor locuiesc în aceeaşi casă. Surorile s-au născut în San Juan, dar au cu toții cetățenie, fiindcă Puerto Rico e un soi de mini-stat american, în care plătesc taxe, dar n-au drept de vot. Gata cu inchiziția?

Peste masă se aşternu tăcerea. Cu excepția oxigenului lui Nick, care şuiera ritmic, toți îşi devorau remarcabila musaca.

— Antigone, continuă Iano netulburat.

N-o lua niciodată atât de în serios încât să se lase intimidat, ca Willa.

— Unde ai învățat tu *tai chi*?

— La Occupy. Ne adunaserăm câțiva şi făceam în fiecare dimineață. Ne ajuta să ne ținem energia concentrată.

Willa îl văzu pe Zeke ridicându-se, cu buza subțiată într-un rânjet. Într-o inimă în care puține lucruri mai puteau fi aduse la viață, iată că tachinarea dintre frați supraviețuia. Willa abătu conversația de la Wall Street:

— Ți-ai ținut talentele ascunse, Tig. Dacă ştiam că eşti mecanic auto, am fi economisit mulți bani cu tine vara asta.

— Mecanic auto, repetă Zeke.

— Sora ta şi-a petrecut după-amiaza sub o maşină.

— Serios? Făcând ce?

Tig vorbi fără să ridice privirea, ca şi când Zeke ar fi fost fratele mai mic, cu care nu merita să-ţi baţi capul prea tare:

— Resigilând unul dintre punctele de legătură dintre timoneria de frână şi schimbătorul de viteze la un Ford Fairlane. Şi luptându-mă cu furnicile. Zici că e invazie.

— Şi de când eşti tu maimuţă unsuroasă[6]?

— De când am locuit într-o ţară care şi-a păstrat acelaşi parc de Ford şi Chevy funcţionale încă din 1959, fără nicio piesă de schimb.

— Sigur, Cuba. Capitala mondială a maşinilor demodate.

— E un fel de-a spune. *Sau* poţi să spui că jumătate de secol de blocadă a făcut din cubanezi oamenii cei mai pricepuţi la reciclat din lume. Nu-i vorba doar despre maşini. Agricultură, manufactură, zi-i cum vrei.

— Sigur. Întreabă-l pe Raúl dacă i-ar conveni să se ridice embargoul mâine.

— Ce vrei să spui cu „invazia de furnici”? întrebă Willa, luând în calcul noi categorii de asalt asupra căminului lor.

Un felinar de vin pe uscat, două de vin pe mare.[7] Dar Tig şi Zeke erau prinşi în discuţie.

— Nu spun că şi-au dorit blocada. Ce vreau să spun e că în ultimii cincizeci de ani am asistat la cel mai serios consum global şi la cea mai mare risipă din istorie, iar cubanezii i-au traversat fără benzină ieftină sau rahaturi chinezeşti bune de dat la gunoi.

Îndreptă dinţii furculiţei spre fratele ei:

— N-ai idee ce-nseamnă să te descurci până nu mergi în Cuba.

---

[6] În original, „grease monkey”, denumire argotică pentru mecanicii auto.

[7] În original, „one if by land, two if by sea” – aluzie la poemul „Paul Revere’s Ride”, de Henry Wadsworth Longfellow, despre începutul Războiului de Independenţă al Statelor Unite ale Americii.

— Bietul de mine, spuse Zeke, cu un aer total lipsit de autocompătimire, prima oară în săptămâni la rând.

Willa era uimită să-l vadă refăcut, sau cel puțin într-o pasă truculentă.

— Şi copiii de vârsta ta nu resimt blocada mai dur decât părinții lor? Nu-şi doresc şi ei jucăriile tehnologice ultimul răcnet? vorbi Iano sprijinindu-se pe antebrațe, alunecând în rolul de la catedră.

— Ca să le scape ocazia de a fi aşa îndemânatici? spuse Zeke. Uite, s-au prins şi cum să facă dreaduri din păr caucazian.

— Cine zice că strămoşii noştri se trag din Munții Caucaz? Aşa e, Papu?

— Ce?

Tig înmulți decibelii:

— Papu, e adevărat că ne tragem din Munții Caucaz?

— La naiba, nu, ne tragem din munții Cretei. Din Voukolies. De o sută de generații.

Zeke ridică ochii în semn de falsă venerație:

— De când prima fecioară din Voukolies a fost însămânțată de Zeus.

— Nu era femeie, spuse Tig. Sunt aproape sigură că era lebădă. Uită-te la tine ce nas ai. Gâgâitul ăla al tău e o dovadă, sigur ne tragem din lebede.

Willa era la pământ. Tig aproape că-l lăsase în pace pe Zeke de la moartea lui Helene, dar acum, la primul semn de viață, se ținea tare.

— Dar genele mele? întrebă Willa. Un nume de familie grecesc nu-ți şterge cealaltă jumătate.

— Mamă! Strămoşii tăi din familia Knox se trăgeau cumva din Munții Caucaz? întrebă Tig.

— Nu. Doar banala vână anglo-saxonă. După cum bine ştii.

— OK, nu suntem caucazieni.

— Ştii la ce mă referam, spuse Zeke. Albi.

— Alb nu e o origine. Alb e un construct mental privilegiat.

Willa asistase dintotdeauna la lupta asta: Cercetaşul Vultur[8] şi Spiritul Rebel, diferiți, dar egali în ceea ce priveşte sentimentul propriei superiorități. Cât fuseseră adolescenți, sperase că facultatea şi distanța aveau să-i ajute să se relaxeze şi într-o bună zi să găsească un teren comun, poate chiar să-şi ducă dorul. Probabil că se şi întâmplase. Dar aici, întorşi sub acelaşi acoperiş, sinele lor de copii dădea din nou semne că vrea să conducă. Willa o vedea în postúrile lor: Zeke se înfipsese în coate, încăpățânat, cu trunchiul înainte, iar Tig îl depăşise în înălțime ridicându-se în genunchi pe scaun.

— Vrei să spui că nu există categorii umane înrudite?

— Nup. Încerc să te fac să pricepi că termenul „caucazian” a fost inventat pe la 1700 şi ceva de nişte filozofi germani care au spus că Dumnezeu i-a pus pe tipii colorați pe continentele lor inferioare şi pe frumuşeii de albi în munții din estul Europei.

— Mulțumesc, Wikipedia.

— Nu sunt Wikipedia, doar am memorie bună.

— De ce să memorezi un fapt stupid ca ăsta, când poți să-l cauți pe telefon? Ah, scuză-mă, am uitat. N-ai telefon.

— Să reții şi să sintetizezi informație în creier îți defineşte personalitatea. Tu îți predai personalitatea unui dispozitiv electronic pe care îl ții în buzunar.

— Iep. Altă dronă plicticoasă care îşi termină studiile.

— Cel puțin eu am o slujbă. Contribui la cheltuielile casei.

---

[8] Cel mai înalt grad acordat de organizația americană de cercetaşi, instituit în 1911.

— Hei, nu-i corect, interveni Willa. Zeke are grijă de un nou-născut şi se reface după o traumă. Doliul consumă energie. Eu tot mai simt că mă opintesc la deal de când am pierdut-o pe mama.

Amândoi copiii îi aruncară priviri ciudate.

— Nu spun că e acelaşi lucru. Mama a avut o viaţă destul de lungă, a apucat să mă vadă crescând.

Willa se opri, evitându-le uităturile lungi. După părerea lor, ar fi trebuit să depăşească momentul. Simţiră cu toţii că se instalase o linişte stânjenitoare. Atunci, Zeke anunţă:

— O să-ncep să lucrez de-acasă.

— Serios? Start-upul tău?

Iano părea entuziasmat.

— Firmă de investiţii. Am vorbit cu Jake şi Michael astăzi. De fapt, de-aia am plecat cu maşina. S-au tot ţinut de mine să discutăm despre treaba asta şi până la urmă am făcut o conferinţă prin Bluetooth din maşină, cu Mica Gură Mare răcnind în fundal, o nebunie. Dar a mers. Firma noastră se numeşte Good Money.

Uau, se gândi Willa. *Suferinţa aşezată frumos pe compartimente.*

— Adică bani buni aruncaţi pe bani răi, sugeră Tig.

— Adică sectorul de finanţe personale cu cea mai rapidă creştere. Microcredite, programe fără combustibili fosili. Investiţii social responsabile.

— S-o crezi tu. Adică acum e social responsabil să-i ajuţi pe bogaţi să se îmbogăţească, sau cum?

— Uite ce e, banii sunt un motor care funcţionează zi şi noapte, că-ţi place ţie sau nu. Mai bine sau mai prost. Până la urmă, mişcarea globală pentru boicotarea Africii de Sud a pus capăt apartheidului. Asta nu poţi să conteşti.

Willa avea senzaţia că fiica ei poate să-L conteste şi pe Dumnezeu în alegerea zilei Judecăţii de Apoi. Sau

echivalentul păgân, oricare ar fi el, aşa că fu surprinsă când fata tăcu şi se întinse peste Nick după bolul cu salată.

— Să zicem că băieţii cu motorina şi benzina sunt răufăcătorii din zilele noastre. Compania mea o să-i ajute pe oameni să-şi investească fondurile de pensie în firme care construiesc panouri solare. Sau în cooperative de femei din India, dacă asta îşi doresc. Răsturnăm modelele convenţionale. Mulţi dintre clienţii noştri vor fi investitori din clasa de mijloc. Până la urmă, trebuie să creşti baza, oriunde te-ai afla în raport cu ea.

Tig îşi dădu ochii peste cap.

— Oamenii au depăşit capacitatea planetei. Responsabil din partea ta ar fi să ne *restrângi* baza.

— Hei, drăguţă, p-asta am încercat-o. Timp de cinci secole, înainte de Revoluţia Industrială. S-a numit Evul Mediu.

— Asta aşa e, spuse Iano. Nu poţi să ai civilizaţie adevărată fără creştere. Ar însemna o economie cu sumă zero: am nevoi, toată lumea are nevoi şi singura cale prin care pot să câştig ceva e să te scap de ele.

— Excelent scenariu, tată, spuse Tig. Doar că lumea *este* o sumă zero. Când extragi chestii din pământ şi din ocean, se cheamă că iei. Poţi să te faci că resursele o să se înmulţească, dar n-o să se întâmple.

— Când pui la cale perioade de creştere slabă în istorie, te trezeşti cu Hitler şi cu Genghis-Han, spuse Iano.

— Pune-o la cale cum vrei. Eu nu aleg aşa ceva. Am avut bafta să aterizez într-un moment al istoriei când tot folclorul vostru despre dezvoltarea continuă e bun de aruncat în budă.

Willa se întreba care e cuantumul în dolari al taxelor de şcolarizare pe care le investiseră în conversaţia asta şi dacă putea să-şi primească banii înapoi; şi-ar fi dorit să tacă toţi din gură şi să mănânce. Zeke era ca benzina peste firea

aprinsă a lui Tig, chiar şi atunci când folosea limbajul de agent de bursă care, din experienţa Willei, avea darul să zăpăcească pe toată lumea de cap: „Creşterea trimestrială e singurul succes de care le pasă investitorilor. Impulsul pentru dezvoltare e motorul economiei. Pur şi simplu, aşa stau lucrurile."

— Oricum, spuse Iano, oamenii o să găsească o rezolvare. Capitalismul devine verde.

— *Dumnezeule*, băieţi! E o chestie care se cheamă biocapacitate, biomasa totală, vegetală şi animală, pe care o produce pământul. E cuantificabilă. Aveţi idee cât folosim din ea?

— Mai puţin de unu la sută, presupun.

— Nu. Mai mult! Spre douăzeci şi cinci la sută pe an. Cât *pizda mă-sii* crezi că poate să mai dureze treaba asta?

Nota sfidătoare îl deşteptă pe Nick, care aţipise.

— Domnişoară, habar n-ai tu ce norocoasă eşti că ai pantofi în picioare şi un acoperiş deasupra capului.

— Uite, Papu, sunt desculţă.

Îi arătă labele picioarelor.

Willa ar fi putut să sublinieze că şi acoperişul de deasupra capului era pus sub semnul întrebării. Dar Nick se pornise:

— Ce-am văzut eu în Războiul Civil din Grecia...! Frate împotriva fratelui. Comuniştii luau ce voiau şi la ce nu voiau dădeau foc. La asta vrei să te-ntorci? N-ai decât. Eu şi Yaya am avut noroc c-am scăpat nejupuiţi, ca să poată taică-tu şi surorile lui să se nască în America. Rămâneai fără tată, iar Yaya şi cu mine muream de foame – aşa ne voiau comuniştii.

Familia îi auzise de prea multe ori tirada cu fratele-împotriva-fratelui ca să-i mai pese, cu toate că, pentru viaţa lui Nick, faptul că scăpase din Războiul Civil Grec fusese evenimentul-cheie. Willa bănuia că şi pentru Iano. Se

născuse la mai bine de un deceniu după ce Nick şi Roula se stabiliseră la Phoenix şi era în dezacord cu tatăl lui în aproape toate privinţele, dar crescuse cu poveştile astea. Pentru el, comuniştii erau Lupul cel Mare şi Rău.

Acum, Iano era setat pe modul profesoral: mina deschisă, palmele la vedere, imaginea cuiva care ştie să asculte. Studenţii îi cădeau mereu sub vrajă, şi nu numai datorită poziţiei sexy din clasamentele de pe ratemyprofessor.com. Carisma probabil că-i complicase problemele cu titularizarea, stârnind zvonuri despre legături cu studentele pe care colegii lui geloşi de-abia aşteptau să le creadă.

— Asta-i Europa, îi spunea el lui Zeke, continuând o conversaţie al cărei fir Willa îl pierduse, în vreme ce Tig se servea în tăcere cu a doua porţie. De acord, demografia lucrează împotriva ta. Dar ţările în curs de dezvoltare au populaţii tinere, iar creşterea cea mai mare de-abia acum urmează. Şi-apoi mai e şi China, care comandă tot.

— De fapt, tată, renminbi-ul chinezesc e în cădere liberă. Încărcătura de marfă feroviară e la pământ, la fel şi capitalul propriu al Shanghaiului.

— Da? De când?

— De mai bine de un an. Nu ştiai?

— Băiete, eu sunt politolog, nu economist.

— Fiecare cu teoria lui, dar după câte se pare, economia Chinei şi-a trăit deja zilele de glorie.

Teoria lui sau a ei, gândi Willa, reţinându-şi acel puternic impuls de a corecta propriu editorilor de prim rang şi oamenilor nesuferiţi.

— Uitaţi-vă la voi. Oamenii cei mai optimişti pe care-i ştiu se-ntrec în teorii despre sfârşitul lumii.

— Nu sfârşitul lumii, mamă, spuse Zeke. Criza înseamnă oportunitate.

Era suprarealist. Familia ei se ciondănea pe marginea unor catastrofe abstracte, în timp ce acoperişul le cădea în

cap la modul cât se poate de concret. Dar ce uşurare să-şi vadă fiul însufleţit din nou. Zeke întrupa contradicţia generaţiei sale: sătul de soarta lumii, dar idealist în legătură cu propriile perspective. O casă construită pe temelia curajului facil al tinereţii. Şi Tig era curajoasă în felul ei, disecând lumea aşa cum o vedea ea, crezând că strategiile ei chiar contează. Într-o lume care se împarte în oameni care lasă lucrurile să se întâmple şi oameni care le *fac* să se întâmple, copiii ăştia erau instigatori. Willa se simţea demodată. Nevoia de a-şi ocroti familia nu încetase niciodată să-i apese pe umeri, dar, practic vorbind, dintre toţi cei de faţă nu le mai era de folos decât câinelui şi bebeluşului. Stătea acolo, privindu-şi nepotul orfan, ai cărui ochi se zbăteau sub pleoapele închise, în timp ce chipul bosumflat şi încruntat îi era traversat de un întreg evantai de emoţii, amintind de încălzirea dinaintea unei lecţii de teatru. La ultimul control, pediatrul îi remarcase faţa roşie de atâta urlat şi membrele tremurânde şi le spusese că bebeluşii resimt suferinţa ca pe o traumă. După care le sugerase să-i schimbe laptele praf.

— PIB-ul pe cap de locuitor a cam stagnat în ultima vreme în SUA, tată. Ştii, nu-i aşa? Înainte, venitul era direct legat de productivitatea economiei, dar asta nu mai e valabil din 1978. De fapt, de-atunci încoace a fost cam invers. Poţi s-o reprezinţi în mai multe moduri în raport cu inflaţia, dar salariul mediu e categoric în scădere.

— *Asta* mă tot întrebam şi eu, spuse Willa, luându-se prin surprindere şi pe sine, nu doar pe Iano şi Zeke.

Amândoi bărbaţii se întoarseră spre ea.

— Parcă... nu ştiu. Parcă sunt mai puţini bani în lume decât erau înainte. Nu ştiu cum altfel s-o spun. Ca şi cum s-ar fi stricat ceva între timp.

Soţul şi fiul ei îi zâmbiră sinistru de identic.

— Evident, nu ştiu cum funcţionează. Cerere şi ofertă.

Willa îşi detesta tonul naiv.

— Tot ce ştiu e că oamenii s-au gândit dintotdeauna că progeniturile lor o s-o ducă mai bine decât generaţia dinainte. Înţelegeţi ce spun. Ca Nick şi Roula.

Îi aruncă o privire lui Nick, care aţipise, epuizat de ieşirea de adineauri. În orice caz, era un aliat improbabil. Restul familiei se uita la Willa cu surprindere, de parcă tocmai ar fi făcut să sară o siguranţă.

— Ştiau că pot să se ducă undeva şi să aibă o viaţă mai bună, asta zic. Din zorii timpurilor, de la Ulise, Moise şi israeliţi. De la strămoşii mei şerbi, care mâncau pietre pe câmpiile din Shrewsbury. Ştiau una şi bună: copiii lor aveau să aibă mai mult, nu mai puţin. Pe când acum...

Willa descrise un gest vag în aer. Ce anume nu pricepeau din *dezastru*?

Iano îşi luă zâmbetul sexy.

— Cerere şi ofertă. Exact despre asta e vorba. Ne aflăm într-o nouă eră a ofertei. Productivitatea explodează şi uneori asta îmbracă forme noi. De pildă, tehnologia computerizată ia locul meseriilor. Deci pe de o parte se înregistrează un boom, dar pe de altă parte ai mai puţine ore de muncă. Iar în cele din urmă, piaţa se adaptează.

— Zeke tocmai a spus că a stagnat... de când, din anii ’70? Nu aşa ai zis? Asta înseamnă o generaţie întreagă. Chiar două.

— Dar tata are dreptate, spuse Zeke. Noile tehnologii au un impact transformator asupra economiei bunurilor şi asta o să restabilească situaţia în cele din urmă. Cererea şi oferta sunt o lege, ca-n fizică. Dacă accelerezi prea tare, maşina se supraîncălzeşte şi eşti nevoit să încetineşti.

Sau intră într-un copac şi ia foc, se gândi Willa.

Iano se întoarse din nou spre Zeke.

— Uite, ai ţările astea bogate în petrol, ca Venezuela şi Nigeria. Încă le aşteaptă o creştere uriaşă a PIB-ului.

— Nu fără o superputere care să le arunce cu bani în sectorul de producție. Altfel o să rămână subdezvoltate, cum a rămas şi Cuba. O economie globală înghețată e ca un embargou *de facto*. Plus că nimeni n-o să mai cumpere vreodată petrol cu o sută de dolari barilul.

Când auzi de Cuba, Tig ridică ochii:

— O să regrete că n-au făcut-o când n-o să mai fie deloc. Şi oricum, PIB-ul e un mod stupid de a măsura progresul unei țări.

Zeke râse cu vechiul lui râs atrăgător, tot numai dinți albi şi cute drăguțe stârnite de relaxarea feței.

— Încetează! E ca şi cum ai spune că forța gravitațională e un mod stupid de a anticipa căderea liberă.

— Deci cum stimulezi economia în secolul al douăzeci şi unulea? întrebă Iano.

— Asta *chiar* că e o întrebare bună, spuse Zeke.

Willa deschise gura. Nu tot asta întrebase şi ea adineauri, într-un mod ceva mai egoist?

Tig se ridică şi începu să adune farfuriile goale.

— În primul rând, recunoaşte că *să stimulezi* înseamnă să furi de la viitor, spuse ea.

— Te înşeli, tata are dreptate, spuse Zeke. În secunda în care ai oprit creşterea, începi să trăieşti cu deficit. Matematică elementară. Sfârşeşti între ciocan şi nicovală.

— Scila şi Caribda, sări Nick, luându-i pe toți prin surprindere. El pronunța *Skila* şi *Hariv-this*, în greaca lui Homer. Dacă socrul ei citise cumva *Odiseea* şi era în stare s-o aplice metaforic, Willa se vedea nevoită să-şi reconsidere opiniile.

— Monstrul cu şase capete şi vârtejul care înghite corăbii, clarifică ea. Chiar există, e o referință la Homer. Ca să iasă la liman, Ulise trebuie să navigheze printre două pericole insurmontabile. Când citeşti, eşti sigur că o să moară.

Fiul şi fiica ei îşi mutară privirile de la Nick la ea, amândoi deodată.

— Mulţumim, mamă, dar ştim că există, spuse Zeke. Am făcut cursul introductiv de retorică şi redactare.

— A, OK. Nu ştiam dacă vă mai amintiţi.

— Exact, întări Iano. Începi prin a revendica o agendă cu zero creştere şi până la urmă ajungem cu toţii între ciocan şi nicovală.

Willa îl analiză pe Nick: pleoapele îi căzuseră şi guşile i se revărsau pe piept. Nu cumva era ca ceasul oprit, despre care se spune că arată ora exactă de două ori pe zi?

— Scila, repetă ea. Şi Caribda.

4
Scila şi Caribda

Când se întoarse de la şedinţă, Thatcher o găsi pe Polly nemângâiată.

El însuşi revenise de la şcoală prostdispus, cu pumnii încleştaţi în buzunare, amintindu-şi zilele în care el şi fraţii lui fugeau de bătrânul din pădure şi urlau ca lupii. Dac-ar mai fi fost pe lume un singur om în faţa căruia să-şi poată vădi sufletul, ar fi urlat şi-n clipa asta.

Tocmai acum se găsise şi Polly cu zbieretele ei. Câinii, ţipa ea, lipsesc de ore întregi. Răpiţi. Avea dovezi!

Thatcher îşi scoase pălăria şi se pregăti să acţioneze prudent. Cei doi ogari veniseră la pachet cu casa, un cadou neaşteptat, dar care aştepta deja când familia se mutase înapoi în Vineland. Mama lui Rose îi disprețuia, Rose însăşi îi ignora, iar el era destul de nepăsător cât să nu-i deosebească. Polly era cea care le ştia inimile pe de rost. Îşi

petrecuse vara dresându-i să execute sarcini folositoare, cum ar fi *vorbeşte*, *cerşeşte* şi *suie* (pe divan). Descoperise temperamente diferite la pupilii ei: Caribda era congregaționalist, pe când Scila era baptist (îi plăcea apa).

Thatcher era de părere că înclinațiile lor spirituale le urmau probabil pe cele ale fostului stăpân, domnul Nailbourne, un gentleman care închiriase proprietatea în anii în care Aurelia şi fiicele ei locuiseră la Boston. Domnul Nailbourne era veteran de război şi nu avea un picior. Necăsătorit, profesor de muzică şi proprietar al celui dintâi pian din oraş – calități care, conjugate, îi aduseseră un soi de celebritate. (Şi cititor de clasici, ghicise Thatcher, după numele alese ale câinilor.) La cecurile de chirie pe care le trimitea la Boston, adăuga deseori şi tăieturi din *Vineland Weekly* în care erau descrise recitaluri şi realizări ale elevilor lui. Dar câinii nu apăreau în niciunul dintre aceste articole. Familia aflase despre Scila şi Caribda abia din ultima scrisoare a chiriaşului, în care îşi făcea cunoscut planul de a se muta în Kansas, pentru a-i aduce grosolanului suflet vestic cizelările muzicii. Cei doi ogari gasconi ai lui, bine dresați, erau prea ataşați de Vineland ca să îl însoțească în călătorie, spunea el, aşa că cel mai bine era să-i lase acolo. Femeia de alături avea să le poarte de grijă până se reinstalau doamnele în casă, pe care vor fi mulțumite s-o găsească atât de bine apărată, fără îndoială.

În oraş, domnul Nailbourne lăsase şi o reputație care îi sugera atracția către mai însemnata indulgență față de alcool a sufletului vestic. Thatcher nu pomenea asta acasă. Dacă ar fi aflat despre trecutul câinilor alături de un muzician bețiv, Aurelia ar fi fost în stare să-i arunce în stradă, iar Polly s-ar fi dus după ei.

Aşadar, biata Polly era exasperată de preferința evidentă a câinilor pentru casa de alături. Fugeau regulat la doamna Treat, căreia îi flancau treptele de la intrare ca doi sfincşi. Zi

după zi, Polly îi aducea înapoi, dojenindu-i pentru lipsa de loialitate. Nu mai avusese niciodată animale. Thatcher îi explicase că-şi făceau datoria faţă de femeia care îi hrănise după abandonul stăpânului lor. Bietele fiinţe trebuie să fi fost dezorientate. „Abia acum învaţă să te iubească", o sfătuia el. „Dă-le timp. Un câine nu rămâne niciodată dator cu mulţumirile pentru devotament."

Dar criza de astăzi le depăşea pe cele obişnuite. Câinii nu erau la locul lor obişnuit de pe veranda vecinei. Dispăruseră *de ore întregi* potrivit lui Polly, care era sigură că doamna Treat îi sechestrase.

— Doamna Treat, repetă el, cu pălăria încă în mână.

Polly nu-l lăsase să facă nici zece paşi în casă, că se şi prăbuşise la picioarele lui, cu fusta ca un caliciu dungat ofilindu-i-se de jur împrejur.

— Nu mi se pare că doamna ar fi o trădătoare.

— Caribda şi Scila o vizitează în fiecare dimineaţă pentru că-i *ademeneşte*. Le dă delicatese.

— Vezi? Nu e tocmai o purtare de om ticălos.

— Dar nu e corect! Mama nu mă lasă să le dau nimic mai special.

Prin uşa deschisă a salonului, Thatcher zări zidul încorsetat al spinării soacrei lui. Lucra la masa de scris, cu umerii gheboşaţi grandios în mânecile bufante ale unei rochii prea încărcate. Aurelia era o orhidee Cattleya – deşănţat de arătoasă. Epifită de la natură, se ridica deasupra mizeriei comune. Îndeletnicirea ei preferată era să scrie scrisori la ziarul local, deplângând faptele de corupţie din oraşul lor. Lipsa de respect a tinerilor faţă de oamenii legii. Alcoolul care curgea gârlă în cartierul italian. Thatcher coborî vocea.

— Atunci hai să fim recunoscători, de dragul căţeilor. Gândeşte-te că e un fel de bunicuţă care îi răsfaţă. Bunicuţa Treat!

— Nu mă asculți, Thatcher, declară Polly. I-a *furat*. În fiecare zi stau un sfert de oră la ea în casă, apoi le dă drumul în curtea din spate şi aleargă de jur împrejur, mai ales dacă e vreo pisică pe-acolo. Am impresia că doamna Treat îi încurajează să fugărească pisicile. Şi-apoi se întorc aici sau, dacă nu, se întind pe treptele ei de la intrare şi mă aşteaptă pe mine să-i iau. Dar azi au trecut deja ore. Te rog, te rog, Thatcher, du-te şi salvează-i, până nu e prea târziu.

O văzu pe Aurelia lăsându-se pe spate în scaun. Capul mare şi coafat se înclină uşor – nu spre ei, dar era clar că ascultă. Aurelia ar fi fost cea mai fericită dacă cei doi câini ar fi rămas în libertate şi încă mai fericită dacă locuința vecinilor s-ar fi mutat pe altă stradă. Scrisese o scrisoare, până acum nepublicată, despre purtările nepotrivite ale doamnei Treat. Thatcher trecu la şoaptă:

— Eşti sigură că sunt în casă câinii, Polly? Ar fi mai mult decât jenant să aduc o acuzație falsă.

Polly îşi potrivi şi ea vocea până la şoaptă, dar una presantă:

— Sunt sigură! Jur că e adevărat! I-am văzut intrând, dar n-au mai ieşit prin spate. De la micul-dejun am tot aşteptat în leagănul de lângă şopron.

Şovăitor, aşa se duse, cu pălăria în mână şi cu scuzele învățate pe de rost. Avusese deja o dimineață foarte proastă, întrucât aflase că nu numai casa, ci şi slujba i se clătina din temelii. Ca de obicei, privi invidios curtea familiei Treat, perfect întreținută, până la micul şopron situat între proprietățile lor, cu girueta lui de cupru aliniată la nordul geografic. Merse cu paşi mari printre fagul lui Rose şi stejarul lui Polly, ocoli gardul viu de tisă şi ajunse în fața intrării principale a familiei Treat. Ciocăni, aşteptă un răstimp care i se păru decent, apoi ciocăni din nou. Rămase acolo, sub soarele dogoritor, ascultând zumzetul insectelor care vesteau sfârşitul verii. Privi o ceată de muncitori, băieți

în pantaloni cu bretele, care coborau pe Sixth Street cu târnăcoapele pe umăr, legănându-şi sufertaşele. Se opriră la colţ cu Plum ca să lase să treacă un car încărcat. Erau aşa de tineri şi deja roşi pe la colţuri. Thatcher se întrebă care copil din oraşul acesta s-ar fi simţit în largul lui să meargă la liceu. Ciocăni la uşă pentru ultima oară, hotărât să renunţe, aşa încât fu sincer dezamăgit când auzi o voce stinsă poftindu-l să intre.

Păşi înăuntru, îşi lăsă ochii să se acomodeze cu holul slab luminat şi auzi din nou vocea chemându-l din interior. Era stânjenit. Cum nu avea cine să-l însoţească, îşi căută singur drumul până în salon, unde doamna Treat stătea la birou, aproape de fereastră, cu o carte deschisă în faţă. Draperiile trase în lateral lăsau lumina să inunde încăperea, şi totuşi Thatcher simţi că întrerupe o ceremonie privată. Doamna Treat părea pusă la punct, îmbrăcată într-o rochie maronie de zi, fără pălărie, cu părul prins în ace la locul lui. O înfăţişare îngrijită, în contrast cu Aurelia, aşezată la postul de război din salonul lui. Ciudat, însă doamna Treat nu se ridică. Îl săgetă cu ochii, însă rămase perfect liniştită.

— Iertaţi-mă, sunt Thatcher Greenwood.

Vorbise ţinându-şi pălăria la piept cu ambele mâini, ca pe un scut. O lăsă mai jos.

— Locuiesc alături.

— Ştiu. Eu sunt Mary Treat.

— Îmi cer iertare că eu şi soţia mea n-am apucat să vă vizităm până acum pe dumneavoastră şi pe doctorul Treat. Instalarea într-o casă n-ar trebui să fie prilej de frământare, şi totuşi parcă nu e zi în care să n-avem parte de câte una nouă. În dimineaţa asta, cumnata mea mi-a ordonat să vin să vă întreb de ogarii noştri. Ah, iată-i!

Erau întinşi sub birou la picioarele ei, atât de liniştiţi, că Thatcher nici nu-i observase din prima. Unul dintre ei, Scila

sau Caribda, ridică scurt spre el un cap atent. Apoi, cu un suspin, îşi lăsă din nou bărbia la podea.

— Luați loc, vă rog, îl îndemnă doamna Treat, cu aerul că e profund nefericită să lanseze invitația.

— Nu vreau să vă deranjez. Dac-aş putea numai să vă scap de...

— Nu, chiar vă rog să rămâneți câteva minute. Am nevoie de o distragere, sunt mai disperată decât v-ați putea închipui.

Lăsă să-i scape un mic râset straniu, dar în afară de asta, nimic din înfățişarea ei rigidă nu cadra cu invitația de a-i ține companie. Până şi cei doi câini, cu tot dispreţul lor, păreau mai primitori decât stăpâna casei. Dar cuvintele îi fuseseră atât de drastice, încât lui Thatcher i se păru greşit să refuze.

Privi de jur împrejur prin încăpere. Pereții erau îmbrăcați într-un tapet plăcut, iar tapițeria salonului nu era nici sărăcăcioasă, nici foarte fină, indicând un spațiu folosit cu lejeritate. De unul dintre brațele canapelei era prinsă o clemă de cusut în formă de pasăre. O pereche de încălțări de damă foarte înnămolite se uscau pe şemineu după te miri ce nenorocire pățiseră, deşi vatra era, bineînțeles, stinsă. De-a lungul unuia dintre pereți se întindea o bibliotecă, plină cu ceea ce Thatcher presupunea că sunt obiecte legate de educația doctorului. Probabil că soția lui îi ducea dorul teribil dacă se închisese în salonul acesta, adăpostind câini şi cerşind acum compania unui vecin stingher.

Thatcher rezistă impulsului fizic de a traversa camera ca să citească titlurile de pe cotoarele cărților, un magnetism care îl stăpânea încă din copilăria târzie, din ziua în care pusese pentru prima oară ochii pe o carte. În loc de asta, se aşează pe canapeaua aflată în fața biroului la care stătea doamna Treat. Pe masa laterală din apropierea cotului său se înghesuiau şase bomboniere de sticlă mari, cu un

conținut neobișnuit. Se aplecă să privească mai îndeaproape. Fiecare bomboniera era umplută pe jumătate cu pământ, în care era plantată câte o grădină în miniatură alcătuită din mușchi, flori sălbatice și ferigi. Răsuflarea acestor mici lumi verzi umezea curba interioară a umerilor de sticlă. Și mai multe astfel de bomboniere ocupau o măsuță de lângă bovindou, iar o alta era așezată pe birou, dimpreună cu mici plante în ghivece, răspândite printre cărți și hârtii îngrămădite. Rigidă, doamna Treat rămase pe loc, fără să-și miște nici măcar mâna care i se odihnea pe cartea deschisă, ținându-și semn cu degetul până când întreruperea va fi luat sfârșit.

— Sunt neobișnuite, spuse el, arătând înspre bomboniere. S-ar putea numi *terraria*?

Femeia îl privi îndelung. Avea ochii de un brun neobișnuit de închis, adânci ca fântânile.

— Sunteți profesorul de științe, nu-i așa? Sau veți fi cât de curând, la deschiderea liceului.

— Da, chiar de-acolo vin, m-am întâlnit cu profesorul Cutler ca să pregătim deschiderea trimestrului.

Pregătire era un cuvânt prea blând pentru tiranica fanfaronadă a lui Cutler, dar Thatcher nu putea vorbi despre așa ceva. Orașul ăsta era un cuib de acoliți și de patroni.

— În cazul acesta, o să vă fac o mărturisire.

Chipul doamnei Treat alunecă într-un ușor zâmbet, cel dintâi semn al unui dezgheț.

— Ferigile și florile din bomboniere sunt un șiretlic. Le-am pus acolo pentru ca prietenele mele slabe de înger să poată admira micile grădini fără să aibă un șoc. Ceea ce s-ar întâmpla cu siguranță dacă ar cunoaște adevăratul scop al acestor „terraria”, cum le numiți.

— Oare și eu aș avea un șoc dacă l-aș cunoaște?

— Asta rămâne de văzut. Fiecare dintre aceste bomboniere este casa unui păianjen uriaş.

Thatcher îşi controlă tonul vocii:

— Păianjen?

— Da. Păianjeni de turelă din genul *Tarantula*, constructori de turnuri. Nişte animale de companie mai interesante chiar şi decât excelenţii dumneavoastră ogari, domnule Greenwood.

— N-am nici cea mai mică îndoială. Şi bănuiesc că, spre deosebire de mine, aţi avut de-ales dacă să se mute sau nu cu dumneavoastră.

— Aşa e. Îi prind în grădină.

— Înţeleg. Îi înduplecaţi să vină de bunăvoie sau recurgeţi la vreun şiretlic?

Şi-o aminti cu limpezime, ea era femeia care stătea cu faţa în iarbă. Rose ghicise că era vorba despre păianjeni, dar nu şi partea cu *creşterea* lor.

— E foarte greu, spuse femeia. Găsesc cuiburile şi le dezgrop cu o mistrie, apoi le instalez în aceste bomboniere. Păianjenii nu par deranjaţi de relocare. O observă, cu siguranţă, dar în cele din urmă îşi văd mai departe de treabă.

Thatcher simţea că ziua luase o turnură pozitivă pentru el.

— Şi care e treaba lor?

— Să construiască. Vedeţi?

Privi cu atenţie în bombonieră. Se considera un bun observator, şi cu toate astea îşi ratase propriii câini întinşi sub birou. Îi luă ceva să observe o construcţie care trebuie să fi fost casa tarantulei, desprinsă din haosul înconjurător prin contururile modelului: un turn îngrijit, de formă octogonală, alcătuit din beţe fine ca firele. Întregul domiciliu i-ar fi încăput în palmă.

— O minune absolută.

Cât ai clipi, doamna Treat deveni alt om. Îi făcu cu ochiul.

— Nu-i aşa? Micuța constructoare ar fi întru totul de acord cu dumneavoastră. E teribil de mândră de locuința ei. Odată ce şi-a construit-o, n-o mai părăseşte niciodată. Poziția preferată este în vârful turnului, cu picioarele îndoite sub ea. O vedeți?

Thatcher invidia instinctele de tâmplar ale micii creaturi: dacă locuința i se prăbuşea în cap, putea să dea fuga prin iarbă şi să isprăvească una nouă înainte de ora de culcare a copiilor. Ce cumplită putea fi decăderea unei vieți de om, se gândi Thatcher, dacă era în stare să invidieze un păianjen. Se ridică şi cercetă pe rând bombonierele de pe masă, fără grabă, găsind în cele din urmă în fiecare micul turn desăvârşit. Dar nici urmă de proprietăreasă.

— Mărturisesc că nu. Nu par să fie la posturi.

— E normal. Orice zgomot neobişnuit le face să dea fuga înăuntru. Mă tem că venirea dumneavoastră le-a speriat pe toate. S-ar putea să nu vedeți niciuna astăzi.

Thatcher se întoarse şi o analiză pe doamna Treat, căutând un indiciu care să-i spună că râde de el. Dar ea părea serioasă, iar ochii întunecați îi străluceau. Era mai tânără decât presupusese el de la distanță, indus în eroare de simplitatea rochiei. Nici vorbă de „bunicuța Treat”. Mai în vârstă decât el, dar oricum, în aceeaşi decadă. Sau patruzeci de ani, cel mult.

— O să iasă din nou după ce plec eu?

— O, da. Sunt perfect obişnuite *cu mine*, mai ales cea de aici, de lângă cotieră. Mă lasă să-i mut bomboniera de pe o masă pe alta fără să-şi abandoneze postul. Săptămâna asta a început să-mi apuce hrana dintre degete. Dar întotdeauna pare să ştie când vine un străin în cameră.

— Sunt toate femele?

Thatcher se aşează la loc, cu melonul pe genunchi.

— Da. Dacă le ofer soți, nu se termină bine.

— Vai mie. Îmi cer iertare că am dat buzna pe nepusă masă în sororatul dumneavoastră.

— Sunteți pe deplin achitat. Nu trebuie să te izolezi prea tare de societatea umană.

Într-adevăr, se gândi el.

— V-aş oferi ceai, doar că Selma, fata în casă, şi-a luat liber astăzi ca să aibă grijă de mama ei. Mă tem că nu am făcut planurile prea bine.

— Nu aveați de unde să ştiți că voi veni.

— Nu, dar...

Se mişcă foarte uşor în scaun.

— Mă refer la experimentul meu. N-am anticipat corect şi am închis câinii din greşeală ore-n şir, iar acum sunteți aici şi nici măcar nu vă pot oferi un ceai cum se cuvine.

Thatcher îşi răsucea pălăria în mâini. Era puțin alarmat, dar mai ales curios.

— Experimentul dumneavoastră.

— N-ați văzut? O las pe această *Dionæa* să ia o muşcătură din mine.

— Această ce?

— *Dionæa muscipula.* Capcana-lui-Venus. Vă rog, veniți să aruncați o privire, e un specimen bun. Creşte în mlaştinile din apropiere, în Pine Barrens. E țara minunilor pentru plantele carnivore, domnule Greenwood. Ați vizitat Pine Barrens?

— Nu. Nu încă.

— O să vă duceți, sunt sigură. E o idee inspirată pentru o excursie cu elevii. Am adunat de-acolo cinci specii de cănişoare şi mai multe de *Utricularia*. Încep să cred că e ceva în solul sărăcăcios al acelor smârcuri care încurajează flora să se adapteze şi să devină carnivoră.

Thatcher se apropie cu grijă de doamna Treat şi se aplecă să privească, uimit că-i scăpase cea mai importantă

activitate din încăpere. Nu stătea nemişcată la birou de pomană, ţinându-şi semn într-o carte deschisă, ci îşi lăsa buricul degetului digerat de o plantă carnivoră.

— Doamne! exclamă el. Doare?

Ea râse.

— Asta mă întrebam şi eu când aţi intrat. S-ar putea ca problema să fie de competenţa unui psiholog. Să fie conştientizarea captivităţii cea care provoacă durerea? Dacă-i aşa, în dimineaţa asta eu m-am hotărât să fiu prizonieră de bunăvoie timp de cel puţin cinci ore. Mi-am tras aici fotoliul confortabil, după cum vedeţi, şi mi-am sprijinit braţul pe masă, ca să nu mă încordez. Mi-am aşezat la îndemână o mulţime de materiale de citit. De obicei, pot citi fără întrerupere de la răsărit şi până la lăsarea întunericului. Ce m-ar putea împiedica să mă ţin de hotărâre? Dar în mai puţin de cincisprezece minute mi-am dat seama că nu mă pot concentra la carte din pricina presiunii din deget.

— De când sunteţi încleştată în luptă cu planta asta, doamnă Treat?

— De la zece punct. În prima oră presiunea părea să crească, apoi durerea din braţ a început să fie aproape de nesuportat. Dar sigur am stat şi altădată nemişcată, chiar mai mult de-atât şi fără nici cea mai mică urmă de disconfort. Mi-e ruşine că nu-mi pot controla reacţiile nervoase.

Thatcher nu-şi putu împiedica un zâmbet. De data asta nici nu mai era nevoie să născocească o specie botanică pentru a o contopi cu cea umană din faţa lui. Doamna Treat înfăptuia contopirea de una singură.

— Poate c-aş putea să vă aduc *eu* o ceaşcă de ceai. Asta dacă-i îngăduiţi unui bărbat să-şi vâre labele în bucătăria dumneavoastră.

— Vai, domnule Greenwood, vă sunt deja mult prea îndatorată. Mi-aţi prelungit răbdarea cu un sfert de oră. Nu avem nevoie de încă o victimă.

— Dar e plăcerea mea. În interesul ştiinţei. La ce rezultat vă aşteptaţi? Sunt sigur că nu aveţi de gând să vă sacrificaţi un deget.

— Ar fi o sărbătoare pentru analele speciei *Dionæa*, nu-i aşa? Dar nu cred că micuţa mea prietenă are de gând să se înhame la sarcina asta. Voiam doar să văd dacă aceleaşi secreţii digestive se vor prelinge şi la suprafaţa capcanei, ceea ce s-a şi întâmplat, după cum puteţi observa. Dacă mi-aş putea menţine poziţia mai mult timp, presupun că ar fi şi mai abundente.

Rămaseră o clipă în tăcere, privind micuţa plantă, prima din specia ei care gusta carne omenească. Poate că din bombonierele răspândite prin încăpere se alăturaseră perechii şi matroane tarantule, cercetând cu ochi mulţi, de peste pragurile locuinţelor, privelişte istorică.

Liniştea fu spartă brusc de câini. Dintr-un salt, fură la bovindou. Puseseră ochii pe o veveriţă care se strecura în jos pe o cracă şi acum o lătrau de zor. Afară, veveriţa se agăţă de craca ei şi îi dojeni, zvâcnind mecanic din coadă.

— Doamne, daţi-mi voie măcar să vă scap de sălbăticiunile astea două. O să le dau drumul afară şi-apoi o să vă aduc nişte ceai.

Înainte ca femeia să se poată împotrivi, Thatcher se deplasă spre bucătăria familiei Treat, deschizând din mers uşa de la intrare şi izgonindu-şi câinii spre casă. Cu puţin efort dibui ceainicul şi ceştile, găsi cuptorul cald, rămas de la micul-dejun, şi se întoarse în scurt timp în salon, aducând o tavă cu ceai şi biscuiţi. O lăsă pe birou şi îşi trase un scaun lângă doamna Treat, care părea foarte însufleţită.

— Probabil că pare o îndeletnicire ridicolă, spuse ea. Pentru un om de ştiinţă.

— Absolut deloc. Curiozitatea poate fi periculoasă, da, însă ridicolă, niciodată. Aţi vrut să testaţi capacitatea plantei, s-o cunoaşteţi mai bine.

— Vedeţi dumneavoastră, mă ataşez de ele. După atâtea luni petrecute cu plantele astea, observându-le îndeaproape, încep să mă simt de parcă am face parte din una şi aceeaşi lume.

— Fireşte că *faceţi* parte din aceeaşi lume. Ce aţi descoperit?

— Ei bine, poveste lungă. Domnul Darwin e foarte interesat şi el de plantele carnivore, mai precis de cum anume le servesc habitatele neobişnuite la supravieţuire. În ceea ce priveşte această specie, era interesat să afle dacă una şi aceeaşi frunză poate să prindă mai multe muşte succesiv. Potrivit observaţiilor sale, odată ce o frunză a capturat o insectă de dimensiuni considerabile, moare. Dar el îşi cultivă specimenele în seră. Pe când eu am acces la o populaţie nativă. Mi s-a părut o bună oportunitate să mă fac utilă.

— Domnului Darwin.

— Da, spuse ea, sorbind lung din ceaiul dus la gură cu mâna neîncarcerată. Micuţele noastre native sunt mai viguroase. L-am informat că e ceva cât se poate de normal ca o frunză să se servească şi cu a doua insectă. Multe frunze o vor lua şi pe a treia, dar majoritatea nu sunt capabile s-o digere. Am înregistrat în observaţiile mele cinci frunze care au digerat câte trei muşte fiecare şi apoi s-au deschis iarăşi, aparent gata de o nouă masă. Dar au murit când s-au închis după a patra muscă.

Luă un biscuit.

Thatcher îşi bea ceaiul în tăcere. Observă că plantele din ghivecele de pe birou erau toate din aceeaşi specie, capcana-lui-Venus. Doamna Treat înghiţi şi continuă:

— Pe de altă parte, unele frunze nu sunt în stare să digere nici măcar o singură muscă.

— Le bănuiţi de indigestie? întrebă el.

Ea râse, dând la iveală nişte gropiţe fermecătoare.

— Adevărul e că au preferinţe. Mă agit cu ele de parc-ar fi nişte copii, mă tot întreb ce le-ar plăcea mai mult. Până acum le-am hrănit cu gândaci şi păianjeni, uneori şi cu miriapode. La furnici nici nu se uită. Cel mai curios e că li se schimbă gusturile în funcţie de anotimp. De-abia acum, în ultima parte a verii, au început să arate interes faţă de păianjenul pe care lumea îl cunoaşte drept opilion. Îl ştiţi?

— Mă tem c-am fost solicitat să expediez vreo câţiva până acum. Dau naştere unei mari revolte în căminul meu de femei. De-acum ştiu unde să-i aduc ca să scap de ei.

— Chiar vă rog, e fascinant să-i priveşti când au de-a face cu plantele carnivore. Dau târcoale morţii lăsându-şi corpurile să cadă în capcană, cu picioarele lungi atârnând în afară, ca şi cum ar încerca să trişeze prin dimensiuni. Apoi le pare rău, fireşte. Picioarele pot să li se zvârcolească şi câte douăzeci şi patru de ore. Uneori chiar mai mult.

— Nu-mi place s-o spun, dar două dintre cele trei doamne din casa mea ar fi în stare să plătească bilet de intrare ca să urmărească zbaterea asta cumplită. Vendeta lor împotriva păianjenilor e absolută.

— Cunosc ura la care vă referiţi, spuse ea. De-aici şi florile din bombonierele cu tarantule, e un şiretlic pentru prietenele mele. Dar nu credeţi că dacă li s-ar educa ochiul pentru natură încă de la o vârstă fragedă, fetele n-ar mai fi împovărate cu această epuizantă vendetă, cum o numiţi?

— Nutresc unele speranţe pentru Polly a noastră. Ea s-ar putea chiar să-l plângă pe păianjenul muribund.

Doamna Treat zâmbi vag, cu tristețe.

— E greu cu lanțul trofic. Odată ce prada e la locul ei, eu încerc să-mi reprim sentimentele. Dar poate fi dificil.

— Ce s-ar întâmpla dacă v-ați răzgândi? Să zicem, dacă ați elibera prizonierul după câteva ore de captivitate?

Acum, doamna Treat zâmbea ca un copil care tocmai a ademenit un adult în jocul preferat.

— M-aș aștepta să se uite prin preajmă, uimit, apoi s-o ia la sănătoasa cât de repede. Dar asta numai în primele ore. Dacă trece o zi, nu mai are scăpare.

— Și ce face, se dizolvă?

— Nu imediat. Unei frunze îi ia în medie șapte zile să digere păianjenii cu corp moale, mușteleși larvele mici. Gândacii cu platoșă îi iau mai mult.

Thatcher aruncă o privire îngrijorată la degetul doamnei Treat, pe care și-l ținea în loc cu hotărâre. Pe moment, părea să fi uitat tot chinul.

— Mă-ntreb cum ați ajuns să vă interesați în mod special de aceste plante.

— N-aș putea spune exact cum a început. Mă interesează toate plantele, dar cele carnivore au devenit unul dintre proiectele mele speciale cu domnul Darwin.

Ori era cea mai interesantă persoană pe care o întâlnise Thatcher vreodată, ori n-avea toate țiglele pe casă. De aproape o oră încerca să se hotărască.

— Așa ați spus. Este vorba cumva despre domnul Charles Darwin, din Anglia?

— De la Down House din Kent, da, spuse ea și căldura i se retrase dintr-odată. Probabil că mai sunt și alți domni Darwin, dar el este singurul cu care corespondez.

— Corespondați.

— Aceea e una dintre ultimele pe care le-am primit de la el, sus, pe dosarul de-acolo. Eu nu ajung, dar vă invit să vă uitați.

Thatcher era reticent, dar nu avea încotro, i se ordonase. Se întinse după scrisoare şi simţi un frison scuturându-i brusc tot trupul. Nu mai văzuse niciodată scrisul de mână al lui Charles Darwin, fireşte, însă cumva i se părea că recunoaşte grafia colţuroasă, în creion. „Draga mea doamnă Treat", stătea scris sub antetul Down House, Beckenham, Kent şi data, iunie 1874.

Ochiul lui Thatcher măturǎ pagina, trecând peste varii mulţumiri şi urări de bine.

Observaţiile mele pe marginea plantelor cultivate din specia Dionæa muscipula sunt definitivate şi le voi publica în şase sau nouă luni, deşi valoarea lor va fi mică în comparaţie cu valoarea observaţiilor dumneavoastră, făcute pe plantă în ţara ei de origine. Mi-ar plăcea foarte mult să mă înştiinţaţi în legătură cu un aspect...

Thatcher ridică ochii din foaie şi surprinse privirea întunecată îndreptată acuzator asupra lui. Roşi. Doamna Treat îi depistase prezumţiile machiste. Se ruşină şi mai tare inventariindu-le el însuşi: însingurarea omului de ştiinţă, pe care o confundase cu singurătatea unei soţii părăsite; peretele cu cărţi, atribuite fără ezitare doctorului Treat. Erau cărţile ei, iar domnul Darwin era chiar cel de la Down House, Kent. Thatcher lăsă jos scrisoarea, simţindu-se mustrat.

— Vă invidiez, doamnă Treat. Cred că e cel mai interesant corespondent cu putinţă.

— Aş putea să discut toată dimineaţa despre *Dionæa muscipula* şi după-amiaza să trec la *Utricularia*, spuse ea. Dar unii găsesc că e plictisitor, ştiu din experienţă.

Mustrarea ei blândă, dacă asta era, îl făcu să-şi dorească cu ardoare să-i intre în graţii.

— Sper că veţi ajunge să mă consideraţi colegul dumneavoastră, deşi nu voi pretinde că vă sunt egal. N-am ce altceva să-i ofer domnului Darwin decât reverenţele mele.

Am stat treaz şase nopţi la rând când am descoperit *Originea speciilor*, la fel şi anul trecut, când a sosit la biblioteca din Boston *Originea omului*. Cărţile astea au dat oraşul peste cap. De fapt, cred că lumea întreagă. Dar mie mi-au adus o alinare pe care cu greu aş putea s-o explic.

Femeia păru să se destindă puţin.

— Cum aşa?

Thatcher reflectă la întrebare.

— E vorba despre mângâierea pe care o simţi atunci când auzi un adevăr pe care l-ai bănuit multă vreme. Nu mi-am permis luxul de a-mi cumpăra prea multe cărţi, dar aceste două volume au fost cele dintâi achiziţii ale mele. Atât de mult au însemnat pentru mine.

— Aşadar, îi susţineţi teoria descendenţei cu modificare.

— E formidabil că aduceţi subiectul în discuţie. Mi-am petrecut dimineaţa într-o întâlnire dificilă cu angajatorul meu. Când mi-a oferit postul de profesor în Vineland, am crezut că voi ajunge într-o oază de iluminare. Ca să aflu acum că domnul Cutler nu e încă hotărât dacă să-mi permită să le vorbesc elevilor mei despre gândirea domnului Darwin.

— Indiferent ce crede domnul Cutler, sper că dumneavoastră sunteţi nici mai mult, nici mai puţin decât hotărât.

Thatcher inspiră, apoi expiră lung.

— Mă întreb dacă se poate dobândi această stare de „hotărât”, doamnă Treat. Mă torturez de unul singur cu îndoieli. Sigur, sunt întru totul convins de domnul Darwin. Nimeni altcineva n-ar fi fost în stare să adune atâtea dovezi ori să le argumenteze mai clar. Dar în acelaşi timp văd şi disperarea pe care o prevesteşte.

Doamna Treat încreţi fruntea.

— Care disperare? întrebă ea în şoaptă, părând să accepte că erau mai multe.

— Păi. Oamenii cred..., începu el, deşi abia dacă ştia cum să enunțe o animozitate la fel de răspândită ca aerul pe care îl respirau. *Cei mai mulți oameni* cred că de viață nu merită să ai parte decât dacă această treabă deliberată pe care o numim viață ne aparține nouă şi numai nouă. Umanității.

— Desprinsă de Dumnezeu din existența elementară a muşchilor şi mormolocilor. *Acel* gen de tulburare, spuse ea, părând spectaculos de netulburată.

Thatcher îi invidia încrederea. Îşi întoarse pălăria şi studie interiorul calotei, scămoşat de la anii de purtare. În prezent, dorința cea mai aprinsă a soției sale era să dea uitării pălăria aia şi să-şi cumpere una nouă.

— Da. Pentru *acel* gen de persoană, spuse el în cele din urmă. Suferința lor e reală. Dacă soacra mea ar crede că are de împărțit orice fel de moştenire cu opilionul, i-ar smulge picioarele unul câte unul şi-apoi şi-ar scoate ochii. Nu exagerez.

— Domnule Greenwood, mai devreme, când vă spuneam cât de mult m-am ataşat de micuțele mele plante, ați zis că facem parte cu toții din una şi aceeaşi lume. „Fireşte”, aşa ați spus.

— Pentru că aşa cred! Şi nu doar cred, ci şi *simt*. Încă de când eram băiat şi prindeam plevuşti în pâraiele din Munții Catskill. Ca să fiu sincer, am să vă fac o mărturisire chinuitoare, doamnă Treat. Mai devreme admiram construcția pricepută a locuințelor păianjenilor dumneavoastră şi în acelaşi timp mi-o deplângeam pe a mea, fără îndoială că dintr-o înrudită dorință de adăpost.

— Şi ce e chinuitor în asta? Nevoile noastre sunt aceleaşi cu ale oricărui alt animal.

— Da. Şi ca la oricare alt animal, pierderile şi câştigurile ne-au modelat corpurile şi ne-au făcut să fim creaturile care suntem. O cred cu tărie.

Se aplecă spre el cu asemenea însufleţire, încât lui Thatcher îi fu teamă să nu uite de mână şi să-şi strice experimentul.

— Faptul că am fost făcuţi să fim creaturile care suntem e o minune. Şi dacă procesul a avut nevoie de milenii în loc de şapte zile, să fie oare mai puţin sublim?

Buricul degetului îi rămase în fălcile lui Venus.

— Întocmai. Demonstraţia domnului Darwin nu prejudiciază divinitatea. Niciodată n-am crezut c-ar face-o.

— Nu. Nici el nu crede. Tot ce vrea e să aducă argumente pentru unitatea Creaţiei.

Femeia aruncă o privire la fotografiile aliniate pe poliţa de deasupra căminului.

— Am discutat despre aceste trăiri cu Dr. Gray. E foarte preocupat de Dumnezeu.

Se referea la *Asa* Gray? Thatcher n-ar fi fost mai uluit nici dacă păianjenii din salon ar fi început să cânte.

— Nutresc un profund respect pentru cruciada doctorului Gray, spuse el.

— L-aţi cunoscut? La Boston?

— Numai de departe.

— E un soldat curajos, hotărât să ne câştige continentul de partea domnului Darwin.

— Soldaţii curajoşi mor uneori în luptă, doamnă Treat. Dezacordul meu cu Cutler din dimineaţa aceasta a fost dureros. S-ar putea ca în apărarea domnului Darwin să-mi fi plantat şi cele dintâi seminţe ale demisiei.

Ea îl privi gânditoare, dar nu-i răspunse. Nu-i negă temerile, nici nu-l linişti.

— Dumneavoastră şi cu mine nu suntem la fel ca ceilalţi oameni, îndrăzni el. Înţelegem infinitatea naturii ca fascinaţie, nu ca ameninţare la propria suveranitate. Dar dacă acest simţământ al unităţii nu e gata sădit în spiritul unei persoane, mă îndoiesc că mai poate fi învăţat.

— Sunteți profesor de ştiințe naturale, nu-i aşa?

— Aşa e. Dar mai sunt şi angajat, şi cap de familie. Întâmplător, o familie aflată în nevoia disperată de a-şi repara căminul, ceea ce presupune lucrări costisitoare. Am moştenit o casă deteriorată şi sunt constrâns să remediez situația. Dacă mi-aş pierde căminul şi vocația...

Îi fu greu să continue. De la momentul acela oribil cu Rose, din ziua în care îi spusese, se împotrivise să creadă un adevăr pe care acum îl vedea limpede. Doamna Treat aşteptă să-l rostească.

— Dacă mi-aş pierde postul aici şi n-aş reuşi să găsesc mijloace ca să ne reparăm casa, îmi pare rău s-o spun, dar mă tem că ar urma soția mea. Aş pierde-o şi pe ea. Nu văd cum o cruciadă nobilă s-ar putea încheia cu bine pentru mine.

Doamna Treat îl privi drept în ochi:

— Domnule Greenwood, acestea sunt chestiuni personale. Nu influențează în niciun fel adevărul.

Asemenea cuvinte, şi totuşi nu le rosti cu vreo urmă de osândă în glas, ci doar ca de la om de ştiință la om de ştiință. Indiferent care ar fi fost situația lui în rest, se aştepta de la el să fie rațional.

— Fireşte, spuse el. Observați situația corect.

Se aplecă spre el fără nicio urmă de viclenie, aşa cum face o fată atunci când se destăinuie:

— Ne este dat să trăim nişte vremuri remarcabile. Când pacostea vechilor mitologii se va îndepărta de la noi, s-ar putea să vedem cu alți ochi.

— Se va îndepărta sau va fi distrusă. Pentru mulți, vechile mitologii sunt o alinare.

— Dar suntem şi noi nişte creaturi ca toate celelalte. Adevărul domnului Darwin este de necontestat.

— Tocmai pentru că e adevărul, îl vom contesta, ca toate creaturile. Ochii nu ne sunt noi, nici dinții, nici ghearele.

Doamnă Treat, tare mă tem că întrevăd o puternică tendință de a ne scurma înapoi vizuinile, la adăpostul vechilor noastre supremații. Nicio făptură nu poate fi forțată prea ușor să se lipsească de propriul adăpost și să trăiască sub cerul liber.

— Sub cerul liber, stăm în lumină.

— Sub cerul liber, ne pândește moartea.

Din nou nu-i răspunse la spaime decât cu o privire gânditoare. Nicio alinare de umplutură. Făcea parte din rândul acelor femei rare, capabile să-și dea seama când cuvintele sunt de prisos, și totuși să tacă. Chiar și în fața unui tovarăș mâhnit.

Thatcher avea sentimentul că-i vede în suflet. Se ridică și își puse scaunul la locul lui, lângă etajeră.

— Am zăbovit mai mult decât se cuvine. Aveți dreptate în tot ce spuneți, desigur. Acum ar trebui să duc tava și să-mi văd de drum.

— Nu, lăsați tava. Ceaiul și firimiturile mă vor ajuta să rezist. Deși cred că sunt pe cale să depun armele în mica mea campanie botanică.

— Sper că-mi veți ierta deranjul de astăzi, oricât am profitat de pe urma lui.

Femeia zâmbi.

— Cerul v-a trimis. Vă rog să mă mai deranjați, cât de curând.

— Mă tem că nu este exclus. Dar o să ne dăm silința mai mult să ne ținem ogarii acasă, doamnă Treat. Îmi pare rău.

— Nu vă faceți griji. Ogarii sunt o companie discretă.

Lui Thatcher îi dădu prin minte să întrebe: „Se-ntâmplă cumva să știți care-i unul și care-i altul?”

— Pe Scila îl veți găsi în stânga dumneavoastră, în fața ușii. Îi place umbra. Și-a săpat o mică adâncitură acolo, sub gardul viu de tisă. Caribda preferă soarele.

Când puse piciorul afară, Thatcher descoperi cu surprindere norii grei care se adunau pe cer, anunțând furtuna, şi pe cei doi ogari încă întinşi de o parte şi de cealaltă a treptelor, aşa cum spusese ea. Biata Polly, probabil că făcuse spume în răstimpul ăsta. Probabil credea că se încurcaseră toți trei în pânza doamnei Treat.

Thatcher închise uşa în urma lui şi, păşind între cele două jivine, se simți ca Ulise: se întorcea acasă înfăşurat în mantaua propriilor frământări, răzbind înainte.

5
Înainte

Răbdarea Willei atinse cote noi de alertă în dimineața în care fu nevoită să-l pregătească pe Nick pentru un drum cu maşina. Era categoric mai greu decât să îndeşi doi copilaşi agitați în scaune auto căptuşite cu cereale şi să le cuplezi centura. Willa era nostalgică după acele zile în care pasagerii ei da, poate că plângeau, vomitau, îşi azvârleau încălțările din picioare sau scânceau după înghețată, dar în veci nu i-ar fi zis să n-o mai frece aiurea şi să-şi mişte odată curul.

Pasul unu: trebuia să-i care la maşină concentratorul de oxigen portabil, de mărimea unei valize, să-l îndese în spatele scaunului şoferului şi să-l branşeze la brichetă. (Ba nu! La priza de doisprezece volți, cum o corectase Tig de curând, pentru că mamă, serios acum, tu chiar îți închipui că americanii îşi mai aprind țigara în maşină?) Să cupleze lucrul cu pricina, să se asigure că şuieră şi să lase automobilul pornit.

Apoi trebuia să se întoarcă în casă şi să-l detaşeze pe Nick de la concentratorul mare din dormitor, care îi servea de navă-mamă. Pompa puternică împingea oxigen printr-un tub lung şi flexibil care îi permitea să se mişte liber pe tot etajul întâi, deşi firul se prindea mereu pe sub scaune, i se încurca printre picioare şi îi declanşa bietei Dixie alarma înnăscută împotriva şerpilor. Willa îți reținu o grimasă în timp ce îndepărta de pe chipul lui Nick canula de plastic îngălbenită. Avea repulsie mai ales la capetele care îi pătrundeau în nările inflamate. Îl suspecta de o hipersensibilitate la latex, dar n-avea de gând să deschidă subiectul. Nick aşeza alergiile şi bolile mintale în rândul simptomelor celor slabi de înger.

Ce senzație înşelătoare să stingă concentratorul principal, veşnicul zgomot de fond al căminului lor, şi să-i audă pulsațiile cum se sting. Huruitul mai dură vreo două secunde, răstimp în care se priviră în ochi. Nick era liber, atât cât se putea apropia el de starea de libertate, descotorosit de concentrator şi respirând oxigen îmbuteliat. Cu sticla de metal prinsă de spătarul scaunului cu rotile, arăta ca un scafandru pe uscat. Din păcate, aranjamentul n-avea să-l poarte mai departe de maşină, unde urma să-l cupleze la concentratorul cu alimentare auto. Acolo, Nick trebuia să suporte o nouă mutare, dar prin toate astea mai trecuseră deja. Oxigenul îmbuteliat se termina repede, până la Philadelphia consuma aproape tot rezervorul. Să-l umple costa mai mult decât un plin de benzină.

Aproape că era peste puterile ei să-l împingă pe Nick până la maşină în scaunul cu rotile. De un an, de când locuia cu ei, Willa reuşise cumva să n-o facă niciodată singură. Dar astăzi se oferise să-l ducă fără să stea prea mult pe gânduri, aşa că membrii familiei apucaseră să plece care încotro, în vreme ce programarea la medic se contura la orizont. Încercă să-şi aducă aminte dacă bărbatul ieşise

măcar o dată în vara aceea şi ajunse la concluzia că nu. De la aşa un suflet captiv între patru pereţi s-ar fi aşteptat să se minuneze de lumina soarelui şi de cerul albastru, nu să se poarte ca un bebeluş plângăcios de categoria grea, o sută cincizeci de kilograme. Îl trecu pragul pe verandă şi-l coborî cele două trepte şubrede până pe trotuar. Nick se lăsa cu toată greutatea, îndărătnic.

Willa îşi simţi inocenţa pierdută a proprietarului ca pe un junghi de pumnal. În ziua mutării vorbiseră despre unele cosmetizări ale verandei, plănuind cu naivitate un lifting, deşi nici mama zmeului n-ar fi fost în stare să le repare zidurile. Structura tresărea la fiecare bocănitură a echipei Petrofaccio, lărgind fisurile care alergau în josul pereţilor. Din patul ei, printr-unele dintre aceste fisuri, Willa vedea cum pătrunde lumina.

— Mă tem c-ai să cazi în faţă, îl preveni pe Nick, basculându-l peste betonul degenerat. Am nevoie să-ţi sprijini măcar o parte din greutate pe picioare.

Nick se împotrivi cu un mormăit.

— Vorbesc serios, Nick. N-o să reuşesc dacă nu m-ajuţi, n-am destulă putere.

Bărbatul flutură din mână.

— *Ston poutso mou louloudia kai giro giro melises.*

Adică: „Îmi cresc flori pe pulă şi mi-o bâzâie albinele.” Greaca nu făcea economie de mijloace când era vorba să exprime profunzimea unui sentiment: în cazul ăsta, că i se rupea la marea artă.

— Nu, zău? Chiar aşa?

— Sunt invalid. Sau ai impresia că scaunul ăsta e făcut ca să-mi scoată boaşele la plimbărică?

Impresia Willei în timp ce-şi încorda muşchii ca să-l împingă spre şosea era că dacă reuşea încă să-şi facă toaleta şi să se îmbrace fără ajutor, transferul ăsta ar fi trebuit să fie floare la ureche. Viaţa cu o infirmitate se

reducea în mare parte la demnitate şi voinţă. Nick voia să meargă singur la baie, dar de doctor nici să n-audă. După ce-l îndesă în maşină şi-l legă la concentratorul auto, pornind în jos pe Landis Avenue, Willa se gândi că probabil nu erau departe de momentul în care avea să le ceară ajutorul pentru nevoile intime de zi cu zi. N-ar fi vrut ca Iano să facă asta pentru tatăl lui. Dar la venitul lor, o solicitare de asistenţă la domiciliu avea cam aceiaşi sorţi de izbândă ca o scrisoare către Zâna Măseluţă.

De când murise mama lui Iano, Nick făcuse turul celor trei surori mai mari care locuiau aproape de Phoenix, în Arizona. Începuse cu Athena, cea mai mare, la care stătuse cam un an înainte să-i fie pasat Litei, apoi lui Irini. Mama lor fusese o sfântă, acum era limpede. Fiecare soră se simţea în stare să-l ia la ea, apoi vedea cum suferinţele lui Nick devin tot mai nemiloase, dimpreună cu dispoziţia lui, şi în cele din urmă declara: acum tata *chiar* că o ia razna, sugestia implicită fiind că niciunul dintre îngrijitorii anteriori nu văzuse ce văzuse ea. Şi totuşi, fiecare transfer în parte fusese acceptat ca un eşec filial. Iano, fiu unic, era capătul liniei.

Din Landis Avenue, Willa ieşi în şoseaua cu două benzi pe sens de la nord de Vineland, care traversa terenuri plate, presărate cu pâlcuri rare de pădure. Printre copacii de la marginea drumului zărea frânturi de parcuri industriale, înşiruite printre câmpuri necultivate, păduri de pini şi arbori foioşi care se străduiau straniu să-şi preschimbe coroana în roşu. În ultima săptămână, vara cedase în faţa toamnei, care sosise cam în acelaşi timp ca în Virginia, deşi cu mai puţină graţie. La asta se gândea Willa. Tânjea după casă, după munţii albaştri şi zările ceţoase ale pierdutului lor oraş universitar şi, cu o durere mai veche, după dealurile abrupte din copilăria ei, chiar dacă între timp cele mai multe fuseseră transformate în terenuri pustii pe care se

îngrămădeau deşeurile carbonifere. Terenul neted ca-n palmă din South Jersey şi solul lui alb, nisipos îi păreau străine, ca şi panourile de semnalizare: INTRARE ÎN TWP PITTSGROVE. Ce mai era şi asta? WAWA DESCHIS 24 DE ORE.

Când şi când îi arunca priviri enigmatice lui Nick, care între timp devenise ceva mai atent la peisaj. Catapultarea într-un mediu cu totul nou trebuie să-l fi bucurat măcar un pic, mai ales că era legat în siguranță la tubul lui de scafandru. Bravă balenă plonjând înainte spre cucerirea oraşului New Jersey.

Balena vorbi:

— Unde mi-ai pus țigările?

Deşi aproape mort de BPOC[9], înecându-se în propriii plămâni distruşi şi afumați, Nick încă nu se lăsase de țigări. Willa şi Iano le interziseseră în casă, cu excepția unei micuțe verande în care dădea dormitorul lui Nick şi unde bătrânului i se permitea să-şi rostogolească trupul greoi, să deschidă ferestrele şi să pufăie după pofta inimii.

— Îmi pare rău, n-ai voie.

— Ce?

Probabil că zgomotul motorului îi răpise şi bruma de auz rămasă. Se anunța o călătorie pe tonuri ridicate.

— N-ai voie, spuse ea tare. Îmi pare rău. Nu în maşină.

— Fute-m-aş în pizda care te-a zvârlit.

— Ai vrea tu, spuse Willa.

Familia lui Nick susținea că stilul grecesc de-a înjura nu e chiar atât de rău pe cât suna în urechile străine şi că până şi *această înjurătură* e una banală, obişnuită printre oamenii decenți. Willa susținea că şaizeci de ani petrecuți într-o țară străină ar fi trebuit să reseteze scala obscenității.

---

[9] Boala pulmonară obstructivă cronică.

— Nu te ține să duci un pic de fum? insistă el. Yuppi[10] maniacă ce eşti, cum nu laşi tu un biet bătrân să-şi facă pofta.

Yuppi, se gândi Willa. Din ce deceniu, din ce mileniu era asta? Trase pe banda din dreapta, ca să lase să treacă o camionetă care venea periculos din spate.

— Respiri sută la sută oxigen. Dacă-ți aprinzi țigara aici, probabil c-o să sărim în aer ca *Hindenburg*.

— Acasă fumez.

— Dap. Într-o casă mare şi aerisită, lângă o fereastră deschisă.

Încercase s-o spună fără să facă pe şefa, lucru aproape imposibil.

— Sunt sigură că maşina asta e un mediu bogat în oxigen. Ți se scurge prin canulă.

Nick mormăi.

— Iano nu-ți dă voie să fumezi în maşină. Nici fetele tale nu te lăsau. Am dreptate?

Niciun răspuns.

— De ce-ar fi altfel acum? Doar pentru că sunt eu la volan?

Expiră lung pe gură, cu o mină oropsită, într-un fel menit s-o informeze pe Willa ce părere avea el despre asemenea reguli. *Ha!*, se gândi ea, Tig se înşela. *Nick* era americanul ăla care încă îşi aprindea țigara în maşină. Fie şi cu riscul autoimolării.

— Ăla era hidrogen, spuse el în cele din urmă.

Ea îi aruncă o privire. Se uita drept înainte, îmbufnat, cu bărbia revărsată, aşa încât fața i se topea în gât şi apoi în gulerul cămăşii, cu un efect oribil. Jabba the Hutt. O sidera

---

[10] Mai ales în jargonul american al anilor ’80, persoană tânără din clasa mijlocie, cu o slujbă bine plătită.

faptul că bărbatul ăsta îl puiase pe soțul ei. Nu găsea niciun punct de întâlnire, nici fizic, nici de alt fel.

— Ce era hidrogen? întrebă ea.

— Zepelinul ăla care a explodat dracului şi i-a omorât pe toți pasagerii ăia spilcuiți. *Hindenburg*.

Era clar după tonul lui că pasagerii îşi meritaseră soarta oribilă dintr-un motiv sau altul. Cum ar fi spilcuiala pantalonilor. Aşa funcționau lucrurile în Lumea lui Nick. Ce o îngrozea pe Willa era că putea să anticipeze atât de bine parametrii bizari ai acelui loc.

— Sigur, ai dreptate, spuse ea. Hidrogen era. Oxigenul s-ar putea să fie un pic mai puțin exploziv. Dacă ai chef vreodată să-ți testezi ipoteza, te poftesc. Cu condiția s-o faci în maşina altcuiva şi să nu mai fie niciun membru al familiei mele în ea.

Simți pedeapsa din cuvintele „familiei mele” şi o încercă o oarecare remuşcare, dar bărbatul ăsta nu era de-ai ei. Propriii părinți îi oferiseră tot sprijinul pe care şi-l permiseseră. Omul pe care ar fi trebuit să-l ducă acum cu maşina la doctor era mama ei. O implorase pe Darcie să se mute cu ei în ultimii ani de viață, dar scumpa ei mamă rezistase până la capăt, nedorind să fie o povară. În locul ei, Willa se alesese cu Nick.

Trecură pe lângă ieşirea spre un oraş cu numele Glassboro.

— Şi când te gândeşti că Jersey trebuia să fie grădina de legume a statului[11], spuse ea. Mereu mi s-a părut o glumă treaba asta.

---

[11] În original, „Garden State”, denumire pe care şi-a atras-o oraşul New Jersey la începutul secolului al nouăsprezecelea prin multitudinea de ferme prospere din împrejurimi, în opoziție cu „Empire State” (oraşul New York), trezoreria țării.

— Glassboro, comentă Nick. Mai demult, în Jersey se căcau sticlă. Înainte de război era sculărie cu fabricile de sticlă din Jersey.

Ideea că erau unii care „se căcau sticlă” dădu naştere unei imagini nefericite în mintea Willei. Încercă să şi-o şteargă gândindu-se la care dintre războaie s-o fi referit şi dacă era adevărat. Trecu în revistă ce ştia despre originile sticlei, dar nu-i veniră prea multe idei. Nu-i veni în minte decât o insulă de lângă Veneţia unde ea şi Iano priviseră cândva artişti care suflau în nişte baloane fierbinţi, făcând vaze ridicol de scumpe. Băuseră vin la prânz, se ameţiseră şi le era groază să nu arunce în aer galeria de sticlă artizanală. Luna lor de miere începuse cu rude greceşti care trăiau în case înăbuşitoare şi se sfârşise cu sex pe o mulţime de plaje.

— Serios? întrebă ea. Sticlă? De ce tocmai aici?

— Silice. Tot nisipul alb de aici e silice. Ingredientul principal pentru fabricarea sticlei. Şi copacii. Lemn, pentru alimentat cuptoarele. Tot ce-ţi trebuie.

Cea mai mare parte a vieţii active Nick fusese sudor, deci avea cunoştinţe practice despre căldură şi chimie. Abia dacă făcuse şase clase pe fundalul agitat al vieţii rurale insulare, al războiului şi al fugii de ultim moment. Dar la materialele lui, omul chiar se pricepea.

La nord de Glassboro, terenul era tot gol, dar ieşirile erau din ce în ce mai dese: *TWP* însemna „township”[12]. Districtul Washington, Districtul Deptford. Însă chiar şi aşa, era greu de imaginat că un oraş de mărimea Philadelphiei ar fi putut să răsară prea curând dintre copacii aceia.

— Dă drumul la radio, comandă Nick.

---

[12] Diviziune de administraţie locală în unele state de pe Coasta de Est şi din centrul Statelor Unite ale Americii. Am optat în text pentru echivalentul aproximativ „district”.

— Ei bine, asta chiar că-i o problemă. Ar trebui să cădem de acord asupra unui post.

— Talk-show, spuse el, bălmăjind câteva inițiale de posturi de radio pe care ea nici măcar nu-şi bătu capul să încerce să le recunoască. Nick se aplecă în față ca să analizeze butoanele şi tastele de pe bord. Aveau maşina asta de aproape zece ani, însă el detesta comenzile digitale. Era o ființă analogică autoproclamată.

— Să ştii că discuția ta de la radio n-o să fie tocmai pe gustul meu, spuse Willa.

Ştia ce vrea el: comentatori glumeți şi cu o încredere în sine frizând obscenitatea, care discreditau orice formă de gândire progresistă şi cărora le țineau hangul ascultători intrați în direct doar ca să-şi manifeste nervii până şi față de cea mai elementară orânduire socială modernă. Jos cu căsătoria între persoane de acelaşi sex, ba unii dintre oamenii ăştia păreau chiar înfuriați la gândul ca progeniturile lor să meargă la şcoli integrate rasial. Erau jigniți la culme de ideea unui bărbat non-alb aflat la cârma glorioasei lor națiuni. Probabil că nu erau cu totul convinşi nici în privința sufragiului feminin. Astfel de ascultători se agățau de o viziune din secolul trecut asupra Americii, iar Willa prefera să uite că asemenea oameni chiar există.

Nick reperă butonul FM, zapă un timp printre purici, apoi crescu atât de tare volumul, încât probabil că auzeau şi ceilalți şoferi de pe autostradă. Încrezător, crainicul dădu buzna cu subiectul zilei, un nebun de candidat la preşedinție, care sigur avea să fie fumat până la sfârşitul lunii. Zis Fleancă-Mare. Era ofensiv față de toți cei pe care Willa îi cunoştea sau şi-i putea închipui, aşadar un motiv întemeiat pentru ca Nick să-l admire.

— Nici gând, spuse Willa tare. Muzică sau nimic altceva. Aşa ne-a fost înțelegerea.

Curând se treziră la periferiile Philadelphiei. Părăsiseră întinderile de nisip şi se avântaseră într-o confluenţă de autostrăzi, apoi abrupt peste apă, pe podul Walt Whitman.

Willa închise radioul cu pumnul şi Nick se înmuie. Ştia că se preface. Avea să rămână acolo, într-o aşteptare obsedantă, concentrându-şi toată energia pe momentul optim ca să se strecoare şi să-şi pornească din nou canalul preferat. La fel ca Tig când era mică, posedată de o supraomenească şi intransigentă răbdare. Poate că asta era intersectarea genelor. Încăpăţânarea lui Nick se transmisese la un fiu prea jovial ca să şi-o însuşească, apoi îşi făcuse loc într-o nepoată. În rest, tot ce avea Iano era de la Roula. Willa nu-şi cunoscuse prea bine soacra, aşa că admiraţia putea să înflorească în siguranţă.

Oraşul se profila la orizont în dreapta, stadionul în stânga, iar afişajul o informă că trebuia să achite o taxă de cinci dolari ca să iasă de pe pod.

— La naiba, spuse ea. Poţi să-mi dai poşeta?

Poşeta era pe bancheta din spate. La fel de bine ar fi putut să-i ceară să alerge cursa de zece kilometri pentru o cauză umanitară. Se strecură pe ultima bandă din dreapta, unde din fericire circulaţia era moartă, ceea ce-i lăsă timp să-şi detaşeze centura, să se întoarcă în scaun şi să-şi ia poşeta. Scoase o bancnotă de cinci dolari din portofel. Fireşte, Nick profită de ocazie ca să se aplece şi să dea din nou drumul la radio. Băieţii veseli de la talk-show încă discutau despre candidat, deşi Willa nici măcar nu-şi dădea seama dacă îl luau peste picior sau îl lăudau. De fiecare dată când deschidea gura, părea caricatura tristă a unui om de stat. Stinse radioul cu pumnul.

— Să ştii că nu glumesc, spuse ea. N-am de gând să-i ascult pe tipii ăia. Nu-ţi cer voie, te informez. Şi dă-mi voie să-ţi amintesc că am şi eu ceva putere aici. Când ieşim de pe pod, aş putea să trag pe dreapta şi să debranşez priza.

Îi amenința alimentarea cu oxigen, asta făcea? Willa nu şi-ar fi asfixiat în veci un seamăn, indiferent de principiile lui. Nu se suporta în clipa aia.

— Îmi pare rău, Nick. N-am de gând să te debranşez. Suntem o familie de-atâta timp. Zic doar să mai trecem peste încă o zi.

Nick încuviință cu o mormăială chinuită. Acolo unde cele trei benzi în direcția oraşului se contopeau într-una singură, traficul era mort. Erau înconjurați de o adunătură de căşti portocalii şi carcase mizerabile ale unor echipamente de mare tonaj. Podul trecea prin reparații majore.

— Ce spuneai ieri la cină? Aveai dreptate.

Willa se întoarse spre el.

— Uau. Marchează data în calendar.

— Ce?

— Am spus mulțumesc, Nick. Zi-mi, te rog, în ce privință aveam dreptate.

— Păi că nu vrem decât să ne fie mai bine nouă şi-alor noştri. Sunt vremuri grele pentru tine şi Iano, cu copiii şi toate alea. Toate-s futute. Mă seacă să vă ştiu aşa.

— Mulțam.

Willa privi lung pe fereastră, la un tip cu coadă de cal, muşchi de Mister Universe şi un pickhammer cu care arunca în aer bucăți de pavaj de parcă ar fi fost cioburi de sticlă. Zgomotul era ireal. Îşi simțea dinții vibrându-i în gură. Îl invidia pe Nick pentru surzenia lui.

— Ştii care-i treaba? reluă Nick. Ştii cine-i de vină că nu ne-alegem noi cu nimic după ce muncim din greu o viață-ntreagă?

— Urăsc întrebarea. Cine e de vină?

— Spinările ude[13].

Willa clătină din cap. Sigur că da. Hai odată cu traficul ăsta.

— Uite, uzina în care-am lucrat toți anii ăştia. S-o vezi acum. Numai spinări ude. Pe vremea mea aveam un sindicat care ne purta de grijă. Apoi hop, vin mexicanii şi ne iau tot de sub cur.

— Aha. Deci să-nțeleg că imigranții care vin ilegal din Mexic v-au luat uzina cu asalt, i-au pus la pământ pe tipii albi, i-au scos afară cu forța şi-apoi s-au dus la companie şi au spus: „Sigur, şefu', nu ne trebuie nouă salarii minime garantate prin sindicat." Aşa s-a dus de râpă?

— Nu chiar.

— Legea s-a schimbat în anii '80, aşa că proprietarii de fabrici au putut să spargă grevele şi să dizolve sindicatele. De asta sunt sigură, fiindcă pe vremea aia mă ocupam de ştirile din muncă. S-a ales praful de grila de salarizare. Ştii bine, Nick. Nu te-au forțat să ieşi la pensie anticipat?

Nick nu răspunse. Faptul că fusese trimis acasă îi rănise orgoliul, Willa ştia. O trecu un fior, dar nu pentru că ar fi empatizat cu seamănul ei într-ale şomajului, ci la emoția amintirii acelei lovituri şi a polemicilor palpitante din jurul ei. La început, reporterii în vârstă râseseră de ea că venea la serviciu în bascheți, nerăbdătoare să fie trimisă în mijlocul desfăşurării de forțe de la vreo pichetare, dar n-au mai râs când au văzut cu ce poveşti se întoarce. Era atât de crudă pe vremea aceea, luptându-se încă să-şi însuşească detaşarea specifică unui jurnalist profesionist şi să nu-şi mai perceapă subiecții în cheie emoțională. Nici măcar când izbucneau în lacrimi.

---

[13] În original, *wetbacks*, jargon nord-american prin care au fost desemnați începând cu 1920 mexicanii care traversau înot ilegal Rio Grande.

— Dacă s-a umplut uzina de mexicani, asta-i fiindcă nimeni altcineva nu e dispus să presteze o muncă atât de periculoasă pentru o plată aşa de amărâtă, se simți ea datoare să le explice urechilor surde.

— Da, au schimbat legea. Acum spune că poți să angajezi pe oricine, numai pe albi nu. Inclusiv fete, acum au *fete* angajate. Nu-i normal.

Luminile de frână ale automobilului din față pâlpâiră, sugerând o înaintare, însă nimic nu se mişcă. Willa se gândi să oprească motorul, ca să mai facă economie de benzină, dar apoi îşi aminti pompa de oxigen şi problema asfixiei. Respiră adânc.

— Legile de angajare echitabilă, vrei să spui. Legile astea cer companiilor să-i angajeze pe candidați dacă sunt calificați, atâta tot. Indiferent de rasă sau gen. Nu *pentru* ele.

Acum, pickhammerul părea să-i opereze direct pe creier. Deci aşa se încheie tot, se gândi ea. Iadul e podul Walt Whitman. „Aud cum cântă America, îi ascult feluritele imnuri, [...] fiecare cu glasu-i voios şi puternic”[14].

— Treaba e că dacă-ntr-o fabrică sunt fete şi mexicani, n-o să mai rămână destule locuri de muncă pentru bărbați. Asta-ncerc să spun.

— Deci noi, gagicile, ar trebui să stăm acasă şi să-i lăsăm pe bărbații noştri să vină cu biştarii. Asta propui tu pentru relansarea economiei?

Apăsă uşor pe accelerație şi aproape că intră în bara maşinii din față.

— Rahat pe băț. Ai în față o casnică şomeră. Dă-mi o medalie, îmi fac datoria față de Dumnezeu şi patrie.

— Nu-ți vărsa nervii pe mine.

---

[14] Walt Whitman, „Aud cum cântă America”, în *Opere alese*, traducere şi prezentare de Mihnea Gheorghiu, Univers, 1992, p. 61.

Se aplecă şi dădu din nou drumul la radio. În mod miraculos, în aceeaşi clipă, traficul începu să se mişte.

— Un singur fluturaş de salariu nu mai e de ajuns ca să hrăneşti o familie întreagă, Nick. Măcar de-atâta lucru să-ți fi dat şi tu seama.

Toate trei fetele lui erau angajate. Una era divorțată de un parazit şi rămăsese cu patru copii pe care trebuia să-i crească singură. Willa se minună de capacitatea lui de a-şi trăi viața netulburat nici măcar de cea mai pură evidență. Nick căuta concentrat printre puricii radio. Se opri scurt la o piesă rap, trecu mai departe, dădu peste altele la fel. Toate posturile din Philadelphia păreau acordate la aceeaşi populație ascultătoare de hip-hop.

O stinse şi se lăsă înapoi în scaunul maşinii.

— Maimuțele dracului, cu muzica lor cu tot. Dracu' să le...

— Opreşte-te, îl întrerupse Willa cu voce egală. Să nu mai spui aşa. Nu-ți dai seama ce jignitor e?

— Poate pentru tine.

— Da! sâsâi ea.

Chiar atunci ajunseră în sfârşit în dreptul cabinei de taxare. Willa coborî geamul şi îi întinse bancnota de cinci dolari unui tânăr arătos cu codițe lungi şi gene răsucite, de-ți luau inima. Dădea din cap ritmic, într-un fel care îi lăsa la vedere pietrele prețioase identice de pe căştile roşii. Ea îi întoarse zâmbetul, ridică geamul la loc şi conduse mai departe.

— Jignitor pentru mine şi jignitor pentru tânărul ăla şi pentru majoritatea oamenilor care trăiesc în secolul al douăzeci şi unulea. Indiferent de culoare. Uneori, Nick... *Doamne.*

Îşi muşcă buza.

— Ei bine, eu sunt un bătrân bolnav. N-o s-o mai ard prea mult pe-aici.

Willa nu-i confirmă previziunea, dar nici nu-l contrazise. Se concentra să găsească drumul spre complexul medical universitar. Vocea GPS-ului era în mijlocul unei recalcitrante reconfigurări de traseu. În timpul conversației cu Nick ratase un indicator important la ieşirea din Vineland şi o luase spre nord prea devreme, apucând-o pe podul greşit. De unde să fi ştiut ea că erau două poduri spre Philadelphia? Experiența cu Walt Whitman fusese un viraj greşit de la un capăt la altul. Acum păreau să țină linia țărmului. Dar nu vedea nici urmă de apă, ci numai straniile şi giganticele siluete ale vapoarelor care înaintau odată cu ei, întrezărite pe deasupra clădirilor şi copacilor. Un coş industrial scuipa flăcări. Brusc, în maşină începu să miroasă a Golful Delaware[15] şi a mlaştină.

— Să fi fost Roula aici, m-ar fi tratat cu decență, spuse Nick. Roulaki, asta da femeie care ştia să aibă grijă de un bărbat.

— Îmi pare rău că nu mai e aici. Mi-ar fi plăcut să fie.

— Ha, pun pariu. Ca să nu mai trebuiască să fii tu.

Willa trebuia să-şi dozeze bine eforturile ca să ajungă la capătul acelei zile. Probabil că Nick era epuizant până şi pentru el însuşi. Nu putea fi uşor să ții socoteala râcilor individuale împotriva atâtor oameni, obiecte şi doctrine disparate. Sigur ar fi fost mai simplu să aibă o teorie unificatoare a urii, care să le acopere pe toate. Dar nu avea, aşa că lor nu le rămânea decât să alimenteze mai departe focurile lui Nick cu rezerve suplimentare de oxigen.

***

[15] Zonă puternic industrializată, cu o lungă istorie în exploatarea chimică şi petrochimică.

Ajunsă în cabinetul medicului, Willa şi-ar fi dorit să se întindă pe una dintre frumoasele canapele capitonate de sub picturile abstracte, mari şi să tragă un pui de somn. Nu reuşea să treacă de prima pagină a istoricului medical. Nick refuza să-l completeze singur, susținând că nu vede scrisul. Ceea ce probabil că era adevărat, căci vederea slabă putea fi încă o consecință a glicemiei lui incontrolabile. Trebuia să adauge şi asta la lista de căsuțe pe care le bifase deja: artrită, aritmie, bursită, boală cardiovasculară, emfizem, retenție de lichide, surzenie – un lung alfabet al ororilor. Pe lângă alte escrocherii diabetice, extremitățile lui Nick se lansaseră într-un oribil proces de topire a trupului. Nimeni nu ştia de când îşi ascunde rănile deschise de pe picioare. Willa nu pusese nicio întrebare despre cantitățile uriaşe de şervețele însângerate care îi trezeau repulsia de fiecare dată când îi golea coşul de gunoi, dar în cele din urmă Tig îi observase sângerarea prin şosete. Probabil că situația era chinuitoare. Obiectiv vorbind, Willa ştia că nu e nimic de invidiat în a fi Nick Tavoularis, un sediu supradimensionat al durerii, asediat de o frică agresivă sau de o mândrie care îl făcea să se opună atenției medicale. Credea că toți doctorii sunt în cârdăşie şi că şerpii împletiți de pe caduceul lor le reprezintă ambițiile îngemănate de a se îmbogăți şi de a-şi ucide pacienții.

Îşi dădu seama după nume că cei doi medici din cabinet erau originari din India. Nu avea nici cea mai vagă idee despre cum ar fi putut pregăti pe cineva pentru izbucnirea bigotă cu care era foarte probabil să fie întâmpinate salutul şi mâna întinsă a doctorului. O clipă se gândi să scrie „Sindromul Tourette” pe foaia de zi, dar ştia că e greşit să asocieze ura lui Nick cu vreo boală reală. Cel puțin, doctorii aceştia erau bărbați. Spre uşurarea Willei, toate doctoriţele de pe lista ei fuseseră prea aglomerate ca să-l poată lua. În opinia lui Nick, clinicienele erau fără excepție nişte femei

ciudate pe care doar perversitatea le împinsese spre această meserie, numai ca să poată atinge trupuri de bărbaţi. Opinie pe care şi-ar fi împărtăşit-o bucuros.

Willa se întreba dacă Nick observase că toată clinica funcţiona numai cu lucrători non-albi. În holul de la parter, se ocupau de verificarea pacienţilor un lung şir de funcţionari dispuşi în cabine de sticlă care lăsau la vedere o întreagă paletă de nuanţe sepia. Pe această secţie, ambele recepţionere erau afro-americane, una cu o meşă voluminoasă şi unghiile viu colorate, iar cealaltă de o frumuseţe izbitoare, cu o tunsoare scurtă, afro, care o făcea să semene cu Eartha Kitt. Două asistente medicale – una mai în vârstă, cealaltă tânără, ambele asiatice – ieşeau când şi când în uşă ca să-l cheme pe următorul pacient din sala de aşteptare. Pacienţii erau vârstnici albi, fără excepţie. Din câte văzuse Willa până atunci în Oraşul Iubirii Frăţeşti[16], această stratificare a prestatorilor de servicii şi a celor serviţi părea să se menţină constantă.

Se întoarse la lista de boli, dorindu-şi să le poată bifa în loc pe cele câteva pe care Nick *nu* le avea. I-a luat ceva să-şi dea seama că recepţionera încerca să-i capteze atenţia. „Doamnă Tavoularis”, tot repeta ea, pronunţând „Tavyalerius”, deşi Willa sigur auzise şi mai rău de-atât la viaţa ei. Şi bineînţeles că nu ăsta era numele ei. Pe ea o chema Knox. Până şi în tinereţe, când, îndrăgostită lulea, se căsătorise cu Iano, i se păruse nechibzuit să dea patru litere pe patru silabe impronunţabile. La chemarea recepţionerei cu unghiile ojate, Willa se îndreptă spre pupitru, luând cu

---

16 În original, „City of Brotherly Love”, supranume al oraşului Philadelphia care are la bază etimologia toponimului (*phileo* – „iubire” şi *adelphos* – „frate”), dar care în timp a ajuns să primească o conotaţie ironică, dat fiind gradul mare de criminalitate şi corupţie înregistrat în zonă.

ea şi clipboardul cu tema nefăcută. De aproape, manichiura era impresionantă, cu fiecare unghie lungă şi împodobită cu propria pictură detaliată: flori, simboluri pacifiste, linii şi spirale.

— Îmi pare rău, încă nu am terminat cu formularele. Socrul meu e un caz complicat.

Willa încercă un zâmbet spăsit, dar recepţionera nu i-l întoarse. În loc de asta, lovi ecranul calculatorului cu o gheară care arbora o faţă zâmbitoare.

— Avem o problemă cu asigurarea dumneavoastră.

Din reflex, Willa se căută în poşetă, dar curând îşi dădu seama că cerberul intrase deja în posesia cardurilor ei de sănătate.

— V-am dat deja informaţiile.

— Da, doamnă, *ştiu* că mi le-aţi dat. Ce încerc să spun e că avem o problemă. Nu vă putem accepta asigurarea.

Vreau să plec, şi-ar fi dorit Willa să poată rosti. *Vă rog, nu mă faceţi să mă lupt pentru privilegiul de-a mă afla aici.*

— Am înţeles că nu luaţi în considerare pachetul Medicare şi că aveţi nevoie de o asigurare suplimentară. Mi s-a explicat din centrala telefonică. De aceea v-am dat şi celălalt card, polița noastră familială.

— Nici pe aceea n-o putem accepta. Nici dacă ar fi avut inclus planul Medigap, plus punctele A, B sau D sau poate chiar planul Medicare Advantage, nu sunt sigură că polița familială HMO[17] ar fi funcţionat ca supliment în cazul dumneavoastră. Dar probabil c-am fi putut lucra împreună.

---

[17] Acronim pentru Health Maintenance Organization, un plan de asigurare cu acoperire limitată, a cărui eligibilitate depinde de o anumită zonă geografică sau de reţeaua de medici care au contract cu organizaţia, în afara acestor condiţii negarantând asistenţa decât în caz de urgenţă.

— Mda. Cred că e vorba despre toate lucrurile la care ar fi trebuit să se înscrie când a împlinit şaizeci şi cinci de ani, ceea ce nu s-a întâmplat. Îmi pare sincer rău. Dar acum socrul meu e un fel de *Titanic* al comorbidităţilor şi planul acesta de cadru universitar e tot ce ne permitem.

Willa încercă să arate satisfăcător de multă remuşcare pentru vina de a fi avut un socru care încălcase regulile Medicare. Adevărul era mult dincolo de acel simplu „nu s-a întâmplat". Identitatea lui Nick se baza esenţialmente pe dispreţul faţă de „pizdoacele alea smiorcăite de asistaţi social", ceea ce se extindea şi asupra unor chestiuni precum Medigap.

Recepţionera părea să se fi săturat să repete:

— Ei bine, numărul dumneavoastră nu îmi apare pe ecran, ceea ce înseamnă că nu v-o putem accepta.

— Este o poliţă nouă, încercă Willa. Soţul meu abia a început să lucreze aici, acum, în toamnă, şi ne-a înscris şi pe noi pe poliţa lui de cadru universitar. Ni s-a spus că o să-nceapă să funcţioneze după treizeci de zile, spuse ea, constatând în acelaşi timp cum numeroasele argumente rămâneau fără niciun efect. Poate că nu s-a înregistrat încă? Puteţi să mai faceţi totuşi o verificare?

Într-o demonstraţie ostentativă a nesfârşitei sale răbdări, recepţionera clătină încet din cap:

— Poliţa pe care o aveţi aici este o HMO. Chiar dacă i s-ar aplica tatălui dumneavoastră, ceea ce nu cred că e cazul, tot n-aţi fi autorizaţi să vă vadă un doctor din afara reţelei dumneavoastră.

— Socrul meu are nevoie de un specialist. De fapt, probabil că are nevoie de mai mulţi, dar în clipa asta glicemia lui e scăpată de sub control şi de-aia suntem aici. Am sunat la toţi endocrinologii din reţeaua noastră, apoi la toţi medicii pasibili de a lucra cu un diabetic în grad avansat şi nimeni n-a putut să-l ia. De-aia am ajuns aici, la

Complexul Medical Universitar, cu singura poliță disponibilă pentru noi prin intermediul universității. Şi, ironia sorții, dumneavoastră n-o acceptați.

— Oricum, tot nu l-am putea vedea fără aprobare din partea managerului rețelei noastre de asigurări.

— Şi cine e dumnealui?

— Aveți numărul de telefon pe spatele cardului.

— Am sunat la numărul acela, vă rog să mă credeți. Am fost sfătuită ca, dacă nimeni din rețea nu poate să-l trateze pe socrul meu, să mergem la cineva din afara rețelei. De-aia suntem aici. Ca să vedem un doctor. Ceea ce-am şi dori să facem.

— În regulă, deci îmi spuneți că acceptați să achitați din buzunar consultația doctorului Saberwal de astăzi şi că nu doriți să vă facturăm compania de asigurări?

Willa îşi revizui observația anterioară cu privire la prestatorii de servicii şi la cei serviți. Lucrătoarea aici de față era gata să se ia la harță pentru a proteja minunatele companii de asigurări de orice complicație plicticoasă pe care le-ar fi putut-o cauza persoana ei bolnavă.

— Evident că mi-aş dori să-mi facturați compania de asigurări, spuse Willa. De-aia plătesc în fiecare lună o asigurare de sănătate pe care nu ne-o permitem. Ei m-au sfătuit să mă duc în afara rețelei. Puteți să-mi spuneți, vă rog frumos, cum să fac ca să se-ntâmple treaba asta?

Recepționera trase scurt geamul cabinei, clămpăni pe tastatură cu unghiile ei fabuloase, apoi se înclină spre Eartha, cu care purtă o conversație sumară. Priviră amândouă cu atenție în ecran, lucru care păru să le confirme cele mai sumbre bănuieli. Unghiile redeschiseră geamul cabinei.

— Ca să fiți acoperiți pentru o consultație în afara rețelei, avem nevoie de confirmare scrisă din partea tuturor specialiştilor din rețeaua dumneavoastră că pacientul nu

poate fi tratat în rețea. Dacă doriți, medicul curant ar putea să se ocupe de hârtii.

Willa se uită lung:

— Doctorii ăia n-au timp nici măcar să-şi vadă pacienții plătitori. Credeți c-o să renunțe la pauza de masă ca să scrie scrisori de recomandare?

Unghiile îi întoarseră uitătura:

— Asta va trebui să rezolvați cu medicul dumneavoastră curant.

Willei îi venea să rezolve pe cineva acolo, pe loc, nu cu cine ştie ce medic. Aruncă o privire la Nick. N-avea să se plângă de situație – avea să-i spună doar: „Ți-am zis eu!" Nick *chiar* nu voia să se afle acolo. Acum părea să fi adormit în scaunul cu rotile. Avea şi o tentă gri-albăstruie, deşi se prea poate ca asta să fi fost doar din cauza luminii fluorescente şi a aerului condiționat care sufla plin de zel. Sala de aşteptare era gheață şi toți ceilalți pacienți prinseseră aceeaşi culoare gri-deschis. Din colțuri diferite, câteva dispozitive de oxigen emiteau şuierături discrete, intermitente. Imaginația Willei făcu saltul scurt de la locul acela la senzația că era captivă într-o morgă. Se întoarse spre recepționeră:

— Ştiu că probabil e-n zadar, dar pot să vă spun că socrului meu i se preling sânge şi fluide cam de peste tot de la brâu în jos? Probabil că suferința lui nu e înregistrată în sistem. Mă chinui de două luni să găsesc un doctor care să-l vadă, am aşteptat trei săptămâni programarea asta şi nici nu vă-nchipuiți ce bătaie de cap a fost să ajungem astăzi până aici. Şi cel mai bun lucru pe care vă pricepeți să-l faceți e să-l trimiteți de unde-a venit, ca să-şi scalde pantofii-n sânge? Cred că ce-ncercați să-mi spuneți e c-ar cam fi cazul să moară.

Recepționera îi întoarse Willei o privire golită de orice urmă de emoție. Probabil că auzea astfel de pledoarii patetice de cinci ori pe zi.

— Dacă doriți să-l vedeți astăzi pe Dr. Saberwal, pot să vă dau formularele de plată.

— Da, şi eu vă dau datele cardului de credit şi drept de sechestru pe casă şi mă angajez să plătesc toate taxele din buzunar. Mulțumesc, dar nu e cazul să vă deranjați.

De fapt, Dr. Saberwal putea să ia casa liniştit, se gândi Willa. Îşi luă cardurile şi porni spre ieşire.

— Doamnă?

Se întoarse şi o zări pe Eartha aplecată peste marginea cabinei de sticlă, făcându-i semn. Oare aveau să stea la tocmeală ca la iarmaroc? Willa se întoarse la geam. Recepționera îi vorbi pe un ton calm.

— Am avut o mulțime de probleme cu HMO. Dumneavoastră şi soțul sunteți amândoi angajați ai universității?

— Nu, doar soțul meu.

— Nu prea e treaba mea să vă sfătuiesc, dar vă zic ce fac alții: mulți îşi încheie polițe separate pentru membrii familiei care nu sunt angajați.

— Polițe separate?

— Da. Şi dacă nu aveți acoperire printr-un angajator, puteți totuşi să vă calificați prin ACA[18], ba chiar să-i obțineți Medigapul. Cel mai probabil, o să economisiți în comparație cu cealaltă poliță familială şi o să aveți şi acoperire mai bună.

Willa făcu semn cu capul înspre Nick:

---

[18] Acronim pentru Affordable Care Act, reformă a sistemului de asigurări de sănătate petrecută în martie 2010 sub preşedinția Obama, care creştea eligibilitatea pentru serviciile medicale, lărgind accesul populației generale, chiar şi în caz de venituri mici.

— Vă apreciez sfatul, dar socrul meu mai degrabă s-ar opera pe viu decât să se înscrie în Obamacare. Şi din păcate nu glumesc.

Recepționera zâmbi:

— Da, ne lovim des de situația asta. Dar nici nu-i nevoie să-i spuneți, dacă e să fiu sinceră.

Geamul fu tras la loc şi Willa traversă sala de aşteptare ca să-l smulgă pe Nick din placenta cenuşie a somnului. Până la urmă, n-avea să-l vadă niciun doctor. Ce aventură: din punctul lui de vedere, una absolut victorioasă.

***

În loc să ia ziua ca pe un eşec total, Willa îi trimise un mesaj lui Iano ca să-l întrebe dacă putea să ia prânzul cu ei. Îi răspunse imediat: era legat de orele de program, dar puteau să vină să-l viziteze. Era prima dată când Willa îi vedea biroul sau punea piciorul în campus. „O să fie greu cu parcatul", adăugă Iano, punând şi un emoticon trist. Ea i-o servi înapoi: „Nicio grijă! Avem un Magic Pass!" Dublu zâmbilici.

Bannerul care îi garanta un loc de parcare pentru persoanele cu handicap era singurul avantaj al aranjamentului cu Nick, aşa că Willa îl luă ca pe o despăgubire cuvenită. Îndrumată de vocea atotştiutoare a lui Siri, ieşi în marşarier din locul de parcare ideal de la complexul medical şi tăie campusul spre un altul pe măsură, pe care era convinsă că-l va găsi chiar în faţa corpului de clădire al lui Iano. Dispoziția sumbră i se schimbă la gândul că urma să-i acapareze orele de program. Chiar era aşa de ridicol să fii emoționată că-ți vezi soțul în mijlocul zilei, după câteva decenii de căsnicie? Aşa credeau majoritatea prietenelor pe care le avusese de-a lungul

timpului, mereu un pic cam prea dornice să-i arate Willei punctele slabe ale soțului ei.

Habar n-aveau prietenele astea. Cu toate neajunsurile, căsnicia era un miracol. Willa îl *invocase* pe Iano cu mult înainte să-l întâlnească, cam de prin anul când începuse să transcrie versurile cântecelor „Tea for Tillerman" şi „Into White" în jurnalul ei de poezie şi dezbătea cu profesorul de engleză din clasa a opta dacă nu cumva Cat Stevens era un fel de Lord Byron modern. Îşi lipise pe peretele dormitorului o frizăalcătuită din copertele albumelor lui, fața cu portretul la vedere, şi îşi petrecuse cea mai mare parte a adolescenței uitându-se lung la ochii negri şi sentimentali şi la gura expresivă încadrată de barba tunsă îngrijit şi de coama creață. Îi şi scrisese domnului Stevens, abținându-se cu greu să nu trimită mai mult de o scrisoare pe lună, întotdeauna pe adresa A&M Records. Ce mai conta că nu-i răspundea niciodată!

Ce-a contat a fost că în primul an de facultate, când încetase de mult să mai scrie scrisori înflăcărate, Iano Tavoularis şi-a făcut apariția în cadrul uşii de la camera ei de cămin (din greşeală; căuta o fată pe nume Kendra, acelaşi număr de cameră, alt etaj) şi n-a mai plecat tot weekendul. La momentul apoteotic, casetofonul ei cânta „Moonshadow". Willa nu vedea nicio diferență fizică între el şi starul pop pe care îl adora, plus că mai ştia şi toate versurile de la „Tea for Tillerman", „Wild World" şi „Hard Headed Woman". Nu-i venea să creadă ce noroc dăduse peste ea. Nu era muzician, tehnic vorbind, dar de-aia nu mai putea ea. Era amuzant şi superb şi vorbea greaca şi o găsea pe Willa uimitoare atât intelectual, cât şi în pat. Probabil că a fost singura fană care nu şi-a frânt mâinile când adevăratul domn Stevens s-a convertit la islam şi s-a lăsat de cântat sau când a făcut nişte remarci neinspirate

cu privire la fatwa împotriva lui Salman Rushdie[19]. La vremea respectivă, sentimentele ei erau deja complet transferate. A reieşit că Willa nu avea nevoie de un cântăreț. Cântărețul nu fusese decât preludiul.

Acum se îndrepta spre corpul de clădire al lui Iano, fericită că locurile de parcare pentru persoanele în scaun cu rotile se aflau la mai puțin de cincisprezece metri de intrare. Dar se pare că până şi această mică distanță era mai mult decât s-ar fi deranjat Nick să parcurgă pentru a-şi vizita fiul. Se săturase de toată trambalarea scaun-cu-rotile-aparat-de-oxigen. Ceea ce pe Willa n-o deranja, aşa că fu de acord să-l lase în maşină, cu priza în funcțiune, aerul condiționat la maximum şi geamurile deschise pe jumătate, de siguranță. Extaziată că se eliberase de povară, puse deoparte chestiunea morală legată de folosirea locului de parcare în condițiile în care împricinatul nu pleca practic nicăieri.

Străbătu o mică porțiune de peluză, unde se instalaseră câteva zeci de fete decoltate şi băieți la bustul gol. Păreau prea dezorganizați ca să alcătuiască o grupă de studenți, dar prea numeroşi ca să fie doar nişte simpli iubitori de soare, veniți la întâmplare să se bucure de ultimele raze pe anul acela. Se gândi să-l întrebe pe Iano dacă se ținea vreun soi de miting. El trebuia să ştie. Activiştii din facultate veneau la Iano ca albinele la miere, dându-i târcoale cu prea mult elan ca să se mai prindă că aprobarea lui nu era decât o bunătate greşit înțeleasă: ecologiştii de la Campus Greens, comitetele pentru dezinvestire, chiar şi cea mai dură facțiune antisistem, toți reuşeau să-l convingă pe Dr. Tavoularis să le devină îndrumător. Ceea ce nu făcuse decât

[19] Condamnarea la moarte pronunțată în 1989 de ayatollahul Ruhollah Khomeini împotriva scriitorului Salman Rushdie, ca urmare a pretinselor conotații blasfemiatoare din romanul *Versetele satanice*, publicat cu un an înainte.

să-l încurce în luptele pentru titularizare, îşi închipuia Willa, deşi palmaresul lui de tip radical era în realitate destul de slab. Asta era generaţia *lor*: ajunseseră la facultate prea târziu ca să mai protesteze împotriva războiului din Vietnam sau ca să mai dea foc clădirii ROTC-ului[20], dar şi mult prea devreme ca să mai ocupe ceva ca Wall Street-ul. În introducerea la cursul de filozofie politică, Iano îi dedica întotdeauna prea multe prelegeri lui Aristotel şi sfârşea prin a-l neglija pe Karl Marx. Dar avea el o scânteie care îi încuraja pe renegaţi şi îi deranja pe administratori.

Şi avea mare priză la studente, după cum îşi aminti Willa când găsi nu mai puţin de şase aliniate la uşa lui. Stăteau direct pe podea, cu picioarele lungi şi bronzate întinse în faţă, ca nişte Rockettes[21] în blugi tăiaţi şi espadrile Toms. Willa simţi un junghi de fâstâceală, dar tot le aruncă un zâmbet binevoitor şi ciocăni.

— E într-o *întâlnire*, şuieră una dintre ele.

Dar chiar în clipa aceea, dinăuntru se auzi Iano:

— *Moraki mou? Ela!*

Ea deschise uşa şi Iano o salută vesel, cu un gest larg din mână. Willa răspundea la nişte nume de-a dreptul oribile, de animăluţ: *moraki* era un diminutiv al lui *moro*, care literal înseamnă „copil”, însă are aceeaşi rădăcină ca *moron*, adică „idiot”. Ceea ce niciuna dintre acele Rockettes nu trebuia să ştie. Greaca era limba clandestină a căsniciei lor. În locuri cât se poate de publice, Iano putea s-o

---

[20] Aluzie la incendiul din noaptea de 23 februarie 1970, când o grupare a studenţilor de la Washington University a dat foc sediului ROTC (Reserve Officers’ Training Corps), în semn de protest faţă de războiul din Vietnam.

[21] Companie americană de dans acrobatic, fondată în 1925.

tortureze – şi chiar o făcea –, propunându-i în limba asta acte sexuale explicite.

— Gino, ți-o prezint pe Willa, soția mea. Gino scrie o lucrare de licență despre instrumentele moderne ale politicii externe. Unde-i tata?

— E epuizat. Nu s-a simțit în stare să coboare din maşină. Am avut o zi teribilă. Vrei s-aştept afară până terminați de acordat instrumentele?

Gino râse. Părea un tip adorabil.

— Am terminat, de fapt chiar eram pe picior de plecare. La trei tre' să fac revoluție.

Îşi dădu pletele pe spate, îşi luă rucsacul, îi strânse mâna lui Iano ca un adult şi ieşi. Când uşa se închise, Iano se lăsă în scaun cu un aer oarecum dramatic. Ea ridică din sprânceană:

— N-ai scăpat, Dr. T. Mai e o trupă de majorete care te aşteaptă afară.

El o imploră din priviri, neajutorat:

— Salvează-mă. Cine ştie, poate tata a făcut un atac de cord şi trebuie s-o şterg?

— Măcar de-ar fi aşa.

Willa sorbi zâmbetul lui Iano, cu toate nuanțele lui: răutăcios, recunoscător, obosit, mulțumit. Cel mai bine se înțelegeau fără cuvinte, în pauze de cinci secunde ca aceasta.

— Îmi pare rău că nu pot să te răpesc pentru prânz. Trebuia să-ți aduc un sendviş.

— Am mâncat deja unul. Voi ați mâncat?

— N-am avut când. Trebuie să te-ntreb: ce revoluție se face la trei?

— Un speech electoral. Mă rog, nu-i chiar speech, mai degrabă o transmisiune în direct în parcare. Vine o camionetă cu un ecran mare şi ei se uită la un discurs ținut în altă parte. Un socialist în cursa pentru preşedinție, cine-

ar fi zis? Puştii ăştia au luat-o razna. Trage-le un şut în cur miliardarilor, majorează salariul minim, fă facultatea gratuită. *Asta* înțeleg ei prin revoluție.

— Ups, chiar unde am parcat eu. Oare o să pot să ies?

Iano se uită la ceas.

— Mai ai jumătate de oră.

Deci asta era treaba cu triburile adunate pe gazon. Facultate gratis, îmbrăcăminte opțional. Iano se ridică, brusc însuflețit:

— Hei, te-a sunat Zeke să-ți dea veştile bune?

— Nu m-am uitat la telefon. A fost...

Expiră lung.

— N-o să-ți vină să crezi. Nick n-a fost văzut de niciun doctor. Nu ne-au acceptat asigurarea.

— Imposibil.

— Ba uite că e posibil.

— Pe cuvânt c-am completat hârtiile. Chiar din prima săptămână.

Îl lăsase pe el să se ocupe de asigurare pentru că voia cu tot dinadinsul să pună umărul cumva la povara pe care o reprezenta Nick, însă Iano era un dezastru la astfel de lucruri. Încerca să se ocupe de sănătatea tatălui său, dar sfârşea prin a-i cumpăra țigări. Se gândise probabil că poliția HMO avea să-l acopere şi pe Nick doar fiindcă aveau ei mare nevoie de asta. Willa se cufundă într-un fotoliu, ca să fie la acelaşi nivel cu soțul ei.

— Scumpule, nu e vina ta. Ştiu că le-ai completat. Ai făcut tot ce ținea de tine, ar fi trebuit să fie de ajuns. Şi totuşi, am dat-o-n bară într-un mare fel. Sinceră să fiu, nici nu ştiu dacă avem vreo soluție pentru Nick.

Îl privi în timp ce înregistra informația: tatăl lui avea să le moară în casă, lipsit de confortul asistenței medicale. Înjură printre dinți.

— În ce *lume* trăim, Iano? Ai zice că nu se mai aplică nicio regulă. Sau c-am învățat noi unele şi-apoi a venit cineva peste noapte şi le-a schimbat. A, şi fii atent aici, recepționera m-a sfătuit să-l înscriu în Obamacare.

Umerii lui Iano se zgâlțâiră într-un hohot lung, silențios:

— Statistic vorbind, ar fi o treabă eficientă. L-ar termina în aceeaşi zi.

— Sună tentant.

Iano avu o nobilă, dar neconvingătoare tentativă de zâmbet. Părea să proceseze oroarea absolută a acestei noi etape din şirul dezastrelor lor familiale. Era greu să-i îneci corăbiile lui Iano. În fața sobrietății lui neaşteptate, Willa se simți mai puțin singură, dar în ființa ei îşi făcu loc ceva care semăna cu spaima. Dacă veselia lui Iano era pilonul sănătății ei mintale?

— Şi ce veşti bune are Zeke? întrebă ea.

Iano se învioră:

— Start-upul pe investiții. Au pus mâna pe vreo zece milioane de dolari.

— Dumnezeule. Prin ce minune?

— Printr-una dintre relațiile lor de la Harvard. Sigur o să aflăm mai multe diseară. E ceva legat de fondul la a cărui administrare a ajutat când era masterand. Acum facultatea îşi externalizează unele dintre conturi către manageri de investiții privați şi unul dintre foştii lui îndrumători a aranjat pentru ei. Mai sunt unele semne de întrebare legate de FINRA[22] şi de aprobările interne, nu ştiu detalii, dar Zeke e încrezător. Good Money s-a lansat la apă.

— Uau. Aşa, pur şi simplu.

— Presupun că de-aia se îndatorează oamenii la şcolile din Ivy League. Pentru relații.

---

[22] Acronim pentru Financial Industry Regulatory Authority, autoritate de reglementare fiscală privată.

Willa simți cum îi urcă furia în gât:

— Serios, acum! Ție chiar nu ți se pare o nebunie că un puşti care efectiv nu-şi permite o chirie pentru el şi copilul lui o să administreze zece milioane de dolari ai nu ştiu cui?

— O să ia comisioanele.

— Să dea Domnul.

Willa ştia bine că o să le ia. Zeke era mai practic decât tatăl lui când venea vorba despre gestionarea afacerilor. Dar, spre deosebire de Iano, ea pur şi simplu nu era în stare să vadă jackpotul ăsta ca pe un pas firesc înainte. Cât erau ei de diferiți ca temperament, tatăl şi fiul aveau în comun o credință nerealistă în norocul financiar. Îl *aşteptau*. Probabil că în familia lui Iano, de imigranți la prima generație, aveau pe perete chiar un goblen pe care scria: „Dumnezeu să ne binecuvânteze căminul capitalist." Lui Iano îi curgea prin vine un soi de promisiune că avea să fie primit în club, pe care o dăduse mai departe. În timp ce prin vinele Willei curgea, cu egală intensitate, convingerea că n-aveau să iasă din iarnă cu acoperişul întreg.

— Şi a zis cumva domnul magnat al fondurilor de investiții dacă ajunge acasă după-amiază? N-am cum să-l bag pe Nick în casă de una singură.

— A ajuns deja. Zicea că Tig şi un prieten de-ai ei au luat bebeluşul la un picnic în cimitir sau în nu ştiu ce loc dubios, dar el a rămas special acasă, aşa că o să ai echipaj la aterizare.

— Frumos din partea lui.

— Băiatul mamei, de.

Willa fu uşurată la auzul veştii, dar tot nu voia să se întoarcă la maşină şi să conducă până acasă. De ce-ar fi făcut-o, când putea să rămână acolo şi să-şi privească soțul în contre-jour, încadrat în dreptunghiul ferestrei ca un înger rafaelit? Încărunțit la tâmple, cu cămaşa descheiată, şi totuşi. La capitolul înfățişare era convinsă că se măritase

peste nivelul ei, în ciuda celor trei decenii de declarații din partea lui. Greaca dispunea de o bogăție de cuvinte pentru a desemna *albastrul* şi *oceanul*, lucru cunoscut, dar şi *dragostea* şi *păsărica*, iar pe acestea ea le ştia foarte bine. Iano era stârnit de delicatețea ei, de încheieturile subțiri şi de gleznele pe care le putea cuprinde cu palma. Nasul ei mic şi pometii, şoldurile fine şi pântecul supt, părul de un blond luminos: toate acestea erau exotice în tribul oacheş în care se născuse el. Adora ansamblul.

— Mai bine m-aş duce. Te aşteaptă publicul.

Iano se ridică şi se aplecă peste birou s-o sărute:

— Sigur n-ai timp să te muşc de *mouní* pe biroul ăsta industrial?

Pe Willa o scutură un fior.

— Fie-ți milă. Fetele alea de-afară m-ar linşa.

***

Afară, mulțimea explodase. Acum erau sute. Spre deosebire de fanele cu bronz artificial dinăuntru, adunarea asta era multicoloră, îmbrăcată extravagant şi gata de gălăgie, deşi nimic oficial nu părea să se întâmple deocamdată. Puştii stăteau grupuri-grupuri şi îşi făceau selfie-uri – insurecția pe Instagram. Unii aveau tricouri cu inscripția „Rock the Revolution”, dar cei mai mulți purtau aceeaşi nuanță de albastru, arborându-şi loialitatea față de echipă ca la un meci de fotbal. Willa refuză un autocolant şi înaintă spre parcare, sperând că nu fusese deja blocată de noua ordine mondială. Camioneta oficială ajunsese. În jurul ei se învârteau muncitori, cărând cabluri şi instalând un ecran uriaş pe structuri metalice.

Se opri în marginea parcării, confuză. Maşina ei dispăruse. Ba nu, nu dispăruse, era acoperită. Un grup de studenți înghițise locul de parcare. Nu-şi vedea vehiculul,

numai un zid de spinări goale, rucsacuri, gâturi tatuate şi cozi de cal, toţi privind spre interior, îngrămădindu-se ca o haită de rechini flămânzi în jurul vechii ei Toyote. Dădu roată grupului, tot mai panicată: oare ce le stârnea interesul în halul ăla? Poate că Nick chiar avusese un atac de cord. Făcu un tur complet, dar nu găsi nicio breşă şi se enervă pe curiozitatea lor vulgară. Trebuia să pătrundă, dar să se împingă pur şi simplu în acea masă de carne umană transpirată ar fi fost curată sinucidere. Gata, era la limită pe ziua de azi, se săturase să-l tot salveze pe Nick.

— Mă scuzaţi, încercă. E maşina mea.

Se întoarseră cu faţa la ea, numai ochi scânteind de furie şi guri încleştate teatral. Nu, nu erau rechini. Mai degrabă scoici, din soiul turbat. *Demonstrau.* Doamne, gândi Willa. Sigur îi întărâtase. Probabil că Nick era cel care urla ceva menit să-l identifice drept rocker antirevoluţionar. Iar puştii ăştia, în tăcere, cu o metodă à la Ghandi pe care sigur o învăţaseră pe la cine ştie ce atelier pacifist, transformau în perlă firul de nisip. Maşina ei.

Din străfundurile mulţimii se auzea un strigăt de luptă:

— ... şi să vă spun ceva, visul ăsta o să se-mplinească. Ştiu aşa de mulţi oameni din afacerile cu energie, oameni extraordinari care vor să facă lucruri pentru ţara asta, dar ştiţi ceva? Nu pot. Oameni buni! Avem nevoie de lideri.

Ropote de aplauze metalice. Radioul.

— Căcat, spuse Willa cu voce tare.

Nick îl dăduse la maximum, luându-şi în sfârşit doza după care tânjise toată ziua. Se căută de chei în poşetă, dar fireşte că lăsase maşina descuiată, cu motorul pornit şi geamurile coborâte.

— ... şi să vă mai spun ceva: noi o să ne împlinim visul, nu criminalii şi infractorii care iau acum America în stăpânire...

Willa începu să-şi croiască drum printre umeri necooperanţi.

— Îmi pare rău, nu e ceea ce... uite ce e, nu pot să-l sufăr pe tipul ăla, încercă să le explice puştilor cu figuri împietrite, care nu cedau.

Simți că-i vine greață tot bâjbâind şi strecurându-se printre corpuri, dar cu ceva efort găsi mânerul portierei. O deschise cu o smucitură, se vârî în maşină ca-ntr-o vizuină şi o trânti la loc, baricadându-se înăuntru.

Alerta pentru centură porni imediat. Nick stătea cu ochii închişi, într-o comă de satisfacție. Monstrul ăla nici măcar nu se deranja să se întoarcă şi s-o privească, iar eroul lui îi dădea înainte:

— *Ştiți ceva? Nu-i vrem! Sunt dezgustători! N-o să mai înghițim tot rahatul lumii ăsteia şi-o să ne luăm țara înapoi!*

Willa îşi cuplă centura înainte ca sunetul ascuțit al alertei să-i crape capul de tot. Îi tremurau aşa de tare mâinile, că bâjbâi ceva până nimeri butonul corect şi reuşi să stingă radioul.

— Doamne, Nick! Dă-o dracului de treabă!

Izbi butonul care ridica toate geamurile şi, fără să vrea, pe acela care încuia toate uşile.

— Doamne, repetă ea. Ce *naiba* ai în cap? Ce le-ai spus copiilor ălora?

Nick deschise ochii, dar nu spuse nimic. Privea drept înainte.

— Minunat. Nu pot să te las dracului nici zece minute fără să aibă cineva grijă de tine?

Tot nu se uita la ea, dar în cele din urmă vorbi:

— Nimic. Mă jur pe Dumnezeu, n-am spus nimic. Au venit alergând încoace, pur şi simplu.

Dintr-odată, Willa îi ghici suferința. Spaimă, regret, jenă: emoții care îl vizitau pe Nick atât de rar, încât abia dacă i le recunoştea, dar ochii lui umezi îi evitau pe-ai ei, iar mâinile şi le ținea încleştate în poală, ca un copil. N-avea nici cea mai vagă idee că radioul lui se auzea în toată parcarea.

Poate că fusese prea încăpățânat ca să-l stingă, dar cel mai probabil nici nu-şi dăduse seama de problemă. Sau îl paralizase frica de acea demonstrație bizară. Sau nu găsise butonul.

Ofensiva părea să se regrupeze, dar încă nu ajunsese la un nou consens. Mai erau ceva corpuri care se striveau de parbriz: țesături mototolite, carne turtită, un remarcabil piercing în buric şi multe mâini fără trup. Două fețe storcite grotesc. Revoluția asta era treabă serioasă.

Willa privi lung prin bula ei de sticlă, mută ca un peştişor auriu. Asta îi era moştenirea: sarcina de a-l ocroti pe acest biet bătrân, cu prețul unor eforturi istovitoare şi al fiecărui bănuț pe care familia ei era în stare să-l adune. Erau prinşi în capcană, doi tovarăşi ciudați.

6
Tovarăşi ciudați

Polly era dezamăgită de preşedinte.

— Părea aşa de *umil*, spuse ea mestecând.

Cina se lăsase aşteptată, ceea ce pe Polly avusese darul s-o aducă în pragul extincției, după cum ea însăşi declara.

— Umilința e o virtute, draga mea.

— Nu şi la un preşedinte, mamă. Avea o față de ziceai că vrea să călărească sau să citească o carte în loc să fie la cârmă. *Şi* nici n-are ochii la fel.

— Desprinde cotletul de pe os cu cuțitul, nu-l roade, ordonă Aurelia. Parc-ai fi un animal înfometat.

— Dar asta şi *sunt*, spuse Polly mânuindu-şi cuțitul ca pe un fierăstrău, iar Thatcher gândi: „Fată scumpă. *Din una*

şi aceeaşi lume, vorba doamnei Treat. Cu câinii, dacă nu şi cu păianjenii."

Previziunile lui Polly pentru ziua respectivă fuseseră doar parţial corecte: preşedintele Grant luase parte la deschiderea şcolii şi dăduse într-adevăr mâna cu Thatcher, însă pe coridor, după ceremonie, când mai erau de faţă doar profesorul Cutler şi alţi câţiva colegi. Evenimentele publice abia dacă depăşiseră ca durată rugăciunea din deschidere a reverendului Pittinger, în care binecuvântase toate cele ale Vinelandului, apoi ale lumii, dar tocmai când era gata să treacă la planetele îndepărtate, o ploaie torenţială izbucnise dintre ulmi, alungând asistenţa de pe peluză. Întreruperea a fost primită cu recunoştinţă. După aceea, lui Thatcher i s-a îngăduit să-i arate preşedintelui sala lui de clasă (o uşă deschisă, o încuviinţare gânditoare din cap), dar spre dezamăgirea lui Polly, cumnatul ei îşi încheiase ziua fără să-şi dezvăluie misterul.

— Cum adică nu are ochii la fel? întrebă Rose, privind lung la flăcările lumânărilor din candelabrul de argint de pe perete, cu mâna dusă alene la gât.

Urmărindu-i vârfurile degetelor, ochii lui Thatcher alunecară înspre claviculă. O fundă albă, lată îi sublinia decolteul adânc şi pătrăţos al corsajului, din care i se înălţau curbele sânilor. Dacă bărbaţii nu erau făcuţi ca să se uite la astfel de lucruri, se întreba el, atunci de ce se împodobeau femeile ca pentru anunţurile publicitare?

— Se uita *câş* cu un ochi. Ai văzut, Thatcher, nu-i aşa? Părea atât de trist...

Rose tresări, desprinzându-se din reverie:

— Eşti trist când vezi cum mor atâţia oameni sub comanda ta.

Căută din priviri aprobarea lui Thatcher.

El detesta să vorbească despre război. Reuşise să scape din laţul tatălui său şi să se mute la Boston cu un regiment,

mai întâi ca mesager, apoi ca asistent medical. Doctorul care îl învățase să coasă răni şi să panseze membre amputate l-a luat acasă, i-a dat de lucru şi în cele din urmă i-a plătit şi studiile. Războiul distrusese Uniunea, dar pentru Thatcher făcuse exact opusul, îmbunătățindu-i enorm viața. Lăsându-l cu o datorie morală pe care nimeni n-ar fi fost în stare s-o achite vreodată.

— Eu tot cred că profesorul Cârlig ar fi trebuit să-l lase pe Thatcher să urce pe scenă cu el şi cu căpitanul Landis. Chiar dacă nimeni în afară de bătrânul Pittinger n-avea voie să vorbească.

Rose îşi puse furculița deoparte:

— Polly. O domnişoară nu îşi formează opinii pe baza neajunsurilor celor mai în vârstă decât ea. Mai ales în cazul unei mâini lipsă.

Lui Thatcher îi scăpă un hohot scurt, care abătu spre el toți acei ochi albaştri.

— Îmi pare rău. L-ai făcut să sune ca un roman de senzație[23].

— Cazul mâinii lipsă! strigă Polly.

— Nu înțeleg o iotă din ce spui, replică Aurelia.

— Se referă la poveştile cu detectivi! lămuri Polly inoportun.

— Nu-ți face griji, mamă. Polly nu citeşte Wilkie Collins, nici Edgar Poe, o asigură Rose, făcând ochii mari la Thatcher.

---

[23] Subgen literar foarte popular în Marea Britanie în anii 1860 şi 1870, care aborda în manieră abstractă şi alegorică teme sociale ale perioadei victoriene, având-i ca reprezentanți principali pe Wilkie Collins, Ellen Wood şi Mary Elizabeth Braddon. Perioada sa de apogeu a fost marcată de creşterea pieței de carte şi a numărului de cititori, urmare a Revoluției Industriale.

Toată vara, domnul Collins şi domnul Poe circulaseră pe furiş între noptiera lui Polly şi cea a surorii ei, ascunşi prin teancuri de jupe împăturite, cu complicitatea cameristei Gracie, şi ea cititoare împătimită. De altfel, Thatcher ştia că unul dintre ticăloşi îşi mai făcea veacul şi acum prin salon, pe canapea, ascuns sub un morman de broderii dezordonate de-ale lui Polly.

Thatcher savura micile răzvrătiri ale soţiei lui, sperând că orice distanţă faţă de mama ei o va aduce pe Rose tot mai aproape de el. Proaspăt căsătorit fiind, i se părea firesc să simtă că şi-a unit forţele cu o străină. Mai ales că era vorba despre o persoană atât de tânără. La puţin peste douăzeci de ani, Rose era cu zece ani mai mică decât el, deşi o văzuse reacţionând cu un echilibru peste anii ei. În seara asta, se minuna de curajul dispoziţiei sale calme. Săptămâni întregi existase un bebeluş, o taină vie zămislită între divina ei carne şi a lui, apoi, în dimineaţa aceea, dintr-odată, n-a mai fost niciun bebeluş. După câteva lacrimi şterse în grabă, strânsese aşternuturile şi declarase că aceea era ziua lui Thatcher. Învelită cu rafinament în eleganta ei rochie roşie de zi, Rose îl luase de braţ şi se dusese la deschiderea şcolii. Mândrie şi angoasă amestecate l-au cotropit pe Thatcher când soţia lui şi-a plecat genele şi a făcut o reverenţă în faţa preşedintelui. Un simplu profesor nu merita o asemenea graţie lângă el.

Negura tomnatică întunecase deja ferestrele sufrageriei, fenomen care îl deprima întotdeauna, oricâte toamne trăise şi oricât de predictibilă era scăderea zilei. Însă tristeţea pe care o moştenise în ceasul naşterii sale avea să şi-o lase în urmă anul acesta, fără îndoială. Era bărbat, soţ şi cap de familie, chiar dacă nu încă tată, confortabil izolat cu ai lui în lucirea candelabrului. Netezimile trăsăturilor feminine oglindeau lumina din centru, fiecare chip ca un astru călătorind pe orbită. La cererea lui, bucătăreasa servise

cotletul înainte de supă, lucru care avusese darul să le surprindă pe femei ca cine ştie ce invenţie deşteaptă, nu ca o simplă dovadă de bun-simţ, dat fiind că supa nu era gata la sosirea lor, iar Polly pierea zgomotos de foame.

Şi iat-o acum pe doamna Brindle, atentă ca o moaşă la naştere, legănând în mers terina cu supă şi aşezând-o la dreapta lui. Thatcher luă polonicul şi puse supa în patru castroane, cât timp bucătăreasa debarasa grăbită farfuriile cu resturi de cotlet. Thatcher nu avea nicio imagine a mamei sale, care murise dându-i naştere, iar acum, când încerca s-o invoce, în faţa ochilor nu-i apărea decât doamna Brindle, o femeie în mişcare. Cu obrajii plini îmbujoraţi de efort, iat-o dând ocol mesei, stivuind farfuriile cu oscioare şi zgârciuri împrăştiate. Cu tivul înfoiat al şorţului, aduna vălătucii de praf din jurul ghetelor greoaie.

— Cum şi-a pierdut braţul profesorul? insistă Polly. Thatcher!

— N-am discutat niciodată despre asta în întrunirile de la şcoală.

Astăzi, special pentru ceremonie, Cutler purtase un braţ cioplit în lemn, pictat realist până la unghii, în cele mai mici detalii, mai puţin funcţional, dar mai arătos decât obişnuitul cârlig. Thatcher nu putea să nu se întrebe unde se fabricau astfel de lucruri şi de unde puteau fi procurate. Graţie unui război purtat mai ales prin cangrenă, cererea înflorise pe piaţă.

— Cred că într-un accident armat, pe vremea când locuia în Vest.

— În Vest, oamenii se-mpuşcă toată ziua bună ziua. Nu-i corect.

Thatcher gustă din supă. Cartof şi praz, foarte bună.

— Ce nu-i corect? Că nu ne împuşcăm şi noi la fel în Vineland?

— Păi... presupun că nu prea am avea de ce. Dar tot ar fi interesant.

— Nu cred că profesorul Cutler a fost rănit în duel. Am auzit c-ar fi avut un accident de vânătoare, probabil din vina lui.

Thatcher îşi închipui o scenă cu el şi angajatorul lui, înarmaţi cu pistoale, spate în spate pe Landis Avenue, îndepărtându-se unul de celălalt cu pas apăsat: fie ca cel mai bun să câştige. Nu vedea nicio altă cale de a dobândi controlul asupra programei şi de a preda adevărul în loc de mitologie. Iminenta vizită prezidenţială nu făcuse decât să scuze în continuare tiraniile lui Cutler.

— Ce ziceţi, oare dragul nostru domn Nailbourne o fi având o armă acum, că locuieşte în Vest?

— Domnul Nailbourne nu este „al nostru”, spuse Rose. Casa este a noastră. El n-a făcut decât s-o folosească.

— Fără Scila şi Caribda care să-l apere, să ştii că s-ar putea să aibă nevoie de o armă, spuse Thatcher.

— Părerea mea este că-i face cinste faptul că le-a dat nume biblice, declară Aurelia. Numai de şi-ar însuşi lecţia asta şi jivinele.

Thatcher şi Rose schimbară încă o privire furişă, dar nu spuseră nimic. Aurelia ar fi fost în stare să cadă la pat dacă ar fi aflat că fetele ei rătăciseră prin meandrele lui Edgar Allan Poe, pentru ca apoi să se cufunde în smârcurile păgânului Homer. Sau că Polly împrumutase *Odiseea* de la cumnatul ei.

— Atât c-am căutat referinţa şi n-am găsit-o. Rose, îţi mai aminteşti cumva capitolul şi versetul? Unde apare parabola cu Scila şi Caribda?

— Cred că într-un psalm, mamă, spuse Rose, descriind cu lingura o traiectorie perfectă de la bolul de porţelan la buzele de trandafir îmbobocit.

Pe Thatcher îl tulbură să-şi vadă soția minţind cu atâta uşurinţă. Ba chiar cu drăgălăşenie.

— Am văzut-o pe doamna Tillotson azi, la inaugurare, spuse Polly. Purta o rochie veche, obişnuită. Speram să văd şi eu nişte şalvari[24] precum cei pe care i-au purtat ea şi doamna Merton Stevens la Convenția pentru reforma vestimentară.

— Polly dragă, sorbi prea tare. Lingurile de supă se îndepărtează de noi ca vapoarele care ies în larg.

Thatcher ştia că are neajunsuri de pe urma unei copilării lipsite de grija maternă, dar i se părea că Rose şi Polly au parte de prea multă. Aurelia era incapabilă să se restrângă, indiferent de domeniu – de şnurul din dantelă al bonetei îi atârnau ornamente de dantelă. Materialul floral din care îi era confecționată rochia ar fi putut fi o reclamă la semințe: *Vor germina toate până la una!*

— De unde ştii tu lucrurile astea, Polly? întrebă Rose.

— Ce lucruri? întrebă şi Aurelia.

— Nimic important, mamă. Toată treaba asta cu femeile care poartă pantaloni, spuse Rose.

— Dar *este* important! Convenția pentru reforma vestimentară a avut o rubrică întreagă în *Weekly*: „În pantalonii ei din piele de căprioară, doamna Tillotson s-a aflat în fruntea marşului pierzaniei!”, recită Polly triumfal. Am voie să citesc ziarul căpitanului Landis, Rose. Nu-i aşa, mamă? Nu poți să spui că n-am. E regele nostru, al tuturor, şi mama îi scrie scrisori.

— Nu e *rege*, spuse Rose.

---

[24] În original, *bloomers*, numiți după editoarea şi activista feministă Aurelia Bloomer, erau pantaloni largi de inspirație orientală, din materiale uşoare şi purtați pe sub rochie, care au marcat la jumătatea secolului al nouăsprezecelea, în America, începuturile reformei vestimentare feminine.

— Dar era chipeş azi căpitanul Landis, nu-i aşa? În jiletca lui obişnuită de catifea.

— Mamă, vino-ţi în fire, ţi-ai pierdut simţul raţiunii, o certă Rose. Ştii că are soţie.

Mâna Aureliei zăbovi pe gâtul ridat:

— Biata de ea.

După gest, Thatcher îşi dădu seama că doamna Landis era bolnavă. Deşi *biata de ea* îşi surprinsese soţul cu bucătăreasa, după câte ştia el. Căpitanul ăsta nu lăsa nimic din mână: nu era numai primarul Vinelandului şi unicul agent funciar din localitate, ci şi diriginte de poştă, şef interimar al poliţiei, hotelier, proprietarul a numeroase afaceri şi editor autocrat al publicaţiei *Weekly*. Conducea într-un fel care avea năravul de a-i ridica propriile întreprinderi şi de a-i ruina pe concurenţi.

— Ma-mă-pot-să-ci-tesc-*Week-ly*? întrebă din nou Polly, apăsând egal pe fiecare silabă, ca şi cum ar fi ciocănit la uşă.

— Numai paginile sociale şi de publicitate. Şi raporturile agricole dacă trebuie, dar nu accidentele şi crimele. Acelea sunt dăunătoare pentru un copil de vârsta ta.

— Iar pe celălalt n-ai voie să-l citeşti absolut deloc, spuse Rose. *The Independent*, nici gând. Bărbatul acela e foarte nedrept cu căpitanul Landis.

Aurelia privi în jur, copleşită de revelaţie preţ de o clipă.

— Vinelandul nu are nevoie de un al doilea ziar! Găseşti vreun motiv, Thatcher? Creează o confuzie generală şi aruncă umbre de îndoială asupra lucrurilor.

— Unii ar putea lua asta drept argument favorabil, spuse Thatcher.

— Dar tulbură pacea în mod deliberat! Şi mai e şi străin.

— Şi oare nu există în lumea asta pace pe care să merite s-o tulburi?

Lingurile de supă se ciocneau în tăcere de porțelanul fin. De la cine se aştepta să primească răspuns? se întrebă Thatcher în sinea lui. De la câinii îmbuibați care îi adormiseră pe pantofi? Îl întâlnise pe editorul ziarului rival la o întrunire şcolară. Carruth, aşa îl chema. Venise nu ca ziarist, ci ca cetățean, aşa spusese, ca să vorbească în numele copiilor de italieni şi de sclavi eliberați din cartierul său, care nu puteau merge la şcoală din cauza zilelor lungi de muncă. Familiile lor fuseseră ademenite în Vineland de promisiunile lui Landis – câmpuri şiroind de lapte şi miere, pământ aproape pe degeaba – şi oamenii se treziseră legați de mâini şi de picioare, aserviți prin contract. La auzul acuzației, profesorul Cutler a luat foc. Landis îl angajase ca să revoluționeze şcolile din Vineland după chipul şi asemănarea liber-cugetătorilor şi chiar asta făcuse, deschizând porțile pentru toate rasele. Carruth a ripostat: o poartă o poți închide în multe feluri.

Thatcher a fost destul de impresionat cât să pună mâna pe ziarul lui Carruth şi să deschidă ochii. *The Independent* dădea în vileag amploarea controlului exercitat de Landis, precum şi insidioasele lui lovituri sub centură. De pildă faptul că, în pofida legilor temperanței[25], în hotelul lui funcționa un bar particular, motivul fiind că scotea mai mulți bani şi vindea mai mult pământ îmbătându-i pe oaspeți.

— Ai încercat balsamul de păr turcesc, draga mea? o întrebă Aurelia pe Rose.

— Da, acum câteva zile. Dacă mă-ntrebi pe mine, nu prea cred că mi-a făcut bine. Mirosea cumplit a gudron, deşi

---

[25] Curent social american întins de-a lungul secolului al nouăsprezecelea şi în prima parte a secolului al douăzecilea, animat de credința că alcoolul este imoral, aşadar consumul reprezintă o amenințare pentru succesul națiunii.

pe pachet scria că nu conține nimic dăunător. A, şi am vorbit ieri cu croitoreasa. Polly, săptămâna asta, după şcoală, o să mergi la o probă. O să ai două rochii noi de zi.

— Nu-mi trebuie rochii noi de zi, spuse Polly. Cele vechi sunt foarte bune.

— Bravo, fata mea, spuse Thatcher.

— Thatcher, nu fi nesuferit. O să câştigi trei sute de dolari pe an.

— Împărțiți la peste trei sute de zile, nu înseamnă prea multe rochii. Ca să nu mai punem la socoteală carnea de vită şi melasa.

— Dar vezi tu, Thatcher, vorbi Aurelia, la sfârşitul anului o să mai vină trei sute, apoi încă trei sute de dolari!

Soacra lui îşi puse lingura jos, extenuată de incursiunea pe tărâmurile matematicii.

Să dea Domnul, adăugă el în tăcere. Directorul îşi angaja profesorii numai în baza unor contracte cu durata de un an şcolar. Era una dintre aşa-numitele sale inovații, astfel încât să-şi poată păstra sau trimite personalul la plimbare în funcție de cât de bine respecta Planul lui de Educație Modernă. Până acum, Thatcher nu-l respecta deloc. Cutler ținea prelegeri plicticoase despre modelarea minților tinere, dar în veci nu i-ar fi permis lui Thatcher să-i scoată supuşii din clasă, ca să arunce o privire la lumea vie. Într-atât îl întărâtase cererea pe angajatorul său, că Thatcher mai că s-ar fi lăsat păgubaş, dar se trezi că nu-i dă pace întrebarea doamnei Treat: oare dacă i s-ar educa ochiul pentru natură încă de la o vârstă fragedă, mintea n-ar putea fi eliberată de vendeta împotriva făpturilor terestre? Lui Cutler, studiul de teren i se părea o trândăvie nepotrivită cu şcoala. Ridiculizase propunerea lui Thatcher de față cu ceilalți profesori.

— Aştept de ceva vreme să deschidă mama subiectul, spuse Rose dintr-odată, dar n-a făcut-o. Cu toată tensiunea mutării, am neglijat faptul că Polly s-a făcut domnişoară.

Se întoarse către mama ei, aruncându-i o privire cu subînțeles. Aurelia părea încurcată:

— Serios? La ce te referi?

— La faptul că a venit vremea ca Polly să se gândească la corsaje şi turnuri. Am vorbit şi despre asta cu croitoreasa.

Ochii lui Thatcher îi întâlniră pe ai lui Polly. Fata se scufunda, iar el ştia că nu poate s-o salveze. Singurul mod în care femeile din familia lui luau contact cu făpturile terestre era presarea cutiei toracice între oase de balenă, până la sufocare.

— E o perioadă grozavă, draga mea, spuse Rose cu însufleţire. Nu trebuie să-ți fie teamă. O să-ți placă societatea. Încă nu vorbim despre tineri domni, dar trebuie să te faci cunoscută. O să te iau cu mine la prelegeri şi întâlniri.

— Doamna Treat a înfiinţat o societate botanică, propuse Thatcher. Se întâlnesc miercurea.

— Foarte frumos din partea ei, dar eu mă gândesc la educaţia surorii mele, îl informă Rose pe un ton amical. Suntem norocoşi în Vineland, avem atâţia bărbaţi care se îndeletnicesc cu filozofia. Vineri, domnul Charles Campbell ţine o prelegere despre spiritualism la Plum Hall. Mereu umple sala. Iar vinerea viitoare, reverendul Pittinger o să vorbească despre ştiinţă şi Biblie. Când o să-ncepi să participi regulat la întâlniri, n-o să vrei să fii văzută mereu în aceeaşi rochie, Polly. O să vezi tu. Şi nu e cazul să-ți faci griji pentru bani, Thatcher. Doamna Clark ştie că eşti bine situat şi a fost drăguţă să ne extindă creditul.

— Îngăduindu-ne cu mărinimie să ne îndatorăm, spuse Thatcher. Apropo de subiectele importante pe care le-am neglijat, aş vrea să discutăm despre chestiunea casei.

Aurelia se întoarse, făcându-i semn doamnei Brindle să vină cu cafeaua. Rose nu spuse nimic. Mai târziu avea să-l pedepsească. Era inevitabil.

— Domnul Martini a propus o posibilă schemă de reparații. Costul depăşeşte salariul meu, mă tem. Pe anul acesta sau pe oricare alt an. Dar lucrarea asta de salvgardare a căzut în datoria mea şi nu mai poate aştepta. Dacă amânăm, stricăciunile vor avansa rapid şi în câțiva ani casa va trebui părăsită.

— Dacă cere aşa de mult pentru lucrare, sigur e necinstit, spuse Aurelia. Soțului meu nu-i plăcea domnul Martini.

Thatcher făcu o pauză, ca să-şi aleagă cuvintele:

— Da, domnul Martini mi-a spus că soțul dumneavoastră n-a fost de acord cu sfaturile lui referitoare la plan înainte să înceapă construcția. Ştiu că a fost concediat. Îmi pare rău că trebuie să v-o spun, dar previziunile domnului Martini cu privire la grinzile de susținere s-au dovedit corecte.

Nici Rose, nici Aurelia nu-l priviră. Doar Polly. Simți sub stern ceva de dincolo de durere, o senzație vecină cu furia. Acum i se adresă Aureliei, privind-o drept în față în timp ce îşi fixa manşetele de dantelă:

— De-acolo de unde sunteți aşezată, vedeți bine că buiandrugii şi ramele ferestrelor sunt fisurate. Şi asta într-o structură nu mai veche de doisprezece ani. Ați spus-o cu gura dumneavoastră, scara e înfiorătoare. Nu eu am inventat problema. Eu doar vorbesc despre lucruri deja întâmplate. Greşeala a fost adăugarea noii construcții la casa-gaj inițială.

Aurelia nu ridică privirea.

— A fost o sugestie isteață din partea câtorva colegi ai soțului dumneavoastră. Bag mâna-n foc. Înțeleg că e tentant să păstrezi o structură veche în loc să plăteşti pentru

demolare şi abia apoi să reconstruieşti. Poate c-a părut o treabă chibzuită să anexeze dormitoarele de la etaj direct peste buiandrugii şi ramele de odinioară. Prea des suntem convinşi că ce e convenabil este şi corect. Dar asociații ăştia nu erau arhitecți. Ideea lor a fost nesănătoasă.

Doamna Brindle aduse cafeaua. Aurelia o turnă, nimeni nu scoase o vorbă. Rose luă o înghițitură, privi adânc în ceaşcă, apoi o puse jos.

— Mamă, doamna Clark are noul număr din *Godey's Lady's Book*. Sigur o să vrei să-l vezi. Are o mulțime de bonete adorabile. Şi n-o să-ți vină să crezi, dar are modele noi de la doamna Demorest. S-a dus la magazinul ei din Philadelphia şi i-a memorat croiurile, aşa că poate să ni le copieze. E vicleană rău doamna Clark a noastră.

— Avem noroc cu ea, aprobă Aurelia.

— Şi Thatcher, pianul trebuie acordat. Te ocupi tu? Polly trebuie să-şi reia lecțiile. Chiar dacă nu mai e la doamna Marberry.

Peste sufragerie se aşternu tăcerea. Flăcările lumânărilor tremurau la unison, în vreme ce afară o uşă se tot deschidea şi închidea. Thatcher ascultă murmurul unei gospodării conduse de nesfârşitele ei griji: ceştile de porțelan care nu se potriveau cu farfurioarele, mânerul pompei din curte, care scârțâia când doamna Brindle lua apă ca să spele vasele rămase de la masa lor, capacul scaunului de toaletă de la etaj, pe care îl ridicau şi îl lăsau şi unde Gracie, făcând curat în dormitoare, avea să găsească petele unui doliu de taină. Refrenele tăcute ale căminului său în destrămare.

***

— Am o substanță în sticluța asta, spuse Thatcher, ținând în sus flaconul etanşeizat.

Îndoiți, elevii priviră chiorâș golul dinăuntru. Ştiința era pentru ei un motiv de perplexitate, de care se apropiau cu expresii rigide şi neîncrezătoare, la care tinerele domnişoare adăugau şi îmbufnarea specifică genului lor, scrutându-l pe profesor de sub streaşina bretonului încreţit. Thatcher îi adora pe toți.

— Nicio grijă, ochii nu vă joacă feste. Nu vedeți ce e în sticlă pentru că nu este nici solid, nici lichid. Este un gaz. Şi-n general nu vedem gazul, aşa-i?

— Nu, domnu', da' sigur îl mirosim. Când trage bunicu' una, o simți din camera ailaltă. Mai ales dac-a mâncat ficat cu ceapă.

Cuvintele de înțelepciune îi aparțineau lui Willis Chester, care păru uimit când colegii izbucniră în hohote. Serios băiat mai era şi Willis, mai mic şi decât colegii lui băieți, şi decât cele mai multe dintre colege. Probabil că familia îi dăduse voie să mai facă doi ani de şcoală doar în speranța că va mai creşte înainte să-i facă vânt la munci grele. Când luase postul, Thatcher se aştepta să întâlnească urmaşi de istorici şi de filozofi, dar şi dacă bătrânii aceştia se reproduceau vreodată, progeniturile lor nu erau decât picături în oceanul de truditori ai Vinelandului. Aproape toți elevii lui erau stirpe de fermă sau de fabrică, lăstari ca bietul Willis, care încă părea să aştepte prima masă completă din viața sa. Lui Thatcher îi venea să-i aducă resturi de acasă.

— Willis, ai perfectă dreptate. Recunoaştem adesea un gaz după mirosul pe care îl emană şi de aici porneşte şi experimentul nostru de astăzi. O să scot capacul sticlei şi o să stăm cu toții foarte liniştiți, ca să vedem ce se întâmplă. Când credeți că ați identificat gazul, vă rog să nu-l numiți cu voce tare. Vreau doar să ridicați mâna.

Chiar în clipa în care trase dopul de bumbac, o mână din spatele clasei țâşni în aer: Icyphenia Bottom, cu veşnicele

cosițe oranj desfăcute şi cu rochia galbenă în carouri purtată în fiecare zi din viața ei, moştenită de la una sau de la mai multe surori mai mari. Icyphenia voia să facă pe plac cu orice preț; învățând din greşeli, Thatcher deprinsese bunătatea de a o lăsa să umple călimările în fiecare dimineață, trecând-o cu vederea în rest. Ceilalți elevi, aşezați doi câte doi la pupitrele lor, stăteau acum cu ochii mari şi nările subțiate, circumspecți, dar dornici de iluminare. Lămpile le pâlpâiau pe deasupra capetelor. Nimeni nu vorbea. După un moment, o mână încrezătoare se ridică în prima bancă: Giovanna Persichetti. Cu fața rotundă şi nasul în cărți, liniştită din fire, Giovanna cunoştea răspunsurile la toate întrebările pe care i le pusese vreodată şi probabil şi la cele pe care nu i le pusese. Urmă colega de bancă a Giovannei, apoi şi mai multe mâini, toate în vecinătatea ei. Cu lentoarea unei mişcări onirice, valul de olfacție ridica mâinile din față până în fundul încăperii. După vreo cinci minute, numai câțiva elevi răzleți mai stăteau încruntați, străduindu-se încă fie să miroasă, fie să identifice.

— Foarte bine. Acum puteți spune cu voce tare ce este?

— Amoniac, strigă clasa, într-un cor pestriț în care Thatcher mai distinse „aer alcoolic” şi alte câteva variațiuni, printre care şi „coteț de păsări”.

— Amoniac este corect. Numit şi aer alcalin. L-ați folosit toți acasă, ca dezinfectant. V-am auzit pe unii dintre voi spunând „corn de cerb”. Numele acesta i se trage de la un proces manufacturier care foloseşte copite şi coarne de căprioare sau alte animale. O să vorbim mai târziu şi despre acest proces chimic. Acum vreau să vă gândiți la ceea ce am observat adineauri. Cum a ajuns amoniacul acesta la nasurile noastre. A ajuns la toată lumea în acelaşi timp?

Toate capetele bâțâiră în semn de nu convins. Thatcher făcu un pas în față, ca să-şi pună recipientul pe catedră. Apoi se gândi mai bine şi-l vârî într-un sertar.

— Nu. A ajuns mai întâi la primul rând şi abia în cele din urmă la ultimul. Gazul s-a deplasat prin aer ca un roi de albine.

La auzul acestui cuvânt, câteva fete tresăriră dramatic, aşa că îşi revizui analogia.

— Bine, atunci ca un stol de porumbei. Sau ca un banc de peşti care se mişcă prin apă. Şi asta pentru că gazul este alcătuit din particule, la fel cum un stol este alcătuit din păsări. Particulele se numesc molecule.

Se întoarse şi scrise cuvântul *moleculă* pe peretele de ardezie din spatele său, observând ca de fiecare dată cât de dubios putea să arate un cuvânt când era scris cu litere de-o şchioapă, la câțiva centimetri de nas. Se întoarse din nou spre corul său.

— Şi la fel ca păsările sau peştii, care tind să se mişte cu o anumită viteză, aşa şi moleculele. De pildă, în cazul amoniacului, viteza este de aproape o treime de milă pe secundă. Se mişcă repede, nu-i aşa?

Toți băieții şi Icyphenia încuviințară din cap cu însufleţire.

— Acum, dacă aşa stau lucrurile, de ce le ia moleculelor atât de mult ca să ajungă până în capătul încăperii?

Avu strania senzație că lucrurile nu mai erau la locul lor. Toată atenția elevilor se îndreptase brusc spre uşa din spatele lui, la stânga. Aruncă o privire furişă, deşi nu era nevoie. Sigur era Cutler, stând la pândă. Câtă vreme bărbatul nu deschidea gura, Thatcher se putea face că nu vede, refuzând astfel să-l invite înăuntru. Uneori pleca.

— S-au mişcat mai încet pentru că le-a stat ceva în cale. Încăperea aceasta era deja plină cu alt gaz, pe care îl numim aer.

Priviri goale. Cutler zăbovea la uşă, era sigur. Se străduia să păstreze aparența unei destinse stăpâniri de sine, care cu numai câteva clipe în urmă fusese autentică.

— În realitate, un amestec de gaze. Dacă aveți vreo urmă de îndoială, trageți adânc aer în piept şi simțiți cum vă umflă plămânii.

Thatcher urmări puterea sugestiei umflând o duzină de piepturi. Cât se înălțară şi coborâră la loc, el scrise pe placa de ardezie formula NH3, apoi apucă strâns spătarul scaunului, ca să-şi domolească şirul gândurilor.

— Moleculele unui gaz se ciocnesc în drumul lor de moleculele altui gaz şi uneori ricoşează. Luând-o în toate direcțiile, se-nțelege. Să-mi fie iertat, tinere domnişoare, dar moleculele chiar se comportă ca un roi de albine, unde fiecare insectă în parte se avântă cu furie, şi totuşi stupul întreg se mişcă prin aer cu o alură regală. Cunoaşteți cu toții privelişte a, nu-i aşa?

Unii încuviințară din cap. Încă erau cu toții vizibil preocupați de uşă. Al naibii om.

— Când un gaz se răspândeşte în alt gaz, înaintează la fel ca stupul acela. Inevitabil, dar lent. Dacă am putea închide uşa acestei încăperi (apăsă pe aceste cuvinte), dac-am sigila ferestrele şi-am aştepta cam o zi, moleculele s-ar amesteca uniform prin aerul încăperii. Această proprietate a gazelor de a se dispersa unele prin altele a fost observată întâia oară de un mare om de ştiință, descoperitorul oxigenului, domnul Joseph Priestley.

Cutler îşi drese glasul cu un aer imperial şi păşi în încăpere.

— Bună ziua, Greenwood. Văd că ne chinuiți copiii cu poveşti bondăreşti.

— Doar metaforic, domnule profesor Cutler. Ce frumos din partea dumneavoastră să ne vizitați. Ne începem trimestrul cu studiul proprietăților elementare ale materiei. Discutam despre dispersia moleculelor.

— Tot aud cuvântul acesta, *moleculă*. Şi totuşi, nu-l găsesc în dicționarul lui Johnson.

Thatcher se abținu cu greu să nu-l insulte pe prostănac. Chiar era cu putință să nu ştie un lucru atât de elementar?

— Aveți dreptate, este un cuvânt modern. Aparține în totalitate limbajului chimiei moderne. Îl găsim în *Dicționarul ştiințific* al lui Nuttall, pe care ați avut generozitatea de a-l pune la dispoziția elevilor noştri, în bibliotecă. Anticipez că va apărea şi în dicționarul lui Johnson, în câțiva ani. Întrucât moleculele sunt menite să reziste, încheie el, forțând un zâmbet.

— Suntem inspirați, copii? De *molecule*? Chimiştii aceştia moderni susțin că zboară toate printre noi, exact aşa cum le-a creat Dumnezeu, perfecte şi imuabile în număr şi formă.

Pe Thatcher îl scotea din fire tot ce avea legătură cu această apariție bruscă, nu în ultimul rând folosirea cuvântului „copii" – nu doar o dată, ci de două ori. Dacă nu era şcoala, elevii aceştia ar fi bătut cuie în pingele sau ar fi adunat toamna paiele de pe culturile de fructe de pădure. Deja căsătoriți, sau dacă nu, pe cale de a se căsători. Thatcher îi predă frâiele lui Cutler şi rămase privindu-le pe ființele acelea timide, mari deja, aflate pe muchia destinului lor. Cumva, îi frângeau şi-i ungeau inima deopotrivă. Fetele aveau vârsta pe care trebuie s-o fi avut mama lui când îşi începuse scurta, dar intensa explozie reproductivă: un băiat pe an, până la al şaselea, care o lăsase prea slăbită ca să-i mai dea lapte sau un nume. Povestea spune că stătea întinsă, privind pe fereastră, când a avut în cele din urmă un moment de inspirație, la vederea unui ins care prindea stuful[26] pe acoperişul colibei vecine.

De fiecare dată când tatăl său relua povestea – o dată la câțiva ani, beat turtă –, nu uita să sublinieze ce noroc

[26] În engl., *thatch*.

avusese Thatcher că nu-l zărise în loc pe negustorul de tinichele sau vreo cotoroanță golindu-şi oala de noapte. Atunci, fraţii lui îşi aminteau şi ei de fiecare dată să-l strige Tinker[27], sau şi mai bine, Pisspot[28]. Nu se putea spune dacă între părinţii lor existase vreo urmă de tandreţe, dar când se trotila, bătrânul era în stare să arate destulă afecţiune faţă de soţia lui moartă cât să-i învinovăţească cea din urmă aschimodie pentru toate lipsurile din prezent.

Cutler îi dădea mai departe cu Dumnezeu şi moleculele, însuşindu-şi-le pe amândouă:

— Aşadar, descoperim că atunci când urmăm calea ştiinţei pure, ajungem la acele câmpii elizee unde ştiinţa trebuie să se oprească şi să lase loc devoţiunii. Corect, profesore Greenwood?

Thatcher observă că elevii zăboveau cu privirea asupra mâinii lipsă, sau mai bine zis asupra dispozitivului care îi ţinea locul. Astăzi era rândul cârligului obişnuit, cu cleşti, probabil mai bun la apucat decât degetele de lemn şi cu siguranţă mai ameninţător. Printre elevi umbla vorba că ţinea acasă un braţ de aur într-un toc de vioară căptuşit, pe care îl scotea numai la zile mari. Indiferent de proteza pe care o purta, îşi ţinea mereu încheietura atârnată pe lângă şold, gândindu-se probabil că aşa va trece neobservată.

Urmă un lung moment de linişte înainte ca Thatcher să-şi dea seama că i se adresase o întrebare. Ochii se dezlipiră şovăielnic de pe mâna lipsă, mutându-se asupra profesorului şi rămânând în aşteptare. În clipa aceea, şi-ar fi dorit să existe un soi de uşă magică prin care să-i scoată pe toţi şi să-i ducă departe de omul acela.

---

[27] În engl., vânzător ambulant de obiecte din cositor, de obicei de etnie romă, sau meşter care face reparaţii improvizate şi de calitate slabă.

[28] În engl., „oală de noapte”.

— Nu sunt sigur că înțeleg la ce vă referiți, domnule.

— Sunteți de acord că nu poate exista o cauză naturală pentru moleculă, ci doar una sfântă?

— Tot ce ştim despre cauzele naturale ştim din observație.

Cutler îşi dădu capul pe spate în chip comic, ca şi când Thatcher tocmai ar fi scos un şarpe de jucărie din buzunarul vestei. Până şi chipul îi era ridicol: rar văzuse Thatcher la viața lui un bărbat atât de lipsit de mustăți.

— Puteți să ne arătați o moleculă? ceru el. Am fi cu toții foarte încântați s-o vedem!

— Pot, însă ar cere o considerabilă răbdare. Chiar când ați intrat, eram pe punctul de a le explica elevilor că observațiile lui Bernoulli pe marginea presiunii l-au condus la ipoteza existenței unor particule mişcătoare minuscule. Ipoteză pe care au confirmat-o mai târziu experimentele lui Le Sage. Dimpreună cu doctorul Joule, care a calculat velocitatea acestor particule în interiorul unui nor de hidrogen.

Thatcher simți că îşi recapătă încrederea, ca şi când Joule şi Bernoulli s-ar fi aflat în spatele lui.

— Aceşti bărbați ne-au arătat moleculele tot aşa cum v-aş putea arăta eu un uragan, de pildă. Nu prin aerul vizibil, ci prin impactul forței sale asupra copacilor scuturați de vânt şi asupra acoperişurilor stricate ale grajdurilor. Adică lucruri pe care le vedem foarte bine. Aşa cunoaştem moleculele.

Cutler afişă o figură nelămurită. Fără să vrea, semăna cu un clovn. Cu chipul lui rotund, nu-l prindea deloc lipsa pilozității, o alegere foarte stranie pentru un bărbat atât de fascinat de modă.

— Cunoaştem moleculele după *acoperişurile stricate ale hambarelor*?

Thatcher se întrebă ce altă sarcină poate fi mai dificilă decât să-l încredinţezi pe un prost de propria înţelepciune.

— Ei bine, domnule, m-aţi surprins iarăşi exprimându-mă în cheie metaforică. După asta cunoaştem forţa uraganelor, într-adevăr, iar moleculele le putem cunoaşte în manieră similară, deşi nu identică. În ambele cazuri folosim deducţia. Mulţumesc că mă ajutaţi să clarific. Studiem particulele nevăzute observându-le efectele. Descoperirea survine din mici creşteri în greutate şi dimensiuni, pe care le numim date şi care ne oferă răspunsuri la întrebări formulate cu grijă în prealabil.

— Dar, vedeţi dumneavoastră, *datele* nu ne pot lumina cu privire la originea lucrurilor.

Cutler îi întoarse spatele lui Thatcher, rămânând cu faţa la clasă:

— *Moleculele*, planetele şi orbitele lor, toate aceste mistere depind de o anumită distribuire a materiei. *Greutatea* şi *dimensiunile*, copii, nu ne vorbesc decât despre noi înşine, căci sunt produsele propriei noastre aspiraţii. Nu ne spun nimic despre univers, ci doar despre om, despre căutarea preciziei văzului şi auzului şi despre tânjirea noastră după adevăr. Cu alte cuvinte, despre însuşirile noastre cele mai nobile.

Thatcher rămase tăcut în vreme ce bărbatul se lansa într-una dintre divagaţiile lui. Şi dacă fuseseră până atunci lângă umărul lui Thatcher, Joule şi Bernoulli sigur se fofilau acum spre garderobă. Privi mâna dreaptă a lui Cutler cum face, singuratică, mai multă treabă decât două la un loc, tocându-i ritmul frazelor ca şi când ar fi dirijat o orchestră pe jumătate oarbă.

— Iar însuşirile acestea nobile le putem *revendica* doar pentru că sunt componente esenţiale ale Lui, Cel Care ne-a *creat*. Cel Care la începuturi n-a creat numai păsările cerului şi vietăţile pământului. Căci, vedeţi voi, *mai întâi* a

trebuit să creeze materialele din care sunt făcute aceste lucruri...

Cutler îşi întrerupse brusc predica, adulmecând aerul cu o mină cel puțin scârbită:

— Miroase a soluție de curățat.

Privi circumspect prin preajmă.

— Cumva s-a vărsat ceva din greşeală?

Se întoarse amenințător spre Thatcher:

— Sper că nu vreun dezastru în urma unui *experiment*. Am discutat deja despre asta.

— Domnule, politica dumneavoastră este clară. Nu i-aş expune niciodată pe elevi la vreun pericol.

Thatcher se uită în treacăt la formula NH3 de pe tabla de ardezie şi îndrăzni să le facă vag cu ochiul elevilor, apoi spuse:

— O dispersie de gaze, presupun. S-ar putea să fie un caz de ficat cu ceapă.

***

Rar îl părăsea pe Thatcher iritarea, însoțindu-l până şi acasă. Atât de des se certa în sinea lui cu Cutler, încât Rose l-a surprins odată vorbind singur în salon şi l-a întrebat cu toată seriozitatea dacă văzuse cumva o fantomă.

— Bineînțeles că nu.

Ştia cum s-o sărute pe frunte şi să-i aline îngrijorarea. Oricât îl adorau pe Poe şi casa Usher în prăbuşire, femeile din casa aceea n-ar fi tolerat în veci o fantomă sub acoperişul lor.

Rose găsi pe canapea fleacul pe care îl căuta şi plecă din nou, lăsându-l să fiarbă în suc propriu. El rămase pe loc, la fereastră, privind cu ochi goi peluza dintre casa doamnei Treat şi a lui. Polly le dăduse drumul lui Scila şi Caribda pe uşa din dos. Îi urmări pe traiectoria predestinată a plimbării

lor de înviorare din fiecare dimineață: mergeau în linie dreaptă până la stejar, căruia îi dădeau ocol şi-l adulmecau, apoi treceau la fag, unde amândoi urinau. Rose sigur nu observase, altminteri ar fi luat-o personal. Multă fericire depindea de neştiința lui Rose.

Măcinat de o tulburare pe care o ascundea de soția lui, Thatcher se hotărî să vorbească din nou cu doamna Treat despre nesuferitul de Cutler. Prima oară se arătase încurajatoare – măcar în privința verticalității –, dacă nu chiar empatică față de necazul lui. Oricum, în ea sigur avea să găsească un aliat. Pe lângă asta, mai era şi lidera unei societăți botanice frecventate de unele dintre cele mai sus-puse matroane ale Vinelandului. Prietena ei Phoebe era soția lui Charles Campbell, cel cu faimoasele prelegeri despre spiritualism, istoric al oraşului şi om de încredere al lui Landis. Prin mijlocirea acestor canale laterale, doamna Treat ar fi putut avea ceva influență.

***

A aşteptat o nouă şansă de a salva câinii, dar ei îşi uitaseră fostul salvator şi acum îi jurau credință lui Polly. Lăsat să bâjbâie după o nouă stratagemă, Thatcher se hotărî în cele din urmă să apeleze la scuza de a cere ori de a oferi cu împrumut o carte. Luă două la subsuoară: prețiosul lui exemplar din *Flora Novae-Zelandiae* a lui Hooker şi proaspăt apăruta *How Plants Behave* a lui Gray. Pe cea din urmă, scrisă într-un limbaj simplu, pe înțelesul tinerilor, Thatcher o propusese spre a fi folosită la ora lui. Avea de gând s-o întrebe pe doamna Treat dacă, după părerea ei, Cutler o va aproba. Thatcher era optimist; nu credea că individul are destul creier cât să-şi dea seama că era o introducere în darwinismul cel mai pur.

Îşi găsi vecina foarte necăjită, în faţa uşii principale, împungând grinzile verandei cu o coadă de mătură. În cele din urmă, dintre ele ieşi o pisică neagră care alunecă precum o pată întunecată în josul stâlpului îmbrăcat în iederă, ducând în fălci ceva cu pene.

— Le disprețuiesc pe pisicile astea. Sunt ale dumneavoastră?

— Spre uşurarea mea, pot să spun că nu. Numai câinii, care au învățat în cele din urmă să-şi tolereze propriii stăpâni.

— Puteți să mi-i trimiteți oricând înapoi. Ştiau să-i țină la distanță pe diavolii ăştia. Detest să recurg la măsuri extreme, dar uneori n-am încotro. Prin locurile astea s-a auzit de pisici care s-au sinucis, domnule Greenwood.

Thatcher făcu un pas înapoi, convins că vecina lui era capabilă de crimă. Încruntându-se în sus, la grinzi, cu un şorț pătat purtat peste rochie, clipind iritată printre şuvițele întunecate scăpate din cocul răsucit la ceafă, era o privelişte neobişnuită.

Îşi netezi şorțul şi păru să-şi vină în fire:

— Doriți să intrați?

— Ceva îmi spune că s-ar putea să nu fie cel mai potrivit moment.

Ea clătină din cap:

— Răul e deja făcut. Eram în salon, puneam pe tutori o mică ferigă, când i-am auzit afară pe prietenii mei. Păreau la mare ananghie. Ca orice părinți care îşi pierd progeniturile. Mă doare inima c-am auzit avertismentul prea târziu.

— Supraviețuirea celui mai puternic, o consolă Thatcher. „Natura, crudă-n dinți şi gheare."

— Ştiți mai mult ca sigur că-l citați pe Tennyson, care e un poet sentimental. Felinele astea n-au nicio treabă cu *natura*. Sunt cocoloşite de stăpâni umani care le răsfață de-ajuns sănătoase tun, apoi le dau drumul prin vecini, ca să

bage spaima-n bietele sălbăticiuni care au încercat din răsputeri să-şi construiască cuiburile şi să-şi clocească puii.

Sfredeli cu ochii ei întunecați ființa lui Thatcher, care nu găsi niciun răspuns pe măsură.

— Şi-apoi, noaptea, se-ntorc la ele acasă să-şi lipăie laptele şi să se culce pe perne moi. Asta nu-i luptă dreaptă.

— Aveți absolută dreptate.

Ea miji ochii:

— Mă credeți la fel de sentimentală ca Tennyson. Dar perechea care țipă acolo, în arborele-Iudei, a pierdut deja trei cuiburi vara asta din pricina pisicilor. E prea târziu acum ca să mai clocească, toamna e înaintată şi mai sunt doar câteva săptămâni până la migrație. Bietele păsări, erau înnebunite să aibă şi ele măcar un succes reproductiv înainte de sosirea iernii.

— Vă înțeleg supărarea. Nimeni n-ar putea lua țipetele acelea drept altceva decât disperare.

Thatcher privi lung spre arborele-Iudei şi propria pierdere îi țâşni pe neaşteptate: un copil care făcuse parte din viitorul lui pentru atât de puțină vreme, iar de-acum avea să rămână pentru totdeauna îngropat în trecut.

— Cred că şi-au construit cea din urmă locuință aici, pe veranda mea, în speranța că o să-i ajut s-o protejeze. Şi am dat greş.

Acum îşi ținea mătura la subsuoară, soldat în repaus.

— Doamnă Treat! Dar ați încercat.

Ea încuviință din cap, gânditoare.

— Sturzii ăştia sunt nişte prieteni speciali. Sunt prietenoşi şi inteligenți, iar masculul e muzicianul dumbrăvii. M-am chinuit straşnic să le câştig încrederea ăstora doi. Le dau să mănânce afine. Poftiți înăuntru.

Thatcher se abținu să remarce că, domesticind păsările, îşi submina singură pledoaria împotriva pisicilor cocoloşite. Femeia era foarte mâhnită. O urmă în salon, unde ea îi

arătă un scaun aproape de birou, apoi dispăru în bucătărie. O auzi vorbind în şoaptă, dându-i nişte instrucţiuni fetei în casă.

Thatcher privi în jur. Salonul era inundat de lumină şi plin cu plante în ghiveci, cărţi pe jumătate citite, lăsate deschise, şi schiţe botanice puse printre portretele îngrămădite pe poliţa de deasupra căminului. Şi nicio broderie. Se simţea acasă. Îşi dădu seama că, de când sosise în Vineland, nu se simţise aşa pe deplin în nicio altă încăpere. Se crezuse a cincea roată la căruţă într-o casă de femei, dar şi aceasta tot casă de femei era: o a doua pereche de încălţări înnoroiate, micuţe, se afla astăzi pe cămin lângă cea a doamnei Treat. Zăbovi cu privirea asupra celor patru ghetuţe, încercat de o stranie împerechere de emoţii, instinct protector şi invidie.

Un şir de capcana-lui-Venus în ghivece de pământ, aliniate pe pervazul bovindoului, îşi aşteptau raţia de muşte, spera el, şi nu carnea doamnei Treat. Ei n-ar fi ştiut să-i numească esenţa botanică, dar sigur nu era o plantă carnivoră. Era un soi de arbore, avântat spre cer şi stăpân pe sine. Thatcher se ridică şi privi păianjenii constructori de turnuri în bomboniere le lor. Casele rămăseseră splendid de intacte, dar proprietăresele tot timide erau. Se întoarse la scaunul lui. Pe biroul doamnei Treat, în învălmăşeala de corespondenţă şi ferigi pe jumătate căzute, observă o mică fotografie înrămată, înfăţişând un bărbat cu melon şi lavalieră. Portretul părea aşezat acolo înadins, probabil smuls din grămada de pe poliţă. Se aplecă să se uite mai bine: misteriosul domn Treat, pesemne. Nas acvilin, mustaţă arătoasă, păr creţ şi întunecat. Bărbatul era uimitor. Puţin mai tânăr decât doamna Treat, cel puţin în portretul acela. Thatcher auzise că era mai bătrân.

Când ea apăru în uşă, se prefăcu interesat de ferigile puse pe tutori.

— Iată-ne, spuse ea veselă. Aceea e o micuță *Schizaea pusilla*, rară. Am adus-o ieri din mlaştini. Ați apucat să vedeți Pine Barrens de când am vorbit?

— Din păcate, nu. Mă tem că sunt foarte reținut cu treburi, sub pretextul unui serviciu bănos. Dar sper să-mi duc elevii într-o bună zi, dacă voi obține permisiunea profesorului Cutler.

— Desigur. Liceul.

Se aşează în fața lui, cu mâinile în poală. Încă era încinsă cu şorțul.

— Cum sunt elevii dumneavoastră, domnule Greenwood? Întrezăriți vreo lumină în ei?

Thatcher fu luat prin surprindere de întrebare. Nimeni nu-l mai întrebase aşa ceva. Rose nu părea să aibă vreo curiozitate în legătură cu munca lui.

— Aproape toată lumea poartă şorțulețe, spuse el. Nouă fete şi de-abia trei băieți la cursul avansat de ştiințe şi cam acelaşi raport la cel introductiv. Mă gândesc în fiecare zi la sfatul dumneavoastră, cum educația le-ar putea scăpa pe fetele acestea de o istovitoare spaimă de natură. Devine speranța mea cea mai profundă.

— Atât de multe fete care studiază ştiințele. Foarte încurajator.

— Aşa am crezut şi eu, până când am observat că dezechilibrul e constant la liceu. Tinerelor domnişoare li se permite să mai urmeze şi cei doi ani suplimentari de studii. În schimb, băieții de aceeaşi vârstă cu greu pot fi scutiți de muncile lor grele, doar de dragul unei simple diplome.

Doamna Treat zâmbi scurt, straniu.

— Bineînțeles. Nici măcar aici, în Vinelandul întemeiat, chipurile, pe principiul sănătății viguroase şi al minții înfloritoare.

— V-au influențat principiile acestea pe dumneavoastră şi pe domnul Treat când v-ați hotărât să vă mutați aici?

— Am fost influenţaţi, spuse ea cu grijă. Eu am văzut Barrens şi pădurile ca pe nişte oportunităţi de a studia istoria naturală. Soţul meu era dornic să-şi aprofundeze studiile de spiritualism. Cunoştea aici nişte membri ai Societăţii liber-cugetătorilor care îi promiteau un public avid pentru prelegerile lui.

— Ce fel de prelegeri ţine?

Doamna Treat privi scurt în tavan, apoi spre uşă.

— A dezvoltat teorii despre tărâmurile eterice. Ceea ce numeşte ipoteza lui nebulară despre maree şi planete şi aşa mai departe. Gravitaţia nu joacă niciun rol în povestea asta.

Bărbatul eterului, femeia evidenţei: Thatcher contemplă această însoţire, poate chiar mai precară decât a lui.

— Credeam că e medic.

— Nu sunteţi singurul. Dar Joseph nu a studiat medicina. Nu a urmat niciun fel de studii oficiale. A lucrat în timpul războiului ca asistent pe lângă ofiţeri din sectorul medical.

— La fel ca mine! Surprinzător. Atât că, în cazul meu, *asistent* ar fi o supraestimare. Eram un băiat bun la toate prin spitalul din Boston. Privind în urmă, cred că nu-mi dădeau pe mână decât cazurile pierdute. Sunt sigur că experienţele mele nu se compară cu cele ale doctorului Treat.

— Eu n-aş fi aşa de sigură. Şi totuşi, dumneavoastră n-aţi sosit în oraş prezentându-vă drept „doctorul Greenwood”.

Fata sosi cu ceainicul şi doamna Treat se ridică s-o ajute, făcând loc pe biroul aglomerat pentru farfurioare şi feliile de tort. Thatcher se întrebă dacă are vreo şansă să salveze conversaţia de la crime feline şi soţi grandilocvenţi. Sumbrul subiect Cutler n-ar fi făcut decât să-i strice ziua şi mai tare.

— Domnule Greenwood, v-o prezint pe Selma. Mi-e de mare ajutor în bucătărie, după cum vedeţi, şi la fel de

pricepută la întrebuințat cazmaua şi la presat plante. Mă însoțeşte adesea în expedițiile mele de cules.

Selma făcu o reverență promptă. O lumânărică de fată, zburlită şi palidă, cam de aceeaşi vârstă cu Polly, ghici el, dar mai deprinsă cu munca.

— Doamna a lăudat îndelung Pine Barrens, i se adresă el. Sunt nerăbdător să văd locurile acelea. Sper că în curând vă voi putea însoți ca asistent al asistentei. Mă pricep de minune să car lucruri şi să mă înnămolesc la modul cel mai deplorabil.

Selma zâmbi încurcată şi privi spre doamna Treat.

— Îți mulțumesc, draga mea, îi spuse. Poți să pleci. Te rog, du-i nişte ouă mamei tale, sper că se simte mai bine.

Doamna Treat turnă ceaiul. Thatcher îşi trase scaunul mai aproape de birou şi primi ceaşca, sperând ca asta să-i ridice moralul vecinei sale.

— Pare o fată isteață. Deşi prea tânără ca să fie trimisă la muncă.

— Selma are două surori şi mai mici decât ea care au intrat în slujbe. O familie amărâtă. După o recoltă eşuată, ferma lor de fructe de pădure s-a întors la Landis. Recuperată, presupun. Au rămas fără casă.

— Dar are o casă aici, sugeră el. Sunt sigură că influența dumneavoastră este o mare alinare.

— Încerc s-o învăț pe Selma puțină botanică. Mă tem că nu are altă şansă la educație.

Mary îşi puse ceaşca jos şi o privi lung, cufundată în sine. Ochii îi alunecară spre fotografia de pe birou. Masca mâhnită îi reveni pe chip.

— Îmi pare rău pentru puişorii pierduți, spuse el. Ai dumneavoastră, vreau să spun. Pentru micuțele păsări.

Ea ridică privirea.

— Of! M-ați văzut în culmea mâniei. Acum o să duceți vorba prin vecini că le-am pus stricnină pisicilor. Ca să fiu

sinceră, m-am gândit şi la asta, dar n-am fost în stare s-o fac. Sunt prea slabă de înger.

— Scumpă doamnă, în căminul meu am văzut culmi mai mari ale mâniei din pricina unor vătămări abia vizibile cu ochiul liber. A dumneavoastră nici nu va mai fi pomenită.

Ea zâmbi, dar încă părea supărată.

— Am picat într-un moment prost. Voiam numai să discutăm despre o carte, dar asta poate să aştepte.

— Într-adevăr. Dar nu doar din cauza pisicilor.

Ezită, observând cărţile din poala lui Thatcher.

— Am avut o supărare dintre cele mai chinuitoare, din rândul celor pentru care omul nu se poate învinui decât pe sine însuşi. Am făcut o greşeală stupidă.

Privirea îi adăstă din nou pe portretul de pe birou. Thatcher pretinse că abia atunci îl observa.

— E soţul dumneavoastră?

— A, nu. Nicidecum. E entomologul de stat din Missouri, domnul Charles Valentine Riley.

— Într-adevăr.

Nu era prima oară când Thatcher se gândea în salonul acela la *Alice în Ţara Minunilor*, cartea domnului Carroll. Polly i-o citise cu voce tare.

— Este editorul publicaţiei *American Entomologist*, încă de la moartea timpurie a domnului Walsh. Dar probabil că sunteţi la curent. Citiţi revista, domnule Greenwood?

— N-am avut ocazia până acum. Aş împrumuta-o bucuros dacă aveţi exemplare.

Thatcher îşi închipui o revistă dedicată în întregime insectelor, *ilustrată*, pătrunzând în casa lui. Ar fi trebuit să se ascundă printre jupe, împreună cu Edgar Allan Poe.

— Presupun că-l cunoaşteţi pe editor.

— Eu şi domnul Riley ne-am scris ani întregi aproape zi de zi, de când am început să contribui la revistă. La început mi-a fost de mare ajutor cu indicaţiile de stil pe care mi le

oferea, apoi, cu timpul, am devenit de-a dreptul avizi în a ne asista reciproc identificările. Îi pun adeseori micul portret aici, pe birou, ca obicei al corespondenței noastre.

— Cum e şi firesc între prieteni şi colegi devotați. Probabil că nu duceți deloc lipsă nici de unii, nici de ceilalți, doamnă Treat. Înțeleg că sunteți publicată la scară largă.

— Da, din asta trăiesc. *American Entomologist* plăteşte sume generoase, ceva mai bine decât revistele de popularizare. Nu plătesc numai pentru articole, ci şi pentru specimene.

Se uită din nou la cărțile din mâinile lui Thatcher.

— Dar poate că direcția asta de lucru nu prezintă interes pentru un educator.

— Mă văd scriind, într-o bună zi. Am făcut lucrări de ilustrație, mai ales în anii în care îi asistam pe ofițerii medicali, înainte să pot merge la universitate. Observ că botanica îmi place de o mie de ori mai mult decât să schițez cadavre.

Lui Rose nu i-ar fi putut spune niciodată că dăduse cu ochii de un cadavru şi cu atât mai puțin că înregistrase nenumărate autopsii cu creioanele lui. Dar Mary primi veştile cu calm.

— Însă pentru asta ar trebui să fac o descoperire care să merite osteneala. Un educator trebuie să fie înainte de toate un căutător. Cât despre munca de cercetare a specimenelor botanice, la asta nu m-am gândit.

— Mă ajută să-mi țin coşul de cărbune plin, nu mă sfiesc să v-o spun. Şi fireşte că e o ocupație minunată să pleci într-o misiune de descoperire în aer liber. Astăzi, domnul Riley a cerut larve vii şi pupe de *curculionidae*, obrăznicuții noştri de trombari.

— Nu mi se pare deloc premisa pentru o zi proastă.

— Nici nu este. Dar în scrisoare s-a referit la altceva, o chestiune profesională. Mă doare să vorbesc despre asta.

Domnule Greenwood, aici sunt pierdută. Dumneavoastră credeți că am o mulțime de prieteni. Dar în situația asta descopăr că nu am niciun coleg potrivit ca să-mi îndrume mâna.

Thatcher ezită:

— Păi, în cazul acesta... aveți toată libertatea să vorbiți despre problemă sau s-o păstrați pentru dumneavoastră. Numai să vă simțiți împăcată.

După o foarte scurtă pauză, ea clătină din cap:

— N-o să mă simt împăcată până când n-o să vorbesc cu cineva. Domnul Riley m-a dojenit pentru că am omis să-i atribui ilustrațiile pe care mi le-a făcut pentru un articol pe care l-am publicat. Sugerează că a fost o *apropriere*, spuse ea, evitând privirea lui Thatcher. E un sprijin atât de mare, domnule Greenwood, iar eu m-am purtat ca o nelegiuită.

— Nicidecum. Sunt sigur că omisiunea a fost accidentală.

— O, desigur! Ştie şi el asta.

Hotărâtă de-acum să-şi urmeze mărturisirea, luă o scrisoare de pe birou şi citi: *Ştiu că nu a fost intenția dumitale să omiți atribuirea, dar nu dobândeşti nimic, ba chiar pierzi mult dacă nu-ți repari neglijența. Nu-ți însuşi relele deprinderi! Munceşti din greu, cu mintea şi condeiul, şi numai pentru că-ți apreciez munca şi doresc să te văd triumfătoare îmi îngădui remarci precum cele de mai sus.*

Îl cercetă atent pe Thatcher, punând scrisoarea înapoi pe birou.

— Iată, exclamă Thatcher. A spus-o cu gura lui – nu v-ați vătămat în niciun fel prietenia. Vă prețuieşte în calitate de profesionistă şi colegă şi vă roagă să-l vedeți în aceeaşi lumină.

Thatcher fu distras de cuvintele pe care le văzu scrise clar în josul paginii: *P.S. Apropo, cum e cu domnul T.? Încă sunteți separați?*

— Aş vrea eu. Mi-aş dori să mă văd în aceeaşi lumină.

— Doamnă Treat, eu spun aşa: Charles Darwin vă e prieten. Mulţi colegi de-ai mei din Boston ar da o corespondenţă cu Atotputernicul pe o asemenea legătură.

Zâmbi din nou, dar tot cu tristeţe:

— Da, însă ei ar şti să se poarte în ambele circumstanţe. Nu şi-ar permite să fure munca altcuiva şi nu şi-ar însuşi *relele deprinderi*.

— Vorbiţi de parcă prietenul dumneavoastră v-ar fi numit tâlhar la drumul mare, dar n-a făcut-o. A fost o simplă scăpare şi nimic mai mult.

— Simplă şi prostească. Mă simt ca un copil prins cu firimituri la gură. Nici măcar nu mi-a dat prin cap să-i pun numele pe ilustraţii. Şi mai sunteţi şi ilustrator! Probabil că simţiţi fărădelegea ca şi când ar fi îndreptată împotriva dumneavoastră.

Thatcher îi privi mâinile subţiri, cu pieliţele smulse, împreunate pe birou ca în rugăciune. Mâinile cuiva care munceşte.

— Doamnă Treat, vă rog să vă arătaţi şi dumneavoastră înşivă ceva din bunătatea pe care o nutriţi pentru păsările din grădină. Aţi uitat, atâta tot.

— Nu, adevărul e că nu m-am gândit. De obicei îmi predau articolele însoţite de propriile ilustraţii, sau de cele pe care mi le face draga mea prietenă Phoebe Campbell. Aceasta a fost prima mea contribuţie asistată de un om de anvergura lui Charles Riley. Vă daţi seama de diferenţă. Aţi fost la universitate, unde aţi deprins nu numai legile ştiinţei, ci şi subtilele reguli dintre oameni. Datorii şi atribuţii.

— Dumneavoastră n-aţi fost la universitate?

Privirea ei surprinsă îl făcu să vrea să-şi înghită limba.

— A fost o întrebare necugetată. Îmi cer iertare. Atât că...

Privi în jur prin încăpere, neştiind să explice clemenţa pe care o găsise acolo.

— În casa dumneavoastră am văzut atâtea lucruri imposibile devenind plauzibile.

Ea clipi rar, căzută parcă pradă unei suferințe.

— Şi s-au mai auzit cazuri, adăugă el. Am citit că domnul Darwin însuşi sprijină cauza a şapte femei din Edinburgh, toate calificate pentru a studia medicina.

— Doamne-ajută să reuşească. Eu nu sunt decât o fiică de pastor, trimisă la un pension din Ohio.

Iisuse Hristoase. Şi-o închipui fată, făcând reverențe jalnice în fața vreunei oribile doamne Marberry, varianta Ohio.

— Şi în pofida acestei piedici, v-ați câştigat renumele ca om de ştiință. Mă înclin cu cea mai profundă admirație, doamnă Treat. Spun adevărul.

— Mi-am câştigat renumele în purgatoriul unei societăți botanice de femei, unde în fiecare miercuri sunt implorată să dezvălui regulile unui aranjament floral plăcut privirii.

Thatcher simți o dorință teribilă de a-i lua mâinile într-ale lui. Lucruri imposibile în această casă.

— Îngăduiți-mi să vorbesc deschis. În prima zi în care am stat pe scaunul acesta şi am ținut în mână o scrisoare din partea lui Darwin, adresată lui Mary Treat, m-am simțit atât de plin de invidie, încât nu m-aş fi putut îneca nici într-o fântână. De atunci încoace am aflat că sunteți o respectată colegă nu doar a lui Darwin, ci şi a multor altor bărbați în fața cărora eu îmi pierd glasul. Profesorul Asa Gray, pe care îl veneram din curtea Harvardului. Îmi dau toată silința să mă comport ca un bun vecin şi să îmi strâng invidia adipoasă într-un corset de admirație. Însă bucuros mi-aş da toată universitatea pe pensionul dumneavoastră, dacă mi-ar aduce o zecime din succesul pe care îl aveți.

— Un *corset* de admirație, domnule Greenwood.

În sfârşit, pe buze i se aşternu un zâmbet neumbrit de tristețe. O licărire sfioasă, de elf.

— Trăiesc într-o casă de femei, spuse el. Mă voi vădi mult prea priceput la întrebuințarea metaforelor feminine. Ştiu denumirile modelelor de rochii în mai multe limbi şi pot schița ideea că o bonetă nouă e mai de folos decât un acoperiş prin care să nu plouă.

— Impresionant, domnule Greenwood. Eu mă pricep numai la presele pentru plante, la cazmale şi la domeniile noroiului.

— Nu-i aşa că suntem nişte păsări ciudate?

Îi atinse mâneca, însă doar atât. Mâna care îi căzu la loc pe cărțile din poală tremura.

Ea clătină din cap, dar nu în semn de respingere, ci a deznădejde.

— Probabil că mă mândresc prea mult cu ceea ce ştiu, pentru simplul fapt că am fost nevoită să învăț totul de una singură. Vă apreciez laudele, dar mă supraestimați. Colegii mei sunt la fel de departe de mine pe cât sunt arhanghelii. Când îi scriu domnului Riley, îi pun portretul aici în speranța că mă voi simți mai puțin singură pe țărmul meu.

— Pustia insulă a Vinelandului.

— Da. Cât de diferit trebuie să fie pentru dumneavoastră! Mă bucur sincer, domnule Greenwood. O nouă clădire a şcolii! Cu preşedintele la inaugurare şi cu un oraş întreg în sprijinul dumneavoastră şi al micuțelor savante în şorțulețe. Norocoase fete!

— Dac-ați şti... Şi eu sunt naufragiat pe un țărm pustiu. Angajatorul meu, domnul Cutler, e ostil actului însuşi de predare a ştiinței.

Ea se uită la el. Apoi luă o înghițitură de ceai şi înclină capul într-o parte, ca şi când i-ar fi derulat din nou cuvintele în minte. Apoi îl privi drept în ochi:

— Data trecută când am vorbit, i-ați pomenit ostilitatea față de Darwin. Acum vreți să spuneți că directorul este ostil față de ştiință în întregimea ei? Ce dovezi aveți?

— Îmi depun planurile de lecție şi mi le refuză pe toate, cu excepția celor mai banale exerciții de învățare papagalicească. Ideea de experiment îl alarmează. Teoria ştiințifică modernă îl înfurie, mai ales discuția despre Darwin, dar nu numai. Sugestia de a-i scoate pe elevi în aer liber, ca să studieze natura, e o blasfemie în ochii lui.

— În aer liber. Adică în Pine Barrens?

— Ar fi minunat. Dar până în clipa de față nu am propus decât aventuri micuțe, modeste. De pildă, să mergem în pădurea de la nord de Park Avenue, ca să adunăm semințe şi nuci, pentru ca la întoarcere să le clasificăm taxonomic. Poate şi să ne evaluăm descoperirile, pentru a demonstra abundența relativă a speciilor. Să plantăm semințele, ca să observăm ciclurile vitale. Toate aceste propuneri au fost cucernic respinse.

— Ca blasfemii, susțineți dumneavoastră, reflectă doamna Treat. Dar dacă vede şcoala asta ca pe un soi de biserică, atunci care sunt doctrinele lui?

— Disciplina şi educația morală, balaurul lui cu două capete. Cu siguranță ştiți că umblă prin toată țara ca să țină prelegeri despre teoria lui, Stâlpii Îngemănați ai Pedagogiei. Probabil că Landis şi liber-cugetătorii lui sunt mândri de iepurele grăsan pe care l-au prins în capcană punându-l pe Cutler director la liceul lor.

— Da. Prinderea în capcană a celebrului conferențiar a avut mai multe titluri în *Weekly* decât o lună întreagă de hambare incendiate.

— Mărturisesc că mi-a luat cam mult să-mi dau seama că sângele Vinelandului pulsează pus în mişcare de pompa Landis.

Mary se încruntă:

— Omul ăsta e ca eroul lui, Phineas Barnum, cu birourile poleite din Manhattan Island. Nu-i place decât circul.

— Cert e că soacra mea a căzut sub farmecele lui. Până şi luptele între câini şi competiţiile de bebeluşi[29] o aduc pe culmile extazului.

— Angajatorul dumneavoastră e parte din luptele între câini, spuse Mary clătinând din cap. Disciplină şi educaţie morală. Lucrurile astea sunt în firea omului de carte. Disciplina e un obicei pe care-l aduci cu tine în studiu, nu studiul în sine. Nu-i aşa?

— Doamnă, asta aş vrea şi eu să ştiu. Tot ce pot să vă spun este că directorul consideră observaţia un comportament indisciplinat. Disciplina e de găsit prin întoarcerea ochilor spre înlăuntru, spre suflet, în aflarea adevărului prin Dumnezeu şi intuiţie mai degrabă decât prin raţiune.

— Ia mai dă-i încolo şi pe transcendentaliştii ăştia! Elevii dumneavoastră sunt nişte amărâţi de copii. Ce-o să găsească ei în bietele lor sufletele în afară de cercuri, beţe şi o adâncă preocupare faţă de budincă?

— Asta mă-ntreb şi eu. Între timp, rolul nostru e să-i ţinem ocupaţi cu memorarea slugarnică a poeţilor utopişti.

— *Elada* şi *Arcadia*. Oamenii ăştia chiar cred că nu trebuie decât să ne declarăm Adam şi Eva ca să redobândim toate fructele Edenului. Dar nu-i interesează un studiu concret asupra paraziţilor de pomi fructiferi. Vorbesc din experienţă, spuse doamna Treat, scoasă din sărite, dar cu o umbră de satisfacţie pe chip. Ce poeme recomandă

---

[29] Concursuri desfăşurate în Statele Unite ale Americii, la cumpăna secolelor al nouăsprezecelea şi al douăzecilea, în care copii cu vârste cuprinse între şase luni şi doi ani erau evaluaţi de un juriu pe criterii de înfăţişare, sănătate fizică şi psihică. Demersul urmărea să stabilească standarde naţionale în ceea ce priveşte sănătatea celor mici şi făcea parte din mişcarea eugenică americană.

angajatorul dumneavoastră spre promovarea studiului ştiinţei?

— Face concesii în privinţa câtorva, dar se opune vehement raţionaliştilor. Cu atât mai rău dacă sunt şi raţionalişti, şi străini.

— Ei bine, ca întotdeauna. Dar ce-ar fi ştiinţa fără observaţie raţională? Unde este *adevărul*?

— Spune că nu e treaba unuia ca mine, aflat într-o poziţie de subordonare, să hotărască ce e adevărul. Cu atât mai puţin să-i încurajeze pe elevi să-l caute printre gândăcei şi ghinde.

— Fireşte că poziţia omului de ştiinţă e una de subordonare. Sarcina noastră e să ne facem sclifositele naturi invizibile în faţa mecanismelor universului. Nu ţine de noi să găsim adevărul înăuntru, ci să-l căutăm în afară. Studiem lumea cunoscută ca să recunoaştem ceea ce este remarcabil.

— Remarcabil, repetă Thatcher, simţind o lejeritate pe care n-o mai cunoscuse decât la Boston.

Mary turnă în ceşti ce mai rămăsese din ceainic, având grijă să pună resturile într-a ei.

— Se-ntâmplă cumva să fi asistat la inaugurarea şcolii? întrebă el.

Ea dădu din mână, clătinând în acelaşi timp din cap.

— Nu mă împac cu învălmăşeala.

— V-ar interesa să aflaţi ce a observat cumnata mea la preşedintele Grant?

— Că e un bărbat care ar prefera să rămână la ferma lui şi să-şi vadă de turme.

— Sunteţi pe-aproape. Cred că, într-o bună zi, Polly a noastră va deveni om de ştiinţă. Dar nici nu l-aţi văzut. Cum se face că ştiţi?

— Citesc ziarele. Îi recunoşti pe cei care ţi se-aseamănă.

— Şi-acum bietul om e preşedinte. Unde se va duce, va fi învălmăşeală.

Ea zâmbi larg.

— Domnule Greenwood, de două ori mi-ați trecut pragul şi de două ori mi-ați pus alifie pe rană. Nici măcar n-am apucat să vorbim despre micuța mea ferigă sau despre cărțile dumneavoastră. Hai să aruncăm o privire.

Luă cărțile pe care i le întinse.

— Fie-vă milă de mine, vă rog, şi terminați feliile astea de tort. Am avut parte de ele la prea multe ceaiuri şi mic-dejunuri ca să le mai țin socoteala. Tortul ăsta cu cremă de ou e noua glorie absolută a Selmei, şi nu mă lasă inima să-i spun că din glorie calul mai şi piere.

— Vă rog, ați putea să-mi spuneți Thatcher?

Ea ridică ochii din *Flora Novae-Zelandiae*.

— Iertați-mă dac-am fost nechibzuit, spuse el. Timp de prea multe luni n-am mai avut niciun prieten pe lume.

— Thatcher. Oare ce vrăji faci? I-am adus în pragul nebuniei pe librari tot cerându-le noua *Flora* a lui Hooker.

— Mary, îți mulțumesc. O să mănânc tortul.

7
Tortul

Ajunsă la colțul dintre Seventh şi Landis, Willa îşi adună curajul de care avea nevoie ca să străbată cu cizmele de cauciuc strada înecată de apă. Nu noroiul era problema. Ideea de a intra pe uşa clădirii de cărămidă care se zărea în capătul străzii, aia era problema – o reticență lipsită de sens. În calitate de jurnalistă, Willa abordase la telefon senatori, oameni de ştiință premiați cu Nobel şi pe mama

unui astronaut care murise la bordul unei navete spațiale explodate. Puține lucruri puteau fi mai rele.

Traversă Seventh ca să evite încă un arbore doborât de vânt, cu cioturile învălmășite de-a curmezișul trotuarului. Sfârșitul lui septembrie adusese două furtuni teribile, cozi distrugătoare ale uraganelor formate deasupra Atlanticului, dezlănțuite prea aprig și prea timpuriu. Oamenii încetaseră să mai vorbească despre vreme, de parcă până și simpla pălăvrăgeală le-ar fi purtat ghinion, în timp ce meteorologii discutau la televizor despre categorii de valuri de furtună și viteze ale vântului fără precedent. Până și aici, departe de coastă, New Jersey încă se refăcea după Uraganul Sandy, care, la vremea lui, în urmă cu câțiva ani, fusese numit furtuna secolului. Ce stupid suna să etichetezi ceva, orice, ca fiind „al secolului". Furtuna asta încă era o adolescentă cu probleme de control al mâniei și cu toată viața înainte.

Willa se opri în dreptul gardului de fier forjat, ca să studieze o căsuță de lemn aflată în fața Societății Istorice din Vineland. Probabil că era una dintre casele-gaj, relocată aici; pe o plăcuță scria că e prima casă construită în Vineland. Ce mofturi, cugetă ea, gândindu-se la toate colibele de piei-roșii și la adăposturile de sclavi evadați pe care le va fi înghițit pădurea cu mult înainte ca primii baroni locali să pună piciorul aici. Căbănuța asta se ținea bine pentru vârsta ei, în comparație cu casa Willei, care se topea în istorie pe repede înainte. În cazul ambelor furtuni recente, autoritățile le ordonaseră localnicilor să elibereze străzile, să tragă obloanele la ferestre și să se adune într-o încăpere din interiorul locuinței – să se pună la adăpost. Dar casa ei era un adăpost îndoielnic. Prima furtună a făcut o spărtură în acoperiș și apa a curs șiroaie pe ceea ce ironic numeau „scara servitorilor". Willa a declarat-o pierdută și i-a sigilat intrarea cu bandă adezivă.

A doua furtună a fost şi mai rea. I-a trezit în toiul nopții un trosnet puternic şi, când au dat fuga la etaj ca să vadă ce se întâmplase, au găsit un tavan prăbuşit, cu fragmente împrăştiate pe fiecare centimetru din biroul Willei: podea, masă de scris, abajur, cărți. A fost ca un atac la persoană. Stătea încremenită acolo, plângând, în timp ce Iano culegea de prin tastatură şi imprimantă bucăți de zidărie de un alb-murdar. Au acoperit masa de scris cu o folie de plastic până dimineața, când avea să-şi mute într-un colț al dormitorului trista bucățică de profesionalism.

Îi spusese lui Iano că era nerealist să aştepte bani din partea cuiva ca să-şi repare casa, dar astăzi îşi călca pe mândrie. Planul era să dezgroape un pedigri arhitectural care le-ar fi putut aduce un împrumut sau o finanțare, chiar dacă era aproape sigură că o apucă pe un drum înfundat. Ezita să facă primul pas, căci dacă această uşă i se trântea în față, nu-i mai rămânea niciuna la care să bată.

Uşa principală a Societății Istorice din Vineland avea o plăcuță cu „Deschis” prinsă pe exteriorul geamului jivrat, de epocă. Părea o călătorie în timp să-i treacă pragul. Willa lăsă această idee banală să plece la fel cum venise, ştergându-şi cizmele de preşul aspru şi lăsându-şi ochii să i se acomodeze. De o şină dispusă de jur împrejurul tavanului atârna un aranjament năucitor de vaze şi bibelouri, iar pe fiecare perete erau îngrămădite portrete întunecate ale te miri căror părinți ai oraşului, toți cu bărbi şi pălării. Ba nu, se afla printre ei şi o mamă, îmbrăcată într-o rochie cu guler înalt şi aspect dureros, lucru adeverit şi de chipul cu ochi trişti.

Un gramofon cu pâlnia de rezonanță neagră, în formă de petunie, trona pe o masă, printre urne de porțelan extravagante. Era unul dintre *acele* muzee, talmeş-balmeşul folcloric al comunității. Ce să facem cu colecția de vârfuri de săgeată a bunicului când golim casa? O ducem la Societatea

Istorică, bineînțeles! Dacă are noroc, s-ar putea chiar să împartă vitrina cu argintăria pătată a bunicii. Printr-o patină de praf şi lumină filtrată, privirea Willei sărea de la o vitrină la alta. Una era plină cu lanțuri lungi, îmbinate, făcute din sticlă. Ce alt rost să fi avut lanțurile de sticlă, dacă nu să legi cu ele cățeluşi de sticlă? Willei i se învârtea capul. Încăperea era mare, cu tavan înalt, aşa că probabil ar fi fost aerisită dacă n-ar fi fost înțesată cu mese cu exponate şi piese de mobilier interior din diferite decade. Un colț era amenajat ca un birou din secolul al nouăsprezecelea, cu un secreter ornat şi o mică tiparniță. Privirea îi zăbovi asupra unui fotoliu căptuşit cu catifea roşie, fabricat din ceea ce păreau a fi coarne de vacă, o ciudățenie de tron al unor apuse vanități. Simțea cum timpul i se prăbuşeşte în jur ca un tavan în cădere. Nu-şi dorea decât să se întoarcă pe călcâie şi să iasă pe uşă afară.

— Bună ziua. Cu ce vă pot ajuta?

Vorbise un bărbat tocmai ieşit dintr-un birou.

— Bună. Mda. Sunt..., se poticni ea, distrasă de înfățişarea lui. Sunt nouă în oraş, ne-am mutat aici vara asta. Curioasă de istoria locului, desigur. Sunt câteva lucruri pe care mă gândeam să le cercetez.

El înaintă câțiva paşi şi scoase la iveală o mânuță albă:

— Christopher Hawk[30]. Sunt aici în cea mai mare parte a săptămânii.

— Willa Knox. Jurnalistă.

— De la ce publicație?

— Liber-profesionistă, pentru moment. Am lucrat în trecut pentru câteva publicații.

Domnul Hawk avea cam un metru şi jumătate înălțime şi purta un costum din trei piese, curat şi extrem de demodat.

---

[30] În engl., „şoim”, dar şi „persoană rapace”.

Părul alb îi ajungea până la umeri, dar era îngrijit, avea barba tunsă cu grijă şi pielea atât de aproape de transparență, încât Willa se întrebă dacă nu cumva suferea de vreo afecțiune pigmentară.

— Knox, repetă el. Willa, ca scriitoarea?

Willa zâmbi. Puțini făceau legătura.

— Da. Mama o admira pe Willa Cather. Ducea o viață oarecum à la Ántonia[31].

La auzul acestor referințe excentrice, bărbatul miji uşor ochii.

— V-ați dori un tur complet sau vreți să vă ajut să găsiți ceva anume? Sau să vă las pur şi simplu să vă uitați?

Vocea lui avea ceva tineresc. Willa se mai uită o dată la părul alb, întrebându-se dacă nuanța era înşelătoare. Hainele erau sigur vechi, dar poate că bărbatul nu era atât de în vârstă, asta dacă era într-adevăr albinos. Avea trăsături întinse şi perfect netede, ca ale figurilor de ceară. Îşi luă ochii de la Christopher Hawk şi-i mută înapoi la scaunul făcut din coarne de vacă.

— Mulțumesc. S-ar putea să am nevoie de unele explicații.

— Scaunul acela i-a aparținut lui Charles Landis. Presupun că noțiunile de bază le aveți.

— Despre... mobilierul în stil cowboy?

El nu zâmbi.

— Căpitanul Landis avea gusturi exotice. Ce vedeți aici este o estetică victoriană. Descoperirea marginilor lumii

---

[31] Aluzie la romanul *My Ántonia*, publicat în 1918 de scriitoarea americană Willa Cather, care spune povestea unui orfan din Virginia şi a unei fiice de imigranți din Boemia aduşi să trăiască la sfârşitul secolului al nouăsprezecelea în Nebraska. *Vezi şi* ediția în limba română: *Ántonia mea*, traducere de Mihaela Negrilă, Polirom, Iaşi, 2014.

reflectată în aspectul locuinței. Obiectele primitive şi curiozitățile făceau furori.

— Povestiți-mi despre Landis.

El se retrase tresărind vag, de parcă i-ar fi spus: *Amintiți-mi cine era George Washington.*

— Charles Landis a pus bazele Vinelandului.

— Sigur că da, am auzit de el. Dezvoltator funciar şi vizionar utopist.

— Exact.

— Aşadar, a întemeiat locul ăsta ca pe o comunitate planificată? Când a fost asta?

— A cumpărat pământul în 1861. L-a cercetat în amănunt, a construit drumuri în caroiaj, a tras cale ferată şi a deschis un ziar, ca să se ducă vorba. Visul lui era o colonie independentă întemeiată pe agricultură şi acțiune intelectuală. Producători de fructe şi liber-cugetători propăşind cot la cot.

Willa zâmbi.

— Şi? I-a ieşit?

— Chiar foarte bine. Avem cartea asta, *The Founder's Own Story*. Evident, versiunea lui asupra evenimentelor.

— Evident.

— Avem aici şi o bogată arhivă, inclusiv toate numerele publicației *Vineland Weekly* şi ale altor ziare locale, încă de la primele apariții. Plus artefacte şi documente personale care au aparținut de-a lungul timpului unor personalități de seamă ale Vinelandului.

— Minunat, spuse Willa, încercând să nu-şi dea în vileag părerea despre viziunea curatorială a locului.

Dincolo de organizare, încăperea era umedă şi prăfuită, probabil înăbuşitoare vara şi predispusă la mucegai.

— Portretul în mărime naturală pe care-l vedeți acolo îl înfățişează pe Landis în tinerețe. În cel din stânga e cu douăzeci de ani mai în vârstă.

Willa îl analiză pe faimosul autocrat, cu obrajii lui rumeni şi strania şuviță pleoştită. După părerea ei, avea un aspect puțin cam țipător pentru un baron local, dar standardele unei anumite epoci erau dificil de intuit. De exemplu, oamenii nu s-au spălat întotdeauna. Domnul Hawk îşi puncta mai departe inventarul.

— Peisajul acela în ramă aurită era atârnat în biroul lui inițial de pe Landis Avenue. Rochia şi şalul de pe manechin i-au aparținut soției sale. Curiozitățile de pe masa aceea au fost colecționate într-una dintre călătoriile lui peste ocean.

Willa pricepu că activase butonul unui pasionat de Landis şi se întrebă ce făcea bărbatul toată ziua când nu avea public. Emana un iz de Miss Havisham din *Marile speranțe* de Dickens – bătrâna doamnă încă îmbrăcată în rochie de mireasă, la cincizeci de ani de când fusese lăsată cu ochii-n soare, plutind fantomatic prin casa ei plină de pânze de păianjen, cu bietele vestigii ale banchetului nupțial încă pe masă. Willa îşi alungă o imagine cu bărbatul palid din fața ei rostogolindu-se dintr-un tort de nuntă mumificat.

— Era atât de diferit Vinelandul de alte oraşe din epocă? întrebă ea.

— Foarte diferit. Landis credea că progresul uman presupune un risc colectiv. Toți cei care achiziționau proprietăți acceptau anumite clauze: să-şi stabilească domiciliul acolo în decurs de un an şi să pună în valoare terenul în concordanță cu sistemul său de înfrumusețare a spațiului public.

— Copaci umbroşi şi toate cele, adică.

— Copaci umbroşi, nişe, pâlcuri de arbuşti şi aşa mai departe.

Willa zâmbi.

— Frumosul vis victorian. O creştere nelimitată, care nu iese niciodată din matcă şi nici nu se urâțeşte.

— Frumusețea a fost doar începutul, răspunse el, destul de înțepat pentru un ghid după părerea ei, deşi ştia prea bine că şi ea îl întărâtă. A introdus un nou sistem de educație deschis pentru toate rasele, cu o sută de ani înainte ca Statele Unite să aibă şcoli integrate.

— Serios? Impresionant.

— Într-adevăr. Era un deschizător de drumuri. Contractele lui de muncă făceau pământul accesibil pentru fermieri săraci sau imigranți, el reuşind în acelaşi timp să fondeze societăți progresiste ca să-i atragă pe unii dintre cei mai proeminenți intelectuali şi reformatori ai timpului.

— Cum ar fi? întrebă ea, nehotărâtă dacă să-l stârnească mai departe sau să bată uşor în retragere.

— Lista-i lungă. Inventatorul William Daggett. Thomas Welch, cel care a descoperit mustul de struguri. Mary Treat, una dintre cele mai renumite savante din secolul al nouăsprezecelea, corespondentă a lui Charles Darwin. O mulțime de sufragete. Susan Pearson, o vreme chiar şi Victoria Woodhull.

— Uau, staţi un pic. Cel care a descoperit mustul de struguri?

— Thomas B. Welch, da. Fabrica de îmbuteliere era o industrie importantă aici, în Vineland, spuse Hawk, arătând înspre o vitrină plină cu artefacte implicate în producerea mustului. Înaintea lui Welch, nimeni nu s-a gândit să îmbutelieze vin nefermentat.

— Şi de ce-ar fi făcut-o? Ştiți şi dumneavoastră, chestia fermentată e destul de bună pentru..., zâmbi Willa. Pentru lisus şi restul.

— Temperanța era crucială în viziunea lui, spuse el cu răceală. Landis considera că interzicerea alcoolului e o măsură de protecție pentru familiile din Vineland şi pentru zeloasele deprinderi ale noilor săi localnici.

— Totuşi, cam pare o lovitură pentru libera cugetare.

El tot nu zâmbi.

— La sfârşitul celui dintâi deceniu, Vineland avea deja optsprezece şcoli publice, printre care şi unul dintre primele licee din țară. Trei seminare private, paisprezece biserici, loji masonice şi frății Odd Fellows, o bibliotecă publică şi o sală construită pe Plum Street pentru a găzdui una dintre cele mai captivante serii de prelegeri din țară.

Desăvârşita lui lipsă de umor o împingea pe Willa spre varianta cu bătutul în retragere, dar de-acum nu mai era chiar la îndemână. Se activase.

— Susan Fowler şi Mary Tillotson au fost promotoare timpurii ale mişcării reformei vestimentare. Tillotson a fost chiar închisă o vreme în Vineland pentru că a purtat pantaloni. În 1868, Asociația pentru Drepturi Egale din Vineland a găzduit-o pe Susan B. Anthony şi, în acelaşi an, femeile din Vineland au votat pentru prima oară la alegerile prezidențiale.

— Nu prea cred. Asta a fost cu vreo cincizeci de ani înainte de Al Nouăsprezecelea Amendament.

— Au folosit o urnă separată, instalată lângă cea oficială. Uitați-o.

Willa ştia că are cizmele înnămolite, simțea şi privirile dojenitoare ale bărbatului, dar tot se îndreptă spre exponat, o cutie cu fantă îmbrăcată în catifea verde. În spatele ei, o fotografie de epocă agățată pe perete înfățişa femei cu bonete răzbătând cu greu prin mulțimea de bărbați: o zi de alegeri cu patină de secol nouăsprezece, se pare.

— E imposibil ca voturile lor să fi fost luate în calcul în scrutinul acela. Ele ştiau?

— O greşeală frecventă în analizarea trecutului este să presupunem că oamenii de atunci erau mai copilăroşi decât noi.

Au. Willa se întrebă cam cât de des intra în vorbă cu vizitatorii individul ăsta înțepat. Totuşi, aici se vedea nevoită să-i dea dreptate.

— Conciliabulul Femeilor din Vineland a organizat scrutinul prezidențial din 1868 ca formă de protest împotriva argumentului predominant de la acea vreme, potrivit căruia femeile n-ar fi fost interesate să voteze nici dacă li s-ar fi permis. A fost ştire națională.

— Uau. Aici s-a întâmplat prima oară?

— Din câte ştim, da.

— E uimitor, pe cuvântul meu, spuse Willa, aplecându-se ca să se uite mai bine la fotografie. Deci asta ar putea fi prima imagine autentică din Statele Unite înfățişând femei la vot.

— Da, aşa credem.

— Originalul îl păstrați undeva la loc sigur? Adică în mediu ignifug, climatizat?

Ochii de un cenuşiu-deschis ai lui Hawk se întristară şi Willa îşi dădu seama că-i întorsese înțepătura de mai devreme, deşi fără intenție.

— Bugetul nostru este o nimica toată. Suntem una dintre cele mai vechi societăți istorice din țară, înființată la începuturile Vinelandului. Dar oamenii nu prea mai sunt interesați de lucrurile astea, aşa că s-a cam zis cu donațiile. Eu îmi dau silința, dar sunt singur. Arhivele de documente sunt un dezastru. Ca să fiu sincer, o mare parte din materialul nostru e sus, depozitat în cutii de carton.

— Doamne. Sună teribil. Stați pe nişte comori.

Zero donații pentru cele mai importante arhive ale Vinelandului, asta sigur nu prevestea nimic bun pentru săpăturile după aur pe care le plănuia Willa.

— Mă interesează toate lucrurile astea, spuse ea. Mi-ar plăcea să fac un material despre Landis şi idealul utopist. Dar expediția mea de astăzi are un scop oarecum specific.

Hawk îşi înfrânse dezamăgirea de mai înainte.

— Mă pricep la lucruri specifice, spuse el.

— În cazul ăsta, o să vă dau o adresă – 744 Plum Street. Casă mare de cărămidă cu coşuri de fum duble, a doua după colțul cu Sixth. Puteți să-mi spuneți ceva despre ea?

— De exemplu?

— Ce fac eu se cheamă pescuit pe-ntuneric. Sper să găsesc ceva însemnătate istorică.

— Atunci înseamnă că vă interesează posibilitatea de clasare ca monument istoric.

— Mă interesează *subvențiile* care ar putea veni la pachet cu clasarea ca monument istoric. Casa e plină de farmecul epocii, dar e în stare proastă. Ne-ar plăcea să găsim pe cineva interesat să dea bani ca să nu se prăbuşească.

— Ei bine, ați ajuns în locul potrivit, câteva decenii prea târziu. Cum spuneam, oraşul ăsta a lăsat-o cam moale cu mândria istorică. Dar să nu ne dăm bătuți. Lăsați-mă să mă gândesc.

O privi lung pe Willa, cu o intensitate stranie. Dintr-odată, devenise pe nebănuite omul ei.

— Veniți după mine, spuse el brusc, întorcându-se şi luând-o spre uşa pe care îşi făcuse apariția la început. Stupefiată, ea îl urmă într-o încăpere lungă şi îngustă, pe ale cărei laterale se întindeau, din podea până în tavan, rafturi cu cărți. Hawk păşi în fața ei, trăgând în jos registre şi clasoare subțiri, vorbindu-i în acelaşi timp peste umăr.

— N-avem listări exhaustive sau lucruri de felul ăsta, în schimb avem fotografii cu toate casele din oraş construite înainte de 1900. Ce credeți, a dumneavoastră e atât de veche?

— Absolut, spuse Willa, deşi n-avea nici cea mai vagă idee.

— Din păcate, materialul acela încă nu e bine organizat. O mare parte e în cutii. Ştiu c-ar fi plicticos, dar ați putea să

parcurgeți teancurile de fotografii, poate vă găsiți casa. Asta presupunând că e încă recognoscibilă şi că n-a fost distrusă de vreo modernizare arhitecturală sălbatică. Sau altă abordare ar fi să treceți prin registrele astea.

— Cărți de telefoane?

Willa se întrebă când se transformaseră cărțile de telefoane din obiecte demodate în vestigii istorice. Nu-şi mai amintea când folosise una ultima dată.

— Nu. Cărți de adrese poştale. Dinaintea telefoanelor. Avem aproape tot, din 1866 până spre sfârşitul anilor 1870. Landis publica aceste liste anuale, în care erau trecute numele proprietarilor, ocupațiile şi adresele. Ideea era să încurajeze vizitele de socializare. Aşa c-ați putea să vă uitați prin ele ca să vedeți dacă în casa dumneavoastră a locuit vreodată cineva important.

— Spre deosebire de momentul de față, spuse ea, dar omul ăsta chiar n-avea de gând să zâmbească.

— Din păcate, listele acestea sunt organizate alfabetic după numele rezidenților, nu după adrese. Aşa că nu vă rămâne decât să scanați paginile ca să vedeți dacă o găsiți. Încă o dată, care e adresa?

— Şapte-patru-patru East Plum.

Bărbatul se întoarse spre Willa.

— Ce? întrebă ea. E numărul magic?

— Nu ştiu. Nu ştiu. Nu promit nimic, dar dați-mi voie să caut ceva.

Ea ocoli o masă lungă şi se opri în spatele lui, privindu-i peste umăr – fără să aibă habar după ce – în timp ce el răsfoia un dosar vechi. Paginile căpătaseră o culoare maronie pe la margini, ca un fursec bine copt.

— Nu e aici, spuse el, închizând broşurica şi verificându-i coperta. O mie opt sute şaptezeci şi opt, la vremea aia se mutase deja. Ştiam. Hai să mergem înapoi la începutul anilor şaptezeci.

— *Cine?*

— Mary Treat. Nu promit nimic, dar ştiu că a locuit o vreme pe Plum. Înainte să se mute singură pe Park. Ştiu din memorie că era chiar în cvartalul dintre Sixth şi Seventh, cum cobori de la Plum Hall.

— Mary Treat?

— Savanta. V-am spus despre ea.

Willa îşi scormoni în minte şi dădu de Landis, Susan B. Anthony şi tipul cu mustul de struguri.

— Mai spuneți-mi o dată.

— A fost savantă şi scriitoare, foarte cunoscută la vremea ei. Una dintre cele mai vocale susținătoare ale lui Darwin şi ale teoriei evoluționiste de la sfârşitul secolului al nouăsprezecelea.

— Da, asta ați spus. Era corespondenta lui Darwin. Vreți să spuneți c-a locuit în casa mea?

— Vreau să spun că e posibil să fi locuit în casa dumneavoastră. Sunt sigur că putem să-i identificăm adresa exactă, pentru că avem toate hârtiile ei. A murit fără moştenitori, aşa că totul a fost donat aici.

— Dacă aveți tot, punctă Willa, înseamnă că trebuie să aveți şi scrisori de la Charles Darwin.

— O, da, avem. Vreți să le vedeți?

Willa rămase pe loc, ca trăsnită, iar Christopher Hawk dispăru în straturile şi mai adânci ale misterelor Vinelandului. În mai puțin de cinci minute era înapoi cu o cutie. Se aşează la masa cea lungă şi scoase un dosar mare din carton maroniu, pe a cărui etichetă cu scris mărunt, bătut la maşină, se putea citi: „Scrisori Darwin Mary Treat”. Willa luă loc lângă el şi deschise dosarul.

— Ei, drăcia dra...

Tresări la vederea scrisului de mână al lui Darwin. Scrisoarea nu era o copie. Pesemne că văzuse reproduceri ale semnăturii lui, pentru că recunoscu imediat literele

colțuroase. Corespondența originală a lui Charles Darwin, arhivată într-o navetă de bere din carton. Willa se uită la chipul ca o lună palidă şi mândră al lui Hawk, apoi la scrisoarea din mâinile ei. Havishamismul situației îi dădu fiori. Ăsta era tortul.

***

— Jur, Iano. Să mor eu dacă nu era Charles Darwin.

Iano se opri ca să-şi aşeze mai bine bebeluşul în slingul din denim prins de-a curmezişul pieptului. Pierduseră cincisprezece minute căznindu-se să-şi dea seama cum funcționa purtătorul acela de bebeluşi înainte ca Willa să se coboare sub demnitatea ei şi să citească instrucțiunile. Părea inutil de complicat; la fel şi geanta şic pentru schimburi pe care o căra pe umăr şi care avea mult prea multe buzunare marcate cu simboluri indicând scutece, suzetă şi aşa mai departe. Dar curând reuşiseră să-l împacheteze cât de cât corect, lipit de cutia toracică a lui Iano, aşa că bebeluşul părea mulțumit, cel puțin atâta timp cât se deplasau de-a lungul aleii nisipoase. Aerul era răcoros şi mirosea a sare.

— Parcă Robert, spuse Iano.

— Poftim?

— Charles *Robert* Darwin. Sau îl chema Francis?

— Dă-o naibii de treabă, Iano. Ar trebui să fii uimit.

— Sunt uimit. Am fost uimit şi ieri, când mi-ai spus. Aştept partea cu Charles Darwin care a locuit în casa noastră în până acum neştiuta lui perioadă la New Jersey. Şi apoi Comisia națională britanică pentru administrarea monumentelor istorice, care o să ne trimită o gaşcă de muncitori veseli ca să ne facă acoperiş şi fundație nouă.

— Simplu ca bună ziua.

— Exact.

— Am deja-n gură gust de ciment britanic.

— Deci, cine-a fost femeia asta? Neştiuta până acum ţiitoare a lui Darwin din New Jersey?

— Dumnezeule, Iano. Chiar nu poate o femeie să fie *colegă*? Nici în secolul al nouăsprezecelea?

— Ce vrei, adaug şi eu un strop de interes uman la cererea noastră de subvenţie.

— Frumoasă încercare, dar nu prea cred. I-am citit un teanc de scrisori. Teoria ta n-ar funcţiona, decât dacă nu cumva aveau un cod amoros secret, încriptat în denumirile latineşti ale plantelor.

— Scumpa mea *Monomos discolos*, ard de nerăbdare să-ţi clasific *diafromia* cum ştiu eu mai bine.

— Denumirile tale latineşti sună cam greceşte.

Iano ridică din umeri:

— Improvizam şi eu.

Willei îi era milă de toţi oamenii ai căror parteneri de viaţă nu-i făceau să râdă. Ieri nu petrecuse mai mult de două ore în prezenţa domnului Hawk, cu lipsa lui desăvârşită de umor, şi deja se simţea stoarsă de vlagă.

— Comisia naţională britanică pentru administrarea monumentelor istorice. E o idee.

— Cred că Marea Britanie e la fel de falită ca noi.

— Normal. Nu-ncape îndoială.

Se opriră pentru încă o ajustare de sling.

— Zici că stă să-mi alunece prin partea de jos, spuse Iano, potrivind curelele.

Willa aşteptă, uitându-se lung la găselniţa din denim şi întrebându-se ce valoare avea pe piaţă. Începuseră în sfârşit să sondeze zăcământul de nimicuri pentru bebeluşi aduse de Zeke odată cu mutarea de la Boston, după ce săptămâni la rând simţiseră că respectivele bunuri erau cumva de neatins. Aproape toate erau prada de la petrecerea în cinstea bebeluşului pe care colegii lui Helene i-o

organizaseră în ultima zi de muncă, toate încă în ambalajele originale. Willa se simțea vinovată pentru mesajele de mulțumire rămase netrimise, deşi ştia că nu e decât din cauza creşterii ei de modă veche. Şi ridicolă, pe deasupra, dată fiind povara regretelor după Helene.

Traseul îi purtă de-a lungul malului plin de buruieni al unui lăcuşor mlăştinos, la liziera pădurii. Willei îi era necaz că n-o adusese şi pe Dixie, dar zilele astea, cățeluşa abia dacă mai reuşea să dea o tură în jurul cvartalului. Un bebeluş era de ajuns pentru astăzi. Îşi petreceau ziua la Cape May, punctul cel mai sudic din South Jersey şi senzația lui turistică absolută. Ajunseseră aici fără vreun plan, după ce pregătiseră geanta cu scutece şi conduseseră la întâmplare, la sugestia lui Iano. Willa i-a pomenit de Pine Barrens, un loc despre care auzise, la care el a întrebat-o: „Serios?" şi, în loc să se ducă într-acolo, a ademenit-o spre perspectiva ceva mai veselă a unui picnic pe plajă. Dar odată ajunşi la plajă, au constatat că vântul şi nisipul la un loc dau o iritație dureroasă a pielii, aşa că în cele din urmă au ales plimbarea pe uscat, ceva mai prietenoasă pentru bebeluş. Nici nu prea conta, de fapt. Willa ştia că toată miza era s-o scoată pe ea din casă. Avusese constant atacuri de panică încă din ziua în care un alt tavan se prăbuşise, de această dată în camera de la etaj pe care plănuiseră s-o amenajeze pentru copil. Acum, leagănul bebeluşului făcea turul dormitoarelor lui Zeke, Tig şi al bunicilor lui, în funcție de care dintre ei avea cea mai mare nevoie de o noapte de somn neîntrerupt. Încă plângea destul de mult pe timp de zi, dar dormea în general după lăsarea întunericului, atâta vreme cât îşi primea biberoanele nocturne pe la miezul nopții şi în jurul orei patru.

Tig a fost cea care a anunțat că ocoleau cu toții evidența – faptul că Dusty avea nevoie de un loc al lui în casa asta – şi a mărşăluit în sus pe scări, înarmată cu o şurubelniță, ca

să monteze leagănul care fusese depozitat la etajul al treilea încă din ziua mutării. Tot Tig a mutat restul cutiilor şi vechiturile din pod în alte părţi ale casei, apoi a târât pe scări un dulap pe care l-a umplut cu hainele şi jucăriile împuşcate de copil de la prietenii groşi la pungă ai mamei lui. S-a apucat să-i facă o pictură murală. În fiecare zi, după ce îşi încheia tura la restaurant, dispărea sus ore-n şir, prezenţa fiindu-i anunţată doar de basul muzicii şi de mirosul de terebentină care pluteau în jos pe scări. Până într-o zi, când Willa a urcat ca să investigheze şi a rămas împietrită de imaginaţia fiicei ei. Era o pădure tropicală. Papagali în culori vii îşi făceau cuib pe la încrengăturile copacilor, de ramuri atârnau, bălăngănindu-se, maimuţe, pisici sălbatice pândeau dintre umbre, cu ochii aţintiţi la păsările cuibuşite. Cu dreadurile stropite cu vopsea verde, Tig arăta ca un copil de grădiniţă vesel. Willa a observat mănunchiul de crăpături zdravene care brăzdau tencuiala tavanului, dar n-a zis nimic.

Dezastrul s-a produs în miezul unei sâmbete însorite: au auzit bufnitura, au dat fuga la etaj şi au găsit lumea lui Tig făcută bucăţi aşa, din senin. Nu suflase vântul, nu lovise furtuna, norii nu acoperiseră cerul. După aceea, Tig şi-a pus vopselele deoparte şi a părut să se retragă din căminul lor. Weekendul acesta lucra în ture duble la restaurant, lăsându-i pe Willa şi pe Iano să-şi facă rândul cu bebeluşul. Zeke era la Boston pentru o săptămână de întâlniri cu partenerii şi cu noii lor investitori.

Iar pe Willa o treceau adesea transpiraţii reci, pe măsură ce încerca să alunge imagini ale dezastrului. Zeke implicat într-un accident pe autostradă, bebeluşul mort de SMSS[32]. Când atacurile o apucau noaptea, Iano se ridica în capul

[32] Sindromul morţii subite a sugarului.

oaselor, o lua de mână, o privea drept în față şi întreba dacă e de la menopauză sau de la altceva. Era de la altceva, un altceva pentru care cuvintele nu erau de ajuns. Pierderile subite care se ținuseră lanț – mama, locurile de muncă, economiile, Helene, tavanul – îi răpiseră Willei iluzia utilă că totul va fi bine. Acum, oamenii care se mişcau prin viață purtându-şi după ei încrederea ridicolă nu făceau decât s-o uimească.

Iano nu ştia că subtilizase o grămadă de doctorii costisitoare rămase din epoca de aur a asigurărilor de sănătate bune din Virginia: Xanax, Zolpidem, câteva tablete de pe fundul mai multor flacoane luate la întâmplare (şi expirate de luni sau chiar de ani întregi), pe care le împachetase la repezeală în loc să le arunce conform indicațiilor oficiale. Îi era groază de momentul când această rezervă secretă avea să se termine, ba pusese ochii şi pe rămăşițele de tranchilizant prescris de veterinarul lui Dixie. Şi ce zi fericită când găsise neatinsă sticla de Valium prescrisă lui Iano cu ocazia unei extracții dentare. Valium, *lui Iano*, ce risipă. De dragul lui venise astăzi până aici, nu pentru ea. Ca să le facă pe plac iubiților, unele femei simulează orgasmul; Willa simula calmul. El credea că o schimbare de decor ar fi putut s-o ajute, dar nu-şi dădea seama că problema ei nu era decorul sau sala, problema ei era tot nenorocitul de spectacol.

Iano se opri din mers şi Willa se apropie de el. Degetele mari de la picioare mai că li se atingeau de marginea iazului. Priviră o pereche de lebede albe alunecând foarte aproape de ei pe suprafața calmă şi întunecată a apei. În mediul lor sălbatic, făpturile aveau o înfățişare stranie, nu mai erau ornamente într-un parc orăşenesc, ci animale adevărate, cu urme de alge pe ciocurile stacojii şi emanând un negreşit aer de „Păzea!”. Îşi ondulau brusc gâturile lungi într-o mişcare coordonată, de înotători la dublu, întinzându-şi capetele

paralel cu apa, aruncându-le priviri lungi şi întunecate celor doi intruşi umani cu puiul legat de ei.

— Mă fac să mă gândesc la top-modele, spuse Iano.

— Asta mi-a trecut şi mie prin cap. Mlădioase ca nişte trestii şi superbe. Şi gata să te ucidă pentru o masă ca lumea.

Un cuplu de observatori de păsări urca de-a lungul malului. Puteau fi recunoscuți de la depărtare după vestele asortate, cu multe buzunare, şi după binocluri. Willa şi Iano se intersectaseră deja cu destui din tribul lor, unii nerăbdători să împărtăşească priveliştile pe care le văzuseră, folosind un limbaj criptic, plin de „neotropi” şi „accipiter striatus”, alții observând că nu aveau binocluri şi lăsându-i în pace. Din pură întâmplare, Willa şi Iano nimeriseră tocmai în weekendul de vârf al sezonului ornitologic din Cape May, îi lămurise până la urmă un împătimit din Michigan. Peninsula aceasta era punctul de pornire pentru majoritatea păsărilor migratoare din Noua Anglie şi până spre nordul Canadei: milioane şi milioane, toate îndreptându-se spre sud. An de an, dar mai ales acum, după cele două furtuni mari, păsările se adunau în masă, în adevărate congregații, aşteptând vreme bună şi elan ca să-şi întindă aripile. Willa era uimită. Nu se gândise niciodată la micuțele vieți care răzbăteau pe deasupra oceanului întunecat, cu creierii lor minusculi, şi totuşi îndeajuns de mari cât să viseze la o junglă caldă aflată la capătul unei cumplite călătorii.

Cuplul se apropia. Aveau tunsori atât de neutre şi constituții fizice atât de asemănătoare, încât Willa nu deosebi bărbatul de femeie până când cei doi nu fură destul de aproape. Cămaşa cu mânecă scurtă de culoarea lavandei ar fi putut fi un indiciu, îşi dădu seama în cele din urmă. Se opriră un moment ca să admire lebedele împreună.

— Aşa-i că-s frumoase? spuse bărbatul.

— Soția mea tocmai îmi spunea că sunt animalele ei totemice, intră în vorbă Iano, remarcă la care Willa îşi supse discret obrajii şi îl privi cruciş.

— Asta-i o veste bună pentru dumneavoastră, spuse femeia. Se împerechează pe viață. Migrează împreună, fac totul împreună, la bine şi la greu.

— Scumpă doamnă, chiar că-mi dați o veste bună. Mi-ați înseninat ziua.

Iano îi aruncă surâsul lui seducător şi Willa văzu cum biata femeie se topeşte. Ani la rând avea să şi-l amintească pe tipul chipeş care a flirtat cu ea pe aleea de la Cape May.

— Drăguț puştiul, spuse soțul, mişcând din sprâncenele ca nişte omizi albe la copilul din sling. Bebeluşul fusese atât de tăcut încât, pentru o clipă, Willa uitase de sarcina lor. Doamne-Dumnezeule, dacă într-o bună zi avea să uite de tot de el şi să-l lase să se coacă în maşina parcată cine ştie unde? *Niciodată* nu era aşa de tăcut. Simți o împunsătură de spaimă şi încercă să alunge gândul. Gândurile înrăutățeau aproape întotdeauna situația.

— E fată sau băiat? întrebă bărbatul.

— Băiat, răspunseră Willa şi Iano într-un glas.

— Ia te uită ce atent priveşte! spuse femeia. Cum îl cheamă?

Willa şi Iano se priviră cu o grimasă discretă. Willa se repezi:

— George.

— Georgie plăcințică grăsunică[33], croncăni femeia. Vă dorim o zi minunată tuturor.

---

[33] În original, „Georgie porgie, pudding and pie”, un cântecel pentru copii din folclorul britanic, despre care se crede că şi-ar avea originea în povestea Prințului Regent, mai târziu George al IV-lea (1820–1830), ridiculizat în presa vremii pentru constituția îndesată.

Cuplul porni mai departe. Doamna, draga de ea, avea să şi-l amintească toată viaţa pe tipul chipeş din Cape May care *purta un bebeluş*. Nicio fantezie feminină nu e mai presus de această imagine.

Probabil că n-apucaseră să se îndepărteze destul cât să nu-l audă pe Iano hăuind:

— George!

— Încă nu e prea târziu. Am putea să-l învăţăm să răspundă la George, înainte să ne prindă Zeke cu fofârlica.

— Mă bag.

Le întoarseră spatele celor două lebede impertinente şi porniră mai departe, lăsând în urmă lacul şi intrând într-o pădure de arbuşti cu frunze cerate. Drumul se îngusta într-o potecă subţire şi Iano păşea în spatele Willei.

— Chiar aşa, ce nume mai e şi ăsta, *Aldus*? întrebă ea.

— Saxon.

— Atâta lucru ştiu şi eu. Dar nu la asta mă referam. Ce vreau să spun e... cine şi-ar numi copilul Aldus? râse ea. Dar uite pe cine m-am găsit să-ntreb, pe bărbatul care şi-a numit copila Antigone.

— Antigone e un nume bun. I se potriveşte. Într-o bună zi o să se obişnuiască cu el, ai să vezi.

— Vrei să spui că într-o bună zi fii-ta o să ajungă la tragedia vieţii atice în care totul are sens? Doamne-ajută. Ca să-ţi spun drept, mereu mi s-a părut că Antigona cea adevărată e o smiorcăită. „Frate-meu a fost ucis, vai, vai, vai şi iar vai."

Iano nu spuse nimic în apărarea lui, aşa că Willa se opri în mijlocul drumului şi se întoarse spre el:

— Măcar ai *citit* vreodată *Antigona*? Nu-mi vine să cred că nu te-am întrebat până acum.

Iano zâmbi evaziv.

— Te-am prins, închipuitule! Mare iubitor de clasici greci, ce să spun.

— Nu-i decât un nume, *moro*. Smiorcăita aia celebră nu e singura Antigone de pe faţa pământului.

— Ba mă tem că s-ar putea să fie, sau cel puţin aşa am impresia, spuse Willa, înaintând. În fine. Dar *Aldus*, dă-o naibii de treabă.

— Înseamnă „cel din casa veche”.

Willei i se păru atât de amuzant, încât o apucă o criză de tuse.

— Nici nu se putea mai bine, nu-i aşa? spuse ea, de îndată ce-şi recăpătă suflul. Doar că pun pariu c-ai inventat-o.

— Jur că nu. Am căutat.

— Ai căutat ce-nseamnă numele „Aldus”? Pe vreun site despre cum să-ţi botezi copilul, sau ce?

— Când ne-au zis prima dată ce nume vor să-i pună. După ecografie, când au aflat că e băiat. Mai ştii?

— Ce ştiu e că m-am gândit: mai au şase luni înainte, o să le treacă.

Rămaseră o vreme în tăcere, scuturaţi de amintirea unei Helene încă în viaţă şi a unui Zeke care îi suna ca să le dea veşti despre băieţelul lor. Fusese ziua în care Willa şi Iano încetaseră să mai nege şi acceptaseră noua realitate. Pe *el*, nepotul lor. Real. După convorbirea telefonică, urcaseră împreună în pod – în zilele acelea aveau o casă cu pod deasupra şi cu pământ stabil dedesubt –, ca să se uite la frumosul leagăn de epocă pe care îl târâseră după ei la fiecare mutare de-a lungul căsniciei, chiar şi după ce copiii crescuseră prea mult ca să le mai fie de vreun folos. Era lucrat de mână dintr-un lemn robust de nuc, de către cineva din familia tatălui ei din West Virginia, al cărei singur vlăstar rămas era Willa. Rezistase instinctului practic, refuzând ca acel leagăn să meargă la nişte străini de pe eBay. Acum avea să meargă la Boston, îşi spuneau ei fericiţi. La un nou vlăstar.

— Micuțul nostru din casa care cade, spuse Willa. Splendidă mişcare, Helene. Nu pot s-o numesc decât prevestire.

— Aşa-l cheamă pe tatăl ei. Am putea măcar să-i acordăm circumstanțele atenuante ale îndoielii.

— Ştiu. Şi totuşi, spuse Willa, care auzea deja zgomotul înfundat al valurilor izbindu-se de țărm undeva în stânga lor, crescând pe măsură ce pădurea se rărea. Dar cu „Dusty” mă-mpac. E un nume dulce.

— Casa o să cadă şi praful o să se-aşeze.

— Să dea Domnul, spuse Willa, gândindu-se la vechea promisiune a mamei ei, cum că într-o bună zi Tig se va *aşeza*. Să te-aşezi, să-ți stingi datoriile. Chiar era posibil?

Înaintea lor, drumul se bifurca: în față continua pădurea, iar în dreapta, o pasarelă ducea la o mlaştină înconjurată de uscat, cu un semn care indica promițător „Gossamer Meadow”. Au ales pasarela fără nici cea mai mică ezitare. Willei îi plăcea senzația mersului pe apă, dar în acelaşi timp îi trezea un anumit sentiment de neîncredere, ca şi cum ar fi scăpat nepedepsită după ce săvârşise o faptă ilegală, chiar dacă apa în sine era neagră şi stătută. Drumul înălțat le vibra uşor sub paşi. Îi purtă până la un teren deschis, cu pământ umed şi o recoltă densă de stuf bățos, unde niciun canal nu părea destul de larg cât să încapă lebedele, cu toate că Willa auzea nişte cloncăneli. În cele din urmă zări câteva creaturi micuțe, asemănătoare cu rațele, trecând aproape fantomatic prin desişuri.

Se opriră să admire un arbust cu flori albe, uriaşe, care creştea direct din apă. Iano se aplecă peste balustradă ca să rupă o ramură şi să i-o ofere Willei. Florile atârnau şi păreau făcute din hârtie igienică udă. Când atinse o petală, avu aceeaşi senzație. Ceva între *fragil* şi *lipicios*.

— Îhhh. Dar îți mulțumesc, spuse ea, ştergându-şi mâinile de blugi.

— O-hooo, spuse şi el, privind în lungul pasarelei, care se termina abrupt la vreo patruzeci şi cinci de metri de locul în care se aflau.

Înaintară, neputând să reziste atracției exercitate de hău.

— Parc-am păşi pe eşafod, spuse Willa, uimită că nu observaseră mai devreme hățişul de bandă galbenă de avertizare care se întindea ca o pânză de păianjen la capătul pasarelei, acum atât de vizibil.

— Atât că pe noi nu ne obligă nimeni să înaintăm, punctă Iano.

Ajunseră la o extremitate tivită cu atâtea bariere şi avertismente ale oficialităților, încât numai cine avea o aprigă dorință de moarte ar fi putut trece de ele. Afişaje laminate, galben-aprins, explicau că era vorba despre stricăciunile Uraganului Sandy, pentru a căror reparație Administrația Parcurilor nu dispunea momentan de buget, aşa că porțiunea era deocamdată închisă pentru vizitatori. Iano şi Willa rămaseră pe loc, privind lung peste barieră la un şir de aşchii ițite din stufăriş, vestigii ale fostei pasarele. Probabil că se întindea aşa pe mile întregi.

Când se întoarseră, Willa izbucni în lacrimi. Iano o cuprinse pe după umeri, potrivindu-şi pasul cu mersul ei mărunt.

— *Ela, matakia*, nu te întrista. Acum zece minute nici nu ştiam că există Gossamer Meadow şi dintr-odată nu poți să trăieşti fără pajiştea asta?

Willa nu-i răspunse. *Matakia* însemna „ochişori”, probabil o treaptă mai sus decât *moro* pe scara alinturilor. Aruncă ramura înflorită şi îşi şterse obrajii cu mâneca de la cămaşă, apoi nasul, în ciuda multitudinii de şervețele umede şi uscate din geanta de pe umăr. Se întrebă de ce căra tot bagajul acela ridicol. De parc-ar fi venit sfârşitul lumii dacă nu schimba imediat un scutec plin.

— Totuşi, ce-nseamnă *gossamer*? întrebă Iano, pe care instinctele nu-l înşelau; cuvintele erau cele mai bune dacă voiai să-i distragi atenția Willei.

— Străveziu. Acum îl vezi, acum nu mai e.

— Bun, deci acum nu mai e nici pajiştea, spuse el, mângâind-o pe obraz.

— Îmi pare rău. Ştiu că te calcă pe nervi, dar ai putea să mă laşi pur şi simplu să fiu tristă, bine?

— Bine. Dar de ce să fii tristă?

Ea ridică din umeri, evitându-i privirea.

— Nu ştiu. La naiba cu Uraganul Sandy, la naiba cu tăierile bugetare de la Administrația Parcurilor. Nu ne permitem să nu mai facem toate căcaturile care distrug clima, dar nu ne permitem nici să strângem după noi odată ce ne-am făcut căcaturile.

Iano clătină din cap.

— Asta e ceea ce în domeniul meu se numeşte paradox.

— Asta e ceea ce în domeniul meu se numeşte futut în cur.

— Vorbeşti în calitate de jurnalistă?

— Vorbesc în calitate de şomeră.

Se uită la Dusty, care acum era treaz bine, întrebându-se în ce punct al rolului ei de îngrijitoare va trebui să renunțe la expresii ca „futut în cur”. Reuşise şi mai înainte, când Zeke şi Tig erau mici. Dar pe-atunci, şi frustrările ei erau mult mai mici.

— Şi dacă Tig are dreptate? întrebă ea.

— Când are Tig dreptate? Cu ce?

— Când spune că adevărata problemă e că lumea rămâne fără chestiile de care are nevoie. Că regimul capitalist nu poate supraviețui decât dacă se extinde permanent, dar în cele din urmă fântâna seacă.

— Lucrurile nu-s aşa de simple, *moro*. În primul rând, în sensul în care o foloseşti tu, *fântâna* nu e decât o metaforă.

Willa nu mai ştia ce să spună. Nu doar din pricina pajiştii avea ea inima frântă. Ci şi pentru că toate alegerile bune pe care le făcuse în viaţă îi aduseseră familia în punctul greşit, faliţi şi la numai câteva furtuni distanţă de a rămâne fără adăpost. Plus că nu era legitim să-şi plângă de milă, de vreme ce căra pe umăr o geantă pentru scutece de la Gucci. Făcută, probabil, de copii asiatici şi mai faliţi, şi mai lipsiţi de adăpost decât ea. Dacă nici gândirea metaforică nu era de vreun folos într-o asemenea situaţie, atunci Willa rămânea fără opţiuni.

Ajunseră din nou în punctul în care drumul se bifurca şi de data asta o apucară pe cealaltă potecă. După câteva minute, ieşiră din desiş la loc deschis, scăldat de lumina soarelui. În faţa lor se întindea priveliştea unui lac lung, despărţit de Atlantic de un dig format din dune albe. Aici, poteca se lărgea şi Iano păşi din nou alături de ea, luând-o însufleţit de braţ, de parcă ar fi fost colegi de şcoală sau revoluţionari figuranţi în *Mizerabilii*. Willa zări căpşorul lui Dusty iţindu-se discret, cu faţa la pieptul lui Iano. Ochii îi jucau în sus şi-n jos, cuprinzând cer, copaci, mişcare. Willa îşi aminti ce citise undeva, cum că vederea bebeluşilor e limitată la planul apropiat, dar el părea să ştie că e în aer liber. Sau, în orice caz, într-un loc mult mai mare decât de obicei.

— Abia dacă l-am scos pe-afară, spuse ea. De fapt, oare l-am scos vreodată?

— Habar n-am. Tig îl duce la plimbare în căruciorul ăla ca un Rolls-Royce. Ea şi tipul din vecini îl duc des la cimitir. Ciudat, dacă mă-ntrebi pe mine.

— Aşa e, dar probabil că nici nu simte că e-n aer liber. Căruciorul ăla arată ca o capsulă rulantă pentru bebeluşi. Şi să ştii că tipul are un nume, îl cheamă Jorge. Se pare că se pricepe la bebeluşi, cu atâţia nepoţi şi nepoate. Bag de

seamă că cele două surori mai mari conduc gospodăria aia cu mână de fier.

Iano nu răspunse. Când se îndrăgostea Tig, nu exista niciun manual de instrucțiuni pentru părinți, dar, în ultima vreme, ea şi Jorge stătuseră împreună o grămadă. Willa nu ştia sigur dacă Iano se opune acestei alianțe sau dacă nici măcar n-o observase.

— Pare un tip de treabă, spuse Iano în cele din urmă, dar nu suna prea convins.

— Nu l-am văzut niciodată pe bebeluş aşa de fericit. Uită-te şi tu la el.

Iano privi în jos, împingându-şi bărbia în piept ca să vadă fața lipită de sternul lui.

— Ai dreptate. Sunt o maşinărie de făcut bebeluşii fericiți.

Willa râse:

— Probabil că de-asta avea nevoie, să fie lipit de un corp cald şi scos în aer liber. S-ar putea să nu fie vorba despre tine în mod special.

Iano mimă o bosumflare exagerată.

— Pediatra a spus că s-ar putea să plângă mult când îl lăsăm din brațe. A vorbit o grămadă despre traumă şi despre problemele de ataşament, dar atunci eram în stare de şoc şi nu prea am înregistrat. Acum, că mă gândesc, îmi dau seama că Zeke abia dacă-l ia în brațe.

— Zeke e orice, numai maşinărie de fericire nu, sublinie Iano.

— Eu nu-l învinuiesc pe Zeke. Suntem cu toții în aceeaşi oală. Avem scaunul ăla de maşină fensy-şpensy, cu scoică detaşabilă, de poți să treci din casă-n maşină şi-n căruț şi de la papa la nani fără să atingi bebeluşul nici măcar c-un deget.

— „Fensy-şpensy”, Willa? Se poate?

— Ştiu. Am început să vorbesc ca Nick. Trebuie să mă scoţi mai des din casă, mă infectez cu nickitită.

— *Gamo to.* Adică: „Futu-i.”

— *Gamo to*, răspunse ea.

— *Putana thalassa pou se gamoun ta psaria.* Adică: „Curva aia de mare unde se fut peştii-n draci.”

Asta era printre preferatele familiei. La începuturile ei în neamul Tavoularis, Willa chiar o căutase în dicţionar, refuzând să creadă că o asemenea expresie poate fi uzuală. Ah, tinereţea.

Iano îi cuprinse talia şi o trase mai aproape de el, intuind că pomenirea lui Nick i-ar putea provoca un atac de panică. Amândoi încercau să nu se mai gândească la el. Erau deja zile bune de când refuza să se dea jos din pat. Acum Tig îi făcea toate dozele de insulină şi-i schimba bandajele de la picioare, iar Willa nici măcar nu întrebase despre chestiunea mersului la baie. În dimineaţa aceea a zbierat după Tig, dar ea plecase deja la muncă, iar când Willa şi-a făcut apariţia în locul ei, a luat o mină cam belicoasă. Nu era cazul să-şi bată capul atâta, doar ce era el, un cretin de bebeluş? *Et cetera*. Ea şi Iano fuseseră gata-gata să-şi contramandeze plimbarea, dar el insistase să ia plodul şi să se care. Să-l lase pe el în pace. Bunătatea în versiunea lui Nick.

Probabil c-avea să fie bine. Tig venea acasă şi avea să dea pe la el la amiază, între ture. Sau poate că azi lucra doar la prânz şi după-amiază avea alte planuri, Willa nu prea ştia. De la o vreme încoace, sâmbăta după-amiaza făcea voluntariat la o şcoală ştiută înainte ca „pentru cei slabi de minte”, unde săpa o grădină uriaşă împreună cu copiii. Făceau parte dintr-un grup mare de voluntari şi rezidenţi ai aşezământului, printre care şi vărul lui Jorge, internat acolo, care îşi luaseră numele colectiv de „Retardaţii”. Willa nu se înşela, i-o spusese chiar Tig. Proiectul lor de grădinărit se numea „Terenul Retardaţilor”. Cine să se fi

apucat să interpreteze limbajul moral al copiilor ăstora, cu firele lui de corectitudine politică, afront şi ironie atent încrucişate, aşa încât să țină la distanță pe oricine era prea bătrân ca să mai priceapă ceva din Lady Gaga?

— Mai spune-mi despre doamna ta savantă, zise Iano. Mary Trick.

— Treat! îl împunse ea în umăr. Deci acum e a mea?

— Dacă a făcut descoperiri celebre în casa noastră, am putea să pariem pe o avere frumuşică.

Willa zâmbi. Iano încerca să-i zădărnicească un atac de panică, dar, în circumstanțele date, sărea din lac în puț. Nu-şi dorea să se gândească la scrierea cererii de subvenție sau la salvarea casei mai mult decât îşi dorea să se gândească la Nick.

— Câtă avere trebuie să strângem, mai exact? întrebă ea. Ce zice amicul Pete? Să ştiu cât urc miza.

Iano trase adânc aer în piept.

— Patru mii şi ceva de metri pătrați de tablă pentru acoperiş, o tonă de ciment pentru fundație, cărămidă nouă pentru ziduri şi coşurile de fum, multe structuri la interior, plus ipsos *et cetera*. Asta fără să mai punem la socoteală şi manopera.

— Poate că nici nu vreau să aud cifrele, replică Willa, simțind că-i fuge pământul de sub picioare – o senzație deja familiară. Nu mi se pare corect. În scrisorile ei, Mary o pomenea drept o mică locuință confortabilă.

— Trăim în alt secol, *moro*. Pentru fericirea modernă n-ajung şaişpe hectare şi-un catâr. Nouă ne trebuie o mie şase sute şi-un cal de curse cu trofeul Triple Crown. Şi tu o să ne duci acolo, pentru că eşti o superfemeie.

— Nu, nu sunt. Iartă-mă că fac ceva pe Muzeul Doamnei Savante care ți-a căzut ție cu tronc, dar nici măcar nu sunt sută la sută sigură că Mary Treat a locuit în casa noastră.

Pe Dusty îl luase somnul în sfârşit. Copilul ăsta era uluitor: avea o grămadă de păr negru, pe care îl puneau pe seama lui Helene. Ea fusese genul acela de frumuseţe rară cu ochi albaştri, piele ca smântâna şi păr de abanos. Însă Dusty începea să prindă culoare, nuanţa ochilor îi bătea în maroniu şi pielea nu-i mai era translucidă. Arăta ca un Tavoularis. Începea să capete şi-un pic de predictibilitate: avea să se trezească, înfometat, cam pe la vremea când se întorceau ei la maşină. Willa avea să deschidă o confortabilă porţie de lapte praf la plic şi să încălzească biberonul în dispozitivul practic care se cupla la încărcătorul din maşină şi uite-aşa totul avea să fie bine în lumea lui Dusty. Deocamdată, măcar atâta viitor era în stare să gestioneze şi ea.

Se opriră în drum, ţintuiţi de priveliştea miilor de păsări care le zburau pe deasupra capetelor. Stolul se mişca precum o auroră întinsă pe tot cuprinsul cerului, adunându-se brusc într-un oval dens, apoi izbucnind din nou. Poate că le descurajau norii de furtună care se adunau în vest. Willa nu-şi putea lua ochii de la masa compactă de păsări, o învălmăşeală fluturândă care lua uşor-uşor forma unui nor-pâlnie întunecat, cu coada ajungând până-n pământ. Coada coborî tot mai jos şi mai jos, până când atinse un arbust de pe malul lacului. Câteva secunde şi tot norul păru să se absoarbă în copac. Toate păsările dispăruseră.

— Uaaa, spuse ea. Ce s-a întâmplat?

Priviră atent frunzişul fremătător. Un copac plin de frunze care erau de fapt păsări.

— Cred că sunt rândunele. Acasă ne coborau în jos pe horn şi pe mama o apucau pandaliile. E o vorbă din bătrâni, cum că păsările în casă aduc blestem.

— Nu, serios. Parcă avea un papagal, mi-aduc bine aminte?

— Sigur, pe Mikis. Dar Mikis nu era pasăre. Nu după mama, cel puțin.

Willa încuviință din cap.

— Acum înțeleg cum de-a fost în stare să trăiască cu tatăl tău.

Zăboviră îndelung acolo, în picioare, hipnotizați de priveliştea tufişului fremătător. Probabil că era un ritual păsăresc, adunarea din răsputeri a voinței colective de a se arunca orbeşte în gol, numai cu credința drept pavăză, lepădându-şi toată siguranța ca să zboare peste ocean, către emisfera sudică. Cum de puteau să se încreadă în ceva atât de necunoscut şi câți ani la rând o făcuseră, se întreba Willa. O mie? Zece mii? În vreme ce oamenii stricau totul pe fața pământului, păsările astea credeau mai departe într-o hartă care nu se schimba niciodată.

— Avea o slăbiciune pentru păsări, spuse Willa. Mary Treat a mea. Îi citesc una dintre cărți, *Home Studies in Nature*.

— Bărbătuşul ăla te-a lăsat să pleci acasă cu una dintre cărțile ei?

— Nu, am găsit-o online. Ilustrată şi tot tacâmul. Iano, scriitura e atât de dulce, că mă ucide, pur şi simplu. Intra într-o relație cu păsările şi insectele din curtea din spate. E ca un fel de prințesă Disney savantă, care vorbeşte cu făpturile şi le dă drumul în casă.

Iano îşi făcu cruce. Willa zâmbi.

— Păsările nu cred că le lăsa în casă. Alte chestii. Păianjeni, mai precis. Tarantule de turelă. Le ținea în bomboniere mari de sticlă, în camera de zi.

— Draga mea, asta n-o să ne-ajute să tăiem bilete mai scumpe la intrare.

— Ştiu. Cred că era un pic excentrică, chiar şi pentru vremea aia. Dar pare atât de înfloritor de fericită. În scris, vreau să spun.

— Când era asta, prin anii 1870, parc-ai spus?

Ea încuviință din cap. Furtuna din depărtare se apropia destul de amenințător. Willa simți o schimbare în densitatea aerului, dar rămaseră mai departe fermecați lângă tufişul de păsări, aşteptând să vadă ce-o să se întâmple. Se apropie cu grijă câțiva paşi, trăgându-l pe Iano după ea. Se opriră, apoi mai înaintară puțin. Într-un sfârşit ajunseră destul de aproape cât să vadă fiecare pasăre în parte, țopăind maniacal prin tufiş, de colo-colo, ca electronii captivi pe orbitele lor. Ca floricelele Jiffy Pop. Era o minune a lumii păsăreşti.

— Pare că te cam îndrăgosteşti de Mary a ta.

— Şi ce n-ar fi de iubit la ea? O naturalistă fericită trăind într-o utopie luxuriantă întemeiată pe ştiință şi ambiție şi o mulțime de chestii care se întâmplau în jur. Dacă n-aş fi îndrăgostită, aş fi geloasă. Din câte ştiu, a ajuns să ducă un trai bunicel scriind poveşti despre păsări şi păianjeni.

— Ca personaje, vrei să spui?

— Nu. Dă-o-n mă-sa pe prințesa Disney. Mary era savantă de-adevăratelea. Dar pricepută în chestiuni domestice, cuiburi de păsări şi turnuri de păianjeni. Cum învățau să şi le construiască, ce forțe le afectau supraviețuirea. Evoluția era o idee nouă, aşa că-mi închipui că natura nu mai era un cabinet de curiozități. Era o maşinărie şi toată lumea abia aştepta să afle ce o pune în funcțiune.

— Trăia din publicarea articolelor ştiințifice? Acum *eu* sunt ăla gelos. Noi trebuie să plătim revistele la pagină ca să ne publice.

— Îți vine să crezi sau nu, ea scria pentru reviste populare, *Harper's* şi *The Atlantic*. Poți să-ți închipui una ca asta? Să trimit la *The Atlantic* o poveste despre sturzii mei din curtea din spate? Pe vremea aia oamenii erau atât de... minunați. Mai puțin lumeşti, cred.

— Sau mai interesați de sturzi.

— Sau mai interesați de sturzi.

— Deci ai de gând să pui toate astea în proiectul de salvgardare a clădirii istorice?

Willa se întoarse spre el:

— Ştii ceva, uite de-aia te ador eu pe tine. N-avem nici cea mai vagă idee dacă a locuit sau nu în casa noastră. Luni mă întorc să văd ce mai găsesc. Iar în timpul ăsta, ție-ți vine Comisia națională britanică să-ți pună tablă pe casă şi mai eşti şi gata să deschizi muzeul.

— Iar eu uite de-aia te ador..., mai apucă el să spună, întrerupt de un țipăt de sirenă venind dinspre telefonul Willei. Mii de păsări țâşniră din copac către cer, ca o casă cuprinsă de fum. Dusty se trezi şi începu să urle.

— Doamne! spuse Willa, scormonind după telefon prin geanta plină de scutece de pe umăr.

Probabil că treaba aia avea vreo douăsprezece buzunare exterioare. Tonul de apel era asurzitor; îl dăduse la maximum cu o noapte în urmă, pentru ca alarma s-o smulgă din ceața Zolpidemului la timp pentru biberoanele bebeluşului. Îl găsi în sfârşit. Era în buzunarul marcat cu simbolul „telefon”.

— Nu recunosc numărul. Să răspund, totuşi?

— Nu, spuse Iano ferm. Probabil că e greşeală. Cine să te sune şi să nu-l cunoşti?

— Nimeni.

Dădu telefonul pe silențios şi văzu cum se încheie apelul. Dar imediat îi vibră. Avea un mesaj.

— Ah, e Tig, spuse Willa, în timp ce cuvintele prindeau formă sub ochii ei. De pe telefonul lui Jorge sau al altcuiva.

Apoi tăcu şi ridică ecranul, ca să citească şi Iano:

> Mama hai acasă. Duc Papu la UPU. Anunță furtună rea. Rămâneți la adăpost.

8
La adăpost

Au luat trenul până la Batsto şi au coborât într-un furnicar de muncitori în salopete care fie ieşeau din ture, fie intrau: moară, sticlărie, turnătorie. Mary îşi croi cale printre cete de bărbaţi care-şi frecau palmele şi răsuflau aburi iuţi în aerul îngheţat, întorcând privirile după ea. Thatcher avea vagul sentiment că e un trădător, deşi pe cine trăda n-ar fi ştiut să spună. Păşea în spatele lui Mary, umbra ei, văzând ce vedeau şi muncitorii: presa pentru plante din lemn pe care o purta la subsuoară, faldurile fustei indigo legănându-se sub haina scurtă, neagră. Şi pe micuţa Selma, care îi ţopăia alături ca un spaniel.

Octombrie nu era momentul ideal pentru o primă vizită în Pine Barrens, aşa spusese Mary, şi peisajul maroniu din Batsto o întărea. Clădiri din cherestea tăiată grosolan cu fierăstrăul şi înnegrite de ploaie, drumuri înnămolite în care ţi se-nfundau cizmele, copaci desfrunziţi – tot ce detesta la toamnă se adunase acolo. Dar fiecare anotimp are darurile lui! Aşa susţinea Mary, de unde şi ideea unei noi serii de articole, „The Pines în toate anotimpurile”. Un redactor de la *Harper’s Monthly* îi trimisese un răspuns încurajator, iar Mary punea la suflet orice încurajare. Thatcher observase calitatea asta, pentru că lui îi lipsea cu desăvârşire. Rose bătea apropouri despre slaba lui voinţă, dar în realitate boala era cu mult mai schiloditoare: nu avea încredere în laude, dar îi credea pe cuvânt pe detractori. De fiecare dată când îi povestea lui Mary despre problemele cu Cutler de la şcoală, ceea ce-şi dorea să facă şi astăzi, cu ardoare, ştia că de fapt o provoacă să-şi arate sprijinul, pentru ca astfel să-şi

poată prinde şi el micuța scoică de încredere pe stâlpul acela robust.

Părăsiră drumul mare şi se abătură pe o alee desfundată cu case din bârne, leite, toate având aceleaşi curți brăzdate de straturi, nişte dreptunghiuri înguste cu napi şi varză furajeră. Se gândea la soldații pe care îi îngrijise. În fața morții, îşi doreau mereu să vorbească despre locurile în care îşi începuseră viața, un adăpost umil din buşteni prea duios rechemat în minte, tot pe vreo alee ca aceasta, unde noroiul urca până la genunchi, mânjind pantalonii. Thatcher se simțea deja umilit de dojana pe care avea să şi-o încaseze de la Rose. Va încerca să le strecoare pantalonii direct lui Gracie şi doamnei Brindle, care munceau cot la cot când puneau la fiert căldarea cu rufărie şi nici n-ar fi clipit la vederea pantalonilor înnămoliți ai stăpânului. Unde era lejeritatea conjugală pe care o aşteptase? Gândurile la soția lui i se încâlceau în minte: Rose, licoarea cea îmbătătoare şi patul de spini, mirosul ei rafinat, toanele ei nu tocmai uşor de anticipat. Se arătase iubitoare în diminețile din urmă, probabil cu gândul la un alt bebeluş. Dar după, când el era vlăguit de epuizarea postcoitală, taman *atunci* Rose devenea energică pe subiectul achizițiilor pentru gospodărie. Acum îi căşunase să aibă propria lor trăsură cu cai. Pentru biata Aurelia, căci altfel cum avea să-şi viziteze ea prietenele înstărite?

Brusc, Mary se opri şi strigă:

— Domnule Foggett, bună dimineața!

Foggett ieşi în uşa cabanei într-un combinezon din flanelă roşie şi pantaloni, cu bretelele atârnând şi cu şireturile descheiate. La nouă trecute.

— 'ei, doamn' Treat! Am ieşit la plimbărică prin afurisitele de mlaştini, aşa-i?

— Aşa-i. Vi-l prezint pe prietenul meu, domnul Greenwood, care ni se va alătura în excursie. Trebuie să mă

întorc să văd ce mai fac micuțele mele ferigi, dacă binevoiți să ne ajutați şi astăzi.

Foggett îşi trase bretelele pe umeri, dispăru înăuntru şi reapăru peste puțină vreme, îmbrăcat într-o cămaşă soioasă încheiată până la gât. Limbile maronii ale ghetelor îi atârnau încă, o pereche de câini gâfâitori. Îşi aduse iapa din spatele cabanei şi o înhămă la faeton.

Când calul fu pregătit şi trăsurica ştearsă de praf cu o cârpă cenuşie, Foggett îi întinse mâna lui Mary, apoi dădu ocol şi urcă pe capră, lângă ea. Selma se cățără fără ajutor în spate, pe locul lacheului, trăgând încă de sufertaş, prea mare, şi de hârlețul pe care îl cărase după ea în tren. Ochii deschişi la culoare îi erau ațintiți drept înainte, iar părul sfărâmicios i se ițea peste tot pe la marginile bonetei. Thatcher intui cât de însingurate trebuie să fi fost ieşirile acestea pentru fată. Dat fiind cât de absorbită era Mary de botanica ei, probabil că Selma avea să fie dată uitării până când va fi ceva de ridicat sau de cărat. Mary flecărea deja cu Foggett despre înghețul care se anunța. Thatcher se aşează lângă Selma, pe locul din spatele vizitiului, adică o scândură şlefuită, cel mult.

Foggett cloncăni şi o luară brusc din loc, smucindu-l pe Thatcher şi făcându-l să se prindă zdravăn de tăblie, întrebându-se cum de nu erau azvârliți lacheii drept în şanț. Selma îşi încleştă mâinile pe sufertaşul din poală cu forța unui tânăr moştenitor. Se hotărâse ca astăzi să i se adreseze la fel ca elevilor lui, asta în cazul în care Cutler le-ar fi dat drumul în aer liber. Lucru care probabil că nu avea să se întâmple niciodată, având în vedere starea gravă a relațiilor întreținute cu angajatorul său. Thatcher vedea prea în amănunt ce îl aştepta: indignarea soției, crăpăturile dintr-o casă în prăbuşire. Şi dezamăgirea lui Mary pentru răul răsfrânt de Cutler asupra elevelor lui. Sărmane fete cu chipuri prelungi şi cizme încheiate până sus, încuiate într-o

clasă până când aveau să fie predate bucătăriei şi căsătoriei...

Prinsă în capcană! Asta îi aruncase Rose în dimineaţa aceea. *În casa asta sufocantă!* Până să se mărite, lui Rose îi plăcuse să călărească. Mai mult decât orice, aşa spunea. Zbura tot drumul până la Mays Landing pe alei înguste, printre ferme şi vii, cu panglicile bonetei în vânt, uneori însoţită de prieteni, adeseori singură-singurică. Taică-său îi păstrase anume un căluţ alb, castrat, într-un grajd de pe East Avenue, dar după ce-a murit, întreţinerea lui le-a înglodat în datorii. Dreptate era asta, întreba Rose, să fi pornit în viaţă cu atât de mult şi acum să fie nevoită să trăiască din aşa puţin? Când făcuse aşa cum trebuia tot ce i se ceruse? Îl tortura pe Thatcher pentru toate lucrurile pe care nu reuşea să le vadă din punctul ei de vedere. Lui îi era lesne să se mulţumească cu o pereche de pantofi boţiţi şi cu un codru de pâine, aşa spunea; norocul *lui* fusese exact pe dos. Era adevărat. El făcuse ochi într-o magherniţă îngrămădită şi mărşăluise apoi în lumea mare, într-o viaţă care se deschidea tot mai mult de la an la an. Un soţ mai bun ar fi înţeles cât de diferită de a lui era nevoia ei de confort. Bineînţeles că o soţie avea aspiraţii mai înalte de atât şi nu putea să facă nimic ca să-şi îmbunătăţească situaţia.

Mary se întoarse ca să-i atragă atenţia lui Thatcher asupra florei. „Mirt de ceară!", strigă, acoperind tropotul iepei şi scârţâitul arcurilor de sub ei. De-acum lăsaseră oraşul în urmă şi se îndreptau spre petele de lumină ale unei păduri înalte de pini. Selma părea să ştie ce ştia şi Mary. Întinse o mână, ca să-i fie plesnită de frunzele cerate ale arbuştilor pe lângă care treceau în goană, cu ramurile încărcate de bobiţe albe. Întinse palma mică spre nasul lui Thatcher, ca să adulmece şi el mireasma mirtului. Ocean, lămâie, lumânări de ceară curată.

— Primii locuitori ai aşezării foloseau mirtul ca să-şi facă lumânări, spuse Mary tare. E o ceară bună, nu se topeşte în apă fierbinte. Thoreau a scris despre ea. A făcut nişte seu, de experiment.

Aşadar, intuiția lui Thatcher cu privire la lumânări era corectă. Se întreba dacă îi vine din memorie şi babele din satul copilăriei lui puteau fi socotite astăzi în rândul „primilor locuitori ai aşezării", despre care vorbea Mary. Vag, înceţoşat, dar îşi amintea fiecare fel de fiertură din frunze şi crenguțe. Bătrâne care nu aveau de niciunele, dar le ofereau sprijinul lor unor băieți orfani.

— Din bobițe se face ceara?

Mary încuviință din cap, un gest care aproape că se pierdea în zgâlțâielile întregului ei trup. Toți cei patru pasageri săltau la unison în trăsurica lor zburătoare, o bărcuță precară pe mări înfuriate. Chipul căpitanului Foggett era schimonosit într-o grimasă de concentrare.

— Ca să-l obții, fierbi bobițele şi uleiul se ridică la suprafață. Aşa zice Thoreau. Dar ce făcea cu seul ăsta al lui n-aş şti să zic.

Tonul ei familiar putea lăsa să se înțeleagă batjocura, admirația sau faptul că purtase o corespondență şi cu regretatul domn Thoreau. Thatcher ştia deja că nu trebuie să excludă nicio posibilitate. Observă umbra trecătoare a unei păduri cum nu mai văzuse alta până atunci. Pinii erau înalți şi aliniați la mică distanță unul de altul, de parcă ar fi fost plantați, cu un subarboret jos, care mai-mai că ascundea solul nisipos al pădurii. Drumul era aproape de un râu cu ape adânci şi roşii, o culoare nelinişti toare. Doi bărbați vâsleau într-un şlep, prinzând o plasă de-a lungul malului.

— Pescuiesc? izbuti el să întrebe.

Foggett râse de el.

— Da, fier, spuse Mary. Draghează minereu din mlaştini, îl folosesc la fierărit.

Straniu teritoriu, gândi Thatcher, cu râuri însângerate în ale cărui ape bărbaţii pescuiesc fier. Dar chimia o pricepea destul de bine: fier solubil în apă, mlaştini cu turbă acidă, descompunere anaerobă a materiei vegetale. Egal limonit. În timpul războiului, auzise bărbaţi spunând că cel mai bun fier pentru gloanţe venea din smârcuri, iar în imaginaţia lui de copil, sferele strălucitoare ţâşneau rostogolindu-se din noroi, gata făcute.

În alt moment trăsura goni în lumină, trecând printr-o porţiune de pădure doborâtă la pământ. Aşchii de trunchiuri sângerau sevă în aerul cu miros de terebentină. Echipaje de bărbaţi se mişcau încoace şi-ncolo ca-ntr-un furnicar, târând trunchiuri de pini şi aşezându-le pe verticală, în movile fumegânde de buşteni. Făceau cărbune pentru topitul fierului, ghici el. Pădurea îi înghiţi din nou. Mary arătă spre un deluşor ierbos acoperit cu aşa-numitul *Xerophyllum setifolium*, taxonomie recent revizuită de profesorul Watson de la Harvard. Îl cunoştea pe profesorul Watson? Nu, nu-l cunoştea. Şi iată şi micul arbust *Gaylussacia*, numit astfel în onoarea chimistului Gay-Lussac. Aruncatul ăsta cu nume l-ar fi enervat pe Thatcher dacă s-ar fi petrecut între bărbaţi, dar cu Mary până şi plantele îi păreau prietene. Plante pe post de colegi.

După un număr de mile – peste cinci, dar mai puţin de zece – şi după multe alte clarificări tranşante, în faţa lor se ivi o linie sinuoasă şi densă de verde. O privea apropiindu-se, deslușită ca un ţărm, cu mult mai întunecată decât pădurea de pini. În cele din urmă, reciful verde-albăstrui se dovedi un zid de cedri. Şi destinaţia lor. Foggett îi lăsă să coboare şi negocie cu Mary când să se întoarcă după ei: la ora trei, repetă ea de trei ori, promiţându-i bărbatului să-l plătească odată ce-i va fi adus înapoi în siguranţă, ca de

obicei. Din câte văzu Thatcher, Mary nu avea la ea niciun instrument de măsurat timpul, numai cutia de tablă pentru adunat plante, atârnând ca o podoabă grea de funda ei mov. Selma îşi săltă hârleţul pe umăr şi nu dădu niciun semn că ar vrea să se despartă de sufertaş, aşa că Thatcher insistă să care el presa grea a lui Mary. Şi aşa pătrunseră în întunecoasa pădure de cedri. Cu câteva grade mai rece, pe loc.

— Pare interzisă, pun rămăşag, spuse Mary veselă.

— Un loc numai bun pentru vârcolaci, sugeră Selma.

— Vai, Selma, ce imagine pitorească. O s-o folosesc. Cititorilor le place să se sperie.

— Da' ce le-o fi plăcând atâta, doamnă Treat? întrebă Selma. Io pot să mă sperii zdravăn şi acasă, după ce-a tras tata la măsea. N-am nevoie să mi-o caut în revistă.

— Întunericul creşte şi creşte pe măsură ce înaintez, cu o groază ce-mi apasă pieptul, o groază de ceva ce nu pot numi.

— Vai, doamnă Treat, fie-vă milă! se înfioră Selma.

Mary îşi petrecu un braţ pe după umerii copilei.

— Îmi testam proza pe tine, atâta tot. Aici suntem în siguranţă şi tu ştii prea bine.

Thatcher observă că se înşelase crezând că Mary o ignoră pe fată. Aici, în pădure, erau ca mama şi fiica.

— De unde-şi ia băutură tatăl tău? întrebă el, dar roşi văzându-le chipurile severe întoarse spre el. Întreb doar de curiozitate. Din pricina legilor temperanţei.

— De la Millville, răspunse Selma. Acolo-s italieni şi depravare.

— Îmi pare rău s-aud.

Înaintară pe drumul pentru căruţe, destul de larg cât să meargă toţi trei în rând, dar de aici înainte mai potrivit pentru cizme decât pentru roţi. Pământul era umed ca un burete, ca un pandişpan. Pantalonii lui Thatcher erau

compromişi. Mary îşi îndesase poalele fustei în betelie, prinzându-le cu o legătură complicată, astfel încât să nu şi-o târşâie prin noroi, iar Selma făcuse şi ea o şmecherie asemănătoare. Probabil că se ocupaseră de asta cât încă erau în căruţă.

— Ce zici de Barrens până acum? întrebă Mary.

— Că are mai multă industrie decât un şantier naval din Boston.

— Adevărat, aşa e zona prin care am trecut, spuse ea. Din Batsto, oriîncotro te-ai duce, fierăstraiele şi dragele îţi taie calea pretutindeni. Acum cinci ani, puteam s-o iau la picior de la tren şi s-ajung în zece minute până în inima pădurii virgine. Pădurile din Pine, la fel de adânci şi de tăcute ca în urmă cu două sute de ani. Încă mai avem zone ca acelea, fireşte.

— Dar acum trebuie să-l plăteşti pe domnul Foggett ca să te ducă.

— Da, n-avem încotro, trebuie să ne bizuim pe domnul Foggett.

— Tot aşa împădurit era şi Vinelandul când l-a cumpărat Landis?

— Destul de. Biete pământuri neroditoare. De îndată ce-au descoperit că sunt fertile, şi nu sterpe, le-au şi înjugat destinul la procreare.

— Mary, ce lipsă de entuziasm faţă de Edenul căpitanului! Sunt primele umbre de îndoială de care am parte de când am ajuns în Vineland.

— O fi bună grădina Edenului, dar numai pentru fermieri şi pentru producătorii de must. Pădurile noastre o s-ajungă cele mai mari grădini din Uniune. Şi-atunci adio speciilor rare de flori. Nimeni n-o să mai poată salva comorile.

— Am impresia c-ar cam trebui să mâncăm, spuse el.

Selma păşea gânditoare, izbindu-şi sufertaşul de coapsă. Pământul devenea tot mai umed, bezna cedrilor tot mai deasă.

— Ia te uită aici, spuse Mary, oprindu-se brusc. *Helonias bullata.* O ştii?

În locul acela, pământul era străpuns de rozete de frunze ascuțite.

— N-o ştiu, mărturisi el, privind pâlcurile învârtoşate care se întindeau pe solul pădurii ca un covor de pumnale foioase.

— Nu creşte decât aici, în pădurea de cedri, şi doar în puține locuri. După cum vezi, e rizomatoasă. Se răspândeşte pe sub pământ. Grupul acesta se extinde pe vreun hectar, un hectar şi ceva, apoi dispare. Următorul pâlc n-ai să-l găseşti decât la vreo cincisprezece mile de aici.

Thatcher se întrebă dacă avea de gând să ajungă astăzi până acolo. Mary era la fel de însuflețită în privința florilor de *Helonias* ca Rose față de un număr nou din *Godey's Lady's Book*. Pădurea asta era casa ei.

— Închipuie-ți ce lucru curios, domnule Greenwood. E răspândită prin smârcul ăsta, lipseşte cale de mile întregi, apoi se iţeşte din nou dintr-odată şi se extinde, întotdeauna de-a lungul unui pârâu. Care e diagnosticul dumitale?

Diagnosticul lui era că nu voia să-i spună pe numele mic în fața fetei şi că ar fi fost cazul să facă şi el la fel. Altfel, nu-i venea nimic în minte. Privi planta îndelung.

— Eu cred că de aici putem deduce că nu se răspândeşte numai prin rădăcini, spuse ea cu voce joasă, ca şi când ar fi destăinuit un secret. Cred că-şi mai împrăştie şi seminţele prin apă.

— Prin mocirla asta! E aşa de acidă, că se topesc în ea şi cuiele de la potcoavele cailor.

— Da, aproape, spuse Mary cu ochi scânteietori. Ar solicita o extraordinară capacitate de adaptare. Dr. Gray are

o teorie despre chimia fenomenului. El susține că lipidele..., şovăi ea, apoi continuă: Un bun exemplu de selecție naturală pentru supraviețuirea în mediu mlăştinos.

— Ai dreptate, nu încape îndoială.

Mary ştia că are dreptate. Îngenunche să smulgă un peduncul scuturat de semințe. Thatcher o privea. O copilărie irosită în lecții de făcut reverențe, taxonomia şi chimia deprinse pe cont propriu de la un capăt la celălalt şi tot îşi purtase teoriile până pe pragul lui Asa Gray. În vreme ce Thatcher, când se întâlnise şi el o dată cu marea personalitate, ieşind pe uşa bibliotecii de la Harvard, pălise tot de la efortul de a-i da bună dimineața. Cum făceai ca să fii Mary Treat? Ar fi putut contempla o zi întreagă energia, logica şi indiferența față de judecățile altora întâlnindu-se într-o asemenea glorie şi forță.

Selma se apucă să sufle semințele de pe tije, scuturându-le într-un plic transparent pe care îl scosese din şorț. Mary se ridică şi se şterse pe mâini.

— Dacă găsesc şi alte specii ale căror semințe au o chimie similară, asta îmi va susține teoria. I-am cerut părerea domnului Darwin şi e de acord. I-am trimis zeci de mostre doctorului Gray, pentru analiză.

— Vreo sută, mai degrabă, zise şi Selma de jos.

— Nu, o sută sigur nu. Nu pot să devin o povară. Dr. Gray se plânge mereu în scrisori de cât de ocupat este.

Semințele fură adunate şi un specimen viu introdus în cutia pentru plante a lui Mary, apoi porniră din nou la drum. Purta cutia metalică pe umăr, aşa că i se lovea în mers de volanul jachetei, iar Thatcher, care mergea în spatele ei, încerca să nu jinduiască la ea. N-ar fi ştiut să spună ce anume îl mişca atât la cutiuță – nu era nouă, în schimb era foarte frumoasă, din tablă ondulată vopsită în verde-frunză. În față avea un mic capac cu lăcățel. Se

întreba dacă i-o făcuse cadou tatăl ei. Sau soțul, în vremuri mai fericite.

Mărşăluiră peste tulpini târâtoare de vița-femeii, prin stufăriş şi pe sub foi de ferigă regală, *Osmunda regalis*, unele mai înalte decât Thatcher. Mary se oprea des ca să-i arate preferatele ei, carnivorele, şi să culeagă mostre. Pe lângă capcana-lui-Venus, găsi roua-cerului lucioase şi cănişoare. Era mai fericită în mlaştina aceea umedă decât orice bărbat sau femeie de sub soare, cel puțin după ştiința lui Thatcher.

Ținta lor în ziua respectivă era să vadă ce mai fac micile ei ferigi *Schizaea pusilla*, cărora natura nu le încredințase decât vreo câteva locuri pe fața pământului, printre care şi acela, unde Mary era prima botanistă care le descoperise. Creştea într-un pâlc aflat la aproape o milă depărtare. Dincolo de zona aceea nu mai era de văzut. O căutase peste tot prin mlaştini şi ajunsese la concluzia că acolo era singura ei casă. Cercetarea fusese temeinică şi răbdătoare, insista ea, o apărare inutilă din partea unei femei care era în stare să rămână aşezată o dimineață întreagă, lăsând o plantă să-i digere buricul degetului. Mary se ridica la standarde de dincolo de existența umană obişnuită.

— În anii de când am descoperit-o, am săpat mici cuiburi cu feriga mea şi le-am transportat în locuri cu exact acelaşi sol şi aceeaşi expunere la soare, la mile depărtare, unde le-am replantat, spuse ea, lovindu-şi uşurel cutia pentru plante. O facem cu cea mai mare grijă, pe cuvântul meu de onoare. Nu-i aşa, Selma?

— Doamnă?

— Feriguțele noastre. Le replantăm cu mare grijă, nu-i aşa?

— Da, doamnă. Blând, zici că-s pui de şoarece.

— Le lăsăm în grija naturii, numai că natura refuză să le recunoas-că orice drept la schimbare. Nu le îngăduie

plantelor decât să lâncezească şi să moară. Marcăm locurile şi ne întoarcem în câteva luni ca să le urmărim evoluția, dar nu prind rădăcini. Le găsim mereu la fel de veştede.

Thatcher privi îndelung porțiunea de sol forestier marcată abundent cu panglici, unde una dintre micile ei transplantări îşi dăduse ultima suflare. Foile maronii se veştejeau tânguindu-se, atât de mici, încât ar fi trecut neobservate dacă din copacii din jur n-ar fi atârnat semnele lui Mary.

— Dumneata crezi că ferigile ar trebui să se înmulțească mai departe? întrebă el.

Mary cântări întrebarea.

— A crede ține de religie. Observația mea îmi spune că n-o vor face. Şi atunci se pune întrebarea, de ce-ar rezista o specie doar într-un singur loc, şi acela mic? Ce element al noului mediu înconjurător le opreşte din dezvoltare?

Se pune întrebarea. Îşi aminti ziua când o văzuse întâia oară pe Mary, întinsă pe iarbă cu fața în jos. Se îndepărtaseră foarte mult de drumul pentru căruțe, urmând părelnicele poteci ale căprioarelor, care se întindeau ca o plasă pe tot cuprinsul desişului. N-avea nici cea mai vagă idee cum de ştia Mary pe unde s-o apuce. Din când în când o lua şi Selma înainte, părând să se simtă în largul ei, ca un iepuraş cu bonetă în vizuina lui.

În cele din urmă ieşiră la loc relativ deschis, pe malul unui pârâu. Deasupra capetelor lor, bolta crengilor încă era deasă, dar, spre uşurarea lui Thatcher, vedeau la cincisprezece metri depărtare peste râu, poate chiar mai mult.

— E ora prânzului, doamnă? întrebă Selma.

Mary privi în sus, printre crengi, la zdrențele de cer:

— Cred că da.

Selma îşi scoase şorțul dintr-o mişcare şi îl azvârli pe jos, apoi îngenunche pe el şi scoase prânzul din sufertaş,

despachetând brânzeturi, şuncă sărată şi mere. O ulcică cu unt, alta cu gem, o franzelă de pâine neagră. Tort cu cremă de ou!

În acest răstimp, Mary rămase nemişcată, privind lung peste pârâul roşu-carmin, spre malul celălalt, unde apa surpase o porțiune substanțială de pădure. Trunchiurile zăceau prăvălite unele peste altele, umbre ale unui profund declin.

— S-ar zice că n-am ieşit de tot din perioada carboniferă, observă ea, şi Thatcher înțelese că nu va putea niciodată să-şi numească prietena cu un singur nume de copac, căci ea era mai mulți. Ferigile fosilizate, cedrii străvechi şi plantele cu flori îşi împreunau rădăcinile din diferiții eoni ai apariției lor pe pământ: Mary era toate deodată. Filogenie, asta era ea.

Selma începu cu o felie de pâine unsă cu unt şi cu gem. Mary ieşi din transă, îşi împături şorțul şi se aşeză pe el. Thatcher ochi un bolovan primitor. Selma îi întinse un măr, ulcica cu gem, cea mai mare parte din şuncă şi două treimi din franzelă, ceea ce deveni dificil de ținut pe genunchi.

— Cât o să te plătească revista pentru seria despre Pines? întrebă el.

Descoperise că Mary era deschisă când venea vorba despre finanțe; ba chiar aducea ea însăşi vorba, probabil din aceeaşi sforțare de a-şi face loc în lumea bărbaților.

— Optzeci şi cinci de dolari pe articol, spuse ea, inspectând îndeaproape ulcica cu unt şi culegând o insectă fără noroc. Cu ilustrații, cred că vreo şase sau opt de fiecare, pe care o să le fac eu însămi. Sau, dacă nu, o să le atribui corect, adăugă ea, aruncându-i o privire cu subînțeles.

— N-am nici cea mai mică îndoială.

Optzeci şi cinci de dolari. Şi dacă îi lua tot anul să producă patru articole ilustrate, tot ar fi câştigat mai mult

decât cei trei sute de dolari pe care îi primea el de la Cutler. Şi mai mult ca sigur că asta nu avea să-i ocupe tot anul. Mary îşi găsea timp pentru zeci de proiecte într-o singură zi. (Sau o sută, dacă o întrebai pe Selma.) Îi trecu prin cap să-şi ofere serviciile de ilustrator, însă n-ar fi vrut să pară că-i cerşeşte o favoare. Sigur, Thatcher nu era invidios pe averile prietenei lui, dar acum se cufunda în mormântul propriilor griji financiare. Uitase de ele preţ de o dimineaţă şi şi-ar fi dorit mai multe dimineţi ca aceea.

— S-ar zice că e mai uşor să scrii pentru o revistă de popularizare decât pentru una ştiinţifică, medită Mary, dar eu nu cred că e aşa. Ăstora nu le ajunge să spui lucrurile pur şi simplu, vor să le dai cu cremă peste tot, ca pe o şarlotă rusească. „În liniştea de mormânt, o spaimă tainică îmi cotropeşte simţirile", treburi de-astea. „Sunt purtată înapoi în timp, până-n veacurile când nimfele stăpâneau peste pădure, pedepsindu-i pe toţi aceia care curmau viaţa copacilor."

— Numai Tatăl Ceresc poate să stăpânească peste noi, protestă Selma, cu gura plină de pâine.

— Şi am de gând s-o spun foarte clar, draga mea, altfel mama ta n-o să te mai lase să vii la mine.

— Şi să ştiţi că şarlota rusească are crema pe dinăuntru, nu pe din afară.

— Ei, atunci ca pe un pandişpan, râse Mary. Fie-ţi milă de mine, Selma. Doar ştii ce bucătăreasă sunt.

— Da, doamnă, răspunse fata, din nou cu micul ei zâmbet chinuit.

— Şi atunci, de ce să-ţi mai baţi capul să scrii proză-pandişpan? întrebă Thatcher. Ai spus că jurnalele de specialitate plătesc mai bine. Ai atâtea subiecte ştiinţifice de dezvoltat. Cu Charles Darwin şi Asa Gray drept colegi.

Mary privi spre cedri, încruntată.

— Trebuie, spuse în cele din urmă. Majoritatea oamenilor se uită la o pădure şi spun: „Uite copaci, uite şi mizerie.” Nu văd nimic interesant dacă nu-i ia nimeni de mână să le-arate. Sunt uimită de cât de puțin reuşesc să vadă cei mai mulți dintre oameni.

— În cazul ăsta, te admir.

Thatcher se simți înălțat cu câteva grade prin vocația pe care o împărtăşea cu Mary Treat. Cum să nu fi fost aceasta o muncă nobilă, să ridici o umanitate căzută şi să-i aşezi în palme adevărurile palpabile ale lumii? Până şi pe cititorii de reviste, până şi pe fetele cu şorțulețe. Domnul Darwin era cufundat în gânduri. Iar Dr. Gray era prea ocupat.

Dintr-odată, Selma îşi aduse aminte ceva, cotrobăi prin sufertaş şi scoase la iveală o sticlă cu cafea rece. Trase de sârma capacului şi turnă cafea în nişte ceşti metalice ponosite, întinzându-i una şi lui Thatcher.

— Ai ştiut dintotdeauna că vrei să fii om de ştiință? îl întrebă Mary.

Se sfia sub privirile ei şi ale Selmei, căci amândouă păreau nerăbdătoare să-l vadă devorând cantități substanțiale de pâine şi şuncă. Apetitul exotic al masculului.

— Nu cred că ştiu vreodată cu certitudine ceva despre mine însumi. Atât că sunt curios şi cred mai degrabă ceea ce văd decât ceea ce mi se spune.

— Păi, în cazul ăsta, eşti un om de ştiință înnăscut, se pronunță Mary. Acelaşi blestem îl port şi eu. Aşa spunea soțul meu. Se descria drept înotător prin filozofii, liber să speculeze pe marginea mareelor şi corpurilor cereşti, în timp ce eu rămâneam la țărm, căutând dovezi pentru natura lichidă a apei.

Thatcher observă timpul trecut al verbelor.

— Libertatea înotătorului ar putea fi de invidiat.

— Dar ce mai fleoşca-pleoşca! spuse Mary, vădit lipsită de invidie. Să crezi, fără să te împiedici câtuşi de puţin de evidenţe.

Thatcher nu mai auzise în viaţa lui o critică atât de inedită ca *fleoşca-pleoşca*.

— Când ai venit în Vineland cu soţul dumitale?

— În al optulea an de la întemeierea aşezării. Ne-am întâlnit la Troy cu un bărbat care l-a invitat pe Joseph să ţină o cuvântare la Plum Hall, iar el a acceptat încântat. Asta se întâmpla în toamna lui ’68.

— Despre ce era conferinţa doctorului Treat?

— Despre viitorul Vinelandului. Elogiul sănătoaselor idealuri ale căpitanului Landis, aerul curat şi gloria agrară. Pe atunci, Joseph se pricepea să capteze atenţia publicului. S-a gândit să pomenească până şi sufragiul feminin. Era cu o săptămână înainte de alegeri şi toată lumea ştia de schema pusă la cale de femei, să meargă la urne în Vineland.

Schema respectivă era o noutate pentru Thatcher, deşi probabil că Polly ştia despre ea. O chinuia pe maică-sa urmărind aventurile doamnelor Fowler şi Tillotson la marele marş al pierzaniei, îmbrăcate în pantalonii lor din piele de căprioară.

— Bănuiesc că omilia doctorului Treat a fost un succes.

— O, da. Domnul Campbell ne-a chemat iar în decembrie, în calitate de oaspeţi ai săi. Am aflat că pomii fructiferi din Vineland suferiseră de o molimă cu o vară în urmă, aşa că l-am ajutat pe Joseph să pregătească o prelegere despre anihilarea dăunătorilor prin întreruperea ciclului larvar. Analizasem insectele din livada tatei cu mult înainte să mă mărit.

— Chiar aşa?

Thatcher şi-o închipui fată, prin livezi – un fel de Polly, doar că ceva mai disciplinată şi cu picioarele nu atât de lungi.

— Cu intenţia de a face descoperiri ştiinţifice?

— Fără intenţie, cred, răspunse Mary gânditoare. Dar în Vineland, cercetările mele şi-au găsit un scop. A susţinut prelegerea în ianuarie şi a publicat o broşură intitulată *Stârpirea insectelor*, care s-a vândut în peste o mie de exemplare într-o lună. Doctorul Treat a avut un succes instantaneu, aşa că nu ne-am mai întors deloc la New York. Am închiriat casa de pe Plum şi ni s-au expediat lucrurile de la Troy.

— *Dumneata* ai avut succes. A fost numai munca dumitale. Şi prelegerea, şi broşura.

Ea zâmbi.

— Da, într-adevăr.

Soţiile îşi asistau soţii, firește, dar acum Thatcher înţelegea de ce ajunsese ea să fie confuză în legătură cu atribuirea corectă a muncii altcuiva. Băgă de seamă şi că Selma era dezamăgită de cât de puţin avansase cu proviziile oferite; muşcă dintr-un măr. Mary căzuse pe gânduri.

— Vinelandul era diferit pe vremea aceea. Gândirea liberă era un ţel şi un efort susţinut. Sigur, nu în totalitate. Spiritualiştii şi alţii ca ei îşi aveau partea lor. Landis n-a înţeles niciodată nicio filozofie. Lui îi pasă numai să fie împăratul acestui tărâm.

— Căpitanul Landis e mai degrabă un spirit practic, nu crezi?

— Un om practic care a învăţat din greşelile trecutului. A creat în Vineland un Eden pe care să-l poată conduce prin reglementări stricte şi s-a făcut pe sine puternic împlinind aspiraţiile supuşilor. Orice ar avea ei nevoie, el susţine că găsesc aici.

Thatcher abia dacă vorbise cu omul acela, dar spusele lui Mary se potriveau cu devoțiunea Aureliei. Ziarul lui o chinuia cu pericolele întruchipate de străinii beți şi de tineretul scandalagiu, de femeile în pantaloni şi de lupul de la uşă, apoi, pe pagina următoare, o liniştea cu promisiuni imposibile. După toate pierderile pe care le suferise în viață, Aurelia avea mare nevoie de un bărbat cu asemenea talente.

— La începuturi, oamenii erau mai raționali, spuse Mary. Exista interes pentru cercetările mele despre moliile de copac. O mie de exemplare din broşura noastră vândute într-o lună! Gândeşte-te numai.

Thatcher se gândea la prețul per exemplar.

— Şi apoi am descoperit locul acesta, popasul meu de pelerin, spuse ea, ridicând o mână înspre smârc.

— În vreme ce doctorul Treat îşi găsea împlinirea în astronomie.

— În ceea ce numea el astronomie.

— I se dusese buhul că adormea lumea la prelegerile lui de la Plum Hall, interveni Selma.

La auzul vorbelor ei, Thatcher fu gata-gata să se înece cu mărul. Mary însă părea netulburată. Se apucară amândoi să împacheteze rămăşițele prânzului.

— Şi-a pierdut capacitatea de a trezi interesul publicului, spuse Mary cu simplitate.

— Tata zice că doctorul turna numa' baliverne.

Mary închise capacul sufertaşului.

— Selma, îți mai aduci aminte unde ne-am replantat experimentul din iunie cu ferigile?

— Da, doamnă. Aproape de răscrucea pârâului ăstuia cu Maple Branch.

— Mergi pe firul apei până la Maple Branch. Şi apoi?

— Douăzeci de paşi de-a lungul malului, până la castanul ăl' mare. Mult înainte de Penn Gap. Dacă ajungi la

Penn Gap, deja e prea departe. Am însemnat plantele cu panglici de culoarea lămâii.

— De culoarea lămâii erau? Aveam impresia că albe.

— Nu, doamnă. Albe au fost la seria din aprilie.

— Aş putea să-mi revăd notele, dar sunt convinsă că ai dreptate. Du-te, draga mea. Şi o frunză dacă găseşti vie, întoarce-te să ne spui şi-o să venim să facem o măsurătoare. Iar dacă găseşti şi altceva, culege, spuse Mary, atârnându-i Selmei la gât cutia de tablă, ca şi când ar fi fost o medalie de onoare.

— Da, doamnă.

Selma dispăru fericită în tunelul de cedri, semănând mai mult ca niciodată cu un iepure. Mary părea tristă.

— O să le găsească tot aşa de moarte ca pe cele dinaintea lor.

— *Ubi sunt*, încercă Thatcher.

Mary păru să se ridice, dar rămase la locul ei. Thatcher se străduia să şi-o închipuie pe drăguța lui soție şezând la fel de confortabil pe pământ, dar nu reuşi. Frumusețea avea prețul ei. În alte zile se simțise norocos să-l plătească, dar nu şi astăzi.

— Cred că asta a fost ultima noastră încercare de transplantare a ferigilor, spuse ea. Dr. Gray mă încurajează, dar eu nu sufăr gândul de-a mai lua şi alte vieți, nici măcar pentru binele ştiinței.

— Îmi pare tare rău, spuse Thatcher.

— N-ar avea niciun rost. Concluziile mele sunt clare, e timpul să public. Şi întotdeauna am avut grijă să nu afectez populația de origine.

— Voiam să spun că-mi pare rău pentru doctorul Treat. De dragul tău, Mary. Dacă veştile despre reputația lui stricată i-au ajuns la urechi până şi tatălui Selmei, îmi închipui că ruşinea trebuie să fi fost de anvergură.

— Şi dacă nu-i vor fi ajuns la urechi şi ultimului broscoi amărât din baltă, Joseph şi-a tăiat de tot craca de sub picioare cu vendeta din ziar împotriva reverendului Pittinger. Presupun că ai ratat povestea. S-a întâmplat toamna trecută.

— Of. Cumva doctorul Treat se opune... s-a opus credinţei creştine?

— Şi mai revoltător de atât, răbufni Mary. Dintre toţi oamenii, tocmai reverendul Pittinger şi-a asumat sarcina de a lua apărarea ştiinţei empirice. Gravitaţie şi fizică newtoniană, efectele cuantificabile ale lunii asupra mareelor. Biata faţă bisericească punea mâna pe stilou săptămână de săptămână, în apărarea masei şi a măsurătorilor. Ei bine, opinia lui Joseph e că legile calculului nu sunt reale. Se ţinea tare, nu voia să cedeze nici în ruptul capului.

Thatcher habar n-avea ce să răspundă.

— Cred că-şi pierde minţile, spuse ea în şoaptă. Devenise atât de agitat, încât a încetat să mai doarmă. Toată iarna trecută a stat la birou, scriind tot felul de cifre ciudate pe fiecare bucăţică de hârtie care-i pica în mână. Nu matematică în adevăratul sens al cuvântului, ci lucruri inventate, nonmatematice, forţate să intre în scheme de calcul. Îi găseam aiurelile până şi pe marginea corespondenţei mele. „E un fapt! Diferenţa ireductibilă dintre oameni şi animale echivalează cu reducerea lui Darwin la o cantitate inferioară lui zero.”

— Vai, Mary. Îl discredita pe Darwin?

— Fii pe pace, prietenul meu nu era singurul care să-i îndure atacurile. Platon şi Copernic n-au fost scutiţi nici ei. Joseph elabora tratate lungi şi fără sens împotriva ştiinţei, apoi le publica sub formă de pamflete. Cu ilustraţii.

— Ce cumplit trebuie să fi fost pentru tine. Dar sunt sigur că şi alţii i-au observat problema.

— Da, până-ntr-atât încât l-au făcut de râsul oraşului, cum ai auzit şi de la Selma. Ea simte că-mi ia apărarea.

— E îngrozitor.

— E greu să ții cu cineva atât de plin de el. Insista să-i pun şi balivernele-n plic atunci când le scriam colegilor. Charles Riley a primit câteva, la fel şi Dr. Gray. Mărturisesc că domnului Darwin doar m-am prefăcut că-i trimit una. Am lăsat plicul nesigilat şi am scos-o discret în drum spre poştă.

Thatcher rămăsese înmărmurit.

— Era gelos pe corespondența ta?

Ea păru uimită.

— De ce spui asta?

— Fiindcă el e un muritor. Un bărbat mândru, avid de laude, spunându-şi doctor fără să fi obținut titlul. Subtil depăşit în inteligență şi realizări de sârguincioasa lui soție.

— Aha, acum înțeleg. Păi atunci se poate spune că datorită mie a devenit un discipol al amorului liber şi a plecat la New York cu Victoria Woodhull.

Aşadar, era adevărat.

— Nu, Mary. Un bărbat poate să fie bestie şi din proprie inițiativă. Aşa m-a informat soția mea. Dar, de dragul tău, nu poate să-mi pară prea rău c-a plecat.

— Aşa a zis şi Charles Riley. Mi-a spus că s-a întâlnit odată cu Joseph la Troy şi că i s-a părut aşa de ciudat, încât a crezut că şi-a pierdut mințile pe jumătate. Zicea că n-ar trebui să duc dorul sprijinului lui Joseph, ci să primesc cu brațele deschise liniştea în care pot să lucrez.

— Şi aşa e?

— Întocmai. La asta mă gândeam în ziua în care ne-am cunoscut, când ai venit în salon şi eu eram captivă cu *Dionæa* mea. Mi s-a năzărit în timp ce şedeam pe locul acela, nemişcată: acum e masa *mea* de scris, biroul *meu*. În bomboniere, păianjenii mei. Cu Joseph prin preajmă,

niciodată nu reuşeam să organizez experimentele cum trebuie. În lipsa lui, înfloresc.

Thatcher fu mişcat de mărturisire. Tăcură amândoi, privind un stârc care înainta tiptil prin stufărişul de la marginea pârâului. Păşea solemn şi, la fiecare pas, capul lunguieț îi aluneca în față pe o netedă axă orizontală. Thatcher cunoştea pericolul acelui cap şi gât mlădios, lovitura puternică a ciocului tăios ca un cuțit. Îşi amintea că odată, în copilărie, plutea la apă mică prin preajma unui stârc, doar cu ochii la suprafață, cu burta atingând mâlul, încercând să se apropie, fermecat de locomoția aceea grațioasă. Ajunsese destul de aproape cât să-l atingă, când capul s-a dat brusc înapoi, ca un pumnal tras din teacă gata să împungă, şi băiatul a sărit din vad, speriind pasărea şi pe el însuşi, cu inima bătându-i nebuneşte, dându-şi seama cât de aproape fusese să-şi piardă un ochi. Era nefiresc pentru Thatcher să vadă într-o formă de viață un duşman al propriei vieți. Până şi în locul acela, unde orice nu era uman putea fi revendicat drept hrană. Nu era un loc potrivit pentru un băiat dornic să cunoască un stârc.

Lui Thatcher îi veni să facă la rândul lui mărturisiri.

— Mi-am pus în gând să te întâlnesc din prima zi în care te-am zărit pe fereastră. Stăteai întinsă în iarbă. Îmi doream foarte mult să aflu ce studiezi. Acum ştiu. Păianjenii de turelă.

Doamna Treat îl privi straniu, iar el se simți ruşinat. O spionase împreună cu Rose.

— Îmi pare rău, nici nu merita să pomenesc. Mi se pare c-a fost aşa de mult.

Iritarea din privirea ei nu cedă.

— În ce zi a fost?

Ziua în care casa a început să cadă.

— În ziua celebrului accident de trăsură al lui Pardon Crandall, de pe Landis Avenue. Îmi amintesc pentru că

stăteam de vorbă cu soția mea în salon şi Polly a dat buzna direct de la locul calamității, destul de entuziasmată de tot dezastrul.

Mary îşi recăpătă mina de dinainte.

— O! Trăsura scăpată a familiei Crandall! În ziua aceea era altceva, nicio treabă cu păianjenii. Atunci mă uitam la furnici. S-a întâmplat să fie o zi remarcabilă pentru *Polyergus*. Cunoşti genul *Polyergus breviceps*, Thatcher?

Cu Mary, conversația însăşi era un cal scăpat din frâie.

— Ştiu că sunt nişte furnici şi că se găsesc în număr mare în cartierul nostru. Şi că toate membrele familiei mele îşi doresc cu evlavie ca tribul lor să piară. Cu excepția mea şi a lui Polly. Presupun că noi suntem agnostici.

— O, atunci e cazul să vă pregătiți pentru convertire. Nu se găsesc himenoptere mai interesante în tot ținutul. Ştiai că *Polyergus* sunt paraziți sociali?

— Nu.

— *Polyergus* şi-au pierdut capacitatea de a-şi creşte propriii urmaşi. Sunt incapabile să găsească de mâncare, să-şi hrănească regina sau să-şi curețe cuibul. Fac razie prin cuiburile altor furnici ca să le fure pupele şi când ele ies din ou, devin lucrătoare în cuibul *Polyergus*. Relația reciprocă poate dăinui foarte mult în timp. Scriu un articol despre asta.

Părea din nou cu desăvârşire fericită, uimirea în fața parazitismului furnicilor înlăturând orice urmă a ticălosului doctor Treat. Cât de stranie îi era simplitatea, se gândi Thatcher, cât de admirabilă şi câteodată înnebunitoare.

— Ce mai face soția ta? întrebă apoi, cam brusc, ca şi cum tocmai şi-ar fi amintit o instrucțiune.

— Bine, mulțumesc.

Thatcher oftă fără să vrea. Fizic vorbind, Rose era sănătoasă tun. Singurul fruct din coş cu nedreptul privilegiu de a se fi copt. Pe Rose, o rochie obişnuită părea

extravagantă şi le făcea pe celelalte femei să întrebe de croitorese, sperând în zadar că vor lăsa şi ele aceeaşi impresie. Cât despre efectul ei asupra bărbaților, era exact pe dos; aveau tendința să tacă şi să privească jenați, de parcă s-ar fi simțit vinovați că văd mai mult decât le-ar fi fost îngăduit să vadă.

— Îmi pare rău că nu mi-am anunțat nicio vizită, spuse Mary. Se cădea s-o fac, când te-ai mutat cu familia în Vineland. Dar într-o dimineață m-am întâlnit cu soacra ta la poştă şi a avut o purtare cam ciudată. Cred că m-am descurajat.

— Te rog să nu te superi prea tare pe Aurelia. E o femeie categorică cu preferințele ei şi îi plăceau foarte mult vecinii care au locuit înainte în casa ta. Familia Newcomb, cred că aşa-i chema.

— Da, domnul Newcomb e încă proprietar, dar acum practică avocatura la Philadelphia. De la el am închiriat casa.

— Aha. Uite, pentru asta, Aurelia te-ar ține de rău. Pentru că stimatul şi stimata doamnă Newcomb nu mai sunt vecinii ei. A fost nevoită să trăiască departe de Vineland zece ani, timp în care multe lucruri s-au schimbat fără permisiunea ei. E dezorientată. Şi se simte înşelată de timp, presupun. A plecat mamă şi s-a întors matroană.

— Înțeleg. În timpul războiului a plecat?

— Aproape de sfârşit. Motivul plecării a fost unul personal. Soțul ei a murit brusc, iar ea a avut nevoie de sprijinul surorii de la Boston. Îți închipui ce nenorocire pe capul ei. Rose era fată, încă nu fusese prezentată în societate. Iar micuța Polly era abia înțărcată.

— Lumea a devenit cu mult mai sumbră în perioada aceea. Nu doar Vinelandul. Rănile națiunii ăsteia fracturate zac deschise şi urâte.

— Sunt convins că ai dreptate, spuse el, uşor contrariat că simpatia ei se îndrepta mai degrabă spre necazurile naţiunii decât spre ale Aureliei.

Ciudat, însă Mary părea cu desăvârşire lipsită de curiozitate faţă de viaţa personală a lui Thatcher. El aşteptase toată ziua ca să aibă parte fie şi numai de acest scurt dialog. Mutrele Aureliei de la oficiul poştal înrăutăţiseră lucrurile, fără îndoială. Dar înainte, când îi povestise greutăţile prin care trecea, Mary se arătase empatică.

— Aş vrea să-ţi cer sfatul, Mary. Nu în privinţa soacrei mele, e vorba despre altceva. Şi mă tem că pe Selma ar putea s-o supere subiectul. Când se întoarce?

— Într-un sfert de oră, cred. Probabil că e vorba despre prăjituri sau despre Tatăl Ceresc. În afară de astea două subiecte, fata e deschisă la minte ceva de speriat.

— Despre al doilea e vorba. Angajatorul meu vrea ca El să stăpânească peste orele mele de ştiinţă.

— Aşa şi trebuie. Oare nu El stăpâneşte peste toate năzuinţele noastre? Nu crezi?

— Ba da, fireşte. Nu am nimic împotrivă să spunem *Tatăl nostru* în adunare. Nemulţumirea mea e legată de unii profeţi ceva mai extravaganţi ai Tatălui. Mai precis, Sir Thomas Browne şi a sa *Religio Medici*, în interpretarea profesorului Cutler.

— Fir-ar! Cred că nu mai e cazul să-ţi spun că Joseph şi Cutler au fost de aceeaşi parte a baricadei, cel puţin pentru o vreme. Venea în salonul nostru şi purtau lungi discuţii despre acest cap sec de Thomas Browne. Eu mă scuzam tot timpul, spuneam că mă duc să curăţ grătarul sobei.

Thatcher fu încântat să întrezărească o scânteie în privirea lui Mary, dincolo de mina ei cuviincioasă.

— Aş vrea să pot face şi eu la fel. Intră la oră nepoftit, ca să ţină prelegeri despre mistere nedesăvârşit lămurite în

Scriptură. La care suntem meniți să găsim răspunsuri cu ajutorul lui Thomas Browne şi al lui însuşi.

— Cum de s-au răspândit toate creaturile de pe Arca lui Noe, când timpul e abia cu cinci zile mai bătrân decât noi? Lucruri de felul ăsta?

— Exact. Cum de avem aici creaturi care nu se găsesc în Europa şi Asia, dat fiind că toate şi-au început periplul de pe Muntele Ararat? Cu ajutorul podurilor construite de arhangheli, spune el. Nu trebuie decât să ne uităm la marele profesor Cutler ca să ne răspundem la toate întrebările, stâlcind Scriptura ca pe un cârlig de undiță.

— Şi nu ştie nimic despre gândirea modernă în ceea ce priveşte vârsta Pământului? Nu l-a citit nici măcar pe Charles Lyell?

— Nu citeşte mai nimic. Nu care cumva să-i cauzeze la cunoaşterea universului.

— Şi le impune inepțiile astea elevilor tăi. Scandalos.

Dezgustul lui Mary îi dădea satisfacție.

— Suntem cobaii lui. Susține că vremurile grele pe care le traversează țara noastră spulberată reclamă o întoarcere la fundamente. Îl suspectez că nu-i mai ajunge Vinelandul şi că vrea să se întoarcă la fosta lui glorie, cu turneele de prelegeri.

Ea zâmbi cu şiretenie.

— Dacă pleacă, n-ai să duci prea tare dorul sprijinului său, ci ai să primeşti cu brațele deschise liniştea în care să lucrezi.

— Aş vrea eu. Cutler n-o să părăsească Vinelandul definitiv. Şcoala e o platformă prea valoroasă. Pe noi ne va ține mai departe în frâie aici şi-n acelaşi timp îşi va lansa opera măreață, explicând până şi ultimul paradox ştiințific lăsat neelucidat în Biblie.

— Aderând totodată la lipsa ei de logică ştiințifică. Şi tot aşa, la nesfârşit. Nu crezi că e un afront la Sfânta Scriptură?

— Ba da. Eu găsesc alinare în Psalmi când nicio raţiune pământească nu-mi mai satură inima. Psalmii ne vindecă de noi înşine.

Mary încuviinţă.

— Aşa este. Ştiinţa ne îndeamnă să studiem creaţia Făcătorului nostru, dar gândurile sale despre scopul ei numai El ni le poate revela. Dar Cutler se vede oare profet? Are de gând să scrie o nouă Scriptură? întrebă Mary, privindu-l alarmată.

— Cred că da. Ca să reconcilieze problemele secolului nostru modern cu Biblia.

— Înţeleg. Şi campania ta de predare a metodei ştiinţifice este în răspăr cu ambiţiile lui.

— Vrea să scape de mine. Respinge tot ce-i propun. Ieşiri în aer liber, pe câmp, experimente în clasă, toate textele pe care i le prezint spre aprobare. Cutler e ofensat de gândirea clară a lui Darwin.

— Mă tem că ofensa e răspândită. Dr. Gray îmi scrie că spaima de Darwin atinge cotele isteriei, chiar şi printre colegii lui învăţaţi. Nu e mult de când oamenii dădeau vina pe *Originea* lui Darwin că încurajează abolişionştii şi războiul. Dar acum până şi abolişionştii şi transcendentaliştii s-au întors împotriva lui.

— Cum pot fi oamenii atât de iraţionali? întrebă el.

Dar ştia răspunsul. Nici măcar abolişionştii nu doreau să fie aşezaţi în interiorul creaţiei, căci asta ar fi însemnat să se supună legilor ei. Voiau să stăpânească peste ea, din capul mesei lui Dumnezeu.

— Oamenii pot fi convinşi de lucruri mărunte, vorbi Mary, mutându-şi privirea de la Thatcher înspre pădure. Dar majoritatea sunt de neclintit atunci când vine vorba despre lucruri mai mari. Cum să nu-i îngrozească un pământ vechi de milioane de ani, când ei l-au văzut întotdeauna altfel? O umanitate care se trage din cele simple

ale pământului îi sperie şi mai tare. Mai degrabă decât să se uite la dovezi, s-ar fereca într-o coajă de dovleac, ca nevasta lui Peter Piper[34], mai spuse ea şi, vorbind, capul i se clătina uşor, continuu şi aproape imperceptibil, ca iarba atinsă de o boare. Prezumţiile de-o viaţă sunt lucruri greu de răsturnat. Iar aici e vorba despre prezumţiile mai multor vieţi.

E vorba despre prezumţiile tuturor vieţilor trăite vreodată. Fiecare persoană din istorie trebuie să se fi aşezat cândva în capul mesei Creatorului. Să vezi masa asta răsturnată, să vezi tacâmurile şi porţelanurile împrăştiate pe podea, locul pierdut – toate acestea însemnau să-ţi cadă cerul în cap. Thatcher nu se gândise niciodată la Darwin într-o lumină atât de ameninţătoare. Dar o coajă de dovleac nu oferea cine ştie ce adăpost. Chiar să nu fi fost în stare oamenii să vadă lipsa de rost în a se mai agăţa de filozofiile lor depăşite? Şi, dacă nu, atunci de ce erau el şi Mary diferiţi?

— Nicio ruptură nu pare să se vindece în lumea asta, spuse el. Încercăm să discutăm raţional unii cu alţii, dar nu facem decât să ne dezbinăm.

Ea privi lung la pârâul iute. Thatcher îşi scuturăfirimiturile de pâine de pe pantaloni. Culese de pe jos o pietricică şi o azvârli în apa ruginie.

— Viaţa ar trebui să fie mai simplă, spuse el. Eu nu vreau decât să-mi fac treaba. Adevărul e obiectiv. Un om ar trebui să fie respectat pentru că-l spune, nu ameninţat.

— Probabil că domnul Darwin şi domnul Gray se simt uneori ca şi când Însuşi Dumnezeu ar fi împotriva lor, din pricina abuzului pe care l-au avut de îndurat, încuviinţă ea.

---

[34] Aluzie la o poezioară englezească pentru copii, cu o largă circulaţie în folclor şi publicată pentru prima oară la începutul secolului al nouăsprezecelea.

Domnul Agassiz bate țara-n lung şi-n lat spunând despre ei că sunt nişte monştri.

— L-am *văzut* pe Agassiz. E în stare să spună orice ca să facă pe plac mulțimii, exagerează şi simplifică lucrurile din cale-afară. Nevoia de aclamare i-a compromis ştiința. A fost un geolog bun la vremea lui, dar acum se poartă ca un măscărici pe care îl interesează numai cât de mare e mulțimea pe care o adună la spectacolele lui. Mai întâi a cucerit Europa, acum o să-i vrăjească şi pe americani.

— Domnul Darwin e consternat de atacurile violente la adresa lui, spuse Mary, lăsând impresia că suferă fizic de pe urma necazului prietenului ei de la Down House. Nu i se pare că şi-ar fi inventat teoria. Şi alții se aflau pe aceeaşi cale, doar că el a fost primul care a mers destul de departe cât s-o afle şi s-o redea credibil în scris. De ce să învinuieşti un om pentru sârguința lui?

— Domnul Darwin e învinuit pentru descoperire şi domnul Gray pentru că o susține pe partea noastră de Atlantic. Iar eu, pentru că o aduc la Vineland, sunt amenințat de angajatorul meu.

— Şi totuşi, Thatcher, elevii tăi depind de ea. Micile lor familii au sosit aici căutând siguranță, însă vor trudi mult şi bine sub vechile autorități, până când le va cădea cerul în cap. Datoria ta e să-i porți dincolo de îngrădirile astea. Învață-i să vadă dovezile pe cont propriu şi să nu se teamă de ele.

— Să stea în lumină, aşa ai spus cândva. Sub cerul liber.

Îl privi cu atâta căldură, că Thatcher se zăpăci. Nu prea era obişnuit cu admirația.

— În şcoala ta trebuie să existe şi alți oameni vrednici, care să sprijine aceeaşi cauză, spuse ea şi din glas îi răzbătu speranța.

Dacă pretinşii oameni vrednici erau colegii lui, atunci mai mult ca sigur excelau la arta camuflajului.

— Mary, mă întreb ce putem face, când jumătate din lumea asta, fără să-l înțeleagă absolut deloc pe Darwin, se adună în jurul oricui îl numeşte criminal şi-l vrea spânzurat.

Ea nu mai răspunse nimic. Dar în vorbele lui Thatcher nu era nicio exagerare, o văzuse cu ochii lui într-o piață din Boston: efigia grosolană atârnând în laț, cu funia prinsă de pantalonii umpluți cu paie, mulțimea criminală scandând „Închideți-l!". Agitatorul era un predicator itinerant îmbrăcat într-o rasă ponosită şi cu piese din uniforma de infanterist, purtând cizme şi o manta pe care probabil că le smulsese de pe vreun soldat mort. Thatcher rămăsese țintuit locului, uluit, privind cum ia naştere violența din nenorocitele ei sângiuri.

Acum, stârcul patrula pe malul pârâului, foarte aproape de locul în care şedeau ei. Thatcher şi Mary îl priveau răzbătând anevoie prin stuful înalt, căutându-şi prada. Priveau curgerea pârâului roşu, sângele pădurii acesteia, dizolvându-i pământul.

— Presupun că e în natura noastră, spuse ea în cele din urmă. Când oamenii se tem să nu piardă ceea ce ştiu, sunt în stare să urmeze orice tiran care le promite că va restaura vechea ordine.

— Dacă asta e natura noastră, atunci natura e nebunie. Trăim timpuri mai periculoase decât tot ce am cunoscut vreodată.

***

Thatcher şi-a găsit casa în culmea indignării. Femeile erau gătite la patru ace şi deja furioase pe el, încă dinainte ca trenul să-i fi ajuns înapoi în Vineland. Aveau să întârzie la spectacolul de la Merchant's Hall. Şi dacă avusese vreodată

habar de acest angajament, Thatcher uitase de el. Vedeta serii era generalul Tom Thumb[35].

— Şi soția lui! aproape că țipă Polly.

— Soția! E mai înaltă decât soțul ei?

— Nu, nu, nu, e tot cât el. Cea mai grațioasă doamnă pe care-ți va fi dat s-o întâlneşti vreodată! Şi nu e mai înaltă decât un putinei de unt.

Probabil că învățase pliantul pe dinafară. Sărmana Polly! Admira statura unui putinei de unt, ea, căreia îi fusese sortită constituția înaltă şi deşirată a vacii de Jersey. Rose făcea caz de fiecare centimetru pe care sora ei îl câştiga în înălțime, căci asta îi restrângea perspectivele, punându-i alte şi alte limite. Deja era mai înaltă decât jumătate dintre vlăstarele înstărite ale oraşului. Acum nu-i păsa, dar în curând avea să-i pese, avertiza Rose. Şi uite aşa avea să înceapă tragedia feminină, pentru Polly şi pentru toate celelalte.

— După cum bine poți să vezi, suntem gata îmbrăcate pentru spectacol, spuse Rose, punându-şi nişte mănuşi alb-perlat care lui Thatcher îi părură nefamiliare şi scumpe.

Simțind adiere de război, Scila şi Caribda se furişaseră într-un ungher îndepărtat al salonului şi acum se zgâiau la Thatcher de sub canapea.

— Şi după cum bine poți să vezi, mama încearcă să mă asfixieze, anunță Polly.

— Ah. Infanticid. Se-ntâmplă până şi-n familiile cele mai bune.

— Thatcher, nu-i de râs. E oribil!

Thatcher se uită mai bine la Polly.

— Ai făcut o schimbare, nu-i aşa? Arăți mai în vârstă. Ți-ai făcut ceva diferit sau nou la păr?

---

[35] Degetul mare de la mână (engl.).

— Nu, port corset! se tângui ea şi Thatcher înţelese că tragedia feminină începuse deja.

Cât de trist, când era vorba despre Polly. Atâta energie risipită în bătălia pierdută purtată de femeie însăşi împotriva formei de viaţă care este.

Rose îi cântări din ochi ziua de muncă, după pantaloni.

— Iar tu eşti numai bun de rânit în grajd. Of, Thatcher. Ce-ai făcut? Ce dezamăgire. Vino sus.

— Doamna Brindle o să ne sară miercuri în ajutor, spuse el, tropăind pe scări în urma ei.

Se gândi la cum naviga Mary printre bărbaţii din Batsto, cu el păşind în dâra ei. Un urmăritor.

— Nu poţi să te bizui mereu pe ajutorul femeilor. Trebuie să înveţi să-ţi porţi singur de grijă. Dar cum de-ai reuşit să te murdăreşti în halul ăsta?

Rose îi făcu vânt în dormitor şi închise uşa după ei. Tonul i se schimbă pe loc, de la cel de matroană împovărată la cel de soţie nedreptăţită.

— E dincolo de orice înţelegere. De ce-ai vrea să-ţi petreci întreaga zi cu doamna Treat şi să-ţi laşi familia de izbelişte?

— Scumpa mea. Mi-am petrecut ziua cu îndeletniciri ştiinţifice. Bărbaţii trebuie să muncească. Iar dintre ei, puţini au norocul meu, să se întoarcă seara acasă la o soţie frumoasă.

— Bărbaţii trebuie să muncească! Postul tău e la şcoală, nu în mocirlă. Toată lumea spune că Batsto e oribil, cu fabricile şi lichiorul lui. Nu înţeleg ce-aţi găsit de făcut acolo toată ziua tu şi femeia aia.

— Am fost cu doamna Treat şi cu asociata ei. Şi nu în Batsto, ci în pădure. Am studiat adaptările plantelor la mediul mlăştinos.

— Aha, deci aşa! spuse Rose, rotind mâna în aer şi înfigându-i-o în faţă lui Thatcher, ca şi cum tocmai ar fi depus mărturie împotriva lui însuşi.

Apoi îşi scoase mănuşile şi îşi dirijă atacul spre comodă, deschizând sertare cu inutilă vigoare şi trăgând afară ciorapi şi pantaloni curaţi, în vreme ce el îşi dezbrăca jignitoarele veşminte.

— Thatcher, nu ne mai poţi neglija. În camera mamei se cojeşte tapetul de pe pereţi. Cu toate ploile astea, tencuiala s-a pătruns de umezeală. Trebuie să chemi imediat pe cineva. Dar tu nu eşti niciodată aici, de unde să ştii de ce avem nevoie în casa asta?

Se întoarse şi miji ochii la gâtul lui.

— Cămaşa merge, cred. Cu un guler curat.

— Nu e nevoie să vin şi eu. Pot să trăiesc şi fără să văd un bărbat de dimensiunea unui putinei de unt.

— Îl confunzi cu soţia lui. Generalul are aproape un metru.

— Tot aia. Am mai văzut bărbaţi la viaţa mea, unii dintre ei chiar mari. Ăsta e mic.

— Thatcher! O faci înadins sau pur şi simplu? Generalul Thumb e *faimos*. Unul dintre cei mai faimoşi oameni din ţară şi a venit în Vineland pentru o reprezentaţie unică. Eşti uimitor de nerecunoscător faţă de căpitanul Landis. Atitudinea ta o supără foarte tare pe mama.

— Nerecunoscător faţă de *Landis*?

— Pentru cum are grijă de noi aici, în Vineland, aducându-ne aceste iluminări.

— Sigur, ai dreptate. Ticălos cum sunt, o să mă mulţumesc să rămân acasă, departe de iluminare. Cu o farfurie cu şuncă rece şi o carte.

— Şi-ai să ne laşi pe noi trei lipsite de apărare, fără însoţitor.

— Rose, serios acum. Nu-ţi stă bine bosumflată.

— Cum să nu. Îmi închipui că doamna Treat nu e niciodată bosumflată.

— Opreşte-te.

Ar fi cu neputință să-i explici unui bărbat singur dezastrele dezlănțuite ale căsniciei. Nici n-ar trebui, pentru binele speciei.

— Te rog, liniştește-te, adăugă el.

Stătea dreaptă în fața lui, cu ochii scăpărând şi gura strânsă într-o grimasă îndârjită de subjugare. Umerilor albi ai lui Rose nu le stătea bine să se *liniştească*.

— Draga mea, spuse el mieros. Tu şi numai tu eşti soția mea, căreia i-am făgăduit credință veşnică. E absurd să faci comparații. Mă gândesc la tine în fiecare minut, chiar şi atunci când îmi petrec zilele cu colegii. Când trebuie să-i fiu alături doamnei Treat, vorbim despre ştiință şi asta-i tot.

— Îmi închipui că sunt o parteneră bună de nimic dacă nu-s în stare să port discuții palpitante despre o mlaştină.

El coborî privirea, prinzându-şi bretelele şi ascunzându-şi un zâmbet.

— Eşti cea mai bună dintre partenere. Uită-te la tine cât eşti de fermecătoare în rochia asta galbenă. Fireşte c-am să merg, pentru plăcerea de-a păşi cu tine la braț şi pentru invidia tuturor bărbaților care au ochi de văzut.

Îi văzu umerii înmuindu-se uşor în timp ce se făcea că pune sertarul în ordine, încă nepregătită să renunțe la avantajul indignării. Până mai ieri fusese fată, iar acum se străduia din răsputeri să fie doamna casei acesteia. Avea nevoie disperată de un copil, ca să stăpânească peste el, gândi Thatcher. Rogu-Te, Tată Ceresc, îngăduie să se întâmple curând.

— Eşti îndurerată, aşa-i? Pentru copilul tău, riscă el, iar ea se roti cu un aer furios, deşi ochii deschişi la culoare îi erau scăldați în lacrimi.

— Iar tu nu eşti!

— Fireşte că sunt, Rosie. Doar că la bărbați e altceva. Eu niciodată nu l-am simțit pe bebeluş ca fiind real, aşa cum trebuie să-l fi simțit tu.

Rămase nemişcată o clipă îndelungată. Apoi se aşează pe pat, o simplă coborâre a fiinţei sale, care făcu să i se prăbuşească fustele întocmai ca un burduf. Îşi acoperi faţa cu mâinile. El se aşează alături, dar simţi venind dinspre trupul ei un soi de curent care îl făcu să pregete în a o atinge. În loc de asta, îşi împreună mâinile între coapse.

Furtuna trecuse, brusc ca o ploaie primăvăratică. Ea îşi luă mâinile de la ochi, dar privirea îi rămase aţintită drept înainte.

— Azi am găsit-o pe mama plângând. În cămară.

— În cămară!

Era totuna să şi-o închipuie pe soacra lui în cămară sau într-o fabrică de pantofi. Aurelia nu muncea, ci ordona.

— S-a dus să caute sticla cu tonic de la doctorul Garvin şi a văzut cutia metalică pentru biscuiţi cu imaginea aceea dulce, cu băieţelul şi căţeluşul. Probabil că doamna Brindle a pus-o deoparte, ca să n-o vedem.

— N-are de unde să ştie doamna Brindle c-am pierdut un copil.

Rose îl privi cu o uimire atât de golită de cuvinte, încât se văzu şi el pe sine aşa cum îl vedea ea: ca pe un străin într-o casă de confidenţe feminine. Aşa cum avea să rămână totdeauna.

— Rose, îmi pare rău. Cu toţii suntem răvăşiţi. Dar bebeluşii ajung în case în fiecare zi.

Voise să spună „în pântece”, dar nu reuşi s-o rostească, cu toate că nu-şi mai amintea de câte ori îşi aşezase capul pe burta ei şi îi mângâiase iarba galbenă de pe muntele lui Venus.

— Te iubesc, îi mai spuse el. Unde e dragoste, vin şi copiii.

Îi luă mâna mică într-a lui. Rose şi-o privi odihnindu-i-se în poală, părând să-i studieze compoziţia ca şi când ar fi fost artistă şi s-ar fi pregătit s-o deseneze.

— Pare simplu cum o spui, dar nu e. Mama e bătrână. Are aproape cincizeci de ani, Thatcher. Se teme că n-o să trăiască să-i apuce pe copiii noştri.

— Eu cred c-o să-i apuce, Rose. N-are de ce să-i fie teamă, din moment ce avem aceleaşi intenţii. Am să i-o spun, dacă vrei.

Rose încuviinţă, îşi retrase mâna şi clipa se sfârşi.

— O să întârziem, spuse ea.

Thatcher se ridică, îşi puse haina cea bună şi deschise uşa dormitorului, dându-şi ceva osteneală ca s-o ia înaintea soţiei lui în jos pe scări, în loc să fie el cel care o urmează. Ea arboră o dojană nouă din flancul posterior, ca şi când nimic nu se petrecuse adineauri între ei, iar el se întrebă cât din căsnicia lui era adevărat şi cât era teatru. Ea îşi ademeni rapid recruţii, care aşteptau la baza scării, înveliţi în mantale şi bonete.

— Auzi, cică o să-i facă să crape de invidie pe toţi bărbaţii de la Merchant's Hall! Nu-i păcat că ne-am dat aşa mare osteneală să ne îmbrăcăm şi-acum n-o să mai fim văzute? Thatcher ne-a întârziat atât de tare! O să găsim sala plină şi-o să fim nevoite să stăm în picioare, în spate.

— Vai, dragă, scânci Aurelia. Chiar aşa? Omul e aşa de mic... S-ar putea să nici nu-l vedem.

— Ba o să-l *vedem* pe generalul Thumb, insistă Polly. Oamenii sunt întotdeauna mult prea timizi ca să se aşeze pe scaunele din faţă. Am dreptate, Rose, nu-i aşa? Tot rândul din faţă rămâne liber. Iar eu nu sunt timidă, aşa că pot să mă bag în faţă şi să revendic cele mai bune locuri.

— Foarte bine, îi spuse Rose lui Thatcher. O să intrăm în gura lumii: familia Greenwood, care soseşte târziu şi se înfige în prima linie.

În prima linie

Abia dacă se luminase de ziuă când îi deschise uşa fetei. Willa aţipise pe canapea dându-i lui Dusty biberonul matinal şi căzuse într-o transă aşa de profundă, că-i luă un minut să înregistreze zgomotul ferm drept un ciocănit la uşa exterioară a bucătăriei. De data asta nu mai erau o bucată din casă smulsă la ultima furtună, legănându-se în vânt, nici trepidaţiile din capul ei nedormit. Nu era cazul să ia Ibuprofen, ci doar să-l pună pe Dusty în scoica lui de bebeluş şi să se ducă să răspundă la uşă.

Păr fucsia şi carne străpunsă de piercinguri. Vreo colegă de-ale lui Tig, probabil de la restaurant. Constelaţia de ştifturi faciale nu părea să meargă prea bine cu servitul mâncării, dar Willa nu era expertă, cum de altfel i se şi spusese.

— Am văzut lumina aprinsă, anunţă fata, dându-i înainte cu trăncăneala ei năucitoare, înainte ca Willa să priceapă că are de gând să intre în casă. Deci frate-meu spune că e de vină doar bateria, da? Greşit, clar e contactul.

Îşi spusese numele. Willei îi intrase pe o ureche şi îi ieşise pe cealaltă. Gwendolyn?

— Scuze, ai nevoie să foloseşti telefonul?

— Îîî, nu?!

Willa îşi auzi propria idioţenie. Să intri într-o locuinţă ca să foloseşti telefonul. Nici măcar nu aveau telefon fix.

— Scuze, nu pe mine ai venit să mă vezi. Ia loc, spuse ea, arătându-i masa din sufragerie. Nici nu ştiu dacă s-a trezit cineva la ora asta.

Willa aruncă o privire la ceas şi rămase surprinsă: era aproape opt şi totuşi atât de întuneric. Nu putea să sufere iarna în Jersey. Acum Dusty urla, şi destul de întemeiat –

biberonus interruptus. Willa se repezi în bucătărie ca să pună de cafea, apoi îl luă din nou în braţe şi se aşeză la masă faţă în faţă cu fata, luându-şi inima-n dinţi pentru o rundă de sociabilitate. Nu făcuse cafeaua mai devreme, sperând în van că biberonul cu pricina avea să fie doar un *somnus interruptus* pentru ea şi Dusty, după care amândoi s-ar fi putut întoarce în pat. Îl legănă sprijinit de umărul ei, încercând să-l liniştească atât cât să-şi poată relua micul-dejun. În surzenia ei, Dixie dormise în timpul invaziei iniţiale, dar acum înălţă capul ca s-o analizeze pe intrusă. Îi luă ceva, dar cum nu depistă nicio ameninţare, oftă şi îşi lăsă din nou bărbia la podea.

— Bun, încercă Willa de îndată ce Dusty se cuibări fericit în curbura cotului ei, cu sticla cuplată. Vă ştiţi de la muncă?

— El mai e?

Vizitatoarea se uită de jur împrejur prin încăpere, ochii căzându-i în cele din urmă pe povara de pe braţul Willei. Exclamă:

— Doamne. Un *bebeluş*?

— Ce zici, n-ai vrea să-ncerci să formulezi o propoziţie completă?

Willa petrecuse decenii amarnice corectându-i pe prietenii copiilor ei, dar fără vreun rezultat. Cea de faţă ignoră cerinţa, dar se uită mai departe la bebeluş cum trăgea din sticlă cu plescăituri înfundate, de parcă ar fi fost cea dintâi masă din viaţa lui, suspinând şi înghiţind cu zgomote ritmice, privind-o în ochi pe Willa. Era la fel de fiecare dată când îl hrănea: se deştepta în el o bucurie plină de vigoare, altminteri absentă din micuţa lui persoană. Memoria genetică, aşa decretase Iano. Toţi strămoşii ăia flămânzi din Războiul Civil Grec.

— Bun, păi, eu sunt mama lui Tig. Willa. Bună dimineaţa.

Acum, fata se holba la Willa de parcă n-ar fi crezut ce-i spune. Willa îi întoarse privirea, scrutând-o. Tig nu prea ieşise cu puştii goth nici măcar în liceu, pe vremea când erau oficial o gaşcă. Probabil că fata din faţa ei era blondă, dincolo de vopseaua agresivă, de faţa în formă de inimă, de tenul lăptos şi de silueta plăcută împachetată într-o minusculă rochie roşie. Cizme şi jachetă din piele neagră, ambele cu un surplus de inele metalice, la fel ca faţa. Altfel o fată drăguţă, dacă figura ei n-ar fi avut un ceva non-uman. Willa avu nevoie de o a doua privire ca să-şi dea seama că, dincolo de creionul kohl, nu existau sprâncene adevărate. Toate firele, smulse şi redesenate. Păr berechet, totuşi, ridicat într-o pereche de codiţe pufoase à la Minnie Mouse, deci nu făcea chimio. Câtă energie cheltuiau fetele astea încercând să nu arate ca ele însele, adică adorabil.

— Habar n-aveam că e şi ceva gen *bebeluş*, spuse ea în cele din urmă.

Willa rezistă tentaţiei de a sublinia că nu era ceva *gen* bebeluş, ci chiar elementul în cauză. Înseamnă că nu erau prea bune prietene, dacă Tig nu-i pomenise de bebeluşul-bombă picat pe capul familiei.

— Vreau să zic, că sunteţi încă, ştiţi voi, părinţi. E *mic*.

Cu ceva efort, Willa înţelese greşeala fetei şi aproape că izbucni în râs. S-ar fi putut simţi flatată, dar ştia ea ce ştia: pentru cei mai egocentrici din tânăra generaţie, cincizeci şi cinci şi treizeci şi cinci e totuna. Nu se văd pe ei înşişi ajungând la niciuna dintre aceste vârste, prin urmare nu contează. Şi nu era un compliment: fără sutien, în tricoul de dormit şi pantalonii de trening, Willa întruchipa maternitatea cea mai deplorabilă. Şi, la drept vorbind, nu avea niciun chef să stea la taclale despre tragedia familiei. Alese să se rezume la faptul divers până în clipa când avea să se poată scuza.

Fata îşi înalță capul colorat, uitându-se lung la bebeluş şi începând să se topească un pic, aşa cum inevitabil fac fetele tinere, indiferent cât oțel le-ar străpunge pielea.

— Fată sau băiat?

— Băiat.

— Ce face?

Acum Willa chiar că râse; fata asta părea să facă un titlu de glorie din a fi de neînțeles.

— Profesional vorbind, vrei să spui? Nu mare lucru. Mănâncă la fiecare trei sau patru ore şi ziua, şi noaptea şi-şi umple scutecul cu rahat galben-aprins. O culoare suprarealistă. Cred că e de la vreo vitamină pe care o pun ăştia în laptele praf.

Fata clipi şi ceva i se schimbă în privirea de oțel, semn, probabil, că era cazul ca Willa să-şi recapete controlul. Peste asta nu putea să treacă. Chiar şi înainte de criza cu Nick, simțise că patina undeva la limita unui dezechilibru mintal notabil, dincolo de atacurile de panică, dar, din fericire, dincoace de psihoză. Era la mijloc şi multă epuizare acum, că făcea de rând cu bebeluşul în majoritatea zilelor şi nopților. Ieri, când trebuise să-i pună centura lui Dusty şi să conducă până la băcănie, avusese un moment de confuzie puternică, de parcă ar fi fost un om beat la volan. Ce îşi amintea cu siguranță e că frânase la verde, aşteptând să se facă roşu. Norocul ei că traficul din Vineland era mereu mort.

Auzi filtrul de cafea gâfâind cu nişte ultime gâlgâituri astmatice şi inima i-o luă razna; Willa avea nevoie de cafea atunci, pe loc, cu pofta violentă a unui dependent de heroină.

— Ține-l, te rog, o secundă, îi spuse ea fetei goth stupefiate, punându-i-l în brațe pe Dusty şi dând fuga la bucătărie, fără să uite totuşi de mamele dependente care îşi puneau copiii în pericol de dragul unei doze.

— Vrei cafea? strigă Willa. Neagră e OK?

Nu prea înțelese răspunsul, dar se întoarse cu două căni, luându-l înapoi pe Dusty rapid, înainte de concretizarea oricărei eventualități care implica lichid fierbinte. Şi-l puse pe umăr, ca să-l ferească din calea răului, şi îşi turnă cafea pe gât.

Fata se holbă la cana ei de parcă era prima oară când vedea aşa ceva, apoi bău fără să îndruge măcar un mulțumesc. Se apucă să-şi roadă cu îndârjire cuticulele din jurul unghiilor date cu lac negru. Willa îi observă încheietura: de sub o brățară lată de piele i se ițea un tatuaj cu Talismanele Morții. Iano spunea mereu că puştii ăştia injectați cu cerneală aveau să-şi regrete referințele din cultura pop odată ajunşi la vârsta mijlocie, dar Willa era de altă părere. Generația ei era definită de muzica rebelă pe care o ascultaseră cu toții, iar acum ar fi fost absurd să-l fi regretat pe David Bowie. Milenialii aveau un milion de playlisturi personale, dar nicio coloană sonoră universală a tinereții, prin urmare nebunia pe care o aveau în comun va trebui să fie susținută de altceva când va veni vremea. Tatuaje stupide pe carne ofilită? De ce nu?

— OK, dă-mi voie s-o anunț pe Tig că eşti aici.

— Pe cine?

Ochii i se ridicară şi îi întâlniră pe ai Willei, înregistrând o privire goală.

— Pe *Tig*. Prietena ta.

Capul de Minnie Mouse se clătină încet. Deruta era completă.

Pe Willa o izbi un val de înțelegere: vai, nu *asta*. Nu din nou. Îşi adună toate puterile ca să țină piept lucrului pe care mâța asta îl târâse înăuntru după ea, inevitabilul dans în jurul lucrurilor ținute în ascuns. Specializarea universitară nedeclarată, disimulând atracția nedeclarată față de Dr. T.

Fata nu părea să fi sesizat schimbarea profundă de dispoziție a gazdei sale. Își rodea cuticulele mai departe, vădit incapabilă să facă prima mutare. Willa se întreba dacă într-adevăr trebuia să conducă această întâlnire. Pe cuvânt că lucrurile nu începeau bine deloc.

— Trebuie să fii una dintre studentele soțului meu.

— Păi, *mdea*.

Fata își dădu capul pe spate cu un gest brusc, semn că rar avea de-a face cu oameni cărora le pica fisa atât de greu.

— Îmi pare rău. Doctorul Tavoularis este la spital.

— Căcat! *Ce?* țipă fata, sărind pe jumătate din scaun și vărsând cafeaua, apoi lăsându-se la loc în el, într-o mică ieșire previzibilă.

Suspiciuni confirmate.

— E acolo în cea mai mare parte a timpului, când nu e în sala de curs. De când a făcut tatăl lui atacul cerebral.

Willa se întinse peste masă ca să șteargă lichidul vărsat cu șervetul de vase pe care îl folosise până atunci pe post de baveță, apoi își termină cafeaua cu o sorbitură lungă.

— A fost o lovitură cam dură pentru toată familia. Socrul meu este în stare critică. Urmează să i se amputeze un picior sau, dacă trăiește destul, chiar amândouă.

Din căutătura fetei răzbătea atâta indignare, că Willa se întrebă în treacăt care dintre ele era cea nepoliticoasă. Hotărî că ea e absolvită. Teritoriul casnic îi era invadat, Doamne-Dumnezeule, într-un atac șocant de o tinerească îndreptățire. Nu era prima dată și probabil că nu avea să fie nici ultima. Willa era încântată că o lăsase pe fată să creadă că Iano îl concepuse pe bebeluș cu soția lui legiuită.

Pe vizitatoare părea s-o ia răceala. Își șterse nasul, apoi se jucă cu cercelul de oțel din sprânceană, apoi din nou își șterse nasul, ceea ce Willei îi stârni o grimasă de silă. Chiar dacă avea îndoieli cu privire la Iano – și nu juca pentru

prima oară jocul ăsta –, n-avea să fie cu fata asta. Iano era maniac cu igiena.

— Cum ai aflat unde locuim? Cum de-ai *ajuns* până aici? Tocmai de la Philly[36], la opt dimineața? La ora asta, majoritatea celor de vârsta ta nici măcar nu trec drept oameni vii.

— Am venit pe jos. Locuiesc aici, în Vineland, veni răspunsul, sec.

— A. Deci *nu* eşti studenta soțului meu?

— Ba da, doar că nu locuiesc în campus. Nu-mi permit. Îl am prof pe Dr. T. la ştiințe politice.

— Înțeleg. Şi poți să-mi spui de ce te afli în casa mea?

— Ți-am spus deja, am văzut lumina aprinsă.

Willa prinse subtilitățile. Deja semăna a hărțuire. Se concentră.

— Şi te-ai gândit c-o să-l găseşti aici, primul lucru de dimineață. Înaintea orelor de program.

Ochii cu pleoape negre rămaseră fixați pe ceva ce se afla în spatele Willei.

— Am ratat o grămadă din curs, fiindcă am avut chestia asta tâmpită cu maşina. Şi dacă nu iau note mari, pierd bursa. Am vorbit despre asta cu Dr. T. şi a fost aşa de corect, ştii tu, drăguț şi toate cele. *Din vorbă-n vorbă*, ne-am dat seama că amândoi locuim aici.

— Înțeleg.

— A zis că poate să mă ia cu maşina dacă am nevoie vreodată.

— A, sigur că da. Luai ocazia, spuse Willa forțând un zâmbet, făcând din zbor unele ajustări interioare. Nu-mi amintesc să-mi fi pomenit asta.

— Nu, nu... până acum. Mă gândeam doar să-ntreb.

---

[36] Philadelphia, în limbaj colocvial.

— Poate c-ai ajunge la curs în timp util. Ca să faci o schimbare, evident.

La asta, fata se retrase într-o încăpere lăuntrică a propriei persoane blindate. Trasul nasului şi fâțâitul încetară cu totul.

— Nu ştiu despre ce e vorba, spuse Willa, de-acum sigură că ştia foarte bine şi simțind în cele din urmă un val de cafeină şi de indignare. Dar dacă ai impresia că mersul cu ocazia egal amor, să ştii că-ți supraestimezi potențialul.

— *Amor*, scuipă fata, vizibil scoasă din sărite şi instantaneu în defensivă. Asta mai lipsea. Ai idee cât de distruşi sunt tipii? Dacă nu-ți place de băiatu' lu' tata care trage linie după linie sau de băieții cu Nintendo care te aşteaptă să le speli rufele...

— Noi două nu avem de ce să purtăm această conversație, i-o întoarse Willa.

N-avea decât să se smiorcăie la nenorocita de maică-sa. Willei îi amorțise brațul stâng de la greutatea de pe umăr. Pe Dusty îl luase somnul după biberon, iar Willa se simțea tâlhărită că nu putea să facă acelaşi lucru. Nu vedea nicio ieşire sigură din conversația asta, dar era gata să rişte destul de mult pentru încă o cană de cafea.

— Nu mai bine îmi spui tu ce-ai de gând? Fiindcă nu cred eu c-ai venit până aici doar ca să fii luată cu maşina până la şcoală.

În sfârşit, ochii de raton îi trădară spaima.

— Ba da. Mi-a murit maşina şi... nu ştiu. Eu nu sunt ca...

— Şi Dr. T. e aşa de *drăguț*, o întrerupse Willa. Probabil că-i ia la el pe vagabonzi. Asta e povestea ta?

— Uite, ştii ceva?! N-am nicio poveste.

Willa dispunea de avantajul de a se afla în perimetrul propriei locuințe, aşa că se hotărî să aştepte până trecea furtuna. Dură vreo zece secunde cu totul.

— OK, am venit pentru o cursă cu maşina. Asta-i tot. Şi da, Dr. T. e chiar drăguț, aşa că nu te zbârli la *mine* pentru asta. El e ăla care le face pe fete să creadă că sunt îndrăgostite de el, gen.

Ochii i se lărgiră la *îndrăgostite*, mimând un emoticon ironic. Îşi şterse nasul cu încheietura.

— *El* le face. Ele n-au niciun fel de inițiativă. Unde e feminismul în toată treaba asta?

Willa ridică din umeri.

— Deci te-ai gândit să fii tu aia care preia frâiele?

Din nou, fata uză de dreptul de a nu spune nimic[37]. Willa îi privi degetele cojite rupând în bucăți un şervețel care părea deja folosit bine când îl scosese din rucsac. Dacă tot intuise că avea să aibă parte de ceva emoții aici, nu putea să-şi pună şi ea în rucsac nişte şervețele curate?

— Probabil că n-ai mai fost până acum în situația asta, dar bărbaților şi femeilor adulte li se întâmplă des să meargă cu aceeaşi maşină fără să facă sex. Sper ca într-o bună zi să ai parte de această experiență.

Fata îşi dădu ochii peste cap şi, sub plictisul atent jucat, Willa surprinse o urmă de angoasă. Trebuia să se ferească de milă, nu-i era niciodată de folos.

— Toți tipii de vârsta ta încă se comportă ca nişte băieței, aşa că singura opțiune bună care-ți rămâne sunt profesorii căsătoriți. Ăsta e raționamentul tău?

Ochii fetei se lărgiră scurt într-un mic spasm de mărturisire, apoi se îngustară la loc.

— Hei, spuse Tig.

Willa se întoarse şi-şi văzu fiica zdupăind în jos pe scări, într-o pijama în carouri roz şi şosete groase de lână, cu

---

[37] În original, *she took the Fifth* – aluzie la cel de al cincilea amendament din Constituția SUA, care garantează dreptul la tăcere cu scopul de a evita autoincriminarea.

părul vâlvoi, ca de obicei. Tig o fixă scurt pe fată, în drum spre bucătărie. Apoi se întoarse la masă şi se aşeză, cu o cană de cafea în față.

— Care-i treaba?

— Ți-o prezint pe... Scuze, ți-am uitat numele.

— Gwen.

— Gwen. E studentă la Chancel, la ştiințe politice. Tocmai ce stăteam de vorbă.

— Despre?

Willa se uită la Gwen, încurajând-o din priviri să tragă o minciună gogonată sau măcar s-o înceapă, dar fata nu părea în stare să scoată o vorbă.

— Ca să-ți spun drept, continuă Willa, vorbeam despre bărbați. Despre cum o groază de tipi de vârsta voastră încă se comportă ca nişte băieței. Gwen pare mai degrabă atrasă de maturitate.

Peste marginea căniі din care îşi sorbea cafeaua, ochii rotunzi ai lui Tig se mutară de la una la alta.

— A, spuse ea, lăsând cana jos. E-n călduri după tata.

Vizitatoarea păru electrocutată. Uite o conversație la cafeluță demnă de pus în cărți. Willa se gândi la ziua în care se descotorosise de adjuvantele sexuale ale soției moarte a fiului ei, ceea ce, retrospectiv vorbind, era o nimica toată. Atunci scăpase fără conversație.

— E cazul să plec? întrebă Tig.

— Rămâi, spuse Willa, ascultându-şi primul impuls.

Poate că, dacă era torturată suficient, fata asta avea să ducă vorba în rândul coloniei de studente, cam tot aşa cum le dai furnicilor cu otrava aia specială. Willa completă:

— Gwen, ți-o prezint pe fiica noastră. Antigone. Tavoularis.

Fata o cercetă pe Tig cu atenție, ca pentru a hotărî dacă să se strecoare înapoi afară din ascunzătoare sau să rămână

mai bine încuiată. Willa asistase de atâtea ori la rutina asta, copii care testează zonele de siguranță unii cu alții.

— A, spuse fata într-un sfârşit. Deci bebeluşul e al *tău*.

— Cine, Dusty? A, nu. E puştiul lui frate-meu. Tată chiulangiu. Eu şi mama ne-am trezit cu el în brațe.

— *Serios?* Şi frate-meu la fel! schelălăi ea, cu uşurarea surghiunitului care îşi găseşte un tovarăş de drum.

În ochii Willei, păsările astea două aparțineau unor specii diferite: Ghintuita Furioasă şi Ciufulita Sălbatică.

Tig se ridică şi i-l luă pe Dusty din brațe, fără să-l trezească. Ca să-l ducă înapoi în pătuț, sus, se gândi ea, dar Tig se aşează la loc în capul mesei şi îşi puse bebeluşul în poală. Willa fusese necugetată să pretindă autoritatea în acest domeniu, iar acum n-o mai scuteau. Încerca să se îmbărbăteze cu lucruri mici, cum ar fi furnicătura din brațul stâng, semn că circulația îi revenea.

— Deci eşti de acord? o întrebă fata pe Tig. Apropo de relațiile cu tipi de vârsta ta?

Tig înălță capul, reflectând.

— Depinde ce cauți. Mie-mi place genul mai atletic. Nu *fosilele*. Dar *tata*, zău aşa? spuse ea, arborând în fața compatrioatei o grimasă spectaculoasă. Dar aia e, că nici nu poți să te mulțumeşti cu rahaturile lor. În general, tipii mai în vârstă s-ar putea să fie mai... nu ştiu cum să zic. Mai puțin preocupați de ei înşişi. Asta înțeleg, clar.

— Dar ce vezi tu nu e numai vârsta, sublinie Willa. Cu un tip însurat, să zicem. Ai în față rezultatul unui parteneriat. Cineva i-a ajutat pe bărbații ăia să se dezvolte, poate c-a muncit ca să-i poarte prin facultăți şi viceversa. Au dat şi ei din timpul lor, au pus umărul la crescut copiii. Mă urmăreşti?

Fata cu părul roz ridică infinitezimal din umeri, un perfect şi nonverbal „Cum spui tu”.

— Deci, continuă Willa, e ca la maraton. Îi vezi pe alergători trecând linia de finiş cu feţele transpirate şi cu tot extazul ăla. Toată lumea îşi doreşte aşa ceva. Dar ai impresia c-ai s-o şi obţii doar dacă sari în sus şi treci linia de finiş pe ultima sută de metri?

— Nu, spuse ea aproape imperceptibil, ca şi cum întreaga conversaţie ar fi fost sub demnitatea ei.

— Nu. N-ai să obţii. Alergătorii ăia îşi iau extazul nu numai din ziua respectivă, ci şi din toţi anii de antrenament care au precedat-o.

Şerveţelul mototolit căzu şi ambele palme fură aşezate pe masă, apărând un colţ al triunghiului.

— Uite ce e, nu mă cunoaşteţi. Niciuna dintre voi. Nu sunt genul care să pună coarne. Am terminat liceul cu note bune. Sunt angajată cu jumătate de normă în departamentul de ştiinţe politice.

— O femeie onorabilă, spuse Willa. Mă înclin.

Tig purta pe chip o expresie de prudentă neutralitate, probabil gestul cel mai apropiat de aprobare pe care putea să i-l arate mamei sale. Preţ de o clipă, cele trei femei priviră bucăţelele albe de şerveţel împrăştiate pe masă. Din partea lui Tig nu te puteai aştepta să mânuiască adevărul decât ca pe un obiect tocit, dar probabil că nu avea nici cea mai vagă idee că tocmai îşi salvase mama făcându-şi apariţia. În loc s-o târască într-o revendicare teritorială stridentă, situaţia ameninţătoare se răsturnase şi o înecase în jenă pe fata asta. Acum Willei îi părea rău pentru ea, atât. O parte soţie, două părţi mamă, n-avea încotro.

— Nu eşti prima care face greşeala asta. Soţul meu chiar e un tip foarte, foarte drăguţ – şi ăsta e un lucru rar. Crede-mă, înţeleg. Nu-ţi pune prea multă cenuşă-n cap, bine?

Şi iată lacrimile, machiaj distrus instantaneu. Bunătatea Willei fusese mai apăsătoare decât cruzimea pentru biata fată, perforând faţada, lăsând vulnerabilitatea să ţâşnească

în jeturi arteriale. Poate că povestea ei era în mare parte adevărată: probleme cu maşina, jumătatea de normă ameninţată, copil din clubul select al liceului din Vineland, lumina familiei sale proletare, luptându-se ca să ajungă la facultate. Probabil că avea nevoie de toată armura aceea doar ca să-şi facă apariţia zi de zi şi să îndure privirea scrutătoare a celor privilegiaţi. Ghicind că rezerva de şervеţele i se consumase, Willa îi întinse şervetul de bucătărie, regretând anticipat dezastrul pricinuit de kohl.

Gwen îşi frecă faţa scurt, apoi încercă să-şi strângă dezastrul. Totuşi, nu dădu să plece. Îşi lovea uşor cercelul de oţel din sprânceană, sus, jos, sus, jos. Willa schimbă priviri îngrijorate cu Tig.

— Nu-s numai eu, chiţăi ea în cele din urmă, luptându-se din răsputeri pentru demnitate. Jumate din fetele pe care le ştiu încearcă s-o facă cu profesorii lor. Nu doar pentru note. Probabil că-i adevărat tot ce-ai spus, dar pur şi simplu bărbaţii mai în vârstă par aşa de... siguri, ştii? Ca şi când ar şti deja toate chestiile cărora te chinui tu să le dai de cap.

Willa zâmbi.

— O, scumpo, habar n-au. Trebuie să începi de unde eşti şi să afli ce-o să funcţioneze în lumea în care trăieşti tu. Singurul lucru căruia i-au dat de cap cei de vârsta mea e ce-a funcţionat pentru noi.

Din bunătate, sau poate ca să scape cu faţa curată, Willa nu-i spuse niciuneia dintre ele şi restul poveştii – că nu funcţionase nimic.

***

Vinelandul ar fi putut să fie orice oraş, din oricare eră industrială. Lui Christopher, istoricul, îi plăcea să spună că aceste case vechi, cu bovindourile şi stucaturile lor împodobite, păstrau confidenţe de secole. Dacă aşa era,

atunci Willa avea sentimentul că se dedau la apucătura modernă de a trâmbița toate secretele: antenele parabolice înfipte în acoperişurile victoriene şi rândurile de contoare de gaze îngrămădite pe zidurile exterioare trădau diviziunile interne ale spațiilor comune, în care familii diferite trăiau separat, pe salarii separate. Într-o curte, o plăcuță scrisă de mână anunța suplimente de diabet ieftine, ceea ce pe Willa o făcea să se întrebe cum *funcționează* aşa ceva: cumva le murise pacientul, lăsând familiei o moştenire exprimată în insulină şi ace? Oare oamenii din ziua de astăzi recurgeau la piața neagră ca să facă comerț cu resturile de medicamente prescrise pe rețetă? Şi, dacă aşa era, oare putea să împuşte şi ea ceva?

Pe Landis, Willa trecu de Lulu's All You Can Eat, de magazinul de pantofi Martini, de fațada în stil brutalist a biroului de ajutor social (chiar pe locul unde cândva fusese biroul lui Landis, potrivit lui Christopher) şi de talmeş-balmeşul vitrinelor de magazine cu haine la mâna a doua. O arcadă pictată de mână o sfătuia: „Păstrați Vinelandul frumos". Majoritatea acestor afaceri aveau locuințe deasupra, judecând după rufărie şi după alte semne domestice care atârnau de la etajul al doilea. Multe dintre apartamente aveau o fereastră ciudat ieşită în afară, pe care Willa o recunoscu drept închiderea ieftină a balconului, cel mai simplu substitut al bovindourilor împodobite de mult apuse. Învăța să privească arhitectura din Vineland prin lentila noului ei prieten, Chris Hawk, conform căruia anumite reguli istorice dețineau supremația. Una era că întotdeauna complexitatea ceda locul simplității.

Willa vedea cum se aplică această lege la viață în general. În ultimele trei săptămâni, fusese nevoită să înlocuiască orice ambiții personale sau profesionale exagerate cu unele foarte simple: înainte de toate, să aibă grijă de Dusty. De la atacul lui Nick, survenit printr-o coincidență chiar în ziua în

care îşi dăduse seama cum se foloseşte portbebeul, micuţul abia dacă mai ieşise din el şi se transforma simţitor într-un bebeluş mai fericit. În clipa asta se cuibuşea la pieptul ei, purtând o căciulă cu urechi tricotată de Tig, menită să-l facă să semene cu un pui de urs. Următoarea grijă a Willei era să obţină o împuternicire medicală pentru cazul în care ar fi apărut vreo urgenţă cu bebeluşul, de vreme ce Zeke fusese solicitat la Boston de către potenţiali clienţi. Era doar pentru câteva săptămâni – acuzaţia lui Tig de tată chiulangiu era vădit exagerată –, dar probabil că tot aveau nevoie să obţină ceva pe hârtie. Cuvintele *in loco parentis*[38] îi răsunau Willei în urechi, cu accent pe *loco*. Îi lăsase un mesaj vocal lui Zeke şi acum aştepta răspuns.

Celălalt nou scop al ei, despre care nu prea putea să vorbească deocamdată, era să-şi înscrie familia în Medicaid[39]. Aflase despre posibilitatea asta de la o asistentă socială de la spital, care o ajutase să se liniştească după un atac de panică. Facturile spitalizării lui Nick erau ameţitoare: cu tot cu operaţie şi recuperare, cam cât împrumutul pentru studii al lui Zeke. Asistenta socială, Clara Petrofaccio – nu fiica lui Pete, ci un soi de verişoară, de gradul patru sau cinci –, îi întinsese Willei şerveţele în timp ce ea plângea şi încerca să-şi recapete suflul. Apoi îi adresase câteva întrebări personale politicoase şi îi notase linkul către un site.

Când Zeke o sună înapoi, Willa era aproape de clădirea Societăţii Istorice. Se răsuci pe călcâie şi merse în sens

---

[38] „În locul părinţilor” (lat.), sintagmă referitoare la responsabilitatea legală de a prelua sarcinile părinţilor unui copil.

[39] În Statele Unite, program guvernamental de decontare a cheltuielilor medicale pentru persoanele defavorizate sau vulnerabile.

opus, ca să poată purta discuția în aer liber, în intimitatea oferită de străinii trecători.

— Scuze, am avut întâlniri toată dimineața. Ce s-a întâmplat?

— Nu cine ştie ce, voiam doar să văd ce-mi mai face echipa. Cred că ți-e greu în Boston, nu-i aşa? Să te vezi cu toți prietenii, fără Helene alături. O mulțime de amintiri.

— Nu chiar. Adică da, cu văzutul prietenilor, da. Dar nu mi-e mai greu aici decât acolo. Ca să fiu sincer, nu cred că mai e vreun loc pe lumea asta în care să mă simt bine.

— Ştiu. Îmi pare rău. Zici că te trezeşti la nesfârşit în viața greşită.

— Dap.

— O să fie mai bine. Pe cuvântul meu.

El tăcu.

— Ce te ajută să te simți un pic mai bine?

— Să fac ceva. Cum ar fi când realizez lucruri, în loc să mă gândesc.

— Păi atunci, îți prinde bine că eşti la Boston. Realizează nişte bani. Trimite cecuri acasă, la mami şi la tati. Salvează şandramaua!

Zeke râse. Dar ea nu prea glumea.

— Deci, îți merge bine? Le vii de hac răufăcătorilor?

— Mai întâi trebuie să ai pe mână nişte bani adevărați şi abia apoi poți să-i lipseşti pe alții.

— Ştii, când a căzut apartheidul în Africa de Sud, erai în şcoala primară.

— Aşa, şi?

— Mă gândeam şi eu. Odată te contraziceai cu Tig despre cum boicoturile economice internaționale au ajutat la înăbuşirea regimului ăluia. De unde ştii tu de-astea?

— Mamă, serios acuma. Tu de unde ştii cine a învins în Războiul Civil?

— Bine, dar istoria activismului investiţiilor e ceva mai obscură de atât.

— Nu şi pentru mine. Am făcut o prezentare întreagă despre asta la Model UN[40].

În clasa a şaptea, băiatul ăsta analiza *Cry, the Beloved Country*[41] din perspectiva raportului costuri–beneficii. Chiar trebuia să fie acolo unde era, printre cei care învârteau lumea banilor.

— Deci, sună promiţător? Cu clienţii tăi potenţiali?

— Aşa cred. Greu de spus cu tipii ăştia. La întâlniri ai zice că e gata, se bagă, încep să vorbească despre echipe de baschet şi-ţi toarnă la rahaturi de parc-aţi bătut palma şi de-acum sunt oamenii tăi. Apoi, peste o oră, sună secretara ca să-ţi spună că s-au dus la Merrill Lynch[42].

— Vai, ce dezamăgire.

— Asta e industria. Nici Roma n-a fost construită într-o zi.

— Bine, atunci. Am sunat mai ales fiindcă aveam o întrebare legată de Dusty.

— Da? Totul bine?

— E bine.

Willa nu-şi putu împiedica sentimentul că Zeke ar fi trebuit să întrebe mai devreme de bebeluş. Un părinte îşi

---

[40] Simulare, în scop educaţional, a Adunării Generale a Naţiunilor Unite, în care studenţii au ocazia să înveţe despre diplomaţie şi relaţii internaţionale, dezbătând subiecte de actualitate din poziţia de ambasadori.

[41] Roman din 1948 al lui Alan Paton care a adus în atenţia internaţională istoria tragică a Africii de Sud. A fost ecranizat în 1995 în regia lui Darrell Roodt.

[42] Companie de investiţii aflată în subordinea Bank of America.

face griji, asta-i regula: la vederea numelui ei printre apelurile ratate, lui Zeke ar fi trebuit să i se strângă inima un pic.

— Tot nu prea doarme el cine ştie ce, dar plânge mai puțin în timpul zilei de când îl cărăm tot timpul în portbebe. Cred că avea nevoie de mai mult contact fizic.

— OK. Asta sună bine.

— E destul de important ce vreau să-ți spun. Mai ai un minut să vorbim?

El ezită.

— Sigur.

— Ne lovim de toate treburile astea spitaliceşti cu Nick şi mi-am dat seama că s-ar putea să am nevoie şi de ceva hârtii care să-mi permită să iau decizii medicale pentru Dusty, dacă va fi cazul. Ştiu că-ți vine greu să vorbeşti despre asta. Nu vreau să te sperii. Poate să fie o otită sau alt mărunțiş. Dar nu sunt sigură că am voie să-l duc la doctor.

— Sigur că da, are sens ce spui, răspunse Zeke, fără să dea impresia că i-ar veni greu să vorbească despre asta. O să-mi întreb prietenii avocați pe ce cale s-o apucăm. Vreo împuternicire medicală sau un soi de tutelă comună.

— Mulțumesc. Mă cam pricep să imaginez scenarii de criză. După cum ştii.

El râse.

— Tu eşti mama.

— Am cam exersat, aici ai dreptate.

— Deci asta-i tot?

— Da. Micuțul tău e bine. Ne descurcăm pe-aici.

— Mulțumesc, mamă. Sincer îți spun, eşti o adevărată eroină americană. Superbunica.

— Nu vinde încă drepturile cinematografice. Mă descurc şi eu cum pot, atâta tot. De fapt, să ştii că Tig mi-e de mare ajutor, a făcut ea cumva de-a prins şmecheria.

— Grozav. O să-l învețe tot ce-i trebuie în viață. Să fumeze iarbă, să mănânce de prin tomberoane...

— Am depăşit de câțiva ani etapa asta. Şi să ştii că sora ta s-a maturizat mult din liceu încoace. N-ai fost prin preajmă să vezi.

— Asta a fost tot?

— Am înțeles, trebuie să închizi. Hai, du-te şi construieşte Roma.

— Aşa o să fac.

Willa fu surprinsă când îşi dădu seama că se îndepărtase de destinație preț de mai multe cvartale, aşa că făcu cale întoarsă spre Societatea Istorică. Amestecul de artefacte personale din locul acela n-o mai împila, ci dimpotrivă, acum o alina, căci stăteau drept dovadă pentru numeroasele individualități excentrice care se împotriviseră îndelung sorții de a pieri sub tăvălugul timpului. Era hotărâtă să meargă până la capăt cu chestiunea Mary Treat; mai precis, să afle dacă celebra savantă locuise în casa lor. Dacă era adevărat, atunci ar fi putut să se ivească posibilități. Între timp, Iano trebuia s-o lase baltă cu subvenția.

Willa ajunsese să depindă de Christopher Hawk, care o luase sub aripa lui ocrotitoare cu zelul cuiva care nu prea avusese treabă ani în şir. Acum trecea prin cutii întregi de fotografii neetichetate şi prin maldăre de registre publice cu hârtia pătată, ba venise să vadă şi casa, ca să ştie ce să caute. Îi dădea Willei mesaje cu noutățile, atent ca un proaspăt iubit. De fapt, Iano chiar aşa îl numise, „noul tău iubit”.

Dar obiectul dorinței era Mary Treat. Willa răzbătea cu greu prin fiecare cuvânt scris de sau despre femeia aceasta, indiscutabil una dintre cele mai excentrice individualități ale colecției. Odată, citind printre rânduri, Willa se întrebase dacă nu cumva Mary suferise de vreo tulburare de spectru autist. Dar era adorabilă! Nu o prințesă Disney, ci un soi de

savantă a istoriei naturale, capabilă să dea uitării tânjirile omeneşti şi să se imerseze în viețile non-umane din jurul ei. De fiecare dată când aceste imersiuni se petreceau în casa lui Mary sau în jurul ei, adică destul de des, Willa rămânea în alertă după indicii pentru adresă. Oare tufişurile de tisă pomenite puteau fi gardul viu pipernicit din curtea ei din spate? Să fi fost aşa-numita *piazza* veranda lor dărăpănată? Oare furnicile care îi colonizau curtea lui Mary puteau fi strămoşii celor care îi scoteau acum din minți pe Jorge şi José Luis când lucrau la maşinile lor?

O numea cercetare, dar se adâncea mult mai mult decât era nevoie în fântâna Mary Treat. Zeci de ani, Willa dăduse dovadă de o incredibilă lejeritate în a scormoni prin articole, mândră de eficiența cu care era capabilă să treacă prin sursele primare sau să obțină un interviu. „Fă doar poze şi, pentru numele lui Dumnezeu, nu lăsa urme", aşa se putea rezuma relația ei de-o viață cu propriul material de lucru, în calitate de ziaristă. Şi iată că acum se trezise spărgând lacăte şi intrând cu forța, smulgând din țâțâni uşile de la dulapuri, probând hainele lui Mary şi dorindu-şi să înnopteze la ea. Willa nu-şi putea explica de ce era atât de dornică să ocupe viața altei femei. Nu era chiar pe lista ei cu lucruri de făcut într-o viață – să frunzărească seria de articole despre Pine Barrens în toate anotimpurile sau să compare note despre creaturile din iazuri cu cele ale lui Charlie Darwin, de pildă –, dar la naiba dacă nu era mai mişto decât să se lupte cu societatea de asigurări. Mary fusese liberă să cerceteze lumea aşa cum o vedea ea. Willa se cuibărise în libertatea asta ca şi când ar fi citit un roman siropos, ceea ce avea darul s-o facă fericită ore în şir. Nu era ficțiune, era real. Dacă locuia în casa lui Mary – dacă adăpostul acela rămăsese în picioare în vreme ce lumea se destrămase şi se adunase la loc în chipurile ei nebuneşti –, atunci şi familia ei putea găsi adăpost acolo. Chiar dacă

raționamentul nu avea sens întru totul, măcar pe moment funcționa, cel puțin cât să nu mai fie obsedată de ultimele două pastile de Xanax rămase.

Azi nu avea decât două ore la dispoziție pentru Societatea Istorică şi deja era nostalgică. Pierduse prea mult timp de dimineață cu vizita inopinată a fetei din Gothland, iar la ora prânzului trebuia să fie la spital, să preia ştafeta de la Iano. El avea să se ducă drept la Philly, ca să țină cursul, arătând fără îndoială şifonat şi sexy în hainele pe care le purtase toată noaptea. De când fusese mutat de la Terapie Intensivă, Nick avea nevoie de un membru al familiei care să-i negocieze îngrijirea, asta în timp ce personalul medical părea să se fâțâie de colo-colo fără rost. Puteau să treacă ore fără ca cineva să vină să vadă ce mai face, răstimp în care pungile de urină se umpleau, calmantelor li se ducea efectul şi confuzia domnea, aşa că familia încerca să stea de veghe pe timp de zi. Uneori Nick devenea violent şi dificil de strunit, caz în care Iano îi recompensa reaua purtare („nu ştie ce spune", îl ironizase Willa) rămânând şi peste noapte. Willa era recunoscătoare că-l avea pe Dusty ca s-o țină departe de scandal.

Dar Iano avea ore de ținut, Zeke era plecat, iar Tig fusese încălțată cu ture duble la muncă, pentru că un coleg (nu Jorge) îşi rupsese pelvisul într-un accident de motocicletă. Willa se simțea ca o furnică-soldat în colonia complexă a familiei şi a satului ei; încă se chinuiau să-şi dea seama cu cine să lase larva în după-amiaza asta. Va încerca să treacă cu Dusty de pupitrul asistentelor şi să intre cu el în salonul lui Nick, iar dacă nu, avea de gând să i-l paseze lui Iano când se schimba garda. Iano putea să şi-l agațe de el şi să-l ia la curs, şi nu-i aşa că asta avea să le termine o dată pentru totdeauna pe fătucile căzute-n limbă?

Când îl schimbă pe Iano la spital, Willa nu pomeni de aspiranta la cursa de ocazie: nu era nici timpul, nici locul

potrivit. Dar cu cât aştepta, cu atât se gândea mai mult, iar perspectivele nu erau deloc fericite. Reputaţia lui Iano nu era tocmai nepătată. Existaseră o mulţime de drame cu studente dintr-astea, toate fum fără foc, iar Willa le îndurase cu răbdarea celei alese. Dar existaseră şi aventuri. În orice caz, una sigur, puţin după ce se născuse Tig. Pe atunci, Iano era postdoctorand şi făcea ce fac de obicei postdoctoranzii, încerca să mulţumească pe toată lumea. Era cumplit de tânăr şi neprihănit şi o înfiptă de profesoară de antropologie, cu părul făcut ţepi, îl dăduse pe spate cu felul ei înfipt, din ce auzise. Tocmai când Willa era în ţara bebeluşilor, umblând de colo-colo cu ochii împăienjeniţi, în bluze cu iz dulceag scorţoase de la laptele uscat şi nici nu mai ştia de când nu se mai raliase la bucuriile sexului. A fost afectată, bineînţeles, dar remuşcările lui Iano au depăşit cu mult gravitatea delictului. A plâns, Willa l-a iertat şi cu asta, basta, dacă nu le punea la socoteală pe prietenele ei revoltate, care o acuzau că duce lipsă de proaspăt descoperita resursă a acelei ere, stima de sine.

Willa îşi cunoştea deficitul. Sutele de zile fără somn delta, una după alta. Ea şi Iano îşi întemeiaseră familia imediat după facultate, pe când alţii din mediul academic, plini de simţul datoriei, amânau familia de dragul carierei, aşadar Willa şi Iano o luaseră înaintea mulţimii. Habar n-aveau prietenele ei ce înseamnă viaţa cu doi copii în pamperşi: că era o zi bună dacă apuca să facă un duş; că, o dată pe săptămână, poate avea chiar baftă să-şi ia *şi* şosete, nu direct pantofii. Ca să laşi un soţ, îţi trebuia o ţinută completă, plus păr pieptănat – era o chestie de bun-simţ să-ţi dai seama. Aşa, şi apoi? Ţi-o faci cu mâna ta, îi spuneau prietenele ei – şi aveau dreptate. Ce ordinar, spuneau ele, ca un bărbat să umble aiurea *tocmai* când ea era până peste cap cu copiii lui, şi aveau dreptate şi aici, a dedus Willa. Trăiau într-un clişeu mamifer. L-a iertat pe Iano pentru că

îşi regretase fapta atât de sincer. Îl adora, pe el şi genele pe care le combinaseră în bebeluşii lor obositori şi absolut fermecători. Una peste alta, tot era mai fericită decât îşi amintea să fi fost vreodată, deşi sigur avea memoria afectată.

În ultima vreme, de când se trezise visând din nou la somnul REM, Willa se simțea purtată înapoi către acele zile. Lucruri ca duşurile sau să facă dragoste concentrat şi conştient trecuseră pe planul doi în timp ce ea reînvăța să organizeze viața în jurul epuizantei nimicnicii şi plinătăți întruchipate de un prunc. Poate că şi Iano retrăia acele zile, poate că se simțea neglijat şi aşa mai departe. Un gând, atâta tot.

***

Ca să studiez caracterul genului Polyergus*, am prins mai multe exemplare şi le-am luat prizoniere. Le-am oferit tot ce aveau nevoie în materie de adăpost şi le-am aşezat în față hrană din abundență. Dar păreau să disprețuiască ideea de efort şi nici măcar nu se hrăneau. Le-am ținut în aceste condiții trei zile, până când mi-a fost limpede că aveau să moară toate fără sclavii lor, aşa că le-am adus câțiva în captivitate. Aceste făpturi credincioase au arătat bucurie la întâlnirea cu stăpânii lor pe jumătate morți de foame. I-au mângâiat şi i-au lins, îndepărtându-le tot praful de pe corp, le-au pregătit mâncare şi i-au hrănit; într-un sfârşit, le-au săpat o încăpere şi i-au ascuns acolo de ochii mei.*

Citeau în pat. Mai bine zis, Iano citea. Willa aştepta momentul potrivit; aici trebuia să se întâmple. Brusc îşi dădu seama că foaia îi alunecase pe piept, aşa că probabil

îşi ratase fereastra. Dar Iano nu adormise. O privea insistent.

— Ce e?

— Pari atât de fericită.

— Serios?

Chiar părea fericită? Sigur, era atât de absorbită, încât uitase că citea şi chiar începuse să audă vocea serioasă şi calmă a lui Mary.

— Oamenii n-au parte de un asemenea extaz decât atunci când citesc Biblia. Sau pornografie.

Ea râse şi îşi ridică tableta spre el, ca să vadă cu ochii lui: nici urmă de Dumnezeu sau de penisuri.

— Mary Treat. Noua mea Biblie.

— Noua ta pornografie.

— Nu-i prea sexy. Dar e interesant. Descrie nişte furnici ciudate care nu pot să facă nimic pentru ele însele, aşa că sunt nevoite să fure puii altor furnici şi să-i crească drept sclavii lor. E ca o parabolă a bogatului nemilostiv spusă de furnici.

El zâmbi şi se întoarse la foile lui capsate, cu eseuri studenţeşti. Altele se întrezăreau pe noptieră, într-un teanc demoralizant.

— Iano, mulţumesc că te-ai întors la el în seara asta. Eşti un fiu bun. Mai bun decât ar merita. Ştii, nu-i aşa?

El nu ridică ochii din ce citea.

— Ştiu. Dar dacă moare singur în noaptea asta, tot o să mă simt ca un rahat în ploaie.

Ea îşi lăsă tableta pe piept şi rămase aşa, contemplându-l pe bărbatul ăsta frumos şi răbdător, cu ochelarii lui de citit, predându-se unui şuvoi nesfârşit de enunţuri prost construite despre te miri ce. Federalismul american. Pe Willa o izbi gândul că profesoratul era o chemare sfântă, mai ales la banii ăştia. Dar nici măcar sfinţii n-ar trebui constrânşi să ţină cursuri introductive pentru veşnicie.

— Îmi pare rău că n-am putut să stau mai mult cu Nick în după-amiaza asta, spuse ea.

— E-n ordine.

Încă citea.

— Îmi făcusem planul ca la carte, dar Dusty a terminat tot combustibilul pe care îl luasem la mine, de două ori mai repede decât mă aşteptam. S-a transformat într-o maşinărie de mâncat.

— Păi asta-i bine, nu?

— Este. Dar ar trebui să-i mai rărim mesele, mai ales noaptea.

Stinse dispozitivul, îl puse pe noptieră, îşi trase cu dinţii o pieliţă de la degetul mare, apoi se opri, gândindu-se la fata goth. Puţine fuseseră clipele când n-o făcuse în ziua aceea.

— Mi se pare cam devreme să-l băgăm pe hrană solidă. Dar aş putea să-ncerc să-i pun nişte cereale în laptele praf.

Iano ridică din sprânceană.

— Cheerios?

Ea râse.

— Cereale pentru bebeluşi. Doar ţi-aduci aminte etapa. Cereale de orez sau tărâţe, terciurile alea care încă nu-s chiar mâncare.

El păru să reflecteze la problemă. Oare îşi mai amintea etapa terciului?

— Tărâţe, adică porumb, grâu, de-astea?

— Dap.

— Cum spui, „tărâţă” sau „tărâţe”?

— Habar n-am. N-am mai pus piciorul în West Virginia de prea mult timp, şi asta numai din vina ta.

Iano îşi lăsă ochelarii pe nas, se întoarse spre ea şi luă o expresie exagerat de tristă, care pe Willa o făcu să râdă. Ca puştii aceia cu ochii mari.

— Dă-l naibii de Paris, studenţache. Parisul, şi muzica, şi toate chestiile alea pe care ai impresia că mi le-ai furat,

spuse Willa, încercând să-şi subţieze nările la fel ca Ali MacGraw pe patul de moarte, în *Love Story*, deşi nu-i ieşea niciodată. Şi apropo, mulţumesc că-ţi pasă. De gramatica tărâţei.

El scoase un oftat de exasperare.

— Copiii ăştia îmi otrăvesc creierul. Una dintre lucrările astea dac-ai citi şi tot ţi-ar exploda capul.

— Păi, trânteşte-i pe toţi şi gata.

— Nu pot. Se presupune c-ar trebui să am un simţ al misiunii. Ştiai că Chancel a început în subsolul unei biserici, ca grup de studiu pentru dezavantajaţi?

— Nu e corect politic ce-o să spun, dar chiar or fi făcuţi toţi puştii ăştia pentru facultate? E normal ca societatea să-i împingă spre un destin măreţ într-ale ştiinţelor politice, în loc de o slujbă cinstită de ospătar la Red Lobster? *Pe noi* unde ne-a dus toată educaţia? Nu pricep nici să mă-mpuşti.

Fără să ridice ochii din hârtii, Iano îndreptă un deget deasupra urechii Willei şi apăsă pe trăgaci.

— Statistic vorbind, cine face facultate face şi cei mai mulţi bani.

— Da, şi ca să facă facultatea, iau împrumuturile alea aiuritoare. Ca pe urmă să-şi pape mai bine salariul lor gras. Cineva de la o *bancă* se îmbogăţeşte din carierele lor universitare, atâta lucru pricep şi eu.

— *Moro*. Pentru *poli-sci*[43], dai şi de-unde n-ai.

— Mereu m-a călcat pe nervi cum sună. *Polly Sigh*[44]. Sună ca un episod de isterie colectivă într-un cămin de femei.

— Sau ca o păpuşă sexuală gonflabilă.

Încă citea.

---

[43] Abreviere pentru *political science* (engl.), „ştiinţe politice”.

[44] „Polly suspină”, joc de cuvinte bazat pe omofonia cu *poli-sci*.

— Şi ai prin preajmă o mulțime de Polly suspinânde care de-abia aşteaptă să facă o demonstrație.

Willa se răsuci pe burtă şi îşi apropie fața de a lui. El ridică privirea. Încă avea eseul îndoit într-o mână şi ochelarii de citit pe nas, ca şi când s-ar fi aşteptat ca soția lui să se îndepărteze dintr-o clipă într-alta. Dragul de el.

— Şi, care-i povestea cu Gwendolyn?

— Gwendolyn?

— A venit acasă de dimineață.

El se uită lung la Willa, încruntându-se, apoi în tavan, tot încruntat. Apoi ceva îl izbi, vizibil.

— Guenevere? Cu părul mov? A fost *aici*?

Willa simți cum urcă în ea isteria, una stupidă.

— *Guenevere?* Doar nu vorbeşti serios. Femeile astea *înadins* le dau copiilor nume caraghioase?

Iano părea încurcat. Tocmai el, dintr-o familie cu Athene şi alte cele. Proastă întrebare.

— Şi, tu cine eşti? Lancelot sau Regele Arthur?

— Poftim?

— Lancelot era cuceritorul, Regele Arthur era bătrânul trist. Iar Guenevere, ca de obicei, o victimă a împrejurărilor.

Nu părea nicidecum amuzat.

— A venit aici, *astăzi*? Iisuse. Ce-a spus?

— Gen, cre' că ştiam că e căsătorit şi toate alea, gen. Da' nu ştiam că e şi un *bebeluş*, gen...

— Willa. De ce a venit?

Willa se răsuci pe spate şi privi în tavan. În veci nu i-ar fi spus ce deplasat fusese momentul cu Tig de față. Încă se simțea isterică, într-un fel mai degrabă comic decât tragic, ceea ce n-avea să ducă la nimic bun. Iano nu părea deloc în apele lui. Probabil că nici ea n-ar fi trebuit să fie.

— Deci îmi închipui că s-a terminat. S-a terminat?

— Dacă s-a terminat? Dumnezeule! N-a început nimic niciodată.

— Nu?

— *Nu.* E angajată cu jumătate de normă în departamentul nostru şi, după câte se pare, printre sarcinile ei e şi să se fâţâie prin preajma fotocopiatorului, ca să se holbeze în biroul meu. Închid uşa tot timpul. Nu-mi place că trebuie să-i stric evaluarea, dar am de gând s-o transfer.

Deci nu se înşelase, fata chiar era înnebunită. Când şi când de-a lungul zilei, indignarea din ea făcuse loc remuşcării, gândindu-se că se poate să fi umilit o studentă nevinovată, într-o criză de paranoia neîntemeiată.

Willa se ridică şi îl privi în ochi.

— Serios, acum. N-ai făcut niciun păcat cu Guenevere?

— *Moro.* Tu te-auzi? Şi chestia aia din sprânceană e respingătoare, drept să spun.

Ea îl privi adânc în irişii de un brun intens şi văzu înăuntrul lor – nicio Guenevere. Nici măcar gânduri murdare.

— Dar fără piercinguri, ai lua-o în calcul?

El închise ochii, sincer mâhnit.

— Willa. Nu-i corect.

— Îmi pare rău. Te cred.

Deschise ochii şi ea îi văzu frica. La asta nu se gândise.

— Doamne, Iano. Îmi pare tare rău, spuse Willa, simţind că dă din isterie în angoasă. N-a zis că aveţi vreo aventură, n-o pedepsi. Practic, a spus că vrea o cursă *de ocazie*. Am citit eu printre rânduri, atât. Îmi pare rău. Mă gândeam doar să văd şi ce zici tu.

— Doamne, Willa. M-ai speriat de moarte. Mi-a fugit mintea instantaneu la o chestie ca-n *Atracţie fatală*, o descreierată de fată mergând la decan cu minciuni pe seama mea.

— Îmi pare rău, spuse din nou Willa, cuvinte pe care niciodată nu le poţi rosti îndeajuns în spaţiul unei căsnicii; nici măcar Ali MacGraw în *Love Story*.

— Şi mie îmi pare rău, *moro*. De rahatul ăsta pe care a trebuit să-l înduri. A fost o nebunie din partea ei să vină să te deranjeze. Fata asta locuieşte în Vineland. Nu ştiu cum de-a aflat că suntem aici, dar pe la începutul semestrului m-a întrebat dacă pot s-o iau cu maşina. Uitasem. Nu ştiu ce se stricase la a ei şi bla, bla, bla. Am impresia că n-o ajută prea mult de-acasă. I-am motivat vreo două absenţe, dar nu am făcut nicio propunere, asta clar.

— Probabil c-ai fost doar politicos. La categoria ei de vârstă, asta e practic o propunere.

— Exact. *Limite*, toată lumea repetă cuvântul ăsta la nesfârşit şi eu tot nu pricep ce vor să spună. Oi fi eu prost? Mai întâi bărbaţii sunt nişte porci, iar acum nici măcar nu mai putem să fim amabili cu cineva fără să fim bănuiţi de vreo intenţie sexuală ascunsă?

— Iano, n-ai greşit cu nimic. Tot copii sunt, chiar dacă au douăzeci de ani. Nimeni nu-i învaţă bunele maniere.

Sincer, Willa credea că fetele astea aveau un tupeu care le fusese străin femeilor din generaţia ei. Când era ea studentă, dura jumătate de semestru să-ţi faci curaj să te înfiinţezi la uşa profesorului, şi asta în timpul orelor de program. *Mai ales* dacă era atrăgător.

— Willa, mă ucide gândul c-ai putea să n-ai încredere în mine.

— Am, spuse ea, privindu-l adânc în ochi şi încercând să găsească înăuntrul ei o altă soţie, mai puţin nevrotică şi mai odihnită. Ştiu că nu m-ai minţi. Şi cu asta am încheiat povestea.

Păru să fie de ajuns pentru Iano. Îşi luă din nou eseul, iar ea rămase uitându-se la el, uimită de infima încredinţare de care avea el nevoie. Oare se prefăcea? Toţi ceilalţi oameni, cu ea în frunte, păreau să doară de-atâtea dorinţe neîmplinite. El citi până în josul paginii, întoarse foaia şi citi

mai departe. După un timp, greu de spus cât, îi observă tăcerea şi ridică privirea.

— *Ti, moro?*

— Nu-i vorba despre fată. Mă gândesc aşa, la viaţă în general. Nu eşti dezamăgit?

El cântări întrebarea vreo două secunde.

— Nu. De ce să fiu dezamăgit?

— Habar n-am. Ai renunţat la atâtea încercând să obţii o titularizare şi siguranţă, de fapt toţi am făcut-o. Şi iată-te înapoi pe treapta cea mai de jos, citind eseuri slabe pentru un amărât de salariu.

— Eu chiar am *obţinut* siguranţă. Facultatea mea n-a făcut-o.

— Ştiu. Nu dau vina pe tine. Amândurora ni s-a întâmplat acelaşi lucru, am pierdut lucrurile pentru care am muncit şi ne-am simţit traşi pe sfoară. Uneori sunt aşa de furioasă, că nu-mi mai încap în piele. Oare nu e omeneşte să continui să doreşti?

Colţurile ochilor i se încreţiră şi iată zâmbetul la care nici după treizeci de ani nu rezista mai bine decât Gueneverele de la cursul introductiv din anul întâi.

— *Se thelo*, spuse el.

— Ştiu. Şi eu te doresc.

Îl sărută şi simţi ceva ce fusese adormit o vreme, ceva ca o sevă pulsândă în străfundurile inimii. Dar se retrase înaintea lui. Se ridică şi îşi aranjă tricoul supradimensionat care îi tot aluneca pe umăr.

— Bun. E ceva ce mă frământă şi cred c-ar trebui să vorbim. Eşti blocat undeva sub nivelul tău şi nu cred c-ar trebui să... cum să-ţi zic? Să ne dăm *bătuţi*.

— Ce vrei să spui, Willa? Că sunt un ratat fericit?

— Nu! Nu ratat. Dar cred că mi-ar plăcea să te văd mai hotărât, mai ambiţios. Meriţi mai mult.

— Să meriți, să obții şi să-ți doreşti sunt trei lucruri diferite, *moro*. În general, fără nicio legătură între ele.

Ea îi cântări spusele.

— Mda. Primele două sunt destul de statice: meriți ce meriți, obții ce obții. Iar cea din urmă fuge cu argintăria familiei.

El râse.

— Ce-ți doreşti tu, Willa Knox? Ce-ți doreşti aşa, din toată inima?

Îl privi cum stătea întins, sprijinit de pernă, cu ochelarii pe nas, cu eseul într-o mână şi cu cealaltă îndoită sub cap; portretul unui om relaxat.

— Să fiu la fel de binedispusă ca tine. Să fim cu toții bine. Zeke să fie din nou el însuşi. Şi Tig, mai cu capul pe umeri.

— Eu întrebam de *tine*. Ceva doar pentru tine. Ce nu ai şi te-ar face fericită?

— Nu ştiu. Îmi doresc energia sexuală a cuiva de douăzeci de ani şi mai multe tipuri de geniu. Să scriu ca Virginia Woolf şi să cânt ca Beyoncé. Şi să *arăt* ca Beyoncé.

— Eu ziceam în plan material, nu magic.

— Bine. Un acoperiş prin care să nu plouă şi o maşină care să nu-mi moară-n drum. O asigurare de sănătate care să nu ne respingă solicitările.

— Astea sunt *ne*dorințe. Tu îți doreşti să dispară problemele. Eu îți ziceam să vii cu nişte lucruri pe care ți le doreşti pe bune.

— O, aş putea să-ți fac o listă întreagă, crede-mă.

Îşi trecu amândouă mâinile prin păr, în dreptul tâmplelor. Concentrată.

— M-am dezobişnuit. Am petrecut ani întregi încercând să nu-mi mai doresc nimic. Ştii tu, ca un fel de străduanie, ca lăsatul de fumat. Lasă-mă să mă gândesc. Aş vrea să umplu căruciorul de cumpărături fără să fac întruna socoteli în

cap. Aş vrea să putem cumpăra din când în când câte o sticlă de vin ca lumea şi s-o bem, aşa, doar fiindcă avem noi chef.

Se uită lung la tapetul cojit de deasupra comodei. Îşi defocalizează privirea şi, odată cu ea, i se relaxară şi reflexele parcimoniei.

— Înainte îmi doream porţelanuri de Limoges, fine. Ştiu că sună stupid de materialist. Pe vremea aia aveam douăzeci şi ceva de ani, nu ştiam c-o să ne mutăm la fiecare câţiva ani şi c-o să spargem tot în afară de tigăile de fontă şi de ceşcuţele de plastic.

Oftă.

— Mi-aş dori o viaţă care să nu lase-n urmă o dâră de cioburi.

Făcu o pauză, aşteptând un comentariu. Iano nu făcu niciunul. Ştia că nu respectă cerinţa – el îi dăduse permisiunea de a fi stupid de materialistă, dacă asta îşi dorea.

— Bine, atunci. Opt scaune pentru masa din sufragerie, toate la fel şi care să nu se bâţâie. O jachetă de piele stilată. Poate şi o pereche faină de cizme. O pagubă, de altfel, fiindcă nu mă duc nicăieri. Bine, uite, vreau să mă duc undeva. E destul de materialist?

— Depinde. Unde vrei să te duci?

— Vreau să petrec o săptămână într-o casă pe plajă. Sau nu ştiu, în Anglia, la Muzeul Britanic. Sau în Creta, în satul părinţilor tăi. Cum îi zicea plajei ăleia cu nisip roz?

— Elafonisi.

— Da, Elafonisi. Şi prăjiturelele alea fabuloase cu cremă de griş pe care le mâncam în pat în fiecare dimineaţă, la cafea. Cum le zice?

— Bougatsa.

— Da. Doamne, vreau bougatsa, spuse ea, cu gândul la acele mic-dejunuri a căror singură amintire era de ajuns ca

să-i producă o excitație sexuală. Bine, dacă am cec în alb, vreau şi o piscină cu apă caldă în curtea din spate, să putem să ne învârtim pe acolo în pielea goală şi să ne uităm la stele.

— Asta ar însemna să tai copacii-mamă.

— *Asta* n-am putea să facem, îi răspunse ea cu o privire fulgerătoare, apoi închise ochii la loc. Nu te lua de mine, sunt pe val.

— Ce-ți doreşti tu e altă viață.

— Nu de tot. Vreau viața *asta*, cu soțul *ăsta*, poate cu ceva îmbunătățiri la casă şi la copii. Doar că în versiunea mea ne bem cafeaua, ne sărutăm de rămas-bun şi plecăm la *muncă*. Amândoi. Nu rămâne unul dintre noi închis în casă cu un bătrân şi un bebeluş, s-o ia razna în captivitate, în timp ce fosta inteligență îi fermentează într-o fiertură amară. Mă plictisesc de moarte, Iano. Am voie s-o spun? Îmi doresc o slujbă. La o revistă bună, care să iasă încă în ediție tipărită şi unde să am colegi isteți. E magică dorința asta?

— Un fluturaş de salariu e ceva material.

— Eu vreau un fluturaş de salariu bisăptămânal.

— Când aveai un fluturaş de salariu bisăptămânal, îți doreai să pleci de la revistă şi să scrii ca liber-profesionistă cu normă întreagă.

— Ai dreptate. Aşa-mi doream.

— Îți doreai să scrii chiar şi-o carte.

— Da.

— Şi dac-ai fi scris-o, ți-ai fi dorit să vinzi o sută de mii de exemplare.

Willa se gândi.

— Aşa e. Nu sunt genul de tipă care să se mulțumească cu jumătăți de măsură.

El clătină din cap, zâmbind. Ca părintele iubitor al unui copil imposibil.

— Ce? Crezi că am eu ceva? E în natura umană. Când ai mai multe opțiuni disponibile, e inevitabil să nu ți le dorești pe *toate*. Nu-i așa?

De data asta, el cântări mai mult întrebarea.

— Nu inevitabil, spuse în cele din urmă. Dac-ar fi așa, oamenii nu s-ar mai căsători. Dar ne căsătorim. Alegem să fim monogami. Poate că să-ți dorești mai puțin decât totul înseamnă să preferi calitatea cantității.

Willa îl privi, simțind dintr-odată cum se destramă. Din partea multor bărbați de vârstă mijlocie, o asemenea alegere ar fi fost un compliment gol. Nu și din partea lui Iano. Dacă învățase ceva din ziua de azi.

— Am fost cuminți, așa-i? spuse ea, întinzându-se la loc și privind lung la crăpăturile care le brăzdau tavanul. Exceptând vreo două abateri, am fost monogami și fericiți. Cu atât mai rău pentru teoria mea asupra voracității umane fără limite.

— Nu *abateri*. O *singură* abatere. Acum o sută de ani, când aveam un căcat în loc de creier.

Ea se rostogoli cu fața la el și, cu toate că-și dădea silința, nu putu să nu se gândească la vizitatoarea tatuată, cu păr magenta. Se întreba ce purtau în pat asemenea fete – probabil ceva *special*, dată fiind aplecarea spre deghizare. În orice caz, nu pantaloni vechi de pijama și tricouri supradimensionate cu trupa Steely Dan.

— Două, dacă o punem la socoteală și pe instructoarea de înot cu care ai sărit în pat. Roșcata aia.

Iano îi evaluă zâmbetul cu aceeași expresie cu care Willa ar fi analizat un extras de cont.

— Am mai vorbit despre asta. N-am sărit în niciun pat. Și nu era în niciun caz roșcată.

Willa își apropie fața de a lui.

— Bine, poate nu în pat. Într-un scaun, atunci? În scaunul tău de birou, ăla mare, care scârțâie?

Îşi trecu un deget peste buzele lui.

— Sau aţi făcut-o în micuţa ei Honda? Cu schimbătorul de viteze între voi şi cu geamurile aburite?

El mormăi.

— Doamne, Maica Domnului! Nu, dragostea mea, n-am făcut-o. Şi să ştii că mă doare spatele numai când mă gândesc la schimbătorul de viteze.

Îşi puse deoparte ochelarii de citit, aruncă eseul pe podea şi se rostogoli încet peste ea, lăsându-şi greutatea pe coate, prinzându-i amândouă încheieturile şi apăsându-i-le într-o poziţie de predare, cu palmele în sus, de o parte şi de cealaltă a capului.

— Slavă Domnului că suntem bătrâni. Vezi tu, *moro*, asta-i partea frumoasă. Nu mai suntem nevoiţi să facem dragoste prin maşini.

O sărută lung.

Ea îi întâmpină erecţia ridicându-şi bazinul, desfăcându-se şi mişcându-se astfel încât trupurile să li se îmbine desăvârşit. El îi prinse cu dinţii buza de jos şi începu să se frece încet de ea prin pantalonii de pijama şi prin boxerii lui de mătase, o mişcare încărcată de erotismul ilicit şi exploziv al tinereţii. Ea fu uluită de cât de repede începu să urce spre orgasm, în timp ce în creier îi explodau imagini ca nişte artificii. Era şi nu era ea în camerele de cămin de la facultate, pe banchetele din spate ale maşinilor, în dăţile când nu se putea dezbrăca, cu oamenii cu care nu îndrăznea. Nu-i venea să creadă cât de mult îi excitau toate astea pe amândoi. Oare era un delict să fure excitaţia asta din şuvoiul de adrenalină al binelui răpit şi al infidelităţilor trecute? În faza asta, avea dreptul să i se rupă?

El îi eliberă încheietura ca să aranjeze lucrurile jos, apoi alunecă în ea cu atâta uşurinţă, încât Willa suspină. Îşi ţinu respiraţia, încordă exact muşchii potriviţi şi se înclină, ca să se ajusteze precis la frecarea trupului care se împingea în

ea. Îşi trecu mâna prin sălbăticia părului său şi îi trase chipul aproape de al ei, ca să-i simtă, pe gât, mandibula aspră şi răsuflarea. Tot corpul lui Iano era în stare să trimită într-al ei un curent care străbătea negura prezentului, până la acele zile în care sexul era cel mai bun lucru pe care îl aveau, constant şi feroce, două trupuri lacome să se învețe pe de rost. Poate că silueta periculoasă a noului fusese cea care le iscase frământarea de acum, dar în ochiul furtunii, ei se agățau de lumea pe care o ştiau.

***

Păşind de-a lungul holului de la HealthVine fără niciun bebeluş atârnat de ea, Willa simțea uşurătatea de a fi uitat ceva. Micuțul îi făcuse o surpriză adormind în după-amiaza aceea. Iano era acasă toată ziua, avea de corectat lucrări şi promisese să ciulească urechile pentru când s-ar fi trezit. Willa nici nu-şi amintea când fusese ultima oară atât de departe de Dusty. Până şi asistentele medicale îi observară absența, când Willa trecu pe lângă curba de navă spațială a pupitrului lor.

— Unde ți-e bărbățelul astăzi? întrebă cea scundă, ridicând ochii din computerul în care introducea fişe de pacienți cu viteza luminii.

Delyse, jamaicană, preferata Willei, deşi pe care să n-o fi adorat din gaşca aia de îngeri exploatați? Pe panoul din spatele lor, în mijlocul rețetelor medicale, înflorea un buchet multicolor de fotografii cu copii şi nepoți. Până la urmă se dovedise că bebeluşii erau bineveniți în saloanele de pe secție, de vreme ce acolo bolile contagioase nu reprezentau o problemă şi oricum, ochii tuturor aveau nevoie de priveliştea unui prognostic pozitiv.

— Astăzi este rândul meu să-l vizitez pe bebeluşul *mare*. Cum se comportă?

Amândouă asistentele îşi dădură ochii peste cap, cu o expresie aproape identică – privirea rezervată pacienţilor foarte speciali, ca Nick. Willa îşi împreună mâinile într-un mic gest de mulţumire, *namaste*. Observă că podoabele de Crăciun se înmulţiseră de la ultima ei vizită: ghirlande de beteală uzată şi un pomişor argintiu pe etajera cu medicamente. Abia era noiembrie. Într-un astfel de loc, se gândi Willa, cel mai bun lucru pe care poţi să-l faci cu calendarul e să i-o iei înainte.

De obicei auzea televizorul lui Nick de la pupitrul asistentelor, răcnind de-a lungul holului, probabil în pofida regulamentului. Nick îşi pierduse porţiuni din ambele labe ale picioarelor, precum şi uzul părţii drepte a corpului, dar speculase la schimb mila îngrijitorilor, obţinând libertatea de a ţine permanent televizorul deschis pe canalul lui conservator, la volum maxim. Totuşi, în clipa asta Willa nu-l auzi, nici măcar când se apropie de uşa deschisă a salonului. Iano pomenise ceva despre sosirea nocturnă a unui coleg de salon. Probabil că i se pretinsese un anumit compromis.

Se opri în cadrul uşii. Îl privi pe Nick, un lanţ muntos acoperit de cearşafuri albe. Deja nu mai era în stare critică şi nici nu risca să-şi piardă ambele picioare; sub presiune, Willa exagerase. Dar scăpase ca prin urechile acului. În seara atacului cerebral era furtună, semnalul era la pământ şi tuturor li se ordonase să rămână în case. În timp ce Iano şi Willa se întorceau în viteză de la Cape May, Tig şi Jorge înfruntau străzile inundate ca să-l ducă la UPU. Din noaptea aceea încoace, răscoleau cu toţii prin epava lui Nick, căutând ce mai rămăsese de valoare în bărbatul cu faţa cenuşie, proptit de perne. Trunchiul masiv îi era blindat cu cabluri albe, ca acelea pe care oamenii le folosesc ca să-şi încarce telefoanele, ca şi când Nick ar fi aşteptat să se

încarce el însuşi până atingea un procent care să-l facă funcțional. Nu se ştia dacă va reuşi.

Tig stătea la căpătâiul lui, cu spatele la uşă. Avea dreadurile prinse într-o bandană roşie stil Rosie the Riveter[45] şi, cu aceeaşi dispoziție capabilă, îndesa nişte jeleu verde în Nick, linguriță după linguriță. Atacul cerebral îi afectase deglutiția, plus o sută de alte lucruri. Perdeaua din spatele lui era trasă, ascunzându-l pe noul coleg de salon, dacă exista vreunul. Willa văzu televizorul pornit, dar fără volum, doar cu titrări. Fireşte, era canalul de ştiri al lui Nick, prezentându-l pe noul său idol. Fleancă-Mare, cine altcineva. Intervievatoare era fata aceea drăguță cu părul de un blond oțelit, care, în opinia Willei, părea destul de inteligentă cât să ştie cu cine are de-a face. Timpul de emisie alocat bărbatului aceluia întrecea de departe setul de idei pe care părea să-l reprezinte. Nu că ar fi fost Willa vreo expertă, dar erau lucruri pe care nu aveai cum să *nu* le recunoşti, iar bărbatul ăsta se număra printre ele. Toată lumea vorbea despre el. Din ce auzea, Tig şi Nick vorbeau şi ei despre el.

— Afacere bună e când eu câştig şi tu pierzi.

— Hai să zicem că ar ajunge el preşedinte. Țara noastră ar câştiga... şi cine ar pierde?

— Teroriştii. Musulmanii, chinezoii. Bine? Altfel îi bombardează de le rupe curu'.

Acolo, în cadrul uşii, Willa îşi aminti cu precizie, în stern, ce simțea când Tig avea trei ani şi o privea hrănindu-şi păpuşile. Când Tig era încă Antsy. Înainte să se prindă cum se leagă bebeluşii de jucărie cu frânghii şi cum se târăsc în urma tricicletei.

— Chiar vrei să ne bagi în război, Papu? Ştii, poate că au şi ei bombe mari. Iranienii şi nord-coreenii, adică.

---

[45] Figură simbolică pentru intrarea femeilor pe piața muncii în contextul celui de Al Doilea Război Mondial.

Willa nu-i vedea fața, dar ştia că gura lui Tig se deschide inconştient cu fiecare linguriță pe care i-o dădea lui Nick.

— Mdea, ale noastre sunt. Mai bune. Americanii se pricep la făcut chestii.

Vorbirea îi revenea puțin câte puțin, dar încă îi era greu să-şi rotunjească buzele în jurul cuvintelor şi uneori îi ieşeau în dezordine. Dar cum Nick era Nick, asta nu avea nicio importanță.

— Dar spui tot timpul că mai rău decât la noi nu se poate, Papu. I-ai spus asistentei că spitalul ăsta e o hazna împuțită.

El mormăi.

— Nazistele dracu'.

— Se numeşte fizioterapie. Nu vrei să-ți revii şi să te întorci acasă?

Nick respinse jeleul verde cu o fluturare a mâinii şi Tig puse ceşcuța jos.

— Vrei să mai guşti şi altceva? Avem piure de cartofi şi... o chestie, spuse ea, aplecându-se ca să se uite mai bine în tavă. O carne misterioasă. Vrei să-ncercăm?

El încuviință. Tig îi dădu o îmbucătură şi aşteptă să înghită. Apoi încă una. Nick spuse ceva ce Willa nu auzi.

— Nu tocmai, răspunse Tig. Puştii din şcolile americane ies mereu ultimii la testele de inteligență.

Nick mormăi şi împinse lingura.

— Criminale, alte țări. Ne trag în jos.

— Şi tu ai fost imigrant, Papu.

— Am venit la muncă. Nu la dă şi mie.

— Jorge munceşte, fratele şi surorile lui la fel. Are o slujbă cu normă întreagă şi mai repară şi maşini.

Willa se întrebă dacă atunci începuse. Jorge şi Tig formau de acum un cuplu, asta era clar. În noaptea atacului cerebral, eforturile eroice ale lui Jorge în folosul familiei fie clarificaseră ataşamentul, fie îl cimentaseră. Tig avea

tendința să le trezească prietenilor ei devotamentul maxim, împingându-i pe toți până la propriile limite, inclusiv pe sine. Dar făcea ea cumva şi sfârşea mereu prin a fi îndrăgită. Sfida regulile cunoscute de Willa. Care fusese hărțuită destul la vremea ei – deşi era un copil politicos, cu o înfățişare normală, decentă – pentru purtările de fată de la țară şi pentru hainele terne, făcute în casă. Dar cel mai mult, pentru timiditatea care o lăsa lipsită de apărare. Willa-Vanilla.

Nick mai acceptă câteva îmbucături, după care respinse lingura cu emfază.

— Gata? întrebă Tig şi el încuviință din cap, închizând ochii. În regulă.

Împinse masa rabatabilă din dreptul patului şi îl înveli bine cu cearşafurile. Willa ştia că ar fi trebuit să-şi anunțe prezența, dar nu suferea gândul de a se amesteca în scena asta. Nimic din ce ar fi putut aduce ea nu s-ar fi ridicat la aceeaşi înălțime. Tig scoase o carte din rucsac şi se aşează pe canapea, însă chiar atunci o zări pe Willa şi îngheță, de parcă tocmai ar fi prins-o făcând vreo prostioară.

— O să adoarmă în zece secunde, şopti ea, ducând un deget în dreptul buzelor.

Willa se uita uluită cum chipul lui Nick se relaxează progresiv.

— Uau, spuse ea. Ce-i dau? Mi-ar trebui şi mie.

— Nu prea-l mai sedează aşa de tare. Cel puțin, nu ziua. Dar tot ațipeşte după fiecare masă. E de la circulația proastă.

— La ce oră trebuie să fii la muncă?

Tig ridică din umeri.

— Pot să mai rămân câteva minute.

— Atunci, ai putea să m-ajuți? Încerc să răzbat prin formularele astea guvernamentale şi mă simt de parcă m-aş

fi întors la şcoală. Zici că dau test şi am trac. Metodologia bazată pe MAGI, sub statut IRC.

Tig păru derutată, apoi îşi dădu seama despre ce era vorba.

— A, pentru înscrierea în Medicaid.

Willa îşi luă o figură precaută, uitându-se înspre Nick. Tig râse.

— E mort pentru lume, mamă. Poți s-o strigi sus şi tare, cât să audă cine are de auzit – eşti o mamă asistată.

Willa o ajută pe Tig să facă un pic de loc în dezordinea de pe canapeaua din imitație de piele: jachete şi cămăşi, un fular dungat şi foarte lung pe care îl tricota, ba chiar şi un teanc de eseuri de-ale lui Iano, necorectate, toate dovezi ale dreptului familiei de a lua locul în stăpânire. Se întreba dacă de acum înainte vor trebui să-l împartă cu clanul colegului de salon. De dincolo de perdea nu se arăta niciun semn de viață. Saloanele de la HealthVine erau emoționante prin efortul de a te face să te simți la tine acasă, ca nişte micuțe camere de zi cu suprafețe perfect dezinfectabile.

Tig îşi scoase bascheții şi îşi adună picioarele sub ea, în timp ce Willa deschise laptopul şi aşteptă să se trezească. Probabil că televizorul prins în perete deasupra capetelor lor nu-şi terminase proferările; Willa simțea fizic valurile apocalipsei.

— Eşti aşa de drăguță cu Papu. Nu ştiu cum poți să faci toate chestiile astea.

— Ce chestii?

— Tot. Să-l hrăneşti, să vorbeşti cu el, să-i asculți diatribele rasiste fără să-l strângi de gâtul ăla de morsă.

Tig zâmbi larg, aproape timid, şi Willa se simți vinovată. Fetei nu i se arăta prea multă apreciere în familie. Willa deschise site-ul Medicaid pe care şi-l salvase în bara de marcaje şi derulă secțiunile cărora încercase deja să le dea de cap.

— Deci uite care e problema mea. Eligibilitatea e bazată pe MAGI, ce naiba o mai fi şi asta. Avem noi faţă de cei trei crai de la Răsărit? Aur, smirnă şi tămâie?

— Mamă. Venitul brut ajustat modificat[46]. Uite, zice aici.

Willa se întrebă dacă toţi copiii, din zorii timpului şi până astăzi, îşi făcuseră părinţii să se simtă la fel de prost.

— Asta înţeleg. Bun. Nu ştiu de ce mă împotmolesc în halul ăsta. Am impresia că-i un site cam greoi.

— Cu plăcere. Nu-i aşa greoi. Ţi-e ţie greu să te obişnuieşti cu ideea că familia noastră se înscrie în Medicaid, atâta tot.

— Crede-mă, nimic nu m-ar face mai fericită, i-o tăie Willa, dându-şi seama că folosise condiţionalul.

Asistenta socială se arătase încurajatoare, dar Willa nu avea mână bună. De ce să se fi aşteptat ca tocmai magii ăştia să-i sară în ajutor?

— Unii dintre noi s-ar putea să fie eligibili, dar nu ştiu sigur dacă ne potrivim împreună, ca familie. Să vă includ şi pe tine şi pe Zeke sau voi vă deschideţi dosare separat?

— Te referi la fratele meu, care manageriază investiţii pentru miliardari? Intră pe ajutor social cu noi?

— Tot datorează mai mult decât câştigă. Nu spun că are vreun sens, scumpo. Dar vezi şi tu cu ce mă lupt.

Practic, Willa ştia că e posibil ca nici măcar Nick să nu se califice ca dependent, deci urmaşii adulţi aveau cu atât mai puţine şanse, iar pentru Dusty trebuiau întocmite câteva hârtii. Dar impulsul ei era să-i tragă pe toţi în barca de salvare.

— Uite, spuse Tig, întinzându-se ca să acceseze câteva ferestre. Se pare că eu şi Zeke trebuie să ne înscriem pe cont

---

[46] În engleză, *Modified Adjusted Gross Income*, prescurtat MAGI, care este totodată şi pluralul de la *magus*, „mag”.

propriu. Avem peste douăzeci şi şase de ani. Iupiii, sunt adultă.

Nick slobozi un horcăit brusc, de parcă s-ar fi înecat. Se uitară la cele câteva ecrane care semnalizau discret ceva, probabil apropierea morții. Părea că nu mai respiră. După alte câteva horcăieli, îşi recăpătă suflul.

— Apnee, spuse Willa. Nu pot să-i pună şi ei o mască de oxigen?

— Au încercat. Face ca toate alea.

Tig se ridică, se duse la capul patului şi îi şopti la ureche:

— Eşti bine, Papu?

Apăsă pe un buton care îi ridică patul aproape de nouăzeci de grade. Willa n-ar fi ştiut să facă aşa ceva şi nici nu s-ar fi priceput să regleze patul.

— Eşti uimitoare, Tigger. Vorbesc serios. Mă uitam la tine cum îl hrăneai cu jeleu şi-l lăsai să-ndruge verzi şi uscate în legătură cu nenorociții de străini. Eşti atât de... cred că „îngăduitoare” e cuvântul.

Tig se aşează la loc pe canapea şi se întinse peste Willa până la laptop, ca să mai treacă prin câteva ferestre.

— Trebuie să te duci la website-ul statului tău şi să vezi care e eligibilitatea în funcție de venit. Habar n-am. Cu Papu, vreau să spun. Nu ştiu de ce-l las să îndruge verzi şi uscate. Cred că-i pur şi simplu fascinant, atâta tot.

— Dacă spui tu. Eu nu mă prind care-i faza. Nu mai poate după candidatul ăsta miliardar, care în viața lui n-a ridicat un deget ca să facă ceva ce Nick ar numi muncă. De ce tocmai tipul *ăsta*?

— Pentru că tipii bogați şi albi *trebuie* să conducă lumea. Papu se gândeşte că individul ăsta şi-a dat din timp şi a fentat sistemul ca să-şi facă miliardele, pentru că aşa funcționează America. Deci i-a venit rândul să fie preşedinte. Ce nu suportă Papu e să fie dat la o parte de oameni despre care crede că nici măcar n-ar trebui să aibă

drept de vot, ca să nu mai zic de locuri de muncă, beneficii sau mai ştiu eu ce.

— Ca să nu mai zic de Casa Albă.

— Absolut. Are impresia că oamenii ăştia fentează coada şi i-o iau lui înainte. Cum e posibil ca oamenii cu pielea maronie sau neagră să aibă chestii faine şi responsabilități? Sau femeile, ferească Dumnezeu. Când lui încă nu i-a venit rândul?

Tig vorbea uitându-se în acelaşi timp la ecranul laptopului, cu o figură concentrată despre care Iano susținea că e exact ca a Willei: ochi mari, sprâncene ridicate. Ei nu i se părea, dar pe tine însuți nu te vezi niciodată, fireşte.

— Şi totuşi, un tiran de teapa asta. Câh! spuse Willa. Nu pot să-l iau în serios. O să fie fumat înainte de primele alegeri preliminare.

— Nu fi aşa de sigură. Sunt o mulțime de tipi albi care se agață de dreptul lor divin de a-i disprețui pe oamenii din alte clase. Simt că le scapă printre degete şi le e frică. Tipul ăsta zice c-o să aducă iar ziua de ieri, chiar dacă trebuie să scoată boxul, să ia femeile de păr şi să le târască înapoi în peşteri. E un tiran, da. Dar e tiranul *lor*.

— Aveam impresia că nu crezi în albi.

— Nu-i aşa? Sau în Moş Crăciun. Pură fantezie. Adică, uită-te şi tu în jurul tău, pe cine vezi tu să ducă viață de *alb*? spuse Tig atentă la computer, derulând alfabetic lista de state până la New Jersey. Nu-s decât o mână de tipi care pun gheara pe tot ce pot şi-apoi se aşază moț în vârful grămezii. În timp ce alți un milion de amărâți ca Papu încă aşteaptă să fie băgați în seamă. Cât poate să mai dureze una ca asta? Cinci, şase ani?

Se uitară amândouă la Nick, care dormea liniştit, cu gura deschisă.

— De-aia pot să fiu drăguță cu Papu. E practic terminat.

Willei nu-i venea să creadă că lumea putea fi atât de simplă pe cât o făcea Tig să pară, dar o admira pentru cum își căuta o teorie. Între atâtea diplome postuniversitare, era ușor de dat uitării că rebela lor desculță, care abandonase școala, era singurul om de știință din familie. Willa se uita cum Tig, aplecată peste ecran, refuză să se lase descurajată de secțiunea 36B(d)2(A), probabil fără ca măcar să-și fi dat seama că, trăgându-și laptopul în poală, preluase controlul.

— Uite aici. Standarde de eligibilitate în funcție de venitul brut ajustat modificat, statul New Jersey. Completezi cu numărul de membri ai familiei care se înscriu.

— Încearcă întâi cu șase, spuse Willa, care se străduia totuși să-și țină puii în cuib, în răspăr cu toate evidențele.

— O familie cu șase membri se califică pentru îngrijire medicală gratuită dacă venitul gospodăriei e sub patruzeci și patru de mii nouă sute de dolari pe an.

Era mult peste ce câștigau cu toții, adunat. Willa se simți ușurată, dar dezorientată. Tocmai găsise un nume pentru starea prelungită de asfixie care făcuse din ea o moartă vie – sărăcia. Chiar dacă n-o conștientizase încă pe deplin, respingea totuși acuzația lui Tig: nu, ea nu se agăța de niciun drept divin de a disprețui familii ca a ei.

— Ia vezi, merge și doar cu noi patru? întrebă ea. Dacă voi tot trebuie să vă deschideți dosare separate...

— Patru?

— Eu și tata, Nick și Dusty.

— Și cum o să-l luați voi pe Dusty? spuse Tig, înclinându-și capul învelit în roșu și încruntându-se la Willa, brusc posesivă. N-ar trebui să-l adoptați sau ceva?

— E rudă minoră și trăiește în gospodăria noastră ca dependent. Împuternicirea e în lucru. Îl luăm noi pe Dusty.

Tig îl cedă pe Dusty.

— Sub treizeci și trei de mii cinci sute de dolari.

— Uau. Suntem familie Medicaid.

Tig zâmbi larg.
— Iată. Darul magilor.

10
Darul magilor

Thatcher se strecură de unul singur în sala aglomerată şi rămase în picioare undeva în spate, sperând să nu fie zărit de elevii lui, pe care îi mustra regulat pentru lipsa de punctualitate. Lectorul scârțâia ca un cimpoi. Îşi începuse de mult expozeul despre miracolele de sub microscop. Un alt întârziat tocmai ajunsese, judecând după fulgii de zăpadă care încă i se topeau pe umerii hainei. Sala de la Plum Hall era înăbuşitoare. Ghirlandele atârnate în aşteptarea Crăciunului păreau să asude în lumina lămpilor cu gaz, iar un bebeluş din public protesta împotriva murdăriei scutecului. Thatcher îşi dădu jos paltonul pentru prima oară în câteva săptămâni, nepunând la socoteală clipele de răgaz de sub muntele de plăpumi pe care le stivuise Rose pe patul lor. Casa tatălui ei, cucernic apărată de-a lungul lunilor de toamnă, îşi vădea acum potrivnicia. Gracie se îndoise de mijloc ținând focul aprins în încăperi care sorbeau iarna de afară prin pereții şi ferestrele şuierătoare. În seara aceea, la cină, Polly purtase o căciulă de blană şi declarase că dorința ei de Crăciun era să-i crească lână, ca la oi. Dar femeile refuzau cu îndârjire să se mute. Se aşteptau ca Thatcher să proptească edificiul şubrezit – dacă nu cu bani, atunci cu mâinile goale.

Îşi văzu elevii campați în primul rând. Fusese ideea lui Cutler să le ceară să vină la prelegere, iar Thatcher nu se împotrivise din principiu. O întrezărire a minusculelor

creaturi de mlaştină avea să-i aline după şirul nesfârşit al lecţiilor de chimie. Thatcher nu simţea nicio chemare pentru ştiinţele fizice, un adevăr pe care se străduia să-l ascundă. Botanica şi zoologia erau zaharicalele care îi dansau lui prin minte şi aveau să danseze – de asta era sigur – şi în acele minţi născânde odată ce ar fi fost iniţiate temeinic în ştiinţele naturale. Amânarea era un chin, dar încă aştepta permisiunea de a vorbi despre acele unităţi care făceau ca întreaga lume vie să fie comprehensibilă – originea speciilor prin selecţia naturală. Îşi depusese materialele, le susţinuse legitimitatea şi, la obiecţiile lui Cutler, o mai susţinuse o dată. Acum venise rândul răbdării. Când în joc erau adversari periculoşi, obiceiul lui Thatcher era să-şi ţină capul plecat şi să aştepte; din experienţa lui, gălăgia era semnul celor slabi de înger. Cutler avea să-şi piardă interesul faţă de bucătăria de zi cu zi a lecţiilor lui. Poate că până în primăvară avea să consimtă chiar la ieşirile în aer liber. Iar până atunci, prelegerea asta. Dar Thatcher solicitase scutirea elevilor de taxa de cincisprezece cenţi.

Cutler declarase că asta nu era în mâinile lui! (Făcându-l să clipească la folosirea pluralului.) Preţul unei prelegeri la Plum Hall fusese stabilit prin decret de Landis încă din primele lui zile la Vineland, dimpreună cu retragerea precisă a caselor de la stradă şi cu speciile de copaci pe care puteau să-i planteze proprietarii în faţă. Ca toate celelalte stipulări, regula celor cincisprezece cenţi era şi ea de necontestat. Thatcher nu contenea să se mire de concetăţenii lui, care i se supuneau lui Landis ca unui Irod modern. Pentru mulţi dintre părinţii elevilor lui, cincisprezece cenţi însemnau o zi întreagă de călcat cămăşi sau de săpat canalizări – o îndeletnicire prea dificilă ca s-o merite o oră petrecută într-o sală de conferinţe. Directorului nu-i venea să creadă că vreunul dintre dascălii lui s-ar fi putut trage dintr-un neam de săpători de puţuri, dar în cele din urmă se înduplecase

„să aducă solicitarea la cunoştinţa căpitanului”, un receptacul favorabil pentru cuvintele lui Cutler, fără îndoială. Scutirea fusese acordată.

Dar acum Thatcher constata că, până şi pe gratis, preţul tot era prea mare pentru marfa primită la schimb. Profesorul Bowman scanda fiecare cuvânt cu aceeaşi voce ascuţită şi cu o curioasă lipsă de nuanţă, lăsându-i pe toţi să ghicească unde se termina o propoziţie şi unde începea următoarea. Această pretinsă Prelegere Unică, intitulată „Picăturile de apă ale lui Dumnezeu”, fusese susţinută de atâtea ori, că profesorul însuşi părea s-o considere soporifică.

— Pentru început, mi-ar plăcea să aduc în această seară înaintea ochilor dumneavoastră...

Doamne sfinte, *pentru început*? Thatcher sperase ca o porţie însemnată din această osândă să fi fost deja servită. Îşi scoase cu binişorul ceasul de buzunar şi auzi un suspin slab din partea întârziatului din apropierea lui. Bărbatul era înalt, lat în umeri şi purta încă haina aspră, cu gulerul din blană de castor ridicat, deşi zăpada i se topise de pe umeri. Thatcher se gândi să-şi facă loc până la un scaun, dar nu-i plăcea să fie observat. Îşi privi de la spate elevii captivi, deja erau nerăbdători. Încercase s-o ademenească pe Polly să vină cu el în seara aceea, dar Aurelia avea alte planuri pentru fiicele ei, o şedinţă de spiritism în casa familiei Crandall. Aurelia începuse să se converseze cu soţul mort prin intermediul unei şarlatane şi abia aştepta ca Polly să-şi salute şi ea tatăl. Thatcher era oripilat. Dar acum se bucura că cedase. Măcar pe seama unui medium cu o perdea de dantelă pe cap putea să facă haz, în schimb intoleranţa lui Polly faţă de fanfaronadele profesorale era bine-cunoscută.

Bowman părea să se fi deşteptat puţin, căci acum, după urcuşul anevoios al preambulului, era gata să dezvăluie publicului prima dintre Schiţele Ilustrative.

— ... să se ştie, aduc înaintea ochilor dumneavoastră cea mai curioasă menajerie pe care o înfăţişează microscopul..., vorbi el, intrând într-o lugubră bătălie cu caietul de schiţe mult prea mare, a cărui greutate ameninţa să dărâme şevaletul şubred. ... Pe câteva dintre aceste creaturi le veţi găsi...

Şevaletul cedă şi caietul se prăbuşi, izbind duşumeaua cu o uimitoare dare de seamă. Profesorul se lăsă pe vine, roşu la faţă în fracul lui şi nestrămutat în hotărârea de a-şi lua strădania de la capăt. Îndreptă tăblia şi se opinti să întoarcă pagina enormă, pentru a da la iveală cea dintâi ilustraţie.

— Câteva dintre aceste creaturi, scumpe doamne şi stimaţi domni... vi se vor dezvălui uimitor... în formă... ca având o mai înaltă organizare chiar şi decât calul sau elefantul... *să se ştie*...

Thatcher vedea foarte puţin din locul unde se instalase, însă vocea regretabilă a profesorului ajungea până în ultimul colţişor al sălii şi poate chiar până în clopotniţă, făcându-i pe liliecii toropiţi să cadă de pe stinghiile lor. Îşi plimbă privirea prin public în căutarea angajatorului său. Îl zări alături de Landis, în dreapta scenei, amândoi cu scaunele aşezate în aşa fel încât să le ofere perspectiva scenei şi a sălii deopotrivă. Cu inima bătându-i nebuneşte, Thatcher îşi dădu seama că Landis se aştepta, probabil, la vreo exprimare publică a recunoştinţei din partea elevilor lui, pentru privilegiul de a participa gratuit la conferinţă. Ar fi trebuit să se gândească dinainte, să-i pună să scrie o felicitare de mulţumire. Fir-ar. La astfel de mizilicuri care ţineau de etichetă, Thatcher se dovedea un nepriceput. Nu avusese mamă să-l instruiască, aşa că povara cădea nedrept pe umerii lui Rose. O adora pentru că accepta un soţ defect, în general cu graţie. Şi din nou se întrebă vag, aşa cum făcea de săptămâni întregi, ce ar fi putut să-i ia cadou de

Crăciun. Orice lucru pe care şi-l permitea el ar fi nemulţumit-o categoric pe Rose. Ea îşi dorea un cal.

Îşi privi elevii. Capetele fetelor se înclinau în perechi uneltitoare, cu fundele fremătându-le în păr. Ce bine le cunoştea semnele neatenţiei. Sfârşitul trimestrului era aproape şi ele se încordau aşteptând să fie eliberate pentru sarcinile presante ale Adventului şi Naşterii, cu gâşte de gătit şi cu scenete religioase de repetat. Copiii ăştia zdraveni, băieţi şi fete, crescuseră în rolurile tăcute – părinţii sfinţi uluiţi, magii înţelepţi şi păstorii –, iar astăzi erau gata pentru drama serioasă a despoţilor romani şi a îngerilor evlavioşi. Thatcher simţea că se prinde în luptă cu Pruncul Iisus încercând zi de zi să le reţină atenţia la aşa-numitele imponderabile ale fizicii: lumina, căldura, magnetismul, conservarea energiei. Pierdea în faţa mai ponderabilei Naşteri din Fecioară. Colegii lui îl sfătuiau să se dea bătut. Programaseră examinările trimestriale în ianuarie, după sărbători, la vremea la care Thatcher ştia că va fi pierdut deja bătălia cu entropia.

Undeva pe la jumătate între *uimitoarea Hidră cu tentacule precum capul Medusei* şi *năucitoarea Euglenă, care este pe jumătate plantă, pe jumătate animal, ca şi când Domnul ar fi fost într-adevăr nehotărât în privinţa zilei creaţiei sale – din care motiv, probabil, a făcut-o la miezul nopţii* (aici, pauza pentru râsul publicului se dovedi inutilă), profesorul Bowman începu să devină teologic. Cel mai înalt scop al său şi *cu adevărat* singura justificare a aparatului modern numit microscop, declară el, *să se ştie*, era să arate lucrarea lui Dumnezeu. Dar niciun om de ştiinţă nu putea cuteza să ghicească scopul Domnului din clipa în care crease aceste forme de viaţă.

Thatcher observă încuviinţarea radioasă a angajatorului său şi suspină, probabil audibil, căci bărbatul înalt cu haină se răsuci spre el cu o expresie de consternare comică.

Thatcher i-o întoarse apreciativ, însă nelinişţit. Îl ştia bărbatul ăsta? Thatcher îi recunoştea figura, smeadă ca de turc, cu barba plină şi cu ochi nelinişţiţi. Dar pe care figură din satul ăsta nu pusese ochii într-un moment sau altul? La magazinul de încălţăminte, la tutungerie, la şedinţele cu părinţii de la şcoală. Totuşi, despre bărbatul ăsta simţea că ştie ceva. Îşi munci creierul de-a lungul întregii depoziţii despre Enigmatica Amibă, ignorând enigmele.

Apoi îşi aminti, era bărbatul de la ziar. Carruth. Venise la o întâlnire a profesorilor ca să tragă un semnal de alarmă în privinţa muncii fizice prestate de copii şi a dezavantajului pe care îl reprezenta pentru şcolarizare. Ardoarea bărbatului îl făcuse pe Thatcher să ia în mână *celălalt* ziar, cel care atât o supăra pe soacra lui, iar acum îl citea săptămânal, găsindu-i directeţea înviorătoare. Felul în care *The Independent* înfrunta ortodoxia lui Landis îi retrezea impresia că Vinelandul era un muşuroi de furnici sclave. Cele mai amuzante erau pastilele editoriale ironice şi o serie de caricaturi intitulate „Lamentări”, în care un fermier sărac şi adus de spate îşi înainta plângerea săptămânală, iar Landis îi răspundea în spiritul Mariei Antoaneta. „De unde să-mi iau pâinea?”, întreba amărâtul. Şi Prinţul îi răspundea: „Conuri de pin şi ghinde îţi vor fi hrana, apele râului Parvin Branch băutura, iar în chip de veşmânt purta-vei o *pânză de sac*.” Thatcher presupunea că e realizarea unui singur om, sau pe-aproape, Carruth şi alte câteva mâini care învârteau presa într-un birou de pe Landis Avenue, situat sfidător perete-n perete cu *Weekly*. În antet, cu litere de douăsprezece puncte, *The Independent* declara: „Libertatea presei este paza unui popor liber.” Thatcher se întreba cum de scăpase bărbatul acela necălcat de o trăsură.

Profesorul Bowman părea să se îndrepte către punctul culminant: viziunea unei ştiinţe care să nu fie nici mai mult, nici mai puţin decât studiul creaţiei lui Dumnezeu.

— Perfectă, congruentă şi guvernată de legile Sale. Creatorul nostru ne-a înzestrat planeta cu făpturile ei minunate, neuitând să umple nici minuscula picătură de apă, *să se ştie*, la fel cum un fermier alege şeptelul pentru fiecare dintre padocurile fermei. Studiul acestei menajerii este chemarea nobilă a naturalistului, căci în el ni s-ar putea revela mintea lui Dumnezeu. Ca să împrumut cuvintele marelui Agassiz... – aici bâjbâi prin notiţe, temându-se să nu-l citeze greşit pe marele Agassiz – ... a! Ni s-ar putea revela concepţia liberă a *intelectului atotputernic*, desăvârşită în gând înainte să se manifeste în formele exterioare, tangibile.

Profesorul făcu o pauză şi publicul trase aer în piept, simţind apropierea izbăvirii. Dar în jumătatea de secundă dinaintea aplauzelor, Bowman îşi înfipse următorul „să se ştie". Mâinile căzură în poală; incredibil, dar prelegerea continua.

— Observăm că toate speciile sunt distribuite în deplină concordanţă cu logica divină...

Thatcher ştia că e de datoria lui să rămână, să-şi salute elevii, să-i adune într-o turmă cuviincioasă şi să-i mâne la Landis, pentru ploconeala oficială. Însă dintr-odată, perspectiva asta îl făcu să-şi simtă fierea urcându-i în gât. Invocarea vânătorului de glorie care era Agassiz fusese lovitura de graţie. Se uită în jur după o ieşire mai dosită şi din nou bărbatul ăsta, Carruth, păru să-i citească gândurile: ridică sprânceana, înclină din cap şi îi făcu un semn discret cu degetul mare spre intrarea din spatele sălii. Abia mişcând aerul din jurul său, se strecură afară. Vrăjit, Thatcher îl urmă.

***

— De unde ştiţi cine sunt?

— Sunteți mai cunoscut decât vă-nchipuiți.

Cafeneaua de la colțul dintre East şi Landis era refugiul preferat al lui Thatcher din calea disputelor meschine şi a temperaturilor frigide din căminul lui. În seara asta însă, tovarăşul său înaintă rapid printre mese şi îl conduse într-unul dintre separeurile din spate. În urma lor veni o ospătăriță, ducând ibricul cu cafea. Locurile acestea întunecoase şi ferite erau un teritoriu încă necartografiat pentru Thatcher, care îşi închipuia că oamenii nu au nevoie de ele decât ca să încheie înțelegeri necurate. Aşezat acum în fața lui, bărbatul scoase din vestă un mic recipient metalic şi turnă o picătură chihlimbarie în ceaşca lui Thatcher, apoi într-a sa.

— Îmi supraestimați notorietatea. Eu, în schimb, vă cunosc. Sunteți editorul ziarului *The Independent*. Ați venit la o întrunire de la şcoală, pe la începutul trimestrului.

— Carruth, rosti bărbatul, întinzând, din haina ca o blană de urs, mâna cât o labă uriaşă. Uri Carruth. Încântat de cunoştință.

Vocea i se potrivea cu mâna. Şi cu haina.

— Thatcher Greenwood. După cum bine ştiți.

Unii ar fi fost de părere, poate, că a face cunoştință era o condiție prealabilă, şi nu un *post-scriptum* pentru împărțitul whiskeyului de contrabandă. Dar Thatcher nu se pricepea la astfel de lucruri. Îşi ridică ceaşca şi combinația rafinată dintre fierbințeala cafelei şi arsura whiskeyului îi pătrunse până în gâtlej. Nu mai pusese gura pe alcool din ziua nunții. De-atunci părea să se fi scurs o viață.

— Sunteți din Rusia, din câte-am auzit.

— Din Wisconsin. Tata a emigrat acolo din Rusia. De unde-i toată venitura de bandiți şi agitatori, din câte-ați auzit.

Thatcher zâmbi precaut.

— Şi v-ați mutat în Vineland pentru clima prielnică.

— Cam aşa ceva, rânji Carruth, golindu-şi ceaşca şi punând-o la loc pe farfurioară.

Avea ochii extrem de adânciți în orbite ai cuiva deprins să umble înfometat, o impresie în răspăr cu înfățişarea viguroasă. Uite, el ar putea fi o varză, se gândi Thatcher. Sau un cactus perna-soacrei, a cărui formă rotundă şi zbârlită n-o văzuse decât în schițe. Ba nu, ăsta era mai mult faună decât floră – un urs, asta era.

— Am îndurat predica vrednică de dispreț din seara asta fiindcă m-am gândit c-o să vă găsesc acolo, rosti ursul. Voiam să-l întâlnesc pe bărbatul care a făcut să cadă zidurile Ierihonului.

— Ah. Atunci ați greşit persoana. Nu cunosc niciun nimicitor de ziduri în zonă.

Thatcher se gândi la casa lui: în prima duminică de Advent, buiandrugul rupt din salon se încovoiase puternic, câțiva centimetri rău prevestitori. Iar dormitorul Aureliei devenise de nelocuit din pricina umezelii din pereți, silind-o să se mute cu Polly. Niciuneia nu-i convenea aranjamentul.

— Mă refer la Landis şi la cei cincisprezece cenți ai lui. *Lex loci*.

— Legea pământului, spuse Thatcher, ținându-şi ceaşca cu ambele mâini şi absorbindu-i căldura. Dar nu lupta Ierihonului. Cutler mi-a împovărat elevii cu obligația de a participa la predica aia. Bowman e un tovarăş vechi de-ai lui. N-am făcut decât să-i aduc în atenție problema acestor copii şi a sărăciei în care trăiesc familiile lor. Vă asigur că a fost foarte surprins.

Carruth clătină încet din cap, privindu-l cruciş, ca şi când ar fi pândit o capcană pe care era îndeajuns de inteligent ca s-o evite.

— Problema *sărăciei* în care trăiesc familiile lor, bunule domn, este Bastilia. Ați întărâtat-o.

— Sunt sigur că nu i-am spus lui Cutler nimic din ce nu cunoştea deja.

La asta Carruth râse, un mormăit slobozit din burtă. Neştiind ce să spună, Thatcher privi afară pe uşa separeului. În partea cealaltă a încăperii, fata care îi servise stătea acum dincolo de tejghea şi ştergea ceşti. Era fiica proprietarului, un copil de vârsta lui Polly care făcea o muncă de femeie, cu boneta de dantelă roz şi şorţul prins în bolduri pe pieptul încă neîmplinit. Pe peretele din spatele ei, pe rafturi, ibricele de cafea lustruite se înşirau rânduri-rânduri, reflectând timid lumina lămpii. Erau prea multe ibrice la un loc. Lui Thatcher îi veni în minte pictorul Vermeer, o expoziţie pe care o văzuse la Boston. Atunci fata ridică ochii, luându-l prin surprindere.

Nu avusese nicio intenţie s-o cheme, dar acum Carruth îi făcu semn cu amândouă mâinile şi ea străbătu încăperea în grabă, ca să le umple din nou ceştile, punând pe masă şi un platou cu stridii. În pofida tinereţii, avea aerul răbdător al unei neveste. Le agăţă pălăriile în nişte cârlige pe peretele separeului, apoi se grăbi la alte mese. Camera începuse să se umple dintr-odată cu muşterii. Probabil că Plum Hall îi eliberase în sfârşit.

Abia acum se gândi Carruth să-şi dezbrace haina, pe care o ţinuse pe el de-a lungul întregii prelegeri sufocante. Probabil ca să ascundă sacoul purtat pe dedesubt, cu cusătura de la umăr desfăcută şi deja ieşit din modă de vreo câţiva ani. Dacă se gândea mai bine, poate chiar de vreo zece. Rose ar fi fost oripilată de sacoul ăsta – încă un argument, cel mai puternic de până acum, împotriva celebrului ziar *The Independent*. Editorul se aplecă în faţă, supse o stridie din scoica ei perlată, îi dădu drumul în vas şi se lăsă la loc pe spate, sprijinit de peretele separeului.

— Omule, dumneata nu citeşti zdreanţa aia de tabloid pe care o scoate Landis în fiecare săptămână?

Thatcher îşi bea cafeaua, de data asta neîmbunătăţită cu însuşirile alcoolului gustat prima oară.

— La fel de bine aţi putea să mă întrebaţi dacă beau sau nu apa din Vineland.

— Atunci ştiţi. Nu există *sărăcie* în Eden, vorbi Carruth şi ceva din el se trezi la viaţă. Fiecare acru din Vineland e verde ca malurile Nilului. Fiecare arbust e încărcat de rod! Fiecare fermier e îndestulat şi toţi zidarii sunt bine plătiţi. Jumătate dintre oamenii ăştia o cred ei înşişi şi se întreabă de ce oare mai flămânzesc.

Thatcher, el însuşi flămând, începu să-şi devoreze porţia de stridii una după alta, măsurat. Încă o abstinenţă de la căsătorie încoace. Rose şi Aurelia detestau stridiile, pentru că erau ieftine, semănau cu melcii, le aminteau de Boston şi stârneau asocieri carnale, definind astfel falia dintre gusturile acestor femei şi ale sale. (Deşi în ceea ce priveşte ultimul punct, Rose îşi păstra dreptul la un însemnat dezacord personal.)

— Da, i-am citit mizeria lăudăroasă, răspunse Thatcher între două stridii. Vecina mea îl compară cu Phineas Barnum.

— Vecina dumitale e înţeleaptă. Sunt sigur că Landis ar fi de acord cu celebra afirmaţie a lui Barnum, cum că reclama e pentru articol ce e bălegarul pentru pământ.

Thatcher zâmbi.

— Creşte semnificativ valoarea produsului, adică.

— Oraşul nostru a fost îngropat până la gât în treaba cu pricina.

— Sunt la curent cu dezamăgirile lui Landis pentru că citesc despre ele în *The Independent*. Dacă se poate spune despre cineva că a suflat în goarna arhanghelului, atunci acela este domnul Carruth.

Capul de urs se clătină cu mâhnire.

— Măcar de-ar fi aşa.

— Aţi devenit extrem de dur în criticile faţă de Landis în lunile din urmă. „Prinţul călătoreşte în străinătate, sperând s-o eclipseze pe Majestatea Sa, Regina.” Nici măcar soţia căpitanului nu e scutită. Mărturisesc că sunt impresionat.

— Nici cea mai zgomotoasă goarnă nu e-n stare să mişte urechile surde.

— Sunteţi modest. Ziarul dumneavoastră îşi are abonaţii lui, de asta sunt sigur.

— Are câţiva, o spun cu mândrie. Dar şi detractori.

— Normal.

— Ba *nu* e normal. Lucrurile nu se petrec mereu după cum vă închipuiţi. Ţăranilor nu le place să audă cum au fost folosiţi, cum au plătit pentru un pământ care se va întoarce la Landis în ziua în care îşi vor pierde prima recoltă. Refuză să creadă că au fost amăgiţi ca să le facă avere stăpânilor oraşului ăstuia.

— Nimănui nu-i place să audă că a fost un prost.

— Dar aud, şi tot pe-a lor o ţin. Landis le vinde contractul lui mincinos, un Vineland *egalitar* în care toată lumea are şanse egale, şi ei se adună ca muştele la miere. Toţi sunt pentru marele căpitan, iar el îi leagă de mâini şi de picioare şi le mănâncă sufletul şi proprietăţile. Într-un fel, îi pune să lupte împotriva lor înşişi.

— Preferă să creadă că se vor îmbogăţi în curând decât să se vadă ireversibil săraci, spuse Thatcher, gândindu-se la soţia lui.

Carruth încuviinţă din cap, gânditor.

— Delicată treabă, să spui adevărul. Câtă vreme Landis le scrie oamenilor ăstora o minciună mai fericită pe care să şi-o îngâne, o să creadă toţi în şansă. Ei sunt cei aproape bogaţi, cum spui şi dumneata. Care aşteaptă ce-i al lor. Domnul e bun, pomii vor rodi şi prelegerea de la Plum Hall va costa mereu cincisprezece cenţi. Pentru că în oraşul ăsta

n-a trăit niciodată vreun om sau vreun copil căruia să nu-i prisosească cincisprezece cenți...

Aici Carruth se opri, ca să-şi termine stridiile. Ceea ce împlini cu pasiune.

— ... şi-apoi vine omul ăsta, Greenwood, care schimbă regula. Sunt foarte curios ce sursă are influența lui.

— Niciuna. În clipa asta nu sunt prea sigur dacă îmi sunteți prieten sau duşman, domnule Carruth. Dar ce ştiu sigur e că vă înşelați în privința influenței mele.

Carruth se întinse peste masă ca să-l bată pe umăr cu laba lui grea, de două ori. Dovadă de prietenie, probabil.

— Poți să fii sigur de mine. Tot aşa de sigur ca de duşmanii noştri comuni.

— Ah, duşmanii. Încerc să nu mi-i fac. Uneori mi se pare că e o strădanie de-o viață.

La asta Carruth râse tare, de i se zguduiră umerii. Totul la omul ăsta era neînfrânat şi lipsit de orice artificiu. În alte circumstanțe, Thatcher îşi închipuia că asta i-ar fi inspirat afecțiune.

— Sunt din Badger State[47], spuse el, ştergându-şi lacrimile de râs. Minerii au început să-i spună aşa. Primii băieți harnici care s-au aşezat acolo. Iarna, ca să supraviețuiască, trebuiau să-şi sape vizuini în deal, ca bursucii, continuă Carruth, sprijinindu-se în coate. Sunt cel mai tânăr din trei frați. Sau... în fine, am fost. Primul a pierit strivit sub un palet de buşteni. Lucra pentru un şef care nu pleca urechea la nicio plângere cu privire la riscul operațiunii. Al doilea frate a fost ucis de o lovitură de trăsnet, cu zece minute înainte să iasă din tură de la stația de triaj. Asta am învățat eu despre ce înseamnă să fii bursuc, domnule Greenwood. Cât despre *cariera* de a nu-ți

---

[47] *Badger*, „bursuc” (engl.); Badger State, denumire populară a statului Wisconsin.

face duşmani... Nicio vizuină nu-i destul de adâncă, oricât ai săpa la ea. Mai bine te ridici şi-i priveşti drept în faţă.

— Cred c-ar trebui să mă întorc acasă, la soţia mea, domnule Carruth.

— Şi eu la a mea. Ai copii? Eu am cinci. Trei fete, doi băieţi, toţi nişte ticăloşi. Unul nu-i prăsilă de anarhist. Am eşuat lamentabil.

— Oare îi cunosc? Nu am niciun Carruth printre elevi.

— Nu, nu încă. Pe cele mai mari, gemene, o să le ai la anul, apoi pe sora lor. Un sobor de vrăjitoare, alea trei. Dintr-odată, le e jenă cu tata. Mai degrabă şi-ar linguşi camaradele înstărite, cu crinolinele lor elegante şi cu cizmele lustruite, oftă el îndurerat, înclinându-se spre Thatcher. Auzi dumneata, vor să meargă la *călărit*. Cu fetele alea bogate.

Thatcher zâmbi cu simpatie, căci auzea şi el acel refren în fiecare zi de la soţia lui. Apoi simţi şocul fizic al unui moment de inspiraţie – ar fi putut aranja ceva pentru Rose. Nu aur şi tămâie, ci un lucru care s-ar fi dovedit mai util. Şi pe măsura posibilităţilor lui.

— Şi sunt cooperante camaradele astea?

Carruth scutură din cap.

— Până acum, absolut deloc. Deşi găinuşele mele tot încearcă. Au în ele o dârzenie revoluţionară, măcar atât. Dar crinolinele elegante par să fie biletul de intrare.

Crinoline elegante Rose avea din plin, ca să nu mai vorbim despre o rară însuşire de a-şi face compania dorită – un talent care probabil că fiicelor lui Carruth le lipsea. Thatcher şi le închipuia pe găinuşele astea fără noroc, înălţându-se osoase în şa, purtând în trup şi în reputaţie moştenirea tatălui lor. Însă da, frumoasa lui Rose s-ar fi descurcat de minune numai cu o pereche de cizme de călărie. Bine îmbrăcată şi împodobită, cu invitaţii aranjate şi camarade elegante. Avea două colege ai căror taţi deţineau

grajduri: domnişoara Dunwiddie, profesoara de dans, şi domnişoara Hirstberger, care preda franceza şi îşi spunea *Mademoiselle*. Amândouă întrebau cu neruşinare de obiceiurile şi de garderoba soției lui. Ar fi putut să-i aranjeze lui Rose hainele şi prietenele potrivite, iar calul ar fi venit de la sine şi altcineva ar fi plătit pentru întreținerea lui. Lui Thatcher i se umplu inima cu o substanță mai uşoară decât sângele şi aerul.

— Şi dumneata? Ai vreun urmaş? întrebă Carruth.

— Încă nu. Sunt începător într-ale căsătoriei. Îmi împart casa cu o soacră care încă speră că fata ei s-ar putea mărita mai bine. Şi cu o ticăloşică de cumnată care are impresia că sora ei i-a furat premiul cel mare. Dacă aş fi Iacov, cred c-aş mai sluji şapte ani şi m-aş însura şi cu ea.

— Asta da mărturisire, din partea unui bărbat a cărui strădanie de-o viață e să nu-şi facă duşmani. Lea şi Rahela îşi săreau mereu la beregată, din câte-mi amintesc, zâmbi Carruth. A, dar nu-l învinuiau pe Iacov niciodată, nu-i aşa? Făceau troc cu mătrăgună pentru dreptul de a se culca cu el.

Thatcher nu mai spuse nimic, gândindu-se că cel mai bine ar fi să încheie repede acest interogatoriu. Dar văzu cum tovarăşul său îşi scoate iar recipientul şi, cu o privire solemnă, le umple amândurora ceştile, până la vârf.

— Am un motiv pentru care te-am căutat în seara asta. Am ceva important să-ți spun. Are de-a face cu Cutler.

— Cu *Cutler*?

— Angajatorul dumitale.

— După cum bine ştiu.

— Cu care ai întâmpinat ceva greutăți.

Thatcher simți cum i se răcesc membrele. Nu era mai dornic decât oricare țăran din Vineland să audă rezumatul lui Carruth pe seama situației lui dificile.

— Îmi pare rău să ți-o spun, dar discordia dumitale a trecut dincolo de zidurile şcolii. L-am auzit pe Cutler discutând cu Landis. Într-o întâlnire a consiliului local, miercurea trecută.

— Cu *Landis*.

— Cutler îți descria campania prin care vrei să târăşti ereziile lui Darwin în academia lui. Crezi că inventez?

— Nu.

Treizeci de secunde mai devreme, Thatcher ar fi putut să se ridice şi să plece.

— Ai sprijin la şcoală?

— Sprijin? Habar n-am. Elevii îmi vin la lecție. Ceilalți profesori îşi văd de treburile lor, căutând să obțină favoruri pe unde pot. Suntem angajați numai de pe un an pe altul. Un sistem care garantează să facă din colegi o peşteră de tâlhari.

Dintr-odată, Carruth păru foarte interesat.

— Cutler s-a dus la Landis pentru un sfat. A susținut că discordia asta demoralizează toată şcoala.

— Ca să existe *discordie*, e nevoie de două părți active. Am făcut petiție şi am fost refuzat. Şi cu asta, basta.

— Nu şi pentru un om de soiul lui Cutler. Orice dezacord e un afront la puterea lui. N-o să aibă odihnă până când nu va fi remediat aşa-numita insurecție. Aşa l-a sfătuit Landis.

— Ați *auzit* aşa ceva?

— Un talent al vocației mele. Până şi un bivol ca mine e în stare să se facă invizibil, spuse Carruth agitând o mână în aer, ca pentru a-şi şterge prezența. Mai ales printre oamenii care sunt aşa de mari în propriii ochi.

Ochii lui Thatcher se închiseră involuntar.

— Ce l-a sfătuit Landis?

— Ca să prinzi un şobolan, îl ademeneşti afară din gaură.

Carruth se întinse peste masă ca să-l bată uşor pe antebraț, ca şi cum ar fi vrut să-l trezească.

— Îmi pare rău. Omul e plin de ură. E mai bine să ştii decât să nu ştii, aşa-i?

Thatcher nu era de aceeaşi părere.

— Şi cu ce momeală otrăvită o să-l ademenească pe şobolanul ăsta?

Carruth se uită de jur împrejur, probabil ca să se asigure că nu trage nimeni cu urechea, sau ca s-o cheme pe fată să le mai toarne cafea. Se aplecă în față, sprijinindu-se pe coate.

— Un colocviu.

— Un colocviu?

— O adunare, cam aşa ceva. Cu toată şcoala de față.

— A, asta. Unul dintre obiceiurile preferate ale lui Cutler. Fiecărui profesor i se cere să-şi prezinte expertiza în fața unei adunări a şcolii. Nu numai în fața elevilor, ci şi a corpului profesoral. Care chiar protestează. Cu toții ar prefera să se elibereze o oră de îndatoriri, dar Cutler insistă să luăm parte cu toții. Să învățăm unii de la alții, albina şi polenul şi tot restul.

— Şi în curând îți va veni rândul. Să fii albina.

Thatcher ridică din umeri.

— Am de gând să rezum marile realizări practice ale minților noastre luminate. Joseph Lister şi sterilizarea rănilor, Louis Pasteur şi bacteriile. Nimănui nu-i displace ştiința când îl scapă de moarte şi putrefacție.

— Şi ai libertatea să hotărăşti singur asupra textului prelegerii dumitale?

— Da. În fine, în teorie, nu. Cutler o vede ca pe o conversație. El stă pe podium cu cel care prezintă şi îl mai îmboldeşte din când în când cu câte o întrebare. „Vă rog, domnule, explicați. Continuați.” În rest doarme, laolaltă cu profesorii şi cu elevii.

— Aşadar, Cutler o să fie de față şi-o să pună întrebări.

— Da, însă n-ar... Nu mi-l pot imagina tocmai pe *el* aducând în discuție numele de nerostit al lui Charles Darwin. Una ca asta ar fi de neînchipuit.

Ochii stranii ai lui Carruth, cu pleoape căzute, îi întâlniră pe ai lui Thatcher.

— Prietene. Închipuie-ți-o.

***

Mary dădu la o parte perdeaua de iederă cățărătoare şi trase de uşa şopronului. Înăuntru era ciudat de linişte. Paşii li se înfundau în duşumeaua de pământ uscat. Şarpanta era din scândură brută, dar în lumina moale prefiratăprin ferestrele prăfuite, Thatcher se simțea ca într-o capelă. Într-un colț se zărea un clocot întunecat de furnici, revărsându-se din coşurile unor mici vulcani.

— *Polyergus*, prietenele mele, spuse ea. Ia uite şi cutia de cules. Probabil că Selma a pus-o acolo.

Se grăbi să-şi recupereze cutia de pe o masă pe care erau stivuite presele pentru plante. Îmbăiată în lumina albă a ferestrei, arăta ca o fată, sau ca o silfidă. Aici era fericită. Probabil că soțul ei nu venise niciodată în locul acesta, ghici Thatcher.

— Nu, n-a venit, îi mărturisi Mary. După ce şi-a luat domnul Newcomb trăsura, nu cred că Joseph s-a mai gândit vreodată la locul ăsta. Devenise refugiul meu în vremuri de restrişte. Aici îmi făceam experimentele. Acum asaltez salonul cu cercetările mele. Scandalos, aşa-i? adăugă ea, ridicându-şi spre Thatcher ochii luminoşi.

— Un scandal fericit, cel puțin pentru păianjeni şi plantele carnivore. Nu le-ar conveni frigul ăsta.

— Vai de mine. Ți-e frig rău aici? Aş putea să-ți aduc un încălzitor.

Lumina din priviri i se împrăştie şi Thatcher se blestemă în sinea lui. Încă un bărbat care o împovăra.

— Nu, Mary, te rog. Deja mi-ai oferit prea mult.

Îşi puse mâinile pe umerii ei în semn de încredinţare, dar priveliştea propriei case, zărită pe fereastră, îl tulbură. Oare ce ar fi părut în ochii cuiva care i-ar fi privit de acolo? Doi îndrăgostiţi. Sau poate pur şi simplu doi prieteni în paltoane, un bărbat înalt şi o mică silfidă, uneltind un plan ascuns. Îşi retrase mâinile şi se întoarse cu spatele la fereastră.

— Am tot ce-mi trebuie ca să exersez. Aerul rece o să mă învigoreze, ca să ţin piept duşmanului.

Îi fusese imposibil să-şi scrie sau să-şi repete discursul acasă, unde fiecare încăpere dădea pe-afară de femei şi văicăreli. Gracie nu aprinsese cuptorul cum trebuie; în sufragerie se cojea încă o bucată de tapet; Polly să pună mâna imediat şi să ia câinii de-aici, altminteri Rose o să scape de ei. Refugiul lui Mary i se potrivea. Observă o scară, proptită de o trapă care ducea sus. De asemenea, un pat de campanie în colţul din spate, vizavi de furnici, cu o învelitoare împăturită îngrijit pe el.

— Mary, erai nevoită să evadezi aici cu totul în vremurile de restrişte? Iartă-mă, e pripit din partea mea să întreb. Dar sunt mânios pe un bărbat pe care nici măcar nu-l cunosc.

— Nu te obosi. Joseph şi-a făcut duşmani cât pentru toată viaţa. Pătuţul e pentru Selma. Doarme aici când dă tatăl ei de băutură şi-i e frică să se ducă acasă. Au fost nevoiţi să se mute într-o locuinţă colectivă care pare înspăimântătoare. Mai vine aici şi ca să se roage.

— S-ar putea să fac şi eu acelaşi lucru. Îţi mărturisesc că mi-e groază.

— Groază să te adresezi unei încăperi pline de copii?

— Nu e o încăpere. E un auditoriu.

— Dar asta faci în fiecare zi. Diferența e numai una de grad. Eu aş fi îndreptățită să fiu ca şoarecele speriat, rar, când îmi țin prelegerea de botanică. Dar tu n-ai motive.

Îi venea greu să se gândească la Mary ca la un şoarece, după ce o văzuse atât de regală în mlăştinişul ei, ori în compania sororatului de păianjeni constructori de turnuri. Atât de neînfricat absorbită când se afla în conversație cu o altă minte vie, fie că era a lui Charles Darwin sau a lui Foggett, căruțaşul. Rar o văzuse în societatea obişnuită, acolo unde probabil că-l întrecea în timiditate până şi pe el.

— Nu fac aşa ceva în fiecare zi, insistă el. Poate că elevii mei mă ignoră, dar n-o fac cu răutate. Cutler însă e viclean. Oricât aş încerca să pledez pentru ştiință şi gândire rațională, tot o să mă amăgească să vorbesc despre Darwin.

— Cu atât mai bine. Vorbeşte despre Darwin.

— Aşa o să fac, în cele din urmă. În fața unor elevi care s-ar putea să mă asculte. Dar în acest aşa-zis *lyceum*, o singură rostire a numelui îi va da lui Cutler dreptul să-mi oprească prelegerea şi să şi-o înceapă pe a lui. Aşa crede el. Nu ştie absolut nimic despre Darwin, Mary. Dar detestă să discute până şi despre metodele cercetării ştiințifice. Soiul lui de ştiință e un edificiu construit pe scripturi şi pe sfinți.

— Ciudată ştiință trebuie să mai fie şi asta.

— Ciudată şi înfricoşătoare. Nu-i trebuie dovezi ca să mă acuze de vrăjitorie. O să-şi construiască rugul şi-o să mă ardă în văzul elevilor mei.

— Ce-mi descrii tu e comportamentul unui om speriat. Jumătate din lumea asta se teme de Darwin, fireşte, iar restul încă n-a auzit de el. Dar Cutler pare să se teamă mai ales de *tine*, Thatcher. De ce?

Thatcher privi chipul prietenei lui: nevinovăția deschisă şi încrezătoare, curajul neîncercat.

— Mary, ştiu că te simţi izolată în munca ta. Dar izolarea e un loc cu mult mai bun decât haita de lupi ambiţioşi prin care trebuie să-mi croiesc eu calea.

Privirea i se umbri iarăşi de durere. O înjosise. Ce lucru ciudat, să vorbeşti despre treburi bărbăteşti cu o femeie.

— Îmi pare rău, a fost nechibzuit din partea mea să gândesc aşa. Lucrezi şi tu cu colegi, la fel ca mine. Ştii că bărbaţilor le e frică de oricine i-ar putea face să treacă drept proşti. Se protejează făcându-le acelaşi lucru altora.

— Probabil, răspunse ea, deloc convinsă.

Thatcher îşi dădu seama că ea îşi petrecuse viaţa printre bărbaţi neobişnuiţi. În sensul bun şi în sensul rău: blestemată în căsătorie, binecuvântată în căutările ştiinţifice.

— Destinul ţi-a surâs, încercă el atent. Şi asta nu mai e presupunere, ci observaţie. Oameni ca Darwin şi Gray sunt nişte cercetători serioşi, în avangarda unei lumi noi. Sunt curios cum i-ai găsit.

Ea clipi, părând surprinsă.

— Le-am scris. Din exact acelaşi motiv.

— Deci aşa. Mă tem că eu sunt ţintuit cu ariergarda. Cutler e o autoritate veche. Bărbaţilor ca el le e groază de vederile noi, de teamă să nu fie nevoiţi să-şi pună deoparte laurii dobândiţi cu greu şi să-şi ia urcuşul de la capăt, de la poalele muntelui.

— Dar tu nu i-ai cerut lui Cutler să fie ce nu este. De ce nu ţi s-ar îngădui să le oferi instrumente de înţelegere celor care vin din urmă?

— Pentru că explicaţiile lui sunt încâlcite şi fanteziste, iar el ştie. Explicaţiile lui Darwin pe marginea răspândirii geografice dovedesc o frumoasă simplitate, pe când ale lui Cutler sunt numai contraforţi şi garguie menite să susţină şubrede poduri de îngeri. Ştiinţa lui ciudată e o casă care

cade. Dacă eu învăț ochii tineri să fie atenți, curând vor vedea crăpăturile din universul construit de el.

— Cred că prelegerile lui n-o să mai circule multă vreme dacă nu acceptă nimic nou.

— El le vorbeşte tocmai celor care nu vor să audă nimic nou.

— Adică majorității oamenilor de astăzi, am impresia.

— Majorității oamenilor de astăzi, da. Sunt avizi de orice fărâmă de explicație care le-ar putea susține vechile filozofii.

Thatcher îşi aminti rebeliunea pe care o văzuse într-o piață din Boston, cu Darwin atârnând de un stâlp de iluminat în chip de sperietoare de ciori, cu mulțimea neghioabă îngrozită de perspectiva de a-şi lepăda convingerile comode, ca să accepte în loc altele noi. Dacă aşa erau oamenii, atunci de ce venea lepădarea atât de uşor la el şi la prietena lui, se întreba Thatcher. Probabil că amândoi aveau un avantaj tactic: în pensionul ei, Mary fusese crescută să se comporte ca un vas gol, iar Thatcher îşi începuse viața într-o familie mizerabilă, fără protecție şi fără vreo filozofie în adevăratul sens al cuvântului, până şi fără un certificat pe care să-i stea scris numele.

— Cred că stă în firea timpurilor pe care le trăim, spuse Mary. Periculoase, cum ai zis şi tu. Suntem o națiune îndoliată şi pe jumătate doborâtă la pământ. Oamenii vor confort.

— Aşa e, încuviință el. Vor să fie bine ferecați în cojile lor de dovleac.

— În vreme ce scandalosul domn Greenwood vrea să le smulgă Creația de sub pingele, spuse ea, cu o minunată licărire în ochi.

— Încurajat de scandaloasa doamnă Treat.

— Plec, te las să lucrezi.

Plecă – şi lui i se făcu îndată dor de ea.

***

De pe podium, privelişstea era chinuitoare: o adunătură de chipuri umane şi nicio altă specie. Cum era cu putință să-ți faci o idee rezonabilă despre viață de pe scena unui auditoriu sau să emiți orice idee folositoare dintr-un asemenea loc? Thatcher nu se adresase niciodată unui public mai mare decât duzina amărâtă dintr-o sală de clasă. Mary spusese că nici aici nu era altceva decât un multiplu al aceleiaşi duzini amărâte, ici şi colo cu ceva profesori ferm hotărâți să-i ignore fiecare cuvânt. Sentință care nu avea darul să-i potolească emoțiile.

Cel puțin, publicul acesta părea mai puțin interesat de Thatcher decât de fotoliul îndesat din dreapta lui, deocamdată gol. Li se alătură în contemplarea fotoliului, perechea celui pe care şedea el, creton în dungi albe şi verzi, cu pete fantomatice de ceai pe brațele voluptuoase. Scaunele fuseseră aduse din biroul lui Cutler, pe care şi-l mobilase ca pe un bordel în stil Bouguereau. Era de aşteptat din partea lui Cutler să-şi facă de lucru pe altundeva până în ultima clipă, asta în vreme ce Thatcher stătea expus ca cine ştie ce curiozitate a lui P.T. Barnum, consecința fiind aceea de a-l traumatiza şi de a-şi demonstra superioritatea. Thatcher se ruga să fi venit ziua în care simțul propriei grandori să-l sublimeze pe omul ăsta de la starea solidă la cea gazoasă, iar el să rămână de unul singur în cele dedesubt, conducând un interviu cu sine însuşi.

Dar iată-l venind. Cutler înainta cu paşi mari pe culoar, ca un luptător care intră în ring. Thatcher se străduia să-şi păstreze controlul asupra funcțiilor corporale.

— Salutări! Salutări tuturor! Elevi, stimați profesori, vă mulțumesc...

Ajuns pe scenă, se înclină puțin din talie, cu mâinile (sau mâna) țepene pe lângă coapse, o mişcare gândită înadins ca

să stârnească aplauze. Toți cei de față se supuseră. Reuşise într-un singur trimestru să acordeze tot acest corp de elevi, de parcă ar fi fost un instrument.

— Vă solicit întreaga atenție pentru *lyceum*-ul din această după-amiază, prezentat de profesorul nostru de ştiințe, domnul Greenwood. După cum ştiți, *lyceum*-ul era locul şcolii peripatetice a lui Aristotel...

Thatcher nu-şi permitea să-şi piardă concentrarea acum, la începutul meciului, dar introducerile incoerente ale lui Cutler erau întotdeauna la fel. Încordat, îşi aştepta semnalul. Care în cele din urmă sosi:

— ... nu mai zăbovesc şi vi-l prezint pe domnul Greenwood.

Thatcher se ridică în picioare ca să accepte o strângere de mână, apoi se aşezară amândoi, fiecare cu genunchii orientați uşor spre celălalt, după cum se obişnuia la astfel de numere de circ. Thatcher îşi descheie un nasture de la haină, îşi pironi ochii pe buiandrugul zdravăn de la uşa din spatele sălii şi rosti fraza de deschidere a prelegerii pe care îi luase o zi s-o scrie şi patru s-o memoreze, în şopronul lui Mary. Planul lui pentru acest *lyceum* era să sape ca o cârtiță prin istoria ştiințelor practice, de la legile mişcării enunțate de Kepler până la descoperirile moderne ale lui Lister şi Pasteur, eschivându-se astfel de la orice întrebare despre teoria lui Darwin. Dacă dădea greş, atunci avea să evite cu meticulozitate cuvântul *evoluție*, numind procesul „descendență cu modificare". Darwin şi Asa Gray foloseau amândoi acelaşi truc.

Preț de câteva minute, Thatcher se lăsă pradă fanteziei amețitoare de a vorbi fără încetare tot timpul acordat, pentru ca apoi să iasă din sală lovind cu pumnii în aer. Totuşi, lipsit de oxigen cum era, creierul părea să i se desprindă de pe umeri ca un balon cu aer cald. Chiar când se avânta spre secolul al optsprezecelea, percepu cu vederea

periferică un tic de nerăbdare, un trunchi care se apleca în față. Cuțitul se ascuțea.

— Domnule Greenwood..., îl întrerupse Cutler, vorbind nepoliticos peste Thatcher, care nu-i lăsase altă variantă.

— Profesore Cutler?

— Haideți să clarificăm. Ați descris descoperirea celulei de către domnul Hook în 1665.

— Întocmai.

— Şi l-ați pomenit în treacăt pe contemporanul său care contesta teoria generației spontanee. Vă rog să ne vorbiți mai mult despre acest domn Redi – sau poate ar trebui să-i spun *Signor* Redi. Presupun că era italian, nu-i aşa?

— Aveți perfectă dreptate. Francesco Redi era italian, la fel ca mulți alți mari inovatori şi ca unii dintre elevii mei, de altfel, după cum au ținut să mi-o semnaleze.

Thatcher zăbovi o clipă ca să le zâmbească celor din public, intrându-le în grații până şi ultimilor Persichetti şi Petrofaccio din clădire. Apoi se întoarse spre Cutler.

— Nu mă consider expert în munca lui Redi, dar profesorii mei de la Harvard îl respectau ca pe un părinte al câmpului nostru de cercetare, ca pe întemeietorul biologiei experimentale.

Cu Harvard îl înjunghiase înadins. Cutler nu fusese la universitate.

— Şi cum a făcut asta? Luminați-ne, vă rog.

Thatcher evaluă riscul, apoi spuse:

— Cu viermi, domnule.

Sala izbucni în râs, chipul directorului se crispă într-o grimasă consternată. Thatcher se mai relaxă o idee. Oricât îşi acordase Cutler instrumentul, tot el ştia mai bine din ce aluat sunt făcuți elevii lui.

Cutler nu avu niciun comentariu erudit pe marginea viermilor.

— Prea bine, domnule. Altminteri, de dragul tinerelor noastre domnişoare, sper că nu aveţi de gând să repetaţi experimentul.

— Consider că tinerele domnişoare din clasele mele sunt la fel de inteligente şi de curioase precum colegii lor, profesore Cutler. Spre norocul nostru, pentru că sunt de trei ori mai multe.

Din nou, freamăt de apreciere din sală.

— Însă nu, nu avem de gând să replicăm celebrul experiment al lui Redi. Totuşi, de vreme ce aţi întrebat, m-aş bucura să-l descriu pentru ascultătorii noştri.

Cutler nu răspunse.

— Foarte bine. Pe vremuri, oamenii credeau că organismele vii pot lua naştere din materia moartă. De exemplu, credeau că peştii ţâşnesc din noroi şi şoarecii din porumbare. Mai credeau şi că viermii se trezesc la viaţă spontan, din carnea putredă. Credeau că văd astfel de lucruri în fiecare zi, dar în realitate nu se uitau cu atenţie. Redi a fost primul care a conceput un experiment cu adevărat ştiinţific pentru a-şi testa ipoteza. A pus carne proaspătă în două borcane; pe unul l-a lăsat deschis, la aer, iar pe celălalt l-a acoperit cu o ţesătură. În câteva zile, carnea din borcanul deschis colcăia de...

Aici, Thatcher făcu o pauză şi se înclină cu deferenţă în faţa şefului său.

— ... de organisme vii, hai să le spunem aşa. Larve. Dar carnea din borcanul acoperit nu conţinea deloc astfel de creaturi. Redi le-a găsit însă colcăind pe partea exterioară a ţesăturii, acolo unde muştele îşi depuseseră ouăle în disperare de cauză, vedeţi bine, pentru că nu puteau pătrunde înăuntru. Astfel a demonstrat că viaţa se trage din viaţă. Că nu ţâşneşte spontan din materie moartă şi disparată. Aşa a contestat el teoria îndelung susţinută a generaţiei spontanee.

Cutler clătină din cap gânditor, dar mina nu era decât un şiretlic; colţii se dezveliseră. Şarpele era gata să atace.

— Atunci cum aţi explica – sau *Signor Redi*, dacă preferaţi –, cum explicaţi dumneavoastră, oamenii de ştiinţă, generaţia vieţii originare pe pământ?

— Ei bine, domnule, asta e foarte simplu. N-o explicăm. Ceea ce admirăm la experimentul lui Redi este simplitatea elaborării sale. Ipoteza era că viermii derivă direct din carne, fără intervenţia muştei şi a oului. Separaţi musca şi oul de carne şi ipoteza este infirmată de rezultatele observate direct.

— Înţeleg. Vă ocupaţi cu întrebări simple şi mărunte şi vă mulţumiţi cu răspunsuri la fel de simple şi de mărunte.

— Puţin câte puţin, răspunsurile simple duc la adevăruri importante. În cazul acesta, sute de oameni de ştiinţă au făcut experimente similare pe alte tipuri de materie, mulţi ani la rând, fără să găsească niciun exemplu de viaţă generată spontan din non-viaţă. Ceea ce ne conduce la Louis Pasteur, omul de ştiinţă modern care a lucrat cu o varietate de sticle ca să excludă...

— A demonstrat vreunul dintre aceşti oameni de ştiinţă...

Thatcher se sustrase întreruperii, continuându-şi ideea.

— ... care a conceput sticle ce pot menţine un mediu steril, eliminând contaminarea cu formele de viaţă din aerul exterior.

— A *demonstrat* vreunul dintre aceşti oameni de ştiinţă, ordonă Cutler, căci lui Cutler nu i te puteai sustrage, că Dumnezeu nu a creat toate formele de viaţă de pe pământ prin cuvânt, din haos?

Thatcher îl privi.

— Domnule. Nimeni n-ar fi în stare să facă o sticlă atât de mare.

La asta, publicul izbucni în propria formă de viaţă spontană. Probabil că şi *Mademoiselle* Hirstberger şi-a lăsat

revista deoparte. Cutler simula calmul, dar în cadența lui, Thatcher recunoscu excesul de pompă care semnala revolta.

— Domnule Greenwood, presupun că găsiți Scriptura *amuzantă*, dar eu n-o găsesc deloc aşa şi este de datoria mea ca educator să le insuflu şi elevilor mei acelaşi respect.

Se întoarse spre public şi pe Thatcher îl cuprinse descurajarea. Cutler cutreierase țara în lung şi-n lat, ani la rând, în calitate de orator profesionist. Nu avea să piardă tocmai întrecerea asta.

— Copii, să nu vă tulbure ce auziți astăzi pe această scenă, căci avem dovezi ale planului măreț pe care Dumnezeu îl are cu minunata noastră sferă. Bineînțeles că le avem. În sfânta noastră Biblie. Şi adevărul acesta este recunoscut de toți oamenii. Niciun savant riguros nu ar încerca să ne răpească promisiunile pe care Dumnezeu i le-a făcut omului. Şi care sunt aceste promisiuni?

Cutler se întoarse pe neaşteptate spre Thatcher, părând că-l invită să-şi continue marşul către iluminarea modernă.

— Îmi pare rău, nu-mi dau seama la ce promisiuni vă referiți. Să... să continui cu Louis Pasteur?

Cutler clătină din cap cu tristețe, împărtăşind cu publicul adânca părere de rău pentru Thatcher.

— Contractul pe care Atotputernicul l-a încheiat cu omul. Cum ar putea vreunul dintre noi să uite promisiunile pe care El ni le-a făcut? Supremația omului pe pământ. Puterea limbajului articulat, darul rațiunii, liberul-arbitru, căderea şi mântuirea. Cum oare am putea uita întruparea Fiului Veşnic şi sălăşluirea Duhului Veşnic? Aceste daruri nu pot fi reconciliate cu nicio poveste a creației noastre în afară de cea divină. Copii, nu vă lăsați înjosiți. Ați fost creați după chipul Mântuitorului vostru.

Cutler se întoarse din nou spre Thatcher şi şterse aerul cu singura lui mână, ca şi cum şi-ar fi dat afară pe uşă partenerul de discuție.

— Acum, că am lămurit aceste câteva lucruri, vă rog. Continuați-vă prezentarea.

Thatcher îşi împreună vârfurile degetelor şi-şi simți pulsul zvâcnindu-i tot mai puternic pe măsură ce se zbătea să înoate cât mai departe de locul naufragiului. Îşi reluă artificiul mnemotehnic: Ptolemeu Avicena Copernic Kepler Boyle şi Galileo Lavoisier Avogadro Doppler.[48] Dar ce se întâmplase cu Occam şi cu Newton? Evident, pe Redi îl acoperise mai mult decât corespunzător, dar mai avea un şiretlic pentru moderni care acum îi scăpa complet. Pasteur, Leeuwenhoek, altceva şi apoi Priestley. Dar cum rămânea cu Joule şi Kelvin? Şi Bacon! Tocmai Bacon, pionierul empirismului, cu totul dat uitării. Damnare. Thatcher auzi un scâncet slab ieşindu-i din gâtlej şi simți gustul disperării. Nu mai avea nicio scăpare, încurcase secolele. Îşi pierduse locul.

***

Doar duşmănia iernii la solstițiu era în stare să zămislească demonul acela hibrid de vânt, zăpadă şi ploaie înghețată care îi împungea fața. Îşi îndesă pălăria pe cap şi se grăbi cât mai departe de clădirea şcolii. Trimestrul era încheiat şi sărbătorile începeau cu umilirea *aceea*. Dacă îşi dorise vreodată să le ureze Crăciun fericit elevilor lui înainte să le dea drumul, acum uitase cu desăvârşire. Avea stomacul strâns, fața îi ardea, purta pantofi nepotriviți cu vremea de afară şi brusc, de nicăieri, cineva mergea alături de el. Un urs în haină de iarnă.

— Bine jucat, omule! Simt cum se clatină zidurile Ierihonului.

---

[48] În original, inițialele numelor dau propoziția „Pack a bag, lad”, în traducere aproximativă din engleză: „Fă-ți bagajele, băiete.”

— Carruth. Ți-ai ales o zi teribilă pentru plimbare. Ți-am zis că nu sunt omul dumitale.

— Nu eşti omul meu? Nu te ridici tu împotriva tiranilor? Păi doar la ce-am asistat adineauri?

— La dracu'! izbucni Thatcher, simțind că-i vine să verse la rădăcina unuia dintre arțarii nenorociți ai lui Landis. Să *nu-mi* spui c-ai fost de față la ruşinea aia. Să nu-mi spui!

Carruth se supuse.

— Dumneata chiar îți vâri nasul în tot ce mişcă-n satul ăsta? De ce ți-ai pierde vremea cu o adunare şcolară neînsemnată?

— Crezi c-aş fi lipsit de la aşa ceva?

— Mai bine ai fi lipsit. Mai bine am fi lipsit amândoi. Acum presupun c-o să scrii în ziarul dumitale. Ți-a plăcut spectacolul şobolanului ademenit afară din gaură?

Râsul lui Carruth era mai voios decât ar fi fost cazul.

— Omule, n-a fost ademenit niciun şobolan. Fanaticul ăla era în spume. El s-a târât pe gaură-n jos, pocnind din pistoale. Te-ar fi vânat până-n inima pământului, aşa era de hotărât.

— Aşa era de hotărât.

Thatcher simțea că înțelege suferința sfinților jupuiți de vii. Dar Carruth îl bătea pe spate ca şi cum l-ar fi felicitat.

— Şi tot ai ieşit viu! Am văzut la viața mea oameni răniți de glonț mai puțin decât ai fost dumneata acolo. Şi totuşi, iată-te în picioare! Dârzenie revoluționară, prietene!

— Aşa crezi dumneata? Că stau în picioare?

De fapt, Thatcher friza galopul îndreptându-se spre est de Plum, împins de dorința arzătoare de a fi cât mai departe de locul acela. Dar încotro? Asta era problema. Acasă, Rose şi Polly erau în dispoziție de sărbătoare, ar fi fost insuportabil să se ducă acolo. În clipa asta nu era în stare să dea ochii cu niciun semen, căci i-ar fi pretins să fabrice o versiune digerabilă a evenimentelor. Dar nu suferea nici

gândul de a rămâne singur fără o astfel de poveste, nicăieri. Nu mai era niciun loc pe lume bun pentru Thatcher Greenwood.

–Te-ai ținut tare, insistă Carruth.

— M-am pierdut complet. După ce Cutler i-a chemat pe călăreții Apocalipsei ca să calce iluminarea în picioare.

— Ai avut o opinteală pe la mijloc, după care te-ai redresat. Dar să ştii că am văzut-o numai pentru că eu însumi am frică de mulțimi. Cunosc simptomele.

— *Frică de mulțimi?* Un bivol de om ca dumneata, să se lase intimidat – asta e dincolo de orice putere de închipuire.

— Ai răzbit, Greenwood. Nu ți-ai auzit elevii cum te ovaționau? Îşi vedeau profesorul în plină formă, ținându-i piept bătrânului căpitan Ahab, apărându-se cu paloşul gândirii raționale. Auzi la el, viermi!

— Încurci măştile dramatice. Duşmanul căpitanului Ahab era o balenă maniacă. Iar el avea un picior de lemn, nu un cârlig în loc de mână.

— Ah, voi, empiriştii. Nu poate şi omul să-şi acorde plăcerea unei mici licențe poetice?

— Ține-ți-o pentru ziarul dumitale, Carruth.

În sfârşit, veninul lui străpunse pielea tăbăcită. Carruth tăcu. Lui Thatcher îi păru rău că se luase de omul acesta, care nu-i dorea decât binele. Un prieten, după cum spusese, care îi cunoştea pe duşmanii lor comuni.

— Îmi pare rău. Dumneata şi săptămânalul dumitale sunteți o fărâmă de sinceritate rară în oraşul ăsta.

Carruth ridică din umeri.

— Mai bine mă laşi. Du-te acasă, la marsupialele dumitale. Îmi închipui că aşteaptă şi ele Crăciunul. Eu nu sunt o companie potrivită pentru nimeni în clipa asta, nici măcar pentru soția şi familia mea.

Carruth îl bătu pe umăr.

— Femeile sunt bune la ridicat moralul. Nu-i decât o zi proastă, prietene. Răsare soarele şi după zile mai rele.

— Ba nu. E o zi *imposibilă*, la capătul unui an imposibil, în oraşul ăsta imposibil, unde până şi copacii sunt siliți să se conformeze. Unde-n clipa asta aş da tot ce am pentru o duşcă de whiskey.

— Atunci, vino cu mine. S-ar putea să vrei mai multe. O să te coste mai puțin decât crezi.

— Poftim? Aici, în oraşul ăsta fără cârciumi, ziua-n amiaza mare?

— Acum şi aici. Am nişte excelente surse interne.

Carruth îl luă de braț pe Thatcher numai cât să-l tragă spre sud, apoi îi dădu drumul. Cu mâinile vârâte în buzunare şi capetele plecate ca să se ferească de viscol, cei doi bărbați străbătură întinderea vastă şi elegantă de pe Landis Avenue şi pătrunseră pe o alee discretă din spatele morii cu aburi.

— Eşti un izvor de surprize, Carruth.

— Surprizele sunt meseria mea, aşa cred, spuse el, aruncându-i lui Thatcher o privire de-a dreptul ciudată: chipul, abia vizibil între pălărie şi gulerul ridicat, i se încreținse într-o strâmbătură veselă. Mie-mi place să le spun revelații.

11
Revelații

Când i-a vibrat telefonul, Willa era întinsă cu Dusty pe o saltea aşezată direct pe podea, pentru proba de foc a somnului de după-amiază. Făcea progrese la capitolul civilitate, dar siestelor încă le rezista cu mai multă îndârjire

decât te-ai fi aşteptat din partea unui bebeluş de cinci luni. Obosea atât de tare, încât îi cădea capul ca un ghiocel ofilit pe tulpină, dar nici măcar cu biberonul de după-amiază nu voia să adoarmă ca un bebeluş obişnuit. Trăgea încruntat din laptele praf până când din prânzul lichid nu mai rămânea decât scârțâitul gol, apoi începea să urle la nedreptățile vieții. Willa încercase să-l liniştească şi cu un al doilea biberon. Toată lumea încercase câte ceva – legănat, plimbat de colo-colo, până şi lăsat „să-şi dea plânsul afară", cum recomandau experții din ziua de astăzi, dar copilul ăsta era în stare să jelească ore-n şir. Probabil că îndărătnicia cu care se agăța de starea de veghe era alimentată de o teamă de pierdere. În lumea asta, de îndată ce închideai ochii, mama putea să dispară.

Tot Tig, cu răbdarea ei ieşită din comun, a descoperit leacul – liniştirea fizică la o scară aproape supraumană. De aici şi ritualul de după-amiază, care consta în a te întinde cu el atât cât era nevoie, frecându-i burtica în cercuri şi cântând până când cuvintele şi melodia se pierdeau în şuşoteli mecanice şi ritmice. Încet, privirea se ridica în tavan, pleoapele tremurau şi, în cele din urmă, se închideau. Exact atunci s-a trezit şi telefonul Willei pe brațul canapelei – silențios, din fericire, dar destul de departe cât să nu poată ajunge la el. L-a lăsat să vibreze. În treizeci de secunde, apelul a încetat şi telefonul a tăcut.

Stătea întinsă cu bărbia sprijinită pe antebrațe, admirându-i genele ca penele de pitulice şi nările delicate, buza de sus răsfrântă peste cea de jos, ca la sugari. Burtica rotundă ca un pepene, umflându-se, contractându-se. În ziua de astăzi, bebeluşii erau întotdeauna culcați pe spate; cu fața în jos, puteau să moară de SMSS, dacă le dădeai crezare pediatrilor. Propaganda „pe-spate-e-cel-mai-bine" era o noutate pentru Willa, ai cărei copii se născuseră în deceniul în care bebeluşii trebuiau să fie *întotdeauna* culcați

pe burtă, ca nu cumva să moară de SMSS. Absolutismul acestor dogme de pisică de Cheshire părea amuzant sau poate curajos. Probabil că nimeni nu ştia de fapt de ce micuţele vieţi se evaporau uneori ca fumul, dar toţi păzitorii aspirau la amuleta prevenţiei. Şi nu se mulţumeau cu „poate”.

Telefonul Willei începu din nou şi ea rămase privindu-l, un gândac mare şi pătrăţos care cu fiecare vibraţie se apropia implacabil de un salt de pe braţul canapelei. Îl observă până şi Dixie, din poziţia pe care şi-o asigurase de curând la picioarele saltelei, şi se uită la Willa expectativ. Fiinţele umane răspundeau la astfel de semnale. Persistenţa apelantului îi stârni curiozitatea Willei, dar rămase pe loc. Somnul lui Dusty încă nu prinsese rădăcini şi ştia că, dacă s-ar fi ridicat, ar fi declanşat salvele. Dacă reuşea să-l ţină adormit o vreme, răsplata avea să fie o seară de dispoziţie rezonabilă şi niciun telefon din lume nu merita riscul. Dincolo de asta, Willa nu era genul posesorului obişnuit de telefon, care să simtă la fiecare apel imboldul unei veşti potenţial fantastice. *Aşa ceva* nu li se întâmpla decât telefoanelor altora.

Salteaua asta de pe podeaua camerei de zi devenise dormitorul Willei şi al lui Iano, înghesuită între canapea şi şemineul nefuncţional. Canapeaua era noptiera. Oribilul imprimeu *paisley*, pe care îşi dorise dintotdeauna să-l retapiţeze, era ascuns acum sub un morman de recipiente pentru lentilele de contact, cărţi şi lucrări necorectate, aşa că o problemă tot era rezolvată. În ochii unui musafir, căminul lor ar fi părut probabil un adăpost anti-dezastru, dar Willa nu avea în plan nicio mondenitate. Nu-şi făcuse prieteni în Vineland, mulţumindu-se să ţină legătura electronic cu numeroşii ei prieteni vechi, şi asta mai ales ca să se plângă de Vineland. Această cameră de zi reprezenta normalizarea dezastrului lor actual. Le era frig. Tot timpul.

Foloseau cu toții saci de dormit pentru prima dată de când aveau copiii vreo zece ani şi începuse să le placă apropierea murdăriei. Tot din echipamentul pentru camping dăduseră la iveală şi vechea butelie cu propan, pe care o foloseau acum în bucătărie, după ce o țeavă fisurată îi obligase să închidă alimentarea principală. (Cu oxigenul lui Nick în casă, era curată nebunie să rişte – aşa spusese domnul Petrofaccio, care văzuse la viața lui ceva explozii domestice.) Willa cumpărase o aerotermă enormă pe care o instalase la parter, cu buna ştiință a faptului că avea să le compromită viitorul prin plățile cu cardul bancar şi prin facturile la electricitate, dar nu vedea altă soluție. Măcar menținea casa la o temperatură cu câteva grade peste zona de amenințare pentru viața țevilor şi a oamenilor. Uneori, după cină, toată familia se ducea la cafeneaua din colț, ca să-şi facă plinul de căldură înainte de noaptea lungă. Când Willa îl îmbrăca pe Dusty în pijamalele de flanelă dintr-o bucată, îşi dorea serios să se fabrice aşa ceva şi pe măsura ei. Opriseră curenții înghețați care suflau în jos pe horn îndesând în şemineu saci de gunoi plini cu frunzele căzute din cei doi copaci uriaşi din curte.

Singura lor mobilă frumoasă era leagănul de epocă din lemn de nuc care îi aruncase în lume pe Willa şi pe strămoşii ei din familia Knox. Acum stătea lângă televizor, dar rareori îl foloseau pentru siestă, dat fiind că era incomod să stai în picioare, aplecat peste Dusty, şi să-l masezi până adormea. Salteaua asta de pe podea devenise patul întregii familii, un aranjament ciudat pentru nişte oameni ca ei, dar destul de răspândit în jurul lumii – Willa ştia –, în țări cu familii mai unite şi cu economii mai precare. O târâse la parter împreună cu Iano de la primul semn de zăpadă pătrunsă prin crăpăturile din pereții dormitorului lor. Dixie se strecurase cu un aer vinovat şi se încovrigase lângă sacii lor de dormit, pentru căldură – Dixie, care niciodată în

îndelungata ei viață nu avusese voie pe mobilă, dar căreia acum îi paralizaseră picioarele din spate şi dădea şi alte semne că nu avea să mai rămână mult pe lumea asta. Următoarea la rând a fost Tig, care încercase să-şi astupe breşele din cameră cu şosete, dar renunțase odată cu prăbuşirea temperaturilor. Majoritatea nopților şi le petrecea la Jorge, dar uneori sfârşea acolo, împungând-o pe Willa cu vertebrele ei micuțe şi petrecându-şi brațele subțiri în jurul bebeluşului. Prima oară când s-a trezit în harababura asta mirositoare de câine-fiică-soț-bebeluş, Willa a rămas întinsă pe întuneric, simțind cum i se preling lacrimile pe pomeți. Nu mai fusese atât de aproape de Tig din clasa a cincea, când o contuzie cu care se pricopsise la softball îi ținuse în stare de veghe o săptămână întreagă.

Nu toată lumea împărțea patul familiei, fireşte. Nick fusese adus acasă pentru sărbători într-un pat de spital cât un Cadillac, acoperit, chipurile, de Medicaid, care se branşa la priza de perete. Zeke era aşteptat în ziua de Crăciun, dar nu mai venise de la Boston de o lună, dând de veste că Good Money începuse să prindă o direcție. În principiu, Willa se bucura pentru Zeke şi încetase să-i mai pună întrebări despre intențiile lui cu Dusty.

Incredibil, dar telefonul îi sună din nou. Curiozitatea se preschimba acum în fiori reci de spaimă. Îşi desprinse greutatea de pe saltea şi se strecură pe covor, ca un soldat sub foc.

— Willa! Am tot încercat să dau de tine!

Chris Hawk. Niciun deces în familie. Se întinse pe spate, lăsându-şi inima să revină la ritmul normal.

— Tocmai l-am culcat pe-ăla mic. Te sun eu înapoi, şopti ea, dar în aceeaşi clipă o izbi un gând nou – dacă erau veşti *bune*? Stai. Vrei să-mi spui ceva despre Mary, nu? E casa ei. Te rog, spune da.

Tăcere. Deci s-a zis cu asta.

— Bine, sâsâi ea, marea ta urgență e să-mi spui că sunt terminată.

— Nu-i chiar aşa de simplu. Poți să dai o fugă până aici?

— Am un bebeluş şi un bătrân care au amândoi nevoie de mine, deci nu. E foarte simplu. Dacă nu e da, e nu.

— Sau altceva, la care nu te aşteptai. Sună-mă tu înapoi, bine?

Nu era întru totul adevărat că nu-şi făcuse prieteni noi. Christopher Hawk era dedicat cauzei ei şi Willa îşi petrecea cu el mai mult timp decât cu cei mai mulți dintre membrii familiei. Încă nu reuşise să-l facă să râdă, dar îşi făcuseră unele confidențe şi descoperiseră interese comune. El terminase un dublu masterat în lingvistică şi istorie, cu o specializare în argoul de epocă. Lucrarea despre obscenitate în epoca victoriană îl transformase într-un colecționar veritabil, aşa că Willa găsea o plăcere vinovată în a-i pasa unele dintre cele mai oribile înjurături ale lui Nick. Dar Christopher nu era un tip pe care să-l inviți la cină. Avea aversiuni ciudate, era doldora de alergii şi, după cum el însuşi o spunea, nu avea altă viață în afara Societății Istorice. Willei îi plăcea prietenia în parte şi pentru că îi lăsa impresia că viața ei e normală.

Mai aşteptă încă cinci minute, ca să se asigure că Dusty adormise bine, apoi îl sună din bucătărie, păstrându-şi vocea undeva aproape de şoaptă. Şi cum volumul acela conversațional are straniul obicei de a fi contagios, la fel făcu şi Chris.

— Îmi pare rău, Mary n-a locuit în casa ta. Aici veştile sunt proaste. Casa ei nu mai există.

— Cum adică, nu mai există? Ce sursă ai?

Dixie se ridicase şi ea de pe saltea şi se târâse până în bucătărie, ca să n-o scape din ochi pe Willa. Se întinse pe prag, o prăbuşire sonoră de oase.

— Am găsit un teanc de plicuri cu adresa, care au fost separate de corespondența lui Mary şi îndesate într-un dosar cu rebuturi. N-aş şti să spun cine a făcut asemenea ticăloşie. Adică *ştiu*, dar nu pot să spun. O cucoană din consiliul meu director. Face voluntariat o zi pe săptămână, iar eu mi le petrec pe următoarele două strângând după ea.

— Chris, te rog. Faptele.

— Bine. Toate scrisorile astea de la Charles Valentine Riley au la adresă casa ei de pe East Plum, de la numărul 640, şi sunt datate între 1870 şi 1875. Sistemul de numerotare s-a schimbat de atunci, dar i-am dat de cap acum multă vreme. Avem adresele vechi şi pe cele noi ale câtorva clădiri publice şi putem extrapola. În general, trebuie să scazi trei sute din fiecare număr, dar în zona aia a oraşului nu scade decât cu o sută. Acum, îți mai aminteşti cine era Charles Riley?

— Tipul cu insectele. Hai să ne întoarcem la dispariția casei lui Mary.

Willa privi pe fereastra bucătăriei. Ziua era blândă ca niciun alt decembrie din viața ei, iar cu mâna liberă muta vasele prin chiuvetă, ca să-şi domolească nerăbdarea. O conversație cu Chris însemna să rătăcească printr-un labirint de amănunte periferice. Poate că toți istoricii deveneau compulsivi la capitolul particularități, dar Willa se lămurise de ce acesta nu prea avea prieteni.

— Potrivit adresei, casa lui Mary era următoarea din jos de a ta. Pe colț.

— O, acolo. Deci *chiar* a dispărut.

Willa îşi văzu povestea vieții gata scrisă – la o casă depărtare de gloria mult visată.

— Probabil c-a fost dărâmată în a doua jumătate a secolului al douăzecilea. Ironia sorții, casa-gaj e încă în picioare, în partea din spate a terenului, dar au dărâmat

casa principală. Ca să facă loc pentru maghernița aia respingătoare, acoperită cu vinilin.

— Cum să nu.

Willa devenea defensivă în numele familiei lui Jorge. Doar nu dărâmaseră ei casa lui Mary Treat, cu mâinile goale. Aruncă o privire invidioasă micuțului garaj îmbrăcat în iederă, care trecuse testul timpului. De curând, Tig şi Jorge făcuseră curățenie înăuntru, dintr-un motiv pe care Willei nu-i era îngăduit să-l cunoască.

— Şi mi-ai deranjat telefonul din furcă doar ca să-mi dai veştile astea proaste. Îmi cer scuze, cumva mă repet?

— Draga mea. Istoria nu e făcută din veşti bune sau proaste, e doar o poveste mare care se deapănă. Nu există părți mici, ci doar actori mici.

— Şi salarii mici. Am priceput partea cu vecina lui Mary Treat. Mulțumesc.

— Fii atentă. În casa ta a locuit o persoană de interes.

— Nu, zău? Uimeşte-mă.

— Era profesor. Angajat în primul corp profesoral de la Liceul din Vineland, avem atestări. Reiese că ar fi locuit în casa ta în anul în care au deschis şcoala şi preşedintele Grant a vizitat oraşul.

— Şi cum ți-ai dat seama de toate astea?

— Din corespondența lui Mary Treat. Tipul ăsta apare în scrisorile ei către Riley. Îi enumeră calificările, probabil în încercarea de a-şi ajuta vecinul să obțină o slujbă.

— Scrisorile *ei*? Ce tot spui acolo? Mi-ai spus că n-ai decât corespondența care i-a fost adresată. Scrisorile care erau în posesia ei când a murit.

— Ți-am spus că am încercat să-i depistez scrisorile în toate colecțiile în care ştiu că ar trebui să fie. Hârtiile lui Asa Gray de la Harvard, cele ale lui Darwin de la Muzeul Britanic. La Smithsonian. Toți arhivişti ăştia îmi răspund la e-mailuri cu „Mary *şi mai cum*?”. N-a fost nici soție, nici

metresă, aşa că e greu să dai de ea. Probabil că văd numele unei femei pe scrisoare şi o cataloghează drept „personală”, nu „colegială”.

Willa nu spuse nimic. Îşi aminti că şi Iano făcuse aceeaşi presupunere. Dixie începu să scoată un vaiet ascuțit, pe care învățaseră să nu-l ignore. Deja vezica ei nu mai rezista dincolo de marginea grădinii, uneori nici până acolo. Willa îi dădu drumul pe uşa bucătăriei.

— Aşa că eu le tot spun să se întoarcă la dosarele personale şi să încerce s-o găsească. În sfârşit am obținut cooperare din partea Bibliotecii Naționale Agricole. Mi-au trimis cópii după aproape o sută de scrisori pe care Mary i le-a scris lui Charles Valentine Riley.

— Poftim? sări Willa, aproape scăpând o farfurie. *Când?*

— Au sosit marți, dar am intrat în ele abia în dimineața asta, după ce am scăpat de Madam Consiliu Director.

Trei zile în cap stătuse Chris pe un teanc de scrisori de-ale lui Mary. Era teritorial, Willa ştia, şi tocmai de-asta încercă să-i acorde circumstanțe atenuante. Fusese stăpânul micului său univers prăfuit mult, mult timp înainte ca Willa să-şi facă apariția. Formulă o cerere politicoasă:

— Mi-ar plăcea foarte mult să citesc scrisorile acelea.

— *De-aia* am tot încercat să te *sun*.

— Of.

— Deci. Nu-l căutam anume pe el, dar vecinul profesor apare întruna. Cred că Mary a avut o relație importantă cu tipul ăsta.

— Nu, zău. Vrei să spui, *relație*-relație? Fiindcă bărba-su’ ăla era un curvar împuțit şi-un narcisist. Speram şi eu să aibă vreun păpuşel pitit pe undeva.

Chris pufni dezaprobator. Pe fereastră, Willa o zări pe Dixie îndeplinindu-şi rutina pas cu pas: întâi dădu roată stejarului mare, apoi se duse la fag şi făcu pipi la rădăcină,

apoi se întoarse spre casă. Mereu la fel, ca şi când un regizor i-ar fi stabilit-o în scenariu.

— Scuze, mă crezi obscenă.

Îi deschise uşa lui Dixie.

— Cred că te laşi influenţată de emoţii când citeşti istoria.

— Dacă nu erau *emoţiile* mele, nu ne aflam aici. M-am ataşat cu pasiune de banii pe care i-aş putea primi ca să-mi salvez casa.

— Asta e altceva. Se cheamă motivaţie. Adică ce ne împinge pe noi să facem o cercetare ca la carte.

Willa mai făcu o încercare de a-şi arăta căinţa.

— Te rog, spune-mi mai multe despre profesor. Am putea să-l scoatem erou al Vinelandului?

— Mai degrabă antierou, aş zice. S-a aflat în mijlocul unei controverse majore şi e posibil să fi fost alungat din oraş. Mary era în mod clar de partea lui.

— Ce fel de controversă?

— În privinţa predării evoluţiei. A dat de bucluc cu directorul şcolii, apoi cu sus-puşii oraşului. A fost mustrat, au pus la cale o mare dezbatere la Plum Hall ca să încerce să-i închidă gura şi de-acolo se împute treaba. Chestiunea asta revine în scrisorile către editor mai mulţi ani la rând.

— Uau. Adică vrei să spui c-a fost ca-n procesul Scopes?

Dar îşi dădu seama că asta trebuie să se fi întâmplat cu multe decenii mai devreme. Ce tenace erau aceşti neica nimeni ai istoriei şi cum ţineau ei cu dinţii de pământul lor plat.

— Ceva în genul procesului Scopes, doar că mai *obscen*. Partea asta o să-ţi placă, Willa. În oraşul acesta a avut loc o crimă infamă. Şi se pare că tipul tău a avut de-a face cu ea.

— Poftim?

— Ţi-am spus că-i de bine.

— Sfinte Sisoe.

Willei numai *de bine* nu i se părea. De la fereastra ei, avea o priveliştе perfectă către golul aglomerat unde Mary trăise fără să lase nicio urmă. Într-o casă care pentru Willa luase dimensiuni absolute, în care păianjenii locuiau în bomboniere, păsările îşi construiau cuiburi sub streşini şi totul era pus în pagină la un birou dintr-un salon confortabil. Nu aici, ci acolo. Acum, nicăieri. Pe Willa o cuprinse deznădejdea, şi nu doar pentru planurile ei spulberate.

Iar Chris insista să-şi transfere loialitatea asupra controversatului personaj secundar. Casa *lui* era cea care rămăsese în picioare un secol şi jumătate, ceea ce nu era chiar de colo. Şi asta, după câte se pare, în timp ce pământul i se clătina periculos sub picioare.

— Deci tipul ăsta al meu – al *nostru*, vreau să spun. Vecinul. Are şi el un nume?

— Un nume de roman. Thatcher Greenwood.

***

Aici, un om de zăpadă uriaş, făcut din luminiţe albe licăritoare montate pe un cadru din plasă de rabiţ, cu capace de conserve adunate de prin gunoaie pe post de nasturi şi cu un jalon portocaliu de semnalizare pe post de nas. Dincoace, sănii cu reni din placaj şi maşini *low-rider*[49] trase de reni şi împopoţonate cu luminiţe de Crăciun. Sub un banner COEXIST[50], o alcătuire îndrăzneaţă le înfăţişa pe toate prinţesele Disney dansând cu partenerul greşit: Albă-

[49] Tip de maşină cu caroseria joasă, devenită simbol al culturii mexicanilor din America în anii 1940.

[50] Organizaţie şi mişcare globală care pledează pentru cunoaşterea şi pacea interreligioasă.

ca-Zăpada era în brațele lui Aladdin, Mica Sirenă cu Bestia. Un grup de manechine reconstituiau secvența din *A Christmas Story* în care prietenul lui Ralphie linge stâlpul înghețat. Scene cu Naşterea erau din abundență, unele dintre ele frizând excentricitatea, dar majoritatea serioase. Cartierul încă era numit Little Italy, deşi acum găzduia familii muncitoreşti de diferite origini, niciuna dornică să ia în râs premisa Naşterii în iesle, dar toate participând entuziast la acest festival excesiv al decorațiunilor de Crăciun. Willa observă că până şi pe crengile desfrunzite ale arțarilor şi stejarilor de deasupra lor se încolăceau ghirlande de luminițe, ceea ce sugera o investiție municipală sub forma camioanelor cu nacelă.

Veniseră aici la sugestia lui Jorge, într-o noapte de Crăciun ciudat de blândă. Toată săptămâna fusese neobişnuit de cald pentru acel anotimp, potrivit veteranilor din New Jersey, însă orice potențială uşurare pentru căminul Willei fusese zădărnicită de zăpada care se topea pe acoperişul fisurat şi de imposibilitatea de a simți spiritul Crăciunului cu ochelarii de soare pe nas. Prânzul de Crăciun îl luaseră în curte, pe masa de picnic, dar terminaseră prea repede, aşa că toată familia tânjea după o distracție tematică potrivită pentru bebeluşi şi gratuită. Little Italy cu luminițele lui nu-i convinsese din prima, chiar dacă Jorge insista că e o treabă foarte tare pentru Vineland. Se întâlnea acolo cu băieții la lăsarea serii, pentru că domnişoarele lor se ținuseră tari în privința asta. Tig a fost de acord, lui Zeke i s-a părut o treabă plicticoasă, Willa era între, iar Nick şi bebeluşul erau ostatici ai voinței colective. Ca de obicei, Iano a tăiat nodul gordian în favoarea lui „ce-naiba-hai-s-o-facem”.

Şi Jorge avea dreptate, tot Vinelandul era acolo. Străzile cartierului erau blocate şi cedate cohortelor de oameni care hoinăreau prin lumina asfințitului, strigând după prieteni şi

împingând cărucioare de la o casă la alta, admirând instalațiile luminoase. Era un sentiment exotic să te plimbi în aer liber, printre sute de oameni, după lăsarea serii. Willa nu scăpa de impresia că pusese piciorul într-o altă țară.

Jorge prinse din urmă un grup de prieteni în care se aflau amândouă surorile lui: Sondra, drăguță și extrovertită, infirmiera casei, și Lara, timidă, care îngrijea de copiii altora la ea acasă, laolaltă cu ai ei. Tig aterizează între ei și își loviră pumnii în chip de salut. Era mai fericită în mijlocul lor decât în sânul propriei familii, după cum constată Willa cu obișnuitul junghi. De o sută de ori își întrebase mama, după ce se născuse sălbăticiunea asta, dacă era posibil ca între o mamă și copilul ei să nu existe pur și simplu nicio chimie. Ani în șir așezase scrisori de dragoste atente în cutia poștală a inimii lui Tig, când tot ce-și dorea fata să primească era tril de păsări sau o găleată cu broaște.

— Ce-i aia „Heisborn”? întrebă Iano.

Willa analiză cuvântul format din uriașe litere de placaj, punctate cu luminițe, care se întindeau pe toată suprafața curții.

— N-am idee. *Heisborn.* Nu-i cumva trofeul ăla la fotbal?

— Nu, *moro*. Ăla e Heisman.

Cuvântul misterios era plantat într-o grădină năpădită de oameni de zăpadă plini de luminițe, elfi, magi și păstori, precum și un Prunc Iisus de jucărie cu un aer foarte realist, așezat pe patul lui de fân adevărat. În ciuda prezenței buclucașe a elfilor și a oamenilor de zăpadă în sânul sfintei familii cam amestecate, un panou anunța că acea curte luase premiul pentru „Cea mai bună scenă religioasă”. Extravaganța asta cu luminițe de Crăciun era un eveniment jurizat. Văzuseră deja „Cea mai bună scenă umoristică” și „Cea mai creativă scenă”.

Iano mergea alături de Zeke, care împingea cărucior lui Nick. Vârstnicul ignora festivitățile, iar tatăl și fiul discutau

despre te miri ce subiect obscur privind comerțul global. Willa se opri ca să aşeze mai bine A Patra Generație în slingul de bebeluş. „Ce ne facem noi cu dezastrul ăsta?”, îl întrebă ea, trecându-şi degetele prin buclele care începuseră să se sălbăticească, la fel ca ale lui Tig la vârsta lui. Willa încercă să-i distribuie greutatea confortabil în sling, dar fără succes. Zeke se pronunțase împotriva căruciorului, pe motiv că două care alegorice ar fi adus prea tare a paradă, dar nici nu se oferise să-l care el pe Dusty, căruia, oficial, portbebeul îi rămăsese mic.

Într-un sfârşit, ajunse puțin în urma lui Tig şi a găştii, uitându-se la ei cu inima însingurată a celui care doar priveşte. „Băieții” lui Jorge etalau o mulțime de capete rase şi purtau tricouri fără mâneci, ceea ce Willei i se păru exagerat; nu era nici *chiar* aşa de cald. Dar tânărul motor masculin era turat la maximum. Pe frumoasa musculatură a brațelor li se îmbârligau tatuaje complicate. Jorge avea tatuată o banderolă de sârmă ghimpată care Willei i se păruse mereu autopunitivă, dar pe jumătate ascunse în semiobscuritatea de aici, toate însemnele lor aduceau cu un limbaj tainic şi străvechi. Cuneiform. Domnişoarele purtau blugi strâmți, brățări din aur şi încălțări nepotrivite. Willa simți o nouă slăbiciune pentru Jorge, care o alesese pe fetița ei zburlită în ciuda evidentei preferințe a grupului pentru fundurile mari şi revărsările de plete telenovelistice. Dar şi dacă plătise vreun preț social, Jorge părea acum perfect mulțumit, mergând cu un braț petrecut strâns în jurul lui Tig. Păreau că-şi reglează râca din cauza căreia Tig nu mai dormise la el în ultimele nopți. Willa o cunoştea numai în linii mari: José Luis o ştersese pe neve şi lăsase totul pe capul lui Jorge într-un fel care lui Tig i se păruse nedrept. Dar Jorge refuza să se certe cu fratele lui. Willa nu mai văzuse niciodată o familie ca a lor: un cămin mare şi loial, format din frați orfani care rămâneau uniți.

Dintr-odată, unul dintre băieți o răsuci pe Tig în aer, prinzând-o de talie şi alarmând-o pe Willa. Dar nu era decât un joc, începură să şi-o arunce pe Tig de la unul la altul, ca pe o soră mai mică, în timp ce fetele îi admonestau fluturându-şi unghiile ojate. Râdeau cu toții, mai ales Tig. În cele din urmă, ateriză pe umerii lui Jorge şi rămase acolo, la înălțime, în timp ce toți ceilalți înaintau.

— E ciudat.

Zeke o prinsese din urmă pe Willa, tocmai la timp ca să-şi exprime dezacordul față de spectacolul surorii lui. Ea aşteptă să vadă dacă se va uita la fiul lui, ghemuit la pieptul ei. Nu se uită.

— Tatăl tău făcea la fel prin mulțimi, mereu o ducea pe Tig pe umeri. Ca să vadă şi ea altceva decât cataramele de la curele. Ți-aduci aminte?

— Da, mi-aduc aminte de copilărie. Trăiam cu impresia că trebuie să se termine.

— Bineînțeles.

Oamenii ca Willa şi ca Zeke erau mereu luați prin surprindere când vedeau că nu s-a terminat. Ea îşi amintea certurile cu Iano din anii când Tig era în şcoala generală, pe motiv că ar fi cazul să termine cu căratul pe umeri, insistând că nu ar trebui s-o privească de sus din cauza staturii ei. Acum Willa înțelegea cât de severă fusese judecata aceea. Adultă sau nu, într-o mulțime ca asta, Tig n-ar fi văzut nimic de la sol. Pe când pe umerii lui Jorge părea o campioană în extaz, scumpa de ea.

— Pe Nick l-ai lăsat la containerele de reciclare? întrebă ea.

Zeke râse.

— Probabil are impresia că reciclarea e un complot comunist.

Willa zâmbi. Probabil că aşa avea impresia.

— E cu tata. Aveau nişte probleme tehnice.

— Ups. E cazul să ne întoarcem?

— Nu, nu cred că e aşa urgent. Doar înjurături de gradul trei, cam aşa. Încă n-a ajuns la cinci.

— Îmi cresc flori pe pulă şi mi-o bâzâie albinele?

— Exact.

O femeie cu un copil mic de mână se întoarse şi se uită urât la Willa.

— Îmi pare *tare* rău. N-am vrut s-o spun în engleză.

Mama se îndepărtă de ei, pierzându-se în mulțimea uriaşă adunată în fața unei case cu un luciu agresiv. Din spate, Willa nu zărea detalii, numai strălucire orbitoare. Mulțimea curgea în jurul lor.

— Du-te şi tu cu tinerii ăia veseli. Sunt sigură că drăguțele de surori ale lui Jorge o să te ia şi pe tine să te joci de-a renii.

Zeke ridică din umeri cu aerul că nu prea avea chef să stea cu ei, din câte vedea Willa.

— Eşti bine, scumpule? E greu cu tot decorul ăsta de sărbătoare. Nu prea am avut timp să vorbim. Voiam să discut cu tine despre nişte decizii legate de Dusty.

— A, chiar aşa, uitasem. Am adus documentul de la grefier. Se numeşte „acord voluntar de custodie comună”. E destul de simplu, trebuie să-l completăm şi să-l semnăm în fața notarului.

— O, pe calea asta vrei s-o apuci? Nu aveam nicio intenție să te presez în vreun fel.

— Nu, nu mă presezi.

— Bine.

Prin *decizii*, Willa înțelegea schema de vaccinare, introducerea hranei solide. I se cam urcă inima în gât. *Custodie*.

— Nu prea păreai să te gândeşti la situația familiei tale ieri, când ai ajuns din nou acasă.

Fusese şocat când îşi găsise familia campată în camera de zi, ca o şatră. Şi supărat că îşi găsise hainele şi cărţile lăsate la etaj serios avariate de apă, într-o cameră în care nu se mai putea locui. Willa se simţea oribil că trecuse cu vederea câmpul acela de luptă, în mijlocul arealului mai vast al dezastrului lor. Îl lăsase să-şi piardă o halcă de viaţă înregistrată sub formă de lucrări de zece plus, certificate de participare şi albume de absolvire cu însemnările colegilor. Zeke fusese tăcut vreo câteva ore, dar îşi revenise, spunându-i Willei răspicat că nu e vina ei.

Acum ridică din umeri.

— O s-o scoateţi voi la capăt cumva. Oricum, n-o să primiţi vizite la domiciliu din partea asistentei sociale.

— Ei, asta *chiar* că e o uşurare! spuse Willa mimând lejeritatea, simţindu-se copleşită.

— Cel puţin voi aveţi o casă. O familie, înţelegi tu. Sunteţi un cămin.

— Mă bucur dacă aşa crezi.

— Mamă, ce încerc să spun e că m-am gândit bine. Am vorbit cu o prietenă care se ocupă tot timpul de treburi de-astea în activitatea ei. Mi-a spus că într-un fel sau altul e numai birocraţie, doar că ăsta e un document mai solid decât împuternicirea medicală. Îţi conferă flexibilitate.

Willa se îndoia că situaţia lor e chiar atât de banală, însă era clar că Zeke vorbise cu un avocat. Cine altcineva ar fi numit un document *solid*?

— Cred c-ar trebui s-o luăm uşor, spuse ea. Orice terapeut ţi-ar spune acelaşi lucru – să nu iei decizii importante în timp ce te refaci după o traumă.

Willa nu era ea însăşi în starea în care să poată lua o astfel de hotărâre. Dar numai de îngrijorările ei nu mai avea nevoie Zeke.

— Nu-i cine ştie ce decizie. Formalizăm ceea ce oricum facem deja, atâta tot.

— Tatăl lui o să fii mereu. Asta e permanent.

— Sigur. Ce încerc să spun e că vreau să fac ce e bine. Şi asta o să şi fac imediat ce-mi pun lucrurile în ordine.

— Ştiu, scumpule. Tu eşti băiatul mamei, care face tot timpul ce e bine, şi aşa ai să rămâi. Deocamdată nu-mi doresc decât să-ți găseşti un pic de linişte. Îți găseşti?

— A fost bine în ultima vreme. Ies, mă întâlnesc cu oameni. Şi ne construim nişte legături foarte importante cu afacerea.

— Iartă-mă, dar nu mai vreau să aud niciun cuvânt despre nenorocitele alea de portofolii. Eu întreb de starea ta mintală. Ce faci ca să te simți bine?

— Ce fac ca să mă simt bine? Mă dau la fund. Ăsta sunt, mamă. Nenorocitele de portofolii mă fac să mă simt un om mai bun.

— Ce mai e şi asta, să te dai la fund?

Zeke se gândi.

— Să fac genuflexiuni pe gazonul de acasă, cred. Să găsesc un loc în care să simt că am succes. Uneori asta s-ar putea să însemne că dau un pic înapoi. Nu încerc decât să mă întorc unde eram până să se întâmple tot răul.

Înainte de Helene. Adică înainte de Dusty. Erau furtuni din calea cărora nu exista adăpost.

— Gata cu cicăleala maternă, spuse ea. Du-te şi n-o scăpa din ochi pe sora ta. Fă-o să te prezinte amicilor. Eu îi aştept pe tata şi pe Nick.

El ezită o clipă, apoi îi aruncă zâmbetul care niciodată nu dădea greş în a-i atrage pe oameni de partea Echipei Zeke. O lăsă şi mulțimea îl înghiți. Ea se întrebă dacă „ieşitul şi întâlnitul cu oameni” însemnau că începe o viață nouă la Boston. Niciodată nu stătuse mai mult de şase luni fără prietenă. Willa şi-o dorea din nou pentru el, fireşte, dar cu siguranță nu atât de repede. Îl privi croindu-şi drum prin

mulțime, reperând grupul lui Jorge, cu Tig pe post de catarg.

Mulțimea se subția, îngăduindu-i în sfârşit Willei să arunce o privire la instalația exagerat de strălucitoare din curte, alcătuită din mii de luminițe care scânteiau din triunghiuri înalte care voiau să sugereze arbori veşnic verzi. Nu doar câțiva, ci o pădure întreagă. Efectul era orbitor. Zări o pancartă care anunța premiul: „Favorita A.C.E.” De data asta ştia ce înseamnă – Atlantic City Electric. Încercă să guste gluma fără să se gândească prea mult la propria factură de la furnizorul de electricitate, probabil scadentă. O surprindea că Tig e de acord cu tot consumul ăsta inutil de electricitate, într-un cartier care era departe de a fi prosper. Pe de altă parte, se putea şi ca Tig s-o condamne chiar în clipa asta, cocoțată pe podiumul ei uman. Willa privi grupul lui Tig printre toate contururile acelea umane întunecate, aureolate de electricitatea de la Atlantic City. Zeke li se alăturase şi interacționa în mod vizibil. Lăsase în urmă ochii goi de deznădejde, pentru nivelul lui obişnuit de lejeritate socială, o genă a personalității pe care trebuie s-o fi luat de la Iano. Sau poate le venea firesc, din simplul fapt că amândoi se născuseră superbi, tată şi fiu. Oamenilor frumoşi le plăcea să spună că înfățişarea nu contează, în timp ce aruncau cu moneda asta în stânga şi-n dreapta, ca nişte novici într-ale jafului de bănci.

Dusty scânci şi ea îl frecă pe spate, regretând dispoziția proastă şi cinică pe care probabil că o revărsa ca pe un virus asupra celor din jur. Orice femeie normală ar fi fost fericită şi binecuvântată să aibă un soț şi un fiu arătos. Dar rezervele de *fericire* şi de *binecuvântare* erau cam slabe în iarna aceea, iar Willa căuta ceva care s-o scoată din starea de panică. O vreme fusese Mary Treat, atât de aproape, încât mai c-o atinsese – aşa crezuse, dar se înşelase. După ce a primit lovitura asta, Willa a încercat să-şi îndrepte

privirea spre Crăciun, când oamenii pe care îi iubea aveau să fie laolaltă. Şi ziua decursese destul de bine. Grecii sărbătoreau Crăciunul cu biserică şi cu mâncare, iar ce-i lipsea generației lui Iano în materie de evlavie compensau în bucătărie. Îşi petrecuseră ziua toți patru, preparând un picior de miel înăbuşit, făcând *papoutsakia*[51] şi supă *avgolemono*[52] şi *diples*[53], încinşi toți cu şorțuri şi vorbind între ei, rememorând festinurile de Crăciun din numeroasele bucătării ale vieții lor de familie. Anul sabatic în Cipru când, memorabil, au mâncat o caracatiță. Apartamentul studențesc în care au spălat vasele la duş, pe care Tig şi Zeke nu aveau cum să şi-l amintească, dar jurau că da. Miei întregi la frigare, Crăciunurile când s-au întors la Phoenix. Prăjitura cu lămâie a mătuşii Athena. Rememorarea asta ar fi trebuit s-o facă fericită pe Willa, ceea ce aproape reuşise. Şi acum vasele erau în chiuvetă.

Grupul lui Jorge se îndepărtase de pădurea electrică, spre centrul întunecat al unei intersecții, mai aproape de Willa. O privi pe Tig cum îi căra la pumni în cap lui Zeke, teatral, operând ca o sonetă din poziția ei superioară. Zeke intra în joc, lăsându-se tot mai mult în jos cu fiecare lovitură, dar apoi dintr-odată sări, o înşfăcă de pe umerii lui Jorge şi o ținu atârnată în aer preț de câteva momente de zvârcolire şi zbierete, în timp ce anii lor de şcoală generală i se perindau Willei prin fața ochilor. Zeke se dezvoltase fizic devreme, ceea ce-i asigurase succesul la sporturi şi la fete în

---

51 Rețetă de vinete umplute, asemănătoare cu musacaua, care îşi ia numele de la asemănarea cu un papuc.

52 Supă de pui dreasă cu un sos special din ou şi lămâie (*avgolemono*).

53 Desert preparat dintr-o foaie subțire asemănătoare cu cea de baclava, rulată şi prăjită în ulei, apoi cufundată în sirop de zahăr sau de miere.

liceu, probabil că şi după. Numai Tig refuza să cadă pradă farmecelor lui. Când o lăsă pe picioarele ei, izbucni în veşnica lor ceartă, destul de tare cât s-o audă şi Willa cum trece de la o limbă la alta, *cabrón* şi *pendejo* împletindu-se firesc cu „ia uite tupeu la el, bogătanul”. Willa se hotărî să-i caute pe Iano şi pe Nick.

Îi găsi câteva cvartale mai în spate, încercând să schimbe rezervorul din sistemul de oxigen portabil, blocat. Iano se lumină.

— Willa! Slavă Domnului, suntem salvaţi.

Ea se alarmă văzând indicatorul la zero. Îndesase un rezervor suplimentar în plasa de sub cărucior, dar nu se aştepta să aibă nevoie de el. Însă Nick stătuse pe sistemul portabil pe toată durata mesei de Crăciun în aer liber, la fel şi acum, în ieşirea asta prelungită. Avea să fie o seară cu două rezervoare – probabil risipa cea mai mare a vacanţei lor. Cu mâini tremurătoare, răsuci valvele ca să detaşeze cartuşele. Ce lume era aia în care bolnavii în stare critică erau lăsaţi pe mâinile unor amatori ca ei, bâjbâind pe întuneric?

— Mi-a fost aşa de frică, spuse Iano. A încercat el să-mi spună cum se face, dar nu reuşeam să disting nimic pe ecranele alea mici. Mi-era teamă să nu-l închid.

— Nu e vina ta. Ar fi trebuit să mă gândesc din timp.

— Tata, ce zici de asta? Era să te omor, dar scapi tu.

Inima Willei bătea ca nebuna, mai ales pentru Iano, căruia puţin îi mai lipsise să-şi vadă tatăl asfixiat sub ochii lui, în lucirea tembelă a luminilor de Crăciun. Sufletul acela frumos şi plutitor ar fi purtat povara. Asta în vreme ce lui Nick părea să nici nu-i pese că scăpase ca prin urechile acului. Încruntat, mut, cu o pătură peste membrele ciuntite, se holba în josul străzii întunecate, evitând înadins să se uite la Willa. De când se întorsese de la recuperare, aproape că nu vorbise cu nimeni. În mod normal, răgazul ar fi fost

binevenit, doar că tăcerea lui Nick era ciudat de greşită, la fel ca vremea de afară, prea caldă pentru luna decembrie. Fără fanfaronada lui, Nick era o carcasă goală.

— Ce-i cu tine, *moro*? Nu-ți face griji. Îi dădeam noi de cap.

— Da, îi dădeați, minți ea.

El o privi lung.

— Vrei să-l iau pe Dusty la o plimbare?

Ea scutură din cap, îndepărtându-l cu buzele strânse, căci cuvintele ar fi putut dezlănțui şuvoiul de emoție pe care îl aduna în gât de ore întregi. Era mult prea jenant să te mişti de colo-colo plângând, în plin festival de luminițe de Crăciun. Veselie prefăcută, asta trebuia să fie. Îl luă de braț pe Iano, ca să-l ajute să împingă căruciorul lui Nick pe pavajul denivelat, şi încercă să reconstruiască strălucirea pasageră pe care o simțise la sosire – sentimentul că păşiseră într-un timp şi într-un loc exotic, unde oamenii ieşeau noaptea şi se plimbau împreună, bucurându-se de cartier. Dar mulțimea se subția. Şi Iano nu-i muşcase veselia prefăcută.

— Ia spune-mi. E Crăciunul şi tu ai fost tristă toată ziua.

— Nu. Azi a fost o zi bună.

— Nu mă lua cu de-astea, *moro*. Tu eşti tristă de o sută de ani.

— Nu-i tocmai frumos din partea ta, spuse ea râzând, apoi ochii şi nasul începură să-i curgă ca un robinet şi nici măcar nu avea şervețele la ea. Păstra lucrurile de felul ăsta, dimpreună cu portofelul şi cheile de la maşină, în buzunarele hainei, dar în seara aia o lăsase acasă. O tunică veche bleumarin folosită pe post de poşetă era numai bună pentru oamenii care ieşeau din casă doar ca să meargă la băcănie sau ca să plimbe câinele. Gâtul Willei se crispă în jurul unui zgomot pe care ar fi vrut să-l scoată.

— *Moraki mou.* Ce mă fac eu cu tine?

Iano îi lipi capul de umărul lui, ceea ce le îngreună înaintarea, dar merseră mai departe.

— Nu ştiu. Dă-mă la schimb.

În formația asta ciudată, o luară în josul cvartalului, învăluit de energia mocnită a unei petreceri pe cale să se stingă. Ea îi zări pe Tig şi pe Zeke. Iano le făcu cu mâna.

— Unde-s toți prietenii voştri?

— Ne-au dat papucii, spuse Zeke. Suntem nişte plicticoşi.

— Nu cred că voiau sub nicio formă să fie văzuți cu lingăul unor investitori de fonduri speculative.

— Te rog să mă scuzi că sprijin economia. Bănuiesc că prietenii tăi n-au nevoie de slujbe, nu-i aşa?

— Te pomeneşti că bogăției tăi se țin de slujbe în Vineland.

— *Ela*, spuse Iano. Ajunge.

— Întreb şi eu. Chiar îşi cheltuiesc milioanele pe lucruri care creează locuri de muncă?

— În țara asta? N-aş zice. Poți cumpăra doar o cantitate limitată de bunuri.

Iano se opri atât de brusc, că încărcătura lui tăcută din scaunul cu rotile se smuci în față.

— Voi doi chiar n-aveți de gând să vă potoliți? Îi provocați mamei voastre o cădere nervoasă.

— Nu-i adevărat, protestă Willa.

— Bine, las-o baltă. Ne place la nebunie să-i vedem pe copiii noştri cum se sfârtecă unul pe altul.

— *Unde* s-au dus prietenii voştri? întrebă Willa.

— Să dea o tură cu maşina. Dar noi am vrut să rămânem alături de scumpa şi draga noastră familie, spuse Tig, iscodind de aproape chipul Willei. Chiar îți provocăm o cădere nervoasă?

— Nu! Sunt bine.

— În secolul nostru, asta se numeşte depresie, spuse Zeke cu un aer teritorial.

— Nu vă faceți griji pentru mine, spuse Willa, într-un fel care până şi ei i se păru patetic.

— Dar am avut un Crăciun perfect! insistă Tig, de parcă ar fi avut doisprezece ani.

— Ştiu, scumpo. Atâta doar că... nu e ce mi-am închipuit pentru etapa asta din viața noastră.

— Mamei tale îi e dor de Virginia.

— Nu! ripostă Willa, privindu-l pe Iano cu surprindere. Nu despre asta-i vorba. Nu m-a deranjat că ne-am tot mutat de colo-colo. Doar c-am crezut c-o să ne stabilim undeva în cele din urmă. Într-o casă cu... ştiți şi voi.

— Cu acoperiş şi cu pereți? întrebă Zeke în joacă, dar Willa se simți împunsă; o jumătate de oră mai devreme, i se părea o casă destul de bună pentru fiul lui.

— Am *crezut*, spuse ea, că *în cele din urmă* o să terminăm cu grijile şi o să ne retragem într-un soi de confort acceptabil. Unde voi doi să veniți să ne vizitați. Cu nepoți. Din locuri unde voi înşivă să aveți casele şi locurile voastre de muncă.

— Uuu, şuieră Tig. Pe mama o vizitează Spiritul Trecutelor Fantezii Capitaliste.

— Nu cred că cer prea mult, se zbârli Willa.

— Nimeni nu crede că cere prea mult, se zbârli şi Tig.

— Foarte bine, Tig. Atunci de ce ne fâțâim prin tărâmul ăsta fantezist? Asta-i curată deghizare. O mulțime de oameni săraci care se fac că au bani de aruncat pe sărbătoarea mă-sii şi pe electricitate. Ce i-a apucat pe toți cu prefăcătoria asta?

— Bună întrebare, mamă, spuse ea, câştigând din trei cuvinte, cum făcea Tig întotdeauna.

Willa hotărî că-i ajunsese maternitatea pe seara aceea, dacă nu chiar pentru tot restul anilor pe care îi mai avea de

trăit. Cumva făcuseră un tur complet şi acum se apropiau din nou de curtea cu *Heisborn*. Bebeluşul de jucărie din iesle era o replică atât de fidelă, încât la început, Willa se lăsă păcălită preţ de o clipă – de fapt, alarmată. La o privire mai atentă, văzu că era prins de pătuţul de lemn cu un soi de lăcăţel, probabil o măsură de siguranţă antifurt. Asemenea realism venea la pachet cu un preţ.

— Dă-mi voie să zic doar că nu-s eu ăla care încă-şi parchează curu' acasă, cu părinţii, spuse Zeke.

— Dă-mi voie să zic doar că nu-s eu aia care şi-a abandonat copilul.

— Tig, serios acum, spuse Willa.

Tig o ignoră.

— Nu-mi răspunzi niciodată. Unde merg toţi banii ăştia fabuloşi şi responsabili pe care-i investeşti?

— În toată lumea. Microcredite, îi ajută pe oameni să-şi crească afacerile, chestii de-astea. Şi, la fiecare tranzacţie, un pic merge şi la Zeke, Mike şi Jake.

Willa îl văzu jubilând în micuţa lui victorie şi înţelese că aşa e Zeke când „se dă la fund".

— Cei trei muschetari violează planeta. Daţi-i bătaie, băieţi!

— Creşti sau mori, Tiggo. Pur şi simplu, asta-i legea economiei noastre. N-ai cum s-o fentezi. E la fel ca legea lui Darwin, supravieţuieşte cel mai puternic.

— Da, doar că legea ta e inventată, pe când legile naturale nu. Ce n-ai cum să *fentezi* e că nu mai ai loc să creşti.

— Vă mai amintiţi când eraţi mici şi opream maşina şi vă puneam pe amândoi în iarbă, pe marginea drumului? întrebă Iano.

Willa îl luă de braţ pe Iano şi îl trase cu blândeţe de pe câmpul de luptă.

— Aminteşte-mi, te rog, de ce nu i-am lăsat acolo.

Abia acum observă şi Iano păpuşa realistă din scena Naşterii.

— Doamne, ia uite. Am putea să ne luăm şi noi vreo două de-astea.

— Cred că-n anul zero al erei noastre, pediatrii din Bethleem spuneau tot ca ăştia de acum, că pe spate e cel mai bine, cugetă Willa.

Iano încuviinţă din cap.

— Slavă Domnului! Închipuie-ţi cum ar arăta toate scenele de Crăciun dacă bebeluşii ar fi culcaţi cu fundu-n sus în iesle.

Progeniturile escaladau spre un nivel al decibelilor care începuse să atragă atenţia.

— Uite ce e, supravieţuieşte ăla care e-n stare să-i smulgă altuia mâncarea din gură. Ăsta-i necazul cu lumea cea veche şi rea. Piticilor, regret şi n-am cuvinte. E bine, vrei aşa?

— Vrei, vrei, *vrei*! ţipă Tig. N-ai altă forţă-n ecuaţie. Deci să-nţeleg că trebuie să fii curvă şi să-l lingi la boaşe pe taurul ăl' mai tare de pe Wall Street, da?

Nick înălţă din umeri, cu o chicoteală abia auzită – primul semn de viaţă de ore întregi.

— O! El s-a născut! spuse Willa.

O izbi aşa cum fac adesea revelaţiile, când nimeni nu mai vrea să dezlege niciun mister. HEISBORN era de fapt un *He Is Born*, prost executat. Literele erau prea mari ca să încapă în curte cu tot cu spaţiile dintre cuvinte.

— Ce naiba, spuse Zeke. Pe mama a apucat-o pioşenia.

— Nu m-a apucat, crede-mă.

În sfârşit, familia se potoli. Încă o dată, Tig îi aruncă o privire cercetătoare.

— Mamă, ai văzut ieslea cu invazia extraterestră? E mai jos, în următorul cvartal.

— Cred că am ratat invazia extraterestră.

Compasiunea din privirea aceea trebuie să fi fost numai în capul ei, se gândi Willa, dar Tig o luă prin surprindere, apucând-o de mână.

— Hai! E preferata mea, trebuie s-o vezi înainte să ne întoarcem.

Tig părea atât de mică, o fetiță târându-şi mama spre ceva ce avea nevoie să împărtăşească. Nu i-a dat drumul Willei până când n-au fost amândouă în fața expunerii, privind-o, o instalație încărcată cu mici creaturi cu ochii bulbucați şi cu nave spațiale care umpleau gazonul, un soi de Grandma Moses descreierată în varianta *sci-fi*. Willei i-a luat un moment să-şi dea seama că totul era făcut din sticle de plastic. Sticle de înălbitor, sticle de sifon, toate tăiate şi inteligent reasamblate în *personae* cu ochi din capace de plastic şi membre umflate şi îndoite. Nu erau două la fel. Willei îi căzură ochii pe un căpcăun cu un singur corn şi un singur ochi. Referința culturală trimitea la un creator de o anumită vârstă.

— Trăiască detergentul la sticlă! spuse Tig.

— E chiar tare, aprobă Willa. A câştigat vreun premiu?

— Neaaa. Cum să câştige? N-are luminițe.

Willa nici nu observase până să-i arate Tig – expunerea nu avea luminițe. Vizitatorii de plastic reciclat ai planetei Pământ profitau de lumina reciclată, scăldându-se în luciul electric al vecinilor de peste tot.

***

Era de aşteptat să mai aibă crize de plâns şi probleme cu somnul, explicase pediatrul, făcea parte din procesul de doliu. Willa se jena amintindu-şi cum se uitase lung la doctor. El se referise la bebeluş, nu la ea. Dar poate că pur şi simplu aşa stăteau lucrurile: într-o viață de pierderi, oamenii se răsuceau pe toate părțile. Plângeau. Dr. Patel

fusese răbdător cu lunga lor listă de întrebări la controlul de şase luni al lui Dusty, asigurându-le pe Willa şi pe Tig că nu mai aveau motive de îngrijorare: mânca bine, lua în greutate, se dezvolta normal, era gata să treacă la hrană solidă. Puteau să stea liniştite. Dusty n-avea să le moară noaptea în casă.

Nick da.

— De-asta avem familii, explică Willa în bezna camerei lui Nick. Ca să nu fie o zi în care să nu ne îmbolnăvim de îngrijorare.

Concentratorul de oxigen şuiera şi şuiera, valuri izbindu-se de mal.

— Aveam un vis când eram mică, spuse Tig visătoare, ea, care încă era, care mereu avea să fie mică. Se făcea că încerc să car apă. Trebuia s-o duc de colo până colo, altfel avea să se întâmple ceva rău. Tu sau tata sau altcineva putea să moară. Nu aveam găleată, nimic, doar mâinile goale. Şi tot luam apă în căuşul palmei, ca şi când ar fi fost o legătură de bețe, şi bineînțeles că se vărsa toată.

Willa încuviință din cap.

— Aşa o să ți se pară viața când o să ai copii.

Stăteau amândouă şi se uitau la Nick cum doarme, proptit aproape în şezut pe patul lui simandicos, cu bărbia ieşită în afară. Corpul i se înclina aşa întotdeauna, de parcă s-ar fi întins după ceva până şi în somn. Asistentele o numeau „foame de aer”. Un instinct. Corpul îşi aminteşte să supraviețuiască, chiar şi atunci când mintea e pe pauză.

— Am deja, spuse Tig.

— Ce ai?

— Copil. Pe Dusty.

— Sigur că da. Pe Dusty o să-l ai mereu. Doar e nepotul tău.

— Mamă. Tu chiar nu vezi? Sau te faci, fiindcă-i Zeke copilul de aur?

— O, scumpo. Nu-mi face asta.

Tig se întinse la podea după lucrul de mână. De când se născuse Dusty, îi făcuse o serie de jachete, tot mai mari pe măsură ce creştea, toate pe acelaşi model: dintr-o bucată, într-o formă ciudată, cu colțuri şi unghiuri. Când termina, le împăturea, petrecea marginile peste umăr şi hopa, uite un chimono de bebeluş. Tricotase şi o grămadă de căciulițe, botoşei, dar jachetele origami o uimeau pe Willa de fiecare dată. Asta de acum avea dungi groase, portocalii şi albastre, dacă îşi amintea bine. În cameră era prea întuneric ca să distingă culorile.

Stăteau ghemuite împreună, mamă şi fiică, în fotoliul rabatabil căruia îi spuneau cu toții Scaunul Cur-Mare, construit anume pentru oamenii cu acea constituție. Era o vechitură, catifea reiată maronie, mai mult decât uriaşă. Tig încăpea cu totul pe lățime. Willa nu mai văzuse în viața ei o asemenea piesă de mobilier, nici măcar nu ştia că există aşa ceva, dar văzuse fundurile, desigur, deci avea sens. Fotoliul rabatabil fusese al unuia dintre pacienții Sondrei, acum în îngrijire paliativă, iar familia voia ca toată mobila să dispară. Jorge li l-a adus cu camionul unui prieten şi cu o gaşcă de tipi care să-l care înăuntru, după ce a aflat că cineva trebuie să stea de veghe toată noaptea la căpătâiul lui Nick. I se întâmpla des să-i cadă canula de pe față sau să adoarmă într-o poziție greşită şi atunci începea să horcăie, ceea ce-l alerta pe cel care stătea de veghe să-i pună la loc canula sau pe pacient cu totul.

De obicei, stătea o singură persoană; de obicei, persoana aia era Iano. Dar sosirea lui Zeke dăduse lucrurile peste cap. Ca să-l facă să-şi uite propunerea jenantă şi scandalos de scumpă de a sta la hotel, Willa i-a sugerat să împartă cu Iano salteaua din camera de zi în cele câteva nopți cât avea de gând să rămână. Ea şi Tig aveau să stea pe fotoliu. Acum, că-l dăduseră cu destul neutralizant cât să scape de

izul vag de urină, era seducător de confortabil, aşa că pe Willa n-o deranja să stea acolo. Sau n-o deranjase, înainte ca Tig să bată în retragere. Aşa cum anticipase.

Willa încercă s-o mângâie pe cap şi, surprinzător, Tig o lăsă. Nu-i cercetase niciodată dreadurile fiicei sale şi acum descoperea că textura le e şi mai moale, şi mai fermă decât se aşteptase. Fiecare creştea din propria pătrăţică pe pielea capului lui Tig, parte dintr-o reţea perfect împărţită. Să petreacă o noapte aşa, la câţiva centimetri de craniul fiicei sale şi de tot ce se afla înăuntru, era o tandră agonie pe care Willa nu i-ar fi putut-o explica altcuiva decât mamei sale.

— Zeke nu e copil de aur mai mult decât eşti tu, încercă ea. Te ataşezi diferit de fiecare dintre copiii tăi, dar îi iubeşti la fel. Ştiu că nu mă crezi. Dar ăsta-i adevărul.

— Sunt prea mare ca să-mi mai spui lucruri de-astea, mamă.

— Din câte văd, nu eşti.

— Nu-ţi cer să mă iubeşti. Ce vreau să spun e că-l iubesc pe Dusty şi că vreau să-l păstrez.

— Scumpa mea. Aici nu e o chestie de „putem să-l păstrăm”. Nu-i un căţeluş.

Tig se întoarse spre ea – ochi întunecaţi scânteind în întuneric. Willa avea sentimentul incomod că nu poate ascunde niciun secret de ochii aceia, nici măcar hârtiile pe care, în curând, ea şi Zeke aveau să le ducă la notar.

— Ştiu la ce te referi când zici de Zeke, recunoscu Willa. Cred că n-a apucat să se ataşeze cu adevărat de copil. Era aşa deprimat...

— Poate că are motivele lui. Dar asta nu e o discuţie despre Zeke.

— Dar acum îşi vine în fire. Se simte mult mai bine decât la început.

— Şi nu s-a ataşat de copilul lui. Vrea să stea la Boston, să facă bani şi să iasă cu prietenii.

— Vrea să facă bani ca să ne ajute să ne păstrăm un acoperiş deasupra capului.

— Care cap, al *nostru*? Al tău, al meu şi al copilului pe care l-a lăsat baltă?

— Să te dai de ceasul morții pentru un salariu ca să trimiți bani familiei nu înseamnă abandon. Tinerii ca el fac asta de când lumea. În momentul de față e singurul dintre noi care are perspective foarte bune, aşa că apreciez efortul.

— *Perspective*, spuse Tig, rostind cuvântul de parcă ar fi fost o boală.

— Voi doi n-o să cădeți niciodată de acord. N-am ce să vă fac.

— Mamă. Nici măcar nu asculți. Ce-ți spun eu acum e ce ți-ar spune *el* dac-ar avea tupeu. În viața pe care şi-o doreşte el nu e loc de un bebeluş.

— Aşa am crezut şi eu la început. Un copil făcut din senin părea ceva destul de neobişnuit pentru un tip care face totul ca la carte. Detest s-o spun, însă am crezut că Helene l-a păcălit. Dar nu-i adevărat. Chiar şi-a dorit bebeluşul. M-a convins.

Tig trase aer în piept, o demonstrație de răbdare.

— Şi-*a dorit* bebeluşul, spuse ea. Perfect compus. Era înnebunit după ea, mamă. Helene a fost prima iubită din viața lui despre care credea că e efectiv prea bună pentru el. Îi era groază să n-o piardă. Bebeluşul a fost o greşeală, bineînțeles. Dar a convins-o să-l păstreze, gândindu-se că aşa o s-o țină lângă el.

Willa încremeni la auzul poveştii.

— Adică tu crezi că Helene nu voia bebeluşul?

— Voia să-şi facă felul, aia voia.

— Şi ce, vrei să spui că Zeke a crezut că bebeluşul o s-o țină legată de viață?

— El a păcălit-o pe *ea*, mamă. Dacă despre păcălit vorbim.

— Putea să întrerupă sarcina. Avea şi ea mintea ei.

Şi un Mercedes, şi un dulap plin cu Gucci, despre care Willa nu pomeni în acel moment.

Tig ridică din umeri.

— Poate că la momentul ăla nu prea mai avea minţile la ea. Şi Zeke e convingător. Tot ce ştiu e că nu şi-a închipuit vreodată că ea o să lase baltă un copil. Şi uite-aşa putea să şi-o păstreze pe minunata lui Helene.

— Cum de ştii tu toate astea?

— Fiindcă am ochi, urechi şi creier.

— Mulţumesc.

— Mamă, nu poţi să fii obiectivă cu copiii tăi. Ai spus-o cu gura ta, nu ne vezi defectele.

Willa înţelese că Tig îi arată milă folosind pluralul.

— Helene îl iubea pe Zeke. Pur şi simplu nu-mi vine să cred că nu l-ar fi iubit.

— A, era în limbă după Zeke, sigur că da. Ca toate domnişoarele. *Şi* n-avea ţiglele pe casă. Tocmai ce-ai spus-o, oamenii deprimaţi nu-s în stare să se ataşeze ca lumea. Aşadar, Helene..., clătină din cap Tig. Pe scenă s-a făcut întuneric beznă şi ea n-a mai văzut niciun motiv pentru care să iasă şi să-şi joace rolul.

Explicaţia sinuciderii o impresionă pe Willa prin economia de mijloace.

— Zeke avea impresia că poate s-o repare. În privinţa asta sunt sigură că ai dreptate. Înţeleg mai mult decât ai tu impresia. Fratele tău obţine aproape întotdeauna ce-şi doreşte, a avut o viaţă de vis. Până acum. Cineva ca el ar putea fi înclinat să creadă că e în stare să repare lucruri de nereparat.

— Dar s-a dus tot pe apa sâmbetei. Şi acum s-a împotmolit în acest serios efect colateral al greşelii lui majore. De ce-ar vrea să-l crească pe Dusty?

— Pentru că face întotdeauna ce e bine? În privința asta sigur nu poți să mă contrazici.

— Şi vrei să-l închizi în scenariul ăsta. Să-ți faci fiul să trăiască pentru totdeauna în casa asta care deja ne cade-n cap. Chiar dacă asta îl face să se simtă oribil.

— Vreau să fie fericit. E tot ce-mi doresc, pentru amândoi. De-aia şi avem grijă de Dusty. Am vorbit despre asta, mai mult decât crezi tu, şi i-am spus că vreau s-o fac. Până când îşi face o situație.

— O situație. Adică să-şi permită o bonă? La asta se rezumă tot?

— Nu-i de tine să-l iei pe Dusty, scumpo. E prea mult pentru tine în etapa asta a vieții.

— Dar în etapa *ta* nu e prea mult?

— Cred că mă descurc.

Tig îşi ridică lucrul de mână şi numără ochiurile cu degetele, ca şi când ar fi citit un document în Braille. Avea să termine jacheța în noaptea asta. Ultima avea nişte năsturaşi în formă de căței, recuperați de la un pulover vechi al lui Zeke pe care îl găsise într-o cutie cu suvenire. La început, Willa crezuse că era un gest tandru, dar acum se întreba dacă nu cumva Tig încerca să-şi tragă fratele înapoi către propriul ADN, ca atunci când îi arunci unui copoi o piesă de îmbrăcăminte a persoanei dispărute. Să-şi readucă laolaltă bucățile familiei împrăştiate.

Tig vorbi în sfârşit.

— Când o să împlinească Dusty douăzeci şi unu de ani, tu şi tata o să aveți optzeci.

— Nu *optzeci*.

Doamne sfinte, gândi Willa. Nu chiar, dar pe-acolo. Spuse:

— Nu pot să gândesc atât de departe în clipa asta.

— Dar tu eşti aia care urlă mereu la mine să gândesc în perspectivă.

— Ei, urlă. Zău aşa, Tig?

— Bine, care mă mustră. Care mă *informează*, pentru binele meu.

— Îmi pare rău dacă aşa simți. Cred că sunt pur şi simplu genul de persoană care plănuieşte lucrurile din timp. Lupul îşi schimbă părul, dar năravul ba.

La asta Tig nu mai răspunse nimic. Rămase pe gânduri, lovindu-şi încetişor andrelele înspre capătul rândului, apoi întorcând bucata şi clincănind cu ele înapoi.

— Nu-s furioasă pe tine, mamă, spuse în cele din urmă, părând absolut sinceră. Culmea e că-n familia asta, nimeni în afară de mine nu gândeşte cu adevărat în perspectivă.

— Eu chiar mă gândesc la viitorul lui Dusty. Crede-mă.

— Da, sigur. Şi-n timpul ăsta, Roma arde-n jurul tău. Tot aşa te gândeai şi la mine şi la Zeke când eram mici. Îmi pare rău, dar ştii?

— Nu, nu ştiu. Acum sunt împăratul Nero?

— Nu.

Tig părea reticentă în a deschide subiectul.

— Serios, chiar vreau să cunosc acuzațiile. Cum adică nu mă gândeam la voi?

Tig expiră.

— Bine, uite. Tot timpul, tu şi tata nu erați decât nişte albine lucrătoare în lupta asta pentru o viață mai grozavă şi mai bine plătită. Mută-te de la facultatea asta la ailaltă, oraş nou, casă nouă, ia-o de la capăt cu şcoala de fiecare dată când începeam şi eu să mă simt bine cu prietenii mei.

— E foarte nedrept ce spui! Dacă asta căutam, să fim bogați, o dădeam naibii de academie. Lupta era pentru titularizare. Nu aveam de ales, trebuia să ne mutăm. Siguranță, asta căutam.

— Ce păcat, fiindcă toate lucrurile de care-mi păsa mie zburau pe fereastră de fiecare dată când ne suiam în maşină şi plecam.

— Am făcut ce fac toți oamenii aflați în situația noastră, am încercat să avem o viață bună. Probabil că nu pot să m-aştept să înțelegi aşa ceva. Îmi pare rău c-ai avut o copilărie aşa de chinuită.

— Bine că până la urmă ați obținut viața minunată pentru care ați muncit din greu.

Tig întoarse puloverul şi începu un rând nou.

Willei îi vuiau urechile. Cum putea s-o lase pe copila asta să-i învârtă cuțitul în rană? Pur şi simplu nu trebuia să-i mai pese, începând din clipa asta.

— Păi, norocul lui Dusty, căci se pare că sunt definitiv şomeră. Pe el n-am cum să-l mai sacrific ca să mă cațăr pe scara profesională.

Tig nu se uită la ea.

— Nici măcar nu-i vorba despre Dusty. Ce spun e că v-ați pregătit pentru viitorul greşit. Nu doar tu. Toți cei de vârsta ta, cum să spun, parcă se chircesc în cutia asta făcută din idei primite de-a gata. Tu ai impresia că e vreun buncăr antiatomic, dar nu-i decât o cutie de rahat, mamă. E un carton plouat şi fleoşcăit. Şi tu spui: „Asta-i tot ce avem, o să reziste. În cutia asta o să fiu în siguranță!”

— Cred că nu pricep ce spui.

— Şi eu cred.

Victoria din trei cuvinte. Willa oftă din toți rărunchii. Rămasă fără vorbe şi aparent condamnată să domicilieze într-o cutie de carton făcută fleaşcă, o privi pe Tig cum termină încă un rând de ochiuri şi iar îl întoarce. În minte îi veniră maşinile de scris de modă veche, înaintarea fizică prin pagină, şi simți invidie pe felul acela de împlinire progresivă şi constantă. Îi era jenă că fiica ei era cea cu deprinderile practice în familie, invers decât te-ai fi aşteptat în mod normal. După ce Willa îi cumpărase lui Dusty prima lui hrană pentru bebeluşi, Tig punctase că borcănelele costau de douăzeci de ori mai mult decât valora conținutul

lor, ca să nu mai punem la socoteală aditivii, apoi se apucase să facă măr ras şi piure de legume în serii, pe care le congelase în tăviţele pentru cuburi de gheaţă, uşor de dezgheţat pentru mesele bebeluşului. Willa n-ar fi recunoscut-o în veci, dar aveau nevoie de fată prin preajmă. Ştia să facă toate lucrurile pe care femeile din generaţia Willei le săriseră de dragul de A Avea Totul.

— Chiar mi-am dat silinţa, să ştii. Ca părinte. V-am pus pe primul loc în toate felurile care mi-au stat în putinţă, ceea ce da, poate că n-a fost mare lucru. Dar măcar atâta merit trebuie să-mi recunoşti, altfel te dau jos în şuturi de pe Scaunul Cur-Mare.

Willa era sută la sută serioasă. Tig zâmbi.

–Ne mai certăm şi noi, mamă. Astea suntem. Îmi pare rău c-am fost rea.

Cu grijă, ca şi când s-ar fi atins de o vulpe ghemuită în poală, Willa îi mângâie din nou părul. Din nou, surprinzător, Tig o lăsă.

— Ţi-aduci aminte ce lupte crâncene mai dădeam ca să-ţi perii părul? În fiecare dimineaţă, înainte să pleci la şcoală. Doamne, Dumnezeule.

— Tata îi zicea Războiul de O Sută de Ani al Părului.

— Nu ne-a ţinut chiar atât.

— Nu. Te-ai dat bătută şi m-ai lăsat să umblu de capul meu, afro, prin şcoala generală.

— Anii tăi Brillo[54]. Scuze. Trebuie să recunosc că n-a fost cel mai grozav look al tău.

— Nup. De-aia mi-am făcut dreaduri. Acum am terminat-o pentru totdeauna cu războaiele părului.

— N-am fost mama potrivită pentru un păr ca al tău. În familia mea toţi l-am avut fin şi moale, de-aia nici nu ştiam

[54] Marcă de burete de sârmă.

altceva în afară de perie. La *aşa ceva* nu m-aş fi gândit în vecii vecilor, spuse Willa, trecându-şi un deget peste reţeaua de cărări făcute cu grijă. Zi-mi şi mie cum se face.

— Adică de unde începi? Pasul unu, te muţi la o mie de mile de mama şi de tâmpita ei de perie.

Willa râse.

— Dar cineva tot trebuie să te fi ajutat. Să tragi toate cărările astea, să împarţi părul în porţiunile astea mititele. E aşa de îngrijit şi de perfect, parc-ar fi o grădină micuţă.

Tig nu vorbi o vreme. Nick sforăia încet, la unison cu pompa de oxigen – era motivul pentru care se aflau acolo, şi totuşi atât de uşor de uitat. Fără aparatul auditiv, niciun tunet de pe pământ nu era în stare să-l trezească. De zile întregi, ceasul de lângă patul lui anunţa miezul nopţii cu o lucire intermitentă. Când se oprea curentul, chiar şi pentru scurt timp, toate ceasurile din casă o luau înapoi spre un imuabil punct de început. Din cauza umezelii din pereţi şi a instalaţiei electrice mult prea vechi, asta se întâmpla atât de des, încât nici nu le mai potriveau la loc.

Dintr-odată, Willa avu senzaţia ciudată că Tig plângea. Uşor, îi trase capul pe umărul ei şi-şi ţinu mâna acolo, ocrotindu-i jumătate de chip în căuşul palmei. Simţind umezeală.

— Tigger, dulceaţă. Ce s-a întâmplat?

— Nimic, doar că... mi-amintesc chestii.

— N-ai vorbit niciodată despre Cuba. Te-a rănit cineva acolo?

— Nu. Fix pe dos. M-au iubit. Mult, mult de tot.

— Cine?

— Familia lui Toto.

Tăcere meditativă.

— Din câte pot să ghicesc, nu e vorba despre o familie de căţei.

Willa simți o schimbare infinitezimală în muşchii faciali ai lui Tig. Un zâmbet.

— Aristoteles. În familie i se spune Toto.

— Ai ieşit cu un Aristotel? Doamne, asta sună a fantezie Tavoularis.

— Mda, m-am gândit şi eu. Tata şi-ar fi dat consimțământul numai după nume. Am întâlnit şi alte Antigone, îți vine să crezi? Cubanezii sunt aşa de citiți, e o nebunie. În josul străzii noastre era o brutărie care se numea Dulcineea.

— Dulcineea, ca în *Don Quijote*.

— Dap. Pe patron îl chema Cervantes Garcia. Pe fetele lui, Thalia, Erato şi Terpsihora. Spunea că speră la nouă fete, ca să aibă toate muzele în casă.

— Uau. E altceva decât îmi închipuiam despre Cuba.

— Ce-ți închipuiai? Maşini cu aripioare?

Willa se gândi.

— Sincer? Câțiva ani n-a fost pentru mine decât insula care mi-a mâncat fata. O gaură neagră. Cred c-am fost rănită c-ai dispărut şi pe urmă ai apărut din nou fără nicio explicație.

— Ce-ai fi vrut să-ți explic?

— Nu ştiu. Unde ai locuit, ce-ai făcut. De ce-ai rămas.

Urmă un lung moment de tăcere. Apoi:

— Am locuit în oraşul Trinidad. Ziceai că-i un tort aniversar.

— Începe ca un basm.

— Aşa a şi fost. Într-un fel.

— Cum de citesc aşa de mult? Din cauză că n-au televizor?

— Ba au televizor. Prind telenovele americane, ştiri BBC, orice. Se numeşte *paquete*. Te duci frumos în fiecare săptămână la taraba de ziare şi-ți încarci ce vrei pe un stick de memorie. Costă vreo doi dolari.

— Oh!

Willa simți o îngrijorare instinctivă pentru violarea drepturilor de autor.

— Citesc pentru că sunt educați. Toată lumea poate să meargă la facultate. Fermieri, mecanici, toată lumea, pentru că e complet gratuit. Totul e asigurat până la doctorat, inclusiv cazarea şi masa. Cărți, şampon, tampoane, spații de lucru. Rămâi la şcoală atâta timp cât vrei să studiezi.

Willa se gândi la datoriile lui Zeke şi la daunele colaterale, la viața de mercenar pe care era constrâns s-o ducă sub povara lor. Dar trebuia să fie şi acolo un cusur. Cubanezii trebuie să-şi plătească şi ei cumva cursa gratuită, prin lipsa locurilor de muncă după absolvire, ceva, pentru că basmele nu există în realitate. Argumentele astea îi stăteau pe vârful limbii, şi totuşi Willa se opri, amintindu-şi jubilația lui Tig pe umerii lui Jorge din seara aceea şi apoi coborârea în infern alături de fratele ei. Cum reuşea familia asta să-i strice fiecare sărbătoare. Dar nu aşa avea să scoată povestea de la ea.

— Spune-mi şi mie, cum arată un oraş ca un tort aniversar?

Tig se gândi, vădit surprinsă de întrebare.

— De fapt, arată mai degrabă ca nişte brioşe. Şiruri-şiruri de căsuțe albastre, roz, galbene, albe, toate cu fațade din stucaturi ca o glazură colorată, cu grilaje dantelate la ferestre. Străduțe înguste pavate cu piatră cubică, care fug toate la deal spre Plaza Mayor şi catedrală. Oraşul are cinci sute de ani şi l-au păstrat în stare perfectă.

Willa se gândi ce întrebare să pună mai departe. Se întreba ce înseamnă perfect, cine hotăra asta şi cum făceau de îl păstrau aşa. Desigur, se întreba şi cum de un temperament contestatar ca al lui Tig se potrivea într-o societate cunoscută nu tocmai pentru tolerarea dezacordului, dar întrebarea asta trebuia să mai aştepte.

Erau nişte ani de când Willa avea mari emoţii să nu strice aşa un interviu.

— Cum l-ai cunoscut pe Toto?

— Făceam autostopul. El se ducea într-un orăşel pe nume Bayamo, în extremitatea estică a insulei. I-am spus: „E bine la Bayamo, poţi să mă laşi acolo.” Dar eu habar n-aveam că până la Bayamo sunt nouă ore cu maşina. Ne-am oprit să mâncăm de prânz. Ne-am oprit să facem pipi în tufişuri – tufişuri separate, bineînţeles. Ne-am oprit pe o plajă secretă, fiindcă voia s-o văd. Când am ajuns la Bayamo, eram... prieteni.

— S-a îndrăgostit de tine. Fiindcă eşti minunea minunilor.

— Mamă. În universul tipilor, jumătate mă cred o ciudată mică cu gura mare.

— Slavă Domnului. Serios acum, cine ar avea timp pentru *toţi* tipii din univers?

Tig lăsă să-i scape un chicotit din burtă exact ca al lui Dusty, la care Willa îşi dădu seama cu un mic şoc că au ADN comun. Era următoarea lui rudă după Zeke, de acelaşi grad ca Willa.

— Ce căuta noul tău prieten la capătul acestei lungi călătorii?

— Voia să-şi vadă prietena. Doctoriţă. Tocmai absolvise facultatea de medicină şi guvernul te trimite undeva, să lucrezi timp de doi ani. După, te duci unde vrei tu. Cei mai buni dintre studenţi ajung să conducă dispensare în satele cele mai micuţe. E acelaşi tip de clădire peste tot, doctorul locuieşte la etaj şi dispensarul e la parter, iar treburile medicale sunt toate gratuite, dar probabil că asta ştii deja.

— Stai aşa. Cel mai tare din parcare e trimis la naiba-n praznic? Sună ca o pedeapsă.

— Ba nu. Ia gândeşte-te. Dacă locuieşti la ceva distanţă de spital, vrei cel mai bun doctor din oraş. Cineva care să se descurce cu diagnostice, urgenţe, chestii de-astea.

— Înţeleg din punctul de vedere al pacientului. Şi totuşi. Cum de nu-şi strică mediile intenţionat studenţii la medicină, ca să nu fie nevoiţi să meargă în gulag?

Tig expiră.

— E o onoare imensă. Măcar atâta lucru pot să-ţi spun. Nu toată lumea e egoistă. Şi nu toate orăşelele înseamnă gulag. Că-ţi vine să crezi sau nu.

Willa se dădu câţiva paşi înapoi de pe marginea prăpastiei.

— Zi-mi cum e Toto.

— Păi, cum să-ţi spun eu ţie, cea mai dulce persoană pe care ţi-o poţi imagina? Are patru surori mai mari, cred că de-aia. L-au învăţat cum să facă un compliment, cum să asculte, şi nu doar să vorbească. Mai e şi creierul familiei. Două diplome, chimie medicinală şi inginerie.

— Şi ce face, e profesor?

— Lector, cu jumătate de normă, ca tata. Dar face mai mulţi bani ca mecanic. Au o afacere de familie, repară maşini.

— Deci aşa ai învăţat. Te-au pus la muncă.

— M-au pus la muncă.

— Locuiai cu familia lui Toto?

— Dap. Toţi mă credeau adorabilă. Surorile lui, mama, tatăl. Aşa de deşteaptă, aşa de drăguţă, *chiquita Antigoñita*. Practic, m-au adoptat.

Willa murea de gelozie.

— Şi *noi* credem că eşti adorabilă.

Tig emise un râs tăios, mut.

— Dar mi se pare că tu şi Toto nu eraţi tocmai frate şi soră.

— Vrei să spui că nu-mi administra pedepse crude şi neobişnuite? Nu, nu se purta ca frate-meu.

— Cred că ce-ntreb eu e...

— Ştiu ce întrebi. Dacă făceam sex? Da, mamă. Dacă ne protejam? Da, mamă.

— Tig, fie-ți milă. Încerc să întreb ce însemnați unul pentru celălalt.

— Nu ştiu. Lumea toată?

— Bine. Am priceput.

— Aveam locşorul nostru. Era minuscul. Practic, era o magazie. Dar am făcut-o drăguță. Am trăit şi-n locuri mai rele, ca să ți-o spun pe-a dreaptă.

— Ca acum?

— Poate. Într-un fel. Adică... sigur, casa asta e mai mare şi are țevi proprii, dar nu-i tocmai confortabilă.

— Stai aşa. Ce vrei să spui, că nu e confortabil să stai cu mama ta într-un scaun rabatabil imens?

Tig tăcu. Willa încercă să fie răbdătoare, dar nu mai urmă nimic.

— Nu eşti obligată să răspunzi dacă nu vrei. De ce te-ai întors?

Tig ridică din umeri.

— S-au stricat lucrurile.

— Îmi pare rău, scumpo. Eu mă bucur că eşti aici, recunosc. Dar nu mă bucur pentru motivul care te-a făcut să-l părăseşti, indiferent care ar fi. Cred că a durut rău.

Tig suspină adânc şi respirația i se înfioră într-un fel pe care Willa şi-l amintea din copilăria fetei. De obicei, în dâra lacrimilor.

— Nu eşti obligată să vorbeşti despre asta. Doar că te doare în continuare dacă n-o faci.

— Şi uneori te doare şi dac-o faci.

— Da. Uneori şi dac-o faci. Îmi închipui că aveai o situație complicată şi cu viza. Ceea ce nu e vina ta.

— Mda, nu eram legală. Să nu le spui lui Zeke sau lui tata. Guvernul cubanez n-avea nicio treabă că eram acolo, problema era cu toate restricțiile Statelor Unite. Eram nevoită s-o iau prin Mexic şi să zbor înapoi la Cancún la fiecare nouăzeci de zile, ca să reintru cu o viză de turist. Sau, în fine, aşa ar fi trebuit. Ştii, devenise pur şi simplu complicat. Nu voiam să bag familia în probleme.

— Sigur că da. Dar probabil că li s-a rupt inima tuturor. Să trebuiască să pleci din nişte tâmpite de motive legale.

Tig clătină încetişor din cap, timp îndelungat. Ca şi când ar fi încercat să se convingă de ceva. În cele din urmă, vorbi:

— Mai era un motiv. Ştii cine era prietena pe care se ducea s-o vadă la Bayamo, doctorița? Era soția lui Toto.

— *Soția*. O, scumpo.

— Ştiu. Proastă, proastă ce-am fost. El mi-a spus de la început. Nu mi-a ascuns deloc că e căsătorit. Am rămas prin Bayamo un weekend şi m-a invitat să merg înapoi cu el la Trinidad, să-i întâlnesc familia. Şi uite-aşa, dintr-una într-alta...

— Vorba aia.

— Nu mă judeca, mamă.

— Nu te judec. Cred că sunt furioasă pe el. Şi pe familia lui, pe toți care te-au încurajat în treaba asta.

— Mă plăceau cu toții mai mult decât pe ea. Lucia, aşa o chema. Aşa o *cheamă*. Toto nu era singurul căruia îi părea rău de căsătorie. Mama şi toate surorile lui spuneau că ştiu că fusese o greşeală să se însoare atât de tânăr. Aveau nouăsprezece ani sau cam aşa ceva. Apoi facultatea, postuniversitara, şcoala medicală... Cu timpul, au ajuns să fie foarte diferiți unul de celălalt.

— Se mai întâmplă. Dar sunt sigură că au şi-n Cuba chestia aia care se cheamă divorț.

— O, Doamne, da. Nimeni nu-şi bate capul prea tare cu o căsătorie.

— Şi atunci?

— Şi atunci. Mi-e greu să vorbesc despre asta. De ce-ar fi bătut el atâta cale cu maşina până la Bayamo, o dată pe lună, când benzina e îngrozitor de scumpă şi toate cele?

— Probabil fiindcă o mai iubea?

— Nu. Ca să-şi vadă copiii.

— Of.

— *Doi* copii. Un băiat şi o fată.

— A făcut copii? Cât era studentă la medicină?

— Asta nu-i o problemă, în Cuba situația creşelor e raiul pe pământ. Problema e că Toto e tatăl lor. M-am îndrăgostit de un bărbat însurat, cu doi copii mici. Îți vine să crezi?

— O, Doamne. Acum înțeleg. După ce i se terminau cei doi ani în orăşelul ăla de la naiba-n praznic, el şi Lucia trebuiau să rezolve lucrurile cumva. Probabil să se mute în acelaşi oraş şi să facă un soi de aranjament parental.

— Dap. Şi eu n-aveam nicio treabă în ecuația aia. El chiar voia să rămân. Dar având în vedere statutul meu, nu puteam să-i fac nicio promisiune de viitor. Aici trebuia să fiu cinstită. Nu voiam să renunțe la nimic din cauza mea.

— A fost o decizie aşa de neegoistă. Şi dureroasă. Nimeni nu face asta la vârsta ta.

Ea ridică din umeri.

— Eu sunt de vârsta mea. Şi am făcut-o.

— Aşa e.

Tig se frecă la nas.

— Mai ştii când a venit la noi bucățica aia toată numai în piele şi i-ai ținut conferința despre căsătorie? Cum că nu poți să câştigi cursa dacă nu alergi maratonul? Cred că eu am ştiut dintotdeauna treaba asta. Din ce-am văzut la tine şi la tata.

Willa era împietrită, din prea multe motive ca să le poată număra. O luă în brațe pe Tig.

— Să ştii şi să faci sunt lucruri diferite. Ai făcut cel mai greu lucru din lume. Habar n-aveam.

Tig se ghemui în braţele Willei şi plânse, lăsându-se pradă durerii, în timp ce Willa era măcinată de o avalanşă de amintiri – Tig în pragul uşii din Virginia, înfrântă, ca un câine bătut. Tig în stare de şoc, în camera de zi, în timp ce ea şi Iano îşi revărsau angoasa în legătură cu pierderea totală a siguranţei, transformând prea mult din ea în furia îndreptată spre o fiică nestatornică. Iano ţinându-i conferinţe despre cum ar trebui să se apuce din nou de şcoală. Vorbindu-i unui copil. Willa regreta fiecare clipă în care dăduse greş, îşi strângea fiica la piept şi o mângâia pe păr, minunându-se de cum pot inimile mamelor şi fiicelor să se frângă de atâtea ori şi totuşi să nu înveţe să se apere. Se gândea la toate dăţile când se făcuse bucăţi în braţele mamei sale, pentru ca după să se lase însăilată la loc.

Când Willa îşi găsi în cele din urmă cuvintele, le auzi cu vocea mamei ei şi le rosti tare:

— Spune-mi despre ceva ce făceai cu Toto şi te făcea fericită.

— Mamă. S-a terminat. Acum sunt cu Jorge.

— Aşa e, şi cred că ţi se pare lipsit de loialitate să vorbeşti despre cineva pe care l-ai iubit înainte. S-ar putea ca nici pentru asta să nu fiu mama potrivită. Eu n-am iubit decât o singură persoană. Ceea ce e atât de ciudat! Majoritatea oamenilor sunt ca tine, îşi lasă bucăţi împrăştiate pe drum.

— Dar acum sunt fericită. Cu Jorge. Aşa că nu ştiu de ce sunt aşa de *tristă*.

— Probabil pentru că nu s-a vindecat încă. Încerci să uiţi lucruri pe care inima ta vrea să şi le amintească.

— Trecutul e trecut.

— Aşa e. Şi ai fost fericită, fericită de-adevăratelea, aşa că merită să-ți amintești. Povesteşte-mi ceva minunat. Plaja secretă.

Tig clătină din cap, grădină de dreaduri.

— Nu. O să-ți povestesc cea mai frumoasă întâlnire din viața mea. Ne-am dus la restaurant.

— Cu vreo ocazie specială?

— O, da. Era un loc dichisit, mult prea scump ca să ți-l permiți toată ziua. Era a patruzecea aniversare a lui Lorenzo şi a Nataliei. Părinții lui Toto. Au scos toată familia în oraş.

Cea mai frumoasă întâlnire romantică din viața fetei ei fusese o aniversare a părinților fostului iubit. Willa o luă personal. Felul ei de a fi mamă îi împinsese fiica să caute adăpost în familia unor străini.

— Chiar că trebuie să fi fost un restaurant de soi.

— O, Doamne, şi-ncă cum! Într-o casă veche, de sute de ani. Familia respectivă o are dinaintea revoluției, aşa că mare parte din mobilă e originală şi totul în locul ăla e frumos şi vechi şi perfect. Cum ar fi porțelanul şi argintăria, sfeşnicele, fețele de masă din dantelă, lucrate de mână, şervetele. Eram cu toții îmbrăcați la patru ace şi, când ne-au condus la locurile noastre, m-am aşezat şi mi-am ținut pur şi simplu respirația, nu puteam să-mi iau ochii de la serviciul de masă, cu toate farfuriile alea drăguțe de porțelan, tacâmurile de argint şi paharele strălucitoare de cristal. Mamă, probabil că fiecare lucruşor de pe masa aia avea peste cincizeci de ani. Dinainte de embargo. Mesele aveau servicii diferite, cum le spune, modele de porțelanuri. Nu erau toate la fel. Şi nimic nu era spart, şi toate au de două ori vârsta mea. A fost cea mai grozavă experiență.

Willa ar fi vrut să înțeleagă, dar din câte ştia ea, Tig nu dădea doi bani pe porțelanuri şi tacâmuri.

— Te-au şi hrănit sau doar te-au amețit cu prezentarea?

— O, mâncarea a fost fantastică! Şi muzica! Aveau o trupă supercalmă, cânta mambouri şi sarabande. Solista părea sobră, dar să vezi când deschidea gura şi ieşea din ea o voce criminal de sexy, şi fireşte că am dansat cu toţii, între feluri. *Toată lumea* dansează în Cuba. Au desăvârşit toate lucrurile amuzante care nu costă nimic, ca dansul şi sexul. Dar zi şi tu, mamă. Unde ai mai văzut tu porţelan de cincizeci de ani într-un restaurant?

Willa se gândi.

— Nicăieri. Peste tot au aceleaşi farfurii albe, generice. În locuri dichisite, dichisit generice, bănuiesc. Dar noi. Probabil că sunt făcute toate în China, special pentru restaurante.

— Exact. I-am întrebat şi aici, la restaurant, şi Yari mi-a spus că trebuie să comande altele noi în fiecare an, fiindcă se ciobesc şi se strică. Oamenii n-au grijă. Dacă le sparg, se găsesc mereu altele. Dar în Cuba, indiferent ce-ar fi, probabil că nu mai ai de unde să iei altele, aşa că oamenii au grijă. Când ridici paharul, e ca şi cum ai ţine un toast pentru toţi cei care au băut din el înaintea ta. Pentru toate aniversările fericite petrecute în locuri frumoase şi pentru toate cele care vor mai fi. Am fost aşa de fericită, mamă. În seara aia ne-a venit rândul. Am ajuns la comoara din cufărul timpului.

12
Comoara din cufărul timpului

— Înainte să ne avântăm în teritoriul pe unde nici îngerii nu se încumetă să calce, aş vrea să fac patru afirmaţii care

nu vor jigni pe nimeni din această încăpere. Îmi este îngăduit, domnule?

Thatcher făcu o mică plecăciune servilă în fața moderatorului, cu palmele împreunate ca la rugăciune – o linguşire care ciungului său adversar nu-i era la îndemână. În seara asta, totul era permis.

— Da, da, dă-i drumul.

Landis era nerăbdător. Miza adunării era să-l facă pe Thatcher să se împotmolească în mlăştinişul îngerilor. În ziarul lui, anunțase dezbaterea ca fiind o întrunire pe tema „Darwin versus Decență". Omul ştia să umple o sală.

— Vă mulțumesc.

Dar în loc să înceapă, Thatcher făcu o pauză, aşa cum îl sfătuiseră abilele lui instructoare. Curtenitor, îi făcu semn din cap lui Cutler, care stătea la pupitrul lui cu obrajii rozalii ca un purcel de lapte, îmbrăcat într-un frac nou şi cu cea mai bună mână de lemn din dotare. Apoi lui Landis, răscrăcănat în scaunul dintre ei. Apoi doamnelor şi domnilor de față, fermieri, spiritualişti şi păcălici care îşi plătiseră cei cincisprezece cenți ca să-l vadă pe el spânzurat. Polly şi Mary stăteau în rândul al doilea; Polly dădea pe-afară, Mary era gravă. Rose lipsea. Rose era la călărit, cu cizmele ei noi şi cu tovarăşa Louise Dunwiddie, amândouă darul lui Thatcher. Legaseră prietenia atât de repede, încât Thatcher se întreba de ce Rose nu se gândise niciodată s-o inițieze de una singură. Mândria era răspunsul. Cei cu educație aleasă nu se autoinvitau şi nu se milogeau de familiile cu cai.

Polly clătină din cap tainic, infinitezimal; era timpul să vorbească.

— Cel dintâi principiu. Într-o populație, indivizii sunt variabili. Evident, nu-i aşa? O ştie orice fermier care creşte vite. A văzut-o orice gospodărie cu o cățea care îşi fată puiandrii pestriți. Există porumb înalt şi scund, vulpi iuți şi

încete – când studiem Creația, observăm varietate în rândul membrilor de acelaşi fel.

Thatcher se întoarse spre Cutler. Arăta alarmat: cartea Creației era gata jucată, şi încă de partea indecenței!

— O să fac o pauză, pentru ca profesorul Cutler să poată respinge premisa, zâmbi Thatcher.

Landis îşi descrucişă picioarele lungi, se întoarse spre public şi arboră o figură care stârni râsul. Nu putea suferi nici plictiseala, nici să fie eclipsat.

— Ei bine, Cutler. E rândul dumitale. Vrei să respingi *premisa* că o cățea e-n stare să puieze un sac de căței?

— Ca să-i scutesc pe ascultători de şi mai multă plictiseală decât le pricinuieşte deja adversarul meu, nu, domnule.

— Mulțumesc, răspunse Thatcher.

Îşi odihni mâinile pe pupitru. Pauză, privire, vorbi:

— Cel de al doilea principiu. În variația lor, trăsăturile sunt moştenite. Potpuriul din sacul de căței se trage în întregime de la mama lor. Puii de ogar pot fi albi sau negri, dar nu vor fi Skye terrieri. Decât dacă tatăl lor este Skye terrier, caz în care puii se vor asemăna într-o anumită măsură cu amândoi părinții. Nu cunoaştem mecanismul acestei moşteniri, dar nu putem nega că viața posedă un soi de elixir prin care transmite trăsături de la genitor la urmaş. Sau poate că profesorul Cutler doreşte să nege. Vă rog, domnule.

— Un *elixir* pentru transmiterea *trăsăturilor*, spuse Cutler, încrețindu-şi limba de parcă tocmai şi-ar fi muiat vârful în rahat. Nu-mi place cum sună. Nu-mi place deloc. Mă face să mă gândesc la o fiertură de vrăjitoare.

Tăcu o clipă, pentru ca doamnele să aibă timp să tresară şi penele de la pălării să fremete. Thatcher se gândi la stârci.

— Adversarul meu se contrazice de unul singur! tună Cutler. Nu *putem* cunoaşte mecanismul acestei moşteniri.

De ce? Pentru că universul este un mister izvorât din mintea lui Dumnezeu. Ordinea îi derivă din ordinea minții Creatorului său, continuă Cutler cu înțepeneala lui obișnuită, încheieturile planându-i undeva la nivelul taliei. Puii de ogar sunt ogari fiindcă așa vrea Dumnezeu. Și am face bine să fim recunoscători, ca nu cumva din prietenii noștri patrupezi să ni se nască sepii și maimuțe pe dușumelele bucătăriilor.

Încăperea se undui de o adiere de râs. Thatcher își plimbă ochii peste chipurile din sală, căutând simpatie, și reperă o matroană italiancă. Avea buza de sus umbrită de o mustață fină, purta o bonețică turtită ca un ou ochi și părea gata să-l strângă la piept. Făcu eforturi să nu-și piardă concentrarea câtă vreme aștepta permisiunea de a vorbi. Moderatorului părea să-i rătăcească mintea undeva departe de Plum Hall, dar liniștea îl aduse înapoi.

— Și dumneata ce răspunzi la asta, domnule Greenwood?

— N-am spus că *nu putem* cunoaște mecanismul moștenirii, ci numai că nu-l cunoaștem încă. Medicul elvețian Johann Miescher...

Thatcher încetini cu băgare de seamă. Oamenii *se aşteaptă* să fie plictisiți de știință, așa-i spusese Polly, deci trebuie să le-o împarți ca pe ceva de preț, ca pe niște bucățele de rahat turcesc.

— ... a descoperit în scurgerile rănilor o substanță care conține preponderent materie nucleică. El crede că are un rol în transmiterea eredității.

Referirea la rănile supurânde îi provocă lui Cutler un dezgust teatral, în vreme ce sărmanul căpitan Landis își înăbușea un căscat. Polly îl privea cu o față lungă. În timpul repetițiilor din șopron, Mary făcuse sugestii pe marginea chestiunilor științifice, iar Polly își asumase întreaga

răspundere pentru latura retorică. Thatcher cârmi înapoi spre traseul stabilit.

— Mai departe voi formula cel de al treilea principiu, şi anume moartea. Moartea ne pândeşte pe toţi!

Lui Polly i se luminã chipul; era replica ei.

Obrajii spâni ai lui Cutler luară foc. Pesemne că se aşteptase la o reluare ritualică a scărmănelii din auditoriul şcolii, nu la asemenea eschivări şi tergiversări. Thatcher coborî de la pupitru, arătând o încredere care aproape că-l surprinse şi pe el. O ochi pe matroana cu mustaţă, care mai avea un pic şi-l alăpta.

— Se nasc pe lumea aceasta mult mai mulţi decât ajung la adânci bătrâneţi. E valabil pentru oameni şi cu atât mai valabil pentru floră şi faună. Gândiţi-vă la arţarii care ne bordează străzile, la cum îşi lasă ei samarele să li se-nvârtoşeze ca fulgii de zăpadă pe trotuare. Fiecare este o sămânţă. O speranţă de copac.

Se mai îndepărtă câţiva paşi de pupitru.

— Închipuiţi-vă că fiecare dintre ele ar creşte până ar ajunge arţar. N-am mai avea loc de ei în Vineland. La fel se întâmplă şi cu şoarecii şi păpădiile. Vin pe lume mult mai multe seminţe şi pui decât pot să prospere. Altfel am fi presaţi ca nişte suvenire în toată flora şi fauna acestei planete. Izbăvirea noastră, doamnelor şi domnilor, este cine?

Privi mişcarea corului tăcut al gurilor – moartea.

— Da. Salvarea noastră e doamna cu coasa. Şoarecele seceră sămânţa, pisica seceră şoarecele. Prin nesfârşitele ei mijloace, moartea stăpâneşte. În lumea aceasta – modelul ordonat al minţii lui Dumnezeu – se nasc mai multe vieţi decât sunt menite să dăinuie. Ce spuneţi, profesore?

— Ce spun? repetă Cutler, scos din fire şi lăsat să se descurce singur în vreme ce moderatorul lor îşi examina burta învelită în jiletcă de catifea. Despre sugestia că lumea noastră e periculoasă? Spun că e o ştire perimată! Naţiunea

noastră e secătuită de sânge! Unu din cinci tineri ne-a murit în război şi noi tot dezbinaţi suntem, Nordul împotriva Sudului, băştinaşul împotriva imigrantului, muncitorul împotriva stăpânului, vorbi el mai departe, ca şi când ar fi avut de strunit un cal gonit cu foc de armă. Vedem negri ridicându-se să-şi ameninţe foştii stăpâni. Chiar aici, pe străzile noastre, am văzut femei în pantaloni! Dorindu-şi să stăpânească peste bărbaţi, întorcându-se împotriva armoniei domestice a lui Dumnezeu Însuşi. Orice simţ al ordinii este scindat. Când nu pier tăiaţi de cuţitele treierătoarei sau sub roţile trăsurilor, oamenii se ucid unul pe altul de-a dreptul. Îţi îngheaţă sângele-n vine când citeşti ştirile de dimineaţă.

Când îşi auzi pomenit ziarul, Landis lăsă deoparte contemplarea propriei burţi şi se îndreptă destul de brusc. Cutler se linguşi:

— Şi suntem binecuvântaţi să fim bine informaţi cu privire la ranchiuna care ne bântuie naţiunea, *mulţumitori* pentru protecţia care ne este garantată în Vineland. Aici avem ordine. Dar! Le irosim timpul ascultătorilor noştri. Cumva adversarul meu a ales această adunare ca să ne declare evidenţa, şi anume că pericolul pândeşte?

Nu se putea spune că Thatcher o alesese; fusese invitat să participe sub ameninţarea concedierii. Iar acum avea de ales între a pierde sau a-şi umili angajatorul şi a plăti preţul. Ar fi preferat un duel cu pistoale: ori să împuşte, ori să fie împuşcat – nu amândouă.

— Cum am spus în deschidere...

Cutler îl întrerupse:

— Pot să-l rog pe colegul meu să se rezume la Darwin şi Decenţă?

— Puteţi. Iată şi cel din urmă dintre cele patru principii ale mele: supravieţuirea nu este la cheremul hazardului. Creaturile diferă prin abilitatea lor de a supravieţui, nu din

întâmplare, ci datorită unor trăsături moştenite de la genitorii lor. Şi cu aceste patru declaraţii ale evidenţei, am încheiat.

Cutler părea stupefiat.

— N-aţi încheiat. Unde e Darwin? Unde e Decenţa?

— Amândouă sunt aici. N-aţi avut nicio obiecţie la teoria descendenţei cu modificare a lui Darwin, pe care tocmai am expus-o în întregime.

— Sunteţi un mincinos! Nici măcar nu i-aţi pomenit numele!

— Putem discuta despre legile mişcării şi fără să-l pomenim pe Sir Isaac Newton. Legile ştiinţei nu sunt proprietatea omului. Există în afara noastră.

— Domnule Greenwood! N-o să scăpaţi cu ereziile dumneavoastră!

— Dacă aş fi eretic, sunt sigur că n-aş scăpa. Sunteţi un inchizitor înzestrat, spuse Thatcher, apoi riscă o privire diabolică înspre public. Dar mă întreb dacă adversarul meu a citit cumva cartea domnului Darwin?

— N-am citit-o şi nici n-o s-o citesc.

— Fireşte că n-aţi citit-o, doar are mai bine de o mie de pagini.

— N-am nevoie s-o citesc! strigă Cutler.

Lui Thatcher îi ieşise frumos figura, îl împinsese până spre punctul de combustie.

— Am citit în schimb comentariul lui Samuel Wilberforce la ea, îl am pe aici pe undeva...

Bâjbâi prin hârtiile împrăştiate pe pupitru, găsi un ziar şi-l îndreptă spre Thatcher ca pe o armă de foc:

— În *Quarterly Review*!

— Pot să explic selecţia naturală printr-un exemplu din cartea lui Darwin, continuă Thatcher cu răbdare, ca şi când nimic n-ar fi luat foc. Lupii îşi prind prada prin repeziciune şi prin şiretenie. În fiecare puiet există variaţie – principiul

numărul unu! –, unii lupişori mai amărâți având o înclinație spre lene şi încetineală. După cum bine ştiu profesorii şi mamele, fiecare puiandru îi...

— Wilberforce a spus că părerile lui Darwin tind în mod inevitabil să – şi aici citez – înlăture din minte majoritatea atributelor Atotputernicului!

— Acum, aduceți-vă aminte de doamna cu coasa. În câțiva ani, puietul nostru de lupi va creşte, iar hrana se va împuțina şi va deveni greu de prins. Numai exemplarele cele mai rapide vor omorî destui iepuri cât să ajungă la vârsta reproducerii. Frații lor mai greoi, vai, vor pieri. Dar supraviețuitorilor iuți, mai puternici şi mai sprinteni li se vor naşte pui. Variația va persista, însă, cu timpul, cei rapizi şi feroce vor ajunge să predomine în specia pe care o numim lup.

Un ciocănit puternic făcu să se lase liniştea în sală. Era mâna de lemn a lui Cutler, lovind în pupitru. Se potoli şi Thatcher continuă:

— Când prădătorul devine mai iute, la fel face şi prada. Iepurii cu picioare mai lungi supraviețuiesc şi îşi perpetuează dibăcia.

Cutler îşi reluă ciocănitul, dar Thatcher vorbi peste el, tare, simțindu-şi cuvintele acordate la ritm aidoma muzicii la un metronom.

— Sau, închipuiți-vă următorul lucru. În rândul iepurilor *pătați* din țările înzăpezite, *norocul* este de partea celor cu blana *albă*, precum iepurele *polar*, care se ascunde bine de *duşmanii* săi. Iepurele nu a *hotărât* să fie alb. A *beneficiat* de pe urma generațiilor în care culoarea mai deschisă a avut câştig de cauză. Se numeşte adaptare. Poate fi o structură, ca blana de iepure. Sau poate fi un comportament.

Luă o gură de aer. Ciocănitul încetase.

— De pildă, persistența. Q.E.D. Vă mulțumesc.

Trezit de brusca mutare a atenției, lui Landis îi săltară umerii ca la marionete. Amândouă mâinile îi săriră în aer.

— Suspendăm adunarea pentru o scurtă pauză.

Asta era o surpriză. Thatcher avea senzația că abia începuseră. Dar Landis era un om al instinctelor şi măruntaiele îi cereau o pauză. Deja oamenii se ridicaseră de la locurile lor.

— Ştiu că nu vă veți îndepărta prea mult, strigă Landis peste gălăgia lor, căci Decența vă va chema înapoi pentru cea de a doua jumătate a adunării noastre de astăzi.

Thatcher îl urmări pe Landis strângându-le mâna celor mai bine îmbrăcați patroni din primul rând. Căpitanul era în stare să nu înceapă din nou până nu-şi apăsa buzele de fiecare centimetru de piele feminină care se ivea în josul mânecilor. Fireşte, doamna Landis nu era de față. Nu venea niciodată la prelegeri, umbla vorba că era fragilă. Thatcher se întreba ce vorbe umblau şi pe seama soției lui, care în ultima vreme neglija şi ea prelegerile, preferând compania lui Louise Dunwiddie şi a lui Marvel, arabul pătat. Nu spera decât ca asocierea să-i aducă lui Rose statutul după care tânjea. Sigur că Aurelia privea cu ochi buni averea pe care familia Dunwiddie o făcuse din fabricile de sticlă. Călăreau împreună: Louise; Leverett, sclivisitul de frate-său; Orville, tatăl lor văduv; şi uneori Aurelia, care nu urca în şa, dar se uita la tineri alături de sărmanul domn Dunwiddie. „Sărmanul”, deducea Thatcher, însemna un bărbat înstărit care încă umbla în ultimul costum pe care i-l alesese răposata lui soție din nişte pagini de modă bune de aruncat la coş încă de acum cinci ani. Rose şi Aurelia îl comentau pe domnul Dunwiddie de parcă ar fi fost o bucată de carne care trebuia condimentată. Thatcher ştia ce înțeleg femeile când vorbesc despre îmbunătățirea unui bărbat. Îşi dădea voie să-şi închipuie o viață nouă, în care Aurelia s-ar fi mutat în altă casă, măritată în sfârşit cu cineva a cărui avere se ținea

bine. Ce pace ar fi găsit atunci cu toții, mai ales el şi Rose. Ambițiile neîmplinite ale unei mame apasă cel mai greu pe umerii fiicelor.

Oamenii se învârteau prin sală, salutându-şi vecinii. Thatcher se simțea invizibil. Se întreba dacă e cazul să strângă mâini în stânga şi-n dreapta sau să rămână la locul lui. Cutler îşi frunzărea hârtiile îndârjit, cu un aer de rău augur. Landis ajunsese în apropierea lui Polly: Thatcher îi văzu bonețica lăsându-se în jos, ca să păşească atent pe culoar, chipurile, evitându-l astfel cu dibăcie. Impresionant. Era atât de feminină înaintând spre el în fusta cu turnură şi corsajul cu basc, încât se întristă pentru pierduta ei tinerețe neîncorsetată. Mary încă era încolțită de prietena ei, Phoebe, şi de inepuizabilul domn Campbell, care avea darul istoricului de a nu omite niciun detaliu dintr-o poveste. Thatcher o fixă pe Mary până când îşi ridică ochii spre el şi îi întoarse zâmbetul, inundându-l cu încredere. Purtase stindardul cu decență în prima jumătate. Se surprinse dorindu-şi ca Rose să fi fost de față, ca să-l vadă. Un gând ciudat, probabil încălcarea vreunui armistițiu dintre ei. O asigurase pe Rose că dezbaterea avea să fie plictisitoare, ca s-o scutească de neplăcerea de a-şi găsi scuze. Iar pe el, de şi mai multă umilință în ochii ei.

Dintr-odată, simți că nu mai poate să îndure niciun minut în sala aceea, respirându-i aerul sleit. Privi cu simpatie spre prietena prinsă în capcană, făcându-i semn din ochi spre uşa din laterala scenei şi se îndreptă într-acolo. Polly îl prinse din urmă şi se strecurară afară – două feline.

Uşa dădea în stradă. Aerul rece îi izbi plămânii.

— Măi să fie! strigă el.

Polly chicoti.

— Poți să spui ce naiba sau drăcia dracului. N-o să te spun mamei.

— Ce naiba, atunci.

Râseră amândoi, simțind împunsături de gheață în plămâni.

— Ei, drăcia dracului!

— Thatcher, ai fost brici! Exact cum ai spus, nici măcar nu şi-a dat seama că începuseşi deja până când nu l-ai prins în laț.

— Încă nu e prins în laț. Mai avem o rundă.

— O să-l prinzi la înghesuială. Sunt sigură.

— O să-mi dau toată silința. Şi n-am să-i spun mamei tale c-ai căpătat obiceiul să vorbeşti ca un birjar. Asta te învață la Spring Road School?

Polly îşi înălță bărbia cu mândrie şi tropăi din cizme ca să-şi încălzească picioarele.

— Încă mai avem de arătat ilustrațiile. Of! Am lăsat pe scaun şevaletul şi desenele, toate fosilele tale desăvârşite! Thatcher, sunt atât de bune! Doamna Treat a fost foarte impresionată când a văzut ce frumos desenezi. Cine ştie, poate ți le fură cineva ca să şi le agațe în salon.

— Nu-mi fac griji, fată scumpă. Sunt în siguranță la Mary.

Thatcher zâmbi la gândul că vecinii lui ar putea jindui să-şi decoreze pereții saloanelor cu animale eretice. Încrederea pe care i-o arăta Polly era un dar de care nu mai avusese parte niciodată.

Simți frigul pătrunzându-i în oase. Tremura ca prada în fălcile unui terrier şi îşi dorea să fi avut la el haina de lână pe care o lăsase în sală – dar unde mai precis, nu-şi amintea. La sosire vedea negru în fața ochilor de emoții şi totul se întâmplase repede. Polly îşi lăsase şi ea mantaua în grija lui Mary. Sărmana Mary, tocmai ea, care disprețuia învălmăşeala, o înfruntase în seara asta de dragul lui. Cum trebuia să mai sufere în sala aceea. Şi dacă domnul Campbell avea să termine vreodată, doamnele de la

societatea botanică aveau să pună imediat gheara pe ea. Mary le spunea Căpuşele de Flori.

— Ar trebui să ne întoarcem înăuntru. Dacă mori de frig aici, mama ta o să-mi tăbăcească pielea şi-o să-şi facă din ea o frumusețe de scurtă nouă!

— Nu mi-e frig!

Obrajii îi erau aprinşi ca trandafirii. Dar, spre deosebire de el, avea avantajul mănuşilor de lână, al bonetei şi al Dumnezeu ştie câtor altor crinoline şi cămăşi.

— Am impresia că umbli cu minciuna. Dar şi dacă e adevărat, să ştii că vă invidiez pe voi, femeile, pentru toate chițibuşurile voastre. Trebuie să fie oribil vara, dar în ianuarie e de folos.

— *Aşa* e! spuse ea, dârdâind cu mai multă drăgălăşenie decât se cuvenea unui dârdâit, gândi Thatcher; tot mai mult ca sora ei, pe zi ce trecea. În viața mea nu m-am gândit că o să *vreau* să port treisprezece jupe.

— Până n-ai făcut iarna într-o casă care se dărâmă. Îmi pare rău.

— Partea cea mai proastă e că trebuie s-o împart cu mama. Of, Thatcher! *Sforăie.*

— Îmi pare rău. O s-o rezolvăm noi.

— Ştiu.

Discutase cu domnul Martini despre demolare şi reconstrucție, dar estimarea de zece mii de dolari scurtase drastic conversația. Thatcher îşi simți ochii lipicioşi, ca şi cum i-ar fi înghețat cu pleoape cu tot. Ridică privirea printre brațele golaşe ale copacilor, spre un cer spuzit de stele. Până şi lucirea lor îi păru nemiloasă. Îşi aduse aminte de matroana italiancă din public. Brusc, în chipul rotund şi în sprâncenele accentuate, o recunoscu pe eleva lui fără pereche, Giovanna. Era doamna Persichetti, care probabil că spera să-l salute la pauză şi să audă laude la adresa

strălucitoarei fiice a umilei lor familii. Orice om normal i le-ar fi oferit. Fir-ar ea să fie de timiditate.

Îşi suflă în palme, simțind o oarecare compasiune față de bărbatul cu mâna de lemn.

— Vremea asta e înşelătoare. Tare mă tem că Rose o să înghețe cu armăsar cu tot.

— Ce păcat, ce păcat, trandafirul a-nghețat! Bietul trandafir călare, bocnă de la nas pân' la picioare!

— Doamne, n-ai inimă-n tine? Eu chiar sunt îngrijorat. Mi se pare nechibzuit din partea lor să se avânte aşa departe pe o vreme ca asta.

Polly îşi muşcă buza, privind în sus spre el de parcă tocmai ar fi înțepat-o o albină. Topit după Polly cum era, îi făcea jocul cu alianța asta secretă, ei doi împotriva lui Rose. Numai că pentru ea nu era un joc, din câte vedea. Prea târziu. Se ridicase de partea duşmanului, iar acum micile pene aveau nevoie să fie netezite.

— Să ştii că nu m-am supărat. Ştiu că-ți pasă de sora ta. Nu ne-am dori să pățească nimic rău nici la nas, nici la picioare.

— Sora mea n-ar tolera nimic neplăcut. Sunt sigură că-n clipa asta face pe deşteapta şi bea ciocolată caldă cu Louise şi cu neghiobul de Leverett, la cabana lor.

— Au cabană?

— Da, lângă Union Lake. Nu ți-a spus Rose? Cred că şi-a închipuit c-o să fii gelos pe boşorogul ăla umflat şi pe punga lui groasă.

— Domnul Dunwiddie poate să aibă câți bani pofteşte, de ce m-ar deranja?

Polly îşi înălță bărbia, dar nu spuse nimic. Thatcher se întrebă dacă avea să regrete că-şi împrietenise soția cu Louise Dunwiddie, care încetase să-şi mai țină lecțiile de dans din clipa în care începuse să călărească împreună cu Rose. În orice caz, venise la şcoală dintr-un moft, aşa

spunea Rose, ca să-şi necăjească tatăl, care nu era de acord cu angajarea femeilor. Înainte să moară, soția lui îi căutase lui Louise o partidă printre baroneții din Philadelphia, dar domnul Dunwiddie se dovedise incapabil să ducă proiectul mai departe. Aurelia avea să se bage cu siguranță – dat fiind că eşuase lamentabil cu propria fiică, gândi Thatcher cu amărăciune.

Polly părea teribil de înfrigurată, dar nu şi pregătită să renunțe la râcă. Thatcher îşi făcea griji că pauza era pe cale să se termine şi oamenii se întorceau la locurile lor. Cutler căuta o victorie sigură. Trebuia să se întoarcă înăuntru şi să dea uitării orice îl va fi adus aici. Cunoştea de mult capacitatea lui Polly de a purta pică, dar niciodată până atunci în calitate de victimă.

— Ai dreptate, sigur că da, sora ta ştie să-şi poarte de grijă. Atât că e cale lungă de la Union Lake. Nu-mi place să le ştiu afară aşa de târziu, pe frig şi pe întuneric.

— Nu fi prost. Familia Dunwiddie are trăsură.

— Da, dar caii? Nu pot să-i lase la lac pur şi simplu.

Lui Polly îi scăpă un mic lătrat.

— Thatcher, familia Dunwiddie are servitori şi argați care fac toate lucrurile *neplăcute*. Cum ar fi s-aducă înapoi caii pe întuneric.

Râsul acela scurt şi lătrat îl umplu de mâhnire, căci anunța pierderea lui Polly. La fel ca mama şi ca sora ei, se lăsase atât de uşor stăpânită de ceva ce Thatcher n-ar fi îndurat niciodată – puterea banilor de a împrăştia orice îngrijorare.

— Desigur, spuse el. Ce prost sunt.

Rămaseră pe loc, privindu-şi respirația cum le ieşea pe gură sub formă de nori înghețați. Se gândea cu tristețe la Mary, căzută pradă Campbellilor şi Căpuşelor. Dacă reuşea în seara asta, victoria ar fi fost şi a lui Mary. Dacă eşua, n-ar fi scăzut în ochii ei, însă i-ar fi absorbit durerea ca şi

când ar fi fost a ei. În privința asta se asemăna cu o prietenă, nu cu o femeie. Nu cu Rose, în orice caz. Thatcher nu cunoscuse prea multe.

— Nu fi supărată, Polly, spuse el pe un ton care nu-i plăcea. Mă întreb doar de ce s-ar aventura Rose într-o zi ca asta.

— A *vrut* să fie astăzi, Thatcher. Din pricina adunării tale.

— Nu avea motive să inventeze o scuză. I-am spus că nu-i nevoie să vină.

Dintr-odată, Polly arăta de parcă ar fi avut de două ori vârsta ei, scuturând din cap cum fac femeile când se pregătesc să-ți străpungă inima – ca şi când viața nu le-ar da de ales.

— Nu voia să vină *ei*. Leverett a văzut anunțul în ziar şi îi tot dădea înainte cu el, până când mama şi Rose şi-au ieşit din fire, înspăimântate că scumpii lor Dunwiddie ar putea să participe şi să afle că eşti de partea Indecenței. Rose a fost cea care a sugerat să plece toți călare la lac.

Greața îi urcă lui Thatcher până în gât. Aşa de sigură fusese că avea să se prezinte lamentabil? Până şi Polly, loialista lui, părea s-o creadă.

— Trebuie să mă întorc înăuntru, spuse el, pe un ton mai iritat decât şi-ar fi dorit.

Pe loc, Polly redeveni copil. Sprâncenele micuțe i se strânseră într-o încruntătură.

— Dar ar trebui să exersăm. În prima parte ai fost bun fiindcă ți-ai amintit să faci tot ce-am spus noi.

Era iertat, aşadar. Întinse o mână ca s-o tragă de panglica bonetei.

— Strălucită stăpână, n-am să uit. O să fiu brici.

***

Cutler se folosise de pauză ca să-şi găsească noi rezerve de încredere.

— Şi cum a ajuns iepurele polar la Polul Nord? Înainte să treacă prin presupusa *e-vo-lu-ți-e*?

Păşi țanțoş de la pupitrul lui la al lui Thatcher, se răsuci, se întoarse. Sub fund, mâna stingheră îşi apucase strâns prietena de lemn.

— Să-şi fi purtat Noe arca pe mările nordului, ca să-şi azvârle perechea de iepuri negri pe vreo câmpie pustie pentru care nu erau potriviți?

Publicul chicoti puțin, apoi tăcu. Cutler vorbea serios.

— Noe n-a făcut aşa ceva! mugi el, înşfăcând o Biblie de pe pupitru. Vă citesc din *Facere* 8:19: „Toate dobitoacele, toate târâtoarele, toate păsările, tot ce se mişcă pe pământ, după soiurile lor, au ieşit din corabie. Noe a zidit un altar Domnului, a luat din toate dobitoacele curate şi din toate păsările curate şi a adus arderi-de-tot pe altar. Domnul a mirosit un miros plăcut şi Domnul a zis în inima Lui: «Nu voi mai blestema pământul din pricina omului, pentru că întocmirile gândurilor din inima omului sunt rele din tinerețea lui, şi nu voi mai lovi tot ce este viu, cum am făcut.»„[55]

Cutler făcu o scurtă pauză teatrală şi Thatcher țâşni:

— Pot să vă adresez o întrebare, domnule? Despre animalele arse pe altarul Domnului.

Cutler afişă un aer surprins.

— Văd că adversarul meu nu citeşte Biblia. Păi, fireşte, doar are atâtea pagini.

— Ba citesc Biblia şi îi admir capacitatea de a stârni o minte curioasă. De pildă, Noe a luat pe arcă o singură pereche din fiecare specie. Adevărat?

---

[55] Aici şi mai departe, citatele din Biblie sunt preluate din traducerea Cornilescu, 1924, revizuită în 2016.

— La porunca Domnului, da. Până şi un copil ştie aşa ceva.

— Apoi le-a ars pe unele dintre ele pe altarul Domnului. De ani întregi mă tot întreb cum de au reuşit după aceea partenerii lor, rămaşi văduvi, să meargă înainte şi să se înmulţească de unii singuri?

— Veţi găsi răspunsul aici. Toate răspunsurile sunt aici.

Cutler dădu paginile la repezeală. Obrajii spâni îi tremurau.

— Iată, iată. Dumnezeu i-a binecuvântat pe Noe şi pe fiii săi şi le-a zis: „Tot ce mişcă şi are viaţă să vă slujească de hrană; toate acestea vi le dau, ca şi iarba verde."[56] Toate acestea vi le dau! Ce vreţi mai clar de atât?

— Ce mi se pare mie clar e că un animal are nevoie de un partener ca să se reproducă.

— Pentru mila lui Dumnezeu, putem să păstrăm nivelul discuţiei peste obscenităţile depravate?

Foşnet de crinoline; femeile îşi plecară privirile. Strania acuzaţie de obscenitate a lui Cutler îşi făcuse efectul.

— Putem, cedă Thatcher, jenat. Desigur.

— La porunca lui Dumnezeu! tună Cutler lovind pupitrul cu mâna, lemn pe lemn. N-am fost aşezaţi printre creaturile de pe lumea asta ca să trăim cu ele ca egali. Lumea este a *noastră*!

Cineva din public aplaudă încet, stârnindu-i şi pe alţii răzleţiţi prin sală, ca pietrişul aruncat pe un acoperiş. Thatcher se străduia să-şi ţină firea. Era pregătit pentru aşa ceva. Polly petrecuse săptămâni în şir ajutându-l să perie Biblia după fapte fără sens. O făcuse noaptea, astfel încât Aurelia s-o vadă citind la lumina lumânării, ca o tânără sfântă.

---

[56] *Facere* 9:3.

— Înțeleg că Noe a trăit până la nouă sute cincizeci de ani. Şi asta este adevărat?

— Aşa spune *Facerea*. Deci este adevărat. Da, atât a trăit.

— Şi iată îndemnul Domnului cu privire la disciplină, din Psalmi.

Thatcher citi din notițe. Nu avea nicio Biblie pe pupitru, deşi acum şi-ar fi dorit să aibă.

— „Ferice de cine va apuca pe pruncii tăi şi-i va zdrobi de stâncă!”[57]

Peste sală se aşternu tăcerea.

— Profesore Cutler, ascultați cuvântul Domnului în şcoala dumneavoastră? Publicul nostru ar vrea să ştie dacă urmați cumva Biblia zdrobindu-le creierii elevilor neascultători. Noua noastră clădire are fundație de piatră – cumva în acest scop?

Thatcher îşi plimbă ochii prin public în căutare de zâmbete, dar nu găsi niciunul. Doamna Persichetti părea alarmată.

— Nu ucidem copii, domnule. Dacă asta *sugerați*.

Cutler păşea apăsat, clătinând din cap. Publicul îl privea cum mărşăluieşte în lungul scenei şi înapoi.

— Purceluşi! izbucni el în cele din urmă, în oftatul de uşurare al sălii. Acum îmi amintesc versetul pe care îl citați. Se referă la purceluşii de lapte pregătiți pentru un ospăț. O sărbătoare spre slava lui Dumnezeu.

Întâmplător, Thatcher ştia că se referă la profeția răzbunării asupra Babilonului, cu sprijinul deplin al Atotputernicului față de zdrobitorii de copii. Cutler scosese purceluşii de lapte din pălărie. O născocire care linişti

---

[57] Psalmul 137:9.

publicul într-atât, încât Thatcher se văzu nevoit s-o lase în viață.

— Ce idee. Să zdrobeşti capetele copiilor, clătină din cap Cutler. Îmi pare rău că doamnele au fost silite să audă aşa ceva. Vă dau cuvântul meu de onoare că suntem cu ochii pe adversarul meu şi pe apucăturile lui la Liceul din Vineland. Suntem vigilenți cu ateii şi cu darwiniştii.

Brusc, sala ajunse la capătul răbdării. Mai multe doamne îşi luau capele şi paltoanele, pregătindu-se de plecare.

— Doamnelor, stimați vecini, liniştiți-vă!

Vorbise Landis, țâşnind din scaun cu un braț ridicat deasupra capului, ca un Botezător, şi nu era de mirare. Teritoriul căpitanului era cuprins de agitație, iar geniul lui consta în a păstra echilibrul perfect între teroare şi cocoloşeala de care avea nevoie pentru ca publicul să sugă în continuare la sânul lui. Se liniştiră cu toții sub binecuvântarea sa.

— Vă temeți de răul lumii şi găsiți alinare în bunătatea ei, croncăni el. Noi am venit ca să punem lucrurile la locul lor. Aveți încredere în citadela noastră, ocrotirea ei va dăinui. Îngăduiți-le domnilor să vorbească.

Landis nu se aşează la loc, ci rămase în mijlocul scenei, aproape de Cutler, ca un soldat din garda de corp a profesorului.

— Mulțumesc, spuse Cutler. Eram pe punctul de a-mi explica teoria despre răspândirea animalelor, ca să resping povestea cu Noe care azvârle cu iepuri negri pe gheața...

— Scuzați-mă, insistă Thatcher, însă fără rezultat.

— Ştim că toate jivinele au părăsit arca pe Muntele Ararat, în Orientul Apropiat. Omul de ştiință modern se întreabă: cum de-au ajuns ursul grizzly şi elanul în America de Nord, şi nu pe continentul asiatic? Acum, Biblia ne spune despre multele pericole prin care au răzbit aleşii lui Dumnezeu, mai ales pe tărâmul apelor. Dumnezeu a

despărțit Marea Roşie. A oprit apele Iordanului, ca să-i lase să treacă pe preoții săi. Vedeți dumneavoastră, asta a fost metoda Lui. Dumnezeu a închipuit continentul nostru cu elan şi cu urs, aşa că a despărțit apele, ca să-i lase să treacă şi să ajungă acasă.

Cutler se înclină cu atâta pricepere, că publicul nu putu să nu aplaude.

Landis aplaudă şi el.

— Ei bine, ce putem spune împotriva acestor lucruri?

Thatcher se uită lung la amândoi.

— Sugerați cumva că Dumnezeu a rostogolit în lături apele Atlanticului, astfel încât urşii şi elanii să poată trece pe fundul uscat al oceanului?

— Nu sugerez. Conchid.

— Atunci de ce să ne oprim la urşi? Mamiferele care se găsesc numai pe continentul nostru sunt atât de multe: bizonii, iepurii-măgar, coioții. Bizamii, ratonii. Să nu uităm păsările, le avem pe găinuşele de prerie, care abia dacă pot să zboare. Pesemne c-au mărşăluit pe recifele uscate de corali, laolaltă cu urşii şi bizonii. Trebuie să fi fost o paradă ca la circ.

— Trebuie să fi fost, consimți Cutler.

Landis încuviință şi el din cap, refuzând să ia loc.

— Avem cumva vreo consemnare în cărțile noastre de istorie? întrebă Thatcher.

— Nu cred.

— Şi cum vă închipuiți că n-a băgat nimeni de seamă când Atlanticul şi-a rostogolit apele în lături ca să facă loc pentru carnavalul animalelor?

— Pesemne că s-a întâmplat noaptea.

Thatcher aruncă o privire în public şi nu zări nicio urmă de amuzament în citadelă. Numai teamă. Încercă să-şi ia vocea unui unchi înțelegător cu restul familiei.

— Domnule Cutler, din Europa şi până pe continentul nostru, Atlanticul se întinde pe mii de mile. O găinuşă de prerie, în cea mai bună zi a ei, reuşeşte să meargă, poate, patru mile. Dacă porneşte din Britannia primăvara de timpuriu, să zicem că ne-am putea aştepta să sosească la Cape Cod între Crăciun şi Bobotează, şi nu în anul următor, ci în celălalt. Cam obosită găinuşa noastră.

— Asta cu siguranță, încuviință Cutler.

— Şi insectele? Au luat parte şi ele la paradă? Cât despre plante, ce să mai vorbim. Sunt mii de specii care nu cresc nicăieri altundeva decât aici. Asta cum s-a întâmplat?

— Există dovezi însemnate potrivit cărora semințele plantelor s-au agățat de blana mamiferelor şi au ajuns aici pe aceeaşi cale.

— Dovezi însemnate, repetă Thatcher, uitându-se la Landis cum îşi scoate din jiletcă un ceas grăsan de buzunar, echivalentul salariului său pe un an, şi îl dezmiardă cu o afecțiune rău prevestitoare.

Se plictisise. Căpitanul voia pâine şi circ.

— Dovezi! spuse Thatcher din nou, destul de tare cât să-l ia prin surprindere pe Landis, care îşi puse ceasul deoparte. Pretinde că îşi sprijină pe dovezi această teorie deosebit de problematică, deşi o altă explicație a răspândirii animalelor ni se aşterne înainte, în desăvârşita ei simplitate. Descendența cu modificare...

— Simplitate, ați spus? întrerupse Cutler.

— ... explică cum o singură forță naturală, universal aplicată...

— Faceți cumva o virtute din a fi un nătărău?

Thatcher se opri.

— O strălucită dovadă de imaginație, profesore. Apele Atlanticului, despărțite. Pregătirea literară vi se vădeşte în grandoarea poveştii dumneavoastră.

Cutler avea un aer circumspect.

— Vă mulțumesc.

— Un poet își poate face povestea oricât de fantezistă vrea. În știință suntem constrânși de cauză și efect. Adunăm date și le cercetăm. Nu ne este îngăduit să folosim nimic în afară de dovezi ca să ne formulăm explicațiile. Când avem de-a face cu mai multe explicații, recurgem la o regulă. Presupunem că cea mai simplă este și cea mai bună.

— Ah, uite la el, spuse Cutler către Landis. Ia apărarea creierului simplu, carevasăzică.

Din public se ridică sâsâitul unui râs înăbușit, ca aburul din ceainic.

— Legea vine de la un creier mai bun decât al meu, spuse Thatcher. E un principiu pe care îl numim „briciul lui Occam". Filozofii naturali l-au aplicat vreme de sute de ani.

— Un brici! spuse Landis, mângâindu-și ciocul splendid.

Cutler, cu sărăcia lui de mustăți, nu spuse nimic.

Thatcher se adresă publicului, mizând pe mai multe minți în rândul lui decât pe scenă.

— William de Occam a fost un om al lui Dumnezeu, călugăr franciscan din secolul al paisprezecelea. El spunea că o explicație complexă, atunci când nu se susține, va deveni din ce în ce mai complexă pe măsură ce încearcă să-și astupe golurile. Explicația mai puțin împodobită e aceea care se verifică cel mai direct și care e cel mai ușor de dovedit. Iar în știință, dovada este totul.

Cutler își îndreptă un deget înspre fața lui, stând atât de aproape, încât mirosul loțiunii de păr îi umplu nările lui Thatcher.

— Nu puteți *dovedi* un lucru deja întâmplat. Apele despărțite, puii de lup cărora le cresc picioare ca prin minune, toate astea sunt fapte consumate. Fără martori. Aici s-a zis cu știința dumneavoastră.

— Ba nu, spuse Thatcher, strecurându-se în față ca să-i poată ține piept. Există câteva metode care ne permit să

observăm transmutațiile speciilor. Studiul formelor de viață din trecut poartă numele de paleontologie. Am desene pentru public. Comori dintr-un timp străvechi.

Cutler scutură din cap cu violență:

— Nu, nu, nu!

Thatcher ridică privirea ca să-i facă semn lui Polly, dar ochii întunecați şi extrem de atenți ai lui Mary aproape că îl făcură să deraieze. Se întoarse cu grijă, zărind şi el ce vedea Mary – nu Cutler era adversarul lui. Păpuşarul şaradei făcea din amândoi nişte marionete. Thatcher trebuia să i se adreseze regelui curții.

— Căpitane Landis. Îmi pot ruga asistenta să vină în față cu imagini, spre iluminarea noastră?

Landis îşi aruncă amândouă brațele în aer:

— Imagini! Distrează-ne, domnule Greenwood, chiar te rog!

Cutler obiectă, dar Polly înainta deja cu şevaletul şi dosarul cu desene în acuarelă, pe care lui Thatcher îi făcuse o deosebită plăcere să le execute.

— Remarcabilele creaturi pe care vi le voi arăta sunt animale veritabile, conservate în stâncă, găsite încastrate în rocile de deasupra unei plaje din sudul Angliei...

Landis se mişcă încolo şi încoace ca să privească, obturând vederea publicului.

— ... descoperite de o fată pe nume Mary Anning, nu mai în vârstă decât cumnata mea.

Polly strălucea. Făcu o plecăciune, vicleană ca Landis când venea vorba să se lase admirată. Thatcher detestă că era nevoit s-o trimită înapoi la locul ei – toată stăpânirea aceea de sine, irosită.

— Fetiței îi plăcea să se plimbe pe plajă şi să adune fosile..., continuă Thatcher, făcând un pas înainte spre Landis, în speranța zadarnică de a-l îmboldi să se dea la o parte. Pasiunea ei a scos la iveală relicve care le-au trezit

atenția învățaților. Aici vedeți ihtiozaurul, un fel de aligator cu înotătoare în loc de picioare şi farfurioare în loc de ochi, atât de mare, încât ar putea să ocupe toată această scenă.

Dădu pagina. Landis se înfipse să vadă, iar Cutler se învârti în jurul lor, profilându-se în spatele lui Thatcher ca o umbră amenințătoare.

— Iată plesiozaurul, o broască-țestoasă gigant, cu gâtul lung. Aceste creaturi nu mai există nicăieri în ziua de astăzi, dar ne ajută să privim într-o lumină diferită timpul de pe acest pământ...

— Greşit! întrerupse Cutler, atât de tare şi de aproape, că Thatcher sări din loc.

— Căpitane Landis, dac-aş putea...

Căpitanul părea captivat de jivina în chestiune, sau de imaginea ei.

— Dumnezeu nu face greşeli! răcni Cutler. Dacă ar fi creat o țestoasă gigant cu gâtul lung, atunci ea ar fi înotat în râurile noastre până în ziua de astăzi. Domnul a spus: „Nu voi mai lovi tot ce este viu, cum am făcut." Vin şi vă întreb, unde e făgăduința sfântă a lui Dumnezeu?

Thatcher văzu cum toți ochii se îndreaptă spre Landis, implorând izbăvirea din această dilemă. Cutler se înălțase de acum în şa, dar Thatcher pricepu că Mary evaluase meciul corect. Netotul de împărat al Vinelandului putea să fie şi-n pielea goală, că supuşilor lui tot nu le păsa. Voiau adevărul de la Landis şi numai de la el.

— Ce creează Dumnezeu e perfecțiunea însăşi, continuă Cutler cu o voce mieroasă. Nu se răzgândeşte şi nu-şi anulează lucrările. Credem că Dumnezeu e încă pe firmament?

Landis se întoarse spre public şi făcu un gest larg, în chip de concluzie, ca un dirijor de orchestră, apoi aplaudă zgomotos. Abia atunci îl urmară – capete clătinându-se, funde săltând la pălării. Dumnezeu rămânea pe firmament.

— Aşa cum spuneam, mormăi Cutler, vizibil iritat că rămăsese fără efectul dramatic al tunetului său ceresc, creaturile acestea nu există acum, deci nu au existat niciodată.

— Poate că există, sugeră Landis, dar s-au retras în mările calde din sud.

Cutler numai că nu-şi dădu ochii peste cap, din nou la limita combustiei.

— Domnule. Învăţaţii au studiat aceste aşa-zise fosile şi le-au declarat o înşelăciune. Răutatea aia de fată le-a înjghebat din bucăţi de piatră, ajutată de taică-său, pentru faimă şi bani.

— Tatăl lui Mary Anning a murit când ea era bebeluş, îl corectă Thatcher.

— Mama, atunci! guiţă Cutler, ajuns într-o stare pe care Thatcher o judecă apropiată de hidrogen. Ce contează, tot nişte zavistnici sunt! Îi împing pe oamenii cumsecade să se îndoiască de credinţe care ne-au mângâiat încă din leagăn.

Din nou, Thatcher văzu cum publicul îşi întoarce privirile spre Landis, în aşteptare.

— Un om bun nu şi-ar atrage semenii înspre părelnicii blasfemiatoare! le spuse căpitanul lor. Copila aia trebuie să fie o drăcoaică.

— Cu siguranţă Dumnezeu este cel care ne-a dat curiozitatea..., începu Thatcher, când Landis i-o reteză – ezitase o clipă –, dar îşi găsi alifia şi avea de gând s-o folosească.

— Domnule Greenwood, haide să încheiem cu povestea asta, bine? Darwin e repudiat. Şi oricum, profesorul Cutler îmi spune c-a ieşit la pensie, deci n-o să-i mai auzim aiurelile de aici înainte.

— Domnul Darwin adună date chiar şi în ziua de astăzi, sunt sigur, replică Thatcher, simţindu-se tras sub apă.

Păstrează o corespondență activă cu oameni de ştiință din întreaga lume. Chiar în această sală avem...

Thatcher se opri, nedorind să abată potopul asupra lui Mary. Reluă:

— În Boston, unul dintre cei mai respectați oameni de ştiință ai națiunii noastre, Dr. Asa Gray, este un campion al...

— Asia Gray? N-am auzit în viața mea de el, spuse Landis. Te asigur că-i cunosc pe toți oamenii importanți. Dacă ar avea vreo însemnătate, l-aş cunoaşte cu siguranță.

Thatcher se uită la Mary ca să se adune, dar se tulbură şi mai tare când văzu în spatele sălii un alt chip, cu barba ca de urs şi pleoapele căzute peste ochii licărind a veselie. Cu neputință să se fi strecurat înăuntru neobservat. Era aşa cum spusese, avea el un dar pentru invizibilitate. Şi o forță impresionantă. În ultima vreme, satirele lui Carruth la adresa lui Landis fuseseră nemiloase.

— Darwin e repudiat! repetă Cutler plin de importanță, purice închipuindu-se stăpân peste câine. Oamenii cu capul pe umeri n-o să rabde ca noțiunea universului nostru să fie lăsată la cheremul hazardului.

Thatcher privi publicul cu luare-aminte. Multe chipuri, la fel de ponosite şi de ostenite ca hainele şi, probabil, ca răbdarea lor. Ce putea să le ofere el şi Landis nu?

— Nimeni nu vrea să fie la cheremul hazardului, îi ademeni el. Şi nici nu suntem. Selecția naturală este predictibilă, nu întâmplătoare. Fermierilor din public le vor fi familiare acțiunile pe care le descriu. Gândiți-vă cum vă triați vitele, îndepărtând viteii mai slabi, ca să obțineți turme mai puternice.

— Chiar avem văcari excelenți aici, în Vineland! declară Landis.

— Şi ar trebui să nu-şi mai încapă în piele de mândrie, îşi informă Cutler prostănacul protector. Căci adversarul meu tocmai i-a comparat cu Dumnezeu.

— Nu, îl corectă Thatcher, i-am comparat cu lupii. Nu stă în voia lupului să creeze căprioare mai rapide, dar trierea consecventă pe care o face modelează turma, cu timpul, înspre viteză. Acțiunea lui e ca aceea a fermierului. Ce susțin eu este că modelarea vieții nu se petrece la întâmplare.

Landis făcu un salt tardiv spre înțelegere, sau cel puțin spre versiunea lui asupra noțiunii.

— Acum spune că Dumnezeu e lup! Stimate doamne şi stimați domni, sper că vă rugați pentru sufletul domnului Greenwood!

Thatcher se adresă lui Landis, cu grijă:

— Domnule, oare n-ar fi cu putință ca modelarea vieții să fie darul pe care ni-L face Dumnezeu? Adaptarea este o minune mai mare decât staza rigidă, pentru că deschide o cale spre supraviețuire. Nu ne schimbăm în mod deliberat, căci lupul îşi are năravul său. Fiecare dintre noi are ca dat din naştere propriile trăsături şi obiceiuri.

Landis îl privi cu o oarecare curiozitate. Publicul îl urmă – fermierii şi nevestele. Thatcher se întoarse cu fața la ei şi le vorbi. Mamelor.

— Schimbarea vine numai la urmaşi, după cum îi modelează timpul şi adversitățile. Cel mai norocos va moşteni darul supraviețuirii.

Cutler mai avea puțin şi sălta de pe un picior pe altul, nervos că fusese redus la tăcere, nerăbdător să-şi înşface victoria.

— Teoria asta îi jigneşte pe toți creştinii în viață. Unde e atotputernicia? Dacă vrei să-ți instruieşti tinerii, de ce să pui la îndoială miracolul prin care mormolocul se preschimbă în broască?

— Pentru că face treaba fără genunchi pe care să se plece ca să ceară ajutorul divin?

O părere de râs venită dinspre Landis îl făcu pe Cutler să fumege.

— Îşi bate joc de Creator!

Din nou, Thatcher i se adresă direct lui Landis.

— Teoriile ştiinţifice nu se pot baza decât pe cauze fizice. Gravitaţia nu-I cere ajutorul lui Dumnezeu. Nu-L înlăturăm pe Dumnezeu, ci doar Îl lăsăm să se ocupe de alte lucruri.

Cutler se înfipse drept în faţa lui, ca un copil care se luptă pentru atenţia părintelui.

— Domnule, insistă asupra unui proces trudnic şi singular pentru a explica formarea vieţii! Noi avem corul nostru de îngeri, pe când după *el* ne tragem cu toţii dintr-un... peşte târâtor ancestral! spuse Cutler, scuipând cuvintele de parcă tocmai ar fi luat mâzgă în gură, ceea ce avu un efect vizibil asupra doamnelor. O credinţă care ar putea conduce la anarhie! Regatul animal are nevoie de om ca să-i fie stăpân, tot aşa cum un oraş are nevoie de guvernare fermă ca să nu degenereze într-o rebeliune generală.

Din nou, Thatcher văzu toţi ochii din încăpere atraşi de gravitaţia lui Landis. Amărâtele astea de planete ameţite tânjeau după siguranţă în universul lor şi după orice formă fără fond pe care stăpânul lor ar fi putut s-o scoată pe loc din buzunar.

— Stimate doamne şi stimaţi domni, spuse Landis cu voce mieroasă, aligatorii gigant despre care aţi auzit în seara asta se poate să fi cutreierat cândva apele noastre continentale. Încă aud despre atacuri în larg – chiar atacuri sângeroase, dacă stau să mă gândesc. Dar vă promit că n-o să vedem picior de asemenea monstru prin împrejurimile noastre. Nu în Delaware River, nu la noi, în Union Lake.

Odihniți-vă liniştiți la noapte în paturile voastre. Nu aveți niciun motiv, *niciun* motiv să vă temeți de jivinele astea.

La asta, publicul izbucni în aplauze entuziaste. Câțiva bărbați se ridicară în picioare în semn de susținere față de programul exterminării aligatorilor gigant din apele New Jersey-ului. Unul dintre bărbații aflați în picioare era Carruth. Se arăta. Din locul în care era, în spatele căpitanului, Thatcher surprinse exact momentul în care Landis îşi reperă duşmanul şi văzu cum i se încovoaie coloana, ca la mangustele speriate. Bufonul se preschimba tot mai mult în prădător.

— Răul de care trebuie să ne păzim, se fandosi Landis, nu e vreo dihanie din apele râului. Nu, ci vine pe două picioare, infiltrându-ni-se în oraşe. Aducând cu sine revolta şi băutura, împrăştiind plângeri mincinoase la adresa ordinii noastre, tânjind la bogăția care li se cuvine altor oameni. Înşfăcând-o! Se vâră în fața acelora care, conştiincioşi, au urmat legea! Unii vor numi asta progresul timpului nostru. Alții vor încerca să facă din Biblia noastră un basm. Nu-i lăsăm! Ne sigilăm oraşul împotriva duşmanilor autorității dobândite prin har. Facem aşa cum ne dictează inima şi le trântim porțile în nas.

Publicul rămase într-o linişte de mormânt. Căzuseră toate măştile: gata cu scandalagiul comic, de carnaval; acum, regele lor devenise un despot răzbunător. Thatcher îi urmărise chipul lui Carruth de-a lungul atacului, în care Landis îi trimisese în iad pe editorii provocatori şi pe zidarii prost plătiți, la grămadă cu Thatcher şi Darwin. Carruth păruse neclintit. Eventual, mulțumit că îl întărâtase pe om. Prietenul lui oferea în dar lipsa de pasiune, tot aşa cum, cândva, scosese un recipient micuț din tablă şi Thatcher se învoise să bea. Privi sala aglomerată. Locul ăsta cu filozofi bătrâni şi cu strămoşi osândiți nu însemna nimic pentru el. El era o ramură mlădie, iute de picior, fără mamă şi fără

adăpost. Fiecare adversitate pe care o avusese de înfruntat până în momentul acesta făcuse din el un supraviețuitor. Se uită la Carruth; ursul cel mare chiar îi făcu cu ochiul. Landis văzu şi porni spre Thatcher. Ochii îi aruncau flăcări.

Thatcher îi întâlni privirea.

— Oamenii de ştiință nu sunt la fel ca ceilalți oameni, domnule. Noi nu putem trânti porțile în nasul nimănui. Trebuie să urmăm dovezile până într-acolo unde ne conduc, chiar dacă locul acela nu e pe placul celorlalți. Chiar dacă sugerează că tot ceea ce am crezut vreodată s-ar putea să fie greşit.

Landis şi Cutler rămăseseră amândoi cu gura căscată. Ce rost mai avea curajul în vremuri ca acestea?

— Profesore Cutler, ştiu că-l admirați pe Sir Thomas Browne şi interpretarea lui teologică la scara naturii a lui Aristotel.

— Universul este o scară, intonă Cutler ca şi când în laringe i s-ar fi deschis cine ştie ce valvă sfântă, ridicându-se gradual de la roci la forme de viață inferioare şi până la om, apoi la îngeri.

— Exact, consimți Thatcher amabil. Creştinii au fost mulțumiți cu *Scala Naturae* vreme de secole la rând. Care e într-un gând cu Darwin când aşază maimuța la locul ei, în vecinătatea omului. Şi-atunci, de ce atâta zarvă acum pe tema asta?

— *Scala Naturae* ne încredințează de faptul că o specie îşi cunoaşte locul şi nu urcă. O să stau lângă maimuță, domnule Greenwood, dar n-o s-o las să capete aspirații. N-o s-o las să-mi poarte pantalonii sau să se urce-n pat cu nevastă-mea.

Landis îşi dezvelise colții – deşi Thatcher nu i-ar mai fi dat uitării niciodată – şi pretindea că linia de atac a lui Cutler e minunată.

— Poate că v-ați dori ca prietena dumneavoastră, maimuța, să fie bărbierită mai întâi. Cu domnul... cum i-ați zis? Cu briciul lui celebru? Domnul Orfeus?

Thatcher le evită privirile amândurora, nu cumva să-i vadă scârba din ochi. Adevărul rămânea intact, oricât de amenințat ar fi fost aici. Carruth avea să-l aştepte afară, ca să-l felicite. Aveau să le conducă pe Mary şi pe Polly acasă, apoi să ia calea petrecerii. Tot ce şi-ar fi dorit era ca Mary să li se poată alătura la caterinca despre Marea Traversare a Ursului Grizzly. Ce bine ar fi fost ca prietena lui să fie bărbat, liberă să-şi tragă nişte pantaloni pe ea fără să destrame armonia domestică a lui Dumnezeu şi să închine un pahar de whiskey pentru acea iluminare care nu-ți prăvăleşte cerul în cap.

— Numele pe care vă străduiți să-l pronunțați, spuse el, este Occam.

— Da! strigă împăratul gol cu veselie. Dumneata ai lua dihania, ai îmbrăca-o, ai tunde-o şi-ai face-o să treacă drept om. Cu briciul lui Occam al dumitale.

13
Briciul lui Occam

— A spus că şi dac-ar împuşca pe cineva în plin Fifth Avenue, oamenii tot l-ar vota. Sau visez eu? întrebă Willa.

— Nu visezi.

— Nu. Fix aşa a spus. N-are cum să fie mai mult de-o săptămână de-atunci.

— Ei, se pare că a avut dreptate.

— Iano, nu poți să omori pe cineva şi să scapi nepedepsit. Şi nici să te comporți ca un descreierat când

candidezi la o funcție publică. După un discurs de rahat ca ăsta, ar trebui să te lingi pe bot de carieră.

Willa ocolise ştirile mai toată ziua, furişându-se într-o drumeție prin Pine Barrens, dar în clipa în care s-au urcat înapoi în maşină, Iano a dat drumul la radio. Alegerile preliminare din New Hampshire erau pe toate canalele, iar prezentatorii de ştiri păreau un pic cam prea electrizați de informațiile şocante. Ca Orson Welles în transmisia despre invazia extraterestră.[58]

— Gata, nu mai vreau, se rugă ea.

Iano schimbă pe un post de jazz.

Excursia asta în Barrens era a şasea sau a şaptea pentru Willa de când primise veştile care îi dăduseră peste cap presupunerile despre casa lor. Acum, lui Iano i se părea că devine obsedată de legătura dintre Greenwood şi Treat, puricând sursele şi reconstituindu-le traseele. Poate că era adevărat, era obsedată. Dar şi Pine Barrens o ademeneau în felul lor. Dura mai puțin de o oră să ajungi cu maşina la Batsto, un orăşel istoric unde nu găseai picior de turist în perioada asta a anului. Benzină de cinci dolari sau poate un pic peste, dus-întors, dar maşina ei era de obicei singura din parcare şi nimeni nu se înființa niciodată ca să încaseze vreo taxă de intrare. Putea s-o apuce pe oricare dintre potecile nisipoase şi să se avânte până în inima pădurii, acolo unde solitudinea şi întunecimea şi lugubra culoare sângerie a pâraielor se potriveau toate cu starea ei din iarna aceea. Se simțea vinovată că nu cunoştea absolut nimic din speciile de plante despre care Mary scrisese cu atâta drag şi ştia că ar trebui să învețe câteva, dar inima nu prea-i dădea ghes spre căutări. Mary şi Thatcher trăiseră în vremuri de

---

[58] Aluzie la o înscenare mediatică din 1938, când Orson Welles a prezentat drept ştiri de ultimă oră, de la microfonul postului de radio CBS, o presupusă invazie extraterestră din Grovers Mill, New Jersey.

invidiat, când biologii descopereau specii noi în stânga şi-n dreapta, nu când erau martori la extincția lor. Willa se mulțumea cu pinii arătoşi. Îşi purtau scoarța aspră ca platoşa crocodililor şi îşi țineau ácele drepte ca nişte mâini înciucurate pe brațe lungi, curbate, precum creaturile lui Dr. Seuss când ofereau, în cor, vreo avertizare pe care toată lumea voia s-o audă.

Nu se aştepta ca Iano să vadă farmecul. De altfel îl şi prevenise, insistând că iarna nu era cel mai bun moment pentru o primă vizită în Barrens. (Deşi nici ea nu fusese în alt anotimp.) Dar el avea timp de omorât, căci se adapta la un nou semestru, fără cursuri în zilele de marți, şi venise să-i țină companie. Nu luaseră la ei decât sendvişuri şi apă – fără bebeluş de data asta – şi merseseră prin zonă ore în şir, bucurându-se de soarele de iarnă, urmărindu-şi traseul cu ajutorul unei aplicații de pe telefon, ca să nu se piardă în labirintul de poteci. Era mult prea cald pentru începutul lui februarie, dar Willa nu se plângea. Îşi simțea oasele de parcă ar fi fost din permafrost. Îşi păstrase pe ea toate straturile, doar pentru plăcerea de a transpira prin ele.

Acum, în maşină, se coțopenea să iasă din feluritele polare şi jachete antivânt, una câte una. Din fericire, radioul începu tocmai atunci transmisia unui obscur concert de pian al lui Keith Jarrett, un favorit al ei şi al lui Iano de pe vremea când erau proaspăt căsătoriți. În pat, mai ales. Iano întinse mâna şi i-o puse între picioare. Ea închise ochii.

— Uau, ce chestie. Primele patru note ne făceau să salivăm precum câinii lui Pavlov.

— Cine erau obsedații ăia sexual? Nu trebuiau să fie şi ei la muncă sau ceva?

Asta se întreba şi ea. Încă un cuplu pe care îl pierduseră pe drum, cu anii şi mutările.

— Când am mai fost noi aşa de fericiți?

— Găteam paste şi linte pe o plită electrică şi trebuia să ne spălăm vasele în duş.

— Aşa, şi? Şi *acum* tot paste şi linte mâncăm.

— Şi pe post de mobilă n-aveam decât gunoaiele găsite pe trotuar după ce se mutau absolvenţii din camerele de cămin. Naufragiaţii naufragiaţilor.

— Şi mai ce?

— Nu aveam copii.

— *Asta* era.

Obiectiv, Willa ştia că nu-i regretă pe Tig şi pe Zeke. Nu existau criterii după care să compari libertatea tinereţii cu viaţa de familie, cutremurul acela care lărgeşte inima.

— Sincer acum? Cred că eram fericiţi în apartamentul ăla cât o cutie de pantofi chiar şi-aşa, trăind ca nişte coate-goale, pentru că ştiam că e temporar. N-aveam nimic de pierdut, numai de câştigat. Şi viaţa înainte.

— Ba eram fericiţi, o corectă el, pentru că în nouăzeci la sută din timpul pe care ni-l petreceam în apartamentul ăla nu aveam haine pe noi.

Asta fără îndoială. În niciun caz nu era o viaţă strălucitoare – îşi amintea cum umbla goală printre *gândaci de bucătărie* –, şi totuşi aveau parte de o exuberanţă care în cele din urmă pierise sufocată sub ipoteci şi candidaturi la titularizări. Povestea nu era nouă. Poate că Iano încă avea acces la felul acela de bucurie, dar ea o sacrificase ca pe jumătatea ei de târg matrimonial. Willa asculta frazele pianului, senzuale ca respiraţia, şi încerca să recheme în minte amintiri concrete din apartamentul acela, un garaj refuncţionalizat pe care îl închiriaseră pentru două sute de dolari pe lună. Dar, în loc de asta, mintea îi rătăcea: se întreba pe unde putea fi albumul acela, iar de acolo îi sărea la cutiile pe care încă le avea de salvat de la etaj, înainte să se fleoşcăiască la fel ca albumele de absolvire ale lui Zeke.

Iano fusese tăcut toată ziua şi nici acum nu era prea vorbăreţ. Îşi aşează mâna la loc pe volan. Era atent la drum. Treceau printr-un peisaj tern, cu ferme desfrunzite de afine şi câmpuri nedesţelenite de legume. Jumătate dintre fermele astea păreau să-şi fi tras oblonul, probabil din cauza anilor de furtuni, secete şi a unui teribil uragan, în urma căruia apa mării înaintase spre uscat mai mult decât şi-ar fi închipuit cineva vreodată. Trecură pe lângă o fermă dărăpănată pe care ea o observase mai înainte datorită panoului din curte, pictat de mână: DRAGĂ MAMĂ NATURĂ, TE RUGĂM S-O TROSNEŞTI PE SANDY[59]!

Pianul sexy făcu loc pentru ştirile orei, iar astăzi era vorba numai despre bani: dolarul american se prăbuşea, pe când francul elveţian şi yenul japonez o luau în sus, influenţându-i pe investitori să caute adăpost în valutele mai sigure, în plină harababură financiară globală. Dar, în pofida valutei lor râvnite, randamentul japonez pe zece ani cădea sub zero.

— O, asta nu-i bine, remarcă Iano detaşat, ca şi când ar fi asistat la stângăcia unei echipe sportive pe care n-o urmărea decât ocazional.

— Ce-nseamnă asta, randament care cade sub zero?

— Înseamnă că investitorilor din Japonia le-a venit vremea să plătească pentru privilegiul de a fi împrumutat bani guvernului.

— De ce-ar face una ca asta?

— E un pariu. Ca peste tot.

Un pariu între oameni cărora le ieşeau banii pe urechi, presupunea Willa. Se gândi la miliardarii lui Zeke şi la cum tranzacţionau ei excese ridicole fără nicio legătură cu vieţile lor concrete. Înţelegerea lui Zeke cu mentorul de la Harvard

---

[59] Uraganul Sandy, extrem de distructiv, care a lovit de pe 22 octombrie până pe 2 noiembrie 2012.

picase, dar echipa apucase să simtă miros de sânge şi asta îi ţinea în joc. Iano le lua apărarea invocând moralitatea demersului lor – o mare parte părea să fie despre microcredite, despre femei din India care deveneau independente deschizându-şi mici afaceri şi altele asemenea. Succesul nu ieşea cu totul din discuţie, după părerea lui Iano. Dar Willa observa că nici nu le organiza viaţa de familie în jurul sosirii bărcii de salvare a lui Zeke.

Reportajul financiar fu întrerupt de ştiri despre alegerile preliminare, cu exit-polluri care indicau un avantaj considerabil pentru omul care jignise toate minorităţile posibile şi care ameninţase cu crime pe Fifth Avenue. Fleanca-Mare. Willa dădu repede pe alt canal.

— Bun-venit în Statul de Granit! zise Iano. Avem bolovani în loc de creier!

— Mi se pare că locuitorii din Noua Anglie sunt ca sarea pământului. Ştii?

— Sare *albă*.

— Aşa e. O bobiţă de piper nu găseşti în ea.

Era ora la care nu mai aveai cum să eviţi ştirile. Pe postul de radio public, după un interludiu muzical între poveşti, era invitat un medic de la Centrul pentru Prevenirea şi Controlul Bolilor, ca să explice legătura dintre încălzirea globală şi răspândirea bolilor cauzate de ţânţari în Statele Unite. În săptămâna aceea erau trimise kituri de testare Zika în Florida, în vreme ce Ohio şi Pennsylvania îşi raportaseră deja primele cazuri.

— Ai dracului ţânţari, au ajuns deja *aici*? întrebă Iano.

— Nu încă. Cred că se referă doar la cine a călătorit în Sud.

Pe Iano răspunsul păru să-l liniştească total, asta în timp ce Willa îşi imagina cum ar fi să plece în vacanţă la plajă şi să se întoarcă acasă aducând pe post de suvenir un bebeluş cu vreo afecţiune cerebrală. Medicului specialist i se

mulțumi pentru veştile teribile şi buletinul obişnuit continuă: Curtea Supremă pusese în aşteptare reglementarea emisiilor de carbon şi intrase în cârdăşie cu grupuri industriale care voiau să facă după cum le tăia capul, asta în timp ce purtau o bătălie legală împotriva reglementării. Acțiunile se prăbuşiseră în mai multe companii de energie solară, pentru că eşuaseră în a-şi întruni obiectivele inițiale.

Între timp, Iano se uita la parbriz ca la un pluton de execuție, iar Willa îl aştepta să spună lucrul acela pe care nu-l spunea, oricare ar fi fost el. Conducea o maşină cu aproape două sute de mii de mile la activ şi fără asigurare, dar ăsta nu era genul de lucru care să-l frământe pe Iano.

— Ce e? întrebă ea în cele din urmă. O să ne salvez de la *dezastru*, bine?

— Ştiu.

— Înainte nu credeam. Doar simulam încrederea, ca să ne simțim cu toții mai bine. Dar tipul ăsta nou care chiar a locuit în casa noastră e o celebritate istorică.

— Şi Mary nu era?

— Era, dar n-a locuit în casa noastră. Casa ei a dispărut. Casa noastră i-a aparținut ilustrului Thatcher Greenwood. Ar trebui să fie un soi de monument național sau ceva.

Iano nu făcu niciun fel de comentariu pe marginea ideii.

— Am descărcat formularul de aplicație. E simplu în cea mai mare parte. Trebuie să găsesc un expert în clădiri istorice care să vină şi să dateze casa. Mă ajută Chris să găsesc persoana potrivită.

— Sigur o să reuşească.

Ea îl privi lung.

— Şi-atunci, ce e? Ai fiert în suc propriu toată ziua.

El ridică din umeri.

— Nimic.

— O, Doamne.

Willa bifa mintal catalogul posibilităților. Inclusiv cancerul şi infidelitatea. El o privi, uşor disperat.

— Nu-i nicio chestie teribilă.

— Atunci?

— M-am tot gândit la ce mi-ai spus. Că sunt lipsit de ambiție.

— Iano! Nu asta am spus.

— Că-mi lipseşte înflăcărarea, ca atare...

— Scumpule, dacă tu eşti fericit, şi eu sunt fericită. Voiam doar să mă asigur.

— Aşa că am vorbit ieri cu decanul. Despre prelungirea contractului, începând din toamnă.

Willei i se strânse stomacul.

— Şi? Care-i treaba?

— A zis că sunt bun. S-ar putea chiar să-mi mai dea nişte cursuri. Nu multe, banii o să fie tot cam pe-acolo.

— Dar o să fie. Încă un an.

— Mai mult. Instituția nu mai garantează titularizarea, deci nimeni nu promovează. Dar angajarea e destul de stabilă. În viitorul apropiat, aşa a spus. Pot să contez pe locul în care sunt. Ştii tu. Să rămân cât vreau.

— Până când intră-n schemă securitatea socială şi poți să ieşi la pensie. Astea chiar sunt nişte veşti foarte bune, Iano. Eşti asigurat.

El o privi ca să se asigure că e sinceră. Se convinse. Zâmbi.

— Bine ancorat pe fund. O moluscă, asta sunt.

— Molusca mea frumoasă, spuse ea.

Suna ca un alint grecesc.

Willa privi pe geam la acest Jersey pe care niciodată n-avea să-l accepte pe deplin, făcut dintr-un sol atât de nisipos şi de şters, încât câmpurile arate aveau un aer fantomatic, iar drumurile neasfaltate tindeau spre textura nisipurilor mişcătoare. Atâta întindere era năucitoare. Willa

n-ar fi spus-o cu voce tare, pentru că în lumina altor îngrijorări părea un moft, dar îi era dor de munți. Un dor *sfârtecător*, echivalat fizic numai de durerea de dinți. Nu mai fusese într-un loc atât de plat ca ăsta în toată viața ei hoinară. Înhățase bursa şi plecase din West Virginia în Colorado, apoi îşi legase soarta de Iano şi săltase ca o minge de pinball în susul şi în josul statelor din Munții Stâncoşi, apoi, în sfârşit, se întorsese în Blue Ridge. Apoi urmase prăbuşirea.

Trecură pe lângă un câmp unde doi cai se uitau lung la propriile umbre alungite în lumina amurgului şi se întrebă ce altceva mai făceau ca să le treacă vremea. Se întrebă ce era hoarda aceea de forme întunecate care traversau lunca tiptil, laolaltă, chitite să ajungă undeva. Curcani sălbatici. Se gândi la Dixie, care pe zi ce trecea părea tot mai puțin înclinată să rămână în viață. Dixie, care o iubea pe Willa cu religiozitate, câinele de pripas pe care îl adoptase în anul în care se mutaseră în Virginia şi căruia îi pusese numele[60] special ca să nu mai fie niciodată nevoiți să se mute din Sudul cald şi verde. Dar, până la urmă, fuseseră nevoiți s-o pună pe Dixie pe Prozac pentru căței ca să facă față plecării, iar Willei până şi asta i se părea o dovadă de profundă loialitate. Încerca să găsească un strop de speranță pentru cățelul ei, ceva care să nu sune prea egoist. Nu că avea să-i supraviețuiască lui Nick; oricum, asta părea imoral. Deşi bănuia că le trecuse tuturor prin cap.

Că Dixie avea să trăiască destul cât să mai miroasă o dată iarba proaspătă. Se hotărî la asta. Radioul trecuse din nou, fără de veste, pe alegerile preliminare din New Hampshire. Se trezi brusc din visare. Cu majoritatea

---

[60] „Dixieland” (engl.), nume generic pentru statele din sudul SUA.

voturilor gata numărate, Fleancă-Mare îi lăsase pe toți cu gura căscată.

— Nu-mi vine să cred, spuse ea.

— E de-abia primul tur.

— Chiar dacă, tot e suprarealist. Îți dai seama, electoratul a fost în stare să valideze un om aşa de meschin, de lacom şi de grandoman. La toate nivelurile.

— În orice caz, tata o să se bucure. Până când o să se-aleagă praful şi de ăsta. Tig, în schimb, o s-o ia razna.

— Ba nu.

Iano ridică din sprânceană, a îndoială.

— Ai vorbit cu ea, Iano? Nu zic că e mare fană, dar s-a prins cum stă treaba cu tipul ăsta. E exact ce se-aşteaptă din partea celor mai în vârstă decât ea la momentul ăsta din istorie. Legitimează lăcomia personală ca religie principală a țării noastre, asta face.

— Nu e primul profet de genul ăsta.

— Nu, dar este un fel de savant, după câte se pare. Incapabil de gândul c-ar fi vreo urmă de ruşine în asta. A readus avariția la rang de mândrie.

— Dacă la asta am împins-o pe Tig să se aştepte de la cei mai în vârstă decât ea, atunci ar trebui să ne aruncăm cu toții de pe pod.

Willa îl privi circumspect, dar Iano era incapabil până şi de cea mai mică tendință suicidară.

— Dacă-ți spun... Tig susține că problemele din ziua de azi nu pot fi rezolvate de oamenii din ziua de azi şi că nu facem decât să ne hrănim falimentul cu singurele instrumente pe care le cunoaştem. Inventând din ce în ce mai multe poveşti complicate despre cum n-am dat-o-n bară.

— Crede că e-n stare de mai bine?

Willa expiră.

— Crede că suntem prea cocoşaţi de bănci, la nivel de specie, dar că nu vrem s-o recunoaştem. Aşa că dacă nu e *tocmai* ăsta profetul egoismului de la care aşteptăm garanţii, atunci o să fie alt escroc care o să se priceapă să ne abată de la adevăr. Din cauza vremurilor pe care le trăim.

— E absurd.

— Mie-mi spui!

Buletinul trecu la ştiri ceva mai puţin absurde: o companie textilă dădea în judecată un complex comercial fiindcă îi copiase celebrul model de tartan. Coca-Cola Company ducea o bătălie juridică pentru a pune marcă înregistrată pe cuvântul *Zero*. De asemenea, în mod surprinzător, se restructura, ca să compenseze impactul slabelor vânzări de peste hotare.

— Străinii nu mai cumpără Cola, ce naiba? întrebă Willa. Ce tupeu.

— Ba sigur cumpără. „Vânzări slabe" nu înseamnă decât că n-au mai crescut în ultimul trimestru. În lumea comerţului, să stagnezi înseamnă să rămâi în urmă.

— Ha, cugetă Willa. Şi dacă au pus mâna deja pe toţi oamenii care vor să cumpere o Cola, din toate deşerturile şi din toate tundrele?

— Ei, te-ai prins, spuse el vesel. Sfârşitul lumii pe care o ştiam.

***

Erau la două cvartale de casă când sosi un mesaj de la Jorge, în care le transmitea scuze din partea lui Tig că nu avusese timp să pregătească cina. Să ia ceva de pe drum dacă le era foame. „Suntem până peste cap aici."

Auziră dezlănţuirea de obscenităţi încă de la intrare. „Demenţă crepusculară", aşa se numea potrivit infirmierei de la centrul de îngrijire paliativă, care venea de trei ori pe

săptămână ca să-i facă baie, să debrideze plăgi şi să ţină evidenţa semnalelor vitale în scădere. Se pare că era ceva obişnuit la oamenii aflaţi în situaţia lui Nick să se înfurie zilnic, la ora la care lumina soarelui începea să scadă. Infirmiera, Jane, care venea numai dimineaţa, îi avertizase că părintele lor drag ar putea începe să spună lucruri care nu-i stau deloc în fire şi pe care n-ar trebui să le pună la suflet. Dar ea nu ştia că furia era însăşi firea lui Nick, prezentă acum în două versiuni: tăcută sau răstită.

Willa şi Iano ajunseră într-un moment stânjenitor şi zăboviră în uşă câtă vreme Tig şi Jorge terminară de schimbat scutecul lui Nick. Împreună, parcurgeau eficient paşii procedurii: desfă benzile adezive şi împătureşte scutecul, întoarce omul pe o parte, trage-l de sub el şi înlocuieşte-l cu unul nou, curat şi întoarce-l la loc pe spate. Infirmiera le arătase schema cu rulatul, care mergea şi ca să-i schimbi cearşaful de sub el fără să-l ridici din pat. Învăţaseră cum se zdrobesc tabletele de morfină şi cum se administrează cu pipeta, sub limbă, unei persoane care nu e niciodată complet trează şi nici nu poate înghiţi. Într-o viaţă întreagă de curiozitate profesională, Willei nu-i trecuse niciodată prin cap să-şi pună întrebări în legătură cu lucrurile astea.

— Mulţumesc, copii. Mă simt vinovată că mi-am luat ziua liberă, spuse ea.

Jorge duse două degete la frunte.

— Nicio problemă. Aveai nevoie.

— Dusty a adormit?

— Sper, spuse Tig, adunând produsele de hârtie mânjite şi îndesându-le într-o cuvă cu capac.

— I-am dat un biberon şi l-am dus jos. Cam acum o jumătate de oră, nu-i aşa?

Jorge încuviinţă din cap. Începuse să-i crească părul pe capul ras, care acum arăta superb, de parcă ar fi fost tapiţat

cu velur negru. Părea îmbrăcat un pic cam prea de ocazie, cu o cămaşă cu imprimeu colorat, descheiată, peste obişnuitul tricou fără mâneci. Se întreba dacă nu cumva îşi făcuseră alte planuri, stricate de nişte nelegiuiți de părinți întârziați. Dispărură amândoi în baie, pentru spălatul şi dezinfectatul de după bătălie.

Iano rămase sprijinit de cadrul uşii. Nu vorbise de când intraseră în casă. Pe Willa o măcina angoasa, pentru toți: tată, fiu şi nepoată, prinşi în capcana acestei intimități atroce. Cu atât mai rău pentru Jorge, un spectator nevinovat chemat la arme. Nu-l forța nimeni să fie acolo şi totuşi era, parând cu mici lovituri cuminți scatoalcele furioase ale labei mari şi grosolane. În timp ce-i schimbau scutecul, Willa putea să jure că-l auzise pe Nick spunându-i „fasolaru' dracu'", la care Jorge păruse doar puțin exasperat, ca de un vârstnic care foloseşte argou ieşit din modă. Ceea ce, de fapt, probabil că şi era.

— Cum de nu e niciunul dintre voi la muncă în seara asta? se gândi Willa să întrebe la sosire.

Rar se întâmpla ca Tig şi Jorge să aibă amândoi seara liberă.

— Restaurantul e închis, mamă.

— Marțea? Credeam că numai duminica şi lunea.

— Au redus numai la weekenduri. E program de iarnă, ți-am spus. Între Anul Nou şi Valentine's Day oamenii se hotărăsc întotdeauna să nu mai cheltuiască niciun ban. Şi să nu mai mănânce.

— Apoi le trece, adăugă Jorge.

— Tată, ai grijă! Nu te aşeza! strigă Tig.

Iano culese o seringă desfăcută de pe Scaunul Cur-Mare, în care fusese gata-gata să se prăbuşească.

— Scuze, spuse Jorge, luând acul de la Iano şi introducându-l, cu vârful înainte, într-o pungă de plastic transparent, plină ochi cu ace.

— Tig tocmai i-a făcut insulina, chiar înainte de...

Făcu semn din cap înspre pat, evitând cu tact să numească cealaltă procedură. Jorge avea întotdeauna o înfățișare îngrijită, pe care Willa o punea pe seama unei linii drepte a părului, care i se întindea deasupra sprâncenelor dese, străbătându-i fruntea de parcă ar fi fost trasă cu rigla. În familia Willei toți o aveau în V, la fel și progeniturile ei.

— Punga aia cu ace pare plină, spuse ea. O să-i cer una nouă lui Jane. Dacă aduce, se pare că nu trebuie să plătim pentru ea.

Pe Willa, binefacerile concrete ale programului Medicaid o lăsau în continuare perplexă, asta în timp ce Nick tot nu avea habar că beneficiază de ele. Când îi turna lui Jane vorbăria lui goală despre escrocii din sistemul de ajutor social, își țineau cu toții respirația.

Tig privi punga încruntată.

— *Detest* chestia asta. Să arunci seringi în fiecare zi, auzi tu.

— E-n regulă, scumpo.

— Cum să nu, mamă. E pe naiba. Undeva tot se adună. Nu *dispar* pur și simplu când părăsesc casa asta într-un container cu deșeuri de risc.

— Știu. Dar îmi închipui că sunt anumite lucruri pe care n-are niciun sens să le reciclezi.

— Acele pot fi sterilizate și refolosite. Chiar se poate.

Willa nu era în poziția de a se contrazice cu Tig, care făcea majoritatea lucrurilor de nefăcut. Schimba scutece, bandaja rănile supurânde de la cioturile cangrenate.

— Spune-mi o poveste, Papu, se linguși ea, rulându-i straturi-straturi de comprese în jurul picioarelor umflate, împachetându-l ca pe o mumie de sus până jos.

— Să nu mă iei pe mine cu căcaturi de-astea, auzi? „Spune-mi o poveste, Papu.” Schimbi subiectul. Am zis că vreau să merg mâine. Și tu ai să mă duci.

— Unde vrei să mergi, tata? se lumină Iano la perspectiva unei ieşiri neanunţate.

Din răspunsul lui Nick, într-o greacă bălmăjită, Willa prinse un cuvânt care o duse la o presupunere neliniştitoare. El i-o confirmă:

— Cimitir.

— Ţi-am spus că putem să mergem mâine-dimineaţă, spuse Tig cu răbdare. Dacă te simţi destul de bine cât să stai în scaunul cu rotile. Dacă nu, va trebui să aşteptăm până-n altă zi.

— De ce vrei să mergi la cimitir, tata?

— Ce dracu' să caute la cimitir un labagiu bătrân, a?

În liniştea care se aşternu, Tig strecură explicaţia:

— Ca să-şi aleagă locul de mormânt.

Privirile spasmodice făcură turul încăperii: Iano se uită la Willa; Willa la Tig, cu un mic gest din cap care însemna „Nu pot să cred că se întâmplă aşa ceva"; Tig la Jorge, cu o sprânceană ridicată, în semn de „Ţi-am zis eu".

— O să ne gândim, tata, spuse Iano fără rost.

Dacă se calificau pentru asistenţă funerară prin Medicaid, probabil că şi-ar fi putut face rost de un sicriu, dar în niciun caz de un lot în cimitirul cochet din Vineland. Familia avea încă restanţe la datoria de înmormântare a lui Helene; Willa o ignora, bazându-se pe faptul că Zeke ar fi trebuit să deschidă de mult discuţia cu părinţii ei, dar în tot acest timp nimeni nu avea de gând să şi-o asume pe Helene. Însă dificila conversaţie despre Nick şi-o asumaseră Iano şi surorile lui. Fuseseră luate decizii. Picase pe Willa să-i spună şi lui Tig, după ce îl dopau pe Nick pentru noapte.

O priviră cu toţii pe Willa îndeplinind ritualul morfinei: zdrobit, diluat, administrat, gesturi sobre şi elaborate, ca într-o ceremonie a ceaiului. Se ocupa ea de narcoticele grele, pentru că nu voia ca Iano sau Tig să se simtă vinovaţi dacă ceva mergea prost. Nick primi pipeta sub limbă cu aceeaşi

aviditate sfâşietoare cu care îşi apuca Dusty biberonul. Willa puse morfina la loc în ascunzătoare (după cum o sfătuise Jane, în caz că se dădea vreo spargere), pe raft, în spatele unei fotografii de familie înrămate. Iano se oferi să stea cu Nick. Tig se duse să vadă ce face bebeluşul. Willa se mută cu Jorge în bucătărie.

— Nici voi n-aţi mâncat. O să pregătesc ceva, spuse Willa.

Se uită lung în frigiderul dezolant: ketchup, maioneză, jumătate de bucată de brânză Cheddar. Un rest de piure de ceva, probabil cina lui Dusty. O mână de banane pentru gătit, pătate, pe care cineva le îndesase în frigider ca să le salveze tinereţea pierdută. Din cauza electricităţii îndoielnice, nu făceau stoc de produse perisabile, dar acum chiar arăta groaznic. Se gândi să facă brânză pe grătar, apoi zări coltucul stingher de pâine de pe blatul de bucătărie, în folia lui mototolită, cu aspect de prezervativ. Folosise toată franzela de dimineaţă, la sendvişuri.

— Ceva din nimic, se pare, spuse ea. Îmi pare rău, dulapul e gol. Aveam de gând să mă duc la băcănie astăzi, dar am impresia c-am tras chiulul.

Ce făcuse de fapt fusese să transfere tot salariul lui Iano în conturi ACE şi Visa, contând mai departe pe Tig pentru raţiile de alimente care apăreau mereu la ei în bucătărie. Willa observase că muncea mai puţin, dar scăpase din vedere că restaurantul aproape se închisese. Rămase pe loc, cu bucata de Cheddar în mână, prinsă în ambuscada amintirilor cu brânza guvernamentală din care trăise în anii de studenţie.

— Dă-mi mie voie, spuse Jorge, dând drumul la apă într-o tigaie şi aprinzând un ochi al buteliei de camping.

Willa îi admira optimismul.

— N-ar trebui să găteşti, e ziua ta liberă.

El zâmbi.

— În ziua mea liberă fac ce-am eu chef şi pe urmă-l mănânc.

Îi întinse Willei o răzătoare şi o farfurie, ca la el acasă, cotrobăind prin dulapuri după zahăr şi o pungă de mălai. Potrivi flacăra cu mâini de expert, ca şi când era cel mai obişnuit lucru din lume să ai în bucătărie o butelie de camping veche de douăzeci de ani, aşezată pe plita unui aragaz defunct. Pe Willa n-o deranja că ia el situaţia în mâini. Se minuna un pic de tânărul ăsta înalt şi stăpân pe sine, cu capul de velur.

— Mulţumim că ne ajuţi cu Nick, spuse ea. Adică, *mulţumim* e puţin spus.

El ridică din umăr, cu un aer puţin defensiv.

— N-am de gând s-o las pe Tig să se ocupe singură.

— Ştiu, dar chiar şi aşa. E o treabă urâtă. O mulţime de tipi ar găsi altceva mai bun de făcut în locul tău.

Îl privi cum amestecă sare, zahăr şi unt în apa care începea să fiarbă.

— Asta e, spuse în cele din urmă. Am mai avut un frate, cel mai mare dintre noi. A păţit-o rău de tot, moarte cerebrală, da' nu tocmai. Frate, da' chiar oribil, era..., spuse Jorge şi dădu din cap, trăgând vreo doi pumni în aer, cu furie. Nici nu-ţi dai seama în ce hal poate să ajungă să depindă de tine un tip când aproape i s-a stins becu'.

Willa auzise ceva de o rudă cu handicap la Şcoala profesională din Vineland, dar era văr şi trăia încă, de asta era sigură.

— Îmi pare rău, n-am ştiut de fratele tău. Un accident de maşină?

— Ceva de genul ăsta. Stare semivegetativă.

— Îmi pare rău.

Regreta că întrebase. *Ceva de genul ăsta* putea să însemne o supradoză sau o tentativă de suicid sau cine ştie

ce violență ruşinoasă. Îşi mută privirea la tatuajul cu sârmă ghimpată din jurul brațului. O coroană de spini.

— Cred c-a fost foarte greu pentru familia ta.

— Cel mai rău a fost de mama. Ea şi surorile mele se ocupau de tot. Am impresia că eu şi José Luis găseam altceva mai bun de făcut.

— Probabil că a trecut ceva de-atunci. Tu şi José Luis eraţi nişte copilaşi.

— Mda.

— Tig spune că mama ta o ştia pe mătuşa mea. Când locuia aici.

— Mda, cred că da. Drăguță doamnă. Dreama, aşa-i?

Willa încuviință. Nu se gândise niciodată ce viață avusese el în cartierul acela. Acolo crescuse, acolo pierduse un frate.

— Unde e acum? Mama ta.

— În San Juan. Cred că s-a întors ca să se vindece, după ce-a murit frate-meu.

— Pare c-a reuşit.

— Ba-i place, ba nu poate să-l sufere, depinde. Are pe-acolo o mulțime de *viejos*, mătuşile şi unchii. Înainte ne duceam în fiecare vară, trei luni legate, îți dai seama. Mami voia să se asigure că puştii ei rămân nişte *Boricuas*. Şi-acuma se ține de noi tot timpul să ne ducem în vizită, dar ştii şi tu cum e. Mai greu când creşti. Poate anul ăsta.

Tig îşi făcu apariția.

— Linişte totală. Toată lumea doarme.

— Şi tata?

— Aproape. Pare epuizat. Ce-ați făcut voi doi acolo?

— Ne-am plimbat, atâta tot. Mult, probabil vreo zece mile.

— Mmm, *sorullos*, spuse Tig veselă.

Îi leagă un şorț lui Jorge în jurul mijlocului, ca să nu-i ia foc poalele cămăşii. Apoi se postă lângă el şi se uită cum fierbe apa în oală, sprijinită uşor de el, ca un câine

prietenos. Willa îşi duse sarcina la îndeplinire şi rase o grămadă de brânză galbenă pe o farfurie albastră.

— Ei bine, Tig, spuse după o vreme.

— Ei bine, mamă.

Tig se întoarse spre ea.

— Uite ce e, o s-o spun şi gata. Nu ne permitem un loc la cimitir. Tata a vorbit cu surorile lui. S-au înțeles altfel.

Tig încuviință din cap.

— O să-l incinerăm, aşa-i?

— Pare soluția cea mai bună.

— Îmi închipuiam eu.

Îşi *închipuia*?

— Mătuşa Athena vrea să-i trimitem cenuşa înapoi la Phoenix. O să facă acolo un soi de slujbă de pomenire.

Tig cugetă îndelung.

— Poți să trimiți rămăşițe umane prin poşta obişnuită?

— Nu m-am gândit atât de departe, mărturisi Willa.

— Păi, e logic. Cea mai mare parte a familiei s-a întors acolo. Unii dintre tipii care au lucrat cu el la uzină s-ar putea să mai fie prin zonă, oameni care şi-l amintesc în zilele lui de glorie. Ar fi fain.

— Deci nu eşti supărată?

— Sunt supărată pentru că aveai de gând să-i spui.

Tig şi Jorge schimbară cea mai scurtă privire din lume, lăsându-i Willei de înțeles că discutaseră despre asta. Discutaseră despre *ea*.

— Ce, că nu putem să-i cumpărăm un mormânt? zise Willa, privindu-şi fata consternată. Te-ai hotărât şi tu, după douăzeci şi şase de ani, să fii de partea noastră cu o minciunică nevinovată?

Tig nu se uită la ea.

— Uneori e nevoie.

— Serios. Şi asta e ocazia. Ai impresia că dacă sunt onestă o să devin *eu* aia rea?

— *Onestă?* Vorbeşti de parcă i-ai fi pomenit vreodată că mai e în viaţă datorită Obamacare. Dar acum trebuie neapărat să-i spui că n-are niciun cuvânt de zis cu privire la ce-o să se întâmple cu el după ce moare. E crud.

Jorge se ţinea la distanţă. Amestecă gânditor mălaiul în apa clocotită, îngroşând compoziţia până când deveni un aluat galben. Tig aprinse celălalt ochi al buteliei de camping şi încălzi ulei într-o tigaie. Jorge luă farfuria din mâinile Willei şi încorporă brânza în aluat.

— Deci eşti pentru minţit, spuse Willa.

— Sunt pentru a-l lăsa pe Papu să fie fericit. N-are de unde să ştie ce-o să facem noi după. Evident.

La gândul de a îndulci lucrurile pentru Nick, Willa simţi că naufragiază într-o mare de resentimente. Sprintenă, Tig se răsuci şi deschise frigiderul, de unde scoase bananele pentru gătit. Willa o privi cum le curăţă şi le feliază, încercând pentru a mia oară să înţeleagă configuraţia peisajului moral al fiicei sale.

— Ai dreptate, spuse ea în cele din urmă. Putem să-l minţim pe Nick şi să-l lăsăm să fie fericit. Chiar dacă el e hotărât să ne facă pe toţi nefericiţi.

— Nu cred că ăsta-i scopul lui. Pur şi simplu crede că are dreptate şi că noi ne înşelăm în legătură cu tot, practic. Şi nu prea i-a mai rămas timp ca să-şi spună punctul de vedere.

Jorge îşi unse mâinile cu ulei şi începu să ruleze aluatul aburind între palme, modelându-l în nişte ţigarete grăsane. Willa îşi aminti, de pe vremea când ea însăşi lucra într-un restaurant, ce mâini de azbest avea un bucătar experimentat. Dacă îţi antrenai toleranţa puţin câte puţin, puteai să-ţi păcăleşti creierul să ignore semnalele pericolului. Între timp, Tig dădea drumul feliilor de banană în uleiul încins şi le pescuia cu o furculiţă pe măsură ce se înmuiau. Când termină seria, Jorge folosi aceeaşi tigaie ca

să-şi prăjească ţigaretele de mălai. Willa se simţea ca un voyeur. Camaraderia eficientă a vieţii lor de la restaurant părea la fel de intimă ca o căsătorie.

— Amândoi sunteţi foarte buni cu Nick, chiar şi când spune lucruri dezgustătoare. Sincer, eu una nu pot. Cred că nu pricep de ce-ar trebui să-l lăsăm să scape uşor.

— Ţi se pare că scapă uşor? spuse Tig fără să se întoarcă.

Stătea pe vârfuri, proptindu-se într-o farfurie ca s-o preseze peste feliile de banană înmuiate. Când o ridică, toate erau turtite şi aveau formă de floricele. În fascinaţia ei, Willa era distrasă de la problema Nick.

— Nu. Ai dreptate. A mâncat şi a băut şi a înjurat până când şi-a făcut viaţa un iad. Şi totuşi. Nu te ucide răutatea asta a lui? „Fasolaru' de prieten" şi tot restul? Îmi pare rău, Jorge. Simt că trebuie să-mi cer iertare pentru fiecare minut pe care îl petreci în casa noastră.

El ridică din umeri.

— Doar nu mi-o spui tu. Şi tu auzi, n-ai încotro.

Îi întinse o farfurie cu frigănele de porumb, aurii.

— Ai grijă, sunt fierbinţi.

Willa luă o muşcătură şi o ţinu între dinţii din faţă până se răci destul cât să poată s-o guste: crocantă la exterior, cu miezul dulce şi fondant. Scoase un sunet apreciativ, cu gura plină.

— Delicioase, aşa-i? spuse Tig. Trebuie să le înmoi în maioneză cu usturoi.

Ascultătoare, Willa scoase maioneza şi găsi şi nişte usturoi pe care îl curăţă şi-l tăie cubuleţe, întrebându-se ce alte minuni aveau să mai facă copiii ăştia dintr-o cămară goală. Pentru prima oară în prezenţa lui Jorge, Willa se gândi la Toto, cea dintâi mare iubire a fiicei sale, întrebându-se dacă îi mai era dor de el. Dacă Jorge trăia în umbra lui sau dacă îl eclipsa puţin câte puţin. Evident,

Aristotel ăsta fusese un soi de geniu: inginerie, chimie, mecanică auto. Dar poate că nici nu era un salt aşa de mare de acolo şi până la mecanic auto, bucătar talentat şi schimbător de scutece agreabil. Willa avea o slăbiciune pentru poeți şi visători, dar era clar că fiicei ei îi plăceau bărbații practici.

Jorge termină cu frigănelele şi se apucă să prăjească din nou bananele turtite ale lui Tig, cufundându-le în apă înainte să le dea drumul în uleiul încins. Sfârâiau violent. Willa îşi făcea griji pentru ochii lui, dar Jorge era neînfricat. Şi înalt.

— Apreciez ce spui despre Nick, dar e greu de împăcat cu felul în care ne corectezi mereu pe mine şi pe tata, spuse Willa, ştiind că trebuie s-o lase să iasă şi pe-asta. Şi pe Zeke, Dumnezeule. Voi doi vă certați încontinuu din ziua în care ați învățat să vorbiți.

— Papu nu mai e responsabil de nimic. N-o să mai trăiască nici măcar cât să mai voteze o dată. Zeke, în schimb, o s-o mai ducă probabil tot cam cât mine. El e o problemă foarte mare.

— Bun, dar cred că regula mea când mă cert e aceeaşi ca atunci când fac curat. Începi cu mizeria cea mai mare şi de acolo treci la dezordinea mai puțin deranjantă. Nick e mizeria cea mai mare, asta n-ai cum s-o negi.

— Mamă, eşti jurnalistă. Simți că ai sarcina asta divină de a-i corecta pe oameni.

— Şi tu nu? Ca om de ştiință?

— Nu sunt om de ştiință. Sunt bucătar de linie.

— Atunci nici eu nu sunt jurnalistă. Sunt un nimic.

Willa îl privi pe Jorge punându-i în gură lui Tig una dintre feliile de banană prăjite de două ori, în timp ce ea îşi întindea fața spre el ca un pui de pasăre. Ține bucățica între dinți şi suflă ca s-o răcorească, exact cum făcuse şi Willa cu un minut în urmă. Lui Iano i se părea întotdeauna

uimitor cum ea şi Tig puteau să ia în gură lucruri prea fierbinți ca să le țină în mână. Observa toate aspectele astea mărunte care le făceau să fie de-un fel, sau cam aşa ceva. Avea el o expresie grecească despre fiicele care n-au cum să scape de mamele lor.

— *Gândeşti* ca un om de ştiință, insistă Willa, întinzându-i ceaşca cu maioneză usturoiată.

Tig mestecă şi înghiți, făcând semn din cap spre frigănelele de porumb.

— Maioneza e pentru *sorullos*. Astea sunt *tostones*, le mănânci cu sare.

Agită viguros o solniță peste farfuria cu banane, apoi i-o oferi Willei. *Tostones* erau un miracol. Ca chipsurile calde din cartofi dulci, doar că mai bune.

— Cât despre corectatul oamenilor, spuse Willa, nu cred că noi două suntem aşa de diferite. Zic şi eu.

Willa surprinse o urmă de zâmbet la Jorge şi-l adoră.

— Să gândeşti ca un om de ştiință, insistă Tig, nu presupune decât să încerci să înțelegi ce înseamnă de fapt „corect”.

— Şi s-o consemnezi.

— Poate. Dar oamenii trebuie să se convingă fiecare în felul lui, mamă. Doar când sunt pregătiți. Majoritatea mor înainte.

— Sună optimist, spuse Willa.

Jorge stinse ochiul buteliei şi conversația se sfârşi. Stăteau acolo, în bucătărie, ospătându-se cu ceva făcut din nimic. Willa îşi dădu seama că lui Tig *chiar* putea să i se pară optimist faptul că masele amăgite mureau cu iluziile intacte. Din punctul ei de vedere, ăsta ar fi fost un pronostic fericit.

***

Săptămâni în şir, Nick a fost între viaţă şi moarte. Organele i se luau la întrecere care să intre ultimul în agonia unui corp ajuns la capătul puterilor: inimă, plămâni, rinichi, vase de sânge, creier, pancreas. Orice tratament menit să-l stimuleze pe unul fura de la altul, aşa explica Jane. Medicamentele care îi diminuau presiunea asupra cordului hipertrofiat, de exemplu, îi făceau rinichii praf şi viceversa. Stors de acest conflict interior, Nick alunecase într-un lung somn crepuscular, cu buzele într-o permanentă nuanţă albăstrie, de parcă ar fi aţipit mâncând coacăze. Conversaţiile din camera bolnavului se răriră tot mai mult pe măsură ce familia afla despre lucruri precum horcăitul morţii (Willa crezuse că era o invenţie a romanelor gotice) sau telefoanele pe care trebuiau să le dea imediat ce Nick ar fi murit. Ironic, dar o excursie la cimitir era ultimul lucru la care s-ar fi gândit oricare dintre ei. Însă la începutul lui martie, pacientul îşi recăpătă cunoştinţa pentru un ultim heirup. Li se spusese să se aştepte la aşa ceva: era darul evolutiv al unui ultim val de adrenalină pentru un corp asediat, care să-i alimenteze fuga din calea pericolului. În cazul lui Nick, „fuga" se traducea prin cerinţa de a avea radioul pornit la orice oră din zi şi din noapte şi de a pleca în căutări imobiliare prin cimitir.

În ziua răcoroasă, limpede şi fără vânt în care ieşirea păru posibilă, Iano avea cursuri de dimineaţa până seara, iar Jorge lucra de urgenţă la revizia generală a unui sistem de transmisie, aşa că porniră în grup de patru: Tig şi Willa, Dusty şi Nick. În ora cât dură să-l îmbrace pe Nick, să-l oxigeneze cum trebuie şi să-l aşeze în cărucior, ridicându-i pe rând picioarele umflate, Willa îşi dori să se poată înarma cu aceeaşi răbdare pe care o avea cu Dusty. La urma urmei, Nick nu era decât o altă fiinţă umană în cărucior, împachetată în scutece şi lipsită de apărare, aşa că-i merita

compasiunea. Deci, fără certuri astăzi. Hotărârea n-o ținu mai departe de capătul aleii.

Chiar şi cu mintea începătoşată, Nick tot pricepuse că eroul lui politic era pe val, câştigând alegeri preliminare cu repeziciunea cu care înghit flăcările o casă. Îi plăcea să explice câtă dreptate are pe marginea unui subiect pe care Willa deja nu mai era în stare să-l evite numai dându-şi ochii peste cap.

— Nick, uite ce e, o să-ți spun o chestie. Tipul ăsta nu face nimic, doar ține coada sus că el e cel mai tare din parcare. Se umflă-n pene că poate să împuşte oameni la drumul mare, pentru Dumnezeu.

— *Mamă*, spuse Tig.

— Poate-ar trebui. La o grăma' de nemernici le-ar face bine.

— Zău aşa. Numai că şi-ar murdări mâinile. O zi din viața lui n-a făcut ceva ce tu ai numi muncă. Nu înțeleg de ce-l respecți.

— Îl respect... mă respectă, spuse Nick amețit. Mănânc ce vrea muşchiu' meu, conduc ditai nenorocita de maşină şi zic ce-mi arde mie să zic... ciori şi bulangii ce-s ei... port ditai ceasu' de aur dac-am chef, futu-i să-i fut. Să nu vină să-mi spună mie găozarii de liberali... ruşine să iau ce-i al meu.

Treizeci de ani trăise cu impresia că socrul ei nu are filtre. Uite că se putea şi mai rău.

— Mai greu cu ceasul de aur. Dar las-o baltă.

— Cur pictat ce-i el... nu vrea el s-o ducem bine. Ajutor social la toate gunoaiele, numa' omu' muncii jos... Fasolarii, toată lumea, numa' cine-a muncit nu. E aşa sau nu?

Willa înțelese că nu era nicio luptă dreaptă de purtat. Tăcu vreun minut. După care Nick izbucni din nou.

— Nemernicu'... născut în Africa, ploşnița... Nimic n-ar face pentru noi.

— Sper că nu te referi la preşedinte, nu-i aşa?

— *Mamă.*

— Nu vrea un tip ca mine... viaţă bună.

— De ce-ar vrea să te tragă înapoi, Nick?

— Motive... *An-tan-te-dize-mane-pe*... e băgat la jucărie cu ăi' de teapa lui. Să le facă burta mare numa' la ăia.

Probabil că Tig observase fumul care îi ieşea Willei pe urechi.

— Mamă, hai să facem schimb. Ia tu căruciorul lui Dusty. Îl împing eu pe Papu.

Willa acceptă cu bucurie. Nu prea ştia cum o să se descurce Tig cu cineva de patru ori mai greu decât ea, cert e că se descurca. Puternica de ea. Avea nevoie de ajutorul Willei numai la borduri, ca să-l ridice şi să-l coboare, răstimp în care ochii îi scăpărau de avertismente. Ascultătoare, Willa păstră tăcerea. În geaca la mâna a doua, de un portocaliu-aprins, cu un fular roşu de lână legat în jurul dreadurilor, Tig arăta ca un semnalizator rutier. Dusty, înfofolit în păturile lui, privea solemn afară, la ziua rece şi senină. Willa o luase adesea pe drumul acela când o plimba pe Dixie, dar trecuse ceva de atunci. Astăzi, uriaşii copaci desfrunziți care mărgineau Park Avenue păreau vii într-un fel în care nu mai fuseseră de luni întregi, simțind probabil o mişcare anume a sevei în inimile lor.

În cimitir era zero trafic. Trecură de dubla arcadă gotică de piatră şi de intrarea pietonilor, ținând drept drumul pavat. Era prima vizită a lui Nick şi părea în alertă, atent la posibilități, arătând cu degetul zone care i se păreau lui vacante, unde pietrele funerare mai discrete zăceau în iarba ucisă de iarnă. Era cimitirul de la începuturile Vinelandului, cu monumente împodobite de secol nouăsprezece şi cu unii dintre cei mai mari copaci pe care îi văzuse Willa vreodată. Landis însuşi trebuia să fie pe undeva pe acolo. Se gândi că de-atunci încoace pământul trebuie să se fi umplut până

sus, de unde şi nevoia de noi cimitire, care se deschiseseră la periferie dimpreună cu mallurile.

Nici măcar aici Nick nu avea de gând să se îmblânzească. Cimitirul se dovedi la fel de segregat pe criterii etnice ca şi restul lumii, iar dincolo de retinele lui deteriorate părea să funcţioneze încă un puternic radar rasial. Nu-l interesau absolut deloc ghetourile italienilor sau pietrele de mormânt ale hispanicilor. Willa observă că mimica posacă a lui Dusty trădează tot mai mult disconfort şi îşi făcu griji că subestimase frigul. Tig i-o luă înainte, lăsând în urma ei dâra bâiguielilor incomprehensibile ale lui Nick, ca o emisie de gaze puturoase. Când Dusty începu să plângă, Willa strigă după ea.

— Hei, Tig? I s-a făcut frig. Ce zici, să mă-ntorc?

Tig îi făcu semn spre o micuţă capelă din mijlocul terenului.

— Poţi să-l duci acolo. Ziua e deschis de obicei.

Willa fu uşurată când găsi uşa descuiată. Adună harnaşamentul cu tot cu Dusty, lăsă căruciorul la intrare şi se grăbi înăuntru. Era un spaţiu mic, învăluit într-o lumină slabă, cu strane simple şi vitralii acoperite aproape în întregime cu bandă adezivă şi carton. Pereţii de ipsos aveau pete de igrasie. Undeva aproape de uşă, un afiş implora donaţii pentru repararea stricăciunilor provocate de Uraganul Sandy. Willa îşi acceptă obişnuitul loc din faţă la spectacolul prăbuşirii civilizaţiei.

Dar dispoziţia lui Dusty se îmbunătăţi de îndată ce se aşezară într-o strană. Avea şapte luni şi începea să se ţină drept. Se opintea să se ridice ţinându-se de degetele ei, voia să-i stea copăcel în poală, să arunce o privire în jur. Se gândi la înmormântarea lui Helene, ultima dată când fuseseră într-o biserică, şi se simţi vinovată pentru cât de tare se îndepărtase mama lui de toate gândurile lor. Zeke era singurul care ar fi putut s-o ţină vie în conştiinţa fiului

său pe măsură ce creştea, recunoscând frânturi din ea în înfăţişarea şi în gesturile lui. Dar poate că Zeke n-avea să fie niciodată în stare de aşa ceva. În oscioarele copilului, calciul se amesteca cu *lipsa mamei*, iar în toate lunile de când plângea, ei înţeleseseră că o fiinţă umană are nevoie să plângă în braţele cuiva. Cugetând la imensitatea pierderii lui Dusty, Willa îi duse mânuţele la buze, ca să-i ia temperatura. Părea bună. Îşi lipi obrazul de feţişoara rece, susurându-i la ureche în timp ce-l încălzea. „Totu-i bine", spuse iar şi iar şi iar, incantaţia amăgitoare a mamelor.

***

— Cacealma globală. Păcălicii dracu'...

Willa se apropia şi-l auzea tot mai tare cum îşi scuipă rahaturile mormăite. Stătuse în capelă mai mult decât era nevoie, sperând că Nick se va hotărî în sfârşit la un loc de veci şi că vor putea să încheie pe ziua respectivă. Împingea căruciorul spre ei, căutând indicii pe chipul lui Tig.

— Ai găsit vreun loc bun, Nick? întrebă Willa senină. Arată-mi unde, ca să ştiu ce să întreb când o să mă duc la recepţie.

Tig făcu ochii mari la ea, semn că-şi dădea silinţa un pic cam prea mult.

— Sub copacii ăi' mari... Cu Metaxa, Christopoulos, Papadopoulos, tot blestematu' de cartier. Beau şi io un ouzo cu fârtaţii.

— Minunat. Divizia grecească.

Willa parcă-i vedea: toată banda adunată, într-o viaţă de apoi eliberată de orice cicăleală, în care soţii erau liberi să se îndoape, să pupe paharul şi să se afume ca desfrânaţii.

— I-am spus la... mătuşă-ta Jemima că aicea-i frig. Nu m-a... Auzi la ei, măgarii, cică se-ncălzeşte. Chinezoii cu escrocii lor cu tot, numa' căcaturi.

— Hai să facem schimb, spuse Willa, dându-i lui Tig căruciorul şi orientându-l pe Nick spre ieşire.

— Fiica mea, spuse ea tare, a studiat ştiința atmosferică. Fizică serioasă. Ştiai?

El mormăi.

— Oamenii de ştiință măsoară temperatura în toată lumea. Cu termometre. Nu c-aş fi eu vreo expertă, dar măcar atâta lucru ştiu – temperaturile cresc încontinuu. Avem uragane unde n-au existat niciodată, mai puternice ca niciodată. Ca ăla care-a smuls ferestrele de la capela de-acolo. Mie, una, mi se pare cam pe bune.

— Multe motive, altele...

— Bine. Cum zici tu. Numai *te rog să taci din gură*, îl imploră Willa, şi vorbea serios. *Las-o moartă.*

— Rotație... Pământul a derapat un pic, poate.

Willa îi aruncă lui Tig o privire cu coada ochiului. Se aştepta la un rânjet, dar în locul lui descoperi ceva ce aducea cu durerea fizică. Sigur, nu era nimic de râs în a te uita la un om care se strofoacă în asemenea hal să facă o afirmație lucidă despre lumea lui veşnic ilogică.

— Sau chestia ailaltă... tipu' de la radio... peştii. Toți grămadă într-o parte a... oceanului. Stârneşte uraganele.

Willa dădu din compasiune într-un hohot de râs.

— Hai, mai *dă-o-ncolo*.

— Dovedit ştiințific, o asigură Nick.

— Bine, Nick, cum zici tu. Poate că-i o orgie de peşti. Poate că Pământul a alunecat de pe axă. Sau cine ştie, poate c-am ars chestii care au umplut aerul de carbon. Dumnezeule Atotputernic. Tu eşti ăla cu reacțiile chimice. Când arzi petrol, unde se duce carbonul?

Nick nu avu nicio reacție.

— În cer, poate?

— Alte lucruri... oamenii. Cred asta, cred ailaltă... o grămă' de lucruri. N-ai de un' să ştii cine are dreptate. N-ai de unde.

— Ba da, Papu, ai de unde, se iți Tig dintr-odată. E o regulă. Se cheamă briciul lui Occam.

— Ce?

Nick îşi răsuci gâtul ca să se uite la Tig, dintr-odată ochi şi urechi. Willa simți cum se înverzeşte de invidie. Asta se întâmpla când îți alegeai bătăliile.

— Când ai mai multe explicații pentru un lucru, spuse Tig tare şi rar, ca o profesoară în fața unor copii cu deficiențe de auz, inclusiv explicații supranaturale şi voodoo, trebuie s-o alegi pe cea mai simplă. Te uiți *doar* la dovezi, nimic mai mult, apoi mergi pe simplu.

Nick scutură din cap.

— Nea... nu pricep.

— Ba pricepi. Uite, să zicem că ne uităm la un cal alb pe o pajişte. Tu spui: Tig, poate e o hologramă proiectată de extratereştri. Poate-i o zebră şi cineva a vopsit-o-n alb. Briciul lui Occam spune: ce căcat, e un cal.

— Cine-i Occam ăsta? Fasolar de-ai tăi?

— Pentru Dumnezeu, Nick. Are un singur prieten şi-l cheamă Jorge. Hai, poți să spui şi tu: *HOR-HE*.

Nick părea să fi ațipit la loc. Ceea ce n-o opri pe Willa.

— Jorge face pentru tine lucruri pe care eu n-o să le cer *niciodată* de la copiii mei. Şi ca să ştii, ne-a ținut maşina în funcțiune toată iarna. Când ai avut atacul, te-a dus la UPU, vorbi Willa, strângând atât de tare mânerele căruciorului, încât le-ar fi zdrobit să fi fost oase bătrâne. Tu-ți dai seama c-ai să-ți dai şi ultima suflare negru de ură? Ură față de tot ce te ține în viață. Jorge, Jane, oxigen. Butonul de dozaj. Plasturii cu nicotină. *Obamacare*.

— Cățea smintită ce... eşti.

Willa se opri şi îşi aruncă mâinile în aer.

— Bine, asta e. Sunt o căţea smintită şi-o să te las aici. Aici, în mijlocul drumului, m-auzi? Ei, drăcia dracului!

Tig o privi lung. Willa îi întoarse privirea.

— Mamă. Nu-i nevoie să-l omori *tu*.

Tig îşi luă o figură exagerat de zâmbitoare.

Dură o milisecundă. Acolo, în plină stradă, Willa întrezări lumea prin ochii fiicei sale: dispreţ global pentru cumpătare şi educaţie, revendicarea feroce a tuturor formelor de consum. Lumea era plină de oameni ca Nick. Toţi cablaţi la autodistrugere.

— Uau. Ai dreptate. Poate şi singur, nu-i aşa?

Tig împinse mai departe, îngânându-i lui Dusty un cântecel de leagăn. „Scrum, scrum, scrum, toată lumea cade.”[61] Willa apucă fotoliul şi-i urmă, ascultând cântecul tainic despre Papu şi ziua de pe urmă.

14
Ziua de pe urmă

— Un împuşcat! Pe Landis Avenue.

Era domnul Goby, îngrijitorul, la uşa biroului lui Cutler. Primul gând al lui Thatcher fu să se bucure de întrerupere. Avea să-l regrete mulţi ani.

Cutler sări de pe canapeaua dungată cu palma desfăcută în aer, ca şi când s-ar fi predat. Vasalii lui rămaseră aşezaţi,

---

[61] În original, „Ashes, ashes, all fall down”, variantă a refrenului unui cântecel din folclor intitulat *Ring-a-Ring-a-Roses*, despre care unele teorii susţin că ar face aluzie la epidemia de ciumă care a afectat Londra în 1665.

într-o tăcere încremenită: Oratorie, Limbi Clasice, Franceză, Contabilitate, chemați acolo pentru că erau întotdeauna de acord cu Cutler. Şi Thatcher, care n-ar fi fost nici în ruptul capului.

— A fost chemată poliția? întrebă Thatcher. Sau un medic?

Goby stătea cu falca picată şi cu ochii urduroşi, uitându-se lung la mica adunare de profesori aşezați pe mobila fandosită. Thatcher solicitase întâlnirea ca să discute despre o eventuală încheiere timpurie a trimestrului de primăvară, fiindcă erau atâtea familii care aveau nevoie de fiii lor ca să pregătească terenurile pentru însămânțare. Aprilie era timpul pentru aşa ceva. Era descurajat: îşi pierdea elevii unul câte unul, până şi pe Giovanna Persichetti, reținută acasă ca să aibă grijă de o surioară care căzuse într-un ciubăr pentru rufe plin cu apă clocotită. Astfel de realități nu însemnau nimic pentru Cutler. Era de neînduplecat: sau îi ținea pe toți până în iunie, sau îi trecea la catastif ca pe nişte haimanale chiulangii ce erau.

— Vorbeşte, omule, îl încolți Thatcher pe bietul Goby. E vreun rănit?

— Cică Landis.

— Landis, rănit! Cerule! păli Cutler.

Goby mai clipi de câteva ori.

— Cică Landis a împuşcat un om.

— O! spuse Cutler, aşezându-se încet. Înseamnă că trebuie să fi avut un motiv bun.

Domnişoara Hirstberger încuviință din cap, urmată de Oratorie şi de Contabilitate.

— Mă duc să văd despre ce e vorba, spuse Thatcher, bucuros că are un motiv să plece.

Venise momentul să-şi regleze conturile – Cutler îi cerea să se lepede de darwinism, altfel n-avea să găsească nicio scrisoare în cutia poştală pe 1 aprilie, dată la care expirau

contractele încheiate în trimestrul din toamnă. Cutler îl acuza că se autoizolează cu încăpățânare. Întâlnirea litigioasă din această dimineață nu făcea decât s-o demonstreze.

Odată ajuns în stradă, îşi dădu seama că ar fi trebuit să-i ceară mai multe detalii lui Goby. Dar auzi strigăte înainte să ajungă la colț pe Landis Avenue, iar de acolo nimeni n-ar fi avut cum să rateze agitația din fața birourilor de presă. Thatcher se gândi cu o satisfacție răutăcioasă la prietenul lui, Carruth, care, dacă Landis era într-adevăr vinovat de crimă, tocmai pusese gheara pe o grămadă de titluri straşnice.

Îşi croi cale printr-o mulțime de trăsuri oprite şi cai năravaşi, traficul blocat al unei dimineți de vineri. Vânzătorii de ziare încremeniseră uluiți, eclipsați preț de o clipă, printre doamne garnisite cu blănuri, cu brațele pline de copii şi cumpărături. Thatcher se dădu un pas înapoi, ca să-i lase să treacă pe doi băieți care cărau o bucată mare de geam şi care, distraşi de vreo livrare, îşi făceau loc cu chiu, cu vai prin mulțime. Polly avea să regrete amarnic c-a pierdut aşa ceva. Sigur era şi Carruth pe-acolo, invizibil deocamdată, deşi Thatcher era aproape sigur că-l recunoscuse pe tipograful lui, Hank Wilbur, care li se alăturase odată la un pahar. Bietul Hank – dacă chiar era Hank – părea cuprins de o cumplită frământare, după cum îşi răsucea şapca cu amândouă mâinile şi scutura din cap, înconjurat de o mulțime de jandarmi. Thatcher nu mai văzuse niciodată în Vineland atâția nasturi de alamă şi atâtea calote rotunde, toate cu privirile ațintite la amărâtul de Hank. O victimă era încărcată într-un car; prin mulțime, Thatcher zări nişte bărbați care înclinau o targă lungă, ca s-o facă să intre în faeton. Vizitiul dădu bice cailor şi porni în josul bulevardului. Acuzatul nu se zărea nicăieri. Sigur se

înşelase Goby. Dar era greu de găsit un alt motiv pentru care maestrul de manej să fi lipsit de la un circ aşa grozav.

Thatcher nu văzu pe nimeni care să aibă nevoie urgentă de ajutor. Putea la fel de bine să citească povestea mâine, în *The Independent*. Sau să se ducă acasă, ca să audă versiunea lui Rose şi a Aureliei, probabil deja bine stabilită şi cât se poate de favorabilă inculpatului, dacă era Landis. *Înseamnă că trebuie să fi avut un motiv bun*, astea fuseseră primele cuvinte ale lui Cutler. Privi peste drum, spre nord, căutându-şi o ieşire. Se opri ca să lase să treacă o cabrioletă extravagantă, care se întâmpla să fie a familiei Dunwiddie – *una* dintre cabrioletele lor extravagante, după cum l-ar fi corectat Polly –, ducându-i pe Leverett în cizmele lui ascuţite şi pe molâul şi grasul de taică-său. Thatcher îşi duse mâna la pălărie, dar cei doi Dunwiddie nu-l zăriră, după obiceiul oamenilor de felul lor. Parpian şi bumbăcariţă, două nume botanice care i se păreau atât de potrivite, încât i le spusese şi lui Rose. Ea se înfuriase. Era încredinţată că-i invidiază pe prietenii ei pentru bani şi poziţie, când de fapt tocmai slugărnicia lor faţă de asemenea lucruri era cea care îl făcea să-şi piardă interesul. Thatcher nu avea regrete pentru o antipatie reciprocă. Fiecare oră petrecută de Rose cu familia Dunwiddie era un timp peste puterea de înţelegere a soţului ei. Orele astea deveneau tot mai multe.

Trăsura trecu şi el se trezi faţă-n faţă cu fata în casă a lui Mary, lumânărica zburlită. Selma. Traversă spre el, cu un coş legănându-i-se în mâna dreaptă şi cu stânga ţinându-se strâns de Willis Chester. Dintre toţi oamenii, tocmai micuţul Willis, fostul lui elev, o ducea pe Selma de mână pe Landis Avenue. Ea îl zări prima pe Thatcher şi-i dădu drumul lui Willis, sau mai degrabă se smuci din strânsoare, plecând ochii şi îmbujorându-se puternic în timp ce făcu o reverenţă:

— Domnule Greenwood.

— Domnu' Greenwood! îi făcu ecou Willis. Nu s'teți la şcoală!

— Nici tu, Willis. Ți-am simțit lipsa de la sărbători încoace.

— Nu, domnu', am şters-o. Mi-am găsit o slujbă ca lumea la brutăria lu' Keeley.

— Chiar aşa?

— Da, domnu'. Le trebuia o mână de-ajutor cu prăjiturile de sărbători şi după ce s-a dus şi Crăciunu' m-au ținut, nu mi-au mai dat drumu'.

— Înseamnă că faci treabă bună.

Willis roşi cu mândria unui bărbat bine plătit şi o revendică hotărât pe Selma, luând-o iar de mână. Lui Thatcher i se părea că nu vede bine perechea din fața lui: Willis, Selma. Doi copii. Willis era numai cu o idee mai înalt decât Selma, iar Selma însăşi abia dacă era mai înaltă decât o tufă straşnică de bujori.

— Ce mai faci, Selma? Eşti tranşantă în privința prăjiturilor, din câte-mi amintesc. Cred că tu şi Willis aveți conversații însuflețite.

În loc de răspuns, Selma se făcu aproape mov la față. Thatcher o căută din priviri pe Mary, deşi ştia el ce ştia. Slujnica şi stăpâna erau colege în pădure, dar în oraş Selma era trimisă de una singură după comisioane. Era partea cea mai importantă a slujbei. Mai ales astăzi, când oraşul ăsta nu era un loc potrivit pentru cei care nu se înțelegeau bine cu învălmăşeala, aşa cum numai Mary putea s-o spună.

— Plecați sau veniți de la muncă? îi întrebă pe amândoi.

— Plecăm şi venim, răspunse Willis pe un ton profesional. Io am terminat. Tata mă trezeşte când vine din tura de noapte şi io fug de le bat la uşă la toți din secția noastră care intră devreme, în primu' schimb. Mă plăteşte fiecare cu cinci cenți pe săptămână pentru trezit. Şi-am timp s-ajung şi la Keeley pân' se crapă de ziuă, să fac pâinea.

Deci acu' vedeți c-am terminat. Selma mai are un drum de făcut. Ne-ntâlnim la jumate.

— Uneori, clarifică ea.

— Io şi cu Selma ne căsătorim, adăugă Willis.

— Zău aşa! Dar câți ani aveți voi?

— Cinşpe, spuseră amândoi deodată, neconvingător. Domnule Greenwood, adăugă Selma. Doamna Treat nu ştie. Puteți să nu-i spuneți, vă rog?

Blondutul de Willis, pe care Thatcher îşi dorise să-l hrănească la ieşirea din clasă ca pe un câine de pripas, era acum deşteptător[62] în cartierul lui şi le bătea oamenilor în fereastră, pe întuneric, ca să-i bage la timp în tura de la moară. La făcut pâinea cea de toate zilele. Acum, cu căsătoria înainte. Până şi cea mai plăpândă sămânță putea să devină copac.

— N-o să-i pomenesc doamnei Treat de logodna ta, spuse Thatcher, ştiind că de fapt o va face.

Selma şi Willis păreau să aştepte permisiunea de a pleca. În minutul cât stătuseră de vorbă, mulțimea se făcuse chiar mai mare şi mai gălăgioasă. Aproape se despărțiseră, când se gândi să întrebe:

— Ştiți cumva dacă a fost cineva împuşcat?

— Da, domnu', spuse Willis. A fost căpitanu' Landis cu domnu' Carruth.

— Doamne, Dumnezeule. Asta e cu neputință.

Pe Thatcher aproape că-l lăsară genunchii. Agitatorul irepresibil.

---

[62] „Omul deşteptător" sau „omul ceasornic", slujbă din perioada Revoluției Industriale, dinaintea apariției ceasurilor cu alarmă, care consta în a-i trezi pe muncitorii din tura de dimineață a fabricilor, bătându-le în fereastră cu o bară lungă de metal, care ajungea până la etaj. Pentru serviciile prestate, slujbaşul primea o sumă modică de la fiecare abonat.

— Carruth l-a *împuşcat*?

— Nu, domnu'. Landis l-a-mpuşcat pe Carruth.

— Nu, spuse Thatcher.

Încă încerca să-şi şteargă din minte o imagine cu prietenul lui ridicându-se din mulțimea de la Plum Hall, agitând un pistol în aer şi împuşcându-l de moarte pe Landis. Nu se petrecuse aşa ceva, fireşte. Însă reciproca era de neînțeles.

— Ba da, insistă Willis. A văzut Hank Wilbur. Landis a dat buzna pe uşă şi l-a-mpuşcat direct.

— De unde ştii tu?

Thatcher abia sufla.

— Da' eram chiar acolo! O aşteptam pe Selma să iasă de la mercerie şi uite că vine Hank în jos pe scări şi urlă şi strigă „Ajutor! L-a-mpuşcat!" şi tot aşa. Uite-l şi-acuma cu polițiştii, tot acolo e. Uitați, domnu'. A văzut şi Frank Ladd.

— Vrei să-mi spui că Landis şi Carruth s-au încăierat? Astăzi, aici?

— Nu, domnu'. Carruth n-avea nicio treabă cu el, da' Landis l-a-mpuşcat în ceafă.

Willis era aşa de convins de mărturia lui, încât părea mai înalt. Thatcher clătina tâmp din cap.

— E cu neputință.

— Din cauza la o treabă care-a apărut în ziaru' de ieri, cică. Zice că nevasta căpitanului e țicnită. Căpitanu' n-a putut să sufere, cică.

Thatcher citise articolul în *The Independent*, o comicărie despre un bărbat care îi dădea soției sale un pistol ca să se apere, iar femeia trăgea în veselă. Obişnuitele aiureli satirice ale lui Carruth. Niciun nume pomenit. Niciun motiv pentru o crimă infamă.

— Unde? întrebă el.

— În ceafă, aşa zice Frank.

Willis se frecă în dosul tărtăcuței.

— Nu. Unde s-a întâmplat, asta te întreb. Dacă zici că Landis l-a împuşcat pe Carruth, unde a fost asta?

— În birou' ziarului. Landis intră şi întreabă: „Unde-i Carruth?" Intră-n camera cu tiparnița şi una-două, *bang!*. Landis iese urlând: „L-am omorât, n-am avut încotro! Vai, sărmana de nevastă-mea."

Era imposibil. Conducătorii nu se purtau aşa. Thatcher se străduia să formuleze o întrebare, numai că Willis părea cât se poate de dornic să-şi ia aleasa şi să fugă amândoi departe de facerea asta omenească.

— Stai, Willis. Unde sunt acum?

— Landis a şters-o, aşa cică. Cre' c-ajunge drept la puşcărie.

— Şi Carruth?

Willis ridică din umeri şi înalță ochii spre cer.

***

Dar nu era în cer. Nu tocmai. Toate ziarele de pe Coasta de Est aveau câte o relatare a împuşcăturii în edițiile de sâmbătă sau de duminică, mai puțin *The Independent*, ziarul lui Carruth, care tăcuse, după cum era de aşteptat. *Vineland Weekly* informa că, după nefericita întâmplare, Carruth se odihnea liniştit la el acasă, fără vreo afecțiune gravă.

— Pentru Dumnezeu! A încasat un glonț de cinşpe grame-n creier! strigă Thatcher.

Rose se chirci, Aurelia lăsă jos ceaşca de ceai şi se holbă la el. Polly îi privea prudentă de pe canapea, ținând în poală o farfurie cu carne şi sos. Acum luau mesele în salon, pentru că în sufragerie căzuse tavanul. În toiul acestei prăbuşiri, grija cea mai mare a lui Rose şi a Aureliei era presiunea de a formula scuze încontinuu, ca să-i descurajeze pe noii prieteni Dunwiddie să le viziteze acasă.

Eagle din Brooklyn, *Sun* din New York, *Herald* şi *Tribune*, *Evening Star* din Philadelphia şi multe altele dedicau împuşcăturii articole însemnate. Thatcher era în temă doar pentru că *Weekly* preluase fragmente din aceste surse, care toate prezentau împuşcătura ca pe un act săvârşit în legitimă apărare. Da, Landis îndreptase pistolul asupra unui om neînarmat şi îl împuşcase în ceafă. Dar bărbatul cu pistolul era scos din minți. Soția lui era fragilă, iar acuzațiile pe care trădătorul de ziarist i le aducea soțului ei o împinseseră pe doamnă în pragul nebuniei.

— „În timpurile moderne”, citi Aurelia tare, luându-şi o voce regală şi ținând ziarul la un braț distanță, ca să distingă literele, „oamenii bogați şi de succes trebuie să îndure invidia şi ranchiuna celor mai puțin harnici decât ei. Cumplitele lor calomnii îi urmăresc pe aceşti bărbați ideali ai societății noastre până în casele lor. E de neîngăduit ca aşa ceva să continue”.

— Citați din ziarul criminalului. Sunteți conştientă, da?

— Thatcher! țipă Aurelia, lăsând ziarul să-i cadă în poală. Căpitanul Landis nu e *criminal*.

— Sunt sigur că vă rugați pentru însănătoşirea lui Carruth. Nu din bunăvoință față de un om împuşcat cu sânge-rece, ci ca să fie scutit Landis de titlul de criminal.

— Te porți de parcă l-ai *cunoaşte* pe Carruth ăsta, îl dojeni Rose.

— Şi dacă-l cunosc?

— Ei bine, nu-l cunoşti. Dacă l-ai cunoaşte, n-ai mai fi aşa de tulburat. Te rog, stai jos, tropăi ca un cal arab.

— Să ştii că n-am de gând să mă las strunit ca blestematul tău de bălțat! i-o întoarse el.

— Ei, atunci măcar mănâncă ceva, spuse ea împăciuitoare, deşi deloc intimidată. Apoi adăugă: Şi Marvel nu e calul *meu*, mersi.

Asta era Rose în ultima vreme. Cu cât creşteau pasiunile ecvestre, cu atât scădea elanul de a face un copil, dimpreună cu orice altă trebuinţă de Thatcher, se pare. El stătea la fereastră, privind afară prin odioasele ochiuri de geam în armătură de plumb. Mary ieşise din casă. Purta un pardesiu lung şi un fular îndesat, de culoarea cărămizilor. Toată iarna, în clipele libere, Selma tricotase chestia aia oribilă – Thatcher o văzuse cu prilejul frecventelor sale vizite. Un fular călduros pentru stăpâna ei, presupus act de devoţiune, avea să-i fie de ajutor când îi dădea vestea că o lasă pentru Willis Chester. Ciclul idioţeniei şi al trădării pe care fiinţele umane îl numeau iubire începea să-şi piardă puterea asupra lui Thatcher.

— la nişte cotlet de miel, e chiar bun cu jeleul de mentă al doamnei Brindle.

Se întoarse spre Rose, care îi făcea semn înspre platoul greu aşezat în echilibru precar pe etajeră, ca şi când nimic n-ar fi fost nelalocul lui. Domnul s-o binecuvânteze pe doamna Brindle, care lucra mai departe în bucătăria ei de la subsol, cel din urmă adăpost neavariat din casa asta şubredă. Gracie plecase, după ce luni în şir se plânsese de frig, de umezeală şi de ipsosul care se topea pretutindeni. Dar pe doamna Brindle nimic nu era în stare s-o oprească. Cu o hotărâre care părea de-a dreptul nebunească, gătea în continuare mese complete, una după alta, apoi le transporta cu conştiinciozitate până sus şi le prezenta pe epavă. Numai asta ştia să facă, la fel cum Aurelia nu ştia decât să-şi venereze căpitanul, iar Rose, să fie dezamăgită de soţul ei. Fiecare ofiţer şi contramaistru slujea cu loialitate pe vaporul care se ducea la fund.

— „Jurnalismul nostru e prea personal”, reluă Aurelia, „şi de o calitate din ce în ce mai slabă. Dacă tonul opiniei publice nu este de ajuns ca să corecteze această tendinţă, atunci presa trebuie să caute protecţie din calea propriilor

elemente nefaste prin înăsprirea legilor împotriva defăimării”.

— Citiți în fiecare săptămână rubrica de bârfe locale, în același ziar. Nu le scapă niciun hambar în flăcări, niciun bețiv care se împleticește în pielea goală pe alee, niciun copil căzut în vreo fântână. Nu cumva sunt și astea cam *personale*?

Sprâncenele Aureliei luară cu asalt teritoriul bonetei de dantelă. Își reluă cititul. Polly mânca în tăcere, supusă într-un fel care-i era străin. Scila și Caribda stăteau întinși la picioarele ei, urmărind fiecare dumicat dus de la farfurie la gură. Jivinele erau vizibil tulburate de colapsul protocolului uman și distrase de proximitatea hranei.

— Leverett spune că bărbatul acela e un *demon*, i se adresă Rose lui Thatcher, în șoaptă, sugerând că are de împărtășit niște informații ceva mai întunecate. Domnul Landis tot încearcă de la o vreme să aranjeze niște afaceri în străinătate și are nevoie de mai mulți muncitori din Europa. Destui, cred, pentru fabrici noi și pentru întreprinderi agricole. Dar acum nu mai poate să-i convingă să vină.

— Aha. Și-au dat seama țăranii că-i amăgește cu promisiunile lui.

— Numai din pricina ticălosului de Carruth! Îi alungă cu relatările lui potrivnice și răuvoitoare.

Ce s-ar mai fi bucurat prietenul lui să audă ce bătaie lungă are ziarul lui, până peste ocean. Abia asta era căderea zidurilor Ierihonului. Thatcher nu se putea împăca cu gândul că un bărbat de o asemenea forță fusese scos din joc. Nu atâta vreme cât soarele își trimitea lumina obișnuită peste lume și acel martie târziu încă făcea să se despice mugurii copacilor. Dintre toate zvonurile care inundaseră Vinelandul în săptămâna aceea, Thatcher alesese numai două pe care să le creadă: că Landis era la închisoarea Bridgestone și Carruth era încă în viață.

***

Casa n-a fost uşor de identificat. Îl găsi la muncă pe un asociat de-ai lui Carruth, în biroul de la *Independent*, sau în orice caz îl văzu prin ochiul de geam al uşii încuiate, dar băiatul nu vru să-l lase înăuntru. Nu era Hank Wilbur, ci unul mai tânăr, aplecat peste un culegar, aşezând litere tipografice cu coloana lui tânără curbată ca un arc. Oricât a ciocănit şi a strigat Thatcher prin geam, jurând că e prieten, nu avea nicio dovadă de arătat. Băiatul se îndreptă scurt, scutură neliniştit din cap, apoi îşi continuă proiectul urgent, probabil un necrolog pentru angajatorul lui. După câteva minute, zețarul se duse la uşă şi trase draperia cu un aer posac, lăsându-l pe Thatcher umilit. Şi de niciun folos ca prieten. Cum de arătase atât de puțină curiozitate față de căminul şi familia lui Carruth? Dar poate că şi Carruth obişnuia să evite astfel de discuții, din precauție, căci acum tânărul acesta era exagerat de precaut. Carruth avea duşmani, asta era sigur. Cât de înverşunați erau şi cât de neruşinați, Thatcher nici nu putea să-şi închipuie.

Îşi urmă instinctul. Salonul căsuței din cartierul italienesc în care îşi înecase câteva necazuri alături de prietenul său mustea acum de conversații despre Carruth, în spiritul unui priveghi prematur. Până şi la această oră târzie a dimineții, bărbații din schimbul de noapte se adunau înăuntru ca să absoarbă şocul şi să-şi exprime compătimirea. Vorbeau despre prietenul lor ca şi când ar fi fost primarul unui alt Vineland, aflat chiar după colț, unul în care muncitorii invizibili erau mai hotărâți, vorbeau cu voci mai răspicate şi primeau o plată mai grasă. Îl îndrumară pe Thatcher în josul aleii, la o colibă cu un rug de trandafiri desfrunziți încolăciți în jurul ulucilor, unde un copil cu părul de culoarea turtei-dulci bătea într-o tobă de tablă pe treapta de la intrare.

— Domnul Uri Carruth e tatăl tău?

Băiatul ridică spre Thatcher nişte ochi adânciți în orbite, pe care el îi recunoscu. Efectul era uimitor: ochii aceia mari şi obosiți, la un copil de cel mult şase ani.

— Trebuie să întreb cine e, spuse el.

— Înțeleg. Tu eşti paznicul. Foarte bună treabă. Poți să te duci în casă şi să-i spui mamei că sunt bunul prieten al soțului ei, Thatcher. Sau domnul Greenwood. Profesorul.

Băiatul ezită, probabil copleşit de mulțimea variantelor. Bețişorul îi atârna moale în mână.

— Îmi închipui că nu vrei să bați la tobă înăuntru. Să nu-l doară capul pe tata.

Ochii-lună îl scrutară.

— Tata-i dus. E aici, dar nu ştie.

Băiatul dispăru, lăsându-l pe Thatcher pradă mâhnirii. *Dus.*

Îl primi înăuntru o doamnă Carruth plăcută la înfățişare. Purta un şorț uzat, iar interiorul locuinței îl izbi pe Thatcher din prima clipă. Atâta viață era trăită în acea unică încăpere care servea deopotrivă de bucătărie, salon, cameră de copii şi infirmerie. Lângă putineiul cu unt, un cățel gălbui stătea cu urechile ciulite, atent la sosirea străinului. Servile, cele două gemene adolescente se învârteau în jurul patului, cu bonetele lor identice legate sub bărbie; o soră mai mică şedea prin apropiere, cu un bol şi o lingură; un al doilea băiat stătea direct pe duşumea, de data asta fără tobă, doar un pic mai în vârstă decât puştiul de afară. În mijlocul acestui mic univers se afla Uri, proptit într-un soi de pat sau de şezlong, îmbrăcat în pijama de flanelă, cu partea de jos a corpului acoperită de plăpumi şi cu capul atât de bandajat, încât semăna cu un maharajah. Uri însuşi ar fi găsit comparația amuzantă, să fi fost acolo. Ochii îi erau largi şi goi, ficşi, privirea părându-i ațintită la ceva aflat dincolo de pereții colibei. Thatcher aproape că era orbit de supărare.

Reuşi să i se prezinte doamnei Carruth, care era mai tânără decât se aşteptase. Cu un aer deopotrivă mâhnit şi absent, îşi aşeza la loc cârlionții de culoarea tomatei care îi ieşeau din bonetă, răzleţindu-i-se pe frunte.

— A spus ceva de la atac încoace?

Privirile îndoliate din jur îi spuseră lui Thatcher mai mult decât voia să ştie.

— Poate să înghită un pic, spuse una dintre gemene. Trebuie să-i aşezi lingura pe limbă, uite-aşa.

— L-a îngrijit vreun doctor?

— N-a fost tocmai ce-ai numi *îngrijit*, spuse doamna Carruth. L-au adus pe o targă, cu nişte feşe în jurul capului, şi un idiot care-a spus c-o să-şi revină într-o zi sau două.

— Doar atât? Niciun consult, niciun tratament?

— Nimic. Eram aici cu băieții când au venit bărbații ăia. Au dat buzna pe poartă, cu Uri legat de-o targă de parc-ar fi fost un porc gata de frigare. Gândiți-vă numai, domnule. Băieții, să fie nevoiți să vadă aşa ceva. Primul lucru rău din câte ştim să i se fi făcut lui tata.

Thatcher chiar se gândea, străduindu-se să pătrundă cu mintea jalea necuprinsă prin care familia asta fusese nevoită să răzbată în ultimele şapte zile. Ursul lor cel mare, hâtrul şi zelotul, care pleca zi de zi de acasă cu gând să cucerească o lume mai dreaptă decât mizeria pe care o moşteniseră. În toate felurile posibile, îşi pierduseră singurul sprijin de nădejde.

— Pot să chem pe cineva? Aş plăti cu bucurie onorariul doctorului.

Cu bucurie, gândi el, însă în termeni practici, deloc uşor.

— Vă mulţumesc. Mulți s-au oferit s-o facă, dar...

Glasul i se stinse. Privi la soțul ei cu o tandreţe care lui Thatcher îi străpunse inima. Asta da căsnicie.

— Îmi pare rău că trebuie să întreb, dar... glonțul e încă în el?

— Încercați să ne menajați? Uitați-vă la el. Aşa a ajuns vinerea trecută, doar am fiert câteva bandaje şi i le-am pus la cap, atâta tot.

— Fierbeți bandajele. Ăsta e un lucru înțelept.

— Suntem oameni educați, domnule Greenwood.

— Sigur că da. N-am vrut să... Uri vorbeşte frumos despre copiii lui. Despre cât de mult le place să citească şi să învețe.

— La fel ca tatăl lor.

— La fel ca cei care i-au crescut. Influența mamei e adeseori mai mare.

Thatcher băgase de seamă imediat că vorbea îngrijit, cu vocalele puțin cântate, ca irlandezii, şi cu o gramatică mai bună decât a majorității elevilor lui. Mai puse un necaz la mulțimea pe care o avea deja – n-avea să le predea ştiința din toamnă acestor gemene deştepte. De fapt, n-avea să predea copiilor nimănui, deştepți sau nu.

— Îmi închipui că i s-a oprit sângerarea.

— S-a oprit la puțin timp după. Dar nici n-a ieşit altceva. Nimic care să semene cu un glonț.

— Ar trebui să i-l scoată un doctor. Ca să-i mai ia din presiunea de pe creier.

— Ei bine, doctorii. Vedeți dumneavoastră, doctorii sunt toți prieteni cu Landis. N-o să vrea nimeni să vină să-l trateze.

— Ba ar face bine să vină, spuse Thatcher cu mânie, gândindu-se la cum se răstise la Aurelia.

Un pic de bunăvoință ar fi fost în folosul lor dacă nu voiau să-şi vadă prietenul spânzurat pentru crimă. Landis era în libertate, plătise el însuşi cauțiunea şi ieşise de la Bridgestone. Nu exista nicio acuzație împotriva lui câtă vreme Carruth zăcea în aşteptare.

— Soarta lui Landis depinde acum de recuperarea soțului dumneavoastră, reuşi să spună.

— Mă aştept ca doctorii să vadă o cauză pierdută şi să nu vrea să se amestece.

— Nu e o cauză pierdută. O să-l aducem înapoi. N-am întâlnit în viaţa mea un bărbat mai puternic decât soţul dumneavoastră. E un crez. Uri Carruth pe care-l ştiu eu nu e omul care să se dea bătut.

O clipă îl privi lung, părând scoasă din sărite, ca o mamă cu un copil dificil. Apoi se întoarse brusc.

— O să vă fac nişte ceai. Luaţi loc acolo, lângă prietenul dumneavoastră bun şi puternic. I-ar face plăcere dac-ar vedea c-aţi venit. Poate că şi vede.

— Clipeşte, spuse una dintre gemene, aducându-i un scaun lui Thatcher. La zgomote puternice. Sigur le-aude.

— Sau aţi prefera o ceaşcă de supă caldă, domnule Greenwood? Într-o zi aşa de rece? Oare o să se mai termine iarna asta, ce spuneţi?

— Vă rog să nu vă deranjaţi. N-am venit ca să fiu o povară pentru familia dumneavoastră. Numai ca să vă mai scutesc de ea, dac-aş putea.

— Dac-aţi putea, spuse doamna Carruth fără să-l privească, deschizând uşa cuptorului şi aprinzând focul sub ceainic. Dac-aţi avea vreo poţiune magică să-i daţi să bea.

— Vă rog să-mi daţi voie să fiu optimist, spuse Thatcher, scârbit pe dată de propriul egoism.

Luă scaunul care-i fusese aşezat foarte aproape de braţul drept, lipsit de viaţă, al carcasei goale a prietenului său. Thatcher se întinse, fie ca să-i strângă mâna scurt, fie numai ca să i-o ţină – nu ştiu nici el până când nu-i atinse carnea. Nu era rece, şi totuşi, ciudat de nesimţitoare. Fu nevoit să-i dea drumul.

— Au mai fost oameni care au provocat surprize în situaţii ca aceasta. Mai ales oameni ca soţul dumneavoastră.

Toți copiii îl priviră, cu chipurile trădându-le felurite îndoieli. Erau deosebiți şi tulburători, cu pleoapele acelea căzute aşa de bine reproduse în ochii urmaşilor. Moştenirea lui Uri pe pământ aveau să fie ochii aceştia, lăsați să caute o lume mai de bun-simț decât cea pe care o primiseră. Era crud din partea lui să le dea speranțe. Dar Thatcher îşi dădu seama că e tot ce poate să facă.

— Nu sunt doctor, dar am lucrat mulți ani printre medici, am studiat umorile şi organele. Vă rog să mă credeți când spun. Oamenii ca tatăl vostru au multe rezerve neaşteptate.

15
Rezerve neaşteptate

Sfârşitul sosi, neaducând însă nimic din drama de proporții la care fuseseră împinşi să se aştepte. De veghe în noaptea aceea era Iano. El şi Nick adormiră, dar de trezit, numai unul se trezi.

Trecuse o săptămână de atunci şi Willa stătea în sufragerie, dându-i prânzul lui Dusty şi ascultând şuierul astmatic care venea dinspre câinele adormit la picioarele ei, care într-adevăr s-ar fi putut califica drept „horcăit al morții”, încercând să nu se uite la borcănelul rămas de la hrana bebeluşului, aflat la celălalt capăt al mesei, care conținea acum o parte din cenuşa lui Nick. Părea o reprezentare excesivă a tabloului *Etapele vieții*.

Afară înverzea iarba. Poate că Willa ar fi fost veselă dacă nu i-ar fi fost atât de dor de Iano. O sunase în două seri la rând, dar înconjurat de hărmălaia familiei, nu putuse să vorbească cine ştie ce. Pe ea a cuprins-o nostalgia şi s-a

întrebat cu voce tare de câți ani nu mai dormiseră despărțiți. El i-a amintit – nu de mulți. Ultima oară, când plecase la Boston, după ce murise Helene. Willa şi-a amintit cu regret că nici *ea* nu prea sunase acasă. Te simți mai singur când eşti tu cel rămas pe baricade. Mai ales pe baricada asta, cu harnaşamentul unui mort pândind prin preajmă. Pulsația concentratorului de oxigen, altădată puternică, tăcuse acum, iar liniştea care-i urmase o trezea încă în toiul nopții, uimind-o de fiecare dată. Centrul de îngrijire paliativă făcea aranjamente pentru recuperarea patului de spital, a scaunului cu rotile şi a altor echipamente de mari dimensiuni pe care le luaseră cu împrumut, însă nu avea să ridice şi àcele nefolosite, canula sau tuburile, pulsoximetrul, flacoanele de medicamente, dispozitivul pentru zdrobit pastile, nimic. Bagajul bolii terminale era majoritar nereturnabil.

Iar rămăşițele umane erau considerate un material periculos, după cum aflase Willa. Trimisul prin poştă se dovedise legal, dar complicat şi, în ultimă instanță, inutil. Aşa că Iano plecase el însuşi cu cenuşa la Phoenix, zburând pe milele de fidelitate ale soțului Athenei. Pentru Willa suna a mitologie greacă rescrisă într-un joc de completat spațiile libere. Însă pentru Iano nu însemna decât casa şi familia. Ca urmaş de sex masculin al clanului Tavoularis, avea nişte îndatoriri rituale.

În noaptea dinaintea plecării, Willa şi Tig prădaseră urna, luând un vârf de Nick pe care plănuiau să-l îngroape în cimitirul din Vineland. Promisiunea era promisiune. Iano putea fi ciudat de superstițios, aşa că Willa insista să-şi țină furtişagul sub acoperire. „Urna” era o cutie de metal ambalată în carton, pe care o ridicaseră de la crematoriu (cu plata pe loc). În cutie, o pungă de plastic. „Că tot ziceam de împachetarea excesivă”, protestase Tig. „Ce, au impresia că o să-ncerce să părăsească incinta?” Când în sfârşit

răzbătură până la lucrul cu pricina, pe amândouă le cuprinse un ciudat spasm de greață. Sigur, eticheta „periculos” era mai aplicabilă *înainte*, date fiind rănile supurânde şi problemele de control al mâniei. Dar între substanța umană vie şi non-vie se ridicase o barieră care nu se lăsa trecută. Părea un nonsens până şi faptul că acolo era Nick. Că un om atât de mare ca el, la urma urmei – şi urma era adâncă –, putea fi redus la două mâini de pulbere albă granulată.

Nu că ar fi pus mâna. Tig era omul de ştiință, subliniase Willa pe bună dreptate, încercând s-o înduplece. Pentru ea nu era decât carbon şi calciu, atât. „Ne-ne, ba *tu*”, spusese Tig, împingând lingura spre Willa. În cele din urmă, ca o mamă ce era, Willa săvârşi fapta, introducând o linguriță şi transferând cu inima strânsă ceva din materia nisipoasă într-un borcănel rămas de la hrana bebeluşului, spălat şi pus la păstrare (pentru că, vorba lui Tig, costase bani grei). Când din punga de plastic se ridică un nor de pulbere fină, îşi ținură amândouă respirația, ferm hotărâte să nu-l inhaleze.

Pentru îngroparea acestui stoc secret de Papu se gândiseră că aveau nevoie de ocrotirea nopții. Ştiau deja că răspândirea rămăşițelor umane era supravegheată îndeaproape, aşa că intratul contravențional pe teritoriul cimitirului nu avea cum să treacă prea bine în ochii proprietarilor. Aveau la dispoziție o săptămână ca să pună la cale un plan, înainte de întoarcerea lui Iano.

În clipa aceea, Willa se bucura de mireasma de aprilie care pătrundea pe ferestrele deschise, după o iarnă lungă în care se luptase să-şi ferească din calea elementelor adăpostul care, prostia de pe lume, nu înceta să ia apă. Îndesa prânzul în gura lui Dusty atât de repede cât îi permitea lingurița pentru bebeluşi. Cu niciun chip nu i se puteau împăca amintirile din toamnă – un Aldus plăpând,

care urla încontinuu – cu băieţelul ăsta vesel, în scaunul lui înalt, care nu-şi deschidea numai faţa, ci întreaga fiinţă înaintea ei. Gura i se căsca larg cu fiecare apropiere a lingurii. Muncea la o coaliţie în culorile curcubeului: cuburile de piure ale lui Tig – probabil sfeclă, dovleac, mazăre –, plus o lingură cu vârf de unt de arahide, conform instrucţiunilor. Willei i se părea profund greşit, dar evanghelia pediatrică se răsturnase din nou: moda era să arunci tot frigiderul în farfuria bebeluşilor, de îndată ce erau în stare să mestece şi să înghită. Până şi alimentele cu alergeni, cât mai devreme şi cât mai des. Ca tânără mamă, Willei i se ordonase să sterilizeze tot pe o rază de o sută de metri în jurul bebeluşului, să aştepte până să introducă hrana solidă şi să evite potenţialii alergeni. Ideal, până când bebeluşii primeau drept de vot. Iar acum, doctorii spuneau: bagă unt de arahide. Dă-le drumul să mişune pe podea, lasă-i să înghită păr de câine.

Când sună Iano, tocmai răzuia fundul castronului. Îi dădu lingura şi castronul lui Dusty, atentă ca nu cumva să-şi facă o amigdalectomie.

— Ce face Dixie? întrebă Iano imediat.

— Bine. Şi eu la fel, mulţumesc.

— Scuze, *moro*. Ce faci?

— Stai liniştit. Şi eu îmi fac griji pentru Dixie.

Planul era s-o îngroape sub unul dintre cei doi copaci seculari. Willa nu se putea hotărî pe care îl preferă Dixie – fagul pe care făcea tot timpul pipi sau stejarul pe care nu făcea. Asta, precum şi alte aspecte aveau să fie hotărâte când sosea momentul. Jorge şi Tig se oferiseră să sape groapa. Willei nu-i venea să creadă nimic din toate astea. Dar cum să-i mărturiseşti aşa ceva unui soţ care tocmai îşi pierduse tatăl? Era inadmisibil.

— Suntem bine cu toţii. Ce fac surorile tale? Cum a fost zborul? Nu mi-ai spus nimic.

El lăsă să-i scape un oftat. Willa cunoştea sunetul. Supapa oalei sub presiune a familiei de greci.

— E cam telenovelă, drept să-ți spun.

— S-au supărat că n-am venit şi noi?

— Sigur că nu, doar ştiu şi ei cât costă zborurile. De fapt, e chiar pe dos, acum eşti o sfântă. „*Ianaki*, săraca de nevastă-ta, biata femeie" etc. Toată lumea se simte vinovată c-a murit în tura noastră. C-am dus noi partea cea mai grea.

Ianaki, micuțul Iano. Willa parcă le vedea pe surorile lui minuscule, ridicându-se pe vârfuri ca să-l cocoloşească.

— Păi da, am dus-o. Spre binele tuturor. Ia să facă bine şi să fie recunoscătoare.

— Şi cum crezi că-şi arată recunoştința? Vărsându-şi nervii una pe alta. Triangulație, cred c-aşa-i zice. Fiecare mă trage deoparte pentru o rundă secretă de bârfă pe seama celorlalte. Ce să mai zic? *Surori.*

— Ce-aş mai vrea şi eu.

Copil unic fiind, Willa nu putea să vadă altceva decât pură fandoseală în văicărelile altora pe seama fraților şi surorilor. Aveau un trib, să zică mersi. Erau ai cuiva.

— Şi zborul, *gamo to*. Mai bine nici nu-ți spun.

Willa se uita la Dusty cum îşi muşcă scobitura trasă în plastic a linguriței, cu o adâncă satisfacție pe chip. Îi dădeau primii dinți.

— Păi, avionul a decolat, a aterizat şi noi n-am plătit nimic, spuse ea. Mie-mi sună bine.

— Asta fiindcă n-ai fost acolo. Pe locul din mijloc, cu Tweedle Unu prăvălindu-se peste mine dinspre fereastră şi Tweedle Doi, *idem*, dinspre culoar. Şi *ea* mai avea şi-un *câine*. Un mops de-ăla mic şi zbârcit, pe care-l ținea într-o cuşcă, la picioare. A scheunat întruna.

— Nu poți să-ți învinuieşti vecinii de scaun fiindcă erau mari, Iano. Sunt sigură că pentru ei a fost mai incomod decât pentru tine.

— Nu, *moro*, îi învinuiesc pentru că şi-au ridicat cotierele, ca să-şi exercite pe deplin privilegiul de a se revărsa. Au rezervat locul de la geam şi pe cel de la culoar ca să le poată folosi pe toate trei. Erau *soț şi soție*. La nouă mii de metri altitudine, eu eram prins între salvele lor maritale. „Sugrumă-ți naibii prostănacu' ăla de câine. Ți-am zis să nu-l aduci!" „Şi ce, să-l las cu loaza de nepotu-tău, care mi-a omorât toate plantele?"

Willa zâmbi.

— Dee şi Dum.

— Ce?

— Tweedledee şi Tweedledum. Din *Alice în Țara Oglinzilor*.

Şi-l închipui pe Iano între doi umflați cu şăpcălii care lingeau la acadele.

— Nu-mi încăpeau genunchii, mi-i striveam de scaunul din față. Şi ce să vezi, tipul care stătea acolo s-a întors să se uite chiorâş la mine. I-am propus să facem schimb de locuri şi uite-aşa şi-a aranjat *el* curu' pentru tot restul călătoriei. Doamne. Nu puteam să ies de la locul meu şi bineînțeles că mi-a venit să mă piş ca un cretin tot drumul de la Philly la Phoenix. Ca un şobolan captiv la clasa a treia.

Tânguirea asta o făcea pe Willa să se simtă mai puțin vinovată de mâhnirea ei pentru Dixie.

— Halal zbor gratuit. Te-au făcut sendviş Tweedle-ii ăia.

— Plus *cățelul*.

Willa frecă blana moale a lui Dixie cu picioarele desculțe. Balansul astmatic se opri o clipă, ca să lase loc unui suspin de mulțumire.

— Să ştii că am veşti bune. Am terminat de completat rubrica de justificare pentru candidatura la registrul istoric.

Practic, i-am schițat portretul omului nostru, Greenwood, şi-am zis de ce cred eu că e o persoană cu relevanță istorică. Chris a găsit un tip care să vină să ne dateze casa. Un specialist în istoria arhitecturii, de la Philadelphia. Pe degeaba.

— Nimic nu-i pe degeaba, *moro*.

— Ba da. Cred că o consideră parte din cercetarea lui. Un anume domn Peabody.

— *Peabody?* Ăsta nu era câinele lui Bullwinkle? Ăla cu ochelari?

— Bullwinkle n-are câine. Are veveriță. Nu chiar Peabody, ceva pe-aproape. Ce ştiu sigur e că vine. Miercurea viitoare. Acum mă uit prin adăpostul ăsta de vagabonzi în care stăm şi simt c-o iau razna. Sufăr de angoasa gazdei.

— Nu-i nevoie să-l serveşti cu ceai, să ştii.

— Nu. Dar o s-adun toate hainele de pe jos. Şi-o să-i zic lui Tig să nu sape toată curtea până când nu pleacă.

— Soție grozavă ce-am eu. Faci tu toate astea.

— Fac.

De fapt, făcea mai mult. Willa aşteptase un număr rezonabil de ore, apoi revendicase dormitorul mortului, şi-l făcuse birou şi îşi dusese masa de scris, pasămite ca să lucreze la dosarul pentru înscrierea în registrul clădirilor istorice. Încă nu-i spusese lui Iano, în caz că nu avea să se adeverească, nici lui Chris, de teamă să nu-i ia în nume de rău faptul că-i invadase teritoriul, dar Willa trecuse încă din start de faza de *dosar*. Acum era gata să prezinte o *schiță de carte*. Avea pe birou teancuri de ciorne, pagini de internet tipărite şi co´pii ale scrisorilor lui Mary Treat, pe care le peria de referiri la Thatcher Greenwood. Din ziarele de arhivă culegea aşchii răzlețe, dar amăgitoare: o nebunie de confruntare verbală, stil luptă corp la corp, care avusese loc în sala de festivități a oraşului şi se intitulase „Darwin versus Decență”. Un scandal în şcoală, o răbufnire la un

proces pentru omor. Ce dorea ea cu ardoare să găsească era corespondența directă dintre Thatcher şi Mary. Willa era vrăjită de ei, amândoi cu un pas înaintea timpului lor, făcând front comun (îşi închipuia ea cumva) împotriva lumii lor. Nu era idila la care se gândise inițial. Corespondența lui Mary cu prietenii ei savanți sugera că blânzii victorieni ai Vinelandului şi, de altfel, ai Americii aveau rahat în loc de creier. Rezistau logicii lui Darwin şi rațiunii în general, într-un hal care Willei i se părea de o prostie crasă. Erau zorii unei mari schimbări, în care stăpânirea omului se reducea mult față de gloria de pe vremuri. Willa înțelegea în ce măsură putea să conducă asta la un sentiment al dezorientării complete în univers. Şi totuşi. Vechea paradigmă era o coajă demodată; stătea scris cu litere de-o şchioapă. Doar că ei nu voiau să citească.

Dusty îşi întorsese castronul cu fundul în sus şi lovea cu lingura în el ca într-o tobă. Puşti ingenios.

— De ce sapă Tig în curte? întrebă Iano.

— Ca să planteze chestii. Hai, că ştii.

— Credeam că asta e la şcoala pentru cei cu dizabilități.

— Şi acolo. Ea şi Jorge ne-au pus la dispoziție proprietatea pentru acelaşi proiect.

— Pentru Retardați.

— Şi-au luat alt nume. Acum îți spun Mințile *Libere*. Sau poate c-aşa şi-au spus de la început şi râdea Tig de noi. Mă rog, oricine ar fi, îşi fac apariția pe-aici toată ziua bună ziua, cu lopețile după ei, şi ne sapă gazonul ca să pună straturi de legume. Aprilie e timpul pentru aşa ceva.

Chiar atunci, Willa zări pe fereastră un cvartet de fete – două mici, două mai mari –, una dintre ele aspru încercată, judecând după anumite trăsături fizice atât de subtile, încât Willei i-ar fi venit greu să le descrie.

— Dar *ştii* deja, Iano. Doar am vorbit. În seara în care ne-a spus Tig că se mută cu Jorge în şopron.

— Am vorbit despre săpatul curții?

— Categoric da.

Tig încă nu sosise. Acum lucra numai în tura de prânz şi în rest se ocupa de Dusty. Dar săpătorii veneau şi plecau după propriul program. Tot prin rețeaua ei extinsă, Tig aranja ca tot ce rămăsese din stocul medical al lui Nick să reintre în sistem. Sondra, sora lui Jorge, cunoştea o mulțime de bolnavi cărora le-ar fi fost de folos. Willa nu mai pricepea nimic. Credea că-i ştie pe mileniali: cyborgii ăia mult prea mămoşi, cufundați fără speranță în lumile lor virtuale. Şi-atunci, de pe ce planetă venea tribul ăsta nou şi puțin cam sălbatic de tineri descurcăreți, care ştiau să facă lucrurile de la zero şi să trăiască din troc? Habar n-avea.

— Eram distras, spuse Iano. În seara aia în care ne-a spus Tig că se mută cu Jorge.

De fapt, era supărat.

— De ce te deranjează aşa de tare? Fiica ta are douăzeci şi şase de ani. Noi ne-am căsătorit la vârsta aia. L-am avut pe Zeke.

— Ce vrei să spui, Willa? E gravidă?

— Nu! Atât că e normal ca Tig şi Jorge să-şi dorească locul lor.

— O vechitură şi-un jeg de garaj, în fundul curții, fără instalații şi electricitate.

— Are electricitate. Au găsit cabluri, trebuie numai să se racordeze la rețea. Ar trebui să vezi locul, pe dinăuntru pare mai mare. Are şi etaj, râse Willa. De fapt, nu e un etaj propriu-zis. Un nivel superior. Ajungi printr-o găurică pătrățoasă, cu scara.

— Sună splendid.

Willa încă nu putea să indice exact ce nu-i convenea lui Iano la povestea dintre Tig şi Jorge. Sigur nu alegerea lui Jorge era problema; de demonstrat, îşi demonstrase calitățile până peste poate. Probabil că doar îşi făcea datoria

de tată, de a rezista la atracția fiicei lui față de un alt bărbat. Oricare ar fi fost motivul, Willa se găsea în poziția copleşitoare de părinte preferat şi păstrătoare a unor mari secrete, dincolo de cenuşa subtilizată a lui Papu. Tig îşi lua telefon. Făcuse această concesie ca prim pas pe lungul drum spre a deveni, poate, într-o bună zi, tutorele legal al lui Dusty. Conversațiile lor pe acest subiect luau amploarea Conferinței de la Ialta, cu una dintre marile puteri exclusă de la masa negocierilor. Willa nu avea nici cea mai vagă idee cum să-l aducă pe Zeke la masa asta, dat fiind că orice discuție legată de Dusty o făcea să simtă că dărâmă nişte ziduri şi ia cu asalt terenul devastat al inimii frânte a fiului ei. În loc de asta, se hotărâse s-o prevină pe Tig în legătură cu nesfârşitele complicații ale vieții de părinte. Dar logistica unui nou telefon se dovedi simplă. Tig putea să se adauge la abonamentul familial al lui Jorge. Poate că ăsta era un echivalent modern al căsătoriei.

Dusty cerceta curelele şi catarama cu care era prins de scaun. Willa estimă că era la două minute de evadare. Trebuia să încheie convorbirea.

— Mai eşti în pat, leneşule? întrebă ea.

— Nu chiar în pat. Dar nici nu m-am trezit oficial. Încă nu mi-am făcut apariția.

În Phoenix era mai devreme cu un număr fluctuant de ore. Arizona cea pârjolită de soare nu trecea pe ora de vară, căci, în fond, de ce-ar fi făcut-o, iar în anii de sunat acasă, Iano născocise un artificiu mnemotehnic ca să țină minte fusul orar relativ. Iarna schiau în Munții Stâncoşi, vara ieşeau la surfing în California. În aprilie, naiba-i ştie.

— Măcar ai cafea?

— Da. M-am furişat în bucătărie nebăgat în seamă.

— Cred că Athena are casa plină. Te-a trimis la subsol, să dormi pe căzătura aia extensibilă?

— Nu, am urcat simțitor în rang. Acum stau la etaj, în dormitorul Artemisiei. N-am mai fost aici. E cam... fandosit.

— În camera *Artemisiei*? Cât mai are, vreo treiș' cinci de ani, nu?

Ultima dată când auzise Willa de ea, Artemisia răspundea la numele de *Art* și conducea o unitate de pescuit somoni în Alaska.

— E muzeu. Fără glumă. Buchete de flori uscate de la balul de absolvire, postere, altarul e neatins. Împart culcușul cu Boyz II Men.

— S-ar zice c-au înțeles și ei că nu se mai întoarce. Și c-a depășit fandoselile, în orice caz.

— Să nu-i spui soră-mii. Ea crede că toată treaba cu căpitănia lesbiană pe mare e doar o fază.

— Ah. Rar e doar o fază.

Un metru cincizeci de cartilagii răsucite, fata asta, Art. Ceva din genele lui Tig ieșise la suprafață și în ea: mică, dar aprigă. Mai aveau încă un văr de-un cot – un băiat fără noroc, Takis. Crunt tachinat la reuniunile de familie, de adulți mai ceva ca de copii, Takis crescuse și le-o arătase el lor, ajungând un celebru și bogat campion la snow-board. Medaliat la olimpiadă, contracte de publicitate, tot tacâmul. Ieșise la pensie pe la treizeci și ceva de ani, cu destui bani cât să-și facă o fabricuță de bere în Boulder.

Iano deschisese din nou subiectul jalnicului zbor. O cam înnebunea de cap, dar Willa înțelegea că trebuie să audă asta ca să poată trece mai departe. Slujba de pomenire avea să fie puțin mai târziu.

— Zborul ăsta durează peste cinci ore și nu-ți dau nimic de mâncare. Stau înghesuit într-un spațiu cât un coteț de câine, mă scapă pipi și mor de foame.

— Iano, scumpule. Toată lumea știe că nicio companie aeriană nu-ți mai dă mâncare la bord. M-am oferit să-ți pun pachet. Ții minte?

— M-am împotrivit din principiu. Companiile astea aeriene ar trebui să transporte oameni. Aşa făceau mai demult. S-a terminat. *Nimeni* n-ar putea să stea comod într-un asemenea spațiu. Pentru ce fel de pasageri fac ei avioanele astea?

— Nu pentru ăia care-mi plac mie. Înalți, bruneți şi chipeşi.

— Pentru oamenii viitorului. Pentru *boți*. Fac avioane pentru boți. Oare chiar există în realitate chestiile alea?

— Ştiu că se infiltrează peste tot pe internet şi-ncearcă să-ți fure prăjiturelele.[63]

— Mi-i închipui ca pe nişte păianjeni.

— Nu cred. Sunt numere. Coduri sau ceva. Deci nu există în realitate, în sensul că nu ocupă spațiu.

— Şi nu mănâncă. Vezi, *moro*. Q.E.D.

— Fac pariu că Tweedle-ii aveau pachet la ei.

— *Gamo to.* Ton, friptură de pui. Salată de ouă!

— Uau. Infernul sunt ceilalți, cu salată de ouă.

— Şi c-un cățel care scheaună.

— Sărăcuțul de tine, mort de foame în plină bacanală. Măcar nu ți-au dat şi ție?

— Nu! Dacă eram pe o plută, m-ar fi mâncat pe *mine*!

— Păi ce să-ți fac, dacă eşti aşa de adorabil. Ia zi, nici măcar doamna Tweedle nu ți-a dat un pic?

— Era imună la farmecele mele.

— Cui crezi tu că-i vinzi gogoşi?

— Bine. Un pic mi-a dat.

Willa avea să-l lase să se plângă până se sătura. Apoi el avea să treacă la ritualurile familiale, un dans macabru de supraviețuitori, şi la patriarhul pe care nu prea reuşiseră să-l iubească până la capăt. Willa avea să termine de răzuit

---

[63] În engl., *bots* şi *cookies*.

bolul lui Dusty şi să se elibereze de povară. Curând avea să i-l predea lui Tig şi să se sustragă, înghiţită de posibilitatea captivantă a unei cărţi. Sosirea unui erou în casa ei făcuse ca pasiunea Willei pentru Mary Treat să atingă cotele unui vertij maladiv. Între iconoclaştii ăştia doi, fiecare trăind în câmpul vizual al celuilalt, anod şi catod, circula un curent în care Willa băgase mâna din greşeală. Acum stătea trează nopţile şi le auzea conversaţiile, îi vedea în salonul lui Mary, printre bombonierele ei cu păianjeni. Îi vedea mergând în Pine Barrens. După o viaţă de jurnalism practicat cu meticuloasă detaşare, asta i se părea nu atât o sarcină de lucru, cât o ieşire din propriul corp. Îşi îndeplinea toate celelalte îndatoriri – gătea, vedea de bebeluş, sau ca acum, îl asculta pe Iano – şi, în acelaşi timp, se trezea foindu-se ca un cal de curse la poarta standului, nerăbdătoare să ajungă la masa de scris.

Iar Tig era şi ea la fel de nerăbdătoare să-l ia în braţe pe Dusty când se întorcea de la muncă, zi de zi. Willa o vedea. Tig umbla încolo şi încoace cu ochii scânteindu-i de o lucire lăuntrică, precum ai unei viitoare mame. Willa îşi făcea griji pentru ceea ce declanşase în ziua în care îi ceruse lui Zeke împuternicirea. Se lăsase convins un pic cam prea uşor în ceea ce priveşte transferul de custodie, dar sigur, era copleşit şi încerca să-şi refacă viaţa la Boston. Avea sens ca Dusty să rămână acolo unde era, cel puţin până... *ceva*. Dacă însă Zeke avea să evite în continuare subiectul acelui ceva şi dacă într-o bună zi avea să reiasă că viaţa lui Tig era mai potrivită pentru un copil decât a Willei, practic, n-ar fi avut nevoie de acordul lui Zeke ca să facă un nou transfer de custodie. Dar nu putea concepe să treacă la fapte fără binecuvântarea lui. Atât că între fraţii ăştia doi, puţine erau binecuvântările.

— Înmormântare plăcută, îi spuse ea lui Iano când în sfârşit păru pregătit să închidă. Şi-apoi pe cai, direct acasă,

că mi-e dor de tine. Trage aer în piept, strânge din buci. Ia-ți pachet.

— Petrecere frumoasă cu domnul arhitect Peagraves-Cutărescu.

— O să vină pe un cal alb şi-o să ne salveze.

Willa îşi dădu seama că vorbea serios. Casa şi soarta ei păreau altele de la moartea lui Nick. Sau poate că de vină era doar aprilie, dar dintr-odată viața părea posibilă aici, o casă mai jos de Sixth colț cu Plum.

La un minut după ce închise telefonul, Willei îi veni o idee haioasă: Tig ar fi încăput tocmai bine în avion. Poate că Tig, Art, Takis, supraviețuitorii ăştia ciudați şi bătăioşi, trăseseră cartea norocoasă. Mâncau mai puțin şi ocupau mai puțin spațiu: oamenii viitorului.

***

Îl chema Peakesbury. Avea un dezastru de tactică. Willa n-ar fi trebuit să-şi bată capul cu curățenia, pentru că expertul n-a pus piciorul în casă. S-a dat jos din camioneta lui albă îmbrăcat în pantaloni de bumbac curați şi bine călcați şi într-o cămaşă descheiată la gât şi i-a trebuit mai puțin de-o oră ca să-i arunce lumea în aer.

Pe post de unelte avea un clipboard, o ruletă şi o mistrie micuță cu care râcâia muchiile cărămizilor, în căutare de semne distinctive. Întâmplător, specialitatea lui era zidăria. S-a luat după miros şi a datat fără nicio ezitare – 1880. A declarat că atunci fusese construită casa, poate puțin după.

— Nu, spuse Willa. Suntem siguri că e mai veche de atât.

Peakesbury îşi plimbă ochii de la Willa la Chris şi înapoi. Era prea tânăr şi politicos ca să spună ce gândeşte, dar Willa o vedea cu ochiul liber: *Cumva am condus o oră până aici ca să stau de vorbă cu doi căcăcioşi care au impresia că le ştiu pe toate?*

— Scuze, spuse ea. Atât că informațiile sunt contradictorii. De ce tocmai data asta?

— În 1683, Adunarea Generală a stabilit o dimensiune pentru cărămida standard, care se conforma producției britanice de la vremea respectivă. Nu găseai în New Jersey cărămidă mai mare sau mai mică de nouă şi jumătate pe patru şi jumătate pe trei. Până în 1880, când s-a deschis cărămidăria Dunwiddie, lângă Union Lake.

Uau, se gândi Willa. Atât i-ar fi trebuit să nu-l întrebe.

El scoase un stilou din buzunarul cămăşii, se uită la el, îl puse la loc şi îi dădu înainte.

— Deci, Dunwiddie a dat de argilă în lacul ăla şi a investit în utilaje pe care nimeni altcineva nu şi le-ar fi permis la vremea aceea. Deja făcuse avere cu fabricile de sticlă. Noua lui fabrică făcea cărămizi mai repede şi mai ieftin decât oricare alta din partea asta a țării şi ieşeau un pic mai mici. Nimeni nu l-a tras la răspundere, fiindcă mituia autoritățile.

— Era un fel de mafie a cărămizilor? întrebă Willa.

— Orville Dunwiddie e un nume important în producția de cărămidă, spuse el, eschivându-se de la orice urmă de ironie. Mai târziu a preluat afacerea fiul lui, Leverett. Cărămizile în sine au ceva valoare pentru cine se pricepe la zidăria lor.

Willa nu putu să nu se întrebe câți se pricepeau pe bune la zidăria lor. Peakesbury îngenunche la baza unui colț de zid şi zgârie uşor marginea unei cărămizi.

— Vedeți semnul ăsta din capăt, un mic D ştanțat?

Willa şi Chris se aplecară ascultători, ca să privească D-ul.

— E marca Dunwiddie.

Chris nu suflase o vorbă în fața expertului, nici măcar când Willa îl prezentase cu deferență drept „istoricul oraşului nostru” şi cei doi dăduseră mâna. Observase că

purta cel mai bun costum al lui în cinstea acestei întâlniri, un *trois-pièces* alb de pe vremea bunicii, un pic mai excentric chiar şi decât ținuta lui de zi cu zi. Christopher, îşi dădu ea seama, era mort de admirație.

— Văd semnul, spuse Willa. Nu contest nimic din ce spuneți. E clar că vă pricepeți la cărămizi. Dar am făcut multe cercetări pe marginea unei persoane care a locuit la această adresă, suntem *siguri* că a stat aici. Şi doar pentru o scurtă perioadă, între 1874 şi 1875.

— Nu există *nicio* greşeală în privința acestor date, interveni Chris în sfârşit, cu bine-cunoscuta lui superioritate, spre uşurarea Willei. Anul 1875 a fost de referință pentru Vineland. După cum sigur ştiți.

Peakesbury avea o privire goală şi nu părea prea interesat.

— Charles Landis şi Uri Carruth. Crima secolului.

Willa se hotărî să se tragă deoparte şi să-i lase pe intelectuali să se încaiere în voie. Chris continuă:

— Un locatar al acestei case a fost implicat în celebrul proces. Ştim din surse primare. Articole de ziar, acesta este nivelul de credibilitate. Omul care ne interesează pe noi era persoană publică.

— Ştim că asta era casa, adăugă Willa, simțind un potențial punct slab. Avem şi o corespondență în care apar cei doi arbori de acolo.

Expertul îşi trecu o mână prin părul şaten şi îngrijit, privind roată prin curte, cu aerul că îşi caută o cale de scăpare. Willei începea să-i fie jenă pentru toți cei de față.

— Nu spun că arborii nu erau acolo în 1875, cedă el. Şi nu spun nici că omul dumneavoastră n-a fost aici. *Casa* n-a fost aici. La vremea respectivă, cărămizile astea erau argilă îngropată în pământ. Uzina care le-a fabricat nu a făcut o cărămidă înainte de 1880.

— Datele şi identificarea personajului nostru istoric sunt solide, spuse Chris, cu un început de acreală în glas. Ştim că n-a fost *după* 1880, pentru că a plecat din oraş în 1875. Înainte de toamna acelui an şi în cea mai mare parte a anului precedent s-a aflat chiar aici. Deci unde vreți să spuneți că locuia, la cort?

Peakesbury privi casa cu o urmă de tristețe şi atât de lung, încât Willa începu să se simtă stânjenită. Coşurile strâmbe, pereții ăia oribili, crăpați. Se simțea de parcă i s-ar fi uitat sub fustă. Într-un sfârşit, bărbatul vorbi:

— Nu, presupun că a locuit într-o casă. În ceva care a fost dărâmat ca să-i facă loc ăsteia.

— O, exclamă ea.

— Era un bun imobiliar de primă mână la vremea aceea. Dacă nu s-a ridicat la înălțimea aşteptărilor, proprietarul n-a ezitat să pună casa jos şi s-o reconstruiască, doar ca să rămână aici, în centru.

— Dar *n-a* rămas aici, pară Chris, eşuând în a urmări firul logic, aşa cum făcuse Willa. Ea abandonase faza de negare şi acum auzea ce spune omul acesta – Thatcher Greenwood locuise într-o casă care fusese demolată. Indiferent de motiv. La puțin timp după ce plecase din Vineland, zidurile căzuseră. Castelul lui nu dăinuise.

— Dar tot aveți o structură de sfârşit de secol nouăsprezece, încercă bărbatul, dându-şi bine seama că era nevoie de un premiu de consolare. Bineînțeles, nu extinderea, care e din anii 1920. Şi nu v-aş putea garanta că structura merită cheltuiala de restaurare. Ca să fiu sincer, v-aş garanta că nu merită, din ce văd aici. Numai dacă aveți circumstanțe excepționale. Dar şi 1880 e tot istorie.

— Ați pus punctul pe i, îi spuse Willa. Am pariat pe clauza de circumstanțe excepționale. Structura asociată cu persoane de însemnătate istorică.

Aştepta să-i cadă cerul în cap sau, şi mai rău, să izbucnească în plâns de faţă cu bărbaţii. Dar ei nu-i mai dădeau nicio atenţie Willei, încolţindu-se reciproc în ring. Joc fără miză. Casa nu rezistase. Îşi pusese nădejdea într-un locatar care probabil că fusese la fel de strâmtorat atunci pe cât era şi ea acum, care moştenise cine ştie ce ruină şi făcuse totul ca s-o ţină în picioare. Eşuase, şi la fel avea să eşueze şi ea.

Îi mulţumi expertului, îi luă cartea de vizită şi-l trimise înapoi cu camioneta lui albă. Chris avea aerul că vrea să zăbovească pentru un bilanţ al situaţiei, dar Willei i s-ar fi părut de nesuportat. Pretinse că are treabă înăuntru, că trebuie să vadă ce face bebeluşul. Aştepta să-i vină lacrimile, dar în locul lor se instală un calm straniu, morbid. Dincolo de haosul nevoilor şi dorinţelor unuia sau ale altuia, era un calcul mai simplu: ce putea să fie casa asta şi ce nu. Îşi dorise o anchetă şi ăsta era rezultatul, chiar dacă faptele aruncau în aer toate lucrurile pe care contase vreodată. Nimic nu-i pe degeaba.

***

S-au dus la cimitir ziua. Tig îl împingea pe Dusty într-un cărucior pliabil de categorie uşoară pe care îl primise la schimb când se hotărâse să scape de landoul Cadillac. Iar Nick, firește, încăpea numai bine în buzunarul Willei. Familia învăţa să călătorească lejer.

După ce veniseră de câteva ori în recunoaştere, îşi dăduseră seama că înmormântarea lor ilegală era mai puţin riscantă la lumina zilei decât la miezul nopţii. În cimitirul ăsta nu venea aproape nimeni, dar maşini treceau întruna pe Park Avenue şi North Valley, aşa că matrapazlâcurile nocturne mai degrabă le-ar fi atras atenţia pasagerilor. Pentru ca misiunea să îmbrace o aparenţă de normalitate,

aduseră ceva de mâncare şi instalară picnicul pe o pătură, la locul stabilit. Willa avusese ideea să ia cu ele şi o sticlă de ouzo, ceva ce niciuna nu gustase vreodată şi care nici nu fusese uşor de găsit. Cochetaseră cu ideea de a aduce şi pahare de lichior cu care să dea de pământ după toast, în stil Zorba, dar renunțaseră. Cum încă nu era viața de apoi, cineva ar fi trebuit să strângă totuşi cioburile.

— Avea o siguranță de sine herculeeană, spuse Willa, ridicând paharul de suc şi dându-l de duşcă.

Ouzo era alchimic: în sticlă era limpede ca lacrima, dar odată turnat într-un pahar cu apă, se făcea alburiu, ca un detergent pe bază de amoniac. Cam pe-acolo era şi gustul, deşi palatul mai bun tot Tig îl avea – verdictul ei fusese detergent cu note de lemn-dulce.

— Pentru siguranța de sine, spuse Tig, dând paharul pe gât cu o strâmbătură.

Stăteau turceşte pe o pătură cadrilată şi se uitau la borcănelul dintre ele, cândva cu mâncare pentru bebeluşi, acum cu cenuşă. Mai nou, Dusty putea şi el să stea în fund nesprijinit, aşa că erau o partidă de patru.

— Aşa-i era şi vocabularul. Herculeean, spuse Willa, ridicând paharul gol. Al naibii ouzo, eu cred c-am cam terminat cu el.

— Şi eu, aprobă Tig, punându-şi paharul jos. Pentru vocabularul lui Papu şi pentru „pizda care te-a zvârlit”!

— Pentru „curva de mare”! *Pou se gamoun ta psaria*, am impresia.

— *Gamo to.*

Willa se uită la Dusty. De curând învățase să-şi țină biberonul de unul singur şi asta făcea şi acum, privindu-le cu ochii mari peste marginea bombată a tetinei.

— Păcat că nu l-a cunoscut pe Nick. Dar zi şi tu, cum ar fi fost să-l trimitem la grădiniță cu genul ăsta de vocabular umblându-i prin cap?

— Mamă, nici tu nu erai mai brează. Nu ți-am spus, dar când era într-a patra, Zeke a ajuns la director fiindcă i-a spus doamnei de la cantină că nu, îi mulțumeşte frumos, dar nu vrea mazăre de-aia futută.

— *Zeke* a spus aşa ceva?

— Se jură până-n ziua de azi că nu ştia că-i o vorbă urâtă. O auzise aşa de des la tine şi la tata, încât credea că-i un cuvânt ca oricare altul.

Rămasă fără drept de apel, Willa îşi luă sendvişul cu brânză şi roşii şi-l mâncă pe tot. Îndesaseră un picnic generos în buzunarul de plasă de la spatele noului cărucior, care cântărea sute de grame în loc de kilograme şi putea fi ridicat cu o singură mână. Faptul că scăpaseră de căruciorul acela fandosit i se părea Willei începutul unei noi ere. În aceeaşi rundă de tocmeală, Tig se descotorosise şi de geanta pentru scutece de la Gucci, şi de toate celelalte articole pentru bebeluşi care erau mai degrabă de fală decât de folos. Scaunul pentru maşină îl păstraseră, dar nu şi monitoarele pentru bebeluşi cu ecran TV sau caruselele cu clopoței şi fluiere adevărate. La schimb, pe lângă o grămadă de bani, Tig procurase un dulap plin cu haine care abia dacă erau purtate, căci lui Dusty îi rămăseseră mici toate țoalele. Mai căpătase şi un pachet de scutece textile, pentru că Tig se săturase să tot arunce rahatul la gunoi. Willa era de părere c-o să radă toate medaliile de mamă perfectă dacă se ținea de treaba asta până la capăt, dar ceva îi spunea că la mijloc nu e doar o sinceritate de paradă, ca s-o impresioneze pe ea. Procesul avea o viață proprie şi, în etapa asta a non-sarcinii ei, Tig îşi făcea cuibul, în stilul antimaterialist propriu. Se pregătea pentru un bebeluş, în felul ei. Şi, serios acum, după tot ce făcuse pentru Nick, cât de rău putea să fie rahatul de bebeluş?

Dusty îşi termină biberonul, îl azvârli cât colo şi întinse mânuțele, ca să fie luat în brațe. Tig îl săltă în aer, ceea ce-l

făcu să chiuie, încântat la culme. Bâțâia din mâini şi din picioare ca un mic înotător zelos, stăpân pe masele de aer. Gângurind tot felul de aiureli, Tig îi apropie fața de a ei şi-şi atinse nasul de năsucul lui cârn. El o apucă de dreaduri ca de nişte mânere, iar ea îl săltă din nou, chiuind amândoi. Willa îşi aminti zilele îmbibate de tristețe din apartamentul de la Boston, când îşi privise pentru prima oară fiul împreună cu fiul lui, aşteptând sosirea chimiei magice care să-i lege pentru totdeauna. Aşteptând asta.

Întinsă pe spate, Willa privea cerul printre crengile lucind de un abur verde, palid, o promisiune a frunzelor viitoare. Îi aminteau de sfâşietoarele, de stânjenitoarele tuleie de pe obrajii unui băiat de treisprezece ani. Sfârşitul a ceva ce toată lumea ştie că trebuie să se sfârşească. Habar nu avea unde vor locui de acum înainte. Ori ce se va alege de familia ei. Singurul cu o destinație clară era Nick. După o vreme, Tig îl puse pe Dusty înapoi pe pătură, scoase mica mistrie pe care o aduseseră cu ele şi ridică cu grijă o porțiune de iarbă. Îndesă în locaş borcanul cu mâncare pentru bebeluşi, ca şi când ar fi plantat o sămânță mare. Willa dădu s-o ajute să pună gazonul la loc, dar Tig o opri.

— Stai un pic, spuse ea, căutându-se în buzunarul de la spate al blugilor. I-am promis că asta o să meargă cu el. O ştii, aşa-i?

Îi întinse o bucată de fotografie, nu tocmai pătrată. Fusese decupată dintr-o poză mai mare, probabil ca să înlăture alți oameni sau ca să încapă într-o ramă micuță. Avea urme de îndoituri. Foarte uzat.

— De unde mai e şi asta?

— O ținea în brichetă. Avea una de aur, cu un mic compartiment glisant pe laterală, mai ții minte?

— A, da. Ştiu.

— După ce l-am obligat să se lase de fumat, a ținut-o ascunsă prin tot felul de locuri.

— Cum ar fi?

Tig ridică din umeri.

— În sertarul de la noptieră, într-un portofel pe care nu-l folosea. Când am mutat mobila prin cameră ca să aducem patul de spital, mai că şi-a ieşit din minţi. Îmi tot spunea s-o ascund te miri unde. Până la urmă i-am îndesat-o în chestia aia a lui pentru morfină, în zdrobitor, ştii tu. Îi plăcea s-o ştie acolo. Mă gândeam c-ai văzut-o.

Toate astea o surprinseră pe Willa: că avusese o asemenea prezenţă de spirit în stadiul terminal şi că reuşise să păstreze o zonă de intimitate. Şi, mai mult decât orice, că ei îi scăpase total. Fotografia era un portret alb-negru cu tenta maroniu-gălbuie a chimicalelor de demult, care pierdeau tot mai mult teren în faţa timpului. Făcută în Grecia – îşi dădea seama după zidul de piatră văruită din spatele cuplului. Cine, dacă nu grecii, o mai ţinea una şi bună cu obsesia pentru var? În fundal era un abur de nori gălbii, dar personajele se distingeau destul de clar: un bărbat înalt, cu braţul petrecut în jurul micuţei lui mirese, ţinând-o atât de strâns, încât s-ar fi zis că-i pândeau nişte vântoase aprige. Dar zâmbitori amândoi. Ei, capul îi era mărit de o pălărie sau eşarfă – sau coroană. Dacă într-adevăr era o poză de cununie, Willa ştia ce e aceea – *stefana*, cununa din frunze şi flori. Le purtaseră şi ea şi Iano, singura urmă de ortodoxie pe care o îngăduiseră la nunta lor. Pe vremuri, cuplul le purta o săptămână întreagă, dar şi dacă Nick avea vreo podoabă pe cap în fotografia asta, sigur era înecată în coama de bucle negre. Willa o apropie atât cât îi îngăduiau ochii. În menghina bărbatului ei, micuţa mireasă părea cumplit de fericită. Mică, dar nu dominată. Arăta ca Tig. Şi tânărul, aşa de splendid de nevătămat. Înalt, brunet şi chipeş.

Îi înapoie fotografia lui Tig, cu sarea arzându-i ochii. Tig se uită lung la ea.

— Mamă. Îți pare *rău*? După Papu?

— Sea...

Cuvintele i se opriră în gât. Când murise Nick, chemase autoritățile competente şi privise cum trupul neînsufleţit se rostogolea afară din casă pe o targă, fără să simtă mare lucru. Miercuri, când expertul în arhitectură îşi lansase bila de demolare asupra viitorului ei, lacrimile se lăsaseră aşteptate. Nimic n-o mai atingea pe Willa. Scutură din cap ca să alunge starea.

— Semăna atât de mult cu Iano, spuse într-un sfârşit. Habar n-am avut. Măcar de mi-aş fi dat seama.

— Serios? N-ai sesizat ce bine semănau?

— Absolut *deloc*.

Willei îi reveni imaginea deconcertantă a lui Tig când se strâmbase la fata goth apropo de presupusul farmec al lui Iano. *Fosilă*, dacă îşi amintea bine. Frumosul ei Iano, un babalâc şi nimic mai mult.

Tig frământă iarbă şi pământ şi astupă locul, nelăsând nicio urmă vizibilă, apoi, în tăcere, se apucă să împacheteze picnicul. Avusese bunătatea de a nu o judeca pe Willa pentru că-i scăpase asemănarea, iertându-i veşnicul păcat omenesc de a nega trecutul şi de a se considera originală. Willa privi în jur, la ziua de aprilie scăldată în lumină albă. Simțea că e mai mult decât meritată.

— Dacă tot suntem aici, aş vrea să caut pe cineva. Un mormânt.

— Pe cine, pe Mary Treat?

Willa fu surprinsă.

— Ştiai că e îngropată aici?

— Ştiu unde e.

Cu Dusty instalat la loc în cărucior, străbătură hârtoapele acoperite de iarbă, până ajunseră la drumul pavat care şerpuia pe pământ. Dincolo de gardul înalt de fier al cimitirului, traficul era neîntrerupt, dar aici, domeniul le

aparținea în întregime. Ținură drumul până în zona cea mai veche, unde pietrele de mormânt îşi luau ceva mai multe libertăți: obeliscuri, console, ogive. Câteva falusuri reprobabile. Statui de îngeri. Multe nume aproape că fuseseră şterse de pe chipurile pietrelor spălate de ploaie. Tig conducea. Părăsi din nou drumul principal şi intră într-o zonă unde pietrele erau ceva mai mici. Şi, dintr-odată, iat-o pe Mary.

— Dumnezeule.

Willa se aşează lângă piatra funerară. Era la fel de modestă ca femeia însăşi, nu tocmai ceea ce ai numi o piatră de mormânt, ci numai o micuță coloană de piatră, înaltă cam până la genunchi şi tot atât de lată, cu planul superior înclinat, pe care erau scrise numele şi anii. MARY A. TREAT, 1830–1923. Granitul ros de intemperii era discret marmorat cu aureole de licheni galbeni şi verzi, albie pentru sufletul unei femei care iubise ferigile şi muşchiul. Willa îşi lipi fața de piatră. După luni întregi în care se jucaseră de-a şoarecele şi pisica, în care o pierduse pe Mary tocmai când credea că mai are puțin şi o atinge, iată-le în sfârşit mai aproape ca niciodată.

— Cum se cheamă chestia asta, soclu? întrebă Tig.

Când îi văzu cum stăteau acolo amândoi – şi ea, şi Dusty, în cărucior –, cu capetele înclinate şi cu acelaşi aer întrebător pe chip, Willa izbucni în râs.

— Ce? întrebă Tig, mirată. Am zis vreo tâmpenie?

— Nu. Deloc. Tehnic, stilul ăsta se numeşte amvon. Tâmpenia e că eu chiar ştiu aşa ceva.

Ştia, pentru că, în urmă cu câteva decenii, în vremurile ei ceva mai mercantile, lucrase la broşura unei fabrici de monumente funerare. Iar creierul părea să i se împotrivească artei salvatoare de a arunca lucruri afară. Willa scrisese sute de articole, despre mii de lucruri, şi probabil că pe cele mai multe putea să le înşire până în ziua

de astăzi. Dar niciunul dintre ele nu i se întipărise în inimă. Îşi apăsă ambele mâini pe piatra răcoroasă. Simţi asprimea lichenilor. Mary trăise după o disciplină a ei. Amândoi – şi ea, şi Thatcher – cu o integritate care îi făcuse să-şi sacrifice practic viețile. Născuți sub steaua unei schimbări de paradigmă, ajunseseră să fie martori la o lume care se răsturna cu susul în jos. Willa îşi dorea cu ardoare o asemenea devoțiune, ceva care s-o facă să-şi iasă din sine. Să iasă din cutia fleoşcăită de carton pe care poate că şi-o ținea încă pe cap – o imagine pe care Tig i-o înfipsese în minte şi pe care Willa ar fi dat bani grei ca s-o şteargă.

— Acolo e încă un Treat, spuse Tig. Se mai vede un pic din „eat” şi pare oarecum la fel. Soțul?

Willa se ridică să se uite.

— Soțul. Oarecum.

Uite *aici* un el şi o ea aşezați incomod. Monumentul-pereche era amplasat la un metru şi mai bine distanță. În orice caz, destul de departe cât să nu aibă nicio treabă unul cu altul. Şi nici nu prea erau la fel. Acesta era puțin mai mare, tot numai unghiuri drepte, fără licheni şi cu un plan superior care lua în plin ploile erozive. Numele „J. TREAT” aproape dispăruse. Nu fusese gravată nicio dată. Willa ştia că Joseph a murit la doar câțiva ani după ce fugise la New York în căutarea iubirii libere şi a unui public mai mare. Victoria Woodhull îi dăduse cu piciorul, el îşi dedicase nişte ultimi ani ca să se răzbune, făcând-o de ruşine, apoi murise singur, fără prieteni. Pesemne că Mary fusese constrânsă să cumpere locul pentru amândoi. Probabil că le spusese rudelor: „Bine. Dar nu prea aproape.”

Apoi îi supraviețuise peste patruzeci de ani. Chiar dacă majoritatea cunoscuților ei o compătimeau, probabil, pentru că-i lipsea protecția unei căsătorii, ea trăia aventuros şi îşi închina vocea paginii atât de bine, încât Willa o auzea cu limpezime.

Tig se aşezase direct pe jos, la ceva distanță, ca să admire domeniul lui Mary. Îl ținea pe Dusty în poală şi îşi sprijinea spatele de primitoarea piatră de mormânt a unei familii întregi. Dusty moțăia. După prânz şi biberon urma somnul.

— De unde-ai ştiut de mormântul ăsta?

— Cunosc lume pe-aici, zâmbi Tig.

Willa ştia că vine des la cimitir. Nu era de mirare că observase numele când îi ieşise în cale. Preț de vreo zece minute frumoase rămaseră în tăcere, fără să simtă nevoia de ceva care să le umple spațiul dintre mamă şi fiică. Willa îşi relaxă ochii şi cuprinse cu privirea tot pământul acela plat, copacii enormi cu brațele ridicate, grădina pestriță de pietre de la picioarele lor, arătând ca aşezate după un gând care sosise prea târziu. Stegulețe înfipte ici şi colo anunțau străfulgerări de patriotism izbucnite, apoi făcute scrum.

— Ştiu că vii des aici, spuse Willa în cele din urmă. Mereu m-am întrebat de ce.

— E liniştitor. Toți oamenii ăştia morți.

— Nu-i chiar cel mai obişnuit punct de vedere.

— Ştiu. Dar nu sunt superstițioasă. Pur şi simplu... îmi place să văd toate viețile astea. Cele mai multe au început în oraşul ăsta şi tot aici s-au şi încheiat.

— Sunt înrădăcinate.

— Da. La propriu. Majoritatea sicrielor s-au degradat, mai ales cele îngropate mai demult. Înainte ca oamenii să devină defensivi şi să-ncerce să-şi extragă trupurile din ciclul carbonului.

Willa nu-şi putu reține un zâmbet. Numai fiica ei era în stare să ia îmbălsămarea drept o atitudine *defensivă*.

— Deci crezi c-ar fi trebuit să-l scoatem pe Papu din borcan? Ca să-l reciclăm?

Tig o privi.

— Ai fi de acord?

— Sigur. Doar să mai găsim locul. Putem să-l eliberăm.

Tig fu mulțumită.

— Un corp într-un sicriu, fără conservanți. Aşa s-au dus cei mai mulți dintre oamenii ăştia. Acum s-au amestecat cu copacii. Nu aşa vrei să sfârşeşti, mamă? Într-un copac de-ăsta?

Willa privi stejarul de deasupra capetelor lor. Trunchiul lui, un monument de stăruință. Crengile, de tandrețe, atinse pe la vârfuri de nuanța palid-rozalie a tinerelor frunzulițe de stejar. Cine n-ar vrea să sfârşească într-un asemenea copac?

— Plus, spuse Tig, îmi aduc aminte să fiu răbdătoare. Când îi văd pe toți oamenii ăştia care s-au dus. Uneori e obositor să aştepți atât.

— Ce, să moară oamenii?

— Mda, sinceră să fiu. Tipii care sunt responsabili de toate cele în ziua de azi sunt *aşa de bătrâni*. Pe bune, mamă. Mai bătrâni decât tine. S-au prins cum e cu viața prin anii cincizeci, şaizeci. Când părea c-o să fie mereu destul din toate. Şi aplică treaba asta *acum*. E pur şi simplu ridicol.

Era descurajant, poate, dar Willa înțelegea raționamentul.

— Îmi dau seama că generația ta îşi aşteaptă şansa. Mi-aduc aminte când simțeam şi eu la fel. Dar să ştii că, din păcate, n-ai nicio garanție. Uită-te la bieții de *ei*.

Arătă spre piatra funerară de familie din fața lor: Frank şi Emma, născuți amândoi în 1859, făcuseră patru copii care muriseră toți în 1888. Şi Frank la fel.

— O, da. Familia Keurig. Îi ştiu.

Willa şi-o închipui pe această Emma, care încercase cu disperare să-şi îngrijească soțul şi copiii, cel mai mic de-abia un bebeluş, de-a lungul vreunui episod de febră. Apoi mersese în urma dricului până aici, îi îngropase şi se

întorsese în casa goală, probabil ca să fie evitată de vecini ca o paria a febrei tifoide.

— Acolo nu găseşti prea multă alinare.

Dusty dormea întors pe-o parte, de-a curmezişul picioarelor lui Tig, într-o poziție spectaculos de relaxantă, cu capul dat pe spate şi gura deschisă. Willa se gândi la zilele în care se lupta cu somnul ca şi când din miezul lui l-ar fi pândit moartea. Tig îşi odihnea o mână pe burtica lui şi părea să contemple tragedia familiei Keurig.

— Ştii ceva, mamă? Secretul fericirii e să n-ai cine ştie ce aşteptări. Uite-acolo un memento bun. Dacă nu ți-ai pierdut şi soțul, şi copiii, toți în acelaşi an, zâmbeşte! Eşti c-un pas înainte.

— Uau. Aşa te-am crescut eu? Să n-ai cine ştie ce aşteptări?

— În ce-ai fi vrut să cred?

— Nu ştiu. Poți să fii ce vrei să fii. Să te-agăți de-o stea şi aşa mai departe.

Tig nu zâmbi.

— V-am văzut pe tine şi pe tata făcând treaba asta. V-ați agățat de steaua titularizării, ceea ce mie nu mi se părea prea grozav. Ați făcut atâta caz de povestea asta cu siguranța, că ne-ați sacrificat orice şansă de a avea un anturaj stabil.

— Cred că poți s-o spui şi altfel.

— Nu mai simplu.

Trei cuvinte. Willa şi-ar fi dorit să se ridice şi să fugă de copilul ăsta sever şi de faptul că-i era mamă, o bandă a lui Möbius făcută din frământări. Avuseseră o zi aproape perfectă. Sigur că trebuia să se-aleagă praful.

Țâşni în sus atât de repede, încât privirea i se încețoşă o clipă. Îşi scutură blugii, ascultându-şi vuietul din cap – *Pleacăpleacă*. Tocmai fusese acuzată că dusese o viață de

vagaboandă, se pare. Sau că se lăsase prea uşor. Nu se lăsase.

— Şi mai ai impresia că eşti în stare să fii părinte, spuse ea, privindu-şi de la înălțime fiica minusculă, cu bebeluşul în poală.

O domina chiar, ceea ce părea agresiv. Se aşează la loc.

— Îmi închipui că planul tău e să locuieşti undeva perfect şi să-i dai lui Dusty rădăcini.

— Niciun loc nu e *perfect*. Nu te urzica aşa.

— Ei bine, Tig, a trecut aproape o săptămână de când am aflat că avem o casă bună de dărâmat.

— Mamă. Permafrostul se topeşte. Milioane de hectare.

Willa încercă să vadă legătura.

— Şi eu îmi fac griji pentru casă. Asta vrei să spui?

Tig scutură din cap.

— E atât, dar atât de înfricoşător. O să fie incendii şi ploi, mamă. Furtuni cărora n-o să le putem ține piept, mulți, mulți oameni fără locuințe. Şi nu doar fără locuințe, ci fără un loc al lor. Oraşele dispar sub apă şi pe urmă ce faci? N-ai cum să te pui la adăpost dacă nu mai *există* niciun adăpost.

Willa îşi vârî mâinile între genunchi şi refuză să creadă.

— Orientul Mijlociu şi Africa de Nord aproape c-au rămas fără apă. Asia e *sub* apă. Siria e distopică, Somalia şi Bangladesh, la fel, distopice. Peste tot sunt condiții meteo fără precedent. Permafrostul topit înseamnă că avem la dispoziție cam un *minut* ca să reparăm tot *dezastrul* ăsta, altfel *el* o să ne oprească pe *noi*.

— Atunci e de căcat, Tig. Şi tu vrei să creşti un copil?

— Nu vreau să rămân însărcinată. Dar el e deja aici, spuse ea, mângâindu-i aburul perişorului cu o atingere ca de aripă. N-am vrut să te necăjesc, mamă, spuse ea în şoaptă. Tu şi tata ați făcut cum v-ați priceput mai bine. Dar s-au schimbat toate regulile şi e greu să te uiți la oameni

cum îi dau înainte la fel, ca şi când treburile ar sta ca întotdeauna.

— *Toate* regulile. Zău aşa?

Tig încuviinţă aproape imperceptibil, ca o sămânţă care se leagănă pe tulpină. Nu se uita la Willa, ci la morminte.

— Oamenii pot să-şi schimbe părerea când la mijloc sunt mărunţişuri, dar când vine vorba despre lucruri serioase, mai degrabă şi-ar da viaţa. Se pişă pe ei de frică dacă aud că li s-a consumat planeta, după ce toată viaţa au trăit cu impresia că dulapul n-o să se golească niciodată. Fără supărare, mamă, dar nici tu nu eşti prea diferită de Papu. Vrei să ai o casă frumoasă, numai a ta, şi copiii tăi să aibă mai mult decât ai avut tu.

— E omeneşte, Tig. Trăim, consumăm. Cred c-aşa trebuie să fim, pur şi simplu.

— Bineînţeles c-aşa crezi. Când toată lumea în jurul tău crede la fel, nici ce crezi nu mai ştii.

— Adică cei mai mulţi nu văd mai departe de lungul nasului, dar tu faci excepţie? Cum vine asta?

Tig zâmbi.

— Sunt eu mai specială.

— Serios. Te întreb.

— Nu ştiu. Am mize mai mici. Tu şi tata v-aţi învârtit ca hamsterii pe roată, Zeke la fel, dar mie nu mi s-a părut niciodată c-aş avea cine ştie ce obiective de atins. Mai ales cu Zeke prin preajmă, care îmi spune de când m-am născut că-s o pitică ratată c-un bob de mazăre în loc de creier. O chestie ca asta te face destul de lucid în privinţa perspectivelor.

Willei i se strânse inima la gândul că fiica ei suferise, deşi lăsase să se înţeleagă exact opusul. Fraţii se tachinau, era normal. Orice mamă îşi avea preferatul secret, dar Willa avusese grijă să n-o lase să se vadă. Tig părea mereu impenetrabilă, chiar superioară. Dezvinovăţirile astea îi

răsăreau în minte Willei una după alta şi înţelese că numai aşa funcţionau lucrurile – dacă refuzai să vezi mai departe de lungul nasului.

— Întotdeauna am crezut că, dacă sunt bună la ceva, atunci sunt bună să fiu mamă, spuse în cele din urmă. Iar acum aud că v-am dezamăgit complet.

Tig îi cântări spusele, uitându-se la băieţelul din poală.

— Poţi să reuşeşti şi să dai greş în acelaşi timp. Probabil că aşa, dezamăgindu-mă, m-ai ajutat să devin eu însămi, în felul tău.

— Aprigă.

Willa clătină din cap. Nu că şi-ar fi dorit *aşa ceva* pentru un copil, oricine ar fi fost el, sau pentru mama lui.

— Voiam să zic „maleabilă". Ştii ce-i amuzant? Că uneori ajungi să admiri la alţii tocmai ce deteşti la tine. De pildă, la Jorge. Îmi place că e matur şi ştiu că-i aşa pentru că n-a fost protejat. Vax la capitolul tată.

— Chiar mă întrebam.

— Dap, vechea poveste cu tatăl, ia-l de unde nu-i. Aşa că maică-sa n-a avut încotro, cică „Pune mâna şi fă-ţi pachetul, *m'ijo*[64]!". Nu c-ar fi fost săraci. Vreau să spun, ea a cumpărat casa aia. Dar Jorge a avut primul loc de muncă la *opt* ani. Lucra pentru unchiul lui, le vindea bere turiştilor pe Playa Condado.

— Ce să spun, mă simt mai bine. Nu te-am dat să fii barmaniţă în clasa a doua.

Tig râse.

— Ai vrut să fim fericiţi, ştiu. Nu *foarte* independenţi, dar oricum, independenţi. Muncitori, cu relaţii bune. Aceleaşi lucruri pe care ni le dorim şi pentru Dusty. Dar el are nevoie de o altfel de mamă. Sistemul de recompense o să se

---

[64] „Fiule" (sp. în orig.).

schimbe total în timpul vieții lui. Va trebui să învețe să fie fericit cu ce are.

— Cu alte cuvinte, să nu se aştepte la nimic. Şi să nici nu obțină nimic.

— N-are încotro. S-a născut într-un moment din istorie când prânzul nu mai e pe gratis. Probabil că prietenii o să conteze mai mult decât banii, fiindcă o să devină toxic să-ți doreşti prea multe. Nu asta am cerut, dar asta am primit.

— „Să nu doreşti."

— Cam aşa ceva. Nu doreşti, nu risipeşti.

— Dacă tu ai dreptate, atunci şi Zeke are. Dacă nu poți să împrumuți de la viitor, trebuie să furi de la prezent. Îmi serveşti scenariul ăsta apocaliptic, de *Mad Max*, cu pirați care înşfacă tot ce-apucă, dar eu pur şi simplu nu pot să-l accept. Prea e înfricoşător.

— Serios, mamă? Deja se întâmplă. Unu la sută din frați au pus deja gheara pe bucata cea mai babană de pâine. Au luat țara în stăpânire, dumnezeul lor e piața liberă şi majoritatea oamenilor sunt atât de neînfricoşați, că nici măcar nu pun sistemul sub semnul întrebării. Dacă aduce profit, asta e definiția binelui. Dacă creşte, trebuie să te dai înapoi şi să-l laşi să crească. Piața liberă are exact aceeaşi moralitate ca o celulă canceroasă. Până şi Zeke ştie că aşa e.

— Cred că face tot ce-i stă-n puteri ca să facă procesul să fie moral.

— Asta înseamnă să rezonezi cu celula canceroasă. *Ştie*, mamă.

— Bun, deci ajungi la fundul sacului. Şi pe urmă, ce faci? Îl înveți pe Dusty să fure?

— Sau iei ceva ce aruncă oamenii şi foloseşti.

Willa îşi aminti cea dintâi avertizare a lui Zeke, cum că Tig avea să-l învețe pe Dusty să mănânce din tomberoane.

— Apreciez intenția. Dar una sunt hainele la mâna a doua şi alta e mâncarea. Nu prea merge. Ca să nu mai zic de benzină la mâna a doua pentru maşină.

— Nu vezi fiindcă nu te uiți bine. Se face risipă chiar sub nasul tău. Permanent. Parc-am *înota* în risipă.

Dusty se foia. Puiul de somn le determinase să nu ridice tonul, lucru pentru care Willa era recunoscătoare. Pericolul țipatului trecuse.

— O iarnă întreagă mi-am hrănit familia cu linte şi-am dormit într-un sac de dormit. Am economisit hârtia igienică. M-am săturat de-atâta cumpătare. Arată-mi ce risipă fac şi-o să gătesc chestia aia la cină, pizda mă-sii.

— Tot risipeşti, mamă. Toată lumea risipeşte.

Willa nu spuse nimic. Dusty deschise ochii şi clipi la cer şi la copaci. Apoi o privi pe Tig. Zâmbi el, zâmbi şi ea. Cel mai simplu lucru din lume.

— Mai concret, spuse Willa.

Tig privi atât de lung la strada de afară prin zăbrelele gardului de fier, încât Willa începu să nutrească o idee nebună cum că fata tocmai câştigase disputa.

— Bine, spuse Tig. În treizeci de secunde au trecut patru maşini cu câte o singură persoană înăuntru. Asta înseamnă că s-au risipit cel puțin douăsprezece călătorii, indiferent unde merg maşinile alea. Ori o sută douăzeci, asta înseamnă mai bine de o mie de călătorii pe oră.

— În teorie, da. Dar pe *mine* nu m-ajută cine ştie ce.

— Asta se poate aranja. Sunt oameni care o fac. În Cuba e meserie oficială. *El Amarillo*.

— Galbenul?

— Tipul Galben, aşa cred că s-ar traduce. Poate să fie şi bărbat, şi femeie. Poartă un costum galben şi stă la principalele intersecții. Îl ştie toată lumea. E doar un exemplu. Despre cum poți să faci ca o resursă invizibilă să fie cu adevărat utilă.

Tig se întrerupse ca să-l ridice pe Dusty şi să-l miroasă la fund.

— Pfuuu, *domnule*!

Scotoci prin buzunarul căruciorului după un scutec curat şi o pungă de plastic cu cârpe umede, apoi îl întinse pe Dusty pe iarba primitoare. Willa îi privea. La vârsta ei, nu schimbase niciodată un scutec textil. Nici măcar unul.

— Deci ce e tipul ăsta galben, un fel de dispecer de Uber?

— Nu, mai simplu de atât. E ca un fel de serviciu de tranzit cu acoperire națională. De fiecare dată când ai nevoie să mergi undeva, te duci până la cel mai apropiat *Amarillo* şi-i spui încotro ai pornit. Dacă eşti la volan şi ai locuri libere în maşină, vezi costumul galben şi te opreşti. E lege. Te întreabă unde mergi şi îți găseşte un pasager corespunzător.

Fundul fu şters şi scutecul fu schimbat fără prea mare caz. Willa îşi închipuise bolduri costisitoare, dar Tig folosi acoperitoare impermeabile care se prindeau cu capse şi țineau totul la locul lui.

— E o slujbă chiar mişto. Se plăteşte bine.

Îl îndesă pe Dusty înapoi în salopetă şi sigilă chestia împuțită într-o pungă.

— E nevoie să te pricepi la oameni, ştii? Nu merge cu primul venit, primul servit. Acordă prioritate unei femei însărcinate sau cui are o întâlnire urgentă. Trebuie să fie corect, ca să fie toată lumea mulțumită. Ajung toți unde au nevoie şi toate maşinile sunt pline. Mereu.

— Şi dacă vrei şi tu să mergi undeva de unul singur?

— Îți trece. Ce zici tu e din secolul trecut, mamă. Oricum, aşa l-am cunoscut pe Toto. Ți-am spus că făceam autostopul când am mers cu el la Bayamo. Ți-aduci aminte, nu?

— Tipul Galben v-a făcut lipeala?

— Aha. E ca un fel de Tinder, doar că are beneficii practice. Cunosc atât de multe cupluri care s-au cunoscut în maşini, şi el, şi ea în drum spre cine ştie ce loc unde trebuiau să ajungă.

— Şi totuşi. Poate că oamenii vor să aibă ceva mai mult control asupra destinului lor.

— Cum să nu. *Destin.* O să-şi aducă aminte ce mult control au când o să mai lovească un uragan şi-o să înece Garden State Parkway.

Willa îşi aminti panouaşul trist din curtea fermei pustiite: *Dragă Mamă Natură, te rugăm s-o trosneşti pe Sandy.*

— Ai dreptate. N-o să vadă nicio legătură cu consecinţele acţiunilor omeneşti. O să se înfurie şi atât.

— Aha. Stai s-ajungă acolo, spuse Tig, prinzându-i centura lui Dusty şi pregătindu-l de plecare. Şi-abia apoi o să se mai înmoaie.

Se întoarseră în locul de unde aveau să identifice capsula temporală conţinându-l pe Nick, pe care tocmai o îngropaseră, şi să-l invite să se alăture lanţului trofic. Acum, Tig era într-o pasă binevoitoare. Când ajunseră în partea cea mai netedă a drumului pavat, îşi petrecu un braţ în jurul Willei şi împinseră căruciorul împreună.

— Biata de mama, spuse ea, lăsându-şi dreadurile elastice pe umărul Willei. Ştiu. Ţi se pare că a venit sfârşitul lumii dacă nu poţi să ai lucrurile pe care ţi le-ai dorit dintotdeauna. Dar nu e sfârşitul lumii. Se va găsi alt loc în care să te duci.

— Îmi pare rău să-ţi spun, dar placa asta-i veche. Mama spunea că atunci când Dumnezeu închide o uşă, deschide o fereastră.

Tig zăbovi două clipe, cântărind cu grijă afirmaţia înainte s-o respingă cu vehemenţă.

— Nu, nu-i acelaşi lucru. Ce spun eu e că atunci când Dumnezeu îţi trânteşte o uşă-n nas, probabil că eşti în rahat

până la gât. Ai s-o sfârşeşti în moloz. Dar nu-i nimic, fiindcă atâta vreme cât nu-ți ajunge rahatul până peste cap, stai în lumină.

— Fără un acoperiş deasupra capului, ai putea să simți că te pândeşte moartea.

— Mda, dar ai putea şi să nu simți. Oricum, sigur n-ai să-ți găseşti nicio ieşire din dezastru dacă tot ce faci e să aduni cărămizi şi să ți le-ndeşi în buzunare. Ce trebuie să faci e să te uiți după cer albastru.

16
Cer albastru

Odată, timp de aproape două săptămâni, Thatcher a dormit într-un copac. Era în timpul războiului, fugise cu un regiment în deplasare. Marşul s-a oprit într-un bazin hidrografic, ca să aştepte ordin de înaintare spre Boston, de unde trupele şi proviziile erau mutate încet spre sud, pe calea ferată. Între timp, bărbații au campat, dar Thatcher încă nu avea un loc oficial în regiment. Alți băieți de pripas, unii mult mai mici decât el, alergau de la un cort la altul, cu tot felul de chilipiruri şi comisioane, ori se îndeletniceau cu mici furtişaguri, pentru privilegiul de a se ghemui sub un pat de campanie, într-o pătură colcăind de păduchi. Oricare ar fi fost spaima care îi gonea spre acele vizuini, de greieri ori de păsări de noapte, lui Thatcher nu-i păsa. A găsit un stejar primitor, cu o crăcană mare de cioturi ieşite dintr-o rană veche, unde copacul fusese lovit de o furtună violentă sau de fulger. Acolo şi-a construit cuibul de veveriță, din frunze şi din singura lui pătură, şi a dormit mai bine decât dormise vreodată în casa tatălui său. Nu se mai gândise de

mulți ani la copac, dar se gândea acum. Probabil dintr-un instinct care îl avertiza să fie gata de fugă.

Stătea în salon, lângă fereastră. Rose era așezată pe unul dintre scaunele mici, fără brațe, din fața canapelei. Soț și soție se străduiau din răsputeri să evite o ceartă. Afară înverzea vara. Thatcher vedea și tânjea fizic după ea, dar în nenorocita asta de casă, ferestrele ornate, în armătură de plumb, nu se deschideau.

Rose era supărată pentru că doamna Brindle își dăduse în sfârșit demisia, așa cum orice ființă simțitoare ar fi putut să prevestească. Rose era supărată dintr-o mulțime de motive. Noua rochie de zi nu-i venea cum trebuie și fusese nevoită s-o trimită înapoi la doamna Clark, pentru retușuri. Cineva mutila copacii umbroși de pe Landis Avenue! Sub pavăza nopții, vandalii crestau amenințări vulgare la adresa căpitanului, direct în scoarță, de unde erau imposibil de șters. Ziarul din poala lui Rose denunța această crimă pe prima pagină. Tocmai ce citise articolul cu voce tare, revoltată de o asemenea nelegiuire și așteptându-se ca Thatcher să fie cu atât mai revoltat, dat fiind cât de mult îndrăgea arborii. Landis stabilise o recompensă pentru orice informație care ar fi putut să ducă la prinderea vinovaților.

Dar Thatcher nutrea simpatie pentru mutilatorii de copaci. Sau, cel puțin, pentru inteligența acestor insurgenți, ale căror atacuri nu puteau fi acoperite cu var până dimineața. Ce-l revolta era că Landis își menținea privilegiul de a stabili orice fel de recompensă. Deșănțata pretenție de normalitate din ziarul acesta și din oraș îl înnebunea pe Thatcher. Ziarul opoziției își întrerupsese apariția, fireşte. Singura menționare a editorului său în paginile din *Weekly*, săptămâni la rând, fusese faptul divers potrivit căruia Carruth se odihnea confortabil la el acasă și era de așteptat să-și revină complet.

Ursul cel mare murise. Acum putea să aibă loc un proces pentru omor. Rose şi Aurelia nu tolerau nicio discuție pe subiect, pentru că nu ducea decât la țipete şi lacrimi. Amândouă femeile se rugau pentru ca Landis să fie găsit nevinovat, fiindcă *toată lumea* se baza pe Landis. Prietenii lor, familia Dunwiddie, aveau interese de afaceri şi ar fi suferit pierderi dacă partenerul lor era constrâns să cedeze în împrejurări dezagreabile.

Asta îi îngreuna lui Thatcher sarcina de a da veştile pe care le avea de dat. Atinse pervazul cu vârfurile degetelor şi, prin cuşca de plumb şi sticlă, privi la casa de alături. Mary ştia deja. Ştia, îi lăuda curajul şi avea încredere că va face treaba cum se cuvine. Îl luase în brațe şi-l lăsase să plângă precum copilul ce nu fusese niciodată, căci Thatcher nu-şi amintea să fi plâns vreodată la adăpostul brațelor cuiva. Acum plânsese. Pe canapeaua ei uzată, printre ferigi, se lăsase pradă necazului pentru moartea prietenului său şi pentru atâtea altele.

Se întoarse spre soția lui.

— Naiba să-i ia de copaci, Rose! O să depun mărturie la procesul lui Landis.

Ea ridică iute privirea: ochi albaştri, cer senin.

— Ce proces? O! Cum e posibil, Thatcher, tocmai *tu*? Ce privilegiu!

— Nu. Împotriva lui.

Scutură încet din cap, privind numai aerul din fața ei.

— Depun mărturie pentru bărbatul ucis. Uri Carruth.

— De ce-ai face-o? E *mort*.

— Exact. Am fost contactat de avocatul care caută să-l acuze pe ucigaşul lui.

— N-ai vorbit deloc despre asta. Te-ai ascuns de mine?

— Nu m-ai lăsat să vorbesc! Dă-o dracului de treabă, Rose, nici măcar acum nu m-asculți!

Ochii ei scăpărară ca un chibrit aprins, apoi priviră în altă parte. Rar se întâmplase ca Thatcher să înjure în prezența ei, şi cu atât mai puțin să drăcuie.

— Mi-a cerut să depun mărturie în fața juraților.

— De ce tocmai tu? Ce treabă ai tu cu toate astea?

Vorbise fără să se uite la el.

— A aflat de la familia lui Carruth că eram prieteni, spuse el şi văzu cum, la aflarea veştii, gâtul lui Rose se împurpurează brusc, şi totuşi corpul nu i se clinteşte. Ne-am cunoscut toamna trecută cu treburi de la şcoală. Nu ți-am pomenit, fiindcă mă îndoiam că te-ar interesa. De când a fost împuşcat, l-am vizitat acasă. Cât de des am putut.

Tot nu se uită la el, nici nu-i vorbi. Numai mâinile i se mişcau – vârfurile degetelor uneia se apăsau în palma celeilalte, probabil ca să se încredințeze că nu visează.

— Nu se *odihnea confortabil*, era în agonie. A murit de infecție cerebrală. Bietul om, Rose. Şi familia. Avea o soție tânără şi cinci copii care depindeau de el. Care îl iubeau. Nu-ți poți închipui în ce hal suferă.

Thatcher fusese uluit când îl contactase avocatul, un bărbat pe nume Thomas, ca să-i ceară să depună mărturie. În mod normal, un mort nu avea nevoie de un garant de integritate. Carruth, neînarmat, fusese împuşcat în ceafă, subliniase Thatcher. Landis nu avea ce să susțină în propria apărare, cu siguranță. Dar, aşa cum îi explicase Thomas, apărarea era pe cale să fie construită. Consiliul lui Landis plănuia să invoce un argument pe care îl numea „apărarea prin nebunie”. Intenționau să demonstreze că acțiunile lui Carruth în calitate de editor al ziarului îl alienaseră temporar pe Landis, prin urmare nu putea fi învinovățit pentru împuşcare. Thatcher ascultase toate astea în biroul placat cu stejar al avocatului şi se simțise la fel cum probabil că se simțea şi Rose acum, de parcă ar fi visat. Nimeni nu putea să invoce *nebunia* în propria apărare. Mai

existase înainte un asemenea caz? După ştiinţa lui, spusese Thomas, nu.

Într-un sfârşit, Rose vorbi.

— Ce vor să spui în instanţă? Pentru *bietul om*.

— Că a fost un cetăţean bun şi cinstit, care nu voia răul nimănui.

— Dar a făcut rău. Asta n-ai cum să negi.

— Uneori oamenii acţionează după principii, Rose. Insistă pe idei noi în detrimentul celor vechi, apără un grup de oameni împotriva acţiunilor altuia. Ceea ce pricinuieşte ranchiună, dacă la asta te referi. Pricinuieşte ruşine, sau cel puţin ar trebui s-o facă. Dar nu violenţă. Nu *nebunie*.

— Cine zici tu că e nebun?

— Nimeni. În jocul ăsta eu nu sunt decât pion. Tu eşti mereu prima care-mi aminteşte cât sunt de neimportant. Dar cel puţin voi fi pionul care spune adevărul.

După voce părea mai mânios decât era de fapt, căci să-i vorbească lui Rose îl umplea de deznădejde, dar cuvintele lui aveau efectul unei mustrări. Ea coborî privirea, uitându-se la mâini. Cu umerii mici traşi înapoi şi cu capul plecat, părea nici mai mult, nici mai puţin decât un copil dulce.

— Regret, Rose. Ştiu că luarea mea de poziţie în instanţă o să te pună într-o situaţie ingrată faţă de prietena ta, Louise. De la familia Dunwiddie n-ai auzit decât o latură a poveştii. Dar o să descoperi şi alţi oameni...

Se opri brusc înainte să spună *în Vineland*, căci nu mai putea garanta pentru nimic din ce-ar fi avut să le ofere lor oraşul acesta. În orice caz, nu un loc de muncă.

— O să-ţi găseşti alţi prieteni, reuşi să spună.

— Dar nu înţelegi, spuse ea în şoaptă. În libertatea lui Landis stă tot viitorul nostru. Dacă va fi acuzat, se vor duce de râpă multe dintre bunurile de preţ pe care el şi familia Dunwiddie le deţin în comun.

— Da, la asta mă aştept. Dar de ce-ar trebui să-mi pese mie de familia Dunwiddie?

Copilul îşi înălţă bărbia.

— Pentru că mama şi domnul Dunwiddie se căsătoresc.

— Poftim?

Aurelia, cu Bumbăcăriţa. Visul lui cel mai tainic se adeverea.

— Aveam de gând să-ţi spun abia peste o săptămână. N-am spus aproape nimănui, doar doamnei Clark, fireşte. Mama o să aibă nevoie de o rochie. Dar vor s-o facă în linişte, discret, fără mare caz.

— Desigur, doamnei Clark.

Thatcher se întreba cât de jos se află faţă de doamna Clark, croitoreasa, pe scara naturii căminului său.

— Şi când Aurelia o să devină doamna Dunwiddie, o să se mute pe domeniul lui?

— Poate, deşi... Ei bine..., începu ea, împreunându-şi mâinile. După cum ştii, mama este proprietara de drept a casei acesteia. A moştenit-o când a murit tata.

Rose refuza în continuare să-l privească în ochi şi, în evitarea ei, Thatcher simţea ceva mai mult decât mânia. Rose măcinată de vină, iată o privelişte nouă pentru ochii lui. Cu o senzaţie de cădere în gol, Thatcher înţelese că avea să afle mai mult decât şi-ar fi dorit să ştie.

— Înţeleg. Deci e vorba ca Dunwiddie să reconstruiască casa. Are resurse ca să încerce. Îmi închipui că asta ar mulţumi-o pe Aurelia. Domeniul se va muta aici, spuse el, încercând să-şi dea seama în ce consta reaşezarea micului său univers. Ce nu înţeleg deloc e ce-o să se aleagă de noi, Rose.

— O să se *aleagă*, spuse ea.

Atât şi nimic mai mult. Era o declaraţie. În sfârşit îl privi drept în faţă, cu ochii de un albastru pal ca nişte ferestre larg deschise. Sub ochii lui lua naştere armura de furie care

avea s-o ducă pe Rose până la capăt, oricare ar fi fost lucrul pe care şi-l dorea.

— Ce sugerezi?

— Că şi eu aş vrea să mă mut pe domeniul acela.

— Tu şi Louise sunteţi prietene..., începu el, simţind că se zbate prosteşte. Nu. Doar nu te referi la... cu *Leverett*? Îţi place bărbatul ăla?

În loc de răspuns, se lumină toată. Înnebunitor, dar *zâmbea*. Ca şi când s-ar fi jucat de-a ghicitorile şi Thatcher ar fi nimerit răspunsul în sfârşit. Făcu câţiva paşi, îşi aşeză mâna pe spătarul canapelei şi se opri acolo, lăsându-şi inima încremenită să-şi revină. Încuviinţă din cap, înţelegând ceea ce orice fiinţă simţitoare ar fi putut să prevestească. Curând, Thatcher trebuia să părăsească locul acela. Rose niciodată.

***

— Nu pot vorbi decât în calitate de om de ştiinţă, pentru că asta sunt.

Thatcher se întreba de câte ori i se va mai cere s-o spună şi cum era cu putinţă ca un adevăr atât de limpede să-l coste aşa de mult. Carruth avusese şi prieteni mai buni decât el, însă niciunul cu educaţia lui, explicase Thomas. Niciunul nu avea darul de a suna atât de imparţial.

Sala de judecată nu era la fel de mare ca Plum Hall şi părea mai puţin apăsătoare şi decât auditoriul de la şcoală. Prin ferestre curgeau şuvoaie liniştitoare de lumină. Zona din faţa scaunului judecătoresc, unde se afla Thatcher, era separată de băncile aglomerate printr-o fortificaţie solidă de grilaj. Acolo, spectatorii murmurau şi transpirau în paltoanele lor de dimineaţă. În spate, de la un capăt la altul al sălii, se întindea o galerie suspendată, înţesată de femei şi de copii, judecând după genunchii profilaţi prin fuste şi

după feţişoarele vârâte printre balustrade. Nimeni nu plătise cincisprezece cenţi ca să fie acolo.

— În cazul acesta, ca un om cu metodă ce vă aflaţi, ne veţi oferi o impresie demnă de încredere asupra răposatului domn Carruth, spuse Thomas cu un zâmbet discret. Întâi, spuneţi-ne cum v-aţi cunoscut.

— La fel cum l-au cunoscut, probabil, toţi locuitorii Vinelandului. Participa uneori la întâlniri şi la prelegeri la care mă aflam şi eu. Prima dată, în cadrul unei şedinţe la şcoala unde eram angajat. Apoi, la o prelegere de la Plum Hall. S-a întâmplat să plecăm în acelaşi timp. Am intrat în vorbă pe stradă. Era un om agreabil.

— Aţi legat o prietenie.

Ucigaşul stătea cu avocaţii lui la o măsuţă rotundă aflată la nici cinci paşi depărtare, cu mâinile împreunate pe faţa de masă verde. Pe Thatcher vederea lui îl umplea de scârbă.

— Ne-am întâlnit numai de câteva ori, domnule. Regret că n-au fost mai multe şi că nici nu vor mai fi.

— De ce?

— De ce regret? Pentru că îmi plăcea compania lui. Îl admiram. Era unul dintre acei puţini oameni care se lasă pe sine la urmă. Se dedica ajutorării muncitorilor ale căror vieţi aveau de suferit de pe urma unor promisiuni necinstite. Mi-a spus c-a avut doi fraţi morţi la datorie, amândoi din pricina unor şefi cărora nu le păsa de siguranţa muncitorilor. Spunea că e din Badger State. Dar era hotărât să nu ajungă un bursuc.

— Asta însemnând?

— Cred că voia să spună că nu s-ar fi ascuns într-o vizuină, chiar dacă îndrăzneala avea să-l coste. Ceea ce s-a şi întâmplat, din nefericire.

Thatcher făcu un efort ca să se uite la Landis, dar bărbatul părea absent. Se întoarse spre juraţi. Şedeau cu chipurile împietrite în dreptunghiul lor solemn.

— Acum a murit şi cel de al treilea frate.

— Vreţi să spuneţi că era belicos? întrebă Thomas.

— Era cinstit. Hotărât să spună adevărul. Ziarist.

— Aţi putea spune că era răuvoitor?

— Exact pe dos. Poate că era prea bun la inimă.

— Aşadar, nu genul de om care l-ar face pe altul să-şi iasă din minţi cu bună ştiinţă.

Fură întrerupţi de avocatul părţii adverse şi, cât spectatorii se foiau pe scaune, tânjind după aer curat, oamenii legii purtară o discuţie aprinsă despre cât şi dacă se putea specula pe marginea motivaţiilor unui mort. Thatcher asista de zile întregi la acest paso doble avocăţesc, iar lipsa lui de bunăvoinţă aproape că-l zdrobise. Acum, în cea din urmă zi a confruntării, era chemat să vorbească *imparţial* în numele prietenului său ucis, în speranţa că va influenţa nişte juraţi care trebuie să fi fost cumplit de derutaţi, dacă nu chiar de-a dreptul cuprinşi de toropeală. Thatcher nu se pricepea la lege mai mult decât se pricepeau şi ei; nu era decât un om de ştiinţă. După cum spusese.

Lui Thomas i se îngădui să reformuleze întrebarea.

— După părerea dumneavoastră, e posibil ca un om să-l aducă în stare pe un altul să comită o violenţă nebunească?

Thatcher simţi că se sufocă.

— Şi da, şi nu. Mi se pare că întrebarea e pe lângă subiect.

Acum se uită bine la Landis, care îi ocolea privirea. Omul avea o înfăţişare demnă de milă. Nu tu jiletcă de catifea, nu tu ceas de aur sau lănţişor – toată grandoarea îi era ţinută în frâu de păzitorii lui, pentru teatrul acestui proces. Thatcher îşi dădu frâu liber furiei, ca un înecat care se agaţă de o scândură.

— Uitaţi-vă la omul acesta! Stăpânul şi primarul oraşului nostru. S-a hotărât să împuşte un alt om, pentru că nu-i plăcea să audă adevărul. Nu ţine de mine să comentez pe

marginea moralității acestei fapte, înțeleg. Dar toți oamenii din încăperea asta ştiu că a fost o crimă. O crimă atroce!

Thatcher privi roată prin cameră, neştiind cum ar putea cuvintele, fie ele măsurate sau dezlănțuite, să-l scape din această închisoare.

— Cred c-am fost chemat aici ca să vorbesc despre vremurile noastre. Dintr-o eră mai întunecată, guvernată de frică şi gândire magică, ne mişcăm acum spre o epocă a rațiunii. Landis a fost iubit, este iubit, pentru că susține că ne poate proteja de bestiile mitice care ne pândesc în mlaştinile de la marginea înțelegerii. Poate că ne şi protejează. Pe unii dintre noi. Dar în această sală de judecată pretinde că şi-a pierdut capacitatea de a deosebi mitul de faptă. Declară că e nebun.

Bărbații de pe bănci şi doamnele din galerie priveau de pe margine, probabil cumplit de speriați.

— Nebunia e o tulburare a creierului, le spuse Thatcher. Nu vreo vrajă sau vreun descântec, ca să vină şi să plece după cum bate vântul. Legile naturale nu li se aplică numai jivinelor câmpului, ci şi nouă, că ne place sau nu. Ni se aplică chiar şi atunci când nu ne mai convin. Dacă Landis e nebun astăzi, tot nebun va fi şi mâine, şi poimâine.

Jurații îl priveau circumspect. Thatcher se adună, încercând să imite cât mai bine cu putință tăria şi puterea.

— Ați venit în Vineland căutând ce caută toți oamenii, un cămin sigur. Astăzi, după ce vă veți fi dat sentința, nimic nu va mai putea fi la fel. Veți declara un om fie vinovat de omor, fie nevinovat. Dacă vă hotărâți la cel de-al doilea caz, cu niciun chip nu veți mai putea căuta adăpost din calea cuiva care şi-a pierdut simțul rațiunii.

Se întoarse cu spatele la jurați şi închise ochii preț de o clipă. Când îi redeschise, înainte i se înfățişă o viziune trimisă din cer: grefierul ridica fereastra glisantă, iar prin deschizătura ei, Thatcher sorbi aer şi lumină. Acolo era

răspunsul lui, ultimul răspuns. Gata, de aici înainte nu va mai ieşi în faţa unui public surd la cuvintele sale. *Sub cerul liber, stăm în lumină*, aşa stăruise ea cândva, iar el se gândise doar la moarte. Ce naiv. N-avea decât să doarmă pe un pat de spini sau într-un arbore, sub stele, dar era liber să-şi aleagă compania. Şi nu va alege adunătura asta fricoasă şi egoistă, închisă în camere înăbuşitoare. Ei se vor chirci mai departe în siguranţa lor iluzorie, iar cerul li se va surpa în cap. El va mărşălui înainte, lăsând în urmă prăbuşirea.

17
Prăbuşirea

La început trebuia să fie o sărbătoare în familie. Zeke era aşteptat cu maşina de la Boston. Surorile lui Jorge erau şi ele invitate, fireşte, împreună cu copiii lor, la fel şi angajatorii şi colegii lui Tig de la restaurant, la rândul lor cu copiii. Dar de acolo n-a mai fost decât un pas până să-i pună la socoteală şi pe prieteni, ceea ce însemna că n-avea să mai rămână aproape nimeni prin vecini care să cheme poliţia dacă petrecăreţii făceau cumva prea multă gălăgie. Într-un final, la o numărătoare rapidă, Willei i-au ieşit peste o sută de persoane, mari şi mici, care aveau să vină în curtea lor – şi într-o seară de joi, pe deasupra – cu ocazia grătarului fără pretenţii care avea să marcheze prima aniversare a lui Dusty. Jorge împrumutase un sistem de sonorizare şi îl instalase în uşa proaspăt branşatului şopron. Sondra şi Lara făcuseră un tort, iar câţiva copii de la şcoala profesională aduseseră un amestec căruia îi spuneau „Viermi şi Mizerie”, o prăjitură făcută din ciocolată

şi glazură amestecate până ajungeau la o textură asemănătoare cu noroiul, ornată cu jeleuri în formă de viermi – un hit, evident.

Tig se învârtea prin mulțime, asigurându-se că farfuriile sunt pline şi că fiecare cunoaşte pe câte cineva. Jorge era responsabil cu butoiul de bere şi în această calitate îşi lua comisionul, observă Willa. Ea era cu ochii pe Dusty, care trecea de la un oaspete la altul. Tig îl îmbrăcase pentru fiesta într-un tricou cu Che Guevara şi îi pusese şi o şapcă de baseball, dar el şi-o tot scotea şi dădea cu ea de pământ. Agățase un grup de puşti de la şcoala profesională care se țineau scai de el peste tot, i-o ridicau de pe jos şi i-o puneau la loc pe cap, mereu cu cozorocul la ceafă. Willa încerca să-şi păstreze cumpătul uitându-se cum Dusty face turul brațelor a zeci de persoane pe care ea nu le mai văzuse în viața ei. Ținea la socializare mai bine decât Willa – învălmăşeala nu era chiar punctul ei forte –, dar când începu să fie mârâit, ea se năpusti între ei şi-l luă la masa de picnic de sub stejarul cel bătrân. Se aşează pe bancă cu fața la mulțime, iar Dusty începu să se târască prin preajmă şi să adune ghinde, pe care ea nu-l lăsa să le mănânce.

Sistemul de sonorizare pulsa, iar curtea, deşi aglomerată cu moloz de la proiectul în desfăşurare, se umplea tot mai mult cu nou-veniți. Willa se uită la un copilaş de câțiva anişori care hoinărea prin grădina lui Tig şi culegea gogonele. Îl privi pe Iano, care stătea de vorbă cu un tip mai în vârstă, cu bandană, şi era atât de absorbit în conversație, că uitase de grătar şi nici nu-i observase pe cei doi câini apăruți de nicăieri, care o tuliseră cu un pachet de crenvurşti. Playlistul lansă în aer o *bomba*, iar ea privi partitura corpurilor care se unduiau la unison, cuprinse de extaz. Indiferent ce purtau – farfurii, bebeluşi, conversații –, se *mişcau*, şolduri şi umeri, ca într-o transă de revelație sexuală a cine ştie cărui grup evanghelic obscur. Îşi aminti

ceva ce-i spusese Tig cândva despre cubanezi, că desăvârşiseră toate lucrurile amuzante care nu costă nimic. Willa nu-şi mai amintea lista cu precizie, doar că era destul de licențioasă cât să fie nevoie să le astupi bine urechile copiilor.

Zeke se desprinse din mulțime şi veni spre ea. Avea în mână un pahar de plastic cu personaje din desenele animate, plin cu bere.

— Hei, ce-i aici, masa mizantropilor?

— Hai şi tu cu noi. Începuse să fie un pic cam prea mult pentru sărbătorit.

După felul atent în care se aşează lângă ea şi pentru că îl cunoştea atât de bine, Willa îşi dădu seama că Zeke lucra să se îmbete turtă. De ziua fiului său. Din instinct – poate speranță, poate sfidare –, îl ridică pe Dusty şi i-l aşeză în poală, luându-i în acelaşi timp berea, cu îndemânare.

— Mulțam, aveam nevoie, spuse ea luând un gât, apoi cercetă paharul. Ia te uită, Fetițele Powerpuff s-au făcut mari. Unde naiba l-ai mai găsit şi pe-ăsta?

El ridică din umeri.

— Mi l-a dat cineva. N-am găsit paharele de unică folosință.

— Sora ta le-a interzis. Le-a zis oamenilor să-şi aducă pahare de acasă.

— Uau. Nazista reciclatului.

— Să ştii c-am observat că oamenii țin minte unde şi-au pus băuturile. În loc să şi le lase împrăştiate peste tot şi să înceapă tot timpul altele noi. Mâine o să mă bucur că n-o să trebuiască să adun o mie de pahare de plastic cu două degete de bere în ele.

— Când eram mici, asta era partea cea mai tare a petrecerilor. Că şterpeleam resturile.

— O, ce vremuri!

Willa le privi atent pe Fetițele Powerpuff, cu şosețelele lor albe şi cu ochii mari, scăpărând de mânie, pregătite să pună în acțiune Elementul X. Tig fusese înnebunită după ele.

— N-ai de gând să te întorci la Boston în seara asta, nu-i aşa?

Avea un aer de parcă era deja la Boston. În tot cazul, nu acolo, cu ei.

— Nu, spuse el după o pauză. Mi-am adus ceva de lucru, pot să rămân peste weekend.

Zeke nu mai era liber-profesionist, start-upul lui pierduse startul şi acum era angajat la o firmă reală. Era în continuare pasionat de microfinanțe şi de noua lui zonă de interes, brokerajul creditelor pentru carbon, lucru pentru care Tig se străduia, cu destulă noblețe, să-i acorde circumstanțele atenuante ale îndoielii. Era altă condiție pe care i-o pusese Willa ca să poată deveni tutorele lui Dusty – să se poarte frumos cu fratele ei. Zeke era tatăl biologic şi niciun aranjament nu avea cum să funcționeze dacă nu reparau nişte punți mai înainte. Pentru Tig, condiția asta amenințase să rupă înțelegerea. „Toate punțile sunt arse din temelii”, informase ea, reacție la care Willa îi sugerase scurt să construiască altele noi, din resturi. Doar era specialitatea ei.

Dar Willa purta incendiul pe conştiință. De la discuția pe care o avusese cu Tig în cimitir, acceptase că povestea lor depăşea limitele tachinării obişnuite dintre frați. Tig era îndârjită din fire, adevărat, dar Zeke era mai mare şi-i venea atât de uşor să-i învăluie pe ceilalți cu farmecele lui. Ar fi putut şi acum să se roage de Tig să ierte şi de Zeke să se achite, dar o făcuse de prea multe ori şi probabil în zadar. Acum Willa nu-l mai avea decât pe Dusty şi, orice decizie ar fi luat pentru el, nu trebuia să şi-o întemeieze nici pe favoritism, nici pe reparație. Era o situație demnă de regele Solomon.

Zeke părea gata să izbucnească în plâns, cum privea în jos la părul ciufulit al lui Dusty. Şăpcălia de baseball fusese abandonată cu succes, dimpreună cu însoţitorii, iar el se zvârcolea ca să se elibereze din strânsoarea lui Zeke. Dusty nu se mai lăsa ţinut prea mult în poală, şi totuşi Zeke îl ţinea. Willa se întinse să-i smulgă o aşchie lungă de lemn pe care reuşise s-o desprindă din marginea scaunului.

— Îmi pare tare rău, scumpule. Cu toată petrecerea asta, nimeni nu se mai gândeşte la ea cine ştie ce. Dar eu mă gândesc, să ştii. Pe cuvântul meu.

Zeke ridică nişte ochi îndoliaţi, privind-o cu surprindere.

— Mulţumesc, mamă. Atât că... *fir-ar să fie*.

— Da, fir-ar să fie. Ar trebui să fie şi ea aici. Să-şi vadă frumuseţea de băiat cum împlineşte un an. Nu-i deloc bine şi nici n-o să fie vreodată. Tot ce putem să facem pentru Helene e ce este mai bine pentru Dusty.

— Ştiu. Tot ce faceţi e... Vă sunt foarte recunoscător. Mă gândeam că atunci când o să fiu mai stabil financiar, cam într-un an, aşa, poate o să-l iau o parte din timp la Boston. Aş putea să iau pe cineva să stea cu noi în casă. Un fel de bonă.

Willa expiră.

— Subiectul ăsta se cere discutat cu capul limpede. Nu acum.

Altădată sigur ar fi încercat să deschidă discuţia. Bănuia că ceea ce-l făcea pe Zeke atât de evaziv în legătură cu viitorul lui Dusty era spaima de propriul eşec. Iar acum îl apucase aşa, din senin.

— Nu cred că lui Michael şi Sharon o să le surâdă ideea să găzduiască o bonă în dormitorul liber. Ar trebui să-ncepi să te gândeşti la un loc al tău.

— Ah. M-am tot ţinut să-ţi spun. Mă mut cu Priya.

— Cu *Priya*?

Zeke căscă ochii în altă direcţie.

— Scuze că nu eşti de acord.

— De acord? Acum două ore nici nu ştiam de existența fetei ăsteia şi acum te muți cu ea?

— Ieşim împreună de ceva timp. Are un apartament fain. Oricum stau pe-acolo o grămadă, deci următorul pas logic ăsta ar fi. N-am vrut să-ți spun până nu ştiam sigur că e... înțelegi tu. Serios.

Willa parc-o vedea pe Priya asta: cool, realizată, cu părul ca pana corbului, cu tradiționala familie dominatoare şi cu o etică a muncii pe măsură. Te pomeneşti că-i şi aranjaseră un băiat de treabă care s-o aştepte la ea în țară şi probabil că Zeke era singurul ei act de rebeliune. Willa îşi dădea seama că-i face profilul standard acestei noi prietene, dar nimic din ce auzise până acum nu ieşea din tipar. Priya lucra în finanțe, carieristă cu piciorul pe accelerație, cadoul pe care i-l trimisese lui Dusty era împachetat cu expertiză în hârtie argintie cu buline, evident din magazin. Probabil comandat prin telefon, între două întâlniri. Willa îl vedea chiar acum pe masa cu daruri, tronând peste un trib pestriț de pungi refolosite.

Mame şi fii. Suspină. Ştia că trebuie să se străduiască mai mult. Numai vorbind despre fată, Zeke se şi luminase; schimbarea se petrecuse sub ochii Willei. Deci nu putea să se opună. Şi oricum, puțin rafinament profesional nu avea ce să mai strice în familia asta şubredă.

Îl scrută cu privirea.

— Bine, dar unde naiba e *acum*?

Din cauza berii, Zeke reacționă cu întârziere. Păru întâi confuz, apoi deveni defensiv.

— La Boston.

— Ştii la ce mă refer. De ce nu e aici?

— A trimis un cadou.

— Dar nu şi-a găsit timp să vină ca să-l cunoască pe fiul partenerului ei.

— O să-şi găsească.

— Zeke. E important. Sora ta a mobilizat pentru astăzi vreo sută de oameni care contează măcar un pic în viaţa băieţelului ăstuia. Şi tu n-ai fost în stare să aduci nici măcar *unul*?

— Mamă, nu-mi spune ce să fac. O iau uşor, bine? N-ai idee ce greu îmi e.

— Scuze. Ba cred că am. Ţi-e frică.

— Să mă ataşez din nou de cineva e... *Doamne*. Nici nu ştiu cum să spun. E ca şi cum aş conduce mult peste limita legală. Sincer să fiu, *eu* nu mi-am dorit să vină. O să-mi ia timp, atâta tot.

— Ştiu, scumpule.

Îşi cuprinse amândoi băieţii, pe cel trist şi pe cel neastâmpărat, care voia neapărat să se urce pe masă. Avea să-i ia timp, da, însă pentru un copil ceasurile nu stau pe loc. Cu Zeke sau fără el, lucrurile aveau să se mişte.

Ridică ochii şi-l văzu pe Jorge venind spre ei cu o farfurie de Viermi şi Mizerie.

— Hei! Junk food pentru sărbătorit!

Jorge puse farfuria pe masa de picnic şi Zeke se răsuci spre ea, cu Dusty în poală. Jorge se repezi înaintea lui Dusty, care deja îşi încleştase pumnii, gata de atac, şi culese bombonelele M&M's care zăceau pe jumătate la vedere în mormanul de firimituri.

— Frumoasă mişcare, tipule. Furi dulciuri de la un bebeluş.

Jorge se uită la Zeke cu o privire neutră, pentru un timp un pic cam prea lung ca să fie neutru. Având în vedere concentraţia de alcool din sânge, plus testosteronul, Willa se pregăti să înşface bebeluşul şi s-o şteargă.

— Pericol de sufocare, spuse Jorge într-un final, apoi îşi vârî în gură o mână întreagă de bomboane, mestecă şi înghiţi.

— Eu aş avea grijă şi la viermi, îl preveni Willa pe Zeke, cu blândeţe. Sunt moi, dar mai întâi i-aş rupe în bucăţele. Din câte ştiu eu, nu a mai mâncat aşa ceva.

Nici ciocolată, nici prea mult zahăr. După o primă încercare cu pumnul, Dusty se apucă harnic să se mânjească pe toată faţa cu prăjitură. Atenţia lui Zeke rămase fixată pe Jorge.

— Acum te-ai făcut paramedic, sau ce?

— Nup. Încă prăjesc hamburgeri la Yari, la fel ca sora ta. Şi repar motoare.

Willa fu surprinsă când îl văzu pe Jorge aşezându-se pe banca de vizavi, cu genunchii depărtaţi şi cu coatele pe masă. Până în clipa de faţă îl crezuse total neconflictual. Era clar abţiguit, dar ea nu credea în aşa-zisul curaj de la beţie. Din experienţa ei, laşii care beau rămâneau tot laşi şi tipii de treabă, în general de treabă, poate doar un pic ridicoli. La fel şi ăştia doi: aveau să fie mai departe ei înşişi, poate un pic exageraţi, asta în timp ce ea stătea acolo şi spera ca nimeni să nu ajungă la pierzanie.

— Da' să vezi fază, încercă Jorge. De două ori a trebuit să fac manevra Heimlich la restaurant şi frate, serios dacă nu-ţi vine să te caci în pantaloni.

Zeke părea să-şi reevalueze poziţia.

— Am auzit, spuse el, scormonind prin mormanul de mizerie al lui Dusty, care dispărea văzând cu ochii, şi găsind încă o pietricică roşie, pe care o mâncă.

— Una din dăţi a fost c-un bebeluş, spuse Jorge. Bine, nu *chiar* bebeluş, dar era mic oricum, de vreo trei ani. Măiculiiiţă! Puştiulică s-a făcut albastru tot, mă gândeam c-o să-l pierdem atunci, pe loc, la masa şase.

— Uau, spuse Willa. Dar l-ai salvat, nu-i aşa?

Jorge privi în lături, ca un erou stingher.

— Am avut noroc. Nu ştiam cum s-o fac pe un copil, aşa c-a trebuit să ghicesc. Dup-aia am rugat-o pe Sondra să-mi

arate. Ea a trebuit să facă toate orele alea de paramedic. Ca să aibă grijă de *viejos* ai ei.

— Deci *ea* e aia, spuse Zeke. Sondra. Am recunoscut-o când m-a salutat, dar nu mai ştiam de unde s-o iau. Ea e, care stă de vorbă cu tata, nu-i aşa? Miss în blugii ăia minusculi?

— Alo, obsedatule! *Aia* e soră-mea.

— O-K, întrerupse Willa. Deci *cum* faci manevra Heimlich pe un copil? Cred c-ar trebui să ştiu chestia asta.

Jorge se întoarse spre Willa cu o privire solemnă, puțin cam tulbure.

— Nu e cine ştie ce. O să-ți arăt odată.

Grija pentru sora lui o lovise pe Willa drept în inimă. Pe vremuri ar fi denunțat-o drept machism, dar acum i se părea ceva ce nu reuşise să-l învețe pe fiul ei. Obişnuita lui galanterie nu făcea decât să înrăutățească felul în care se purta cu Tig. Willa cugeta asupra acestei revelații cu ochii la Dusty, care îşi lichida prăjitura din farfurie ocolind nevertebratele gumate. Probabil îl prevenea vreun instinct. Pe tricoul lui alb, un Che fără noroc pierea văzând cu ochii, îngropat sub un strat subțire de firimituri.

— De unde e tricouaşul ăsta? întrebă Willa.

Jorge ridică din umeri.

— Îi ia haine de peste tot. Majoritatea gratis.

— Ştiu, dar pe-ăsta nu l-am mai văzut. Mă întrebam dacă nu cumva l-a adus din Cuba.

— Pare un loc numai bun pentru *el Che, en la ropa de bebé*[65], încuviință Jorge.

— Dar pe vremea aia nu exista niciun Dusty.

— Ba exista, o corectă Zeke.

---

[65] „Pe hainele pentru bebeluşi” (sp. în orig.).

— În fine, vreau să spun că-l aşteptaţi. Ea s-a întors în februarie, el s-a născut în iulie, se gândi Willa. Dar n-a ţinut legătura cu niciunul dintre noi timp de aproape un an. N-avea de unde să ştie.

Willa îşi aminti de copilaşii lui Toto. Oare cât de bine îi cunoscuse Tig? Nodul inimii frânte în stare să facă o fată să cumpere un tricou micuţ. Willa încercă să înlăture măcar o parte din dezastru, căci nu făcea decât să înrăutăţească lucrurile.

— Dacă l-a adus într-adevăr din Cuba, trebuie să fi fost pentru vreun bebeluş teoretic.

— L-a pus deoparte pe Che pentru viitoarea ei familie, spuse Zeke râzând. Exact genul de ladă stupidă de zestre pe care şi-ar face-o soră-mea.

— Ladă de zestre?

— Un ritual vechi, explică Willa. Femeile îşi puneau deoparte haine şi rufărie într-o ladă, ca să se pregătească pentru momentul când vor deveni soţii şi mame. Dacă Zeke şi Tig au auzit cuvântul de la mine, te asigur că era folosit ironic.

Zeke râânji.

— Tig l-a auzit destul. Ştii tu. Poanta aia veche, „Încă speri să ţi se umfle *lăzile* într-o bună zi”.

Jorge îşi îngustă ochii la Zeke, înţelegând aluzia grosolană[66].

— Ştii ce? Ar merita o ladă stupidă de zestre, fiindcă doamna e cât se poate de înzestrată, încuviinţă el în sfârşit şi, observând efectul cuvântului *doamna* asupra lui Zeke, îi făcu cu ochiul Willei. Ce să-i faci? Aşa e ea, sinceră până-n pânzele albe.

---

[66] Joc de cuvinte intraductibil în totalitate, care se bazează pe omonimia, în engleză, dintre *chest* – „ladă”, „cufăr” şi *chest* – „piept”.

***

— Şi *noi* am locuit într-un garaj, îi aminti Willa lui Iano. N-aveam mai mult decât au ei acum. Şi eram delirant de fericiți.

— Creierul tău omite părțile mizerabile ale trecutului.

— Bine, poate că nu-mi amintesc eu la perfecție. Dar în mizerie nu trăiam, oricum.

— Noi doi eram căsătoriți.

— Aşa, şi? Tocmai pe mine te-ai găsit să mă iei cu chestii de-astea de modă veche?

Îl privi: încă în hainele de la facultate, dar desculț, cu un pahar de vin pe jumătate gol în mână.

— Ce te îngrijorează aşa de tare? Legalitatea, permanența, ce? Ai impresia că Jorge o s-o şteargă şi-o să-ți lase fata defloratăcu ochii-n soare? Fiindcă, sincer acum, nu prea ştiu ce altceva ar mai fi putut să facă familia asta ca să-l pună pe fugă.

— N-are cum să fugă. Garajul nu e proprietatea noastră, e a lui.

Willa nutrea un sentiment de proprietate față de micuțul şopron acoperit cu iederă şi uita întruna că nu-i aparține. Sau refuza s-o creadă, încă din acea primă zi în care Pete le osândise casa cu un singur cuvânt – *dezastru* – şi le atribuise vecinilor casa-gaj.

— Ştii ceva? E a lui Mary Treat. Casa în care a locuit s-a dus, dar clădirea aia probabil că era în curtea ei din spate.

— Bun, Tig trăieşte cu Jorge în garajul lui Mary Treat. Şi ce importanță are asta?

— Nu cred că Mary avea vreun vehicul. Interesant e că a fost construit ca locuință provizorie. Şi e singura structură care a rămas în picioare.

Iano se întinse după sticlă, să le umple din nou paharele. De ziua ei, o surprinsese pe Willa cu o sticlă de vin şi cu o

excelentă cină thailandeză la pachet, pe care o mâncau direct din cutiile de carton, aşezaţi pe treptele din spatele casei, admirând destrămarea proprietăţii. Petrecerea de ieri nu lăsase cicatrici majore, dar locul era un dezastru în sine. De o parte şi de alta a grădinii lui Tig erau stocaţi paleţi cu cărămizi vechi. Uşile duble ale şopronului fuseseră date de perete, ca să se ventileze proaspăt finisata duşumea. Tig şi Jorge plecaseră undeva cu Dusty cât se împrăştiau vaporii şi-i lăsaseră acolo pe bătrâni, ca să speculeze pe marginea naturii ataşamentului lor.

Willa credea că ea şi Iano fuseseră fericiţi în garajul lor pentru că li se părea că nu e de durată; se aşteptau ca sărăcia să nu persiste. Acum, când Jorge şi Tig se aşezau la căsuţa lor, se întreba dacă e posibil să simtă exact opusul – erau fericiţi în nişte circumstanţe care aveau mari şanse să dureze. În pofida speranţelor ei stupide, Tig era convinsă că dorinţele materiale sunt toxice. Aspira să fie imună la ambiţiile şi dezamăgirile care le schilodiseră existenţa părinţilor ei şi care acum stârneau un uriaş val naţional de egoism, terifiant după părerea Willei. Era destul de clar că nimeni nu-i putea sta în cale unuia ca Fleancă-Mare. Aici erau cutremurul, focul, potopul şi permafrostul topit, asta în timp ce lumea încă se lupta să pună mâna pe cărămizi şi să şi le îndese prin buzunare, în loc să părăsească epava şi să caute lumină. Iano se încăpăţâna să nu înţeleagă viziunea lui Tig asupra lumii, crezând că refuză să investească în viitor, dar Willa ştia că nu e adevărat. Fata concepuse un plan detaliat pentru grădina pe care voia s-o facă pe proprietate, care cuprindea, de exemplu, şi un umbrar cu viţă-de-vie. Pledase convingător pentru ideea că poate să-i asigure cele necesare unui copil. Mâncau deja din mica grădină pe care o plantase acolo şi din încă una, mai mare, care aparţinea comunităţii lor de la şcoala

profesională, sau cum s-o fi numit. Copiii ăştia erau bine plasaţi.

De ziua ei, Tig îi oferise Willei o felicitare făcută de mână. Zeke îşi luase micul-dejun cu ochelarii de soare pe nas şi apoi se evaporase toată ziua într-un loc cu Wi-Fi bun, deci probabil că uitase. Având în vedere că bugetul pentru sărbătoriri fusese temeinic spulberat cu o zi înainte, Willa nici nu se aştepta la mai mult. Anul trecut, entuziasmată că i se născuse un nepot, nici nu conştientizase costurile viitoare ale aproape suprapunerii dintre ziua ei şi a lui. Dar niciodată nu-i plăcuse să fie în centrul atenţiei. Asta era petrecerea pe care şi-o dorise dintotdeauna. Se uita la Iano cum îşi alungă ţânţarii de pe glezne, gândindu-se numai în treacăt la invadatorul virus Zika, şi se hotărî că şi dacă mai călcaseră vreodată pe pământ glezne mai sexy decât ale soţului ei, pe ea nici că o interesa.

— Cred că e din cauză că s-a-ntâmplat ce s-a-ntâmplat cu Zeke şi cu Helene, spuse el, şi, ca să-i pătrundă înţelesul spuselor, Willa trebui să străbată, vâslind înapoi, mai mulţi afluenţi de gânduri.

— A, de-aia îţi faci tu griji pentru Tig şi Jorge? Înţeleg, da. Pare cât se poate de rezilient emoţional, dar tragedia poate să lovească pe oricine, asta fără îndoială. În anumite privinţe i-ar fi fost mai uşor lui Zeke dacă erau căsătoriţi. Dar asta ar fi-nsemnat şi să-şi ia asupra lui datoriile ei. Nu cred c-ar mai fi scos-o la capăt financiar.

Iano nu-i răspunse. Ea îi cercetă chipul, în căutare de indicii.

— Tu nu la finanţe te gândeşti, aşa-i? Ţie ţi-e teamă să nu iasă la fel de rănită. Dar scumpule, asta-i viaţa. Dragostea e riscul cel mai mare, spuse ea şi, lăsându-şi paharul jos, pe treaptă, îl cuprinse pe Iano în braţe. Uită-te şi tu la noi – tocmai eu să-i spun lui Zorba să nu-i fie frică să trăiască din plin?

— Încerc să fiu mai responsabil, *moro*.

— O, Doamne. Nici să nu te *gândeşti*.

Iano semnase un contract ca să predea şi în timpul verii, pe aproape aceeaşi sumă pe care o câştiga în restul anului. Universitatea fusese nevoită să ofere stimulente, pentru că puțini membri ai facultății erau dispuşi s-o ardă prin Philly peste vară. Willa şi Iano erau cât se poate de dispuşi. Închiriaseră un apartament la câțiva paşi de campus, într-o clădire veche plină de farmecul de odinioară, ceea ce în jargonul imobiliar însemna fără lift, cu aparate de aer condiționat montate direct în ferestre şi cu o bucătărie minusculă. Principala lui atracție era că avea să le permită Willei şi lui Iano să trăiască după propriile mijloace. Dar ea începea să vadă avantaje şi dincolo de minima decență a adăpostului: o lume cu vecini apropiați, aprozare, un cinematograf, o brutărie macedoneană care făcea *bougatsa*. Plus o baie cu faianță de epocă şi cu o cadă uriaşă pe patru picioare. Când a văzut pozele Willei cu apartamentul, Tig s-a tot întors la cada aceea, trădând o urmă de invidie materialistă. A spus că poate o să încerce să găsească şi ea una, la centrul de triaj pentru vechituri.

Willa şi Iano mai aveau de aşteptat o săptămână până să se mute, dar casa deja se dărâma peste ei. Făcuseră o înțelegere cu Pete să se ocupe de demolare şi demontare şi să ia la schimb cea mai mare parte din materiale. Salvgardarea arhitectonică era ultimul răcnet pe piața imobiliară de pe Coasta de Est, şi casa asta veche era o mină de chestii pe care Pete le-ar fi putut vinde sau folosi. Pardoselile din lemn masiv, armăturile, majoritatea stucaturilor de la interior, până şi oribilele ochiuri mari de geam – toate se cereau. Pentru Tig era ceva de vis – o casă întreagă reciclată. Abia aştepta să extindă grădina şi pe locul casei când avea să dispară, mai ales că asta însemna

şi o frumoasă vedere la stradă. Plus mult mai mult soare. Casa ţinuse multă umbră.

La început, Tig insistase că şopronul era bine cum era, dar treptat îngăduise unele îmbunătăţiri, de pildă instalaţiile. Recurseseră la ajutor de specialitate ca să monteze o chiuvetă, un duş şi o toaletă şi să le racordeze la canalizarea principală. Cum spunea Pete Petrofaccio, care era în continuare intrigat de ciudăţeniile familiei Tavoularis: „Când ai un bebeluş, îţi trebuie ţevi." Tig şi Jorge mai montaseră şi o pardoseală din lemn de esenţă tare, o fixaseră pe traverse şi o finisaseră în dimineaţa aceea, deşi cel puţin unul dintre ei ar fi fost îndreptăţit să fie mahmur. Podeaua asta era o mare îmbunătăţire pe lângă murdăria dinainte şi era de aşteptat să ajute şi la problema furnicilor. Willa se temea să nu apară termite pe sub podeaua de lemn, dar Tig îi explicase că furnicile aveau să ţină termitele la distanţă. Furnicile astea, spunea ea, aici o să rămână.

Domnul Petrofaccio avea de gând să demonteze casa în întregime până la sfârşitul verii, ba chiar s-o şi transporte, şi nu credea să întâmpine vreo problemă în a vinde toate materialele reutilizabile, până la ultima clanţă. Ţinea un registru şi avea să le ramburseze tot ce depăşea taxele lui. Găsise un cumpărător entuziast până şi pentru minunatele cărămizi Dunwiddie. Willa încă trăia cu impresia că tot chilipirul ăsta picat din cer e ceva suprarealist. Când o casă nu mai oferea adăpost, iată că ajungea să valoreze exact cât suma părţilor sale.

***

Cu aşa de multe dosare şi hârtii împrăştiate pe masa dintre ei, ar fi putut să facă întâlnirea unui consiliu administrativ. Dusty, în scaunul lui directorial din capul mesei, ar fi fost directorul executiv. Tig îi tăiase soldăţei puiul şi legumele şi

i le punea pe tavă, cu porția, iar el şi le îndesa în gură cu pumnul.

Una dintre ultimele cazne ale mutării era să sorteze conținutul cutiilor salvate de la etaj. Trebuia s-o facă astăzi, înainte să se întoarcă Zeke la Boston, aşa că Willa strigase adunarea şi-i pusese pe copii la treabă. Puține mai erau obstacolele care o separau de exod. Vânduseră aproape toată mobila. Cu vrăjile lui Tig de pe Craigslist, fusese floare la ureche. Pe zi ce trecea, Willei îi venea tot mai uşor să se despartă de lucruri pe care înainte le considerase tezaur de familie, inclusiv masa asta din sufragerie, care le servise atâția ani. Era mult prea mare pentru oricare dintre casele lor viitoare. Leagănul familiei Knox era unul dintre puținele obiecte care aveau să rămână în familie, dimpreună cu actualul lui locatar – doar locul mai rămânea de hotărât.

Numai despre plecarea lui Dixie nu era nimeni în stare să vorbească. N-avea să-şi mai revină. La fiecare câteva ore, Willa o ducea pe brațe până afară, ca să urineze şi să se uite la cer, iar când îi puneau hrana în față, reuşea să mănânce puțin. Willa ştia că asta nu-i viață. Curând aveau s-o aşeze pe pământ şi s-o îngroape sub un copac. Cel pe care făcea pipi. Willa înțelegea că, pentru majoritateaființelor raționale, asta însemna o alegere pozitivă.

Acum treceau prin cutiile pe care le păstrase pentru copii încă de când puseseră creionul pe hârtie pentru întâia oară, ca să-şi articuleze sufletele. Teoretic, doar lucrările mai deosebite ar fi trebuit să intre: desene, poeme, certificate de excelență. Dar copiii făcuseră ei înşişi alegerile şi îşi intitulaseră aceste arhive Cutiile pentru Totdeauna. Iar dacă Willa avusese cândva vreo intenție să le restrângă la o singură cutie mare de carton de fiecare, această filozofie a înfrânării luase calea Prohibiției.

Willa avea şi ea o grămadă de cutii care conțineau, printre altele, câte un exemplar tipărit din aproape fiecare

articol pe care îl scrisese sau editase de-a lungul deceniilor, decupat din publicația originală. După ce începuse să lucreze cu normă întreagă la o revistă, devenise mai simplu, păstra pur şi simplu fiecare număr în parte. Sigur, ştia că fiecare cuvânt e arhivat electronic pe undeva şi că poate să-l găsească online dacă chiar voia să citească cine ştie ce articol despre ambarcațiunile cu vele pe care îl scrisese cu douăzeci de ani în urmă, ceea ce nu voia, punct. Însă renunțarea la suportul fizic al muncii aceleia era ca un fel de moarte. Online nu era de ajuns. Ea voia să *cântărească* ceva.

Îi instalase pe amândoi cu câte o cutie mică de „păstrare" şi cu saci menajeri pentru restul, iar acum se uita la urmaşii ei cum îşi îndeasă în silă tot trecutul în saci de gunoi. Aproape nimic nu era păstrat.

— Nici măcar nu te uiți! acuză Willa. Ce-i chestia aia pe care vrei s-o arunci?

Tig ridică desenul pe care îl ținea în mână, un omuleț din bețe cu brațele şi picioarele crescute direct din capul în formă de ou. Un semicerc malițios în chip de gură zâmbitoare; ochii aveau pupile, gene lungi şi întoarse şi sprâncene mirate.

— Ooo, se tângui Willa. Asta e de când erai în faza Humpty Dumpty. Nu mai puteam după desenele astea. Aveam un prieten, psiholog de copii, care zicea că sunt mult peste etapa normală de dezvoltare de la vârsta aia. Ei socotesc IQ-ul în funcție de câte părți ale corpului include un copil de trei ani într-un desen, şi tu le puneai pe toate.

Tig flutură desenul prin fața fratelui ei.

— Hei, Harvard, iote aicea! *Geniu.*

Apoi îl îndesă în sac.

— Nu păstrezi nici măcar *unul*?

— Nu, n-am loc pentru rahaturi de-astea. Mamă, ce-ai de gând să faci cu toate chestiile alea pe care le păstrezi?

— Păi... nu contează. Le arhivez.

Willa îi dădu mai departe cu adunatul. Încă avea cutii aduse din casa mamei sale, de când o goliseră, prin care nu-şi făcuse timp să se uite. Găsea acum predictibilele decupaje îngălbenite: rețete, rubrici casnice cu ponturi pentru îndepărtarea petelor. De asemenea, multe dosare cu arbori ai familiei, rezultate dintr-o pasiune pentru genealogie pe care Darcie şi Dreama o aveau în comun şi care le ajutase pe gemene să rămână conectate şi pricepute la internet chiar şi după ce trecuseră de şaptezeci de ani. Pe Willa n-o prea interesaseră. Acum vedea că-şi găsiseră rude în zonă – nu în Vineland, dar oricum, în apropiere. Îşi amintea vag că aveau rude prin Pennsylvania, atrase spre nord din West Virginia în timpul aşa-zisei migrații Hillbilly Highway de după război, în căutare de slujbe în industria oțelului. Brusc, istoria aceea de familie îi păru ceva de care ar fi trebuit să se agațe. Tânjirea asta nu-i dădea pace. Păstra tot ce fusese scris de mâna mamei sale. Willa îşi dorea ca şi ea să cântărească mai departe ceva pe lumea asta.

Copiii erau nemiloşi. „Încă ceva pentru arhivă", începură s-o tachineze la unison, asta în vreme ce propriii saci şi-i aruncau mai repede decât erau în stare să se uite la ei. Zeke avea un avantaj din start, dat fiind că cea mai mare parte din depozitul lui secret din ultimii ani fusese înghițit de apă iarna trecută. Atunci se înfuriase, dar acum părea cât se poate de pregătit să se lipsească de toate. Balsamul vieții noi, gândi Willa. *Priya* suna ca o traducere în sanscrită pentru „Iubitule, uită-ți familia distrusă".

Odată ce termină de băgat prânzul la ghiozdan, Dusty avu nevoie de şi mai mult divertisment care să-l țină ocupat, ca să nu se dea jos din scaun. Tig avea un coş cu jucării gata pregătit. El cerceta fiecare articol pe care i-l înmâna ea pentru un număr de secunde – câte, greu de zis –, apoi dădea cu el de pământ. Jucăriile erau în cea mai mare parte

combinații de obiecte casnice: o lingură de lemn şi o spatulă legate cu un elastic mare de cauciuc; două mănuşi de bucătărie prinse una de alta cu o clamă de păr. Dusty se repezea direct la legături şi încerca să-şi dea seama cum să desfacă lucrurile, tot aşa cum era atras şi de mânerele dulăpioarelor. Acum, că mergea de-a buşilea sau ținându-se de mobilă, îşi exprima o puternică înclinație de a ajunge la lume şi a o deconstrui.

Mănuşile de bucătărie fură trântite la podea şi Tig îi dădu un flacon de vitamine din plastic, golit de vitamine şi umplut parțial cu pietriş. Dusty îl agită, căscă ochii mirat de zgomotul puternic şi se uită în jur, ca să se asigure că ştie toată lumea cine e autorul faptei.

— Mişto, observă Zeke. Zornăie ca un bădăran[67].

— Ba să mă scuzi. Măcar nu-i un flacon de oxicodonă.

— OK, stop, spuse Willa, dar nu se referea la cearta lor, ci la artefactul pe care Tig era gata-gata să-l arunce: o carte lucrată de mâini de copil, cu coperte din carton colorat prinse între ele cu pălării de ghindă. Ce-i aia?

Tig o ridică, pentru ca Willa să poată citi titlul scris de mână: *CLUBUL LUMILOR*.

— Era prostia aia de-o făceam pe rând, inventam câte o lume. Când îți venea ziua să fii preşedinte, toți ceilalți trebuiau să fie de acord cu lumea ta.

Zeke îi luă cartea şi citi cu voce tare:

— „6 noiembrie 1999. Preşedintele de astăzi: Antsy Tavoularis. Lumea de astăzi e Lumea Copacilor. Cetățenii (era scris *cețătenii*) sunt broaşte-țestoase şi gândaci. Copacii sunt regi. Nu e voie să ucizi nimic.”

---

[67] În original, *redneck*, termen folosit mai ales cu sens peiorativ pentru a desemna populația de rând din sudul Statelor Unite, trăgându-se, probabil, de la cefele arse de soare ale lucrătorilor din fermele comune în zonă în secolul al nouăsprezecelea.

— O, Doamne! izbucni Tig. Delouse Cameron! Mai ştii ce caz a făcut de şerpi? A spus că dacă sunt şerpi, trebuie să-i omori. Eu i-am spus că e ziua mea şi că n-are voie să omoare şerpii.

— Mda, numai pe *ea* aveai impresia că e-n regulă s-o omori.

— Am dat-o afară-n şuturi, îi explică Tig Willei. Nu în ziua aia, altădată. Era aşa de plicticoasă! De fiecare dată când îi venea rândul, făcea Lumea Walmart. Noi i-am spus că aia nu-i o Lume de Club, fiindcă exista deja un Walmart şi puteai să te *duci* dracului acolo şi gata.

Willa pricepu că-i dăduse probabil citatul exact.

— Marea chestie cu Walmartul ei era că de-acolo puteai să cumperi tot ce voiai fără bani.

— „Delouse" ai zis? întrebă Willa. Nu se poate s-o fi chemat aşa. Ce, ăsta-i nume?[68]

— O chema Dee Louise. Răutăciosul de Zeke a poreclit-o Delouse.

— *Eu* eram răutăcios? Tu i-ai smuls ditamai smocul de păr!

— Aşa e, dar se lăsase pe mine cu cele cincizeci de kile ale ei şi oricum ea a-nceput. Era o nesuferită. Adică, te rog frumos. *Lumea Walmart?*

Dusty azvârli la podea flaconul zornăitor, cu un efect spectaculos.

— De ce nu-mi amintesc de fata asta? întrebă Willa. Unde eram?

— Asta era la clubul CC. Clubul ăla de după şcoală, despre care ştiam bineînţeles că-i o escrocherie, mamă. Fiindcă însemna că mai stăteam încă două ore *la şcoală*.

---

[68] *To delouse* (engl.), „a despăduchea".

— Cu toți ceilalți copii ai căror părinți erau la serviciu de la nouă la cinci. Bieții de voi.

Tig se aplecă după zornăitoare şi i-o întinse lui Dusty.

— Nici măcar nu ştiam de la ce vine CC. Mamă, tu-i spuneai clubul Căcat Continuu.

— Scuze. Dar chiar că-mi aduceați acasă o grămadă de... hai să-i zicem „manufactură". Şi nu voiați să aruncați *nimic*, spuse ea, ridicând din sprâncene la amândoi. Ia gândiți-vă cam cum e.

— Delouse nu era în clubul CC, spuse Zeke. Asta s-a-ntâmplat în primul an în care ne-au pus cheia de gât. Tu erai într-a treia, eu eram într-a şasea. Veneau tot timpul pe la noi, deşi mama lor era casnică. Voia pur şi simplu să scape de ei.

Tig se strâmbă, străduindu-se să-şi amintească.

— Eşti sigur?

— Da! Stăteau în josul străzii. Frate-său mai mic era Capcana de Şoareci.

— O, Doamne, sigur că da! Capcana de Şoareci.

Willa se simțea de parcă ar fi încercat să urmărească o conversație în spaniolă sau în franceză.

— Ce căutau la noi, nesupravegheați, dacă mama lor era acasă?

— Uneori ne duceam şi noi pe-acolo. Dar la noi acasă era mai amuzant. Evident.

— Delouse avea vreo paişpe ani, explică Zeke. Tehnic vorbind, ea trebuia să aibă grijă de noi, numai că după ce-am dat-o afară în şuturi din club, i s-a pus pata şi n-a mai venit. Dar Capcanei de Şoareci i-am dat voie să rămână.

— Era aşa de ciudat, mamă. Se ascundea prin dulapuri. Uite, de exemplu, se băga într-un dulap din bucătărie, muta tigăile pe-acolo, ca să încapă cu tot corpul. Apoi nu mai ieşea vreo două-trei ore.

— Serios, confirmă Zeke. Cred că era antrenat. Cameronii erau un fel de supraviețuitori[69] sau cam aşa ceva.

— Şi eu de ce nu ştiam că vă jucați cu nişte copii de supraviețuitori? Aveau şi arme de foc?

Tig şi Zeke se uitară unul la altul într-un fel din care Willa înțelese că armele de foc nu erau nici pe departe lucrul cel mai grav.

— Mă mir c-ați supraviețuit.

Willa îi luă cartea din mână lui Zeke şi începu s-o răsfoiască. Dădea destul de des peste ceva ce se numea Lumea Şahului.

— Ce-i asta? întrebă ea.

— Ăsta era Zeke. Aproape la fel de plicticos ca Regina Walmart.

— Adică în lumea ta oamenii erau piese de şah?

Willa îşi aminti că, într-o vreme, treaba cu şahul fusese serioasă: Zeke era preşedintele clubului de la şcoală, mergea la întâlniri naționale. Faze întregi din viețile copiilor ei, pasiunile astea păruseră să fie esența lor cea mai pură, dar trecuseră una după alta. În schimb, caracterul rezistase.

— Cam aşa ceva, se eschivă Zeke. Era complicat.

— În zilele lui trebuia să joci şah, lămuri Tig. Şi cine câştiga ajungea Regele Şefulici.

— Sună rezonabil. A meritocrație.

— Ba nu-u, o corectă Tig, pentru că Zeke câştiga *întotdeauna*. Cred c-am jucat vreo cinci mii de jocuri şi el a câştigat de fiecare dată. Ştii, până la urmă am înțeles că el m-a învățat să joc, dar cred că unele reguli le păstra doar pentru el. De fiecare dată când ținea morțiş să câştige, scotea aşa, din senin, câte-o mişcare nouă pur şi simplu excepțională, pe cuvânt.

---

[69] În orig., *survivalists*, persoane care practică supraviețuirea în aer liber ca pe un sport sau hobby.

— Complet fals.

— Bun, pe-asta o păstrez, spuse Willa, arhivând Clubul Lumilor.

Când Cutiile pentru Totdeauna fură biruite, trecură mai departe la un morman de lucruri în privința cărora încă trebuiau să se hotărască, majoritatea lipsite de valoare: un cactus *Opuntia* pe care Tig îl făcuse din carton şi scobitori pentru un târg de ştiință, ca să demonstreze „Adaptarea la mediul arid”. (Cum de supraviețuise aşa ceva la patru mutări?) Postere din camerele de cămin pe care nimeni nu avea niciun chef să le mai scoată din cutiile cilindrice de carton. Willa aruncă un braț întreg la gunoi, cu un gest larg de mândrie. După care scoase una dintre ele, pentru că era suspect de grea. Trase de banda din capăt şi scoase la iveală un covor Navajo.

— Uaaau! exclamară amândoi copiii când îl desfăşură pe masă.

— Chiar că uau! aprobă ea. Nu m-am mai gândit la ăsta de când v-ați născut voi. Dacă-l aruncam din greşeală, nu i-aş fi simțit lipsa.

— Ți-ai pierdut după-amiaza punând deoparte toate rahaturile şi acum erai gata să dai la gunoi două mii de dolari, observă Zeke.

— Poate şi mai mult, fu nevoită să recunoască. Ştii cât valorează astea acum?

— De unde îl ai?

— O să ziceți că nu sunt sănătoasă la cap, dar la vremea lui nu era chiar cine ştie ce. E dintr-o excursie prin ținutul Navajo, când eu şi tata eram studenți şi ne duceam cu maşina de la Colorado la Phoenix, ca să-i vedem pe-ai lui. Probabil că țesăturile Navajo nu fuseseră descoperite încă sau poate doar s-a-ntâmplat să fiu eu la locul potrivit. Vă garantez că n-am dat nici o sută de dolari pe el.

Tig îşi trecu degetele peste liniile de culoare, nuanţe de roşu aprins şi griuri tulburi, citind meşteşugul într-un fel în care Willa nu era în stare.

— E chiar foarte, foarte frumos, spuse ea.

— Cred c-am vrut să-l facem cadou de Crăciun, după care ne-am hotărât să-l păstrăm pentru noi. Şi-apoi cred că ne-am gândit că e prea frumos ca să-l folosim.

— Aţi putea să-l vindeţi, spuse Zeke. Sau mă transform în duşman al poporului dacă propun?

Willa se uită de la unul la altul.

— Nu ştiu ce să zic. E în familie de multă vreme. Îl vrea vreunul dintre voi?

Amândoi dădură din cap că nu.

— Sunt de acord, e prea frumos ca să-l foloseşti, spuse Tig. Adică, n-are ce căuta pe jos. Şi noi n-avem destul spaţiu ca să-l agăţăm pe perete. Ar trebui să-l iei, mamă. Pentru casa nouă.

— Noi avem şi mai puţin spaţiu decât voi. Iar eu pe aşa ceva nu pun piciorul.

Zeke tăcea. Willa nu putu să nu se gândească la gustul lui Helene pentru obiectele de designer, precum şi la faptul că era din nou pe cale să se mute în viaţa unei femei. Despre care Willa nu ştia nimic, decât că fiul ei nu le avea cu genul arte-şi-meserii.

— Ei bine, iată un paradox, spuse ea. O piesă la calitate de muzeu, doar că-i atât de valoroasă, că n-o vrea nimeni.

Tig râse.

— Dă-i-o amicului tău, Chris, pentru muzeul *lui*. Tot ia el orice.

— Ha-ha.

Willa era obişnuită să-l apere pe Christopher, al cărui farmec sec era de neînţeles pentru familia ei, în cel mai bun caz. Dar era o idee. Poate că ştia vreun colecţionar dispus să plătească un preţ de top.

Willa ajunsese la ultima cutie de pantofi cu lucrurile mamei sale, care părea bună de dat la o parte – rețete copiate de mână de mama ei. Le răsfiră cu degetele, amintindu-şi-o într-o bucătărie plină de abur, cu părul lipit de tâmple, punând tot felul de lucruri la borcan şi murându-le în feluri mistice pe care Willa refuzase să le deprindă. Poate Tig să vrea nişte rețete de pe-aici.

— Garnitură de zucchini, citi cu voce tare. Bame cu mărar.

Apoi se opri, citi în gând, îşi acoperi gura cu mâna şi o podidi plânsul.

— Mamă! Ce-i cu tine?

Tig luă cu blândețe bucata de hârtie de la Willa şi citi cu voce tare:

— „Eram ceva care stătea la soare şi îl simțea, la fel ca dovlecii, şi nu voiam să fiu nimic mai mult. Eram pe de-a-ntregul fericită. Poate că aşa ne simțim când murim şi devenim o parte dintr-un întreg, fie el soarele şi aerul sau bunătatea şi cunoaşterea. În orice caz, aceasta este fericirea – să te dizolvi în ceva măreț şi complet. Când te cuprinde fericirea, te cuprinde la fel de natural ca somnul.”[70]

Amândoi copiii se uitau lung la Willa. Ce bine semănau.

— E din *My Ántonia*. De Willa Cather. Cartea preferată a mamei.

— E-n regulă, spuse Tig şi i-o întinse înapoi. Pe-asta ar trebui s-o păstrezi.

— Nu, nu-i deloc în regulă. Voia s-o citesc la înmormântarea ei. Şi n-am citit-o.

— A fost o înmormântare frumoasă, mamă, spuse Zeke. Ai uitat, atâta tot.

---

[70] Willa Cather, *Ántonia mea*, *op. cit.*, pp. 24–25.

— Am uitat. Mi-a dat hârtia asta... nu ştiu, să fi tot fost cu vreo zece ani înainte să moară. Pe vremea aia nu voiam să mă gândesc la *înmormântarea* ei. Aşa c-am îndesat-o într-o cutie şi am uitat complet de ea. E unul dintre puținele lucruri pe care m-a rugat vreodată să le fac pentru ea şi eu nu l-am făcut.

Durerea era atât de adâncă, încât Willa aproape că nu-i găsea un nume. Nu numai pentru pierderea mamei sale ori pentru înmormântarea care nu fusese perfectă. Ci pentru că nu reuşise să țină ordine.

— Aveai prea multe pe cap, mamă.

— Ba nu, spuse Willa, ştergându-şi fața cu dosul palmei. Era aici, în cutia asta, laolaltă cu lucruri cu care n-avea absolut nicio legătură, care nici nu erau importante pentru mine, în alte cutii cu care iar nu avea absolut nicio legătură. Aveam prea multe lucruri. Prea multe troace, lua-le-ar dracu' să le ia.

Sortară o vreme în tăcere, eliberând masa definitiv.

— Ai grijă ce faci, puştiule, spuse Zeke dintr-odată, întorcându-se spre Dusty.

Remarcabil, dar Dusty reuşise cumva să scoată capacul flaconului de plastic, iar acum avea aerul unui băiat prins cu marfă de contrabandă în gură.

— Bine că *nu* e un flacon de oxicodonă, spuse Zeke.

Asta în timp ce Tig îl săltă din scaun dintr-o mişcare şi-l luă în poală. Cu o mişcare de expertă, îi vârî un deget în gură şi scoase de acolo două chestii negre, umede.

— Nu, nu, ia uite, şopti ea cu blândețe. Şşş! Dă-le la mama.

Mâncătorul de pietre nu era deloc mulțumit că trebuie să-şi cedeze prada. Willa se uită cum fața i se schimonoseşte de frustrare şi îi luă un moment până să-şi dea seama că Zeke se holba la sora lui de parcă tocmai i-ar

fi tras una. Se întoarse spre Willa cu un aer dezorientat, o confuzie presărată cu suspiciune, sau poate cu furie.

— Mamă, merge cu voi doi la Philadelphia, nu-i aşa?

Tig stătea cu Dusty în braţe, perfect nemişcată, neuitându-se la nimeni. „Mama” fusese o scăpare, firească şi neintenţionată. Ochii îi alunecară şi-i întâlniră pe ai Willei. O privire care ar fi fost în stare să-i smulgă inima din piept, dacă Willa n-ar fi fost pregătită pentru ea.

— Nu, Zeke. Dusty rămâne aici. Cu Tig.

El tăcu o clipă îndelungată. Apoi se ridică şi părăsi sufrageria, iar peste un minut, casa. Îi auziră maşina pe alee, îl auziră demarând şi zgomotul ăsta ar fi fost la rândul lui în stare să pună la pământ o mamă, dacă nu şi-ar fi adunat toate puterile în aşteptarea lui.

Le luă o veşnicie să vorbească.

— Cel mai greu cu Zeke, spuse Tig în cele din urmă, e că trebuie să câştige întotdeauna.

— Ai dreptate. Şi să fie sigur că face ce e bine. Pentru Dusty, în cazul ăsta. O să-l sun mai târziu. Ai încredere în mine, o să am grijă. O să-l ajut să treacă peste.

Tig clătină din cap.

— Pentru asta ar trebui s-o ia ca pe un câştig.

— Cred c-o s-o ia. Fiindcă asta şi este.

Willa analiză chipul cu ochi mari al acestui copil care nu aştepta nimic şi de cele mai multe ori nici nu primea. Părea să nu fi avut nevoie niciodată de nimic din tot ce încercase ea să-i ofere. Dar poate că acum avea nevoie.

— Uneori, binele nu e un lucru, ci o persoană.

— Şi asta-s eu?

— Şi asta eşti tu.

***

Willa se opintea în josul trotuarului, simțindu-se ca un turist de toată jena, târând două valize – una mai uriaşă decât alta – care aveau şi articole suplimentare legate deasupra cu corzi pentru sărituri. Erau rămăşițele plutitoare ale naufragiului unei familii, tot ce fusese prea prețios sau prea lipsit de valoare ca să fie vândut pe eBay. De pe Landis o luă spre sud pe Seventh, bucuroasă să scape de trafic, care la ora asta era răzleț, dar plin de locuri fără pasageri. De la revelația cu Tipul Galben, această confederație dificilă de călători fantomatici devenise vizibilă pentru Willa.

Îl anunțase pe Christopher în legătură cu viitoarea donație, dar alesese strategic să nu-i spună despre covorul Navajo. Încerca să descarce acolo o grămadă de chestii ciudate şi nu voia să îndulcească cu nimic afacerea.

Nu trecu nici un minut de când intră pe uşă, că şi desfăşură covorul.

— *Two Gray Hills*[71]! exclamă el, dezmierdând textura cu sinceră aprobare. Willa, ăsta face o avere. Trebuie să-l păstrezi.

— Nu pot. Apartamentul nostru din Philly e microscopic. Crede-mă, m-am gândit bine. N-avem unde să-l agățăm şi e prea bun ca să-l pui pe jos.

— O, absolut. O să-l expunem pe un perete aici, în sala principală. Dar cum de-ai pus mâna pe aşa o piesă?

— Dintr-un accident stupid, cam aşa ceva. Eram săraci pe vremea aia. L-am luat pe trei lulele, trei surcele.

— Ei bine, acum face cât toată pădurea.

— Dar nu prea e de aici, aşa-i? Un covor din ținutul Navajo?

---

[71] Stil de țesătură specific covoarelor Navajo.

Willa se alinta. Muzeul ăsta avea o sumedenie de relicve de prin teritoriile vestice, între care trona scaunul din coarne de vacă de Texas tapițat cu catifea. Ce nu era de aici? Argintăria veche, colecția de camee înşirate pe o fâşie de catifea, fotografiile misterioase şi documentele personale expuse la etaj împreună cu Charles Darwin, toate vestigii ale unor orăşeni pentru care locul acesta fusese acasă. Chris Hawk, în frac şi cu barba tunsă îngrijit, avea să fie mereu preşedintele clubului şi aici avea să fie totdeauna Lumea Vineland.

Săltă totul pe masă, sub unul dintre portretele fondatorului, şi se apucă să despacheteze. Willa se străduia să n-o înghită pământul în faţa lui Chris, în timp ce el ridica cu grijă hârtiile şi le repartiza în teancuri, răzbind prin dezordine.

— Aici avem nişte documente genealogice, încercă ea. O consemnare asupra diasporei din Apalaşi, de după Al Doilea Război Mondial. Familia mea se trage din ea.

Din păcate, erau făcute sendviş între desenele copiilor, operele complete ale Willei Knox şi nişte cuvinte dintr-un roman care îi îngăduiseră mamei sale să moară liniştită, pierdute vreme îndelungată într-o cutie cu rețete. Serviciul de o viață al Willei în slujba ordinii părea acum un joc pentru idioți. Lucrările şcolare fuseseră etichetate după an, propriile articole îndosariate cu documentația ataşată şi până la urmă le aruncase pe toate în două valize, ca o evacuată de pe o ambarcațiune de croazieră naufragiată.

— Mai târziu sau mai devreme, toate astea o să fie de folos cuiva, o asigură el. După ce-o să dai lovitura cu biografia, oamenii o să fie interesați de ce-ai făcut înainte.

Oare Christopher tocmai făcuse prima lui glumă? Se uită la el cum îşi dă părul alb pe după ureche şi se apleacă peste valiză ca un pirat care cercetează captura.

— Îmi pare rău pentru dezordine, spuse ea, deşi în locul acesta, unde rămăşiţele naufragiilor erau în număr mult mai mare decât la ea, începea să se simtă tot mai puţin jenată. Chiar am încercat să pun lucrurile pe categorii, dar avem termen cu demolarea asta. Pe ultima sută de metri a devenit haotic.

— O, e în regulă. Haosul mă face să mă dau jos din pat în fiecare dimineaţă. O să le cataloghez şi-o să le etichetez pe toate. Numele tău o să figureze peste tot.

— Un *in memoriam* familial.

— Voi sunteţi încă în viaţă. În fine, majoritatea. Îmi închipui c-o să veniţi des prin Vineland.

— O dată la două zile, probabil. Trebuie să-l văd pe băieţel. Şi am un milion de ore de cercetare de făcut aici.

Covorul scump era avansul ei pentru viitoarele servicii ale lui Christopher şi pentru disponibilitatea lui de a ceda nişte teritoriu. Deja dăduse peste o pistă surprinzătoare către Mary Treat, la o societate istorică din Jacksonville, Florida, şi i-o pasase Willei imediat. Nu spera în vreun noroc cu cartea pe care mărturisise că o scria, dar tot o făcea să se dea jos din pat dimineţile. Şi nu era chiar o biografie, ci ceva care îi cotropea gândurile ca o înşiruire de conversaţii intime într-un salon potopit de lumină, într-o sală de clasă mirosind a cretă şi amoniac, într-un luminiş din inima pădurii unde un stârc patrula pe malurile unui pârâu cu ape roşii-sângerii: cuvinte care o ademeneau peste o punte neaşteptată, la capătul lumii pe care o ştia. Trebuia să stea liniştită, să asculte şi să se lase purtată. Perspectiva de a trăi departe de Dusty deschisese un spaţiu de suferinţă fizică frapant pentru Willa, dar care pălea în faţa tânjirii ei după timp şi singurătate. Într-un apartament cu sumă zero, dădea spaţiul pentru leagăn pe spaţiu pentru birou. O corespondenţă Greenwood–Treat trebuie să fi existat pe undeva, o simţea până în măduvă, şi ea avea s-o găsească.

Să ia în ocrotire aceste vieți ale altora părea o răspundere la fel de mare ca a da naştere unui copil. Să facă ceva nou însemna să poarte ochii altora în văzul ei, alte viitoruri şi alte riscuri – chiar dacă *noul* era imposibil, pentru că toți erau făcuți din unul şi acelaşi set de molecule. Posibil sau nu, avea să aibă spațiu ca să afle, de vreme ce tocmai aruncase peste bord nimicurile cu a căror laudă se îndeletnicea acum Chris.

— Dacă ai nevoie să vinzi covorul ca să strângi fonduri, e în regulă. Donația e donație. Nu te simți obligat să-ți extinzi colecția în teritoriile din vest.

— O! exclamă el, ridicându-se şi fixând-o pe Willa cu un licăr în ochi. Am ceva nou să-ți arăt!

Dispăru în birou.

Willa privi firele de praf plutind pe valurile de lumină revărsate prin ferestrele înalte. Portretul lui Landis o pironea de sus: ochi hăituiți, barbă albă ca zăpada. Asta ar fi fost o imagine de „după” în seria de portrete tip Dorian Gray. Se spunea că părul şi barba îi albiseră într-un singur an după ce-l asasinase pe unul dintre criticii săi publici şi scăpase nepedepsit. Alunecoasă treabă asta cu scăpatul nepedepsit.

Chris se întoarse şi îi înmână un plic poştal de mari dimensiuni, foarte vechi, adresat lui Mary Treat, dar nu pe Plum, ci pe Park Avenue, fără nici cel mai mic indiciu de adresă de retur sub timbrul elaborat marca Provo, Utah. Willa îi deşertă conținutul pe masă şi i se strânse inima când văzu în ce stare fragilă se găseau paginile care căzură din el. Schițe în creion. Le răsfiră cu vârfurile degetelor şi analiză ceea ce părea a fi o serie de ilustrații botanice, desenate toate de aceeaşi mână şi clasificate: crin de Sego, *Calochortus nuttallii*; drăgaică, *Solidago elongata*; grivan, *Obione truncate*.

Willa simțea o nevoie arzătoare de ceva mai personal decât denumiri latineşti, dar nu găsea altceva decât notații

minimale. Măzărichea, *Astragalus iodanthus*, oferea notița următoare: „pare să prospere în condiții potrivnice”. Desenul cel mai interesant nu era etichetat, dar în mod clar era un sequoia, desenat până în cele mai mici amănunte, de la trunchiul larg şi noduros până la crengile care i se îngustau spre vârf. Willa simțea că n-ar fi trebuit să atingă nimic şi totuşi atingea. Întoarse portretul arborelui gigant şi găsi pe verso o însemnare tulburătoare, nu tocmai vers:

Sub cerul liber, trăiesc în lumină. Şi ca pasărea călătoare mă odihnesc în tine.

— Pe cine cunoştea ea în Provo, Utah?

— Habar n-am.

Chris era mulțumit s-o vadă atât de agitată, era clar. Se întoarse la scotocitul prin măruntaiele istoriei ei familiale.

— O să-ți trimit chitanță pentru donație, promise el. După ce-o să trec prin tot şi-o să pot să-i atribui o valoare estimativă. Colecția Tavoularis-Knox o să fie o frumoasă adăugire.

— Bine, însă chiar trebuie să-mi cer scuze pentru halul în care ți-am adus-o.

Trebuia, dar nu era în stare. Sub privirea bătrânului nebun de pe perete, în regatul lui din fire de praf, nu simțea nici cea mai vagă urmă de regret.

— Asta-i starea națiunii la noi acasă. Suntem un dezastru.

***

Willa se întoarse acasă cărându-şi cu uşurință cele două valize goale, băgate una într-alta. Ajunsă la colțul dintre Sixth şi Plum, o zări pe Tig împreună cu şase adolescente, stând toate turceşte pe iarbă, în fața şopronului, în semicerc. Se uitau la Dusty. Gol-puşcă, precum forțoşii de la circurile de odinioară, nepurtând nimic în afară de

scutecul umflat, muncea din greu la un solo de stand-up. Willa se opri să privească de pe trotuar, cu bagajul în mână, ca o doamnă fără adăpost, fiindcă nu voia să dea buzna şi să-i strice concentrarea. Dădea tot din el pentru numărul ăsta: mai întâi se ridică în picioare, cu fundul în sus, ţinându-se strâns de iarbă cu degetele de la mâini şi de la picioare, apoi îi dădu drumul şi ridică braţele, îndreptându-se puţin câte puţin. Fetele îl aplaudară şi el le zâmbi larg, dar scurta distragere îl costă – căzu în fund. Fundul ăla căptuşit.

Dar se redresă îndată şi încercă din nou. Avea s-o facă iar şi iar, până când îi ieşea, iar azi sau mâine avea să păşească. Willa îşi amintea tot. Îşi privise propriii copii ducând la îndeplinire aceste prime sarcini mărunte cu o abnegaţie care părea supraomenească, dar care bineînţeles că nu era altceva decât omenescul *însuşi*, o poveste înscrisă în gene. La început se clătinau, apoi deveneau tot mai pricepuţi, pentru ca într-un sfârşit să uite toată greutatea şi mintea să le zboare în altă parte. Iar asta se numea supravieţuire.

18
Supravieţuire

Dintre toate anotimpurile în Pine Barrens, vara era desăvârşită. Perechea se odihnea într-un luminiş pe care el nu-l mai văzuse niciodată, ţinut în taină de Mary. Locul ei preferat. Coloanele cănişoarelor se înălţau pretutindeni în jur, cu canelurile lor verzi, cu scufiile ciufulite în sus şi cu gurile abia deschise, parcă zâmbind în timp ce-şi digerau prada măruntă. Mary şi Thatcher pluteau aşijderea în

gândurile lor, cu sufertaşul pentru prânz zăcând eviscerat prin preajmă. Mary şedea pe haina lui Thatcher, aşternută pe pământul umed. Insistase el. Thatcher stătea întins pe muşchi, cu capul odihnindu-i-se în poala ei, deocamdată nedorind să se gândească la niciun alt loc de pe pământ.

Îi adusese de dimineaţă veşnicul Foggett, însă de data asta fără Selma, care îşi dăduse demisia cu două zile înainte, vărsând mai multe lacrimi decât era cazul şi cam muşcându-şi pumnii. Fata se arătase într-o asemenea stare de urgenţă, încât ai fi zis că ea şi Willis erau deja căsătoriţi şi trecuseră la faza de procreare. Era o vreme a încheierilor şi începuturilor bruşte.

Lui Mary i se termina contractul de închiriere şi era pe cale să se mute în câteva camere din spatele conacului Campbell, pe Park Avenue. Avea să se bucure de compania prietenei sale, Phoebe, iar în câţiva ani avea să fi pus deoparte destui bani cât să-şi facă o casă a ei. Mary îşi alesese deja bucata de pământ, tot pe Park Avenue, unde putea să-şi construiască o căsuţă pe măsura nevoilor ei. Desenase deja planul pentru grădină. Căminul acesta era un vis vechi al lui Mary, dar inerţia şi simţul datoriei faţă de Selma – şi, mărturisea, plăcerea vizitelor unui vecin – o ţinuseră pe loc. Eliberată de îndatoriri şi de plăceri şi cu Joseph plecat pentru totdeauna, putea să se avânte în viaţă.

Casa lui Thatcher, care nu fusese niciodată a lui, era acum proprietatea lui Orville Dunwiddie. Aurelia se măritase fără mare caz, aşa cum promisese. Chiar astăzi, ea şi fiicele ei, făcând tot cazul din lume, îşi închipuia el, îi tiranizau pe servitorii familiei Dunwiddie, care veniseră să împacheteze tacâmurile şi corsajele, definitivând astfel mutarea pe domeniul Dunwiddie.

Scila şi Caribda aveau să fie ogari Dunwiddie. Aurelia şi Rose n-aveau cum să fie prea încântate, dar altminteri ar fi fost silite s-o vadă pe Polly aruncându-se pe prag şi

rupându-şi hainele de pe ea. Dacă Rose putea să aibă cai, atunci Polly trebuia să-şi păstreze şi ea câinii. Soarta casei de pe Plum Street rămânea atârnată în aer. Rose şi Aurelia încă aveau nevoie de timp ca să înțeleagă ceea ce Thatcher ştiuse un an întreg: că banii nu puteau salva o structură atât de puternic afectată.

Părea mai uşor pentru Rose să-şi lase căsnicia. Domnul Thomas, avocatul, în semn de recunoştință pentru serviciile lui Thatcher de la proces, îl îndrumase pe căile judiciare cele mai prietenoase cu putință. Thatcher avea să fie nevoit să-i ofere lui Rose îndeajuns de multe temeiuri, jurând, printre altele, că eşuase în a-i asigura o existență decentă, ceea ce era adevărat. Dar o căsătorie fără urmări putea fi închisă ca o carte, iar cum Thatcher avea să părăsească Vinelandul în curând, calea lui Rose se netezea de la sine. După o pauză îndeajuns de lungă, putea să se recomande drept văduvă şi toți aveau s-o ia de bună. Nepătată, putea să se recăsătorească.

— Mă simt teribil de uşurat, îi spuse el lui Mary, care ascultase cu simpatie întreaga relatare a naufragiului. Doar că acum trebuie să deschid un subiect dificil. Care te priveşte.

— Atunci n-are cum să fie prea dificil.

— Bine, delicat.

Închise ochii preț de o clipă şi ascultă. Prin pământ, pe sub muşchi, curgea apa.

— Ca să pot desface căsătoria, trebuie să declar că i-am fost infidel soției mele. O formalitate. În situații dintr-astea, toată lumea spune ce trebuie să spună. Nu mi se cer amănunte. Dar într-un oraş care colcăie de bârfe... Ei bine, îmi fac griji.

Ea nu spuse nimic. El văzu că zâmbeşte.

— Îmi fac griji pentru *tine*, Mary. Pentru reputația ta. Dacă-i trece cuiva prin cap că ai fost... parte implicată?

— Eu! Biata cotoroanță de care Joseph Treat s-a descotorosit ca de-o măsea stricată când a pornit spre New York, după fermecătoarea Woodhull. Chiar nu te-a învățat nimic anul ăsta în Vineland?

El râse.

— Probabil că aşa cred toți.

— Ei bine, îți spun eu. Căminul meu şi-a epuizat deja partea de scandal. Acum sunt invizibilă.

Thatcher nu credea că Mary e invizibilă, ci liberă, atât cât putea fi liberă o femeie. Şi prinsă cu noi descoperiri, întotdeauna. Ieri, după mai bine de un an de încercări, reuşise să vadă o regină a captivantelor ei *Polyergus* luând în stăpânire o colonie de specii pe care şi le aservise, *Formica*. Regina cuceritoare invadase cuibul *Formica*, o găsise pe regina-gazdă şi o linsese agresiv, până la moarte. Apoi, în mai puțin de un minut, colonia invadată suferise o transformare. Toate lucrătoarele fuseseră subjugate, fără excepție.

— N-am depistat niciun semn de comunicare între membrii coloniei, spuse Mary, stăpânită încă de uimirea proaspătă a minunii pe care o văzuse. Dar efectul a fost instantaneu. Toate erau stupefiate şi supuse noului lider. Trebuie să fie la mijloc un semnal chimic transmis de regina dominantă.

— Ai putea să-i spui efectul Landis.

— O, *Landis*.

Nu părea nici amuzată, nici prea deranjată.

— E în libertate, Mary. Un criminal.

Jurații îl declaraseră nevinovat pe motiv de nebunie. Cum urmărise şarada, Thatcher nu fusese prea surprins de verdict, ci doar de numărul de zile de care avuseseră nevoie ca să se pronunțe. Evident, dura ceva să fierbi o conştiință omenească până ajungea la stadiul de terci. Cei doisprezece bărbați se duseseră în încăperea lor şi se încuiaseră cu

cheia. După două zile, trimiseseră o notă: *Opt pentru achitare, patru pentru condamnare. Nu găsim nicio cale de a cădea cu toții de acord.* Fireşte, a fost chemat un preot care i-a pus pe toți în genunchi. *Şi când s-au ridicat,* relata ziarul, *doi din patru s-au răzgândit. Văzând rezultatul, au încercat din nou şi încă un jurat a fost adus pe drumul cel drept, lăsând un singur amărât lipsit de apărare. Ce era să facă bietul om?*

— Oricum, s-a zis cu Landis, spuse Mary. El n-are puterea unei regine *Polyergus*.

Lui Thatcher i se părea că Mary e optimistă. Dar ce spunea era adevărat – bărbatul pe care îl văzuse în sala de judecată era o băşică găurită. Deposedat de ceasul lui de aur şi silit la o umilință de fațadă, fie şi numai pentru şase zile, risca să-şi piardă definitiv potența. Dacă omul era om şi atât, aveau să reziste legilor lui. Utopia avea să se destrame pe la cusături şi să se vădească drept costum pentru lăcomia goală.

Thatcher nu avea să fie în Vineland, ca s-o vadă. În mai puțin de o săptămână pleca cu trenul la Boston, ca să se alăture unei expediții în teritoriile din vest. Directorul ierbarului de la Harvard trimitea oameni să adune şi să clasifice plante anterior necunoscute ştiinței. Aveau să călătorească luni în şir, în condiții aspre, cu o plată care abia dacă era decentă, dar Thatcher nu-şi putea închipui ceva ce şi-ar fi dorit mai mult să facă. Nici Darwin, când se îmbarcase în tinerețea lui pe Beagle, nu fusese mai nerăbdător. Mary îi scrisese directorului ca să-l recomande pe Thatcher pentru post, dar insistase să fie angajat pe merit. Probabil. Thatcher mai ştia şi că Dr. Asa Gray îi e dator cu o favoare prietenei sale.

Ca dar de despărțire, tocmai îi oferise lui Thatcher cutiuța ei de cules, simplă şi elegantă. Probabil că era singurul lucru material la care râvnise de ani întregi, în

afara unui adăpost temeinic. Iar ea ştiuse cumva, deşi el nu-şi mărturisise niciodată dorul. Tot aşa cum nu-i spusese lui Mary nici că-i vedea sufletul. Era un sequoia: mai bătrân şi mai tânăr decât toate făpturile, copacul care trecea dintr-un eon într-altul. Avea să-i vadă în California, nu desene într-o carte, ci păduri adevărate. Avea să vadă crini de Sego şi cactuşi, şi specii încă necunoscute, privelişti de neînchipuit, de care nu se simţise vrednic niciodată. Nu-i stătea în fire să ceară. Să fi avut de ales, probabil că ar fi rămas în vizuina lui, ca un bursuc. Şi bineînţeles că nu el plecase s-o caute pe Mary, ci fusese condus la ea de doi ogari, fără prea multă tragere de inimă, iar pentru asta trebuia să-i mulţumească lui Polly. Ea îi ceruse să se ducă, tot aşa cum mai târziu se ţinuse scai de el de-a lungul repetiţiilor pentru dezbaterea care îl distrusese în Vineland. Şi, la sfârşit, îl împinsese să-şi apere prietenul, pe Uri.

— Ştiai că surioara mea, Polly, mi-a ţinut partea tot procesul cu Landis? o întrebă el pe Mary. Crede că e un criminal şi c-ar trebui să plătească.

— Sora ta e în acest moment suficient de tânără cât să privească lumea cu onestitate.

— Şi nu mai e sora mea. Regretul meu cel mai mare la încheierea căsătoriei, ca să fiu sincer, râse el. Ştii ce mi-a zis? Nu-i deloc timidă fata. M-a rugat să mă gândesc, după ce eu şi Rose terminăm cu tot divorţatul, dacă nu cumva aş vrea să mă însor cu *ea*. Peste câţiva ani. Când termină de crescut, aşa a zis.

Mary nu râse.

— Şi-ai să te gândeşti?

— O, scumpa mea Mary. Polly o să întâlnească până la urmă un armăsar îndeajuns de tânăr cât s-o ia-n spinare şi să se facă praf numaidecât, spuse Thatcher, puţin întristat de gând şi sperând sincer ca doar armăsarul să se facă praf, nu şi călăreaţa. Polly e mai tânără decât mine cu aproape

douăzeci de ani. Rose e mai tânără cu numai jumătate, dar până şi-un *singur* deceniu s-a dovedit un golf prea greu de trecut pentru mine.

— Şi eu sunt mai în vârstă, tot cu aproape un deceniu.

El o privi atent. Era un unghi straniu din care să cercetezi un chip: vedea mandibula şi lobii urechilor, obrazul fraged, rugi răzleți de păr şaten la tâmple şi niciun golf de trecut.

— E altceva. Rose şi cu mine n-am fost prieteni. N-am avut când.

Se întrebă dacă o să-i spună câți ani are.

— Mary, vreau să te întreb un lucru ciudat. Mă priveşti ca pe un fiu?

Mandibula se înclină în sus. Privea copacii, sau poate cerul.

— N-am avut un fiu, ca să ştiu cum l-aş privi, spuse ea direct. De ce, tu mă priveşti ca pe o mamă?

El zâmbi.

— Nici eu n-am avut mamă, ca să ştiu cum aş privi-o. Dar îmi închipui că un fiu nu simte dorințele pe care le simt eu. Uneori îmi vine să-ți scot ácele din păr şi să-mi fac cuib acolo, ca pasărea în copac.

— O, Doamne, spuse ea, aşa cum numai Mary putea s-o spună, şi îşi aşează mâna pe nasturii vestei lui.

— Celălalt regret al meu e că nu mai pot să mă întorc în Vineland, nici măcar în vizită. Cum o să fac ca să te văd?

— Ai să găseşti în mine o corespondentă neobosită. O să te saturi de câte veşti o să ai de la mine.

— Fă tot ce-ți stă-n putință ca să mă istoveşti, spuse el şi-i luă mâna de pe piept, i-o sărută, apoi i-o aşeză la loc. N-ai să reuşeşti.

— La iarnă o să fiu în Florida. William, vărul lui Phoebe, mi-a pus la dispoziție căbănuța lui de pe râul Saint Johns, în mlaştinile dintre Jacksonville şi coastă. Din ce aud,

căbănuța asta e o gură de rai. Are și un șlep de care pot să mă folosesc. Cu desăvârșire izolată în inima pădurii, niciun alt suflet pe o rază de mile.

— Mary Treat. Câte femei ca tine a făcut Dumnezeu?

Fie nu vru să-i răspundă, fie nu știa.

— Iau căbănuța pentru toată iarna. Dr. Gray mi-a scris despre culesul unui stânjenel-de-baltă care ar crește în Saint Johns și e posibil să fie încă neclasificat. Când termini cu expediția, ai face bine să mi te alături.

Tăcură amândoi, închipuindu-și un râu de stânjenei. Thatcher stătea întins și privea cerul printre frunze, nori albi prefirându-se prin mici lentile de lumină. Nu ceruse nimic și primea o lume întreagă. Avea să scape înainte ca praful să se-așeze peste casa care cade.

Mulțumiri

Mary Treat a fost o biologă care a trăit în secolul al nouăsprezecelea și a cărei muncă merită să fie mai bine cunoscută. Apare în paginile acestui roman ca alcătuire din jurnalele ei, din scrierile publicate și din corespondența purtată cu Charles Darwin, Charles Riley și Asa Gray. *Sub cerul liber, stăm în lumină* este o operă de ficțiune, dar majoritatea personajelor și evenimentelor din secolul al nouăsprezecelea sunt reale, chiar dacă adeseori neverosimile: autosacrificiul din capcana-lui-Venus, sufragiul feminin din 1868, escrocheriile lui Charles Landis, crima de pe strada principală, toate adevărate. Familia Greenwood este ficțională, iar relația lui Thatcher cu Mary e născocirea mea. Orice asemănare a personajelor din secolul al douăzeci și unulea cu oameni din realitate, în viață sau decedați, este pură coincidență.

Țin să-mi exprim recunoştința față de Societatea Istorică şi de Antichități din Vineland şi față de experta curatoare Patricia Martinelli pentru arhivele care mi-au fost puse la dispoziție cu generozitate şi, într-unul dintre cele mai electrizante momente din viața mea, pentru scrisorile lui Charles Darwin care mi-au încăput pe mână. *Abrazos* lui Renzo Zeppilli pentru uşile pe care le-a deschis în Cuba şi lui Nathaly Pérez pentru îndrumarea răbdătoare printr-o lume vecină cu impenetrabilul pentru un creier crescut în capitalism. Sunt recunoscătoare lui Terry Karten şi HarperCollins, pentru douăzeci şi doi, respectiv treizeci de ani de parteneriat literar. Sarah Brown a depus o muncă eficientă de verificare a faptelor istorice. Doug Johnson a fost corectorul pe care mi l-am dorit dintotdeauna. Trei cărți revelatoare mi-au călăuzit mâna în timp ce scriam: *This Changes Everything*, de Naomi Klein; *The Bridge at the Edge of the World*, de James Gustave Speth; şi *The Book That Changed America*, de Randall Fuller. George Eliot mi-a şoptit în ureche vocile din secolul al nouăsprezecelea. Şi să-i mulțumim cu toții Willei Cather pentru *My Ántonia*.

Cel mai profund le sunt îndatorată prietenilor care îmi rămân alături în anii cât durează ca paginile să se lege într-o carte. Toți au făcut-o mai bună. Pentru lectură, iar şi iar: Judy Carmichael, Steven Hopp, Sam Stoloff, Terry Karten, Caroline Eisenmann, Felicia Mitchell, Jim Malusa, Sonya Norman, Lily Kingsolver. Pentru adăpostul întrupat – Judy Carmichael. Pentru susținerea constantă care face totul posibil: Sam Stoloff şi echipa de la Goldin Agency. Pentru că a crezut de la bun început – Frances Goldin. Pentru că m-a învățat neogreacă în vremuri străvechi – Dimitris Stevis. Pentru anii în care am supraviețuit împreună în plină sălbăticie: Rob Kingsolver şi Ann Kingsolver. Pentru toate celelalte, aproape tot ce ştiu şi tot ce vreau să fiu: Steven, Lily, Camille, Reid şi Owen.

Cuprins

1. 1 Casa care cade
2. 2 Începători
3. 3 Căutători
4. 4 Scila și Caribda
5. 5 Înainte
6. 6 Tovarăși ciudați
7. 7 Tortul
8. 8 La adăpost
9. 9 În prima linie
10. 10 Darul magilor
11. 11 Revelații

12. 12 Comoara din cufărul timpului

13. 13 Briciul lui Occam

14. 14 Ziua de pe urmă

15. 15 Rezerve neașteptate

16. 16 Cer albastru

17. 17 Prăbușirea

18. 18 Supraviețuire

19. *Mulțumiri*